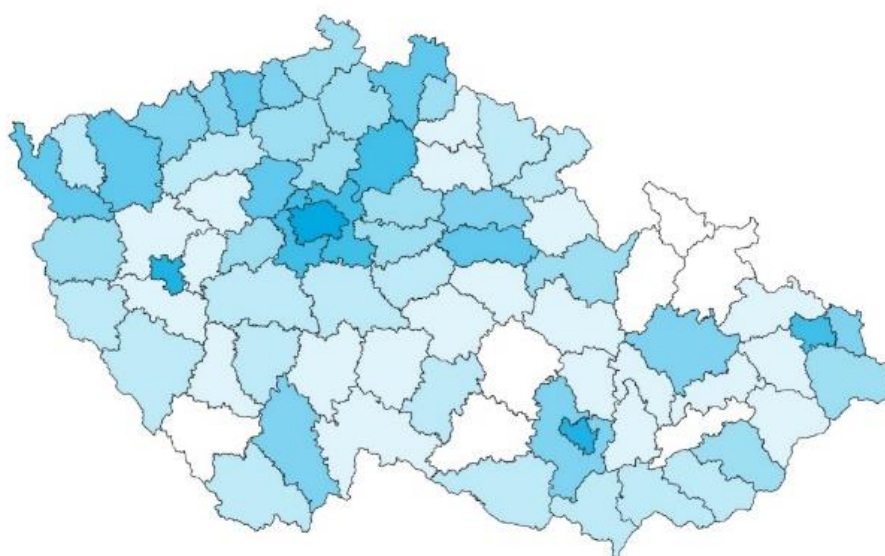

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

ZPRÁVA O SITUACI V OBLASTI MIGRACE A INTEGRACE CIZINCŮ NA ÚZEMÍ ČESKÉ REPUBLIKY 2021

Zpracovalo Ministerstvo vnitra České republiky, Praha 2022

SHRUTÍ

Z pohledu migrace byl rok 2021 stejně jako ten předchozí poznamenán pokračující pandemií covid-19. V ČR obdobně jako v jiných zemích bylo nezbytné nadále přijímat opatření, jež měla za cíl vytvoření předvídatelných pravidel pro cestující a především jejich nastavení tak, aby došlo k omezení rizika přenosu nákazy.

Do stanovení podmínek a pravidel vstupu do země, k jejichž aktualizaci v průběhu roku 2021 pravidelně docházelo v závislosti na vývoji epidemiologické situace, se výrazným způsobem promítly i snahy o koordinaci na úrovni EU. Klíčovým opatřením v tomto ohledu bylo přijetí nařízení o Digitálním certifikátu EU COVID v červnu 2021, které prostřednictvím harmonizace pravidel pro vydávání, ověřování a uznávání certifikátů o očkování a o testu napomohlo usnadnění mobility během pandemie.

K 31. 12. 2021 bylo evidováno celkem 660 849 cizinců s povoleným pobytem na území ČR. Převažující skupinu s podílem 66 % tvoří občané třetích zemí, z nichž se jedná zejména o občany **Ukrajiny, Vietnamu a Ruska**. Mezi cizinci ze zemí EU jsou nejvíce zastoupeni občané Slovenska, kteří po občanech Ukrajiny představují druhou nejpočetnější skupinu cizinců s registrovaným pobytem v ČR. Občané Ukrajiny, Slovenska a Vietnamu tvoří více než polovinu všech cizinců na území.

I přes přetrvávající pandemii covid-19 **v roce 2021 nadále pokračoval trend rostoucího počtu cizinců usídlených na území ČR** (za poslední 3 roky počet registrovaných cizinců vzrostl o téměř 100 tisíc, v roce 2021 se jednalo o meziroční nárůst o 4,1 %). **Podíl cizinců na celkové populaci v roce 2021 poprvé překročil hranici 6 %.**

Na rostoucím počtu cizinců se významnou měrou podílela především pracovní migrace (ekonomické aktivity byly důvodem pro udělení dlouhodobého pobytového oprávnění u 64% nově přichozích cizinců). Dlouhodobá pracovní migrace byla realizována zejména prostřednictvím vládou schválených programů ekonomické migrace. **K zajištění dostatku zahraničních pracovních sil přispěla i pracovní migrace krátkodobá, která v roce 2021 dosáhla značného rozsahu 185 tisíc krátkodobých víz** za účelem zaměstnání. Pro cizince na území se zaměstnaneckou nebo modrou kartou došlo s ohledem na situaci vyvolanou opatřeními proti šíření onemocnění covid-19 k nastavení jednodušší možnosti změny zaměstnání stejně jako v roce 2020.

Pro potřeby integrace cizinců, kteří dlouhodobě pobývají na území ČR, byla v roce 2021 **nadále rozvíjena činnost 18 regionálních Center na podporu integrace cizinců působících na všech krajích ČR**. S větším počtem cizinců na území jsou spojeny rostoucí požadavky na integrační kapacity, a to zejména v oblastech vyšší koncentrace zahraničních pracovníků. Vyšší požadavky vznikají i v souvislosti s dostatkem ubytovacích kapacit, zajištění lékařské péče a dostatečných kapacit ve školách a školkách. V některých regionech je ze strany místní samosprávy na s tím spojené problémy již upozorňováno (průmyslové zóny).

V oblasti mezinárodní ochrany došlo v roce 2021 po výrazném poklesu v předchozím roce k opětovnému nárůstu počtu žadatelů o udělení mezinárodní ochrany, počet 1 411 osob (meziročně o 21% více) byl však stále nižší, než tomu bylo v období před vypuknutím pandemie covid-19. V roce 2021 se do počtu podaných žádostí promítly především evakuace z Afghánistánu po převzetí moci hnutí Tálibán. Občané Afghánistánu se tak stali třetí nejpočetnější skupinou žadatelů. Pořadí na prvních dvou místech se v roce 2021 nezměnilo, nadále bylo nejvíce žádostí podáno občany Ukrajiny a Gruzie.

V oblasti nelegální migrace došlo v roce 2021 k opětovnému nárůstu (o 58 %), 11 tisíc zjištěných osob představuje nejvyšší počet za posledních 14 let. Hlavním důvodem bylo stejně jako v roce 2020 především porušování opatření proti šíření onemocnění covid-19 (cizinci vstoupili na území ČR v rozporu s mimořádnými opatřeními Ministerstva zdravotnictví). **K významnému meziročnímu nárůstu došlo u tranzitní nelegální migrace, při které bylo zjištěno 1 330 osob (meziroční nárůst o 174 %).** Nejčastěji se jednalo o občany

Afghánistán, Sýrie a Maroka, kteří tvořili téměř 80 % všech zjištěných nelegálně tranzitujících osob. Tranzitní nelegální migrace v ČR je ovlivněna vývojem na východní středomořské trase do Řecka a zejména migračními pohyby na tzv. balkánské trase, ačkoliv je její úroveň druhá nejvyšší od roku 2015, **ČR zůstává pro nelegální migraci z rizikových oblastí tranzitní zemí.**

V roce 2021 se **mírně navýšil podíl cizinců na celkovém počtu trestně stíhaných osob**, nicméně tento nárůst neznamená, že by výrazně stoupl počet trestně stíhaných cizinců, ale spíše je to důsledek poklesu celkového počtu trestně stíhaných osob na území ČR. Ve srovnání s rokem 2019, který nebyl ovlivněn pandemií covid-19, došlo naopak k mírnému poklesu podílu trestně stíhaných cizinců. Nejčastěji byli trestně stíháni státní příslušníci Slovenska, Ukrajiny a Polska.

Na úrovni EU se v roce 2021 vedle koordinace opatření souvisejících s mobilitou během pandemie covid-19, projednávání jednotlivých návrhů předložených v rámci **Paktu o migraci a azylu** významnými tématy k řešení stalo **vypořádání se s dopady převzetí moci Tálibánem v Afghánistáně a využívání migrace jakožto nástroje politického nátlaku ze strany Běloruska.**

Členské státy EU se shodly na přístupu k řešení situace v Afghánistáně z pohledu bezpečnosti a migrace, byly podpořeny evakuace ohrožených afghánských občanů a zároveň vyjádřena potřeba posílení spolupráce s relevantními třetími zeměmi za účelem stabilizace osob v sousedních zemích a prevence jejich nelegálních toků směrem do EU. Ve vztahu k Bělorusku došlo na úrovni EU k jasnému odsouzení jednání běloruského režimu. S cílem reagovat na obdobné případy instrumentalizace migrace nyní i v budoucnu bylo ze strany Evropské komise mj. představeno i několik legislativních návrhů. Obě tyto situace vytvořily jasnou potřebu posílení vztahů s třetími zeměmi za účelem prevence příchodu nelegálních migrantů do EU a posílení návratů.

ZÁKLADNÍ STATISTICKÉ UKAZATELE ZA ROK 2021

Přehraniční pohyb na vnější schengenské hranici

V roce 2021 bylo na hraničních přechodech na vnější schengenské hranici ČR odbaveno v obou směrech 1 959 799 osob (v 73,7 % občané EU) a jedná se tak o meziroční nárůst o 172 262 osob (tj. +9,6 %). Policie ČR odepřela vstup na vnější schengenské hranici ČR 338 osobám (meziroční pokles o 100 osob). Nejčastěji se jednalo o občany Ukrajiny (135), Ruska (47) a Velké Británie (34).

Vytiženost zastupitelských úřadů ČR

V roce 2021 bylo na zastupitelských úřadech ČR přijato celkem 276 290 žádostí o víza a pobytové tituly (z toho krátkodobá víza 207 700 žádostí). Jedná se o meziroční nárůst o 24,4 %. Nejvytiženějšími ZÚ či GK ČR byly úřady v Lvově, Kyjevě, Minsku, Moskvě a Rijádu.

Vstup do ČR

V roce 2021 bylo na ZÚ ČR podáno celkem 207 700 žádostí o udělení krátkodobého víza (oproti roku 2020 nárůst o 17 %). Nejvíce žádostí o krátkodobé vízum podali v roce 2021 státní příslušníci Ukrajiny (188 208 žádostí; 182 663 uděleno), Běloruska (3 579 žádostí; 3 551 uděleno) a Saúdské Arábie (2 034 žádostí; 1 926 uděleno). Procentuálně nejvýznamnější poklesy byly zaznamenány u občanů Ruska (-96,2 %), Indie (-78,1 %) a Turecka (-61,4 %). Uděleno bylo celkem 199 059 krátkodobých víz (oproti roku 2020 nárůst o 19 %).

O dlouhodobá pobytová oprávnění při vstupu do ČR požádalo v roce 2021 celkem 63 799 cizinců (meziročně o 46 % více). Evidováno bylo 21 220 žádostí o dlouhodobé vízum, obdobně jako v předchozím roce nejčastěji podaných státními příslušníky Ukrajiny (5 000; uděleno 4 344), Ruska (4 431; uděleno 4 090), dále následovali občané Spojených států amerických (1 519 žádostí; uděleno 1 041) a Kazachstánu (1 411; uděleno 1 202).

O udělení povolení k dlouhodobému pobytu požádalo na ZÚ ČR dalších 42 579 cizinců ze třetích zemí (meziroční nárůst o 43 %). Vedle státních příslušníků Ukrajiny (30 809 žádostí; uděleno 30 063) podali nejvíce žádostí občané Ruska (1 701 žádostí; uděleno 1 409) a Indie (1 032 žádostí; uděleno 999). Uděleno bylo celkem 40 673 povolení k dlouhodobému pobytu.

Pobyt na území ČR

MV v roce 2021 přijalo celkem 157 546 žádostí od cizinců v souvislosti s vyřizováním pobytových agend, což je o 17 708 více než v předchozím roce (+ 12,7 %). Státní příslušníci třetích zemí podali 10 333 žádostí o udělení povolení k dlouhodobému pobytu, (meziročně o 23 % méně). Nejčastěji se jednalo o občany Ukrajiny (3 152 žádostí), Ruska (2 018 žádostí) a Kazachstánu (775 žádostí). Uděleno bylo celkem 10 186 povolení k dlouhodobému pobytu.

O prodloužení stávajícího povolení k dlouhodobému pobytu požádalo 70 776 cizinců ze třetích zemí, MV 65 905 povolení prodloužilo, nejvíce občanům Ukrajiny (30 446), Ruska (8 558) a Vietnamu (3 814).

O změnu účelu dlouhodobého pobytu požádalo 2 919 cizinců ze třetích zemí, MV povolilo změnu účelu dlouhodobého pobytu v 2 636 případech, nejčastěji státním příslušníkům Ruska (901), Ukrajiny (532) a Kazachstánu (314).

V roce 2021 bylo oznámeno 28 858 změn zaměstnavatele nebo pracovní pozice, což je o 2 195 více než v roce 2020. Vyhověno bylo v 24 488 případech.

V roce 2021 požádalo 15 792 občanů EU o vydání osvědčení o registraci/potvrzení o přechodném pobytu, nejčastěji ze Slovenska (7 068), Rumunska (1 625) a Maďarska (1 172). Vydáno bylo celkem 14 593 kladných osvědčení o registraci/potvrzení o přechodném pobytu občana EU. O udělení povolení k přechodnému pobytu požádalo 4 755 rodinných příslušníků občanů EU, nejvíce státní příslušníci Ukrajiny (2 083). Vydáno bylo celkem 3 935 kladných rozhodnutí o povolení k přechodnému pobytu rodinného příslušníka občana EU.

V roce 2021 bylo MV zaregistrováno celkem 24 113 žádostí o povolení k trvalému pobytu (meziročně o 35,5 % více). Nejvíce žádostí o povolení k trvalému pobytu podali státní příslušníci Ukrajiny (5 717 žádostí), Slovenska (4 910 žádostí) a Ruska (2 283 žádostí). Kladné rozhodnutí bylo u žádostí o udělení trvalého pobytu vydáno v 20 681 případech, nejčastěji státním příslušníkům Ukrajiny (4 675), Slovenska (4 315) a Vietnamu (2 033).

Cizinci s povoleným pobytem v ČR

Ke dni 31. 12. 2021 bylo v ČR k legálnímu pobytu (po dobu delší než 90 dnů) evidováno celkem 660 849 cizinců (meziročně o 4,1 % více). 321 892 (48,7 %) na území pobývalo trvale a 338 957 cizinců (51,3 %) přechodně. Největší zastoupení měli státní příslušníci Ukrajiny (196 875), Slovenska (114 630) a Vietnamu (64 851). Celkově převažovali cizinci z třetích zemí (66,2 %, 437 756 osob), občanů ze zemí EU bylo evidováno celkem 223 093.

Ekonomické aktivity cizinců v ČR

Ke dni 31. 12. 2021 bylo úřady práce ČR evidováno v postavení zaměstnanců celkem 701 830 cizinců - 401 376 občanů členských států EU/EHP a Švýcarska včetně jejich rodinných příslušníků a 300 454 cizinců ze třetích zemí, z nichž se v 145 764 případech jednalo o zahraniční pracovníky, kteří na trh práce vstupují na základě pracovního povolení (zaměstnanecká či modrá karta, povolení k zaměstnání).

Ze států mimo EU měli na trhu práce tradičně nejvyšší zastoupení státní příslušníci Ukrajiny (195 116), Ruska (18 931) a Vietnamu (16 174). Ze států EU/EHP a Švýcarska byli nejvíce zastoupeni státní příslušníci Slovenska (209 273), Polska (47 001), Rumunska (46 768) a Bulharska (38 120).

MPO evidovalo v roce 2021 celkem 102 422 podnikatelů cizinců, kteří měli registrováno 138 346 živnostenských oprávnění. Mezi podnikateli-cizinci bylo nejvíce státních příslušníků Ukrajiny (25 662), Vietnamu (20 584) a Slovenska (21 560). Tyto tři státní příslušnosti představují více než dvě třetiny všech podnikatelů-cizinců.

Vzdělávání cizinců v ČR

Mateřské školy v ČR navštěvovalo ve školním roce 2021/2022 celkem 12 103 dětí-cizinců, nejvíce zastoupeni jsou státní příslušníci Ukrajiny (3 053), Vietnamu (2 753) a Slovenska (2 197). V přípravných třídách základních škol a v přípravném stupni základních škol speciálních bylo evidováno celkem 431 dětí-cizinců, nejčastěji pochází z Ukrajiny (132), Vietnamu (118) a Slovenska (45). V základních školách bylo celkem 30 543 žáků-cizinců, nejvíce z Ukrajiny (9 646), Vietnamu (5 848) a Slovenska (5 664).

Ve středních školách se vzdělávalo celkem 10 053 žáků-cizinců, nejvíce z Ukrajiny (3 112), Slovenska (2 003) a Vietnamu (1 836). Počty cizinců studujících na konzervatořích ve školním roce dosahovaly celkem 210 žáků, nejpočetnější skupina pochází ze Slovenska (73), Ukrajiny (42) a Ruska (36).

Ve vyšších odborných školách studovalo celkem 721 cizinců, nejvíce jich pochází ze Slovenska (287), Ukrajiny (166) a Ruska (136). Na vysokých školách v ČR studovalo celkem 52 108 studentů-cizinců, nejčastěji pochází ze Slovenska (20 914), Ruska (8 116) a Ukrajiny (4 419).

Mezinárodní ochrana v ČR

V roce 2021 v ČR požádalo o udělení mezinárodní ochrany celkem 1 411 osob (meziročně o 21,2 % více). Hlavními zdrojovými zeměmi žadatelů o mezinárodní ochranu byly Ukrajina (377 žadatelů), Gruzie (226) a Afghánistán (176).

Mezinárodní ochranu v podobě azylu ČR udělila ve 191 případech, nejčastěji státním příslušníkům Afghánistán (117), Běloruska (41) a Ázerbájdžánu (7). Doplnková ochrana byla udělena 120 žadatelům, nejčastěji občanům Číny (41), Sýrie (34) a Ukrajiny (7).

Státní občanství

V roce 2021 nabylo státní občanství ČR celkem 6 138 cizinců. Z toho bylo ve 4 298 případech státní občanství uděleno, nejvíce státním příslušníkům Ukrajiny (1 483), Ruska (917) a Slovenska (585). Dále bylo občanství uděleno 69 dětem (dle §28 a §29 zákona o státním občanství). Dalších 1 771 osob občanství ČR nabylo prohlášením.

Nelegální migrace v ČR

V roce 2021 bylo odhaleno při nelegální migraci na území ČR celkem 11 170 osob (meziroční nárůst o 57,5 %). Z uvedeného počtu bylo 335 osob zjištěno při nelegální migraci přes vnější schengenskou hranici ČR a 10 835 osob při nelegálním pobytu.

Při nelegální migraci přes vnější schengenskou hranici bylo zadrženo nejvíce státních příslušníků Ukrajiny (132), Ruska (48) a Velké Británie (33). Neregulární cestovní doklad na vnější schengenské hranici použilo 11 osob; nejčastěji občanů Gruzie (4 osoby) a Íránu (4 osoby).

Při nelegálním pobytu bylo odhaleno nejvíce státních příslušníků Ukrajiny (5 844) a Moldavska (1 548), důvodem u těchto dvou státních příslušností byl především vstup na území ČR v rozporu s mimořádným opatřením Ministerstva

zdravotnictví. Na třetím místě byli občané Afghánistánu (529), a to zejména z důvodu jejich záchytu v rámci tranzitní nelegální migrace. Při nelegálním pobytu se prokázalo neregulérním cestovním dokladem 292 osob; nejčastěji občané Sýrie (110 osob) a Moldavska (56 osob).

Kontrolní činnost

V roce 2021 odbory cizinecké policie realizovaly 159 992 pobytových kontrol, a to jak samostatně, tak ve spolupráci s ostatními orgány. Kontrolováno bylo cca 462 tisíc cizinců.

V roce 2021 bylo Státním úřadem inspekce práce při kontrolách zaměřených na odhalování nelegální práce zjištěno 2 695 nelegálně zaměstnávaných cizinců ze třetích zemí a 288 občanů EU (mimo občany ČR). Státní úřad inspekce práce uložil celkem 739 pokut za porušení právních předpisů v oblasti nelegálního zaměstnávání ve výši téměř 190 mil. Kč.

Živnostenské úřady provedly v roce 2021 kontroly u celkem 668 zahraničních subjektů (271 kontrol zahraničních fyzických osob a 397 kontrol právnických osob s účastí cizince ve statutárním orgánu, resp. zahraničních právnických osob). Zjištěno bylo 119 porušení živnostenského zákona a zákonů souvisejících s podnikáním, za což byly uloženy pokuty ve výši přesahující 423 tisíc Kč. Dále bylo v 787 případech sankčně zrušeno živnostenské oprávnění a v 1 případě sankčně pozastaveno provozování živnosti.

Správní vyhoštění a trest vyhoštění

V roce 2021 bylo evidováno 4 987 cizinců s rozhodnutím o správním vyhoštění (meziročně pokles o 21,9 %). Nejčastěji se jednalo o občany Ukrajiny (2 718, tj. 54,5 %), s velkým odstupem následovaní občany Moldavska (984 osob, 19,7 %) a Sýrie (245 osob, 4,9 %).

V roce 2021 bylo dále vydáno 1 105 rozhodnutí o povinnosti opustit území ČR (meziročně o 23,1 % více). Nejvíce jich bylo vydáno občanům Ukrajiny (318, tj. 28,8 %), Afghánistánu (167, tj. 15,1 %) a Vietnamu (108, tj. 9,8 %).

Soudy v roce 2021 uložily trest vyhoštění celkem 1 288 cizincům (meziroční nárůst o 4,4 %). Nejčastěji občanům Ukrajiny (496 osob, tj. 38,5 %), Moldavska (152 osob, tj. 11,8 %) a Slovenska (115 osob, tj. 8,9 %).

Návraty

Na základě readmisních dohod ČR předala v roce 2021 celkem 64 osob, z toho 18 cizinců bylo předáno do sousedních států (Turecko, Vietnam, Gruzie, Rusko, Moldavsko) a 46 cizinců bylo předáno do sousedních států (nejvíce 9 občanů Sýrie a 7 občanů Afghánistánu). Do ČR bylo navraceno na základě readmisních dohod se sousedními státy 363 osob (meziročně o 42,5 % méně).

V průběhu roku 2021 bylo realizováno celkem 513 dobrovolných návratů cizinců ze třetích zemí. V rámci tohoto počtu bylo 361 asistovaných dobrovolných návratů cizinců realizováno MV ČR, dále 133 dobrovolných návratů cizinců bylo realizováno Mezinárodní organizací pro migraci (IOM) a 19 asistovaných dobrovolných návratů žadatelů o mezinárodní ochranu bylo realizováno SUZ.

V rámci aplikace tzv. dublinského nařízení, kterým se určuje členský stát EU příslušný k posuzování žádosti o mezinárodní ochranu, zrealizovala ČR v roce 2021 celkem 133 transferů cizinců ze třetích zemí do jiného členského státu EU.

Trestně stíhaní cizinci

V roce 2021 bylo trestně stíháno 6 434 cizinců, což představuje 9,3 % z celkového počtu stíhaných osob a meziroční nárůst o 1,1 %. Mezi trestně stíhanými cizinci převažovali státní příslušníci Slovenska (2 199), Ukrajiny (1 730) a Polska (378).

Odsouzení cizinci

Podle údajů Ministerstva spravedlnosti ČR bylo v průběhu roku 2021 pravomocně odsouzeno celkem 4 996 cizinců (meziročně o 5,9 % více). Podíl cizinců na celkovém počtu osob odsouzených v ČR dosáhl hodnoty 10,1 %. Největší zastoupení mezi odsouzenými cizinci měli státní příslušníci Slovenska (1 582), Ukrajiny (1 364) a Polska (295).

OBSAH

ÚVOD	14
I INSTITUCIONÁLNÍ A LEGISLATIVNÍ RÁMEC	15
I.1 Institucionální rámec	15
I.1.1 Strategie migrační politiky	15
I.1.2 Audit národní bezpečnosti – bezpečnostní aspekty migrace	15
I.1.3 Ústřední orgány státní správy ČR	16
I.1.3.1 Ministerstvo vnitra	16
I.1.3.2 Policie ČR	18
I.1.3.2.1 Služba cizinecké policie	18
I.1.3.2.2 Národní centrála proti organizovanému zločinu služby kriminální policie a vyšetřování	18
I.1.3.3 Ministerstvo zahraničních věcí	18
I.1.3.4 Ministerstvo práce a sociálních věcí	18
I.1.3.5 Ministerstvo průmyslu a obchodu	19
I.1.3.6 Ministerstvo spravedlnosti	19
I.1.3.7 Ministerstvo financí	20
I.1.3.8 Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy	20
I.1.3.9 Ministerstvo pro místní rozvoj	21
I.1.3.10 Ministerstvo zdravotnictví	21
I.1.4 Mezirezortní orgány	22
I.1.4.1 Koordinační orgán pro řízení ochrany státních hranic a migraci	22
I.1.4.2 Analytické centrum pro ochranu státních hranic a migraci	22
I.1.4.3 Mezirezortní orgán pro potírání nelegálního zaměstnávání	23
I.1.4.4 Pracovní tým Rady hospodářské a sociální dohody pro zaměstnávání zahraničních pracovníků	23
I.2 Legislativní rámec	24
I.2.1 Zákon o pobytu cizinců	24
I.2.2 Zákon o azylu	24
I.2.3 Zákon o státním občanství	25
I.2.4 Zákon o zaměstnanosti (s ohledem na imigraci)	25
I.2.5 Zákon o dočasné ochraně cizinců	25
I.2.6 Zákon o ochraně státních hranic ČR	25
II VÍZOVÁ POLITIKA A PRAXE ČESKÉ REPUBLIKY	27
II.1 Společná vízová politika v oblasti krátkodobých víz	28
II.1.1 Digitalizace vízového procesu	29
II.1.2 Vízový informační systém	29
II.1.3 Limitované bezvízové dohody	30
II.1.4 Bilaterální dohody o pracovní dovolené mládeže	30
II.1.5 Dohody mezi EU a třetími zeměmi	30

II.1.5.1	Dohody o volném obchodu.....	30
II.1.5.2	Dohody o usnadnění udělování víz mezi EU a třetími zeměmi.....	31
II.1.5.3	Obchodní dohody mezi EU a třetími zeměmi s ustanoveními ohledně vydávání víz	31
II.2	Vízová praxe.....	32
II.2.1	Zastupování ve vydávání krátkodobých (schengenských) víz.....	32
II.2.2	Vízový outsourcing	32
II.2.3	Vytíženost zastupitelských úřadů ČR	32
II.2.4	Vyhodnocení plnění povinností obsažených v Memorandu ADS	33
II.2.5	Vysílání expertů pro migraci a doklady v roce 2021.....	34
III	SCHENGENSKÁ PROBLEMATIKA.....	35
III.1	Koordinace schengenské problematiky na národní úrovni	35
III.2	Schengenská spolupráce na úrovni EU	35
III.2.1	Evropská legislativa vztahující se k schengenské problematice	35
III.2.2	Prováděcí praxe týkající se schengenské problematiky.....	36
III.2.2.1	Program eu-INIS.....	36
III.2.2.2	Agentura eu-LISA	37
III.3	Vnější schengenská hranice.....	37
III.3.1	Přeshraniční pohyb přes vnější schengenskou hranici	37
III.3.2	Odepření vstupu na vnější schengenské hranici	38
IV	LEGÁLNÍ MIGRACE.....	40
IV.1	Druhy pobytu.....	40
IV.2	Opatření v oblasti migrace s ohledem na epidemickou situaci v roce 2021	41
IV.2.1	Opatření související se vstupem na území ČR	42
IV.2.2	Opatření související s pobytem cizinců na území ČR	42
IV.3	Kvóty pro ekonomickou migraci	43
IV.4	Migrační programy	44
IV.4.1	Programy ekonomické migrace	44
IV.4.1.1	Počty žádostí v rámci programů ekonomické migrace	45
IV.4.2	Projekty v oblasti studentské migrace	47
IV.5	Řízení o pobytu na vstupu do ČR	48
IV.5.1	Řízení o udělení krátkodobého víza.....	48
IV.5.1.1	Žádosti o udělení krátkodobého víza.....	48
IV.5.1.2	Rozhodnutí o udělení krátkodobého víza	49
IV.5.1.3	Nové posouzení důvodů neudělení krátkodobého víza.....	50
IV.5.1.4	Krátkodobý pobyt rodinných příslušníků občanů EU.....	50
IV.5.1.5	Nové posouzení důvodů neudělení krátkodobého víza rodinnému příslušníkovi občana EU.....	51
IV.5.1.6	Oblast pozvání	52
IV.5.2	Řízení o udělení dlouhodobých pobytových oprávnění na vstupu do ČR	54
IV.5.2.1	Řízení o udělení dlouhodobého víza na vstupu do ČR.....	55
IV.5.2.1.1	Žádosti o udělení dlouhodobého víza na vstupu do ČR.....	55

IV.5.2.1.2	Rozhodnutí o udělení dlouhodobého víza na vstupu do ČR	58
IV.5.2.2	Řízení o udělení povolení k dlouhodobému pobytu na vstupu do ČR	60
IV.5.2.2.1	Žádosti o udělení povolení k dlouhodobému pobytu na vstupu do ČR	60
IV.5.2.2.2	Rozhodnutí o povolení k dlouhodobému pobytu na vstupu do ČR	62
IV.6	Řízení o pobytu na území ČR	64
IV.6.1	Dlouhodobý pobyt občanů třetích zemí	64
IV.6.1.1	Řízení o udělení povolení k dlouhodobému pobytu na území ČR	64
IV.6.1.1.1	Žádosti o udělení povolení k dlouhodobému pobytu na území ČR	64
I.1.1.1.1	Rozhodnutí o povolení k dlouhodobému pobytu na území ČR	66
IV.6.1.2	Změna zaměstnavatele	67
IV.6.1.3	Řízení o prodloužení povolení k dlouhodobému pobytu a změně účelu pobytu	68
IV.6.1.3.1	Žádosti o prodloužení povolení k dlouhodobému pobytu a změně účelu	68
IV.6.1.3.2	Rozhodnutí o prodloužení povolení k dlouhodobému pobytu a změně účelu	69
IV.6.2	Přechodný pobyt občanů EU a jejich rodinných příslušníků	69
IV.6.2.1	Řízení o vydání osvědčení o registraci občana EU (dříve potvrzení o přechodném pobytu)	69
IV.6.2.2	Řízení o udělení povolení k přechodnému pobytu rodinným příslušníkům občana EU	70
IV.6.3	Řízení o udělení povolení k trvalému pobytu	71
IV.6.3.1	Žádosti o udělení povolení k trvalému pobytu	71
IV.6.3.2	Rozhodnutí o povolení k trvalému pobytu	73
IV.7	Komise pro rozhodování ve věcech pobytu cizinců	74
IV.8	Soudní přezkum cizineckých kauz	75
V	POBYT CIZINCŮ NA ÚZEMÍ ČR	77
V.1	Cizinci s povoleným pobytém na území ČR	77
V.2	Ekonomické aktivity cizinců v ČR	82
V.2.1	Zahraniční pracovníci v ČR v roce 2021	82
V.2.1.1	Stanoviska MV v rámci řízení o vydání povolení ke zprostředkování zaměstnání	83
V.2.1.2	Evropské služby zaměstnanosti (EURES)	84
V.2.2	Podnikání cizinců v ČR	85
V.3	Vzdělávání cizinců v ČR	86
V.3.1	Vzdělávání v mateřských školách	86
V.3.2	Vzdělávání v přípravných třídách základních škol a přípravném stupni základních škol speciálních	86
V.3.3	Vzdělávání v základních školách	87
V.3.4	Vzdělávání na středních školách	87
V.3.5	Vzdělávání v konzervatořích	87
V.3.6	Vzdělávání ve vyšších odborných školách	87
V.3.7	Vzdělávání na veřejných a soukromých vysokých školách	87
VI	INTEGRACE	88
VI.1	Integrace cizinců	88
VI.2	Integrace azylantů a osob s udělenou doplňkovou ochranou	89
VII	MEZINÁRODNÍ OCHRANA A DUBLINSKÉ ŘÍZENÍ	91

VII.1	Mezinárodní ochrana.....	91
VII.1.1	Žádosti o mezinárodní ochranu	91
VII.1.2	Rozhodnutí o udělení mezinárodní ochrany	98
VII.1.2.1	Žaloby a kasační stížnosti podané soudům.....	100
VII.1.3	Azylová zařízení na území ČR	101
VII.2	Aplikace dublinského nařízení v ČR	103
VII.2.1	Přijaté a odeslané žádosti	105
VII.2.2	Realizované transfery.....	107
VII.3	Nezletilí cizinci bez doprovodu	108
VIII	STÁTNÍ OBČANSTVÍ.....	110
IX	SPECIFICKÉ PROGRAMY A PROJEKTY V OBLASTI MIGRACE A AZYLU	111
IX.1	Přesídlování krajanů	111
IX.2	Program podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi	111
IX.3	Stálý zdravotně humanitární program MEDEVAC	112
IX.4	Program Pomoc na místě	113
IX.5	Azylový, migrační a integrační fond.....	115
IX.5.1.1	Programové období 2014–2021	116
IX.5.1.2	Programové období 2021–2027	117
X	NELEGÁLNÍ MIGRACE V ČR	120
X.1	Vývoj nelegální migrace v ČR.....	120
X.2	Nelegální překročení vnější schengenské hranice ČR.....	121
X.2.1	Neregulérní cestovní doklady na vnější schengenské hranici	122
X.3	Nelegální pobyt.....	123
X.3.1	Tranzitní nelegální migrace	127
X.3.2	Zneužívání azylových procedur.....	130
X.3.3	Neregulérní cestovní doklady použité při nelegálním pobytu.....	130
X.4	Napomáhání k nelegální migraci	131
XI	KONTROLNÍ ČINNOST A REPRESIVNÍ OPATŘENÍ	135
XI.1.1	Kontrolní činnost Policie ČR.....	135
XI.1.1.1	Služba cizinecké policie.....	135
XI.1.1.2	Národní centrála proti organizovanému zločinu služby kriminální policie a vyšetřování.....	138
XI.1.2	Kontrolní činnost Státního úřadu inspekce práce.....	138
XI.1.2.1	Kontroly zaměřené na nelegální zaměstnávání	139
XI.1.2.2	Kontroly zaměřené na agenturní zaměstnávání	140
XI.1.2.3	Zastřené zprostředkování zaměstnání.....	141
XI.1.3	Kontrolní činnost živnostenských úřadů.....	142
XI.1.4	Kontrolní činnost Celní správy ČR.....	143
XI.1.4.1	Kontroly zaměstnávání cizinců.....	143
XI.1.4.2	Kontroly v oblasti přeprav, skladování a prodeje tabákových výrobků a lihovin.....	143
XI.1.4.3	Kontrola v oblasti dozoru na vnitřním trhu a ochrany spotřebitele	145

XI.1.5	Monitoring situace v souvislosti se zaměstnáváním cizinců v průmyslových zónách	145
XII	NÁVRATOVÁ POLITIKA A PRAXE	149
XII.1	Návratová politika	149
XII.1.1	Readmisní smlouvy	149
XII.1.1.1	Bilaterální readmisní dohody	150
XII.1.1.2	Unijní readmisní dohody	150
XII.2	Návratová praxe	151
XII.2.1	Rozhodnutí o povinnosti opustit území	151
XII.2.2	Rozhodnutí o správním vyhoštění	151
XII.2.2.1	Žádosti o ověření totožnosti v rámci realizace správního vyhoštění	153
XII.2.3	Trest vyhoštění uložený soudy	154
XII.2.4	Zařízení pro zajištění cizinců na území ČR	154
XII.2.5	Provádění readmisních smluv	155
XII.2.5.1	Provádění readmisních smluv s nesuslednými státy	155
XII.2.5.2	Provádění readmisních smluv se sousedními státy	155
XII.2.5.2.1	Osoby převzaté ČR ze sousedních států	156
XII.2.5.2.2	Osoby předané ČR do sousedních států	157
XII.2.6	Návraty v souvislosti s aplikací tzv. dublinského nařízení	157
XII.2.7	Dobrovolné návraty	157
XII.2.7.1	Dobrovolné návraty realizované Správou uprchlických zařízení	159
XII.2.7.2	Dobrovolné návraty zajišťované Ministerstvem vnitra	160
XIII	TRESTNÁ ČINNOST CIZINCŮ	161
XIII.1	Trestně stíhaní cizinci	161
XIII.1.1	Působení cizinců v oblasti organizovaného zločinu na území ČR	165
XIII.1.1.1	Obchodování s lidmi	166
XIII.2	Odsouzení cizinci	167
XIII.3	Cizinci omezení na osobní svobodě	168
XIV	VNĚJŠÍ ROZMĚR MIGRACE	170
XIV.1	Mezinárodní spolupráce ČR v oblasti migrace v gesci MV	170
XIV.2	Mezinárodní policejní spolupráce	171
XIV.3	Problematika migrace na úrovni EU	173
XIV.3.1	Evropský podpůrný úřad pro otázky azylu (EASO)	175
XIV.3.2	Evropská migrační síť (EMN)	177
XIV.3.3	Evropská pohraniční a pobřežní stráž (FRONTEX)	177
XIV.4	Situace v oblasti nelegální migrace a mezinárodní ochrany na úrovni EU	179
XIV.4.1	Situace na hlavních migračních trasách do EU	180
XIV.4.1.1	Centrální středomořská trasa	180
XIV.4.1.2	Východní středomořská trasa a západobalkánská trasa	181
XIV.4.1.3	Západní středomořská a západoafrická trasa	183
XIV.4.1.4	Východní pozemní trasa	184

XIV.4.2	Situace v oblasti mezinárodní ochrany v EU	185
REALIZACE KONCEPCE INTEGRACE CIZINCŮ V ROCE 2021 - SAMOSTATNÁ ČÁST		188
PŘÍLOHY		226
ABECEDNÍ SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK		227
TABULKOVÁ ČÁST		231
PŘEHLED PROJEKTŮ REALIZOVANÝCH V RÁMCI INTEGRACE CIZINCŮ A ŘÍZENÍ MIGRAČNÍCH TOKŮ V ROCE 2021 ...		279

ÚVOD

Zpráva o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců na území České republiky v roce 2021 je souhrnný materiál, který poskytuje celkový přehled o migraci cizinců na území ČR a současně o aktivitách v oblasti integrace cizinců na území.

Zpráva je rozdělena do dvou samostatných, i když tematicky a obsahově velmi úzce provázaných částí.

První část zprávy kromě přehledu aktivit odpovědných orgánů a jimi přijatých legislativních i nelegislativních opatření s relevancí pro problematiku migrace přináší základní analýzu migračních trendů na území ČR. V této souvislosti rovněž obsahuje jednotlivé indikátory migrace s detailním statistickým členěním a tyto profilové ukazatele porovnává s úrovní z roku 2020 či dalších předchozích let. Opomenut není ani mezinárodní rozměr migrace s důrazem na situaci v EU.

Druhá část zprávy se pak detailně věnuje tématu integrace cizinců, jakožto nedílné součásti migrační politiky ČR. Tato část představuje každoroční informaci o realizaci integrace cizinců na území ČR a obsahuje přehled konkrétních integračních opatření, kterými příslušné resorty odpovědné za realizaci integrační politiky v průběhu roku 2021 podpořily úspěšné začleňování cizinců do české společnosti.

Zpracovatelem materiálu je Ministerstvo vnitra ČR, které vycházelo nejen z vlastních informací, ale rovněž z podkladů zpracovaných Ministerstvem zahraničních věcí, Ministerstvem práce a sociálních věcí, Ministerstvem průmyslu a obchodu, Ministerstvem spravedlnosti, Ministerstvem pro místní rozvoj, Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, Ministerstvem financí, Ministerstvem zdravotnictví, Ministerstvem zemědělství či Ministerstvem kultury.

I INSTITUCIONÁLNÍ A LEGISLATIVNÍ RÁMEC

I.1 INSTITUCIONÁLNÍ RÁMEC

I.1.1 Strategie migrační politiky

Strategii migrační politiky České republiky přijala vláda ČR svým usnesením ze dne 29. července 2015¹. Materiál definuje **klíčové zásady migrační politiky českého státu**, stanovuje cíle v dané oblasti na národní i unijní úrovni a uvádí konkrétní nástroje sloužící k jejich dosažení. Strategie migrační problematiku pokrývá v celém jejím rozsahu. Je rozčleněna do 7 tematických modulů odpovídajících jednotlivým stěžejním zásadám. Kromě bezpečnosti státu, představující průřezový element Strategie, se jedná o následující tematické okruhy: (1) integrace cizinců, (2) nelegální migrace a návratová politika (3) mezinárodní ochrana, (4) vnější dimenze migrace (včetně rozvojových a humanitárních aspektů), (5) volný pohyb osob v rámci EU a schengenského prostoru, (6) legální migrace a (7) provázanost se společnými politikami EU v oblasti migrace. Na realizaci Strategie dohlíží Koordinační orgán pro řízení ochrany státních hranic a migraci.

Strategie migrační politiky vyjadřuje postoje a priority ČR:

- zajistit občanům klidné soužití s cizinci, a díky účinné integraci zabránit vzniku negativních sociálních jevů;
- zajistit bezpečnost svých občanů a efektivní vynucování práva v oblasti nelegální migrace, návratové politiky a organizovaného zločinu spojeného s převaděčstvím a obchodováním s lidmi;
- dostát svým závazkům v oblasti azylu;
- pomáhat uprchlíkům v zahraničí a předcházet tak dalšímu rozvoji migrační krize;
- udržet výhody volného pohybu osob v rámci EU a schengenského prostoru;
- podporovat legální migraci v souvislosti s potřebami trhu práce;
- dostát svým mezinárodním a evropským závazkům a aktivně se podílet na hledání společných řešení.

Migrační strategie ČR má za cíl posilovat pozitivní aspekty migrace a co nejúčelněji potírat negativní jevy a rizika spojená s migrací.

I.1.2 Audit národní bezpečnosti – bezpečnostní aspekty migrace

Audit národní bezpečnosti představuje komplexní materiál, který posuzoval odolnost a připravenost ČR vůči bezpečnostním hrozbám. Audit hodnotil především nastavení legislativy, pružnost bezpečnostního systému, míru zapojení a schopnost spolupráce jeho jednotlivých složek a dalších aktérů. Vládou ČR byl schválen dne 14. 12. 2016². Audit se věnoval deseti okruhům hrozeb, mezi něž

¹ Usnesení č. 621 o Strategii migrační politiky České republiky a o Komunikační strategii České republiky k migraci. Strategie migrační politiky České republiky je dostupná na <http://www.mvcr.cz/clanek/strategie-migracni-politiky-cr.aspx>.

² Usnesení vlády České republiky ze dne 14. 12. 2016 č. 1 125 o Auditě národní bezpečnosti.

expertní skupina zahrnuje tzv. bezpečnostní aspekty migrace³. V rámci nich byly identifikovány dvě specifické hrozby – neřízená migrace (zejména nelegální migrace v důsledku zvýšeného počtu lokálních ozbrojených konfliktů) a neúspěšná integrace (nedostatečná integrace legálních migrantů, která může představovat zdroj sociálního napětí). Materiál v dané oblasti dále představil institucionální a legislativní rámec, SWOT analýzu a doporučení (systémová, legislativní, materiálně-technická a personální) k posílení odolnosti.

V návaznosti na doporučení byl vypracován Akční plán Auditů národní bezpečnosti⁴, který obsahoval konkrétní opatření včetně (spolu)gestorů, indikátorů plnění a termínů jejich dokončení. Každoročně bylo zpracováváno vyhodnocení plnění Akčního plánu a v roce 2021 bylo kromě plnění za rok 2020 vyhodnoceno a Bezpečnostní radě státu předloženo i vyhodnocení přínosu celého strategického materiálu pro zvyšování bezpečnosti ČR, jelikož rok 2020 byl posledním rokem plnění. Zahrnutí kapitoly o bezpečnostních aspektech do Auditů a plnění souvisejících opatření z Akčního plánu bylo za celé období existence tohoto materiálu hodnoceno jako středně přínosné, když se podařilo realizovat několik úspěšných opatření například posilujících bezpečnostní a integrační prvky v řízení o pobytu cizinců či rozšiřujících informovanost veřejnosti o aktuální situaci v oblasti legální i nelegální migrace. Celkově byl Audit hodnocen jako přínosný materiál ve svém komplexním pohledu na bezpečnost ČR, pomohl rozproudřit odbornou debatu nad novými hrozbami, inicioval vznik potřebných pracovních skupin a pomohl spojit odborníky ze zapojených resortů. Navzdory pozitivnímu hodnocení nebude podobný materiál v blízké budoucnosti opakován, ale na jeho činnosti a poznatky naváží jiné materiály, které pokryjí aktuální hrozby pro bezpečnost ČR včetně bezpečnostních aspektů migrace.

I.1.3 Ústřední orgány státní správy ČR

I.1.3.1 Ministerstvo vnitra

Ve smyslu zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy ČR, ve znění pozdějších předpisů, je Ministerstvo vnitra (dále též „MV“) gestorem problematiky mezinárodní migrace, azylu či dočasné ochrany, a to jak na úrovni legislativně-koncepční, tak i realizační. V gesci ministerstva je dále ochrana státních hranic a problematika dobrovolných návratů cizinců do zemí původu.

MV rozhoduje o udělení dlouhodobého víza, o prodloužení doby pobytu na toto vízum a platnosti dlouhodobého víza. Dále rozhoduje o vydání povolení k dlouhodobému pobytu (včetně zaměstnaneckých a modrých karet), povolení k přechodnému pobytu, o prodloužení platnosti těchto oprávnění, o vydání povolení k trvalému pobytu a o prodloužení doby platnosti průkazu cizinci, kterému bylo vydáno povolení k trvalému pobytu. MV také vydává občanům EU osvědčení o registraci (dříve potvrzení o přechodném pobytu). Dále pořizuje biometrické údaje v souvislosti s vydáváním cizineckého pasu nebo průkazu o povolení k pobytu, rozhoduje o vydání a odnětí cizinecké pasu a v rozsahu své působnosti o vydání a odnětí cestovního průkazu totožnosti. Rozhoduje o přiznání a zrušení postavení dlouhodobě pobývajícího rezidenta na území.

MV rozhoduje o správních deliktech podle zákona o pobytu cizinců v rozsahu své působnosti.

MV v souladu se zákonem č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále též „zákon o pobytu cizinců“) vykonává dozor nad policií při výkonu státní správy a plní úkoly nadřízeného správního orgánu vůči Ředitelství služby cizinecké policie.

³ Další definované okruhy hrozeb jsou: terorismus, extremismus, organizovaný zločin, šíření infekční nárady, přírodní hrozby, antropogenní hrozby, hrozby v kyberprostoru, energetická, surovinová a průmyslová bezpečnost a hybridní hrozby a jejich vliv na bezpečnost občanů.

⁴ Usnesení vlády ČR ze dne 22. 5. 2017 č. 407 o Akčním plánu Auditů národní bezpečnosti.

V rámci rozhodování o správním vyhoštění vydává MV, na základě vyžádání policie, závazná stanoviska.

MV dále zřizuje a provozuje zařízení pro zajištění cizinců, rozhoduje o hrazení nákladů spojených s pobytem zajištěného cizince na území ČR a jeho vycestováním z území a vymáhá jejich úhradu, pokud o jejich úhradě nerozhoduje policie.

MV vydává v rámci řízení o vydání povolení ke zprostředkování zaměstnání závazná stanoviska v souladu s § 60a zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů (též „zákon o zaměstnanosti“), a to na základě žádostí mu poskytovaných prostřednictvím Generálního ředitelství Úřadu práce ČR. MV při vydávání závazného stanoviska posuzuje udělení povolení ke zprostředkování zaměstnání z hlediska ochrany veřejného pořádku, bezpečnosti a ochrany práv třetích osob. Ministerstvo vyhodnocuje informace získané ze zdrojů Policie ČR a zpravodajských služeb. Zaměřuje se zejména na ověření faktického fungování žadajících fyzických a právnických osob v místě jejich sídla a pracoviště, a na zjištění trestněprávní bezúhonnosti jednatelů a odpovědných osob. Dle stejné právní úpravy může odvolat souhlas s vydáním povolení ke zprostředkování zaměstnání.

MV sjednává anebo se podílí na sjednávání mezinárodních smluv v oblasti mezinárodní migrace, a to jednak formou sjednávání dvoustranných readmisních smluv, jednak se spolupodílí na práci Evropské komise (dále též „EK“) při sjednávání unijních readmisních dohod s vybranými třetími státy. MV je rovněž gestorem za schengenskou problematiku i koordinátorem implementace schengenských pravidel do vnitrostátního práva a praxe.

Na základě zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů (dále též „zákon o azylu“) a zákona č. 221/2003 Sb., o dočasné ochraně cizinců, ve znění pozdějších předpisů, zabezpečuje MV výkon státní správy v problematice mezinárodní a dočasné ochrany a vytváří státní integrační programy zaměřené na pomoc azylantům při jejich začlenění do společnosti.

Ve zmíněných oblastech MV úzce spolupracuje s dalšími resorty, státními a nestátními organizacemi, včetně organizací mezinárodních. Ve spolupráci s policií a Mezinárodní organizací pro migraci (dále též „IOM“) se podílí na vypracování repatriačních programů a zajišťuje repatriace (dobrovolné návraty) cizinců do zemí jejich původu nebo bezpečných třetích zemí.

Usnesením vlády ze dne 23. července 2008 č. 979 byla ke dni 1. srpna 2008 MV znovu svěřena role hlavního koordinátora realizace *Koncepce integrace cizinců na území České republiky*⁵.

MV je gestorem Koordinačního orgánu pro řízení ochrany státních hranic a migraci, který projednává problematiku migrace a ochrany hranic na mezirezortní úrovni (viz kapitola I.1.4.1 Koordinační orgán pro řízení ochrany státních hranic a migraci). MV rovněž předsedá Pracovnímu týmu Rady hospodářské a sociální dohody pro zaměstnávání zahraničních pracovníků, který slouží jako platforma pro diskuzi o otázkách pracovní migrace občanů třetích států do ČR (viz kapitola I.1.4.4 Pracovní tým Rady hospodářské a sociální dohody pro zaměstnávání zahraničních pracovníků).

V rámci MV se problematikou mezinárodní migrace, azylu a integrace cizinců specializovaně zabývá odbor azylové a migrační politiky (dále též „OAMP“), odbor správní (a v rámci něho zřízená Komise pro rozhodování ve věcech pobytu cizinců, viz kapitola IV.7) a organizační složka státu zřízená MV Správa uprchlických zařízení (dále též „SUZ“).

⁵ Zmíněným usnesením došlo k převodu agendy z Ministerstva práce a sociálních věcí na Ministerstvo vnitra.

I.1.3.2 Policie ČR

I.1.3.2.1 Služba cizinecké policie

Plnění úkolů v oblasti cizinecké problematiky zastřešuje v rámci Policie České republiky (dále též „PČR“) **Ředitelství služby cizinecké policie** (dále též „ŘSCP“), jež je výkonným útvarem policie s celostátní působností, specializovaným ústředním metodicko-řídícím, odborným, analytickým, kontrolním a výkonným útvarem v oblasti výkonu státní správy na úseku agendy cizinců pobývajících na území České republiky a po linii ochrany vnějších hranic schengenského prostoru a ve vymezeném rozsahu se podílí na ochraně civilního letectví před protiprávními činy.

V přímé podřízenosti ŘSCP je zařazeno 5 inspektorátů cizinecké policie na mezinárodních letištích⁶, které zajišťují ochranu vnějších hranic na všech mezinárodních letištích ČR, dále pak Zařízení pro zajištění cizinců Bělá-Jezová, Zařízení pro zajištění cizinců Vyšší Lhoty, Zařízení pro zajištění cizinců Balková a Přijímací středisko cizinců Zastávka u Brna.

Na území jednotlivých krajů plní úlohy v oblasti migrace cizinců **odborní služby cizinecké policie** (dále též „OSP“), které jsou zařazeny do organizační struktury krajských ředitelství policie.

I.1.3.2.2 Národní centrála proti organizovanému zločinu služby kriminální policie a vyšetřování

Útvarem Policie ČR s celorepublikovou působností, který rovněž plní úkoly v oblasti nelegální migrace, především pak na úseku boje proti převaděčství, je Národní centrála proti organizovanému zločinu služby kriminální policie a vyšetřování (dále též „NCOZ“), jehož **Sekce zločineckých struktur, Odbor obchodu s lidmi a nelegální migrace** provádí šetření, rozpracovává a realizuje zločinecká seskupení, která páchají závažnou organizovanou trestnou činnost v oblasti nelegální migrace a obchodu s lidmi.

I.1.3.3 Ministerstvo zahraničních věcí

Ministerstvo zahraničních věcí (dále též „MZV“) je ústředním správním orgánem ČR, který vytváří koncepci zahraniční politiky a koordinuje zahraniční rozvojovou spolupráci a humanitární pomoc poskytovanou do zahraničí.

MZV vykonává státní správu ve věcech povolování pobytu cizinců na území ČR požívajících výsad a imunit podle mezinárodního práva.

Prostřednictvím zastupitelských úřadů (dále též „ZÚ“) vykonává státní správu ve věcech udělování víz v rozsahu stanoveném zákonem o pobytu cizinců. V samostatné gesci pak vykonává státní správu ve věcech vydávání krátkodobých víz podle vízového kodexu EU (viz kapitola II. Vízová politika a praxe ČR).

I.1.3.4 Ministerstvo práce a sociálních věcí

Ministerstvo práce a sociálních věcí (dále též „MPSV“) na základě zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o zaměstnanosti“), mj. vymezuje okruh subjektů působících v roli zaměstnavatele a ve vztahu k cizím státním příslušníkům stanovuje kritéria vstupu jednotlivých kategorií cizinců na trh práce. Na základě situace na trhu práce stanovuje podmínky pro povolování zaměstnání a zodpovídá za právní úpravu zaměstnávání cizinců ve vztahu k odpovídajícím právním předpisům EU a uzavřeným mezinárodním dohodám.

MPSV rovněž vede centrální evidenci volných pracovních míst obsaditelných držiteli zaměstnanecké nebo modré karty.

⁶ Jedná se o: ICP na ML Václava Havla Praha, ICP na ML Ostrava Mošnov, ICP na ML Brno Tuřany, ICP na ML Karlovy Vary, ICP na ML Pardubice.

Kromě vnitrostátních právních předpisů je oblast pracovní migrace upravena i bilaterálními mezinárodními smlouvami upravujícími oblast sociálního zabezpečení a zaměstnávání a také multilaterálními úmluvami v oblasti lidských práv, postavení uprchlíků a sociálních práv, jimiž je ČR vázána.

Oblastí nelegálního zaměstnávání cizinců se zabývá mj. Meziřezortní orgán pro potírání nelegálního zaměstnávání cizinců v ČR (viz kapitola I.1.4.3 Meziřezortní orgán pro potírání nelegálního zaměstnávání), jehož gestorem je MPSV.

I.1.3.5 Ministerstvo průmyslu a obchodu

Ministerstvo průmyslu a obchodu (dále též „MPO“) je ústředním orgánem státní správy pro problematiku živnostenského podnikání a pro podnikání v některých činnostech provozovaných na základě jiného než živnostenského oprávnění podle zvláštních předpisů.

Značná část podnikatelské činnosti spadá pod režim zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání, ve znění pozdějších předpisů (dále též „živnostenský zákon“).

MPO se zaměřuje na vstup do podnikání v činnostech, které jsou živnostmi a na dodržování povinností podnikatelů při provozování živnosti; v této oblasti koordinuje i provádění příslušné kontrolní činnosti podle zákona č. 455/1991 Sb. o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů. Zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, má účinné kontrolní a sankční mechanismy pro zjištění legálnosti pobytu na území ČR. Příslušným orgánům Policie ČR dává zákon o pobytu cizinců dostatečnou pravomoc k provádění pobytových kontrol.

Ministerstvo průmyslu a obchodu je dále aktivně zapojeno do přípravy a realizace vládních programů ekonomické migrace, kdy pro dva programy je přímo gestorem rozhodujícím o zařazení do programu a u třetího má koordinační roli vůči podnikatelským asociacím, jež do něj zařazují (viz kapitola IV.4 Migrační programy).

MPO bylo dále činné také v rámci **Pracovní skupiny pro ekonomickou migraci** (dále jen „PSEM“), jejíž zasedání organizuje a řídí. PSEM je neformální platformou MPO, která funguje již od roku 2012 a v jejímž rámci se setkává státní správa (MPO, MZV, MPSV, MV, případně ve spolupráci s dalšími resorty) a podnikatelská sféra v zastoupení konkrétních firem (Hospodářská komora ČR, Svaz průmyslu a dopravy ČR, CzechInvest, atd.). Cílem setkávání pracovní skupiny je debata o aktuálních migračních tématech a konzultace připravovaných projektů ekonomické migrace, přičemž podnikatelská sféra má zde možnost poskytovat státní správě zpětnou vazbu v souvislosti s migrační regulací.

I.1.3.6 Ministerstvo spravedlnosti

Pokud jde o justiční agendy Ministerstva spravedlnosti (dále též „MS“) spojené s problematikou migrace, jedná se především o extradiční řízení, jehož účelem je vydání pachatele trestného činu, který se nachází na území dožádaného státu, státu dožadujícímu k trestnímu stíhání, výkonu trestu nebo výkonu ochranného opatření spojeného s odnětím svobody. O povolení vydání z ČR do země mimo EU rozhoduje ministr spravedlnosti, avšak pouze pokud krajský, vrchní nebo Nejvyšší soud vyslovil, že vydání je přípustné. Ministr spravedlnosti má v případě pochybností o správnosti rozhodnutí soudu pravomoc podat do tří měsíců Nejvyššímu soudu návrh na přezkoumání takového rozhodnutí⁷. V rámci EU se neuplatňuje uvedený proces vydávání/extradice, ale předávání na základě evropského zatýkacího rozkazu, při kterém se uplatní přímý styk mezi příslušnými justičními orgány (soudy) členských států. O předání rozhodují krajské soudy, MS má v tomto případě pouze roli asistenční

⁷ Viz § 95 odst. 5 zákona č. 104/2013 Sb., o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních.

a metodickou. Oba uvedené postupy se řídí zákonem č. 104/2013 Sb., o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních, ve znění pozdějších předpisů, příp. mezinárodní smlouvou.

Problematika migrace se uvedeného resortu dotýká i s ohledem na jeho kompetence v oblasti zajišťování legislativní činnosti, příprav návrhů zákonů v oblasti trestního práva a právních předpisů a dalších právních předpisů upravujících poměry v justici a ve vězeňství a kompetencí týkajících se sledování, prověřování a vyhodnocování fungování soudnictví.

MS je gestorem právní úpravy týkající se problematiky obchodního rejstříku, vzniku a postavení obchodních společností a družstev, závazkových vztahů atd., která je upravena zákonem č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů; zákonem č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích a družstvech, ve znění pozdějších předpisů (dále též „zákon o obchodních korporacích“) a zákonem č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob, ve znění pozdějších předpisů. Důležitou agendou nejen v oblasti migrace je také správní soudnictví upravené zákonem č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů.

I.1.3.7 Ministerstvo financí

Ministerstvo financí (dále též „MF“) respektive Celní správa ČR disponuje oprávněním provádět kontroly zaměstnávání cizinců na základě zákona o zaměstnanosti. V souladu s ustanoveními zákona o zaměstnanosti kontrolují celní úřady, zda cizinec vykonává práci pro právnickou nebo fyzickou osobu na základě pracovněprávního vztahu nebo jiné smlouvy a zda ji vykonává v souladu s vydaným povolením k zaměstnání, zaměstnaneckou nebo modrou kartou, jsou-li podle zákona o zaměstnanosti vyžadovány. Od 1. 1. 2011 jsou celní úřady oprávněny kontrolovat i to, zda zaměstnavatelé plní oznamovací povinnosti podle § 87 a 88 zákona o zaměstnanosti. Celní úřad o provedené kontrole informuje oblastní inspektorát práce Státního úřadu inspekce práce příslušný dle ustanovení zákona o zaměstnanosti a v případě zjištění nedostatků předá této pobočce podklady pro zahájení správního řízení o uložení pokuty.

Celní orgány se aktivně zapojují do boje proti nelegální migraci, věnují maximální pozornost posilování a hlubšímu propojování současných mechanismů, zajišťujících koordinaci v oblasti nelegální migrace a aktivně podporují Schengenskou spolupráci, jakožto významného instrumentu pro další rozvoj ČR, včetně implementace závazků z ní vyplývajících. V této souvislosti Celní správa ČR dlouhodobě koordinuje a její zaměstnanci se podílí na spolupráci při zajišťování odborné přípravy příslušníků Služby cizinecké policie v rámci specializačních vzdělávacích kurzů.

Problematika migrace a integrace cizinců se stává stále významněji společenským diskutovaným tématem, a proto i celní orgány věnují, vedle Strategie migrační politiky ČR, i zvýšenou pozornost Komunikační strategii vlády, která vede k větší informovanosti médií, odborné i širší veřejnosti o otázkách migrace, uprchlictví a integrace cizinců.

I.1.3.8 Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (dále též „MŠMT“) je věcně příslušné k integraci cizinců prostřednictvím jejich vzdělávání. Jedním z hlavních předpokladů úspěšné integrace cizince je znalost češtiny.

MŠMT se problematikou vzdělávání dětí/žáků-cizinců zabývá průběžně v souladu se zákonem č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů (dále též „školský zákon“).

Pokud jde o studium na vysoké škole podle zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále též „zákon o vysokých školách“),

cizincům se umožňuje studovat na veřejných vysokých školách za stejných podmínek jako občanům ČR.

O uznání vysokoškolského vzdělání získaného v zahraničí rozhodují v souladu se zákonem o vysokých školách veřejné vysoké školy, které uskutečňují obsahově podobný studijní program. MŠMT vydává osvědčení o uznání vzdělání jen tehdy, bylo-li získáno ve státě, se kterým je uzavřena smlouva o uznávání rovnocennosti dokladů nebo případně tehdy, jestliže existují pochybnosti o tom, která veřejná vysoká škola uskutečňuje obsahově obdobný studijní program. Především je však MŠMT odvolacím správním orgánem

MŠMT je gestorem a podílí se na realizaci 2 vládních programů v oblasti studentské migrace (viz kapitola IV.4 Migrační programy).

MŠMT má ve své gesci také výkon péče o **nezletilé cizince**, kteří se ocitli na území ČR bez doprovodu zákonných zástupců či jiných osob odpovědných za výchovu. Zároveň poskytuje služby i dětem cizincům a jejich rodinám, které legálně žijí na území ČR, ale jejich aktuální situace vyžaduje řešení pomocí specializovaných služeb, které jsou systémově nastavené i pro českou populaci. MŠMT je v této oblasti zřizovatelem Zařízení pro děti – cizince, které v rámci sítě pro výkon ústavní a ochranné výchovy poskytuje plné přímé zaopatření a další služby **nezletilým cizincům bez doprovodu**. Toto zařízení provozuje diagnostický ústav, středisko výchovné péče a základní školu.

I.1.3.9 Ministerstvo pro místní rozvoj

Ministerstvo pro místní rozvoj ČR (dále jen „MMR“) je v oblasti migrace odpovědné za realizaci opatření vyplývajících z Memoranda ADS – Memorandum o porozumění mezi Ministerstvem kultury a cestovního ruchu Čínské lidové republiky (dříve Národní správou pro cestovní ruch Čínské lidové republiky) a Evropským společenstvím o vízech a souvisejících otázkách týkajících se turistických skupin z Čínské lidové republiky). Memorandum ADS se vztahuje na turistické skupiny čínských obyvatel cestujících prostřednictvím registrovaných (čínských) cestovních kanceláří z Číny na území ČR, kde se mohou pohybovat v souladu s předem stanoveným cestovním programem⁸ (více viz kapitola II.2.4 Vyhodnocení plnění povinností obsažených v Memorandu ADS).

I.1.3.10 Ministerstvo zdravotnictví

Ministerstvo zdravotnictví (dále MZ) v souvislosti s cizími státními příslušníky je gesčně příslušné zejména za oblast zdravotního pojištění. Od pobytového statusu cizince se pak odvíjí některý z možných způsobů zajištění úhrady zdravotních služeb vedle komerčního zdravotního pojištění. Někteří z dotčených cizinců tak mohou být pojištěnci veřejného zdravotního pojištění, u některých přichází v úvahu úhrada zdravotních služeb v určitém definovaném rozsahu ze strany státu.

V oblasti přístupu cizinců k zdravotním službám, je obecně poskytovatel zdravotní péče v ČR povinen poskytnout neodkladnou péči pacientovi, a to bez ohledu na skutečnost, zda je pacient pojištěn, resp. zda má či nemá finanční prostředky k úhradě péče. Neodkladná péče je takto poskytována českým pojištěncům, evropským pojištěncům a všem osobám bez zdravotního pojištění bez ohledu na státní příslušnost.

⁸ Minimální počet účastníků turistické skupiny je nejméně pět osob.

I.1.4 Mezirezortní orgány

I.1.4.1 Koordinační orgán pro řízení ochrany státních hranic a migraci

Koordinační orgán pro řízení ochrany státních hranic a migraci (dále též „Koordinační orgán“) je **stálým mezirezortním orgánem** složeným ze zástupců věcně příslušných resortů na úrovni náměstků ministrů a disponuje pravomocí přijímat nezbytná opatření v oblasti migrace a ochrany státních hranic. Gestorem činnosti Koordinačního orgánu je Ministerstvo vnitra.

Spolupráce resortů v rámci Koordinačního orgánu umožňuje pružně reagovat na aktuální migrační situaci a přispívá k větší flexibilitě při řešení konkrétních problematik zasahujících do kompetence více ministerstev. Koordinační orgán rovněž řídí činnost Analytického centra pro ochranu státních hranic a migraci (viz níže). Předjednání materiálů určených pro vládu ČR na zasedání Koordinačního orgánu umožňuje např. jejich následné schvalování bez rozpravy. V neposlední řadě Koordinační orgán slouží také jako platforma pro diskusi o dalším směřování migrační politiky. Koordinační orgán je také vládou zmocňován, aby svým rozhodnutím prováděl vhodné změny migračních programů.

Koordinační orgán v roce 2021 na základě pravomoci svěřené vládou schválil změnu migračního *Programu kvalifikovaný zaměstnanec*, kterou byla v jeho textu explicitně zakotvena pevnější opora pro nezařazování a vyřazování zaměstnavatelů, u kterých existuje důvodné podezření, že operují na bázi zastřené zprostředkování zaměstnání a mohli by k tomuto účelu využívat zahraniční pracovníky získané přes program. Schváleno bylo i několik úprav *Programu klíčový a vědecký personál*, *Programu vysoce kvalifikovaný zaměstnanec* a *Programu mimořádné pracovní vízum*, které však neměly zásadní povahu a neměnily základní parametry programů a postup jejich o realizace.

Koordinační orgán rovněž projednal návrh na přenastavení kvót pro náběh žádostí o zaměstnanecké karty na vybraných zastupitelských úřadech, který následně vláda ČR schválila svým nařízením č. 233/2021 Sb. s účinností od 1. července 2021.

I.1.4.2 Analytické centrum pro ochranu státních hranic a migraci

Analytické centrum pro ochranu státních hranic a migraci představuje **stálé analytické pracoviště mezirezortního charakteru** řízené Ministerstvem vnitra, které se v rámci své činnosti zaměřuje na sledování a analýzu migrace jako komplexního jevu. Analytické centrum **funguje na expertní úrovni**, jeho působení řídí Koordinační orgán pro řízení ochrany státních hranic a migraci. Na činnosti Analytického centra se podílejí všechny klíčové orgány zapojené do systému řízení ochrany státních hranic a regulace migrace, kterým úzká spolupráce a výměna informací na půdě této platformy poskytují možnost operativní a rychlé reakce na vzniklé problémy.

Činnost Analytického centra probíhá v několika tematicky zaměřených fórech a nepřetržitě se zabývá monitoringem a analýzou aktuálních jevů, jež mohou být z bezpečnostně-migračního hlediska identifikovány jako rizikové či potenciálně problémové. Činnost jednotlivých fór byla i v roce 2021 v důsledku pandemie covid-19 částečně omezena či probíhala videokonferenční formou. I nadále se Analytické centrum zaměřilo na sledování a vyhodnocování migračních toků směřujících na území EU a na problematiku ekonomické migrace (viz kapitola IV.4 Migrační programy).

Analytické centrum v průběhu roku 2021 i nadále s měsíční frekvencí zpracovávalo zprávu **Trendy a poznatky v oblasti migrace a ochrany hranic** určenou pro interní potřebu orgánů státní správy, jimž je cíleně distribuována k případnému využití uvedených informací.

I.1.4.3 Mezirezortní orgán pro potírání nelegálního zaměstnávání

Stěžejní pro činnost Meziresortního orgánu pro potírání nelegálního zaměstnávání (dále jen „MOPNZ“) bylo v roce 2021 jeho založení usnesením Vlády ČR ze dne 8. února 2021, č. 106, kdy došlo k transformaci dříve působícího Meziresortního orgánu pro potírání nelegálního zaměstnávání cizinců na MOPNZ. Posláním MOPNZ je koordinovat činnost příslušných institucí, navrhnout legislativní změny přispívající k řešení nelegálního zaměstnávání a vytvářet koncepci řešení tohoto problému. MOPNZ dále doporučuje směry kontrolní a preventivní činnosti a získává informace z oblasti výzkumu migrace, z oblasti ekonomiky, a to se zaměřením zejména na oblast „šedé“ ekonomiky. MOPNZ koordinuje tři stálé pracovní skupiny: pracovní skupinu k problematice zaměstnávání cizinců, pracovní skupinu k problematice nelegální práce, pracovní skupinu k problematice agenturního zaměstnávání a zastřené zprostředkování zaměstnání.

V průběhu roku 2021 se uskutečnilo první řádné zasedání MOPNZ a následně proběhla jednání jeho jednotlivých pracovních skupin.

Pracovní skupina k problematice nelegální práce se usnesla na přijetí opatření spočívajících v redefinici nelegální práce a zákonného zavedení povinnosti zaměstnavatelských subjektů evidovat uzavřené dohody o pracích konaných mimo pracovní poměr i pracovní dobu zaměstnanců z těchto dohod

Pracovní skupina k problematice agenturního zaměstnávání a zastřené zprostředkování zaměstnání se zabývala oblastí agenturního zaměstnávání, problematikou přechodu pracovněprávního vztahu dočasně přiděleného zaměstnance od agentury práce k uživateli a možnostmi jejího ukotvení do české právní úpravy, tématem povinného pojištění agentur práce podle § 58z zákona o zaměstnanosti a návrhu jeho vypuštění.

Pracovní skupina k problematice zaměstnávání cizinců projednávala projekt bodového systému ekonomické migrace financovaný Evropskou komisí a realizovaný pro ČR OECD, koncept „spolehlivého“ zaměstnavatele v kontextu imigračních programů jako nástroje zvýhodnění a usnadnění přístupu zahraničních zaměstnanců k zaměstnavatelům jednajícím v souladu s právním řádem a vytvářejícím kvalitní pracovní podmínky, projektové záměry oddělení zahraniční zaměstnanosti MPSV. Výzkumný ústav práce a sociálních věcí představil téma „platformové práce“ a její roli na trhu práce a v pracovněprávních vztazích.

I.1.4.4 Pracovní tým Rady hospodářské a sociální dohody pro zaměstnávání zahraničních pracovníků

Rada hospodářské a sociální dohody (tzv. tripartita) v roce 2017 vytvořila pracovní tým pro zaměstnávání zahraničních pracovníků, který slouží jako **platforma pro dialog o otázkách pracovní migrace občanů třetích států do ČR**. Předsednictví bylo svěřeno do kompetence Ministerstva vnitra.

V roce 2021 na půdě pracovního týmu mj. docházelo k výměně poznatků mezi zástupci státní správy a sociálních partnerů o situaci v oblasti zaměstnávání občanů třetích zemí v ČR a souvisejících problémech, proběhla debata o vhodném přenastavení kvót pro ekonomickou migraci (zavedených od 1. září 2019 nařízením vlády č. 220/2019 Sb., aktuálně ve znění nařízení č. 233/2021 Sb.), byly projednány návrhy na některé úpravy vládních migračních programů a členové pracovního týmu byli seznámeni s projektem nového informačního cizineckého agendového systému.

I.2 LEGISLATIVNÍ RÁMEC

I.2.1 Zákon o pobytu cizinců

V roce 2021 byl **zákonem č. 274/2021 novelizován zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky** a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Novela přinesla řadu změn týkajících se například **zavedení správních poplatků** za žádost o vydání osvědčení o registraci občanů EU, o vydání povolení k přechodnému pobytu rodinného příslušníka občana EU či žádost o vydání povolení k trvalému pobytu občana EU a jeho rodinných příslušníků.

Dále pro cizince vstupující na území ČR a hodlající na něm pobývat po dobu delší než devadesát dnů se zavádí **povinnost uzavřít komplexní zdravotní pojištění**⁹. Tato povinnost se nicméně nevztahuje na účastníky veřejného zdravotního pojištění, držitele zdravotního pojištění EHIC a GHIC a ani občany EU a jejich blízké rodinné příslušníky.

Novela **mění označení dokladu vydávaného občanům EU k osvědčení jejich pobytu** na území. Nově jim bude vydáváno osvědčení o registraci (místo potvrzení o přechodném pobytu), které bude i nadále dokladem bez biometrických prvků vydávaným s platností na 10 let.

Zásadní změnou je rozdělení rodinných příslušníků občanů EU do dvou různých skupin, na něž se vztahují odlišná pravidla. První jsou rodinní příslušníci podle § 15a odst. 1 a 2 zákona o pobytu cizinců - tzv. blízcí rodinní příslušníci, tedy například manželé, rodiče či potomci mladší 21 let. Druhou skupinou jsou rodinní příslušníci podle § 15a odst. 3 tohoto zákona - tzv. vzdálení rodinní příslušníci. V tomto případě se jedná například o příbuzné, kteří jsou ze zdravotních důvodů v péči občana EU či s ním mají doložený trvalý partnerský vztah. Pro kategorii tzv. vzdálených rodinných příslušníků je podstatná zejména nemožnost využití fikce pobytu při včasné podání žádosti o prodloužení stávajícího, či podání žádosti o nový typ pobytového oprávnění (nezahrnutí kategorie „vzdálených rodinných příslušníků“ do ust. § 87y zákona o pobytu cizinců).

V souvislosti s vystoupením Spojeného království z EU se novelizace v neposlední řadě věnuje také **postavení britských občanů na území ČR**. Nově jim ukládá povinnost vyměnit potvrzení o přechodném či trvalém pobytu za biometrické doklady. Britští občané, kteří k 31. 12. 2020 oprávněně pobývali na území ČR, budou moci i nadále žádat o osvědčení o registraci a v budoucnu se na ně budou vztahovat ustanovení zákona o pobytu cizinců týkající se občanů EU.

I.2.2 Zákon o azylu

V roce 2021 byl **zákonem č. 274/2021 Sb. novelizován zákon č. 325/1999 Sb., o azylu** ve znění pozdějších předpisů. Novela reaguje na některé praktické problémy a zpřesňuje stávající transpozici směrnic, které jsou součástí Evropského azylového systému.

Stejným zákonem byl rovněž novelizován i **zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR**, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o pobytu cizinců“). Novela přinesla zejména novou úpravu řízení o přiznání právního postavení osoby bez státní příslušnosti.

⁹ Novela zákona č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění, která vstoupila v platnost 2. srpna 2021, zavedla povinnost uzavřít komerční zdravotní pojištění, pro cizince kteří pobývají legálně na území ČR, a které nespádají pod systém veřejného zdravotního pojištění. Výše uvedenou novelou zákona o pobytu cizinců se rozhodl Parlament ČR svěřit nabízení soukromého zdravotního pojištění výhradně Pojišťovně VZP, a.s., která je dceřinou společností jedné z veřejných zdravotních pojišťoven: VZP ČR.

V roce 2021 nedošlo k projednání a tedy ani přijetí rozsáhlé novely zákona o azylu, která byla zpracována a prošla vnitřním i vnějším připomínkovým řízením, nicméně během předchozího volebního období nedošlo k jejímu projednání v Parlamentu ČR.

1.2.3 Zákon o státním občanství

Nabývání a pozbývání státního občanství ČR upravuje **zákon č. 186/2013 Sb., o státním občanství ČR** a o změně některých zákonů (zákon o státním občanství ČR), ve znění pozdějších předpisů. Tento zákon upravuje rovněž problematiku prokazování a zjišťování státního občanství ČR, vedení evidence fyzických osob, které nabyly nebo pozbyly státní občanství ČR, řízení ve věci státního občanství a přestupky na úseku státního občanství. V roce 2021 nebyl tento zákon novelizován.

1.2.4 Zákon o zaměstnanosti (s ohledem na imigraci)

Novely právních předpisů provedené zákonem č. 274/2021 Sb. kterým se mění zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony (ST 1091) **s účinností od 2. srpna 2021.**

V zákoně o zaměstnanosti byla ukotvena odpovědnost za umožnění zastřenému zprostředkování tím, že byl zaveden nový přestupek – **umožnění zastřenému zprostředkování zaměstnání** s následnou sankcí v případě fyzické osoby až 5 mil. Kč, v případě právnické osoby až 10 mil. Kč, minimálně však ve výši 50 tis. Kč. (Fyzická nebo právnická osoba se dopustí přestupku, pokud zastřeně zprostředkovává zaměstnání podle § 5 písm. g) zákona o zaměstnanosti **nebo výkon zastřenému zprostředkování zaměstnání umožní.**)

1.2.5 Zákon o dočasné ochraně cizinců

Podle zákona č. 221/2003 Sb., o dočasné ochraně cizinců se postupuje pouze v případě, že dočasná ochrana byla vyhlášena rozhodnutím Rady Evropské unie¹⁰. Jedná se o nástroj k využití v případě migrační vlny velkého rozsahu. Zákon upravuje podmínky vstupu a pobytu cizince na území ČR za účelem poskytnutí dočasné ochrany, dále mj. řeší právní status cizince na území, který žádá o poskytnutí dočasné ochrany a působnost Ministerstva vnitra a Policie České republiky v této oblasti. V roce 2021 nebyl tento zákon novelizován.

1.2.6 Zákon o ochraně státních hranic ČR

Zákon č. 191/2016 Sb., o ochraně státních hranic ČR a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, (dále též „zákon o ochraně státních hranic“) nabyl účinnosti dne 1. srpna 2016¹¹. V návaznosti na nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/399 ze dne 9. března 2016, kterým se stanoví kodex Unie o pravidlech upravujících přeshraniční pohyb osob (Schengenský hraniční kodex), v platném znění, zákon upravuje ochranu státních hranic proti jejich nedovolenému překračování. Stanovuje podmínky pro zřízení hraničního přechodu na mezinárodním letišti,

¹⁰ Směrnice Rady 2001/55/ES ze dne 20. července 2001 o minimálních normách pro poskytování dočasné ochrany v případě hromadného přílivu vysídlených osob a o opatřeních k zajištění rovnováhy mezi členskými státy při vynakládání úsilí v souvislosti s přijetím těchto osob a s následky z toho plynoucími.

¹¹ Nahradil původní zákon č. 216/2002 Sb., o ochraně státních hranic České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, který již plně neodpovídal současnému zapojení ČR do schengenské spolupráce.

povinnosti kapitánů letadel a provozovatelů letišť, jakož i pravidla pro dočasné znovuzavedení ochrany vnitřních hranic a přestupky a správní delikty související s ochranou hranic.

Dne 1. ledna 2021 nabyl účinnosti zákon č. 277/2019 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o Sbírce zákonů a mezinárodních smluv, kterým byla upravena terminologie v § 4 zákona o ochraně státních hranic ČR.

II VÍZOVÁ POLITIKA A PRAXE ČESKÉ REPUBLIKY

Výkon vízové agendy na zastupitelských úřadech ČR v zahraničí byl v roce 2021 **nadále silně ovlivněn celosvětovou pandemií covid-19**. Ochranná opatření Ministerstva zdravotnictví ČR týkající se vstupu cizinců do ČR přímo určovala rozsah omezení, v jakém mohly či nemohly být přijímány a zpracovávány žádosti o různé typy víz a dlouhodobých pobytových titulů. Některé zastupitelské úřady rovněž musely být dočasně zcela uzavřeny, a to buď z důvodu hromadného onemocnění jejich pracovníků covidem-19, nebo kvůli striktním vnitrostátním epidemiologickým opatřením v příslušné zemi.

Do výkonu vízové agendy v některých zemích rovněž výrazně zasáhl nástup nových mutací covid-19. Kvůli variantě delta bylo od dubna do srpna 2021 vydáno několik ochranných opatření týkajících se zemí s extrémním rizikem nákazy, v nichž byla **vízová agenda dočasně omezena na úplné minimum** (např. v Indii trvalo toto omezení téměř 17 týdnů, v Rusku téměř 8 týdnů). Na nástup varianty omikron pak ke konci listopadu 2021 reagovalo usnesení vlády ČR, které výrazně omezilo výkon vízové agendy v několika jihoafrických zemích na cca 4 týdny.

Ochranná opatření Ministerstva zdravotnictví ČR v roce 2021 obecně umožňovala plný výkon vízové agendy (tj. příjem a zpracování všech žádostí o víza a pobytové tituly) **pouze na zastupitelských úřadech ČR v zemích EU+** a dále v zemích s nízkým rizikem nákazy covid-19, jejichž seznam se průběžně měnil, ale obecně nebyl příliš početný. Od 23. srpna 2021 pak **začala ochranná opatření zohledňovat očkování proti onemocnění covid-19**, a to tím způsobem, že cizinci s dokončeným očkováním, které bylo provedeno očkovačím látkou a potvrzeno certifikátem (uznávanými ČR), mohli začít žádat o jakýkoliv typ víza či pobytového titulu (tj. podávat žádosti za stejných podmínek jako před pandemií covid-19).

Pokud jde o krátkodobá víza, příjem a zpracování žádostí byly ve většině zemí světa (s výjimkou zemí EU+ a zemí s nízkým rizikem nákazy covid-19) v souladu s unijními doporučeními omezeny jen na nezbytné účely cestování, mezi něž nepatří např. turistika či návštěva přátel a širší rodiny.

Obecně tak byly přijímány žádosti o krátkodobá víza rodinných příslušníků občanů ČR/EU (včetně tzv. nesezdaných párů), krátkodobá víza za účelem zaměstnání ve vybraných klíčových odvětvích (přičemž na Ukrajině mohla být pracovní pozice jakýkoliv), cizinců cestujících do ČR v mimořádně naléhavých situacích (např. neodkladný lékařský zákrok, neodkladné úřední jednání) či na základě výjimky udělované vybranými institucemi či státními orgány ČR (ministerstva, Národní sportovní agentura). Očkovaným osobám (a posléze i jejich nezletilým dětem) pak bylo od konce srpna 2021 umožněno podávat žádosti o krátkodobá víza za jakýmkoliv účelem (včetně např. turistiky - viz výše).

Příjem a zpracování žádostí o dlouhodobé pobytové tituly byl v zemích mimo EU+ a zemí s nízkým rizikem nákazy rovněž omezen, a to opět na pobyty cizinců, které byly vyhodnoceny jako nezbytné. Kromě pobytových titulů pro rodinné příslušníky občanů ČR/EU se tak jednalo např. o pobyty za účelem studia, vědeckého výzkumu nebo za účelem zaměstnání pro všechny cizince zařazené do vládních programů cílené ekonomické migrace. Od 30. září 2021 pak bylo všem cizincům umožněno podávat žádosti o všechny druhy dlouhodobých víz a pobytů na všech zastupitelských úřadech ČR ve světě (bez ohledu na to, zda jsou očkovaní či nikoliv).

II.1 SPOLEČNÁ VÍZOVÁ POLITIKA V OBLASTI KRÁTKODOBÝCH VÍZ

ČR, od dne svého zapojení do schengenské spolupráce (tj. od 21. prosince 2007) uplatňuje tzv. schengenské *acquis*, tzn., že se v oblasti krátkodobých víz¹² řídí **pravidly společné vízové politiky**. Tato agenda spadá do působnosti MZV, přičemž probíhá úzká spolupráce s MV.

Základním dokumentem **společné vízové politiky je nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/1806¹³ (tzv. vízové nařízení)**. Tento dokument stanovuje seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci musí mít při překračování vnějších hranic vízum, jakož i seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci jsou od této povinnosti osvobozeni.

V roce 2021 došlo ke změně nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/1806. V souvislosti s odchodem Velké Británie z Evropské unie v roce 2019 bylo vyjednáno tzv. přechodné období, během kterého bylo nadále uplatňováno právo volného pohybu mezi EU a Spojeným královstvím. K 31. prosinci 2020 toto období skončilo a **od 1. ledna 2021 začala platit nová pravidla pro cestování mezi EU a Velkou Británií. Co se týká krátkodobých víz, britští občané jsou od ledna 2021 považováni za občany tzv. třetích zemí.** V tomto ohledu bylo již v dubnu 2019 přijato nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/592, kterým byli občané Velké Británie pro pobyt na území členských států schengenského prostoru od vízové povinnosti osvobozeni (zařazení Velké Británie do přílohy II nařízení 2018/1806). Výjimkou je cestování za výdělečným účelem do některých zemí EU včetně ČR, kdy potřeba víza zůstává.

Základním právním nástrojem, který upravuje oblast vydávání krátkodobých (schengenských víz), je Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 810/2009 ze dne 13. července 2009 o kodexu Společenství o vízech (vízový kodex)¹⁴. Jedná se o přímo použitelný právní předpis, který se stal součástí českého práva dnem vstupu v platnost, tj. 5. dubna 2010. Prováděcím předpisem k vízovému kodexu je „Příručka pro zpracování žádostí o víza a provádění změn v udělených vízech“. Vízový kodex mj. upravuje postupy ve vízovém řízení, vyčísluje náležitosti k vízovým žádostem, definuje okolnosti zastupování a outsourcingu a další. Jeho poslední novelizace proběhla v roce 2019, v účinnost pak vešla dne 2. února 2020. Novela reflektuje poslední vývoj v bezpečnostní a migrační oblasti a jako nástroj řešení problémů spojených s nelegální migrací propojila vízovou politiku se spoluprací jednotlivých třetích zemí v oblasti navracení nelegálně pobývajících státních příslušníků třetích zemí. V roce 2021 proběhlo první vyhodnocení úrovně spolupráce v navracení s třetími zeměmi. **Po projednání pracovními orgány Rady bylo přijato prováděcí rozhodnutí pro zavedení vízových restrikcí vůči Gambii. Zvažované restrikce vůči Bangladéši a Iráku přijaty nebyly.**

Jedním z nových nástrojů novelizovaného vízového kodexu, který **EU v roce 2021 vůbec poprvé implementovala v praxi, byla opatření podle čl. 25a.** Jedná se o soubor negativních pobídek, který může být aplikován vůči třetím zemím prokazujícím nízkou míru spolupráce v oblasti zpětného přebírání osob. Dne 12. března 2021 Evropská komise vyzvala Radu pro justici a vnitro (JHA), aby indikovala nespolupracující země, vůči nimž by mohla být tato opatření uplatněna. Na základě doporučení Rady pak Evropská komise v červenci 2021 oznámila, že navrhuje aktivaci článku ve vztahu ke Gambii, Iráku a Bangladéši, a to v plném rozsahu (opatření uvedená v čl. 25a odst. 5a vízového

¹² Tzn. pobyty do 90 dnů během jakéhokoliv období 180 dnů v rámci schengenského prostoru.

¹³ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/1806 ze dne 14. listopadu 2018, kterým se stanoví seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci musí mít při překračování vnějších hranic vízum, jakož i seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci jsou od této povinnosti osvobozeni.

¹⁴ Jedná se o přímo použitelný právní předpis, který se stal součástí českého práva dnem vstupu v platnost, tj. 5. dubna 2010. Prováděcím předpisem k vízovému kodexu je „Příručka pro zpracování žádostí o víza a provádění změn v udělených vízech“. Vízový kodex mj. upravuje postupy ve vízovém řízení, vyčísluje náležitosti k vízovým žádostem, definuje okolnosti zastupování a outsourcingu a další.

kodexu). Navzdory počáteční podpoře rychlého přijetí návrhu bylo opatření přijato pouze vůči Gambii, v případě Bangladéše a Iráku bylo přijetí prováděcího rozhodnutí z politických důvodů odloženo.

Dne 7. října 2021 přijala Rada prováděcí rozhodnutí Rady EU 2021/1781 o pozastavení některých ustanovení nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 810/2009 (vízový kodex) ve vztahu ke Gambii. Bylo přistoupeno k dočasnému přijetí všech navrhovaných opatření: ukončení úlev při předkládání podpůrných dokumentů pro bona fide žadatele, zrušení výjimek z placení vízového poplatku pro držitele diplomatických a služebních pasů, zrušení povinnosti rozhodnout o žádosti do 15 dnů, zrušení kaskády udělování víz pro více vstupů včetně ukončení udělování vícenásobných víz s platností na 5 let. Přímě aplikovatelné prováděcí rozhodnutí Rady bylo dne 11. října 2021 publikováno v Úředním věstníku EU, v platnost vešlo dne 31. října 2021.

Vízová liberalizace nebyla v roce 2021 s žádnou další třetí zemí projednávána. Pokračovalo však pravidelné hodnocení migrační a bezpečnostní situace v zemích, které dovršily proces vízové liberalizace v posledních sedmi letech. **V srpnu 2021 Evropská komise publikovala „Čtvrtou zprávu v rámci mechanismu pro pozastavení zrušení vízové povinnosti“** (tzv. suspenzivní mechanismus). Zatímco v rámci třetí zprávy vydané v roce 2020 byla registrována tendence klesajícího počtu žádostí o azyl, což lze vysvětlit omezeným cestováním v důsledku pandemie covid-19, v roce 2021 byl většinou členských států EU zaznamenán nárůst počtu podaných žádostí o azyl i nárůst počtu nelegálních migrantů z hodnocených zemí (Albánie, Bosna a Hercegovina, Černá Hora, Srbsko, Severní Makedonie, Moldavsko, Ukrajina a Gruzie). V polovině roku 2022 by EK měla předložit další monitorovací zprávu.

II.1.1 Digitalizace vízového procesu

Jedním ze zásadních témat společné vízové politiky v roce 2021 byla digitalizace vízového procesu. **Na počátku roku mělo několik ČS EU včetně ČR možnost otestovat prototyp nového aplikačního portálu (EU VAP-Common EU Visa Application Portal).** Prototyp bude dále využit pro přípravu legislativního návrhu, který převede vízový proces do převážně digitální podoby včetně nahrazení vízového štítku jeho digitální alternativou. Hlavním přínosem portálu by měla být harmonizovaná online platforma pro podávání krátkodobých žádostí o víza s centrálním a výkonným managementem pro ústředí a konzuláty. Evropská komise zapracuje výsledky práce na prototypu aplikačního portálu do **legislativního návrhu k vízové digitalizaci, jeho zveřejnění se očekává na jaře 2022.** Projednávání návrhu bude důležitým tématem českého předsednictví na Pracovní skupině Víza.

Vízový štítek vydávaný podle jednotného vzoru má být v návaznosti na prováděcí rozhodnutí Evropské komise **rozšířen o digitální pečeť, tj. zabezpečený 2D čárový kód.** Cílem změny je posílení zabezpečení vízového štítku, a zejména jeho ochrana před paděláním. Členské státy mají vízové štítky s 2D čárovým kódem začít vydávat 1. května 2022 s přechodným obdobím v délce 6 měsíců. Česká republika v roce 2021 usilovně pracovala na splnění úkolu prostřednictvím nástrojů Programu eu-INIS.

II.1.2 Vízový informační systém

V roce 2021 došlo k **úspěšnému završení revize nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 767/2008 ze dne 9. července 2008 o Vízovém informačním systému (VIS) a o výměně údajů o krátkodobých vízech mezi členskými státy VIS.** Rada EU návrh přijala na zasedání dne 27. května 2021, následně jej schválil Evropský parlament a dne 7. července 2021 byla novela podepsána. **V účinnost vešla dne 2. srpna 2021.**

Předmětem změny nařízení je posílení bezpečnosti schengenského prostoru v rámci postupu udělování krátkodobých víz, **zahrnutí dlouhodobých víz a povolení k pobytu do VIS a zajištění interoperability** mezi systémem VIS a dalšími příslušnými systémy a databázemi EU (do VIS jsou nově

vkládány informace o dlouhodobých pobytových oprávněních, která jsou kontrolována na hranicích a konzultována s ostatními informačními systémy).

Nově by pro vyhodnocování žádosti o vízum měly být dotazovány unijní systémy a databáze (SIS, EES, ETIAS včetně seznamů zájmových osob, databáze Europolu a Interpolu (SLTD, TDAWN). **Dle aktualizovaného harmonogramu implementace programu interoperability přijatého Radou EU 9. prosince 2021 bude interoperabilita do roku 2023 omezena na současně platný VIS. Projekt implementace revidovaného VIS se plánuje až v roce 2024.**

V oblasti interoperability bylo na podzim 2021 přikročeno k testování Entry/Exit Systému (EES), jehož spuštění se očekává v druhé polovině roku 2022. Přestože již nyní tento systém dobře funguje s VIS, pro jeho plné spuštění bude potřeba VIS lehce modifikovat. Spuštění systému ETIAS (*chystaného registračního systému EU pro cizince cestující z bezvízových zemí; obdoby systému ESTA používaného USA*) je naplánováno na konec roku 2022, přičemž sekundární legislativa je již dokončena.

II.1.3 Limitované bezvízové dohody

Vízový kodex členskými státy na národní úrovni ponechává možnost stanovit výjimky z osvobození od vízové povinnosti pro krátkodobé pobyty, zejména pokud se jedná o držitele diplomatických pasů, služebních pasů anebo zvláštních pasů.

V roce 2021 nebyly na národní úrovni dojednány žádné nové limitované bezvízové dohody se třetími zeměmi v oblasti krátkodobých víz.

II.1.4 Bilaterální dohody o pracovní dovolené mládeže

ČR bilaterálně sjednává s některými vybranými státy tzv. dohody o pracovní dovolené mládeže. Dohody jsou v primární gesci MZV. Podstatou těchto dohod je, že na základě reciprocity mohou mladí lidé (zpravidla do 30 let) z daných zemí ve zjednodušeném režimu obdržet dlouhodobé vízum a získat tak po dobu jednoho roku přístup na pracovní trh v ČR v kombinaci s cestováním a volnočasovým poznáváním teritoria.

ČR má sjednány dohody o pracovní dovolené s **Austrálií, Chile, Izraelem, Japonskem, Kanadou, Korejskou republikou, Novým Zélandem a Tchaj-wanem.**

V roce 2021 byl řešen text Memoranda o porozumění s Austrálií. Z důvodu probíhající pandemie covid-19 Nový Zéland pozastavil provádění dohody.

V průběhu roku 2021 byly dále řešeny otázky kvót či praktické provádění dohod.

II.1.5 Dohody mezi EU a třetími zeměmi

II.1.5.1 Dohody o volném obchodu

ČR se účastní jednání o textu dohod o volném obchodu (FTA-Free Trade Agreement) na unijní úrovni, které sjednává EU. Uvedené dohody obsahují kapitolu, tzv. Mode 4, která řeší otázku zjednodušeného vstupu osob na území smluvních států za účelem poskytování služeb. Cílem je usnadnit pobyt oprávněných osob na území druhé smluvní strany.

V roce 2021 se jednalo o dohodách o volném obchodu s následujícími zeměmi: Indonésie, Mexiko, Austrálie, Nový Zéland, Chile a ESA 5 (východní a jižní Afrika – Komory, Madagaskar, Mauricius, Seychely a Zimbabwe). V rámci summitu s Indií, kde by měla být řešena dohoda o ochraně investic, se zmiňuje velmi obecně i dohoda o volném obchodu. S Čínou se jednalo o komplexní investiční dohodě

„Comprehensive Agreement on Investment (CAI)“, která obsahovala i omezený mode 4 pro vnitropodnikově převáděné zaměstnance.

Po celý rok 2021 byl projednáván soubor výstupových dohod v rámci BREXITU, zejména text dohody o volném obchodu obsahující klauzule obdobné Mode 4.

II.1.5.2 Dohody o usnadnění udělování víz mezi EU a třetími zeměmi

Od 1. září 2021 začalo **Bělorusko** vydávat biometrické cestovní doklady, čímž došlo k aktivaci čl. 10 odst. 2 Dohody mezi Evropskou unií a Běloruskou republikou o usnadnění udělování víz (v platnosti od 1. července 2020). Podle tohoto článku **jsou držitelé běloruského biometrického diplomatického pasu osvobozeni od vízové povinnosti**.

V reakci na porušování lidských práv a popírání principů demokratického vládnutí, zejména v souvislosti s nesvobodnými prezidentskými volbami v srpnu 2021 a násilným potlačením protestů běloruské občanské společnosti vůči jejich výsledku, zejména pak v reakci na Běloruskem podporované nelegální překračování vnějších hranic EU v souvislosti s Polskem, Litvou a Lotyšskem a v reakci na pozastavení readmisní dohody mezi EU a Běloruskem, **Evropská rada dne 9. listopadu 2021 poprvé v historii částečně suspendovala vízovou facilitační dohodu**. Pozastavení se týkalo usnadnění vydávání víz pro členy oficiálních delegací a představitelů národních a regionálních vlád Běloruska a běloruského ústavního a nejvyššího soudu, nikoliv běžných občanů.

Oficiální představitelé režimu jsou tak povinni k žádostem o schengenské vízum předložit všechny podpůrné doklady prokazující účel cesty, platí plnou výši vízového poplatku a rovněž jim byla odejmuta možnost uplatnit zrychlenou vízovou kaskádu. **Rozhodnutí nabylo účinnosti dne 11. listopadu 2021 a doposud je ze strany členských států uplatňováno.**

V průběhu roku 2021 probíhalo také jednání o uzavření Dohody mezi Evropskou unií a Kapverdskou republikou, kterou dojde ke **změně Dohody o usnadnění udělování víz pro krátkodobý pobyt občanů Kapverdské republiky a Evropské unie** uzavřené v prosinci 2014. Stalo se tak v důsledku vývoje právních předpisů na obou stranách, včetně revize vízového kodexu na straně EU nebo zrušení vízové povinnosti pro občany EU při pobytu kratším než 30 dnů ze strany Kapverd. Podle nových pravidel se např. sníží vízový poplatek o 75 %, zjednoduší se možnost získání víza pro více vstupů nebo se zkrátí seznam potřebných podpůrných dokumentů pro určité kategorie žadatelů. Dokument byl již schválen Evropským parlamentem a jeho finální přijetí se očekává v průběhu roku 2022.

II.1.5.3 Obchodní dohody mezi EU a třetími zeměmi s ustanoveními ohledně vydávání víz

ČR se účastní jednání EU se třetími zeměmi o textu dohod o volném obchodu, investičních dohod a dalších nástrojů obchodní politiky. Uvedené dohody obsahují zpravidla i ustanovení ohledně zjednodušeného vstupu (a s tím souvisejícími vízy a pobytovými oprávněními) pro vybrané kategorie osob na území smluvních států za účelem poskytování služeb.

Žádná takováto nová dohoda o volném obchodu v roce 2021 nevstoupila v platnost, pokračovala však vyjednávání s Indonésií, Austrálií, Novým Zélandem, Uzbekistánem, ESA5 (Komory, Madagaskar, Seychely, Zimbabwe, Mauricius) a jednání o uznávání kvalifikací architektů mezi EU a Kanadou. Dokončena byla technická vyjednávání s Chile.

II.2 VÍZOVÁ PRAXE

II.2.1 Zastupování ve vydávání krátkodobých (schengenských) víz

MZV postupuje v souladu se záměrem evropské vízové politiky, tedy zabezpečit co největší **dostupnost konzulátů** členských států občanům třetích zemí. Ve snaze o udržení kvality a předcházení případným problémům provádí MZV každoroční vyhodnocení zastupování ve vydávání schengenských víz.

S ohledem na trvající cestovní omezení spojené s pandemií covid-19 pokračovalo i v první polovině roku 2021 dočasné pozastavení zastupování ve vydávání krátkodobých víz, ke kterému ČR přistoupila v březnu 2020. V důsledku pozitivního vývoje a uvolňování cestovních restrikcí napříč členskými státy EU v průběhu letních měsíců bylo **zastupování ze strany ČR částečně obnoveno k 1. srpnu 2021**. Většina ostatních členských států EU zastupování v rámci recipročního přístupu rovněž obnovila, přičemž podmínky vydávání víz v zastoupení se řídí aktuálně platnými ochrannými opatřeními zastupujících států.

K 15. srpnu 2021 bylo v souvislosti s vývojem politické situace v Afghánistánu pozastaveno zastupování Slovenska a Maďarska ve vydávání schengenských víz v Kábulu.

II.2.2 Vízový outsourcing

Za účelem navýšení kapacity a služeb konzulárních úseků zastupitelských úřadů ČR ve světě byla v roce 2015 zahájena spolupráce s externími dodavateli služeb při přijímání a zpracování žádostí o krátkodobá víza a posléze i o zaměstnanecké karty (vízový outsourcing ve vízových centrech). Dodavatelé služeb byli a jsou vybíráni na základě výsledků transparentního výběrového řízení.

Navzdory nepříznivé situaci způsobené pandemií covid-19 patřilo mezi priority MZV zachování činnosti stávajících vízových center, popř. zahájení provozu center nových. **V roce 2021 byl vízový outsourcing nově spuštěn pro příjem žádostí o zaměstnanecké karty na Filipínách a v Bělorusku.**

II.2.3 Vytíženost zastupitelských úřadů ČR

Za rok 2021 bylo na zastupitelských úřadech ČR přijato celkem **276 290 žádostí o víza a pobytové tituly**, což představuje nárůst o 24,4 % oproti roku 2020 (*pro srovnání: v roce 2019 bylo přijato téměř 813 tis. těchto žádostí*). Výrazný pokles ve srovnání s „předcovidovými“ léty je způsoben především minimálním počtem žádostí o víza za účelem turistiky.

Z uvedeného množství žádostí podaných v roce 2021 bylo celkem **207 700 žádostí o krátkodobá schengenská víza**. Mezi celkem **66 990 žádostmi o dlouhodobá víza a pobyty** převažovaly v roce 2021 žádosti o zaměstnanecké karty, z nich byla téměř polovina podána v rámci vládního programu Kvalifikovaný zaměstnanec na Generálním konzulátě ČR ve Lvově.

Nejvytíženějšími zastupitelskými úřady z hlediska vykonávané vízové agendy byly v roce 2021 velvyslanectví či generální konzuláty ČR ve Lvově, Kyjevě, Minsku, Moskvě, Rijádu, Nur-Sultanu a Dillí – viz následující tabulka:

Nejvytíženější zastupitelské úřady ČR v roce 2021

ZÚ	Celkem		Krátkodobá víza		Dlouhodobá víza		Dlouhodobá víza za účelem převzetí povolení k pobytu	
	žádosti	uděleno	žádosti	uděleno	žádosti	uděleno	žádosti	uděleno
Lvov	119 738	110 791	86 637	83 440	2 266	1 685	30 835	25 666
Kyjev	106 602	103 437	101 863	99 393	2 833	2 526	1 906	1 518
Minsk	5 148	4 857	3 573	3 546	522	431	1 053	880
Moskva	4 576	3 618	1 171	1 017	2 452	1 872	953	729
Rijád	2 670	2 346	2 556	2 261	52	31	62	54
Nur-Sultan	2 385	1 879	331	285	1 520	1 120	534	474
Dillí	2 273	1 718	275	160	763	539	1 235	1 019

Zdroj: MZV

II.2.4 Vyhodnocení plnění povinností obsažených v Memorandu ADS¹⁵

Memorandum ADS (Approved Destination Status) o porozumění mezi Evropským společenstvím a Národní správou pro cestovní ruch Čínské lidové republiky (nyní již Ministerstvo kultury a turismu ČLR) bylo implementováno usnesením vlády č. 1311 ze dne 22. prosince 2004. Memorandum ADS stanovuje kromě jiného počty a jména cestovních kanceláří a cestovních agentur oprávněných k realizaci výjezdového cestovního ruchu čínských turistů, včetně podmínek pro vydání víza¹⁶.

Krátkodobá víza jsou převážně udělována zastupitelským úřadem členského státu, do kterého míří hlavní nebo další z cílů návštěvy čínských turistů. V rámci Memoranda ADS dochází ke zjednodušení procesu tím, že jednotlivé, registrované cestovní kanceláře mohou podat žádosti o víza za celou skupinu na konzulárním oddělení zastupitelského úřadu ČR, návštěva jednotlivých žadatelů je poté pouze na vyžádání konzulárního oddělení (bývá zřídkakdy).

MMR uzavírá Smlouvy¹⁷ o zajištění plnění závazků vyplývajících z Memoranda ADS se subjekty cestovních kanceláří nebo cestovních agentur¹⁸, na základně nichž dochází ke zjednodušení logistiky cestování čínských turistických skupin. MMR vydává seznam cestovních agentur a cestovních kanceláří, se kterými je uzavřena smlouva.

Po vypuknutí pandemie covid-19 koncem ledna 2020 v Číně došlo k zákazu činnosti všech čínských cestovních kanceláří vůči zahraničí, který dosud trvá, tzn. ani v průběhu roku 2021 nebyly umožněny žádné turistické cesty čínským občanům do zahraničí. V polovině roku 2021 čínská vláda rozhodla o nevydávání nových cestovních pasů občanům Číny, pokud necestují do zahraničí za obchodními

¹⁵ Vláda ČR přijala dne 22. prosince 2004 usnesení č. 1311 k realizaci Memoranda o porozumění mezi Národní správou pro cestovní ruch Čínské lidové republiky (CNTA) a Evropským společenstvím o vízech a souvisejících otázkách týkajících se turistických skupin z Čínské lidové republiky. Tímto usnesením bylo také uloženo ministru pro místní rozvoj zřídit mezirezortní pracovní skupinu, která bude koordinovat, monitorovat a vyhodnocovat plnění povinností obsažených v Memorandu ADS. Tato skupina je složena ze zástupců ministerstev pro místní rozvoj, vnitra a zahraničních věcí (případně i dalších ministerstev, vždy záleží na navrhovaném tématu k jednání).

¹⁶ Víza vydávaná zastupitelskými úřady členských států jsou víza schengenského typu, tj. omezená na maximum 30 dní a vydaná v souladu s platnou legislativou. Jedná se o individuální schengenská víza nesoucí označení „ADS“ (Approved Destination Status - status schválené destinace).

¹⁷ Nedílnou součástí této Smlouvy je příloha, která obsahuje faxové spojení na Policii ČR – ŘSCP pro případ, že by v dané skupině chyběl některý z účastníků (český subjekt na území ČR přebírá zodpovědnost za čínské turisty).

¹⁸ Splňující zákonem stanovené podmínky, např.: živnostenské oprávnění na předmět podnikání, které musí odpovídat výpisu z obchodního/živnostenského rejstříku, jazykovou vybavenost, apod.

aktivitami nebo z vážných rodinných důvodů. Vzhledem k pokračující celosvětové pandemii covid-19 Čína v dohledné době neplánuje obnovení činnosti čínských cestovních kanceláří pro turistické cesty svých občanů do zahraničí, takže nemůže být plněno ani memorandum ADS.

V důsledku dopadů pandemie covid-19 na cestovní ruch tak neuzavřelo MMR v roce 2021 žádnou smlouvu o zajištění plnění závazků vyplývajících z Memoranda ADS.

V současné době na seznamu figuruje **228 čínských cestovních agentur**. Čínským cestovním kancelářím a agenturám vydává akreditaci Ministerstvo kultury a turismu ČLR. Následně žádá čínská partnerská cestovní kancelář o akreditaci konkrétní schengenský stát (tzv. bílá karta), která umožňuje podat žádosti členů ADS u skupiny kteréhokoliv schengenského státu. Bílé karty jsou vydávány maximálně na jeden rok. Prodloužení je možné pouze v případě, že cestovní kancelář důsledně dodržuje pravidla stanovená Memorandem ADS.

Vydávání víz podle Memoranda ADS bylo v r. 2021 v důsledku pandemie covid-19 v podstatě pozastaveno.

II.2.5 Vysílání expertů pro migraci a doklady v roce 2021

V roce 2021 započala realizace „*Dohody o podmínkách poskytování vzájemné součinnosti při vysílání expertů pro migraci a doklady, styčných důstojníků Policie České republiky na zastupitelské úřady České republiky, styčného důstojníka Hasičského záchranného sboru České republiky na Stálou delegaci České republiky při NATO v Bruselu a na zastupitelský úřad České republiky v Bratislavě*“, uzavřené mezi Ministerstvem zahraničních věcí a Ministerstvem vnitra, Policií ČR a Hasičským záchranným sborem ČR dne 24. června 2021 (dále jen Dohoda), která nahradila dosavadní tři smluvní dokumenty, upravující oblasti v názvu Dohody obsažené.

Styční důstojníci pro migraci a doklady z řad Policie ČR a Ministerstva vnitra ČR byli v roce 2021 vysláni na Generální konzulát ČR ve Lvově a na Velvyslanectví ČR v Kyjevě. Ukrajina je prioritní destinace zejména z důvodu vysoké migrace občanů Ukrajiny na území ČR. S tím souvisí potřeba řízené migrace, včetně potírání nelegální migrace či odhalování podvodného nebo účelového jednání. V rámci Ukrajiny se jednalo mimo jiné i o řešení krajanské problematiky, resp. přesídlování Ukrajinců českého původu. Ostatní plánovaná vyslání styčných důstojníků nebyla z důvodu celosvětové pandemie covid-19 realizována.

III SCHENGENSKÁ PROBLEMATIKA

III.1 KOORDINACE SCHENGENSKÉ PROBLEMATIKY NA NÁRODNÍ ÚROVNI

Vláda ČR schválila dne 22. listopadu 2021 materiál Koncepce schengenské spolupráce 2021-2027. Tato koncepce je základním strategickým dokumentem ČR pro oblast schengenské spolupráce v plánovacím období 2021-2027. Vychází z předchozích strategických dokumentů vlády ČR souvisejících s přípravou na vstup a členstvím v Schengenu, především Národního schengenského plánu 2014 a zpráv o jeho plnění, a dále materiálů EU, zejména Strategie k plně fungujícímu a odolnému Schengenskému prostoru. Spolu s Konceptí schengenské spolupráce 2021-2027 schválila vláda také Schengenský implementační plán 2021, který je stěžejním dokumentem pro implementaci koncepce.

III.2 SCHENGENSKÁ SPOLUPRÁCE NA ÚROVNI EU

III.2.1 Evropská legislativa vztahující se k schengenské problematice

Návrh nařízení Rady o zřízení a provozu hodnotícího a monitorovacího mechanismu k ověření uplatňování schengenského acquis a o zrušení nařízení (EU) č. 1053/2013

Evropská komise vydala dne 2. června 2021 návrh nařízení Rady o zřízení a provozu hodnotícího a monitorovacího mechanismu k ověření uplatňování schengenského acquis a o zrušení nařízení (EU) č. 1053/2013. V současné době je schengenské hodnocení upraveno nařízením Rady č. 1053/2013, na jehož základě započal první cyklus hodnocení v roce 2015. V rámci tohoto cyklu jsou pravidelně každých pět let hodnoceny všechny členské státy v oblastech víza, policejní spolupráce, vnější hranice, návraty, Schengenský informační systém a ochrana osobních údajů.

Návrh vychází ze zprávy o přezkumu fungování schengenského hodnocení po skončení prvního pětiletého cyklu na základě nařízení č. 1053/2013, kterou Komise vydala dne 25. listopadu 2020. Závěrem této zprávy je, že schengenské hodnocení přineslo hmatatelná zlepšení, členské státy provádějí schengenské acquis odpovídajícím způsobem a zjištěné závažné nedostatky se daří napravit. Nedostatky současného mechanismu představuje zejména zdouhavý administrativní proces přijímání zpráv z hodnocení a navazujících dokumentů, nedostatečná kapacita členských států vysílat experty na hodnocení, nízká účinnost neohlášených návštěv, pomalé provádění akčních plánů a nedostatek informací o jeho průběhu, a také nedostatečná integrace monitoringu základních práv do mechanismu hodnocení. Komise dále vyhodnotila doporučení Rady jako nedostatečný nástroj pro vytvoření politického tlaku na členské státy k odstranění zjištěných nedostatků.

V první polovině roku 2022 lze očekávat dosažení shody a přijetí nařízení. Účinnost nového nařízení by měla být na podzim 2022, tedy v průběhu CZ PRES.

Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení (EU) 2016/399, kterým se stanoví kodex Unie o pravidlech upravujících přeshraniční pohyb osob

V návaznosti na Strategii pro zajištění plně funkčního a odolného schengenského prostoru a v reakci na aktuální situaci na vnějších hranicích v kontextu instrumentalizace migrace předložila Komise dne 14. prosince 2021 návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení (EU) 2016/399, kterým se stanoví kodex Unie o pravidlech upravujících přeshraniční pohyb osob (Schengenský hraniční kodex). Navržené změny se dotýkají obou hlavních pilířů Schengenského hraničního kodexu, kterými jsou oblast vnějších a vnitřních hranic schengenského prostoru (Evropské unie). Návrh řeší mimo jiné otázku jednotného uplatňování opatření na vnějších hranicích v případě ohrožení veřejného zdraví, reakci na instrumentalizaci migrace na vnějších hranicích, režim na vnitřních hranicích či otázku dočasného znovuzavedení ochrany vnitřních hranic. Návrh byl předložen v balíčku s návrhem nařízení k řešení situací instrumentalizace v oblasti migrace a azylu a souvisí s dalšími návrhy předloženými v průběhu roku 2021, např. s návrhem revize Schengenského hodnotícího mechanismu či kodexem pro policejní spolupráci. Návrh je projednáván na úrovni Rady. FR PRES považuje návrh za jednu z priorit a hodlá se jeho projednávání intenzivně věnovat s cílem dosáhnout co největšího pokroku během jejího předsednictví.

I v roce 2021 pokračovalo v Radě EU projednávání jednotlivých návrhů, které byly předloženy v roce 2020 v rámci **Paktu k migraci a azylu**. Pokud se jedná o schengenskou problematiku, projednávání v pracovních orgánech Rady bylo zaměřeno na návrh nařízení o prověřování státních příslušníků třetích zemí na vnějších hranicích.

III.2.2 Prováděcí praxe týkající se schengenské problematiky

III.2.2.1 Program eu-INIS

Dne 24. května 2021 vláda ČR schválila aktualizovaný **Program eu-INIS 2021**, který zahrnuje implementaci nových nebo modifikací již fungujících rozsáhlých evropských informačních systémů v oblasti spravedlnosti a vnitřních věcí v ČR (EES, ETIAS, SIS, Nástroje interoperability, VIS, Eurodac, ECRIS-TCN, EUROSUR, PNR, API). Celý program by měl být dokončen do roku 2024, s možností prodloužení v závislosti na reálném stavu implementace v evropském kontextu. Svým rozsahem a časovými limity se jedná o úkol bezprecedentního rozsahu v oblasti evropské integrace. Program eu-INIS obsahuje nástroje pro koordinaci, podporu a monitoring 9 národních a 4 horizontálních projektů v období 2019–2024. Na financování národních částí projektů v odhadnutém finančním objemu přibližně 3,5 mld. Kč se podílejí státní rozpočet a evropské fondy.

Zavedení interoperability informačních systémů v oblasti spravedlnosti a vnitřních věcí je součástí politiky boje proti nelegální migraci a bezpečnostním hrozbám.

V návaznosti na problémy zejména v centrálním projektu EES a v národních projektech EES některých členských států byl na Radě EU pro spravedlnost a vnitřní věci dne 9. prosince 2021 schválen alternativní scénář pro interoperabilitu vypracovaný ve spolupráci s členskými státy a Komisí, který posouvá termíny pro spuštění systému EES na září 2022 a systémy ETIAS a ECRIS-TCN na květen 2023. Alternativní scénář tak přenáší finální období implementace EES do předsednictví ČR v Radě EU. Současně bylo rozhodnuto, že revidovaný systém VIS není součástí tohoto scénáře. Tento alternativní scénář představuje snahu o řešení, které umožní dodržet politický termín dokončení implementace interoperability na centrální evropské úrovni (eu-LISA) v roce 2023, nicméně jeho realizace bude vzhledem k celkové náročnosti, paralelizaci a nulové časové rezervě velkou výzvou pro agenturu i členské státy, přičemž s sebou nese řadu rizik ohrožujících splnění termínu.

III.2.2.2 Agentura eu-LISA

Dne 1. prosince 2012 začala plnit své úkoly Evropská agentura pro provozní řízení rozsáhlých informačních systémů v prostoru svobody, bezpečnosti a práva (eu-LISA). V roce 2013 Agentura převzala odpovědnost za provozní řízení rozsáhlých informačních systémů podporujících činnost odpovědných úřadů v této oblasti (SIS II, VIS, Eurodac). Sídlo Agentury je v Tallinnu, některé úkoly související s vývojem a provozním řízením se provádějí ve Štrasburku ve Francii. Záložní místo je umístěno v Sankt Johann im Pongau v Rakousku. Vzhledem k rozšíření odpovědnosti za nově připravované informační systémy se v roce 2020 struktury agentury eu-LISA zabývaly např. rozšířením mandátu agentury, smluvními záležitostmi, finančními aspekty, audity, lidskými a finančními zdroji, pracovními programy, bezpečností a provozními záležitostmi.

V roce 2021 se uskutečnilo celkem 7 zasedání správní rady (MB) Agentury eu-LISA i formou VC, která byla informována o jednání poradních skupin pro SIS, VIS a Eurodac. Dále o stavu implementace nových systémů EES, ETIAS, ECRIS-TCN a pro interoperabilitu. MB projednával mj. dokumenty k záležitostem agentury - provozování, financování a organizačního zajištění informačních systémů, včetně řešení akutních problémů a plánování aktivit do budoucna. Programová správní rada (PMB) k EES, ETIAS uskutečnila 12 jednání taktéž formou videokonference.

III.3 VNĚJŠÍ SCHENGENSKÁ HRANICE

III.3.1 Přeshraniční pohyb přes vnější schengenskou hranici¹⁹

V roce 2021 bylo na hraničních přechodech na vnější schengenské hranici ČR (tedy na mezinárodních letištích) **odbaveno v obou směrech cca 1 959 779 osob**. Ve srovnání s rokem 2020 je evidován **mírný nárůst**, a to o cca 172 tis. osob (tj. +9,6 %). Ačkoliv došlo k mírnému zvýšení ročního počtu, z dlouhodobého hlediska se jedná o nízký počet (např. v roce 2019 bylo odbaveno 8,9 mil. osob a 8,2 mil. v roce 2018). Ke skokovému poklesu došlo v březnu 2020 po zavedení opatření proti šíření onemocnění covid-19 (úprava podmínek vstupu cizinců na území ČR, snížení počtu leteckých linek). Z celkového počtu se jednalo v 74 % o občany EU a ve 26 % o občany třetích zemí.

Ve statistice odbavených osob dominuje letiště Václava Havla Praha, které se na celkovém počtu odbavených osob na vnější schengenské hranici podílí 88 %. Druhé v pořadí je letiště Brno-Tuřany s 5 %. Dále se 4 % následuje letiště Ostrava Mošnov a se 3 % Pardubice. Letiště Karlovy Vary se podílelo pouze minimálním počtem, kdy nedosáhlo ani půl procenta.

¹⁹ Od roku 2012 je oblast odbavených osob vyhodnocována v systému KODOX. Tento systém je od listopadu 2011 využíván při hraniční kontrole na všech mezinárodních letištích jako jediný lustrační systém. Systém umožňuje lustrace v systémech PATROS, DBO, CIS, ICIS (Interpol), SIS, CS a NS VIS, načtení a elektronickou kontrolu cestovního dokladu s biometrickými informacemi, porovnání otisků prstů vůči systému VIS a v budoucnu bude načítat otisky prstů uložených v cestovním dokladu. Systém obsahuje i řadu podpůrných funkcionalit, jako je například právě statistika cestujících přes vnější schengenské hranice.

Počet odbavených osob na vnější schengenské hranici ČR – dle kategorie osob – srovnání 2020/2021

Rok	2020	tj. %	2021	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Celkem odbaveno osob na VSH ČR (přilet + odlet)	1 787 517	100,0	1 959 779	100,0	9,6	172 262
z toho						
občané EU	1 119 508	62,6	1 444 602	73,7	29,0	325 094
občané třetích zemí	668 009	37,4	515 177	26,3	-22,9	-152 832

Zdroj: IS KODOX

*osoby bez státních příslušností a osoby, u kterých byla z dokladu státní příslušnost načtena chybně, a proto nemohlo dojít k zařazení k určující kategorii osoby

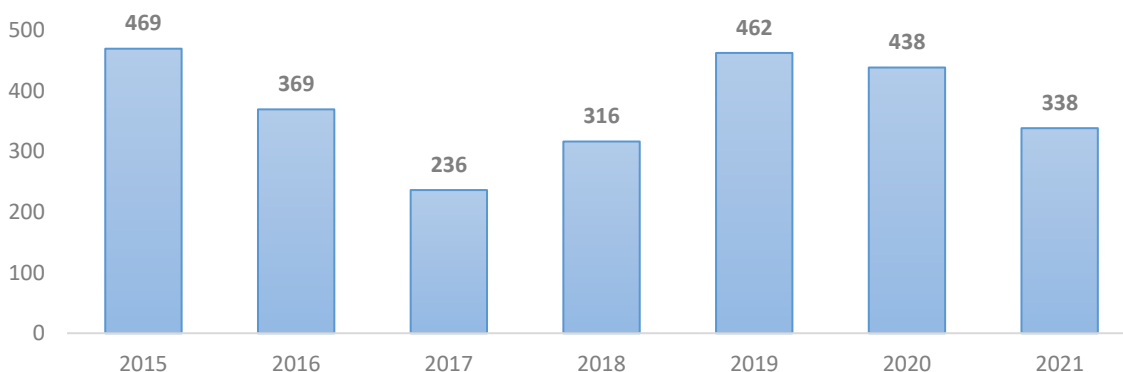
Z hlediska státních příslušností více jak polovinu počtu odbavených osob (přilet + odlet) na vnější schengenské hranici představovali občané ČR (cca 1 151 000 osob, tj. 59 %), dále následovali občané Ukrajiny (cca 156 tis., tj. 8 %), Izraele (120 tis., tj. 6 %), Velké Británie (113 000, tj. 6 %) a Ruska (84 000, tj. 4 %). Těchto 5 státních příslušností se na celkovém počtu podílelo z 83 %. V meziročním srovnání byl u naprosté většiny státních příslušností vykázán pokles, nejvyšší pokles byl zaznamenán u občanů Velké Británie (-188 tis., tj. -63 %) a Ruska (-167 tis., tj. -67 %). Naopak k meziročnímu zvýšení došlo u občanů ČR (+527 tis., tj. +84 %).

III.3.2 Odepření vstupu na vnější schengenské hranici

Odepření vstupu je právní institut, který umožňuje zamezení vstupu státním příslušníkům třetích zemí na území smluvních států. Jedná se o opatření, kdy státnímu příslušníku třetí země, u něhož bylo v rámci hraniční kontroly na vstupu na území zjištěno, že nesplňuje všechny podmínky vstupu²⁰, je rozhodnutím odepřen vstup na území členských států. V rámci odepření vstupu tak vzniká leteckému dopravci povinnost zajistit dopravu cizince zpět na území třetích států.

V roce 2021 byl **338 osobám odepřen vstup** na vnější schengenské hranici ČR. V porovnání s rokem 2020 došlo téměř ke **čtvrtinovému poklesu** počtu (-100 osob, tj. -22,8 %). V rámci dlouhodobého vývoje se jedná o průměrný roční počet (průměr za posledních 10 let je 347 osob, kdy nejvyšší byl v roce 2015: 469 osob a nejnižší v roce 2012: 191 osob).

Odepření vstupu na vnější schengenské hranici v letech 2015–2020

Zdroj: ŘSCP

²⁰ Vymezené v čl. 5 odst. 1 Schengenského hraničního kodexu (a zároveň se nejedná o osobu požívající právo Společenství na volný pohyb či nejde o osobu, která patří do kategorie osob uvedených v čl. 5 odst. 4 Schengenského hraničního kodexu).

Ohledně státních příslušností se vždy jednalo o osoby ze třetích zemí. První místo náleží opět občanům **Ukrajiny** (135 osob, tj. 39,9 %). U občanů Ukrajiny převládá důvod odepření považování za hrozbu pro veřejné zdraví jednoho nebo více členských států EU (88 %), kdy v rámci ochranného opatření Ministerstva zdravotnictví ČR vydaného za účelem ochrany před zavlečením onemocnění covid-19 tyto osoby nespádaly do výjimky umožňující vstup na naše území. Druhé místo obsadili občané **Ruska** (47 osob, tj. 13,9 %, +2 osoby), kdy kromě jednoho byl u všech také důvod odepření hrozba pro veřejné zdraví. Třetí místo obsadili občané **Velké Británie** (34 osob, tj. 10,1 %), kdy kromě dvou občanů byla také důvodem odepření hrozba pro veřejné zdraví. Tyto tři státní příslušnosti se na celkovém počtu podílí ze 64 %, ostatních 36 % připadá na dalších 30 státních příslušností. Meziročně jsou největší změny, a to pokles počtu, evidovány u občanů Ukrajiny a Gruzie, a naopak největší nárůst u občanů Velké Británie.

Odepření vstupu na vnější schengenské hranici – porovnání roku 2020/2021

Rok	2020	tj. %	2021	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Cizinci vrácení z HP na příletu do ČR	438	100,0	338	100,0	-22,8	-100
z toho TOP 5 (řazeno dle pořadí v roce 2021):						
Ukrajina	216	49,3	135	39,9	-37,5	-81
Rusko	45	10,3	47	13,9	4,4	2
Velká Británie	-	-	34	10,1	-	34
Izrael	13	3,0	21	6,2	61,5	8
Turecko	7	1,6	16	4,7	128,6	9

Zdroj: ŘSCP

Z hlediska místa odepření vstupu na území ČR byl 266 osobám odepřen vstup na ICP ML Praha Ruzyně a na ICP ML Pardubice 72 osobám. Nejvíce byl vstup odepřen osobám na příletu z Ukrajiny (128 osob, tj. 37,9 %, zejména občané Ukrajiny), Turecka (72, tj. 21,3 %, jednalo se hlavně o občany Turecka, Spojeného království a Gruzie) a Ruska (53, tj. 15,7 %, převládali občané Ruska).

Z celkového počtu důvodů odepření vstupu (343 důvodů, kdy v jednom rozhodnutí může být více důvodů) bylo nejčastějším důvodem považování osoby za hrozbu pro veřejné zdraví jednoho nebo více členských států EU v důsledku změn vstupu na území ČR cizinců v souvislosti s ochrannými opatřeními Ministerstva zdravotnictví ČR vydanými za účelem ochrany před zavlečením onemocnění covid-19 (290 důvodů, tj. 84,5 %). Dalším častějším důvodem byl záznam v evidenci (SIS), že osobě má být odepřen vstup (23 důvodů, tj. 6,7 %) a neplatné vízum nebo povolení k pobytu (19 důvodů, tj. 5,5 %).

IV LEGÁLNÍ MIGRACE

IV.1 DRUHY POBYTU

Z pohledu podmínek vstupu a pobytu na území ČR zákon dělí cizince do dvou kategorií. Do první kategorie přísluší **občané států EU²¹** a dalších států, které jsou vázány Smlouvou o Evropském hospodářském prostoru²², a občané Švýcarska (dále též „**občané EU**“). Obdobné postavení požívají za určitých podmínek stanovených zákonem rodinní příslušníci občanů EU i tehdy, nejsou-li občany těchto států. Druhou kategorií tvoří **občané ostatních, tzv. třetích zemí**.

Cizinci ze třetích zemí jsou povinni mít pro vstup a krátkodobý pobyt (do 90 dnů) na území ČR vízum. To se netýká cizinců, jimž je vízová povinnost zrušena v rámci jednotné vízové politiky EU²³. Vízum pro vstup a krátkodobý pobyt na území ČR dále také nepotřebují např. držitelé dokladu o povolení k dlouhodobému nebo trvalému pobytu na území jiného schengenského státu, držitelé povolení k trvalému pobytu s přiznaným právním postavením dlouhodobě pobývajících rezidenta v Evropském společenství na území jiného členského státu EU nebo občané třetích zemí – rodinní příslušníci občana EU, kteří jsou držiteli dokladu o povolení k přechodnému či trvalému pobytu na území jiného členského státu EU.

Pro dlouhodobý pobyt (nad 90 dnů) v ČR musí mít cizinci ze třetích zemí vždy **vízum k pobytu nad 90 dnů**, případně povolení k pobytu. Na vízum k pobytu nad 90 dnů může cizinec pobývat v ČR po dobu nepřesahující 1 rok, **následně může požádat o povolení k dlouhodobému pobytu** za podmínky, že trvá stejný účel pobytu.

V důsledku transpozice příslušných směrnic²⁴ Rady ES do vnitrostátního práva může cizinec požádat o udělení **povolení k dlouhodobému pobytu, aniž by předtím na území ČR pobýval** na základě víza k pobytu nad 90 dnů za konkrétním účelem. V uvedeném smyslu se jedná o povolení k dlouhodobému pobytu **za účelem společného soužití rodiny na území**, povolení k dlouhodobému pobytu **za účelem studia na území**, povolení k dlouhodobému pobytu **za účelem vědeckého výzkumu**, povolení k dlouhodobému pobytu **za účelem zaměstnání** (zaměstnanec karta nebo modrá karta) a povolení

²¹ Belgie, Bulharsko, Česká republika, Dánsko, Estonsko, Finsko, Francie, Chorvatsko, Irsko, Itálie, Kypr, Litva, Lotyšsko, Lucembursko, Maďarsko, Malta, Německo, Nizozemsko, Polsko, Portugalsko, Rakousko, Rumunsko, Řecko, Slovensko, Slovinsko, Španělsko, Švédsko.

²² Norsko, Island, Lichtenštejnsko.

²³ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 2018/1806 (dříve 539/2001) ze dne 14. listopadu 2018, kterým se stanoví seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci musí mít při překračování vnějších hranic vízum, jakož i seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci jsou od této povinnosti osvobozeni.

²⁴ Např.: Směrnice Rady 2003/86/ES ze dne 22. září 2003 o právu na sloučení rodiny; Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/801 ze dne 11. května o podmínkách vstupu a pobytu státních příslušníků třetích zemí za účelem výzkumu, studia, stáže, dobrovolnické služby, programů výměnných pobytů žáků či vzdělávacích projektů a činnosti au-pair; Směrnice Rady 2004/81/ES ze dne 29. dubna 2004 o povolení k pobytu pro státní příslušníky třetích zemí, kteří jsou obětmi obchodování s lidmi nebo obdrželi pomoc k nedovolenému přistěhovalectví, a kteří spolupracují s příslušnými orgány; Směrnice Rady 2003/109/ES ze dne 25. listopadu 2003 o právním postavení státních příslušníků třetích zemí, kteří jsou dlouhodobě pobývajícími rezidenty.

k dlouhodobému pobytu **rezidenta jiného členského státu EU**²⁵. Speciálním pobytovým oprávněním je povolení k dlouhodobému pobytu **za účelem ochrany na území**.

Občané EU mají právo volného pohybu a pobytu, které je garantováno Smlouvou o fungování EU. Občané EU mohou na území ČR vstupovat a na něm pobývat po dobu neomezenou, jen na základě cestovního dokladu, kterým je v tomto případě i doklad totožnosti, aniž by byli povinni žádat o jakoukoliv formu oprávnění k pobytu. Nicméně pro tuto kategorii cizinců je zákonem vytvořen pobytový titul – **osvědčení o registraci občana EU**²⁶. Žádat o tento druh pobytu nemají občané EU stanoveny jako povinnost, ale jako právo, chce-li občan EU na území pobývat po dobu delší než 90 dnů, má právo požádat o vydání osvědčení o registraci občana EU, které mu zejména ulehčí jednání s úřady a institucemi v ČR.

Specifickou skupinu požívající práva na volný pohyb v rámci EU tvoří **rodinní příslušníci občanů EU**. U těchto cizinců se uplatňují zjednodušené postupy týkající se udělení víza pro krátkodobý pobyt (do 90 dnů), zejména pokud jde o náležitosti předkládané k žádosti o vízum. Důvody pro neudělení víza u této kategorie žadatelů jsou značně omezené. Rodinní příslušníci občanů EU mají při splnění stanovených podmínek právo na vstup a pobyt na území členských států EU a udělení krátkodobého víza je v těchto případech nárokové. Rodinný příslušník občana EU, který sám není občanem EU a hodlá na území pobývat přechodně po dobu delší než 90 dnů společně s občanem EU, je povinen požádat o **povolení k přechodnému pobytu**.

Povolení k trvalému pobytu mohou všichni cizinci obecně získat po 5 letech nepřetržitého pobytu na území ČR. Ve speciálních zákonem stanovených případech lze trvalý pobyt získat i za kratší dobu – po 4 letech nepřetržitého pobytu na území ČR po ukončení řízení o udělení mezinárodní ochrany při splnění zákonných podmínek nebo bez podmínky předchozího nepřetržitého pobytu na území ČR, např. z humanitárních důvodů či jiných důvodů hodných zvláštního zřetele. Tzv. Blízký rodinný příslušník občana EU může získat trvalý pobyt za podmínky minimálního dvouletého nepřetržitého pobytu na území ČR v případě, že rodinná vazba na občana EU trvá alespoň jeden rok.

Pro cizince ze třetích zemí je v souladu s předpisy EU zavedena kategorie „**právní postavení dlouhodobě pobývajících rezidenta v Evropském společenství na území**“. Tento status je cizinci žádajícímu o udělení povolení k trvalému pobytu v ČR udělen automaticky, splňuje-li podmínku pětiletého nepřetržitého pobytu na území (včetně dalších zákonem stanovených kritérií). O přiznání tohoto statusu může písemně požádat cizinec s povolením k trvalému pobytu na území, kterému nebylo toto právní postavení přiznáno současně s vydáním povolení k trvalému pobytu, pokud splňuje zákonem stanovená kritéria. Z vnitrostátního hlediska nemá tento status zásadní význam. Významným se status stává v případě, že se jeho nositel hodlá usadit na území jiného státu EU. V tom případě mu zaručuje příznivější zacházení než občanům třetích zemí obecně.

IV.2 OPATŘENÍ V OBLASTI MIGRACE S OHLEDEM NA EPIDEMICKOU SITUACI V ROCE 2021

V roce 2021 pokračovala celosvětová pandemie **koronaviru označovaný jako SARS-CoV-2 způsobující onemocnění covid-19**, která se projevila v plné síle i v ČR.

V souvislosti s potřebou omezit šíření onemocnění na území, včetně zamezení případům jeho zavlečení do ČR, byl vládou opakovaně vyhlášován nouzový stav a byla přijímána krizová opatření podle zákona

²⁵ Tento případ se týká cizinců ze třetího státu, kteří mají na území jiného členského státu EU povolen trvalý pobyt, je jim přiznán statut rezidenta a hodlají na území ČR pobývat po dobu delší než 90 dnů.

²⁶ Dříve potvrzení o přechodném pobytu.

č. 240/2000 Sb. o krizovém řízení a o změně některých zákonů, a ministrem zdravotnictví vyhlášována ochranná opatření podle zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví, která měla dopad na migraci do ČR.

IV.2.1 Opatření související se vstupem na území ČR

Pokud jde o opatření stanovující podmínky vstupu do ČR, přístup ČR vycházel z koordinace na evropské úrovni. Opatření se týkala jak samotné možnosti vůbec na území ČR vstoupit, tak epidemiologických podmínek vstupu. Nařízení EU o digitálním certifikátu umožnilo zásadní zjednodušení pravidel pro cestování, a to zejména pro cesty v rámci EU, ale i ze zemí, které vydávají validní certifikát o očkování.

Na začátku roku 2021 přetrvávala omezená možnost podávání žádostí o pobytová oprávnění na zastupitelských úřadech pro určité kategorie pobytů. Výrazně omezeno bylo nadále podávání žádostí o krátkodobá víza - nešlo žádat o víza za turistickým účelem, pracovní víza se vydávala bez omezení pouze občanům Ukrajiny a v ostatních zemích pro určité sektory (zdravotnictví, sociální služby, mezinárodní doprava). Dále byla krátkodobá víza vydávána v zájmu ČR nebo nejbližším rodinným příslušníkům. V případě dlouhodobé migrace byla rozvolněna veškerá pracovní migrace kromě zaměstnaneckých karet podávaných mimo vládou schválené programy. Dále zastupitelské úřady nabíraly žádosti za účelem sloučení rodiny pro nejbližší rodinné příslušníky, výzkumu, studia s výjimkou ostatních vzdělávacích aktivit, za účelem kulturním i sportovním, či pokud se jednalo o žádost v zájmu ČR.

Co se týče podmínek, které bylo nutné splnit bezprostředně po vstupu na území ČR, tak na začátku roku 2021 nadále platila povinnost **absolvování RT-PCR testu po příjezdu na území**, přičemž lhůta pro absolvování RT-PCR testu i karanténa byly stanoveny s ohledem na vyšší míry rizika nákazy v zemi, ze které osoba přijížděla.

Ochranné opatření, které stanovovalo podmínky pro vstup na území ČR, bylo v průběhu roku 2021 Ministerstvem zdravotnictví ČR ve spolupráci s dalšími rezorty upravováno s ohledem na aktuální epidemickou situaci i koordinovaný přístup na úrovni EU.

Současně s úpravou ochranných opatření na základě aktuální epidemické situace docházelo i k postupnému uvolňování podmínek pro podávání žádostí o pobyt v ČR na zastupitelských úřadech. Došlo k uvolnění podmínek pro podávání žádostí o dlouhodobá víza a dlouhodobé pobyty.

Pokud jde o schengenská víza, zde došlo od 30. září 2021 k uvolnění podmínek především pro plně očkované osoby, které si mohou podat žádost o tento typ víza za jakýmkoliv účelem a bez ohledu na to, ve které zemi se nachází (s ohledem na míru rizika nákazy). Dále mohly o schengenská víza žádat osoby ze zemí s nízkým rizikem nákazy. Pro další osoby bylo vydávání schengenských víz omezeno na nezbytné cesty.

Od 27. prosince 2021 došlo ke změně pravidel pro cizince, kteří nejsou očkovaní posilující dávkou vakcíny proti covid-19 a přijždění na území ČR. Tito cizinci se (až na stanovené výjimky) se museli před vstupem na území prokázat negativním PCR testem ne starším než 72 hodin.

IV.2.2 Opatření související s pobytem cizinců na území ČR

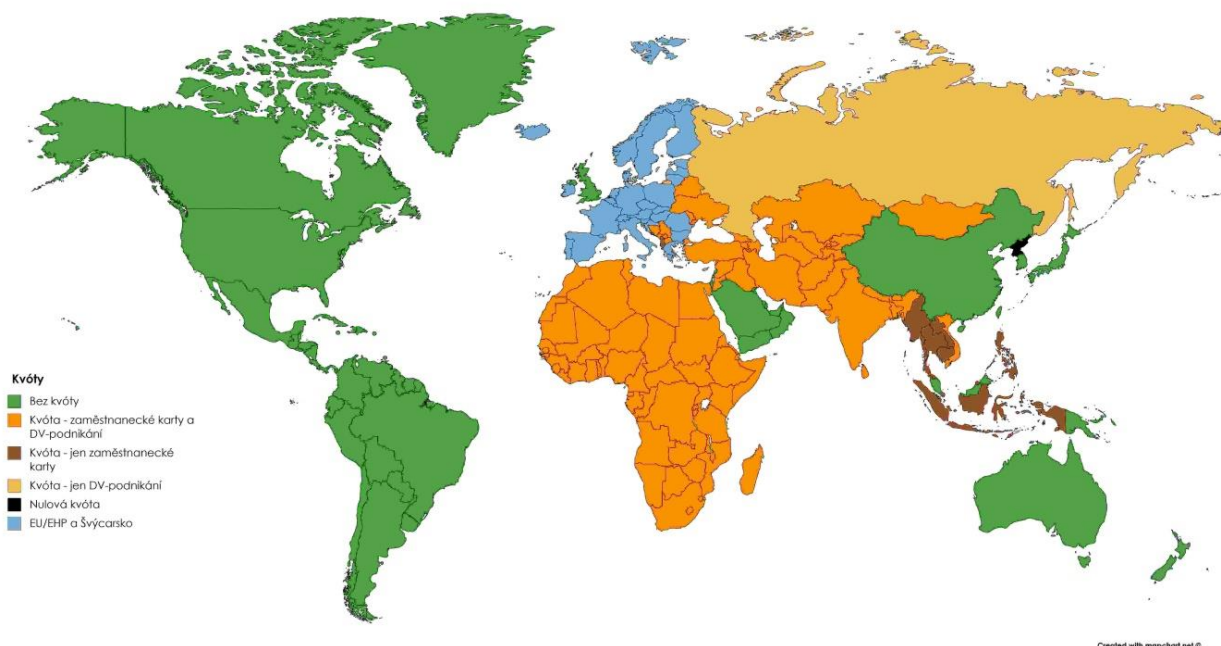
I v roce 2021 po dobu trvání nouzového stavu (do 11. dubna 2021) **platila možnost jednodušší změny zaměstnavatele** pro držitele zaměstnanecké či modré karty. Cizinci tak mohli změnit zaměstnavatele i dříve než po standardně zákonem stanovených 6 měsících od udělení karty. Navíc, pokud nový zaměstnavatel prováděl krizová opatření nebo se na jejich provádění podílel, mohli držitelé zaměstnanecké či modré karty tuto změnu oznámit až v den nástupu do nového zaměstnání, na rozdíl od standardních zákonem vyžadovaných 30 dní předem.

V souvislosti s opatřeními přijatými v boji proti šíření pandemie covid-19 byl přístup cizinců na pracoviště OAMP přizpůsoben aktuálním epidemiologickým opatřením, od poloviny roku 2021 se postupně navrátil do běžného režimu (co do rozsahu úkonů).

Vzhledem ke skutečnosti, že řada cizinců pracujících v ČR měla zajištěno ubytování na ubytovnách, bylo ubytovávání cizinců s pracovním povolením vyjmuta ze zákazu poskytování ubytovacích služeb.

IV.3 KVÓTY PRO EKONOMICKOU MIGRACI

Nařízením vlády č. 220/2019 Sb., účinným od 1. září 2019, vláda ČR zavedla roční kvóty určující maximální počty žádostí občanů třetích států o vízum k pobytu nad 90 dnů za účelem podnikání a žádostí o zaměstnaneckou kartu nabíraných na vybraných ZÚ ČR v zahraničí. Důvodem pro zavedení kvót byla potřeba efektivnějším způsobem regulovat ekonomickou migraci ze zemí, kde se ZÚ ČR dlouhodobě potýkaly s přetížeností v důsledku vysokého zájmu cizinců o migraci do ČR mnohonásobně přesahujícího kapacitní možnosti těchto úřadů. Přetíženost byla zapříčiněna rychlým nárůstem poptávky po zahraničních pracovnících v ČR v předchozích letech. Stanovení transparentních kvót poskytlo základ pro lepší organizaci náběru žádostí a poskytlo předem cizincům i dalším subjektům zainteresovaným na jejich příchodu do ČR (zaměstnavatelům, obchodním korporacím) informaci o maximálním možném objemu migrace do ČR ve stanoveném časovém období.

Zdroj: MV

V rámci kvót existuje systém preferenčního zacházení pro ty skupiny ekonomických migrantů, na jejichž příchodu má český stát zvýšený zájem. Kvóta pro každý zastupitelský úřad je vždy rozdělena tak, že samostatný počet míst je vyčleněn pro účastníky vládních migračních programů (viz kapitola IV.4 Migrační programy), kterým ZÚ sám přiděluje termíny podání žádosti, a zbytková kvóta je rezervována pro cizince migrující mimo programy, kteří se k podání žádosti povinně objednávají (a zastupitelský úřad pozve pouze ty, kteří se objednají nejrychleji).

V červnu roku 2021 vláda ČR na základě vyhodnocení dosavadního čerpání kvót a projednání věci se sociálními partnery vydala nařízení č. 233/2021 Sb., kterým upravila roční kvóty s účinností od 1. 7. 2021. S ohledem na obtížnou predikovatelnost dlouhodobějších budoucích dopadů koronavirové pandemie na českou ekonomiku a míru nezaměstnanosti, které sekundárně ovlivňují poptávku po zahraniční pracovní síle, byly zvoleny jen mírné úpravy hodnot kvót (bližší informace jsou uvedeny v kapitole IV.4.1.1 Programy ekonomické migrace).

Až do konce roku 2022 zůstává nadále v platnosti nařízením vlády č. 291/2019 Sb. stanovující roční kvótu pro náběh žádostí o mimořádná pracovní víza. Všechny žádosti o tato víza jsou nabírány pouze od občanů Ukrajiny a výhradně v rámci vládního migračního programu. Roční kvóta programu činí 1 500 žádostí o mimořádná pracovní víza.

IV.4 MIGRAČNÍ PROGRAMY

Migrační programy a projekty jsou od roku 2012 vytvářeny a realizovány v rámci mezirezortní spolupráce ústředních orgánů státní správy MV, MPO, MZV, MPSV, MZe a MZd a na fungování některých z nich se podílejí rovněž podnikatelské reprezentace. Programy představují **účinný nástroj podpory migrace vybraných cílových skupin občanů třetích států, na jejichž vstupu a pobytu na území ČR má český stát zvýšený zájem.**

IV.4.1 Programy ekonomické migrace

Od roku 2019 jsou realizovány celkem 4 vládou schválené migrační programy:

- **Program vysoce kvalifikovaný zaměstnanec** je určený pro společnosti²⁷ zaměstnávající vysoce kvalifikované pracovníky ze třetích zemí (tj. pro cizince vykonávající v ČR profese zařazené v klasifikaci zaměstnání CZ-ISCO do hlavních tříd 1–3: řídicí pracovníci; specialisté; techničtí a odborní pracovníci). Cílová skupina zahrnuje i zdravotnické pracovníky. Program je otevřen občanům všech třetích států, přičemž spolu s pracovními migranty se jeho účastníky mohou stát i jejich nejbližší rodinní příslušníci.
- **Program kvalifikovaný zaměstnanec** je určený pro společnosti zaměstnávající středně až nízko kvalifikované zaměstnance (tj. pro cizince vykonávající profese zařazené do hlavní třídy 4–8 v klasifikaci zaměstnání CZ-ISCO, např. řidiči, svářeči, šičky, řezníci, montážní dělníci, pracovníci v automobilovém a chemickém průmyslu atd.). O zařazení konkrétního zaměstnavatele do programu rozhodují garanti (tj. podnikatelské reprezentace v ČR a agentura CzechInvest). Pro tento program byly jako zdrojové země ekonomické migrace vybrány země, které vláda shledala jako vhodné z hlediska požadavků českého trhu práce a současně z hlediska bezpečnostních a migračních rizik. Jedná se především o Ukrajinu s roční kapacitou 40 000 osob, dále pak o Filipíny (2 000 osob), Bělorusko (1 900 osob), Srbsko a Černou Horu (1 900 osob), Moldavsko (1 000 osob), Mongolsko (1 000 osob), Indii (600 osob) a Kazachstán (500 osob). Kapacita tohoto programu činí 50 000 žádostí ročně.
- **Program klíčový a vědecký personál** je určený pro investory, nově založené společnosti, start-upy, výzkumné organizace a technologické společnosti, jež mají zájem zaměstnat špičkové vysoce kvalifikované pracovníky z třetích zemí. Program je otevřen občanům všech třetích států, přičemž spolu s pracovními migranty se jeho účastníky mohou stát i jejich nejbližší rodinní příslušníci.

²⁷ Působící alespoň 2 roky v ČR, s vypořádanými závazky vůči státu, které zaměstnaly či zaměstnávaly alespoň 3 osoby po dobu alespoň 3 po sobě jdoucích měsíců v období 2 let před podáním žádosti.

Žádosti o pobytová oprávnění jsou vyřizovány co možná nejrychleji, a to do 30 dnů od podání žádosti na zastupitelském úřadě. Zájem o tento program má vzrůstající tendenci.

- **Program Mimořádné pracovní vízum pro státní příslušníky Ukrajiny pracující v zemědělství, potravinářství nebo lesnictví** je určený výhradně pro zaměstnavatele hledající méně kvalifikované i nekvalifikované pracovníky (zařazené do hlavních tříd klasifikace zaměstnání CZ-ISCO 4–9) v sektorech uvedených v názvu programu a jeho cílovou skupinu tvoří pouze občané Ukrajiny. Roční kapacita programu činí 1 500 osob.

Cílem všech programů ekonomické migrace je zjednodušit příchod kvalifikovaných pracovníků ze zahraničí na území ČR a podpořit tak cílenou a výběrovou legální ekonomickou migraci.

Programy fungují jako nástroj výběru českých zaměstnavatelů a jejich zahraničních zaměstnanců, kterým je na základě splnění transparentních kritérií poskytováno přednostní zacházení při podávání žádostí o pobytová oprávnění na zastupitelských úřadech a další výhody (možnost migrace společně s nejbližšími rodinnými příslušníky, omezení administrativy, zrychlené vyřízení žádosti o pobyt). Programy posilují kontrolu státních orgánů nad procesem pracovní migrace, snižují rizika spojená s migrací a zvyšují preventivně ochranu zahraničních pracovníků. Kritéria pro přijetí zaměstnavatelů do programu jsou nastavena tak, aby znemožňovala účast těch, kdo systematicky porušují právní předpisy a neplní zákonné povinnosti vůči státu nebo zaměstnancům. Minimální úroveň mezd stanovená pro cizince zařazené do programů slouží nejen jako prevence sociálního dumpingu, ale zlepšuje i ekonomické postavení migrantů.

Roční maximální objem žádostí o zaměstnanecké karty v rámci těchto programů i mimo ně je stanoven nařízením vlády. V roce 2021 byla v rámci programů povolena zaměstnanecká karta přibližně 32 600 pracovním migrantům ze třetích zemí. Vláda ČR v červnu 2021 vydala nařízení (č. 233/2021 Sb.), kterým upravila kvóty pro rok 2021. Došlo k přesunu kvót pro středně a nízko kvalifikovanou pracovní migraci v rámci Programu kvalifikovaný zaměstnanec na zastupitelských úřadech v Bělehradě (Srbsko) (-600 žádostí), Kišiněvě (Moldavsko) (+400 žádostí) a Nur-Sultanu (Kazachstán) (+200 žádostí) a zpřesněním kvóty pro vysoce kvalifikovanou pracovní migraci na zastupitelském úřadu v Hanoji (Vietnam), která je nově určena pouze pro Program klíčový a vědecký personál. Nově byla kvóta stanovena na zastupitelském úřadu v Bratislavě pro Program vysoce kvalifikovaný zaměstnanec a Program klíčový a vědecký personál v celkovém ročním počtu 150 žádostí o zaměstnaneckou kartu.

Kromě výše uvedených programů ekonomické migrace je realizován i tzv. **Projekt Zácvik** (zahájen dne 24. listopadu 2014 ve spolupráci se Svazem průmyslu a dopravy ČR) určený pro cizince ze třetích zemí, kteří jsou vysíláni zahraničními zaměstnavateli k českým právnickým (typicky výrobním společnostem), popř. fyzickým osobám s cílem zvyšování dovedností a kvalifikace pro účely dalšího zaměstnání těchto cizinců u jejich zahraničních zaměstnavatelů, s tím, že jejich zácvik může trvat nejvýše 6 měsíců.

IV.4.1.1 Počty žádostí v rámci programů ekonomické migrace

Ochranná opatření Ministerstva zdravotnictví ČR obecně umožňovala v roce 2021 přijímat všechny žádosti podávané v rámci vládních programů ekonomické migrace, s výjimkou států dočasně zařazených na seznam zemí s extrémním rizikem nákazy (např. Indie a Rusko), v nichž byl výkon vízové agendy omezen na úplné minimum. Navzdory přetrvávající pandemii covid-19 tak došlo v roce 2021 k **výraznému navýšení počtu cizinců zařazených do** všech výše zmíněných **programů ekonomické migrace do ČR** a s tím souvisejícím zvýšením počtu přijímaných žádostí o příslušná pobytová oprávnění ČR.

Od 30. září 2021 bylo umožněno na základě ochranného opatření Ministerstva zdravotnictví ČR podávat také žádosti v rámci Projektu Zácvik.

- **Program kvalifikovaný zaměstnanec.** Nárůst byl nejzřetelnější v programu Kvalifikovaný zaměstnanec, v němž se navíc téměř u všech dotčených zemí podařilo vyčerpat většinu příslušné kvóty. Z celkových dat za rok 2021 vyplývá, že se u **hlavních zdrojových zemí vyčerpano více jak 50 % roční kvóty** (Mongolsko 74 %, Ukrajina 68 %, Indie 55 % a Kazachstán 55 %). Nejmenší zájem byl zaznamenán o zaměstnance z Běloruska 29 %, Srbska a Černé Hory 35 %, Filipín 35 % a Moldavska 41 %. Nejčastěji poptávanými profesemi byli montážní dělníci, zedníci a řidiči.
- **Program klíčový a vědecký personál.** V roce 2021 tento program zaznamenal téměř dvojnásobné navýšení počtu zařazených cizinců ve srovnání s rokem 2020. V roce 2021 bylo zařazeno více než 2 400 uchazečů. Nejčastějšími profesemi uchazečů byly: IT specialisté, vývojáři softwaru, strojní inženýři ve výzkumu a vývoji, specialisté v oblasti průmyslového inženýrství a manažeři. Mezi nejčastější zdrojové země tohoto programu patřily Rusko, Indie, Bělorusko, Ukrajina, Japonsko, Čína a Turecko.
- **Program vysoce kvalifikovaný zaměstnanec.** Zvýšený zájem zaznamenal i tento program (téměř o třetinu ve srovnání s předchozím rokem). Do Programu vysoce kvalifikovaný zaměstnanec bylo v roce 2021 **zařazeno 873 uchazečů**, přičemž nejvíce v něm byli zastoupeni žadatelé z Ukrajiny, Ruska, Indie, Číny a Běloruska. Nejčastěji se jednalo o specialisty v oblasti počítačových sítí, programátory, vývojáře softwaru, grafiky a zdravotnické profese (všeobecné a praktické sestry a lékaři bez atestace).
- **Program Mimořádné pracovní vízum pro státní příslušníky Ukrajiny pracující v zemědělství, potravinářství nebo lesnictví.** Vzhledem k přetrvávajícímu nedostatku pracovníků v zemědělství v ČR a značnou propagací Programu Mimořádné pracovní vízum ze strany Ministerstva zemědělství ČR se navýšil zájem i o tento program, a to zhruba o čtvrtinu. Zatímco v roce 2020 do něj bylo zařazeno 665 uchazečů, v roce 2021 se jednalo o 815 pracovníků. V rámci usnadnění podávání žádostí pro většinovou část žadatelů pocházejících ze západní Ukrajiny došlo v průběhu roku 2021 ke změně místa podání příslušných žádostí, a to z Velvyslanectví ČR v Kyjevě na Generální konzulát ČR ve Lvově.
- **Projekt Zácvik.** V roce 2021 byl projekt Zácvik realizován až od 30. září 2021, kdy došlo k obnovení přijímání žádostí o všechna pobytová oprávnění na zastupitelských úřadech ČR. Od 30. září 2021 se projektu Zácvik však nikdo nezúčastnil.

S ohledem na výše uvedené informace lze konstatovat, že programy ekonomické migrace plní svůj význam v rámci zaměstnávání zahraničních pracovníků. Jejich význam v období pandemie covid-19 v roce 2020 a 2021 zásadně vzrostl kvůli cestovním omezením pro cizince při vstupu na území ČR.

V roce 2021 bylo v rámci **Programu klíčový a vědecký personál** podáno 737 žádostí o zaměstnaneckou kartu a vydáno 694 rozhodnutí, úspěšnost činila 93,2 %. Nejčastěji žádosti podávali občané Ruska (131), Indie (93), Ukrajiny (63) a Korey (57).

V **Programu vysoce kvalifikovaný zaměstnanec** bylo podáno celkem 369 žádostí o zaměstnaneckou kartu a vydáno 378 rozhodnutí, úspěšnost činila 93,1 %. Nejčastěji žádosti podávali občané Ukrajiny (153), Ruska (38), Číny (36) a Indie (33).

V **Programu kvalifikovaný zaměstnanec** pak bylo podáno 31 506 žádostí o zaměstnaneckou kartu a vydáno 33 217²⁸ rozhodnutí, úspěšnost činila 92,9 %. Žádosti podávali hlavně občané Ukrajiny (27 828), Mongolska (743), Filipín (708) a Srbska (668).

²⁸ Vyšší počet rozhodnutí než počet nabraných žádostí je důvodem, že začátkem roku 2021 jsou rozhodovány žádosti podané v roce 2020.

Počet žádostí o zaměstnaneckou kartu a rozhodnutí v rámci programů ekonomické migrace v roce 2021

Program	Počet žádostí	Počet rozhodnutí	Kladná rozhodnutí	% kladných rozhodnutí
Klíčový a vědecký personál	737	694	647	93,2
Vysoce kvalifikovaný zaměstnanec	369	378	352	93,1
Kvalifikovaný zaměstnanec	31 506	33 217	30 848	92,9
z toho:				
Ukrajina	27 828	29 281	27 366	93,5
Mongolsko	743	716	654	91,3
Filipíny	708	733	604	82,4
Srbsko	668	872	718	82,3
Bělorusko	542	584	552	94,5
Moldavsko	411	415	385	92,8
Indie	327	341	323	94,7
Kazachstán	276	273	244	89,4
Černá Hora	3	2	2	100,0

Zdroj: MV

Žádosti o jiné typy pobytových oprávnění a rozhodnutí o nich v rámci Programu vysoce kvalifikovaný zaměstnanec a Programu kvalifikovaný zaměstnanec nejsou statisticky sledovány.

V roce 2021 občané Ukrajiny v rámci **Programu Mimořádné pracovní vízum** podali 532 žádosti o zmíněné vízum a vydáno bylo 561 rozhodnutí, úspěšnost činila 84 %.

IV.4.2 Projekty v oblasti studentské migrace

▪ **Zrychlená procedura udělování pobytových oprávnění pro cizince – zahraniční studenty ze třetích zemí**

I v roce 2021 pokračovala realizace projektu, který byl poprvé zahájen v roce 2013. Projekt je zaměřený na studentskou migraci zahraničních stipendistů a jeho gestorem je MŠMT (spolugestory jsou MV a MZV). Studenti jsou do projektu zařazováni na základě nominace ze strany garanta pobytu, kterým jsou hostitelské instituce. Původní cílovou skupinu, kterou tvořili studenti ze třetích zemí, kteří byli ke studiu v ČR přijati na základě bilaterálních či multilaterálních mezinárodních smluv a usnesení vlády (rozvojové země a krajané) v roce 2020 doplnili také účastníci programu Erasmus+ Mezinárodní kreditové mobility a Fulbrightova programu.

▪ **Režim Student: koncept pro usnadnění vízové procedury u vybraných studentů, tzv. Režim Student**

Projekt Režim Student byl schválen vládou ČR v roce 2017. Jeho podstatou je usnadnění vízového/pobytového procesu cizinců z vybraných států přijatých ke studiu v akreditovaných studijních programech na vysokých školách v ČR. Prostřednictvím Režimu student je těmto studentům umožňován rychlejší přístup na zastupitelský úřad k podání žádosti o pobytová oprávnění. Cílem Režimu student je zabezpečení flexibilní spolupráce zařazených vysokých škol s příslušnými správními orgány v ČR a zajištění kvalitní informovanosti cizinců ze strany vysokých škol vedoucí k tomu, že žádosti o pobytová oprávnění budou ze strany studentů podávány bez formálních a věcných vad.

V roce 2021 bylo do Režimu student zapojeno 36 veřejných a soukromých vysokých škol. Sběr nominací do Režimu student probíhal jedenkrát v měsíci v lednu, únoru a prosinci a v měsících březen–listopad

dvakrát v měsíci. Do Režimu Student bylo v roce 2021 zařazeno celkem 3 818 uchazečů, což oproti předchozímu roku představuje téměř dvojnásobný nárůst (konkrétně o 1 735 uchazečů). Do Režimu Student bylo k 1. prosinci 2021 zařazeno celkem 32 států, přičemž některé zastupitelské úřady mají konzulární působnost pro více států a Režimem tak bylo pokryto celkem 89 států.

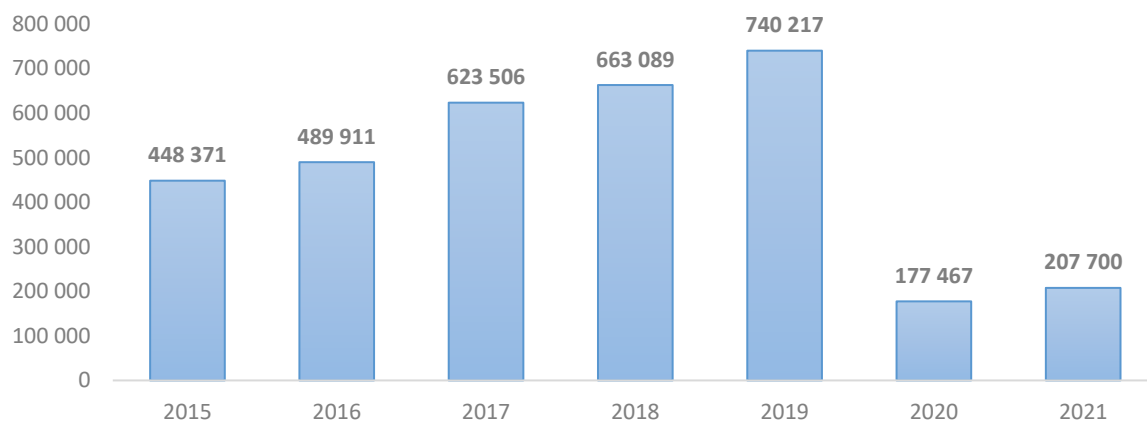
IV.5 ŘÍZENÍ O POBYTU NA VSTUPU DO ČR

IV.5.1 Řízení o udělení krátkodobého víza

IV.5.1.1 Žádosti o udělení krátkodobého víza

Za rok 2021 bylo na zastupitelských úřadech ČR přijato celkem **207 700 žádostí o krátkodobá schengenská víza** (tj. o 30 233 méně než v roce 2020, tj. +17 %), z nichž největší část (**185 543**) tvořily žádosti o víza za účelem zaměstnání, podané v drtivé většině na zastupitelských úřadech ČR na Ukrajině.²⁹

Vývoj počtu žádostí o krátkodobá víza v letech 2015–2021

Zdroj: MZV

Pokud jde o státní příslušnost žadatelů o krátkodobá schengenská víza, největší objem v roce 2021 představovali žadatelé z následujících zemí: **Ukrajina** (188 208 žádostí), **Bělorusko** (3 579 žádostí), **Saúdská Arábie** (2 034 žádostí), **Rusko** (1 786 žádostí), **Turecko** (1 888 žádostí) a **Indie** (1 046 žádostí).

²⁹ Bezvízový styk mezi EU a Ukrajinou pro krátkodobé cesty a pobyty se v případě ČR netýká krátkodobých víz za účelem zaměstnání.

Žádosti o krátkodobá víza dle státních příslušností – srovnání 2020/2021

	2020	tj. %	2021	tj. %	Změna oproti předchozímu roku	
					v %	Absolutní číslo
Celkem podáno žádostí	177 467	100,0	207 700	100,0	17,0	30 233
z toho TOP 10 (řazeno dle 2021):						
Ukrajina	95 176	53,6	188 208	90,6	97,7	93 032
Bělorusko	3 349	1,9	3 579	1,7	6,9	230
Saúdská Arábie	649	0,4	2 034	1,0	213,4	1 385
Turecko	4 889	2,8	1 888	0,9	-61,4	-3 001
Rusko	47 367	26,7	1 786	0,9	-96,2	-45 581
Indie	4 783	2,7	1 046	0,5	-78,1	-3 737
Jordánsko	476	0,3	934	0,4	96,2	458
Egypt	710	0,4	621	0,3	-12,5	-89
Kuvajt	210	0,1	620	0,3	195,2	410
Moldavsko	660	0,4	566	0,3	-14,2	-94

Zdroj: MZV

IV.5.1.2 Rozhodnutí o udělení krátkodobého víza

Celkově bylo **uděleno 199 059 krátkodobých schengenských víz** (tj. o 31 798 méně než v roce 2020, tj. +19 %). Zamítnuto bylo celkem 6 887 žádostí o krátkodobá schengenská víza, což představuje 3,3 % z celkového počtu žádostí.

Udělená krátkodobá víza dle státních příslušností – srovnání 2020/2021

	2020	tj. %	2021	tj. %	Změna oproti předchozímu roku	
					v %	Absolutní číslo
Celkem uděleno víz	167 261	100,0	199 059	100,0	19,0	31 798
z toho TOP 10 (řazeno dle 2021):						
Ukrajina	93 618	56,0	182 663	91,8	95,1	89 045
Bělorusko	3 349	2,0	3 551	1,8	6,0	202
Saúdská Arábie	661	0,4	1 926	1,0	191,4	1 265
Rusko	47 329	28,3	1 562	0,8	-96,7	-45 767
Turecko	4 842	2,9	1 483	0,7	-69,4	-3 359
Indie	3 899	2,3	809	0,4	-79,3	-3 090
Kuvajt	219	0,1	595	0,3	171,7	376
Moldavsko	629	0,4	545	0,3	-13,4	-84
Jordánsko	317	0,2	534	0,3	68,5	217
Egypt	678	0,4	459	0,2	-32,3	-219

Zdroj: MZV

Co se týče počtů udělených krátkodobých víz, tak pořadí hlavních státních příslušností je téměř totožné jako u počtu žádostí. Jedná se nejvíce o občany Ukrajiny, Běloruska, Saúdské Arábie, Ruska a Turecka.

IV.5.1.3 Nové posouzení důvodů neudělení krátkodobého víza

Oprávnění podat žádost o nové posouzení důvodů neudělení krátkodobého víza je žadatelům o vízum dáno zákonem o pobytu cizinců, přiznáno s účinností od 1. ledna 2011 a v podmínkách ČR po vstupu v účinnost Nařízení EP a Rady (ES) č. 810/2009, kterým se stanoví kodex Společenství o vízech (vízový kodex), aplikováno od 5. dubna 2011. Od 31. července 2019 je podání žádosti o nové posouzení zpoplatněno 60 eury, což vedlo k poklesu objemu žádostí v roce 2019 o 22%.

V roce 2021 bylo na velvyslanectvích ČR podáno celkem **59** žádostí o nové posouzení důvodů neudělení krátkodobého víza³⁰. Oproti roku 2020 došlo k významnému **poklesu** o cca **52 %**, který je dán celkově nízkým počtem všech žádostí o krátkodobá schengenská víza kvůli pandemii covid-19. Z celkového počtu **8 641** zamítnutých žádostí o krátkodobé schengenské vízum v roce **2021** bylo opravného prostředku využito v **1,7 %** případů.

V rámci přezkumného řízení vedeného u Ministerstva zahraničních věcí ČR bylo z výše uvedených **59** celkově podaných žádostí o nové posouzení **7** žádostem (**11,8 %**) vyhověno v rámci autoremedury zastupitelským úřadem a 51 žádostí bylo zamítnuto (tzn., že Ministerstvo zahraničních věcí ČR souhlasilo s důvodem/důvody neudělení víza ze strany zastupitelského úřadu). V jednom případě bylo žádosti vyhověno a rozhodnuto o udělení víza.

Z celkového počtu **59** žádostí o nové posouzení obdržených v roce **2021** jich bylo nejvíce podáno na Velvyslanectví ČR v Kyjevě (8), Abuji (4) a Jerevanu (4).

Statistiky vyhodnocování žádostí o nové posouzení důvodů neudělení víza od počátku aplikace institutu odvolání v praxi

Rok	Počet podaných žádostí o nové posouzení	Vyhověno v rámci autoremedury ZÚ	Vyhověno	Nevyhověno
2011	417	25	61	331
2012	449	63	45	341
2013	593	79	69	445
2014	527	54	33	440
2015	717	70	30	607
2016	724	54	26	648
2017	1 099	33	73	947
2018	1 217	36	89	1 091
2019	946	24	97	717
2020	124	7	0	114
2021	59	7	1	51

Zdroj: MZV

IV.5.1.4 Krátkodobý pobyt rodinných příslušníků občanů EU

Rodinní příslušníci občanů EU mají směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2004/38/ES³¹ garantováno právo na volný pohyb a představují tak privilegovanou skupinou žadatelů o krátkodobé vízum. Na tuto

³⁰ V tomto počtu nejsou zahrnuty žádosti o nové posouzení rodinných příslušníků občanů EU – viz dále.

³¹ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/38/ES ze dne 29. dubna 2004 o právu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států, o změně nařízení (EHS) č. 1612/68 a o zrušení směrnic 64/221/EHS, 68/360/EHS, 72/194/EHS, 73/148/EHS, 75/34/EHS, 75/35/EHS, 90/364/EHS, 90/365/EHS a 93/96/EHS.

skupinu žadatelů se aplikují zjednodušené podmínky pro podání žádosti o vízum a její vyřízení, jejichž cílem je maximálně usnadnit těmto osobám získání víza. Zjednodušený režim spočívá zejména v omezení rozsahu náležitostí, které rodinný příslušník občana EU musí doložit k žádosti o vízum, v udělování víz bezplatně a ve vyřízení žádosti v co nejkratší možné lhůtě.

Rodinní příslušníci občanů EU, kteří uplatňují právo volného pohybu v rámci EU, mají po splnění zákonných podmínek právní nárok na vstup a pobyt na území členských států EU a na udělení krátkodobého víza. Důvody pro neudělení víza u této kategorie žadatelů jsou omezené na důvody uvedeny v § 20 odst. 5 zákona o pobytu cizinců a rozhodnutí o zamítnutí žádosti je soudně přezkoumatelné po využití všech administrativních práv.

V roce 2021 bylo na ZÚ ČR podáno celkem 1 181 žádostí o schengenské krátkodobé vízum žadateli z kategorie rodinných příslušníků občanů EU/ČR. Ve srovnání s rokem 2020 se jedná o nárůst o 304 žádostí. Nejvíce žádostí bylo podáno na zastupitelských úřadech v Tunisu, Káhiře, Londýně, Moskvě a Generálním konzulátu v Istanbulu.

Nejvytíženější ZÚ či GK podle počtu podaných žádostí o krátkodobá víza RP v roce 2021

Rok	Počet podaných žádostí o nové posouzení
ZÚ Tunis	164
ZÚ Káhira	112
ZÚ Londýn	109
ZÚ Moskva	92
GK Istanbul	46

Zdroj: MZV

Celkem bylo v roce 2021 vydáno **225 rozhodnutí o neudělení víza** v kategorii rodinného příslušníka občana EU/ČR. Nejčastějším důvodem pro zamítnutí žádosti bylo ustanovení § 20 odst. 5 písm. e) zákona o pobytu cizinců, tj. žadatel se dopustil obcházení zákona tím, že účelově uzavřel manželství.

Žádosti o krátkodobá víza rodinných příslušníků občanů EU a vydaná rozhodnutí

Rok	Počet podaných žádostí o krátkodobá víza RP	Počet udělených krátkodobých víz RP	Počet neudělených krátkodobých víz RP
2011	1 560	1 392	121
2012	1 657	1 473	166
2013	1 686	1 558	118
2014	1 612	1 492	110
2015	1 883	1 723	136
2016	1 770	1 635	126
2017	1 645	1 571	112
2018	1 737	1 516	162
2019	1 811	1 557	224
2020	877	595	189
2021	1 181	857	225

Zdroj: MZV

IV.5.1.5 Nové posouzení důvodů neudělení krátkodobého víza rodinnému příslušníkovi občana EU

V průběhu roku 2021 Vízový odbor Ministerstva zahraničních věcí ČR zahájil celkem **86 řízení** o žádostech o nové posouzení důvodů neudělení víza podaných žadateli o vízum pro rodinného

příslušníka občana EU. Nejvíce žádostí bylo podáno na Velvyslanectví ČR v **Tunisu** (35 žádostí), dále na Velvyslanectví ČR v **Káhiře** (22 žádostí), **Alžíru** (9 žádostí), **Abuji** (4 žádostí), **Skopje** (3 žádostí), Generálním konzulátu v Istanbulu (2 žádosti) a Velvyslanectví ČR v Rabatu (2 žádosti).

Nejčastějšími důvody pro zamítnutí žádosti ze strany zastupitelského úřadu byl důvod uvedený v § 20 odst. 5 písm. e) zákona o pobytu cizinců, tj. žadatel se dopustil obcházení zákona tím, že účelově uzavřel manželství, následovaný důvodem uvedeným v § 20 odst. 5 písm. f), tj. žadatel se dopustil podvodného jednání.

Ministerstvo zahraničních věcí ČR v 52 případech rozhodlo o zamítnutí žádosti o nové posouzení důvodů neudělení víza, v 8 případech rozhodlo o zrušení rozhodnutí zastupitelského úřadu a vrácení věci k novému řízení a v 6 případech žádosti o nové posouzení vyhovělo.

Žádosti o nové posouzení důvodu neudělení víza rodinných příslušníků občanů EU

Rok	Počet podaných žádostí o nové posouzení	Vyhověno v rámci autoremedury ZÚ	Vyhověno	Nevyhověno
2011	35	-	7	28
2012	32	4	8	20
2013	27	-	11	16
2014	27	2	6	19
2015	50	1	5	26
2016	48	-	10	27
2017	36	-	1	25
2018	61	-	4	57
2019	91	-	12	50
2020	86	-	5	65
2021	86	-	6	52

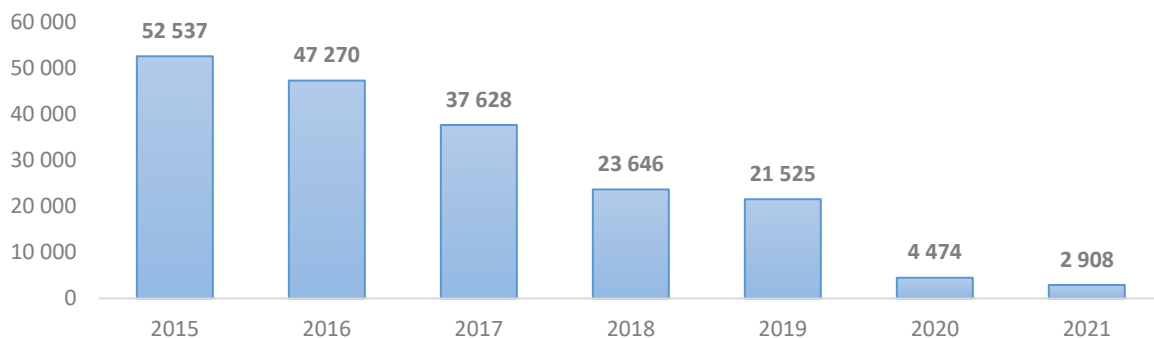
Zdroj: MZV

IV.5.1.6 Oblast pozvání

Institut pozvání usnadňuje cizincům vstup na území ČR³². Z hlediska vývoje lze konstatovat, že v letech 2011 až 2013 byl roční počet zaevidovaných pozvání do IS CIS v rozmezí 41 000 až 43 000. Od roku 2014 v souvislosti s krizí na Ukrajině došlo k nárůstu počtu (cca 45 000), kdy v roce 2015 bylo dosaženo dosavadního maxima (52 500). Poté počet klesl v roce 2016 na cca 47 000 pozvání a snížení pokračovalo i v roce 2017 (37 600), 2018 (23 600) a 2019 (21 525). Tento pokles koresponduje se zavedením bezvízového styku pro občany Ukrajiny v létě 2017. V roce 2020 došlo k dalšímu prudkému snížení počtu v souvislosti s opatřeními proti šíření onemocnění covid-19 (vzhledem k zákazu vstupu cizinců na území ČR mimo výjimky, které byly stanoveny ochrannými opatřeními Ministerstva zdravotnictví ČR, bylo v červnu 2020 pozastaveno ověřování pozvání pro cizince, poté se začalo postupně obnovovat ověřování pozvání u států, které byly uvedeny v seznamech zemí nebo jejich částí s nízkým rizikem nákazy onemocnění covid-19). Také v roce 2021 měla vliv na vývoj pozvání opatření proti šíření onemocnění covid-19, kdy cizinec musel nadále splňovat podmínky vstupu na území ČR dle aktuálního ochranného opatření Ministerstva zdravotnictví ČR.

³² Dle § 15 zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR.

Vývoj počtu pozvání v letech 2015–2021

Zdroj: IS CIS

V roce 2021 bylo **evidováno 2 908 pozvání**, což v meziročním porovnání představuje více jak **třetinový pokles** (-1 566 zaevidovaných formulářů, tj. -35,0 %) ³³.

Po třech letech se na 1. místo ve statistice **zvaných osob** vrátili občané **Ukrajiny** (620 pozvání, tj. 21,3 %), kteří se předtím umísťovali na druhém místě. Druhé místo obsadili občané **Ruska** (486 pozvání, tj. 16,7 %), kteří byli poslední 3 roky na místě prvním. Dále ve statistice následují občané **Turecka** (181 pozvání, tj. 6,2 %), **Arménie** (121, tj. 4,2 %) a **Indie** (94, tj. 3,2 %). Těchto pět státních příslušností tvoří 52 % z celkového počtu zvaných osob. V meziročním srovnání je největší změna evidována u občanů Ruska, a to pokles o více jak polovinu (-615 pozvání, tj. -55,9 %).

Pozvání - počet zvaných osob – srovnání 2020/2021

Rok	2020	tj. %	2021	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Celkem počet zaevidovaných pozvání	4 474	100,0	2 908	100,0	-35,0	-1 566
z toho TOP 5 - zvané osoby (řazeno dle 2021):						
Ukrajina	740	16,5	620	21,3	-16,2	-120
Rusko	1 101	24,6	486	16,7	-55,9	-615
Turecko	133	3,0	181	6,2	36,1	48
Arménie	77	1,7	121	4,2	57,1	44
Indie	192	4,3	94	3,2	-51,0	-98

Zdroj: IS CIS

Pokud rozdělíme zvoucí osoby na fyzické a právnické subjekty, tak převládaly fyzické osoby z více jak 86 % (2 492 pozvání). Rozdělení podle státní příslušnosti **zvoucích osob** lze vyhodnotit pouze u fyzických osob. Do roku 2017 byli nejčastěji mezi zvoucími osobami u pozvání uvedeni občané Ukrajiny. Čtvrtým rokem jsou na prvním místě občané ČR (1 243 pozvání, tj. 49,9 % z celkového počtu fyzických zvoucích osob). Občané ČR nejvíce zvou občany Ruska (16 %) a Ukrajiny (15 %). Druhé místo náleží občanům Ukrajiny (417 pozvání, tj. 16,7 %), kteří v naprosté většině zvou své krajany (93 %). Na třetím místě se umístili občané Ruska (180 pozvání, tj. 7,2 %), kteří také zvou své krajany (96 %). Tyto 3 státní příslušnosti se na celkovém počtu pozvání z hlediska zvoucích fyzických osob podílí ze 74 %.

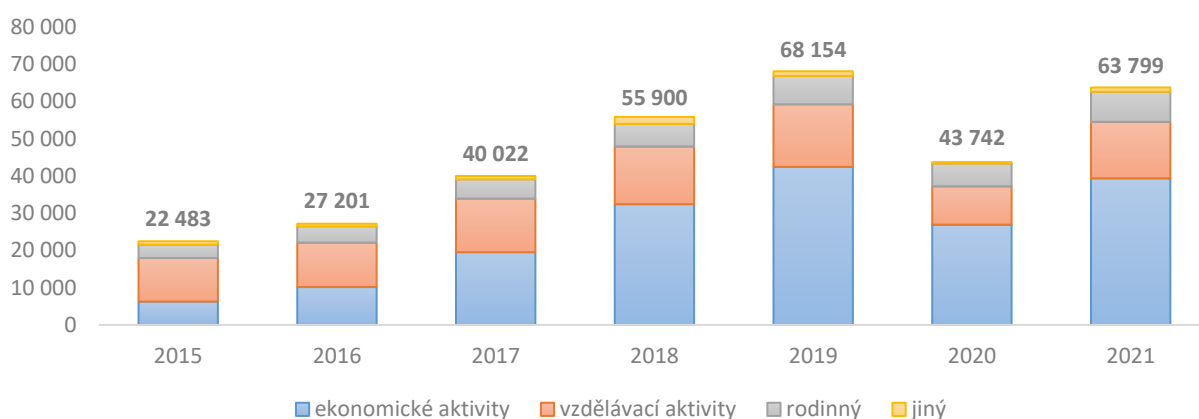
³³ Zaevidované nebo ověřené pozvání neznamenají, že daná osoba opravdu přicestuje na území ČR. Vyhodnocením počtu zaevidovaných pozvání lze tedy usoudit, jak velký je zájem ze strany cizinců o pobyt v ČR s využitím institutu pozvání.

IV.5.2 Řízení o udělení dlouhodobých pobytových oprávnění na vstupu do ČR

Cizinci ze třetích zemí, kteří chtějí pobývat v ČR přechodně déle než 90 dnů, mohou na ZÚ ČR požádat o vízum k pobytu nad 90 dnů (dlouhodobé vízum) nebo povolení k dlouhodobému pobytu v případě speciálních pobytových titulů vyplývajících z evropských směrnic (účely sloučení rodiny, studium, vědecký výzkum, včetně duálních pobytových oprávnění za účelem zaměstnání – zaměstnanecká karta a modrá karta).

V roce 2021 byly procesy podání a rozhodnutí žádostí nadále částečně ovlivněny trvající pandemií covid-19, a to zejména v oblasti přijímání žádostí o dlouhodobá pobytová oprávnění. Některé zastupitelské úřady pracovaly části roku v omezeném režimu z důvodu restrikcí nastavených daným státem, případně byl jejich provoz omezen karanténami zaměstnanců. I přes tyto částečné restriktce bylo přijato téměř o polovinu více žádostí než v předchozím roce, počty se přiblížily rekordnímu roku 2019.

Vývoj počtu žádostí o dlouhodobá pobytová oprávnění na vstupu do ČR - 2015–2021

Zdroj: MV

Rok 2021 byl v oblasti dlouhodobých pobytových oprávnění zasažen pandemií onemocnění covid-19 výrazně méně než rok předchozí. Došlo ke zvýšení počtu podaných žádostí, a to u všech účelů, v absolutních číslech došlo k nejvýraznějšímu nárůstu u ekonomických aktivit. Naopak meziročně nedošlo k výrazné změně u poměru státních příslušností žadatelů o dlouhodobá pobytová oprávnění. Nadále nejvíce žádali občané Ukrajiny, na počtu všech žádostí se podíleli z 56 % (oproti 57% podílu v roce 2020). Následovali opět občané Ruska a to s podílem 10 %, tedy shodným s předchozím rokem.

Žádosti o dlouhodobá pobytová oprávnění dle účelu v roce 2021

Účel	Počet žádostí o pobytová oprávnění	tj. %	% změna oproti 2020	Absolutní změna oproti 2020
ekonomické aktivity	39 397	61,8	46,2	12 455
vzdělávací aktivity	15 169	23,8	51,9	5 180
rodinný	8 082	12,7	31,8	6 626
jiný	1 151	1,8	69,5	472
Celkem	63 799	100,0	45,9	20 057

Zdroj: MV

V roce 2021 bylo na zastupitelských úřadech ČR v zahraničí podáno celkem **63 799 žádostí** o dlouhodobé vízum nebo dlouhodobý pobyt (nárůst o 20 057 žádostí oproti roku 2020, tj. +46 %).

Většina těchto žádostí (39 397) byla podána za účelem ekonomických aktivit. Následoval účel vzdělávacích aktivit (15 169 žádostí) a účel rodinný (8 082).

Největší absolutní nárůst pozorujeme u účelu **ekonomických aktivit** a to o 12 455 (tj. 46 %). Účel zaměstnání (řadí se sem zejména žádosti o zaměstnaneckou kartu nebo sezónní zaměstnávání) tak mezi ekonomickými aktivitami zaznamenal nejvyšší nárůst, konkrétně bylo oproti roku 2020 evidováno o 12 232 žádostí více (tj. o 47 %). Účel **vzdělávacích aktivit** (tedy studium a ostatní vzdělávací aktivity) zaznamenal nárůst o 5 180 (tj. 52 %) a rodinný o 6 626 (tj. 32 %). Žádosti podávané za ostatními účely vzrostly v absolutním počtu o 472, v relativním pak o 70 %.

Celkový počet **58 600 udělených dlouhodobých pobytů** (dlouhodobé vízum, dlouhodobý pobyt) představuje nárůst o 18 192 (tj. 45 %) udělených pobytů oproti roku 2020. Nejvyšší nárůst v absolutních hodnotách byl zaznamenán u účelu ekonomických aktivit – kladně bylo rozhodnuto o 12 078 žádostí více než v předchozím roce (tj. nárůst o 47 %). Počet kladně rozhodnutých žádostí se zvýšil také u účelu vzdělávacích aktivit, konkrétně o 3 977, což představuje nárůst o 45 %. U rodinného účelu pozorujeme nejnižší relativní nárůst – 33 %, počet kladně rozhodnutých žádostí tedy vzrostl o 1 772. Ostatní účely pak vzrostly o 365 udělených dlouhodobých pobytů (tj. 57 %).

Nejvíce žádostí bylo kladně vyřízeno občanům Ukrajiny (58 % ze všech kladně vyřízených, což představuje pouze 1% nárůst oproti roku 2020), následovaly žádosti občanů Ruska s 9% podílem, Indie (3 %) a Kazachstánu (3 %).

Udělená dlouhodobá pobytová oprávnění dle účelu v roce 2021

Účel	Počet udělených pobytových oprávnění	tj. %	% změna oproti 2020	Absolutní změna oproti 2020
ekonomické aktivity	37 578	64,1	47,4	12 078
vzdělávací aktivity	12 855	21,9	44,8	3 977
rodinný	7 166	12,2	32,9	1 772
jiný	1 001	1,7	57,4	365
Celkem	58 600	100,0	45,0	18 192

Zdroj: MV

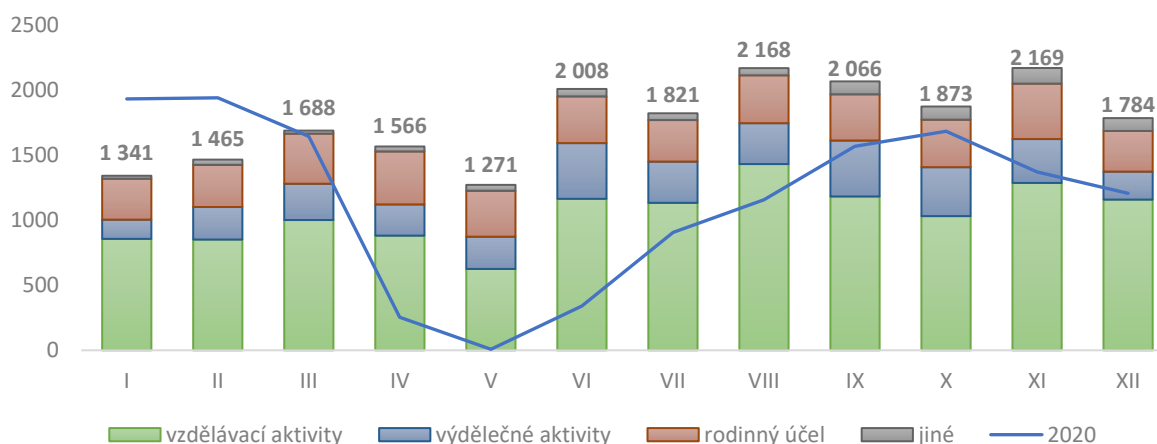
IV.5.2.1 Řízení o udělení dlouhodobého víza na vstupu do ČR

IV.5.2.1.1 Žádosti o udělení dlouhodobého víza na vstupu do ČR

O udělení dlouhodobého víza **požádalo na ZÚ ČR v roce 2021 celkem 21 220 cizinců ze třetích zemí**. Za stále probíhající epidemické situace fungovaly zastupitelské úřady ČR v zahraničí za různých režimů v závislosti na epidemických opatřeních dané země, jejich chod ale nebyl omezen v takové míře jako během roku 2020 (zejména v období od dubna do června).

Srovnání měsíčního vývoje počtu podaných žádostí mezi roky 2020 a 2021 zobrazuje graf níže. Z grafu je tak patrný enormní rozdíl v počtu podaných žádostí v již zmiňovaných měsících duben až červen. V roce 2021 bylo pak podáno nejméně žádostí o dlouhodobé vízum v květnu (1 271, oproti 8 z roku 2020), nejvíce v měsíci listopadu (2 169). Počty nabraných žádostí v druhé polovině roku tak kopírují trend z roku 2019, kdy bylo běžně od června podáváno více než 2 000 žádostí za měsíc (výjimkou pouze prosinec 2019).

Měsíční vývoj žádostí o dlouhodobé vízum - srovnání 2020/2021

Zdroj: MV

Nejčastějším účelem žádostí o udělení dlouhodobého víza byly v roce 2021 **vzdělávací aktivity v ČR**, tj. studium³⁴ (12 015 žádostí, tj. 57 %) a ostatní vzdělávací aktivity (584 žádostí, 3 %).

Počet žádostí za účelem **studia** vzrostl oproti roku 2020 o 5 825 žádostí, v relativním počtu to odpovídá nárůstu o 94,1 %. Naopak účel **ostatních vzdělávacích aktivit** klesl o 1 558 žádostí, tedy o 72,7 %. Takto výrazný pokles je možné přičítat krizovému opatření Ministerstva zdravotnictví ČR, které v průběhu roku 2021 omezovalo přijímání mj. žádostí za účelem ostatních vzdělávacích aktivit. Žádosti o dlouhodobé vízum za vzdělávacími účely podávali v roce 2021 zejména občané **Ruska**, kteří podali celkem 3 882 žádostí, tedy 31 % z celkového počtu žádostí. Následovali občané **Kazachstánu** (1 352 žádostí, tedy 11 %) a **Ukrajiny** (1 263, 10 %).

Za **rodinným účelem** bylo v roce 2021 podáno na zastupitelských úřadech ČR celkem 4 288 žádostí, tedy 20 % z celkového počtu podaných žádostí. Oproti roku 2020 se tak jedná o nárůst o 1 147 žádostí (o 37 %). Nejčastěji podávali žádosti občané **Ukrajiny**, zaregistrováno bylo celkem 1 935 žádostí, což odpovídá 45% podílu na celkovém počtu. S poměrně výrazným odstupem pak následovali občané **Ruska**, kteří požádali o dlouhodobé vízum za tímto účelem v 523 případech (12 % z celku), a **Indie** (206 žádostí, tzn. 5 %).

Výdělečné aktivity pak zahrnují účely sezónní zaměstnání, mimořádné pracovní vízum, podnikání OSVČ a podnikání v právnické osobě. Nejvíce podaných žádostí bylo zaznamenáno u účelu **sezónního zaměstnání** – celkem 2 794, jedná se o 13% podíl na celkovém počtu podaných žádostí. Tento účel zaznamenal také poměrně výrazný relativní nárůst v počtu podání, v roce 2021 bylo podáno o 84 % více žádostí než v roce předchozím. Žádosti o dlouhodobé vízum za účelem sezónního zaměstnání podali státní příslušníci jedenácti států, nejvíce pak občané Ukrajiny (1 218, tj. 44 % z celkového počtu), dále Uzbekistánu (1 045, tj. 37 %) a s odstupem občané Moldavska (435, 16 %). Počet žádostí občanů Ukrajiny oproti roku 2020 klesl, naopak pozorujeme výrazný nárůst u občanů Uzbekistánu, došlo u nich ke znásobení jejich počtu meziročně téměř 18krát, a jedná se tak o vůbec nejvyšší nárůst. Občané **Ukrajiny** dále požádali v 532 případech o udělení **mimořádného pracovního víza**, tj. o 173 více než v předchozím roce. V relativních hodnotách se jedná o nárůst o 48 %.

Z ekonomických aktivit byl zaznamenán pokles v počtu žádostí pouze u účelu **podnikání** a to jak v právnické osobě, tak OSVČ. Konkrétně poklesly žádosti o 7 (tj. 8 %) a 26 (tj. 12 %). Nejvíce žadatelů

³⁴ Účel pobytu vyhovující definici „studia“ stanovené v ustanovení § 64 zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR.

o účel podnikání – OSVČ pocházelo ze **Spojených států amerických** (127), o podnikání v právnické osobě pak z **Korejské republiky** (15).

Žádosti o udělení dlouhodobého víza podané na ZÚ ČR dle účelu pobytu v roce 2021

Účel	Počet žádostí	tj. %	% změna oproti 2020	Absolutní změna oproti 2020
studium	12 015	56,6	94,1	5 825
ostatní vzdělávací aktivity	584	2,8	-72,7	-1 558
podnikání OSVČ	191	0,9	-12,0	-26
podnikání v právnické osobě	65	0,3	-9,7	-7
sezónní zaměstnání	2 794	13,2	84,2	1 277
rodinný	4 288	20,2	36,6	1 147
mimořádné pracovní vízum	532	2,5	48,1	173
jiné/ostatní	751	3,5	108,0	390
Celkem	21 220	100,0	51,5	7 213

Zdroj: MV

Nejvíce žádostí o dlouhodobé vízum, téměř 24 %, v roce 2021 **podali občané Ukrajiny** (5 000 žádostí). Následovaly žádosti občanů **Ruska** (4 431 žádostí, tj. 21 %) a s výrazným odstupem žádosti občanů **Spojených států amerických** (1 519 žádostí, tj. 7 %) a **Kazachstánu** (1 411 žádostí, tedy 7 %). **Tyto čtyři státní příslušnosti tvořily více než polovinu všech žadatelů o dlouhodobé vízum (58 %)**. Ostatní státní příslušnosti se pohybovaly pod šestiprocentní hranicí. Do první desítky se oproti roku 2020 nově zařadily dva státy – Uzbekistán a Moldavsko, naopak vypadla Čína a Mongolsko.

U většiny níže uvedených deseti nejpočetnějších státních příslušností pozorujeme nárůst v počtu žádostí o udělení dlouhodobého víza. Výjimkou je Korejská republika, kdy počet žádostí o dlouhodobé vízum klesl oproti roku 2020 o 16 %, tedy 73 žádostí. Nejvíce žádostí podali opět žadatelé z Ukrajiny, celkem 5 000, tedy téměř 24 % z celkového počtu podaných žádostí. V relativních hodnotách se počet žádostí zvýšil meziročně o 20 %, v absolutních číslech to pak odpovídá 833 žádostem. Nejvyšší meziroční nárůst v absolutním počtu podaných žádostí byl zaznamenán u občanů Ruska, kteří podali o 1 579 žádostí více (tj. o 55,4 %). Nejvyšší relativní nárůst je pak patrný u žádostí občanů Uzbekistánu a to o téměř 1 699 %, v absolutních číslech toto odpovídá meziroční změně +1 115 žádostí.

Žádosti o udělení dlouhodobého víza podané na ZÚ ČR dle státní příslušnosti – srovnání 2020/2021

Rok	2020	tj. %	2021	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Celkem	14 007	100,0	21 220	100,0	51,5	7 213
z toho TOP 10 (řazeno dle 2021):						
Ukrajina	4 167	29,7	5 000	23,6	20,0	833
Rusko	2 852	20,4	4 431	20,9	55,4	1 579
Spojené státy americké	651	4,6	1 519	7,2	133,3	868
Kazachstán	906	6,5	1 411	6,6	55,7	505
Uzbekistán	68	0,5	1 223	5,8	1 698,5	1 115
Turecko	533	3,8	814	3,8	52,7	281
Indie	496	3,5	674	3,2	35,9	178
Bělorusko	206	1,5	529	2,5	156,8	323
Moldavsko	220	1,6	480	2,3	118,2	260
Korejská republika	457	3,3	384	1,8	-16,0	-73

Zdroj: MV

IV.5.2.1.2 Rozhodnutí o udělení dlouhodobého víza na vstupu do ČR

V roce 2021 vydalo MV celkem **20 018 rozhodnutí týkajících se žádostí o udělení dlouhodobého víza**, tj. o 35 % rozhodnutí více než v předchozím roce. Dlouhodobé vízum bylo v roce 2021 **uděleno celkem v 17 927 případech**, což oproti předchozímu roku představuje nárůst o 46 %.

Za účely **vzdělávacích aktivit** bylo v roce 2021 uděleno nejvíce dlouhodobých víz – 59 %. Nejvyšší počet kladných rozhodnutí bylo uděleno žadatelům za účelem studia a to 10 219, což představuje 57% podíl ze všech kladných rozhodnutí. Tento účel zaznamenal také poměrně výrazný meziroční nárůst, konkrétně 95 %. Ostatní vzdělávací aktivity naopak zaznamenaly 85% meziroční pokles v počtu udělených dlouhodobých víz, což představuje změnu o 1 799 kladných rozhodnutí. Pokles je možné vysvětlit obdobně jako u poklesu žádostí, tedy krizovým opatřením Ministerstva zdravotnictví. Nejvíce kladných rozhodnutí obdrželi občané **Ruska** (34 % ze všech kladných rozhodnutí za účely vzdělávacích aktivit, tedy 3 601), následovali občané **Kazachstánu** (11 %, tj. 1 159) a **Ukrajiny** (10 %, tedy 1 082). **Za účelem rodinným**, který v roce 2021 dosáhl podílu 21 % z celkového počtu udělených víz, bylo nejvíce dlouhodobých víz uděleno státním příslušníkům **Ukrajiny** (46 % ze všech kladně rozhodnutých víz za rodinným účelem, tedy 1 719), s větším odstupem pak občanům **Ruska** (13 %, 472 kladných rozhodnutí) a **Indie** (5 %, tedy 178).

Výdělečné aktivity se v roce 2021 podílely 17 % na celkovém počtu udělených dlouhodobých víz. Nejvíce udělených víz zaznamenal účel **sezónní zaměstnání** – 2 525 víz, z nichž bylo celkem 1 057 víz uděleno občanům **Ukrajiny**, 990 občanům **Uzbekistánu** a 413 státním příslušníkům **Moldavska**. **Mimořádné pracovní vízum** určené občanům **Ukrajiny** bylo uděleno v 469 případech. Pokles v počtu udělených víz zaznamenaly účely **podnikání – OSVČ** a **podnikání v právnické osobě** a to o 142 víz a o jedno kladně vyřízené vízum oproti roku 2020. Největší počet víz za účelem podnikání – OSVČ byl udělen občanům **Spojených států** (39), dále **Kanady** (8) a **Austrálie** (6), v právnické osobě pak občanům **Korejské republiky** (12), **Ruska** (4) a **Japonska, Izraele** a **Ukrajiny** (3).

Udělená dlouhodobá víza dle účelu pobytu v roce 2021

Účel	2020	tj. %	2021	tj. %	% změna oproti 2020	absolutní změna oproti 2020
studium	5 246	42,8	10 219	57,0	94,8	4 973
ostatní vzdělávací aktivity	2 122	17,3	323	1,8	-84,8	-1 799
podnikání OSVČ	203	1,7	61	0,3	-70,0	-142
podnikání v právnické osobě	33	0,3	32	0,2	-3,0	-1
sezónní zaměstnání	1 442	11,8	2 525	14,1	75,1	1 083
rodinný	2 676	21,8	3 704	20,7	38,4	1 028
mimořádné pracovní vízum	194	1,6	469	2,6	141,8	275
jiné/ostatní	340	2,8	594	3,3	74,7	254
Celkem	12 258	100,0	17 927	100,0	46,2	5 669

Zdroj: MV

Nejvíce dlouhodobých víz bylo v roce 2021 uděleno státním příslušníkům **Ukrajiny** (24 %). Na druhém místě se umístili státní příslušníci **Ruska**, následováni občany **Kazachstánu**, kteří oproti roku 2020 na třetím místě nahradili občany Spojených států amerických. Nově se mezi první desítkou států zařadil **Uzbekistán** s meziročním nárůstem o 1 092 udělených dlouhodobých víz. Nejvyšší absolutní nárůst byl ovšem zaznamenán u občanů **Ruska**, konkrétně bylo uděleno o 1 547 dlouhodobých víz více než v roce 2020. Meziroční pokles pak sledujeme pouze u **Korejské republiky**, kdy bylo uděleno meziročně o 171 víz méně.

Udělená dlouhodobá víza dle státní příslušnosti – srovnání 2020/2021

Rok	2020	tj. %	2021	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Celkem	12 258	100,0	17 927	100,0	46,2	5 669
z toho TOP 10 (řazeno dle 2021):						
Ukrajina	3 508	28,6	4 344	24,2	23,8	836
Rusko	2 543	20,7	4 090	22,8	60,8	1 547
Kazachstán	904	7,4	1 202	6,7	33,0	298
Uzbekistán	24	0,2	1 116	6,2	4 550,0	1 092
Spojené státy americké	935	7,6	1 041	5,8	11,3	106
Turecko	469	3,8	723	4,0	54,2	254
Indie	384	3,1	572	3,2	49,0	188
Bělorusko	205	1,7	459	2,6	123,9	254
Moldavsko	196	1,6	458	2,6	133,7	262
Korejská republika	488	4,0	317	1,8	-35,0	-171

Zdroj: MV

V roce 2021 se změnil poměr udělených dlouhodobých víz podle pohlaví, na rozdíl od roku 2020 bylo více víz uděleno **mužům** a to v poměru 52 % ku 48 % udělených víz ženám. Ve věkové struktuře zaznamenáváme největší počet udělených dlouhodobých víz osobám ve věku **16–29**, konkrétně 12 150 osobám, které tak tvoří 68 % z celkového počtu udělených dlouhodobých víz. Většina cizinců v této věkové skupině získala vízum za účelem studia – 9 757 (80 %), následoval účel sezónní zaměstnání (1 022, tj. 8 %).

Negativně bylo v roce 2021 rozhodnuto cca 10 % (tj. 1 896) žádostí o dlouhodobé vízum. Největší procento zamítnutých žádostí z celkového počtu zamítnutých žádostí bylo v kategorii vzdělávacích

aktivit (u studia 53 % a u ostatních vzdělávacích aktivit 5 %). Naopak nejnižší procento zamítnutých žádostí bylo u dlouhodobých víz za účely podnikání (OSVČ cca 2 %, v právnické osobě cca 2 %).

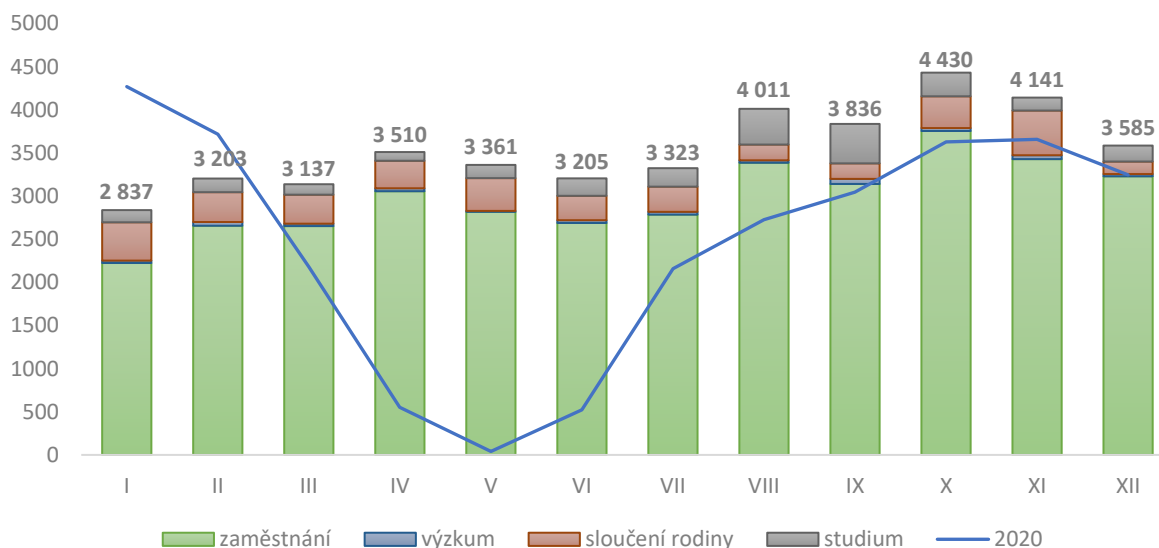
Celkem 52 % žádostí o udělení dlouhodobého víza bylo zamítnuto z důvodu, že se správnímu orgánu nepodařilo ověřit údaje uvedené v žádosti.

IV.5.2.2 Řízení o udělení povolení k dlouhodobému pobytu na vstupu do ČR

IV.5.2.2.1 Žádosti o udělení povolení k dlouhodobému pobytu na vstupu do ČR

O udělení povolení k dlouhodobému pobytu požádalo na ZÚ ČR v roce 2021 celkem 42 579 cizinců ze třetích zemí. Celkový počet podaných žádostí na ZÚ ČR ve srovnání s rokem 2020 vzrostl o 43 %, meziročně tedy bylo podáno o 12 844 žádostí více. Obdobně jako u žádostí o dlouhodobá víza, počty nabraných žádostí o dlouhodobé pobyty na zastupitelských úřadech ČR v zahraničí závisely na epidemické situaci v daném státě a na režimu, v jakém zastupitelský úřad fungoval. Počet podaných žádostí tak dosáhl svého maxima v říjnu, minimum pak pozorujeme v lednu, kdy bylo nabráno méně než 3 tis. žádostí. Ostatní měsíce v průběhu roku byly poměrně vyrovnané, podáváno bylo průměrně 3,5 tis. žádostí.

Měsíční vývoj žádostí o povolení k pobytu ze ZÚ ČR - srovnání 2020/2021

Zdroj: IS CIS

Nejčastějšími účely žádostí o udělení povolení k pobytu na ZÚ ČR byly, stejně jako v přechozích letech, účely **zaměstnání**, tedy zaměstnanecká karta, modrá karta a karta vnitropodnikově převedeného zaměstnance. V roce 2021 podalo žádost o **zaměstnaneckou kartu** celkem 34 876 cizinců, tedy o 10 613 více než v roce 2020, v relativních hodnotách to představuje nárůst o 44 %. Nejvíce žádostí o zaměstnaneckou kartu podali občané **Ukrajiny**, celkem bylo evidováno 28 393 žádostí (81 %), s výrazným odstupem pak občané **Filipín** – 875 žádostí (3 %) a **Srbska** – 851 (2 %).

Žádost o vydání **modré karty** pak podalo 713 cizinců. Oproti roku 2020 to představuje nárůst o 87 %, což odpovídá 331 žádostem. Nejvíce žádali občané **Ruska** – 327 žádostí, tedy 46 % z celkového počtu, dále státní příslušníci **Běloruska** – 84 žádostí (12 %) a **Indie** – 64 žádostí (9 %).

V roce 2021 žádalo nejméně cizinců o vydání karty podnikově převedeného zaměstnance, pouze 226 (0,5 % z celkového počtu žádostí), i přes to ale meziročně vzrostl počet o 89 žádostí, tedy o 65 %. Státní

příslušníci **Číny** žádali v 110 případech (49 % z podaných žádostí za účelem vnitropodnikového převodu), dále **Japonska**, kdy bylo registrováno 37 žádostí (16 %) a **Turecka** s 25 žádostmi (11 %).

Za účelem **sloučení rodiny** bylo v roce 2021 na ZÚ ČR podáno 9 % z celkového počtu žádostí o povolení k dlouhodobému pobytu. Meziročně pozorujeme 27% nárůst, bylo tedy podáno o 804 žádostí více než v roce 2020. Nadpoloviční počet žádostí připadá na občany **Ukrajiny**, kteří podali celkem 2 130 žádostí (56 % z celkového počtu). S poměrně výrazným odstupem následovali občané **Vietnamu**, kteří žádali ve 445 případech (12 %) a **Ruska** s 405 žádostmi (11 %).

Za účelem **studia** požádalo na ZÚ ČR v roce 2021 celkem 2 570 cizinců, což odpovídá 6% podílu ze všech podaných žádostí. Meziročně pozorujeme nárůst o 55 %, tedy o 916 žádostí. Nejčastěji žádali občané **Ruska**, podali 683 žádostí (27 % ze všech žádostí podaných za účelem studia), s menším odstupem pak občané **Vietnamu**, kteří podali 356 žádostí (14 %), a **Ukrajiny** s 210 žádostmi (8 %).

Nárůst v počtu žádostí byl zaznamenán také u účelu **výzkumu**, kdy bylo přijato 400 žádostí, tedy 0,9 % ze všech žádostí o dlouhodobý pobyt s meziroční změnou + 91 žádostí (tj. 29 %). Nejčastějšími žadateli byli občané **Indie** s 104 žádostmi (26 % z celkového počtu žádostí za účelem výzkumu), následovali občané **Íránu** s 32 žádostmi (8 %) a **Spojených států**, kteří podali 24 žádostí (6 %).

Žádosti o udělení povolení k dlouhodobému pobytu podané na ZÚ ČR dle účelu pobytu v roce 2021

Účel	Počet žádostí	tj. %	% změna oproti 2020	Absolutní změna oproti 2020
studium	2 570	6,0	55,4	916
výzkum	400	0,9	29,4	91
zaměstnanecká karta	34 876	82,0	43,7	10 613
modrá karta	713	1,7	86,6	331
vnitropodnikový převod	226	0,5	65,0	89
sloučení rodiny	3 794	8,9	26,9	804
Celkem	42 579	100,0	43,2	12 844

Zdroj: MV

Nejvíce žádostí o povolení k dlouhodobému pobytu podali na ZÚ ČR v roce 2021 občané Ukrajiny a to celkem 30 809, tedy 72 % ze všech registrovaných žádostí. Meziročně se jedná o nárůst o 47 % - podáno bylo o 9 876 žádostí více než v roce 2020. V počtu podaných žádostí následují státní příslušníci **Ruska** s 1 701 žádostmi, které odpovídají meziročnímu nárůstu o 15 %, tedy o 219 žádostí. Nejvyšší relativní nárůst ze sledovaných top 10 státních příslušností pozorujeme u žadatelů z **Běloruska**, kteří podali o 108 % žádostí více než v roce 2020. V absolutních hodnotách toto odpovídá 519 žádostem. Meziroční pokles byl zaznamenán u žádostí občanů **Vietnamu**, kteří podali o 131 žádostí méně.

Žádosti o udělení povolení k dlouhodobému pobytu podané na ZÚ ČR dle státní příslušnosti – srovnání 2020/2021

Rok	2020	tj. %	2021	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Celkem	29 735	100,0	42 579	100,0	43,2	12 844
z toho TOP 10 (řazeno dle 2021):						
Ukrajina	20 933	70,4	30 809	72,4	47,2	9 876
Rusko	1 482	5,0	1 701	4,0	14,8	219
Indie	713	2,4	1 032	2,4	44,7	319
Bělorusko	482	1,6	1 001	2,4	107,7	519
Srbsko	902	3,0	925	2,2	2,5	23
Filipíny	512	1,7	894	2,1	74,6	382
Vietnam	1 000	3,4	869	2,0	-13,1	-131
Mongolsko	566	1,9	776	1,8	37,1	210
Moldavsko	245	0,8	466	1,1	90,2	221
Kazachstán	248	0,8	384	0,9	54,8	136

Zdroj: MV

IV.5.2.2.2 Rozhodnutí o povolení k dlouhodobému pobytu na vstupu do ČR

V roce 2021 vydalo Ministerstvo vnitra v rámci řízení o **udělení povolení k dlouhodobému pobytu** (v případě žádostí podaných na ZÚ ČR) celkem **45 635 rozhodnutí**, tj. o 37 % více než v předchozím roce. Uděleno pak bylo **40 673** povolení k dlouhodobému pobytu, tedy o téměř 45 % více než v roce 2020. Tento poměrně vysoký nárůst opět souvisí s protiepidemickými opatřeními, které byly v platnosti v roce 2020, a část roku znemožňovaly jak nabírání žádostí, tak jejich rozhodování.

Nejvíce povolení k dlouhodobému pobytu bylo uděleno žadatelům o **zaměstnaneckou kartu**, konkrétně 33 652, tedy téměř 83 % ze všech kladně rozhodnutých žádostí. Meziročně se počet kladných rozhodnutí zvýšil o 45 %, tj. o 10 486. Nejvíce rozhodnutí o udělení zaměstnanecké karty obdrželi občané **Ukrajiny**, celkem 27 887, tedy 83 % ze všech kladných rozhodnutí žádostí za tímto účelem. S výrazným odstupem následovali občané **Srbska**, kterým bylo uděleno 862 (3 %) zaměstnaneckých karet a občané Filipín s 673 (2 %) kladně vyřízenými žádostmi.

Modrá karta byla v roce 2021 udělena celkem 651 cizincům, což představuje meziroční nárůst o 109 % (339 kladných rozhodnutí). Nejčastěji byla modrá karta udělena občanům **Ruska** (281 kladných rozhodnutí, tj. 43 % ze všech kladných rozhodnutí za tímto účelem), dále občanům **Běloruska** (92, 14 %) a **Ukrajiny** (64, 10 %).

Počet kladně vyřízených žádostí za účelem **vnitropodnikového převodu** vzrostl meziročně o 25 %, kladně bylo tedy rozhodnuto o 38 žádostí více, celkem 188 cizinců tak obdrželo kartu vnitropodnikově převedeného zaměstnance. Nejčastěji se udělila státním příslušníkům **Číny** a to 94 (tj. 50 % ze všech kladných rozhodnutí za tímto účelem), **Japonska** (31, 17 %) a **Turecka** (20, 11 %).

Za účelem **sloučení rodiny** bylo v roce 2021 uděleno 3 462 povolení k dlouhodobému pobytu, tedy 9 % z celkového počtu kladně vyřízených žádostí. Meziročně došlo k nárůstu o 27%, který odpovídá 744 kladně vyřízeným žádostem. Více než polovinu povolení k dlouhodobému pobytu za tímto účelem obdrželi občané **Ukrajiny**, konkrétně 1 901, což odpovídá 55 % z celkového počtu kladných rozhodnutí. Následovali občané **Vietnamu** (506, 15 %) a **Ruska** (340, 10 %).

Dlouhodobý pobyt za účelem **studia** byl udělen 2 313 cizincům, z celkového počtu toto odpovídá 6% podílu. Oproti roku 2020 počet udělených dlouhodobých pobytů vzrostl o 53 %, uděleno bylo o 796 povolení více. Nejčastěji obdrželi kladné rozhodnutí občané **Ruska** – 529, tedy 23 % z celkového

počtu kladných rozhodnutí za účelem studia. S menším odstupem následovali občané **Vietnamu** (320, 14 %) a **Ukrajiny** (197, 9 %).

Povolení k dlouhodobému pobytu za účelem **výzkumu** bylo v roce 2021 uděleno 407 cizincům, tedy 1 % ze všech udělených dlouhodobých pobytů podaných na ZÚ. Meziročně pozorujeme nárůst o 42 %, kladně bylo rozhodnuto o 120 žádostí více. Dlouhodobý pobyt za účelem výzkumu byl nejčastěji udělován občanům **Indie**. Ti obdrželi kladné rozhodnutí v 110 případech a podílí se na počtu kladných rozhodnutí 27 %. Následovali občané **Íránu** (33, 8 %) a **Spojených států amerických** (24, 6 %).

Udělená povolení k dlouhodobému pobytu ze žádostí podaných na ZÚ ČR dle účelu pobytu v roce 2021

Účel	Počet udělených povolení	tj. %	% změna oproti 2020	Absolutní změna oproti 2020
Celkem	40 673	100,0	44,5	12 524
z toho dle účelu pobytu:				
studium	2 313	5,7	52,5	796
zaměstnání – zaměstnanecká karta	33 652	82,7	45,3	10 486
zaměstnání – modrá karta	651	1,6	108,7	339
sloučení rodiny	3 462	8,5	27,4	744
vnitropodnikový převod	188	0,5	25,3	38
výzkum	407	1,0	41,8	120

Zdroj: MV

Nejvíce povolení k dlouhodobému pobytu ze žádostí podaných na ZÚ ČR bylo v roce 2021 kladně vyřízeno, stejně jako v předchozích letech, **státním příslušníkům Ukrajiny**. Na druhém místě se umístili státní příslušníci **Ruska**, následováni občany **Vietnamu**. V první desítce států zaznamenali nejvýraznější relativní meziroční nárůst (o 143 %) občané Běloruska. Dále pak občané Kazachstánu (o 81 %) a Moldavska (o 76 %), kteří v roce 2020 v první desítce státních příslušností nefigurovali.

Udělená povolení k dlouhodobému pobytu ze žádostí podaných na ZÚ ČR dle státní příslušnosti – srovnání 2020/2021

Rok	2020	tj. %	2021	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Celkem	28 150	100,0	40 673	100,0	44,5	12 523
z toho TOP 10 (řazeno dle 2021):						
Ukrajina	19 660	69,8	30 063	73,9	52,9	10 403
Rusko	1 391	4,9	1 409	3,5	1,3	18
Vietnam	978	3,5	1 096	2,7	12,1	118
Indie	644	2,3	999	2,5	55,1	335
Bělorusko	396	1,4	964	2,4	143,4	568
Srbsko	860	3,1	935	2,3	8,7	75
Filipíny	401	1,4	688	1,7	71,6	287
Mongolsko	513	1,8	664	1,6	29,4	151
Moldavsko	237	0,8	418	1,0	76,4	181
Kazachstán	192	0,7	348	0,9	81,3	156

Zdroj: MV

Mezi cizinci, kterým bylo v roce 2021 kladně vyřízeno povolení k dlouhodobému pobytu (ze žádostí podaných na ZÚ ČR), **převažovali muži s podílem 68 %**. Co se týká věkové struktury, největší skupina osob s povoleným dlouhodobým pobytem byla **ve věku 16 až 30 let** – 16 192 osob, tj. 40 % a **31 až 45 let** – 16 722, tj. 41 %. Většina z osob ve věku od 16 do 30 let povolení k dlouhodobému pobytu

získala za účelem zaměstnání (cca 81 %), následoval účel studium (13 %). Ve věkové skupině 31 až 45 let bylo uděleno nejvíce povolení k dlouhodobému pobytu za účelem zaměstnání a to 91 %, následoval účel rodinný s 6 %.

Negativně bylo v roce 2021 rozhodnuto 11 % (tj. 4 963) žádostí o povolení k dlouhodobému pobytu (ze žádostí podaných na ZÚ ČR). Negativně (zamítnutá žádost nebo zastavené řízení) byly vyřizovány nejčastěji žádosti za účelem studia (16 % žádostí), zaměstnanecké karty (11 %) a vnitropodnikového převodu (10 %). Naopak nejnižší procento zamítnutých žádostí či zastavených řízení bylo u účelu vědecký výzkum (4 %) a sloučení rodiny (5 %).

Žádosti o povolení k dlouhodobému pobytu podané v roce 2021 na ZÚ ČR byly zamítány, nebo řízení bylo zastaveno, zejména z důvodu překážky řízení dle § 169³⁵ zákona o pobytu cizinců (18,4 %, tj. 912 žádostí) a pro nesplnění požadavků (12,6 %, tj. 623 žádostí). Celkem 9,9 % řízení, tj. 491 žádostí bylo zastaveno na žádost cizince.

IV.6 ŘÍZENÍ O POBYTU NA ÚZEMÍ ČR

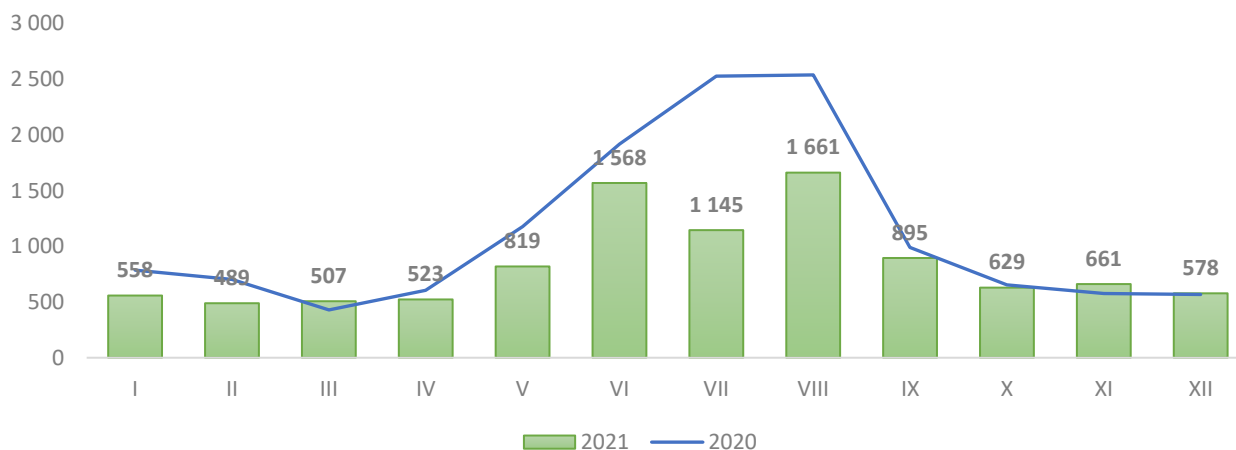
IV.6.1 Dlouhodobý pobyt občanů třetích zemí

IV.6.1.1 Řízení o udělení povolení k dlouhodobému pobytu na území ČR

IV.6.1.1.1 Žádosti o udělení povolení k dlouhodobému pobytu na území ČR

V roce 2021 podali státní příslušníci třetích zemí na území ČR celkem **10 333 žádostí o udělení povolení k dlouhodobému pobytu**. Ve srovnání s rokem 2020, kdy bylo podáno 13 468 žádostí, se jedná o pokles o 23 %.

Měsíční vývoj žádostí o povolení k dlouhodobému pobytu podané na území -
2020/2021

Zdroj: IS CIS

Co se týče státních příslušností, tak nejvíce žádostí o povolení k dlouhodobému pobytu podávali státní příslušníci **Ukrajiny** (3 152, tj. 30, 5 % žádostí na území ČR, -157), ve srovnání s minulým rokem došlo

³⁵ Tzn., že cizinec např. nezajistil překlad dokumentů do českého jazyka či si včas nezajistil tlumočnicka z českého jazyka, ačkoliv byl na takovou skutečnost upozorněn a měl pro její zajištění dostatečnou časovou lhůtu.

k poklesu počtu podaných žádostí. Složení v rámci TOP 10 nejčastějších státních příslušností podávajících žádosti se ve srovnání s rokem 2020 téměř nezměnilo. Ke změně došlo jen v případě Vietnamu a Ázerbájdžánu, které vystřídaly Japonsko a Čínu. U některých státních příslušností došlo jen k promíchání jejich pořadí. Druzí byli státní příslušníci **Ruska** (2 018, tj. 19,5 %, -1 413). Na třetí příčce jsou státní příslušníci **Kazachstánu** (775, tj. 7,5 %, -313). Následují státní příslušníci **Indie** (554, tj. 5,4 %, -93). Dále v TOP 10 figuruje **Vietnam, Mongolsko, Bělorusko, Spojené státy americké, Korejská republika a na závěr se do TOP 10 dostali státní příslušníci Ázerbájdžánu.**

Žádosti o udělení o povolení k dlouhodobému pobytu podané na území ČR – srovnání 2020/2021

Rok	2020	tj. %	2021	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Celkem	13 468	100,0	10 333	100,0	-23,0	-3 135
z toho TOP 10 (řazeno dle 2021):						
Ukrajina	3 309	24,6	3 152	30,5	-4,7	-157
Rusko	3 431	25,5	2 018	19,5	-41,2	-1413
Kazachstán	1 088	8,1	775	7,5	-28,8	-313
Indie	647	4,8	554	5,4	-14,4	-93
Vietnam	205	2,2	334	3,2	62,9	129
Mongolsko	468	3,5	310	3,0	-33,8	-158
Bělorusko	402	3	306	3,0	-23,9	-96
Spojené státy americké	512	3,8	240	2,3	-53,1	-272
Korejská republika	285	2,1	189	1,8	-33,7	-96
Ázerbájdžán	172	1,7	165	1,6	-4,1	-7

Zdroj: IS CIS

Nejčastějším účelem žádostí o povolení k dlouhodobému pobytu podaných na území bylo v roce 2021 **sloučení rodiny**, tyto žádosti nejčastěji podávali státní příslušníci Ukrajiny. Druhým v pořadí byl účel pobytu **zaměstnání – zaměstnanecká karta**, o který nejvíce žádali státní příslušníci Ruska. Třetím

nejčastějším účelem žádostí o povolení k dlouhodobému pobytu byl účel **studium**, o který nejvíce žádostí podali také státní příslušníci Ruska.

Žádosti o udělení o povolení k dlouhodobému pobytu v roce 2021 dle účelu pobytu

Účel pobytu	Počet žádostí	tj. %
sloučení rodiny	3 892	37,7
zaměstnání	3 026	29,3
studium	2 782	26,9
jiné / ostatní	348	3,4
podnikání – OSVČ	107	1,0
hledání zaměstnání / zahájení podnikání	95	0,9
podnikání – účast v PO	31	0,3
výzkum	31	0,3
vnitropodnikový převod	21	0,2
Celkem	10 333	100,0

Zdroj: IS CIS

I.1.1.1.1 Rozhodnutí o povolení k dlouhodobému pobytu na území ČR

V roce 2021 vydalo MV celkem **11 550 rozhodnutí týkajících se žádostí o udělení povolení k dlouhodobému pobytu podaných na území ČR**, tj. o 18,4 % rozhodnutí méně než v předchozím roce. Dlouhodobý pobyt byl v roce 2020 **udělen celkem v 10 186 případech**, což oproti předchozímu roku představuje pokles o 19,7 %.

Nejvíce povolení k dlouhodobému pobytu bylo uděleno za účelem **sloučení rodiny**, u něž tvořili dominantní skupinu občané Ukrajiny, dále pak účel **zaměstnání – zaměstnanecká karta**, u něž tvořili nejpočetnější skupinu státní příslušníci Ruska, a účel **studium**, který byl nejčastěji povolen rovněž státním příslušníkům Ruska.

Udělená povolení k dlouhodobému pobytu v roce 2021 dle účelu pobytu

Účel pobytu	Počet udělených povolení	tj. %
sloučení rodiny	3 968	39,0
zaměstnání	2 769	27,2
studium	2 701	26,6
jiné / ostatní	430	4,2
podnikání – OSVČ	145	1,4
hledání zaměstnání / zahájení podnikání	81	0,8
podnikání – účast v PO	45	0,4
výzkum	27	0,3
vnitropodnikový převod	20	0,2
Celkem	10 186	100,0

Zdroj: IS CIS

Nejvíce povolení k dlouhodobému pobytu bylo uděleno státním příslušníkům **Ukrajiny** (3 031, tj. 29,8 %), **Ruska** (2 084, tj. 20,5 %) a **Kazachstánu** (792, tj. 7,8 %).

Udělená povolení k dlouhodobému pobytu dle státních příslušností v roce 2021

Účel pobytu	Počet udělených povolení	tj. %
Celkem	10 186	100,0
z toho TOP 10:		
Ukrajina	3 031	29,8
Rusko	2 087	20,5
Kazachstán	792	7,8
Indie	524	5,1
Mongolsko	370	3,6
Vietnam	319	3,1
Bělorusko	295	2,9
Spojené státy americké	290	2,8
Korejská republika	220	2,2
Čína	168	1,7

Zdroj: IS CIS

Poměr mužů a žen, jimž bylo v roce 2021 uděleno povolení k dlouhodobému pobytu, byl vyšší v případě žen, činil **47:53**. S ohledem na **věkovou strukturu** bylo nejvíce povolení k dlouhodobému pobytu uděleno cizincům ve věku 20–35 let (4 828, tj. 47,4 %) a cizincům ve věku do 20 let (4 094, tj. 40,3 %). Zbývající skupina cizinců od 35 do 64 let tvořila 12 %, osoby nad 65 let pouze 0,4 %.

Negativně bylo v roce 2021 rozhodnuto 11,8 % (tj. 1 364) žádostí o povolení k dlouhodobému pobytu (ze žádostí podaných na území ČR). Negativně byly vyřizovány nejčastěji žádosti za účelem studia (32,4 % žádostí), zaměstnání (24,4 % žádostí), sloučení rodiny (21 %) a jiné/ostatní (14,2 %), naopak nejnižší procento zamítnutých žádostí či zastavených řízení bylo u účelu vědecký výzkum (0,2 %), podnikání – účast v právnické osobě (1,1 %), hledání zaměstnání/zahájení podnikání (1,8 %) a podnikání – OSVČ (4,8 %).

Žádosti o povolení k dlouhodobému pobytu podané v roce 2021 na území ČR byly negativně rozhodnuty zejména z důvodu zamítnutí pro nesplnění požadavků (23,3 %, tj. 318 žádostí), zastavení řízení na překážku řízení dle § 169 zák. č. 326/1999 Sb. (21,3 %, tj. 290 žádostí), zastavení řízení na žádost cizince (19,1 %, tj. 260), zastavení řízení na překážku řízení dle správního řádu (14,2 %, tj. 193 žádostí) a zamítnutí z důvodu nedoložení dokladů ve stanovené lhůtě (2,6 %, tj. 35 žádostí).

IV.6.1.2 Změna zaměstnavatele

V roce 2021 bylo oznámeno **28 858 změn zaměstnavatele nebo pracovní pozice** držitele zaměstnanecké karty nebo jeho zaměstnání na další pracovní pozici. Což je o 2 195 (tj. + 8,2 %) více než v roce 2020. Růst počtu oznámení je zapříčiněn každoročním růstem počtu cizinců, kteří na území pobývají na základě zaměstnanecké karty. Změnu nejčastěji ohlašovali občané Ukrajiny (18 253, tj. 63,3 %), Ruska (1 541, tj. 5,3 %) a Filipín (1 020, tj. 3,5 %).

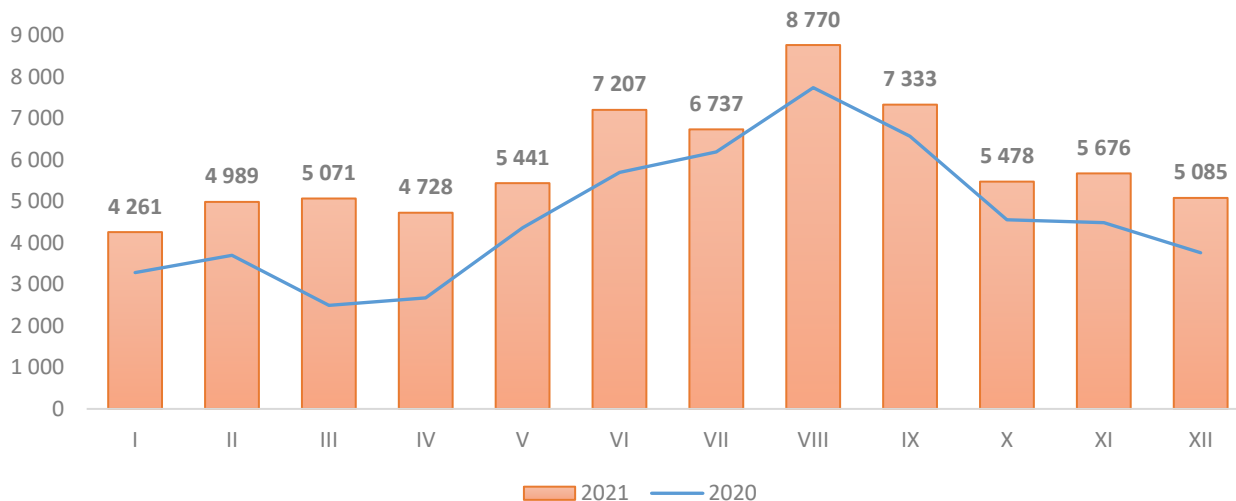
MV **vyhovělo v 24 488 případech** oznámení změn zaměstnavatele nebo pracovní pozice držitele zaměstnanecké karty nebo jeho zaměstnání na jinou pracovní pozici. Ve srovnání s rokem 2020 se jedná o nárůst o 2 547 (tj. +11,6 %). Nejčastěji bylo oznámení o změně kladně přijato u občanů Ukrajiny (15 399, tj. 62,9 %), Ruska (1 386, tj. 5,7 %) a Mongolska (935, tj. 3,8 %).

IV.6.1.3 Řízení o prodloužení povolení k dlouhodobému pobytu a změně účelu pobytu

IV.6.1.3.1 Žádosti o prodloužení povolení k dlouhodobému pobytu a změně účelu

Nad rámec žádostí o udělení povolení k dlouhodobému pobytu bylo v roce 2021 ze strany občanů třetích zemí podáno **70 776 žádostí o prodloužení stávajících povolení k dlouhodobému pobytu** (jedná se o meziroční **nárůst o 27,5 %**) a **2 919 žádostí o změnu účelu dlouhodobého pobytu** (meziroční **nárůst o 9,2 %**).

Vývoj počtu žádostí o prodloužení dlouhodobého pobytu - srovnání 2020/2021

Zdroj: MV

Podané žádosti o prodloužení povolení k dlouhodobému pobytu se v roce 2021 **nejčastěji týkaly účelu pobytu zaměstnání** (zaměstnanecké karty nebo modré karty), kterých bylo podáno 41 341, tj. 58,4 %. Důvodem je prodlužování pobytu cizinců, kteří do ČR přicházejí na základě migračních programů a projektů, tedy vládou schválených programů za účelem dosažení ekonomického nebo jiného významu pro ČR (viz kapitola IV.4 Migrační programy). Následovaly žádosti o prodloužení povolení k dlouhodobému pobytu **za účelem studia** (12 588, tj. 17,8 %). Povolení k pobytu za tímto účelem se vydává na 1 rok (což odpovídá akademickému nebo školnímu roku, na který je cizinci vystavováno potvrzení o studiu sloužící jako doklad o účelu pobytu), takže ve srovnání s jinými účely pobytu, které mohou být prodlouženy až na 2 roky, je nutno povolení k pobytu za účelem studia častěji prodlužovat. O prodloužení platnosti povolení k pobytu za účelem **sloučení rodiny** požádalo 11 141 cizinců (15,7 %). O prodloužení platnosti povolení k pobytu za účelem **podnikání** (který zahrnuje podnikání formou činnosti OSVČ a účasti v právnické osobě) požádalo 3 503 cizinců (4,9 %).

Žádosti o **prodloužení povolení k dlouhodobému pobytu** celkově nejčastěji podávali státní příslušníci **Ukrajiny** (33 093, tj. 46,8 %), **Ruska** (9 246, tj. 13,1 %) a **Vietnamu** (3 860, tj. 5,5 %).

Podané žádosti o **změnu účelu pobytu** (vydání povolení k pobytu za jiným účelem) se nejčastěji týkaly účelu **jiné/ostatní** (763, tj. 26,15 %), který v praxi zahrnuje především vzdělávací aktivity nespádající do definice studia podle zákona o pobytu cizinců, **účelu studium** (619, tj. 21,2 %) a účelu **hledání zaměstnání/zahájení podnikání** (544, tj. 18,6 %).

Více než třetinu všech žadatelů o změnu účelu pobytu tvořili státní příslušníci **Ruska** (980, tj. 33,6 %). Dále pak státní příslušníci **Ukrajiny** (20,2, tj. 20,2 %) a třetí nejpočetnější skupinu žadatelů tvořili státní příslušníci **Kazachstánu** (336, tj. 11,5 %).

IV.6.1.3.2 Rozhodnutí o prodloužení povolení k dlouhodobému pobytu a změně účelu

V roce 2021 MV vydalo celkem **70 744 rozhodnutí ve věci prodloužení povolení k dlouhodobému pobytu a 3 230 rozhodnutí o změně účelu pobytu**. Z toho bylo 65 905 kladných rozhodnutí ve věci prodloužení povolení k dlouhodobému pobytu a **2 636 kladných rozhodnutí o změně účelu pobytu**.

Povolení k dlouhodobému pobytu bylo nejčastěji prodlouženo za účelem pobytu **zaměstnání** (38 565, tj. 58,5 %), **studia** (11 680, tj. 17,7 %) a **sloučení rodiny** (10 457, tj. 15,9 %).

Nejvíce kladných rozhodnutí o prodloužení povolení k dlouhodobému pobytu bylo vydáno státním příslušníkům **Ukrajiny** (30 446, tj. 43,0 %), **Ruska** (8 558, tj. 12,1 %) a **Vietnamu** (3 814, tj. 5,4 %).

V roce 2021 byla nejčastěji povolena **změna účelu pobytu** u účelu **jiné/ostatní** (620, tj. 23,5 %), účelu **studium** (600, tj. 22,8 %) a **hledání zaměstnání/zahájení podnikání** (498, tj. 18,9 %).

Změna účelu pobytu byla nejčastěji povolena státním příslušníkům **Ruska** (901, tj. 27,9 %), po nichž následovali státní příslušníci **Ukrajiny** (532, tj. 16,5 %) a **Kazachstánu** (314, tj. 9,7 %).

Negativně bylo v roce 2021 rozhodnuto 6,8 % (tj. 4 839) žádostí o prodloužení povolení k dlouhodobému pobytu a 18,4 % (tj. 594) žádostí o změnu účelu pobytu. V případě prodloužení povolení k dlouhodobému pobytu byly negativně vyřizovány nejčastěji žádosti za účelem zaměstnání (43,3 %), studia (22 % žádostí), sloučení rodiny (16,6 %) a podnikání – OSVČ (8,6 %), naopak nejnižší procento zamítnutých žádostí či zastavených řízení bylo u účelu vědecký výzkum (0,8 %).

V případě změny účelu pobytu byly negativně vyřizovány nejčastěji žádosti za účelem jiné/ostatní (24,9 %), studia (23,2 %), podnikání – OSVČ (20,2 %) a sloučení rodiny (14 %).

Žádosti o prodloužení povolení k dlouhodobému pobytu podané v roce 2021 na území ČR byly negativně rozhodovány zejména z důvodu zastavení řízení na žádost cizince (21,1 %, tj. 1 020 žádostí), zastavení řízení na překážku řízení dle § 169 zák. č. 326/1999 Sb. (17,4 %, tj. 844 žádostí), zamítnutí pro nesplnění požadavků (14,1 %, tj. 682 žádostí) a zastavení řízení na překážku řízení dle správního řádu (13,7 %, tj. 665 žádostí).

Žádosti o změnu účelu pobytu podané v roce 2021 na území ČR byly negativně rozhodovány zejména z důvodu zastavení řízení na žádost cizince (29,8 %, tj. 177 žádostí), zamítnutí pro nesplnění požadavků (20,5 %, tj. 122 žádostí) a zastavení řízení na překážku řízení dle § 169 zák. č. 326/1999 Sb. (16,8 %, tj. 100 žádostí).

IV.6.2 Přejídný pobyt občanů EU a jejich rodinných příslušníků

IV.6.2.1 Řízení o vydání osvědčení o registraci občana EU (dříve potvrzení o přechodném pobytu)

Novelou zákona o pobytu cizinců³⁶ (účinná od 2. 8. 2021) došlo ke změně označení dokladu vydávaného občanům EU k osvědčení jejich pobytu na území, nově je tak občanům EU místo potvrzení o přechodném pobytu vydáváno **osvědčení o registraci**. I nadále se jedná o doklad bez biometrických prvků vydávaný s platností na 10 let. Dříve vydaná potvrzení o přechodném pobytu jsou považována za osvědčení o registraci, zůstávají platná až do doby skončení jejich platnosti.

V roce 2021 **požádalo celkem 15 792 občanů EU o vydání potvrzení o přechodném pobytu/osvědčení o registraci**, ve srovnání s předchozím rokem tak došlo k poklesu o 18,8 %.

³⁶ Zákon č. 274/2021.

O vydání potvrzení o přechodném pobytu/osvědčení o registraci v roce 2021 obdobně jako v předchozích letech **nejčastěji žádali občané Slovenska** (59,3 % žádostí).

Žádosti o vydání potvrzení o přechodném pobytu/osvědčení o registraci občanů EU – srovnání 2020/2021

	2020	tj. %	2021	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Celkem	19 438	100,0	15 792	100,0	-18,8	-3 646
z toho TOP 5 (řazeno dle 2021):						
Slovensko	8 178	42,1	7 068	44,8	-13,6	-1 110
Rumunsko	1 856	9,5	1 625	10,3	-12,4	-231
Maďarsko	1 409	7,2	1 172	7,4	-16,8	-237
Bulharsko	1 184	6,1	1 106	7,0	-6,6	-78
Polsko	1 127	5,8	942	6,0	-16,4	-185

Zdroj: IS CIS

V roce 2021 MV vydalo **celkem 16 504 rozhodnutí o přechodném pobytu občana EU**. Z toho bylo **vydáno 14 593 kladných potvrzení o přechodném pobytu občana EU/osvědčení o registraci**. Negativně bylo v roce 2021 rozhodnuto 11,6 % (tj. 1 911) žádostí o přechodný pobyt občana EU.

Stejně jako v předchozích letech byl jednoznačně nejvyšší počet potvrzení/osvědčení vydán státním příslušníkům **Slovenska** (6 429, tj. 58,9 %), s výrazným odstupem následovali státní příslušníci **Rumunska** (1 513, 13,9 %) a **Maďarska** (1 118, tj. 10,2 %).

Mezi občany EU s vydaným potvrzením o přechodném pobytu/osvědčením o registraci převažovali muži (59,6 %). S ohledem na věkovou strukturu byl u občanů EU s vydaným potvrzením o přechodném pobytu/osvědčením o registraci nejvyšší podíl v kategorii 20–34 let.

Vydaná potvrzení o přechodném pobytu/osvědčení o registraci občana EU v roce 2021 dle věkové struktury

Věková skupina	Počet	tj. %
do 20 let	1 650	11,3
20-34 let	6 526	44,7
35-60 let	5 851	40,1
nad 60 let	566	3,9
Celkem	14 593	100,0

Zdroj: IS CIS

IV.6.2.2 Řízení o udělení povolení k přechodnému pobytu rodinným příslušníkům občana EU

Novela zákona o pobytu cizinců rozdělila rodinné příslušníky občanů EU do dvou kategorií, a to na tzv. blízké rodinné příslušníky (dle § 15a odst. 1 a 2) a tzv. vzdálené rodinné příslušníky (dle § 15a odst. 3). Pro každou kategorii stanovuje zákon mírně odlišná práva a povinnosti.

Celkem v roce 2021 zažádalo **4 755 rodinných příslušníků občanů EU** o udělení povolení k přechodnému pobytu. Ve srovnání s předchozím rokem tak došlo k nárůstu o 11,6 %.

Nejvíce žádostí o udělení povolení k přechodnému pobytu rodinného příslušníka občana EU podali v roce 2021 státní příslušníci Ukrajiny (43,8 % žádostí).

Žádosti o udělení povolení k přechodnému pobytu rodinného příslušníka občana EU – srovnání 2020/2021

	2020	tj. %	2021	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Celkem	4 261	100,0	4 755	100,0	11,6	494
z toho TOP 5 (řazeno dle 2021):						
Ukrajina	1 797	42,2	2 083	43,8	15,9	286
Rusko	327	7,7	370	7,8	13,1	43
Moldavsko	219	5,1	295	6,2	34,7	76
Spojené státy americké	273	6,4	257	5,4	-5,9	-16
Vietnam	170	4,0	160	3,4	-5,9	-10

Zdroj: IS CIS

V roce 2021 MV vydalo celkem 4 873 rozhodnutí o přechodném pobytu rodinného příslušníka občana EU. Z toho bylo vydáno 3 935 kladných rozhodnutí o povolení k přechodnému pobytu rodinného příslušníka občana EU.

Negativně bylo v roce 2021 rozhodnuto 19,2 % (tj. 938) žádostí o přechodný pobyt rodinného příslušníka občana EU.

Nejvyšší počet povolení k přechodnému pobytu pro občany třetích zemí byl udělen státním příslušníkům **Ukrajiny** (1 751, tj. 44,5 %), **Ruska** (313, tj. 8,0 %) a **Spojených států amerických** (230, tj. 5,8 %).

Mezi občany třetích zemí, kteří získali povolení k přechodnému pobytu, převažovaly ženy (60 %).

S ohledem na věkovou strukturu byl rovněž u rodinných příslušníků občan EU s povolením k přechodnému pobytu nejvyšší podíl v kategorii 20–34 let.

Vydaná povolení k přechodnému pobytu rodinného příslušníka občana EU v roce 2021 dle věkové struktury

Věková skupina	Počet	tj. %
do 20 let	549	14,0
20-34 let	1 988	50,5
35-60 let	1 316	33,4
nad 60 let	82	2,1
Celkem	3 935	100,0

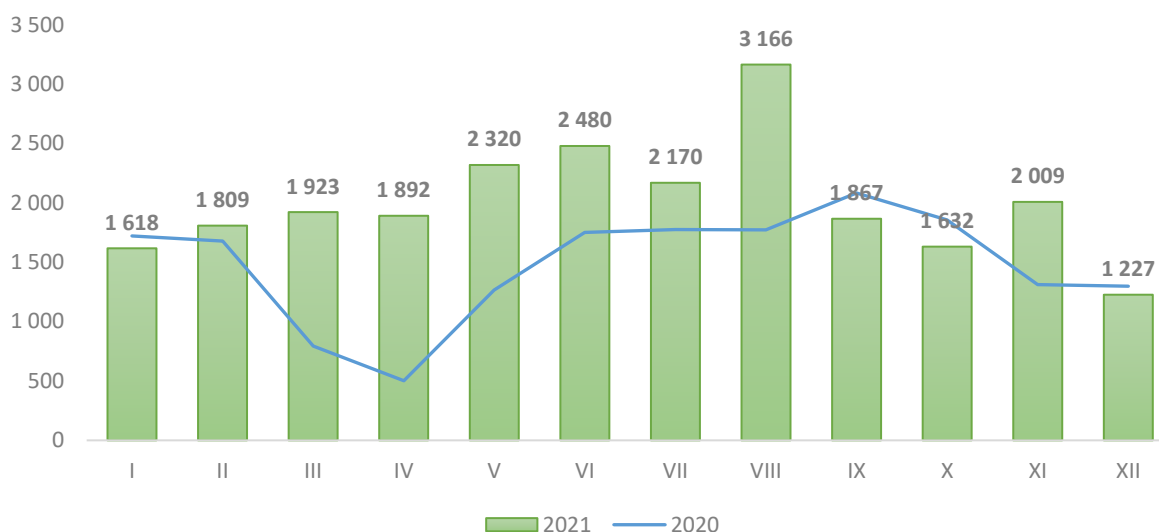
Zdroj: IS CIS

IV.6.3 Řízení o udělení povolení k trvalému pobytu

IV.6.3.1 Žádosti o udělení povolení k trvalému pobytu

V roce 2021 MV zaregistrovalo 24 113 žádostí o udělení povolení k trvalému pobytu. V roce 2021 došlo ve srovnání s předchozím rokem k nárůstu počtu žádostí o trvalý pobyt, a to o 35,3 % (tj. +6 297 žádostí).

Měsíční vývoj žádostí o povolení k trvalému pobytu - srovnání 2020/2021

Zdroj: IS CIS

Žádosti o udělení povolení k trvalému pobytu dle státních příslušností – srovnání 2020/2021

Rok	2020	tj. %	2021	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Celkem	17 816	100,0	24 113	100,0	35,3	6 297
z toho TOP 10 (řazeno dle 2021):						
Ukrajina	3 908	21,9	5 717	23,7	46,3	1 809
Slovensko	3 820	21,4	4 910	20,4	28,5	1 090
Rusko	1 615	9,1	2 283	9,5	41,4	668
Vietnam	1 768	9,9	2 239	9,3	26,6	471
Rumunsko	723	4,1	937	3,9	29,6	214
Bulharsko	637	3,6	829	3,4	30,1	192
Mongolsko	282	1,6	548	2,3	94,3	266
Maďarsko	387	2,2	520	2,2	34,4	133
Polsko	336	1,9	491	2,0	46,1	155
Kazachstán	282	1,6	368	1,5	30,5	86
Celkem občané EU	7 314	41,1	8 692	36,1	18,8	1 378
Celkem občané třetích zemí	10 502	58,9	15 421	63,9	46,7	4 908

Zdroj: IS CIS

V roce 2021 převládali mezi žadateli o trvalý pobyt občané třetích zemí a to poměrem 64 ku 34 %. Počet podaných žádostí meziročně stoupl jak u občanů třetích zemí (o 47 %, v absolutním čísle pak o 4 908 žádostí), tak u občanů EU (o 19 %, bylo tedy podáno o 1 378 žádostí více). Nejčastěji žádali, stejně jako v minulém roce, občané Ukrajiny (5 717, což odpovídá 24 % ze všech podaných žádostí), následováni občany Slovenska (4 910 podaných žádostí, tedy 20 %). Oproti roku 2020 došlo ke změně na třetím a čtvrtém místě, kde občané Ruska (2 283 žádostí, 10 %) nahradili občany Vietnamu (2 239 žádostí, 9 %). V roce 2021 z TOP 10 státních příslušností vypadli občané Velké Británie, kteří se v předchozím roce umístili na sedmé příčce. Nejvyšší meziroční relativní nárůst v počtu žádostí pozorujeme u občanů Mongolska, kteří podali o 94 % (tj. o 266 žádostí) více. Nejvyšší absolutní nárůst pak u občanů Ukrajiny, kteří podali o 1 809 žádostí více.

IV.6.3.2 Rozhodnutí o povolení k trvalému pobytu

V roce 2021 MV v řízení o udělení povolení k trvalému pobytu **vydalo celkem 22 883 rozhodnutí**³⁷. Počet rozhodnutí se meziročně zvýšil o 33,3 %, vydáno bylo tedy o 5 720 rozhodnutí více. **Kladně byla žádost** o udělení trvalého pobytu **rozhodnuta v 20 681 případech** (tj. 90,4 % všech rozhodnutí). Z celkového počtu udělených povolení k trvalému pobytu bylo **7 649** (tj. 37,0 %) **uděleno občanům EU a 13 032** (tj. 63,0 %) **občanům ze třetích zemí**. Meziročně se snížil podíl kladně rozhodnutých žádostí občanů EU na celkovém počtu kladně rozhodnutých žádostí.

Pořadí důvodů pro udělení trvalého pobytu zůstává i pro rok 2021 neměnné. Nejčastějším důvodem pro udělení trvalého pobytu tak zůstává splnění podmínky délky nepřetržitého pobytu, následovaný trvalými pobyty udělenými dětem cizinců s trvalým pobytem v ČR. Další důvody k udělení trvalého pobytu, včetně procentuálního zastoupení, jsou uvedeny v tabulce níže.

Udělená povolení k trvalému pobytu dle důvodů v roce 2021

Důvod	v %
po splnění podmínky nepřetržitého pobytu	77,7
dítě občana třetí země s trvalým pobytem bez podmínky předchozího pobytu	15,5
humanitární a zřetele hodné důvody, zájem ČR	6,6
dítě narozené na území	0,0
ostatní	0,2
Celkem	100,0

Zdroj: IS CIS

Povolení k trvalému pobytu **bylo udělováno nejčastěji** státním příslušníkům **Ukrajiny (4 675, tj. 22,6 % ze všech povolení)**, kteří vystřídali na první příčce státní příslušníky Slovenska. Počet udělených povolení k trvalému pobytu občanům Ukrajiny se meziročně zvýšil o 1 559, tj. o 50 %. Jejich podíl na celkovém počtu kladně vyřízených žádostí vzrostl o 2 %. Na druhém místě se umístili občané Slovenska s 4 315 udělenými trvalými pobyty, které odpovídají 20,9% podílu na celkovém počtu udělených trvalých pobytů. Meziročně se počet kladně vyřízených žádostí zvýšil o 810 kladně, tj. o 23,1 %. Třetí místo v počtu udělených trvalých pobytů obsadili občané Vietnamu s 2 033 kladně vyřízenými žádostmi, což představuje 9,8% podíl. Následovali občané Ruska (2 010 žádostí, tj. 9,7 %), Rumunska (828, 4,0 %), Bulharska (690, 3,3 %), Maďarska (454, 2,2 %) a Mongolska (449, 2,2 %).

V roce 2021 byl téměř vyrovnaný poměr udělených trvalých pobytů mezi muži a ženami. Z celkového počtu 20 681 udělených povolení jich **50,7 % získali muži a 49,3 % povolení k trvalému pobytu bylo uděleno ženám**.

Nejvíce kladných rozhodnutí bylo uděleno cizincům ve věkové kategorii 31 až 45 let – 7 972, tedy 38,6 %. Dětem do 15 let věku bylo uděleno celkem 5 356 povolení k trvalému pobytu (tedy 25,9 % z celkového počtu udělených povolení), ve většině případů se jednalo o děti rodičů s trvalým pobytem v ČR a tedy bez podmínky nepřetržitého pobytu v ČR. Třetí nejvyšší počet získali cizinci ve věku 16 - 30 let (4 414, tj. 21,3 %). Cizincům mezi 46. a 60. rokem věku bylo uděleno celkem 2 201 trvalých pobytů. Nejméně trvalých pobytů se pak udělilo cizincům starším 60 let a to pouze 738.

Celkem bylo v roce 2021 **vydáno 2 202 negativních rozhodnutí** ve věci žádosti o udělení povolení k trvalému pobytu. Žádost byla **zamítnuta v 1 198 případech**, v dalších **1 004 případech bylo řízení zastaveno**. Míra neudělení trvalého pobytu se pohybovala na úrovni 9,6 %. Nejvyšší počet negativních

³⁷ Počet rozhodnutí může být v daném roce vyšší než počet žádostí z toho důvodu, že se rozhodují i žádosti podané v předchozím roce.

rozhodnutí připadal na státní příslušníky Ukrajiny (597), které s odstupem následovali státní příslušníci Slovenska (338) a státní příslušníci Ruska (235).

IV.7 KOMISE PRO ROZHODOVÁNÍ VE VĚCÍCH POBYTU CIZINCŮ

Na základě § 170a zákona o pobytu cizinců byla s účinností od 1. ledna 2011 zřízena Komise pro rozhodování ve věcech pobytu cizinců, která je **nadřízeným správním orgánem MV** ve věcech, v nichž odbor azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra (dále jen „správní orgán I. stupně“) rozhoduje v prvním stupni, a v dalších případech stanovených zákonem o pobytu cizinců. **Komise je organizační součástí MV.**

Jedná se o určitou modifikaci rozkladové komise, přičemž Komisi byla navíc svěřena pravomoc rozhodovat. Ve svém postavení je tedy Komise oproti rozkladové komisi nezávislá a samostatná, neboť jedná a rozhoduje v tříčlenných senátech, přičemž většina členů senátu je tvořena osobami, které nejsou zařazeny v Ministerstvu vnitra. Zákon o pobytu cizinců dále stanoví, že členové Komise jsou ve svém rozhodování na Ministerstvu vnitra nezávislí.

V roce 2021 působilo v Komisi 47 členů, kteří jsou zařazeni do 16 senátů Komise (někteří členové Komise nejsou v senátech zařazeni a mohou v případě potřeby zasedat ad hoc).

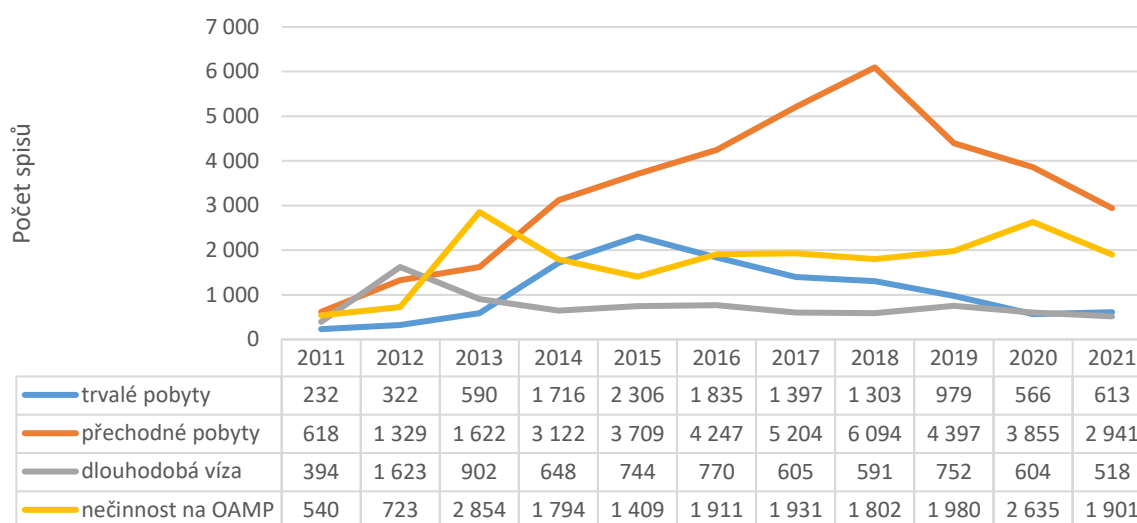
S účinností od 1. června 2019 byl rovněž zřízen trvalý zvláštní senát Komise, určený k vyřízení odvolání, u kterých je zapotřebí přezkoumat také písemnosti nebo záznamy obsahující utajované informace, které jsou za podmínek uvedených v § 17 odst. 3 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“), uchovávány odděleně mimo spis. V roce 2021 zvláštní senát Komise vydal 115 rozhodnutí o odvolání.

V roce 2021 bylo odborem správním předáno do jednotlivých senátů Komise k rozhodnutí celkem 5 825 věcí. Věci předložené odborem správním k rozhodnutí Komisi byly v absolutní většině senáty Komise v tomto období také rozhodnuty (celkem 5 973); výjimku tvoří některé věci, které byly Komisi předloženy odborem správním v prosinci 2021 s tím, že uvedené věci budou rozhodnuty senáty Komise počátkem roku 2022.

Počet předaných věcí k rozhodnutí a rozhodnutí na úseku:

- trvalých pobytů – 615 věcí předáno; rozhodnuto 613 věcí,
- dlouhodobých pobytů a přechodných pobytů občanů EU a rodinných příslušníků občanů EU – 2 795 věcí předáno; rozhodnuto 2 941 věcí,
- dlouhodobých víz – 514 věcí předáno; rozhodnuto 518 věcí
- podnětů na vydání opatření proti nečinnosti správního orgánu I. stupně – 1 901 věcí předáno; rozhodnuto celkem 1 901 věcí.

Rozhodovací činnost Komise pro rozhodování ve věcech pobytu cizinců

Zdroj: MV

Největší objem práce v rámci činnosti Komise představuje rozhodování o odvoláních a rozhodování o novém posouzení důvodů neudělení dlouhodobého víza, v menší míře pak rozhodování o dozorčích prostředcích, mimořádných opravných prostředcích a procesních prostředcích. Na úseku dlouhodobých pobytů a přechodných pobytů občanů EU a rodinných příslušníků občanů EU rozhodla Komise v roce 2021 podle § 90 odst. 1 písm. b) správního řádu, tj. rozhodnutí správního orgánu I. stupně zrušila a věc vrátila k novému projednání, v 36,04 % případů, na úseku trvalých pobytů v 29,36 % případů, na úseku dlouhodobých víz udělila vízum v 27,41 % případů a v neposlední řadě vyhověla v 45,08 % případů návrhu na provedení opatření proti nečinnosti správního orgánu I. stupně. Oproti předchozím letům se výrazně zvýšil podíl udělených dlouhodobých víz (v roce 2020 Komise udělila vízum v 11,92 % případů), přičemž se v drtivé většině případů jednalo o dlouhodobá víza za účelem studia. Hlavním důvodem pro udělování byl postup v souladu s právním názorem vyjádřeným v závěrečné zprávě veřejného ochránce práv ohledně možnosti aplikace § 56 odst. 1 písm. a) zákona o pobytu cizinců při posuzování žádosti o toto dlouhodobé vízum. K tomu přispěla i skutečnost, že dlouhodobé vízum za účelem studia bylo jedno z mála, kde nebyla zásadně omezena možnost podání žádosti na zastupitelském úřadu v důsledku pandemie související s onemocněním covid-19.

V roce 2021 bylo **proti rozhodnutím Komise podáno celkově 640 žalob**. Žaloba podaná proti rozhodnutí Komise byla zamítnuta v 74,45 % případů. Správní soudy kladly v roce 2021 zvýšený důraz na posuzování přiměřenosti dopadu rozhodnutí do soukromého a rodinného života a zejména posuzování nejlepšího zájmu dítěte.

IV.8 SOUDNÍ PŘEZKUM CIZINECKÝCH KAUZ

Zůstává i nadále zachováno dělení zástupčí činnosti v řízeních podle zákona o pobytu cizinců mezi OAMP a správní odbor, resp. Komisi pro rozhodování ve věcech pobytu cizinců.

Stejně jako v předchozích letech byla z celkového zaznamenaného počtu OAMP došlých žalob či kasačních stížností v cizinecké agendě v roce 2021 převažující součástí agenda žalob na ochranu proti nečinnosti správního orgánu I. stupně - OAMP. V podstatě pouze jenom malá část mimořádných opravných prostředků směřujících k soudu připadalo na ostatní opravné prostředky, např. na žaloby

týkající se vyhoštění, odstranění tvrdosti správního vyhoštění či nákladů správního vyhoštění nebo žalob na nezákonný zásah.

Jak z přiložené tabulky plyne, většina naším oddělením evidovaných žalob směřovala na ochranu proti nečinnosti správního orgánu, jen v 16 případech šlo o žaloby směřující zejména proti správnímu vyhoštění, nákladům správního vyhoštění či nezákonným zásahům.

Přezkum cizineckých kauz – srovnání 2020/2021³⁸

Opravné prostředky podané ke správním soudům	2020	2021
Cizinecké žaloby	126	228
z toho na nečinnost OAMP	103	212
Cizinecké kasační stížnosti	6	20
z toho na nečinnost OAMP	samostatně neevidováno	samostatně neevidováno

Zdroj: MV

³⁸ Uváděné počty dokládají počet případů, v nichž soud požádal OAMP o vyjádření k žalobě či kasační stížnosti, nejde tedy o celkový nápad těchto opravných prostředků k soudům, tyto údaje nemá MV, resp. OAMP k dispozici.

V POBYT CIZINCŮ NA ÚZEMÍ ČR

V.1 CIZINCI S POVOLENÝM POBYTEM NA ÚZEMÍ ČR

Ke dni 31. 12. 2021 bylo na území ČR evidováno k legálnímu pobytu (po dobu delší než 90 dnů) celkem 660 849 cizinců³⁹, což je o 26 059 osob více než na konci roku 2020. Počet cizinců meziročně vzrostl o 4,1 %, nárůst počtu cizinců pokračoval i přes nadále probíhající pandemii covid-19, ačkoliv tempo nárůstu bylo o něco nižší než v předchozím roce (o 2,4 procentních bodů). Na konci roku 2021 **cizinci tvořili 6,3 % populace ČR**⁴⁰. V roce 2021 tak podíl cizinců překročil hranici 6 procent (v roce 2020 to bylo 5,9 %).

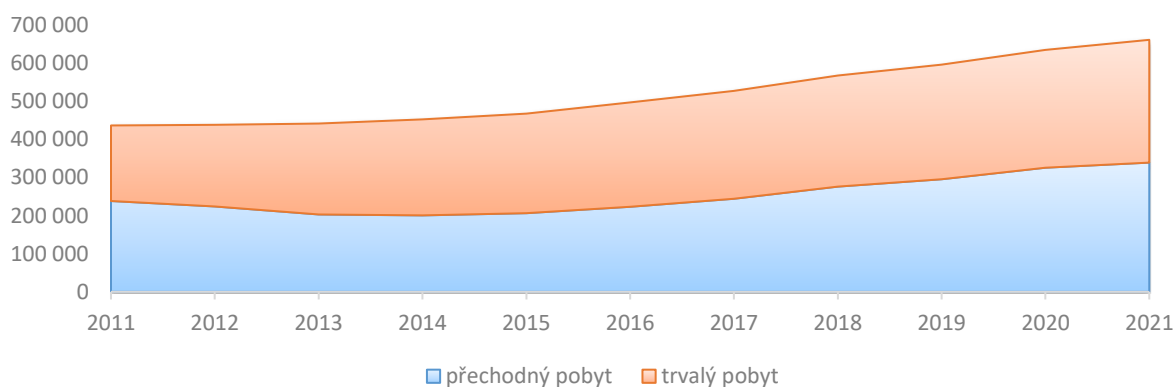
Vývoj počtu cizinců s povoleným pobytem na území ČR (2011–2021)

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Počet cizinců	436 389	438 213	441 536	451 923	467 562	496 413	526 811	566 931	595 881	634 790	660 849
Meziroční změna v %	2,6	0,4	0,8	2,4	3,5	6,2	6,1	7,6	5,1	6,5	4,1

Zdroj: IS CIS

Z evidovaného celkového počtu cizinců s povoleným pobytem v ČR jich na konci roku 2021 **pobývalo 48,7 % na území trvale** (321 892 cizinců s povolením k trvalému pobytu) **a 51,3 % přechodně**⁴¹ (338 957 cizinců). Toto zastoupení je téměř totožné jako v předchozím roce.

Vývoj počtu cizinců s povoleným pobytem na území ČR - 2011–2021

Zdroj: IS CIS

³⁹ Údaj zahrnuje cizince s povoleným pobytem v ČR evidované v Cizineckém informačním systému. Reálné počty cizinců legálně pobývajících na území ČR se nicméně mohou lišit, neboť evidovaný počet cizinců nezahrnuje všechny občany jiných členských států EU pobývajících v ČR. Statistické přehledy zaznamenávají pouze ty občany EU, kteří požádali, resp. bylo jim vydáno osvědčení o registraci (místo dřívějšího potvrzení o přechodném pobytu). Ti, kteří jen využívají svého práva volného pohybu na území EU, statisticky podchyceni nejsou.

⁴⁰ ČR měla k 31. prosinci 2021 celkem 10 515 669 obyvatel (Zdroj: ČSÚ).

⁴¹ Jedná se o cizince s dlouhodobým vízem, povolením k dlouhodobému pobytu, osvědčením o registraci občana EU (dříve potvrzení o přechodném pobytu občana EU) či povolením k přechodnému pobytu rodinného příslušníka občana EU.

V rámci popisu meziročních změn v jednotlivých kategoriích pobytu je nutno zmínit skutečnost, že dne 31. 7. 2019 vstoupila v platnost novela zákona o pobytu cizinců. Občanům EU se od té doby nevydávalo potvrzení o přechodném pobytu (od 2. 8. 2021 osvědčení o registraci) na dobu neurčitou, ale na dobu 10 let. V návaznosti na to došlo v červenci 2021 k úpravě Cizineckého informačního systému, kdy byly osoby s prošlou dobou pobytu automaticky vyřazovány. Mezi červencem a srpnem 2021 byl tedy zaznamenán skokový pokles osob. Jedná se o pozitivní efekt, neboť došlo „čištění“ databáze, neboť v naprosté většině případů se jednalo o osoby, které na území ČR dlouhodobě již nepobývaly.

Díky této skutečnosti v souhrnných datech za rok 2021 došlo k poklesu počtu občanů EU o 30 746 osob.

V rámci rozlišení kategorií cizinců na občany EU a kategorii ze zemí mimo EU (tzv. cizinců ze třetích zemí) je třeba dále zmínit další skutečnost, kterou je nutné při srovnávání meziročních dat brát v potaz. Dnem 31. 12. 2020 skončilo tzv. přechodné období, v němž se v rámci *Dohody o vystoupení Spojeného království Velké Británie a Severního Irsku z Evropské unie a Evropského společenství pro atomovou energii* na všechny občany Velké Británie ode dne jejich vystoupení dne 31. 1. 2020 nadále vztahovala ustanovení zákona o pobytu cizinců týkající se občanů EU.

Občany Velké Británie lze nyní rozlišit na dvě kategorie. Jednu kategorii tvoří ti, kteří mohou prokázat, že na území ČR oprávněně pobývali ke dni 31. 12. 2020 a pokračují ve svém pobytu i po skončení přechodného období (na ty se nadále vztahují ustanovení zákona o pobytu cizinců týkající se občanů EU). Druhou kategorií jsou občané Velké Británie, kteří na území ČR přicestovali po skončení přechodného období (na ty se vztahují ustanovení zákona o pobytu cizinců týkající se občanů z třetích zemí). Pro účely zpracování dat a jejich zjednodušení jsou v níže předkládaných datech občané Velké Británie nicméně zahrnuti pouze v kategorii občanů z třetích zemí. To je i další důvod poklesu vykazovaného celkového počtu cizinců z EU na území ČR.

Do kategorie občanů EU jsou pro účely této zprávy zahrnováni občané členských států EU společně se státy, které jsou členy Evropského sdružení volného obchodu (ESVO), se kterými má Evropská unie uzavřenu smlouvu o vytvoření společného Evropského hospodářského prostoru (tedy Island, Lichtenštejnsko a Norsko). Dále je tam zahrnuto také Švýcarsko, které je součástí Evropského jednotného trhu.

Cizinci s povoleným pobytem v ČR podle členství v EU a kategorie pobytu – srovnání 2020/2021

Rok (stav k 31.12.)		2020		2021		meziroční změna	
		počet cizinců	tj. %	počet cizinců	tj. %	absolutní počet	tj. %
Všichni cizinci	CELKEM	634 790	100,0	660 849	100,0	26 059	4,1
	z toho trvale	309 608	48,8	321 892	48,7	12 284	4,0
	z toho přechodně	325 182	51,2	338 957	51,3	13 775	4,2
Občané EU	CELKEM	253 839	40,0	223 093	33,8	-30 746	-12,1
	z toho trvale	97 593	38,4	100 391	45,0	2 798	2,9
	z toho přechodně	156 246	61,6	122 702	55,0	-33 544	-21,5
Občané třetích zemí	CELKEM	380 951	60,0	437 756	66,2	56 805	14,9
	z toho trvale	212 015	55,7	221 501	50,6	9 486	4,5
	z toho přechodně	168 936	44,3	216 255	49,4	47 319	28,0

Zdroj: IS CIS

Občané třetích zemí byli v posledních letech početně významnější kategorií, v roce 2021 se jejich zastoupení ještě více zvýšilo. Na konci roku 2021 představovali **66,2 % cizinců pobývajících na území**

ČR. Celkem jich bylo evidováno 437 756, což představuje výrazný meziroční nárůst o **56 805**⁴². Nejvyšší absolutní nárůst se týká občanů Ukrajiny, kterých bylo evidováno o 31 221 více než ke konci roku 2020. Dále vzrostly nejvíce počty občanů Ruska (+3 458) a Vietnamu (+ 1 967).

Občanů EU bylo evidováno celkem 223 093, což představuje 33,8 % celkového počtu cizinců. Tento podíl se oproti předchozímu roku snížil o 6,2 procentních bodů (zejména kvůli výše zmíněnému „čištění“ dat). Poklesy se nejvíce týkaly občanů Slovenska, Německa a Polska.

Cizinci ze států EU pobývají na území ČR z většiny přechodně (55 %), zatímco u kategorie občanů ze třetích zemí jsou oba druhy pobytu téměř vyrovnané s mírnou převahou pobytu trvalého (50,6 %).

Nejčastějšími státními příslušnostmi s povoleným pobytem na území ČR byli ke konci roku 2021 občané **Ukrajiny, Slovenska a Vietnamu**. Ti dohromady tvořili 57 % všech cizinců.

Cizinci s povoleným pobytem v ČR k 31. 12. 2021 dle kategorie pobytu a státní příslušnosti

Druh pobytu	počet	podíl v %	meziroční změna v %	z toho			
				přechodně	tj. %	trvale	tj. %
Cizinci celkem	660 849	100,0	4,1	321 892	48,7	338 957	51,3
z toho TOP 10:							
Ukrajina	196 875	29,8	18,8	90 776	46,1	106 099	53,9
Slovensko	114 630	17,3	-8,0	58 843	51,3	55 787	48,7
Vietnam	64 851	9,8	3,1	54 390	83,9	10 461	16,1
Rusko	45 365	6,9	8,3	23 376	51,5	21 989	48,5
Rumunsko	18 806	2,8	2,2	5 545	29,5	13 261	70,5
Polsko	17 936	2,7	-13,5	11 129	62,0	6 807	38,0
Bulharsko	17 295	2,6	-3,5	6 687	38,7	10 608	61,3
Německo	14 792	2,2	-29,1	4 601	31,1	10 191	68,9
Mongolsko	11 016	1,7	8,6	5 603	50,9	5 413	49,1
Maďarsko	9 740	1,5	9,0	1 842	18,9	7 898	81,1
Občané EU	223 093	33,8	-12,1	100 391	45,0	122 702	55,0
Občané třetích zemí	437 756	66,2	14,9	221 501	50,6	216 255	49,4

Zdroj: IS CIS

Složení cizinců dle jejich státní příslušnosti v rámci deseti nejčastěji zastoupených zdrojových zemí je podobné jako v roce 2020. Kromě vyřazení Velké Británie (-1 209 osob) z 10. místa a jejím nahrazením Maďarskem, došlo k přemístění některých státních příslušností v rámci jejich pořadí. Např. Rumunsko se posunulo ze 7. místa na 5. místo, kde nahradilo Německa, které je nyní 8. pozici. Dále se Bulharsko posunulo z 8. místa o příčku výše na 7. místo, ačkoliv u něj došlo k poklesu počtu cizinců.

V rámci TOP 10 nejčastěji zastoupených státních příslušností byl vykázan nejvyšší procentuální i absolutní nárůst v případě Ukrajiny (+ 18,8 %, + 31 221). Jedná se především o důsledek ekonomické migrace, celkem 71,5 % občanů Ukrajiny pobývajících zde přechodně má jako účel pobytu zaměstnání. Dále nejvíce procentuálně narostl počet občanů Maďarska (+9 %, +802), i v jejich případě je zaměstnání hlavním účelem přechodného pobytu (42,7 %). Dále se jednalo o nárůst počtu občanů Mongolska (+8,6 %, +875) a Ruska (+8,3 %, +3 458). Nárůst byl dále vykázan u občanů Vietnamu (3,1 %) a Rumunska (+2,2 %, +410). Rumunsko a Maďarsko jsou v rámci TOP 10 jediné země EU, u kterých

⁴² V rámci tohoto nárůstu jsou zahrnuti občané Velké Británie, kteří byli do této kategorie přesunuti, s počtem 7 875 osob.

došlo k nárůstu počtu cizinců. U ostatních zemí EU došlo k poklesu, v případě Německa o 29,1 % (-6 069), dále Polska (-13,5 %, -2 797), Slovenska (-8 %, -9 914) a Bulharska (-3,5 %, -622).

Pokud se neomezíme pouze na nárůsty počtu cizinců v rámci 10 nejčastěji zastoupených státních příslušností, je třeba zmínit další procentuálně významné meziroční nárůsty⁴³.

Vůbec nejvyšší procentuální nárůst ze všech cizinců byl zaznamenán u občanů **Uzbekistánu (+49,9 %)**. Jejich počet meziročně stoupl na 3 595, což je o 1 196 osob více. Jednalo se zejména o nárůst přechodného pobytu za účelem zaměstnání (+127,9 %, +949), což bylo zapříčiněno vyšším zájmem ze strany občanů Uzbekistánu o sezónní zaměstnávání v druhé polovině roku 2021. V rámci přechodného pobytu zde občané Uzbekistánu pobývali na konci roku nejčastěji za účelem zaměstnání (+71,1 %).

Druhý nejvyšší procentuální nárůst byl evidován u občanů **Íránu (+23,3 %)**, v absolutním počtu se jedná o nárůst o 214 osob. Více než polovina nárůstu připadá na účely studia a výzkumu. Většina občanů Íránu zde ke konci roku 2021 pobývala v rámci přechodného pobytu za účelem studia (51,8 %), sloučení rodiny (20,1 %) a výzkumu (14,1 %). Celkem na území ČR ke konci roku 2021 pobývalo 1 134 občanů Íránu.

Třetí nejvyšší procentuální nárůst byl zaznamenán u občanů **Filipín (tj. + 22,8 %)**. Občané Filipín do ČR přicházejí zejména za účelem zaměstnání v rámci programů ekonomické migrace (viz kapitola IV.4 Migrační programy). Za účelem zaměstnání zde na konci roku pobývala v rámci přechodného pobytu většina z nich (87,3 %). Celkem bylo evidováno 3 230 občanů Filipín s pobytem na území ČR.

Podobně tomu je i v případě občanů **Indie**, u kterých byl zaznamenán čtvrtý nejvyšší procentuální nárůst (**+19,6 %, +1 138**). Jejich počty se zvýšily zejména v rámci pobytu za účelem zaměstnání, který je zároveň nejčastějším účelem přechodného pobytu (45,42 %), ale nárůst nastal také v případě účelu studia (+37,8 %). Celkový počet občanů Indie na území ČR ke konci roku 2021 tvořil 6 951 osob.

Stejně jako v přechodných letech převažovali v roce 2021 mezi cizinci muži, jejich podíl tvořil 56,5 %, velmi mírně se tak meziročně zvýšilo zastoupení žen (o 0,6 procentních bodů), které tvořily 43,5 %. Poměr zastoupení mužů a žen je vyváženější u cizinců, kteří na území ČR pobývají trvale. U trvalých pobytů byl podíl mužů 52,7 %. U přechodných pobytů měli muži ještě výraznější převahu v zastoupení, a to 60,1 %. Odlišnosti v zastoupení cizinců dle pohlaví v rámci jednotlivých kategorií pobytu lze spojovat s charakterem přechodného pobytu, který je spíše dočasný a zejména ekonomicky motivovaný.

Cizinci s povoleným pobytem v ČR k 31. 12. 2021 dle pohlaví

Pohlaví	Cizinci celkem	Z toho			
		Muži	tj. %	Ženy	tj. %
Celkem povolený pobyt	660 849	373 463	56,5	287 386	43,5
z toho:					
trvale	321 892	169 591	52,7	152 301	47,3
přechodně	338 957	203 872	60,1	135 085	39,9

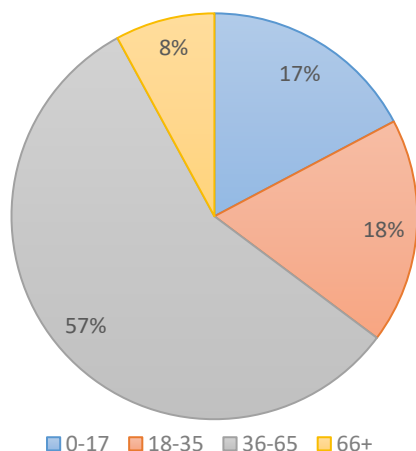
Zdroj: IS CIS

V celkovém počtu cizinců převažuje věková kategorie v rozmezí 36-65 let, která v roce 2021 tvořila 49,1 %. Věkové složení se liší dle typu pobytu. V kategorii přechodného pobytu je kategorie věku 18-35

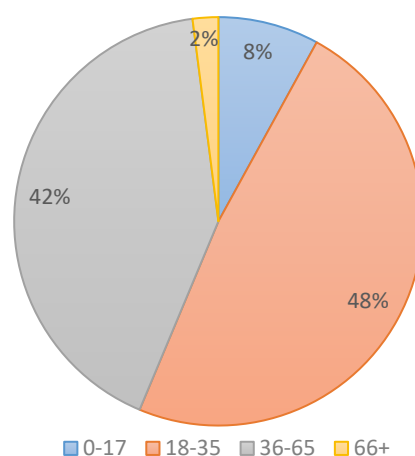
⁴³ U cizinců, u kterých byl v roce 2021 evidován počet nad 1 000 osob.

let a 36-65 let téměř vyrovnaná, zatímco v kategorii trvalého pobytu jasně převažuje věk 36-65 let a je zde i vyšší zastoupení nezletilých osob a osob starších 66 let (viz grafy níže).

Věková struktura cizinců s povoleným trvalým pobytém k 31.12.2021

Věková struktura cizinců s povoleným přechodným pobytém k 31.12.2021

Zdroj: IS CIS

Co se týče krajského rozmístění pobývajících cizinců, tak více než polovina z nich (50,2 %) jich ke konci roku 2021 žila na území hl. m. Prahy a Středočeského kraje. Stejně jako v předchozích letech bylo nejméně cizinců registrováno na území Zlínského kraje (2 %) a kraje Vysočina (2,1 %).

Cizinci s povoleným pobytém v jednotlivých krajích k 31. 12. 2021 dle kategorie pobytu

Druh pobytu	Celkem s povoleným pobytém		z toho					
		tj. %	trvale	tj. %	tj. %	přechodně	tj. %	tj. %
Celkem s povoleným pobytém v ČR	660 849	100,0	321 892	100,0		338 957	100,0	
z toho v teritoriu kraje:								
Jihočeský	25 210	3,8	11 410	3,5	45,3	13 800	4,1	54,7
Jihomoravský	64 065	9,7	27 085	8,4	42,3	36 980	10,9	57,7
Karlovarský	21 327	3,2	13 633	4,2	63,9	7 694	2,3	36,1
Královéhradecký	18 799	2,8	9 482	2,9	50,4	9 317	2,7	49,6
Liberecký	24 584	3,7	13 419	4,2	54,6	11 165	3,3	45,4
Moravskoslezský	29 297	4,4	15 493	4,8	52,9	13 804	4,1	47,1
Olomoucký	13 774	2,1	7 248	2,3	52,6	6 526	1,9	47,4
Pardubický	22 135	3,3	7 790	2,4	35,2	14 345	4,2	64,8
Plzeňský	43 679	6,6	20 041	6,2	45,9	23 638	7,0	54,1
Praha	237 120	35,9	113 305	35,2	47,8	123 815	36,5	52,2
Středočeský	94 785	14,3	50 350	15,6	53,1	44 435	13,1	46,9
Ústecký	38 286	5,8	20 756	6,4	54,2	17 530	5,2	45,8
Vysočina	13 967	2,1	5 793	1,8	41,5	8 174	2,4	58,5
Zlínský	12 891	2,0	5 891	1,8	45,7	7 000	2,1	54,3
neuveдено	930	0,1	196	0,1	21,1	734	0,2	78,9

Zdroj: IS CIS

Různou míru prostorové koncentrace vykazují rovněž jednotlivé státní příslušnosti cizinců. V rámci 10 nejpočetnějších státních příslušností se na území hl. m. Prahy soustřeďují zejména občané Ruska

(62,8 % z jejich celkového počtu osob s povoleným pobytem). Kolem třetiny z jejich celkového počtu v Praze pobývají také občané Ukrajiny (34 %) a Maďarska (34,6 %). U jednotlivých státních příslušností lze pak spatřovat rozdíly v preferencích krajů, vyplývajících z územní blízkosti, existence komunit v dané oblasti či pracovních příležitostí. U některých státních příslušností došlo také k drobným změnám v těchto preferencích. Např. občané Vietnamu se kromě Prahy v roce 2021 soustřeďovali v Ústeckém a Středočeském kraji (v roce 2020 byl na třetím místě zastoupen Karlovarský kraj). Občané Mongolska se nejčastěji soustřeďovali v Libereckém, Ústeckém a Pardubickém kraji, zatímco v roce 2020 po Libereckém kraji následoval Středočeský kraj a Ústecký kraj. Další změna nastala v případě občanů Rumunska, kteří po Praze preferovali Středočeský a Plzeňský kraj, zatímco v roce 2020 bylo pořadí posledních dvou zmíněných krajů opačné.

TOP 10 státních příslušností cizinců a kraje s jejich nejpočetnějším zastoupením – stav k 31. 12. 2021

Státní příslušnost	Celkem	z toho v kraji	Počet	tj. %	Státní příslušnost	Celkem	z toho v kraji	Počet	tj. %
Ukrajina	196 875	Praha	66 971	34,0	Polsko	17 936	Moravskoslezský	3 908	21,8
		Středočeský	34 973	17,8			Praha	3 358	18,7
		Jihomoravský	17 632	9,0			Středočeský	2 584	14,4
Slovensko	114 630	Praha	30 838	26,9	Bulharsko	17 295	Praha	4 921	28,5
		Středočeský	20 198	17,6			Plzeňský	3 015	17,4
		Jihomoravský	15 096	13,2			Středočeský	2 785	16,1
Vietnam	64 851	Praha	14 644	22,6	Německo	14 792	Ústecký	4 652	31,4
		Ústecký	8 269	12,8			Praha	3 327	22,5
		Středočeský	6 667	10,3			Karlovarský	1 768	12,0
Rusko	45 365	Praha	28 499	62,8	Mongolsko	11 016	Liberecký	2 080	18,9
		Středočeský	5 135	11,3			Ústecký	1 265	11,5
		Jihomoravský	3 658	8,1			Pardubický	1 253	11,4
Rumunsko	18 806	Praha	5 352	28,5	Maďarsko	9 740	Praha	3 367	34,6
		Středočeský	2 865	15,2			Středočeský	1 175	12,1
		Plzeňský	2 824	15,0			Jihomoravský	916	9,4

Zdroj: IS CIS

V.2 EKONOMICKÉ AKTIVITY CIZINCŮ V ČR

V.2.1 Zahraniční pracovníci v ČR v roce 2021

Ke dni 31. 12. 2021 bylo krajskými pobočkami Úřadu práce České republiky (dále jen „ÚP ČR“) evidováno v postavení zaměstnanců celkem 701 830 zahraničních pracovníků, což je o 9 % více než v roce 2020 (tehdy 644 164). Celkem 401 376 zahraničních pracovníků pocházelo z členských států Evropské unie, Evropského hospodářského prostoru a Švýcarska (dále jen „EU/EHP a Švýcarska“), včetně jejich rodinných příslušníků, početně nejvíce zastoupenou skupinou jsou občané Slovenska (209 273 informačních karet), dále Polska (47 001 informačních karet), Rumunska (46 768 informačních karet) a Bulharska (38 120 informačních karet). Celkem 300 454 zahraničních pracovníků tvořili občané nečlenských států EU/EHP a Švýcarska – cizinci ze třetích zemí, nejčastěji občané

Ukrajiny (87 232 informačních karet⁴⁴ + 107 884 pracovních oprávnění⁴⁵), Ruska (14 868 informačních karet + 4 063 pracovních oprávnění) a Vietnamu (12 868 informačních karet + 3 306 pracovních oprávnění).

Z hlediska územního členění je **nejvyšší počet zahraničních pracovníků** v postavení zaměstnanců dlouhodobě evidován v **hlavním městě Praze (222 446)**, následované Středočeským (121 586), Jihomoravským (77 201) a Plzeňským krajem (69 831).

Většinu zahraničních pracovníků v roce 2021 tvořili zahraniční pracovníci s volným přístupem na trh práce. Z celkového počtu **701 830 zahraničních pracovníků** evidence vykazala **401 376 informačních karet občanů členských států EU/EHP a Švýcarska** včetně jejich rodinných příslušníků a **154 690 informačních karet občanů nečlenských států EU/EHP a Švýcarska – cizinců ze třetích zemí.** Mezi zahraničními pracovníky, kteří na trh práce vstupují na základě **pracovního oprávnění**, bylo k 31. 12. 2021 z jejich celkového počtu **145 764** evidováno **102 714 držitelů zaměstnaneckých karet⁴⁶, 41 710 držitelů povolení k zaměstnání**, 1 340 držitelů modrých karet.

Zahraníční pracovníci v ČR – srovnání 2020/2021

Období roku	2020	tj. %	2021	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Celkem	644 164	100,0	701 830	100,0	9,0	57 666
z toho Cizinci s volným vstupem na trh práce (celkem)						
Občané členských států EU*	390 058	60,6	401 376	57,2	2,9	11 318
Cizinci ze třetích zemí	144 316	22,4	154 690	22,0	7,2	10 374
z toho Vstup na trh práce na základě pracovního povolení – cizinci ze třetích zemí						
Zaměstnanecká karta	71 759	11,1	102 714	14,6	43,1	30 955
Povolení k zaměstnání	37 193	5,8	41 710	5,9	12,1	4 517
Modrá karta	838	0,1	1 340	0,2	59,9	502

Zdroj: MPSV

*včetně EHP a Švýcarska, včetně jejich rodinných příslušníků

V.2.1.1 Stanoviska MV v rámci řízení o vydání povolení ke zprostředkování zaměstnání

V roce 2021 zpracoval odbor bezpečnostní politiky MV celkem 532 žádostí o udělení povolení ke zprostředkování zaměstnání, přičemž z toho bylo 16 žádostí podáno fyzickými osobami a zbylých 516 žádostí vycházelo od osob právnických. Po posouzení informací získaných v součinnosti s Policií ČR a zpravodajskými službami bylo vydáno 121 stanovisek nesouhlasných a 410 souhlasných stanovisek. Zatímco v roce 2020 bylo posuzováno 14 rozkladů, v roce 2021 jich bylo podáno 7.

⁴⁴ Zahrnuje pracovníky z třetích zemí, kteří nepotřebují povolení k zaměstnání, zaměstnaneckou kartu, modrou kartu nebo kartu vnitropodnikově převedeného zaměstnance.

⁴⁵ Zahrnuje povolení k zaměstnání, zaměstnanecké karty, modré karty popř. karty vnitropodnikově převedených zaměstnanců.

⁴⁶ Jedná se pouze o zaměstnanecké karty vedené v centrální evidenci MPSV.

Počty žádostí o udělení povolení ke zprostředkování zaměstnání

Rok	Celkem žádostí	z toho		Rozklad
		souhlasných stanovisek	nesouhlasných stanovisek	
2019	649	533	116	0
2020	698	474	224	14
2021	532	410	121	7

Zdroj: MV OBP

Zřejmý úbytek žádostí je přisuzován změnou chování zaměstnavatele na trhu práce způsobenou pandemií koronaviru, kdy agentury práce převážně cílí na pracovníky ze zemí EU či občany třetích zemí.

Častým nežádoucím jevem a nejčastějším důvodem pro vydání nesouhlasného závazného stanoviska je absentující označení sídel a pracovišť žadatelů o udělení povolení ke zprostředkování zaměstnání, které je ze strany Policie ČR kontrolováno před samotným vydáním požadovaného povolení. Toto pochybení je přisuzováno strohým ustanovením zákona o zaměstnanosti, které tyto požadavky neupravují dostatečně jednoznačně. Žadatel o povinnosti mít řádně označené své sídlo a pracoviště, včetně fungujících kancelářských prostor, tak často neví.

Opakovaně se vyskytuje problematika shromažďování mnohdy i desítek agentur práce v rukou jednoho jednatele a jejich následného účelového přeprodávání, jako i využívání sdílených kanceláří pro několik různých společností, což může být v rozporu s ochranou práv třetích osob, tj. agenturních pracovníků.

S tímto faktem souvisí i problém sdílených kancelářských prostor, resp. absenci prostor vlastních. Označení agentur práce je často u jejich kanceláří vzorně uvedeno, na první pohled agentury působí bezproblémově, nicméně po provedené pobytové kontrole Policií ČR jsou tato označení účelově měněna ve prospěch jiné agentury, a to právě v souvislosti s častým přeprodáváním těchto společností.

V posledních letech se objevují případy tzv. zastřehného podnikání, kdy je žadateli o vydání povolení ke zprostředkování zaměstnání vydáno nesouhlasné závazné stanovisko z důvodu pochybností o rizicích panujících u jednatelů těchto žadatelů, např. z důvodu jejich předchozí trestné činnosti v souvislosti s agenturním zaměstnáváním. Blízké osoby těchto „problémových“ osob proto vystupují jako statutární orgány těchto agentur práce, které je povolení ke zprostředkování zaměstnání za splnění dalších zákonných podmínek již vydáno. Fakticky ale může být agenturní zaměstnávání vykonáváno těmito nežádoucími osobami. Stávající právní úprava však neumožňuje takovým případům efektivně bránit.

V.2.1.2 Evropské služby zaměstnanosti (EURES)

EURES - Evropské služby zaměstnanosti představují jednu z nejdůležitějších iniciativ veřejných služeb zaměstnanosti na evropském trhu práce. Službu zajišťuje více než 900 EURES poradců na území států EU, Norska, Islandu, Lichtenštejnska a Švýcarska. Na ÚP ČR působí přibližně 30 EURES poradců.

Zájemci o práci v zahraničí zde mohou získat komplexní informace o pracovních příležitostech a životních a pracovních podmínkách v členských zemích. EURES ČR také spolupracuje se zaměstnavateli, kteří nemohou najít vhodné kandidáty na tuzemském pracovním trhu. V neposlední řadě EURES poradci pomáhají jak pracovníkům z evropských zemí, kteří hledají uplatnění na pracovním trhu v ČR, tak českým občanům, kteří zvažují návrat zpět do vlasti.

Rok 2021 byl stejně jako rok předchozí primárně poznamenán nepříznivou pandemickou situací. Restriktivní opatření vlády znamenala pro síť EURES v ČR potřebu rychlé a pružné reakce. Služby EURES se přesunuly ve valné míře do digitálního prostoru, konzultace a poradenství bylo realizováno převážně online formou. Vysoká kvalita poskytovaných služeb byla nadále, a to bez ohledu na ne vždy příznivou

situaci, zachována. S ohledem na skutečnost, že i ostatní státy EU přijaly v souvislosti s pandemií přísná opatření, klesl adekvátně také počet zájemců o zaměstnání v EU.

Důležitou roli hrála síť EURES v roce 2021 také v příhraničních regionech, kde sloužila k poskytování informací o záležitostech souvisejících s příhraniční pracovní mobilitou. V rámci snah o zvyšování konkurenceschopnosti české ekonomiky byly zahájeny projekty intenzivní spolupráce s vybranými zeměmi EU, s cílem přilákat do ČR kvalifikovanou pracovní sílu.

V.2.2 Podnikání cizinců v ČR

MPO evidovalo ke konci roku 2021 celkem 2 106 539 podnikatelů (tj. o 30 529 více než v roce 2020, tj. +1,5 %). Podnikatelů-cizinců z tohoto počtu bylo celkem 102 422, což je o 4 619 více než na konci roku 2020 (tj. +4,7 %). Podnikatelé-cizinci tak tvořili 4,9 % z celkového počtu podnikatelů na území ČR.

Registrováno bylo celkem 3 091 488 živnostenských oprávnění, což je o 67 732 více než v roce 2020. Na cizince připadalo 138 346 živnostenských oprávnění (o 7 191 více než v roce 2020, tj. +5,5 %).

Podnikání cizinců v ČR – vývoj v letech 2011–2021

Stav ke dni 31.12.	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Podnikatelé cizinci	93 059	91 040	85 887	83 569	83 862	85 628	87 228	89 843	93 781	97 803	102 422
Živnostenská oprávnění	105 119	104 377	101 534	105 245	107 255	111 034	113 817	118 173	124 568	131 155	138 346

Zdroj: MPO

Mezi podnikateli-cizinci byly **ženy zastoupeny necelou jednou třetinou** (33 126, tj. 32,3 %). U registrovaných živností pak podíl žen dosahoval hodnoty 31,7% (v absolutních číslech se jedná o 43 908 živností registrovaných na ženy). Podíl žen mezi podnikateli je na stejné úrovni jako předchozí rok.

Dle krajů bylo v hodnoceném roce nejvíce cizinců-podnikatelů na území hl. m. Prahy (42 064, z toho bylo 14 798 žen), ve Středočeském kraji (12 104, z toho 3 929 žen), v Jihomoravském kraji (8 317, z toho 2 416 žen), Ústeckém kraji (8 007, z toho bylo 2 244 žen) a Plzeňském kraji (5 999, z toho bylo 1 938 žen).

Mezi podnikateli-cizinci bylo v ČR v roce 2021 nejvíce státních příslušníků **Ukrajiny** (25 662), **Vietnamu** (20 584) a **Slovenska** (21 560). Tyto tři státní příslušnosti tvoří přes 66 % všech podnikatelů-cizinců.

V rámci TOP 10 jsou zastoupeny stejné státní příslušnosti, jako v předchozím roce, došlo jen k mírným změnám v jejich pořadí. Slovensko je nyní na druhém místě, kam se posunulo před Vietnam. Podobně Bulharsko odsunulo z 8. příčky Velkou Británii.

V rámci TOP 10 došlo k největšímu nárůstu v absolutních číslech v případě Ukrajiny (+1 507) a Slovenska (+ 1 307), v procentuálních hodnotách pak v případě Rumunska (+11 %) a Ruska (+9,8%).

Nad rámec TOP 10 došlo pak k největším procentuálním nárůstům⁴⁷ v případě občanů Ázerbájdžánu (125, tj. +31,6 %), Indie (206, tj. 30,4 %), Uzbekistánu (480, tj. +28 %), Portugalska (138, tj. + 26,6 %) a Kyrgyzstánu (110, tj. + 18,3 %).

Naopak pokles byl v rámci TOP 10 zaznamenán pouze u občanů Velké Británie (-215) a Spojených států amerických (-61).

⁴⁷ U státních příslušností, které vykazovaly více jak 100 podnikatelů-cizinců na území ČR.

Podnikatelé – cizinci – srovnání 2020/2021

Rok	2020	tj. %	2021	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Celkem podnikatelů cizinců	97 803	100,0	102 422	100,0	4,7	4 619
z toho TOP 10 (řazeno dle 2021):						
Ukrajina	24 155	24,7	25 662	25,1	6,2	1 507
Slovensko	20 253	20,7	21 560	21,1	6,5	1 307
Vietnam	20 505	21,0	20 584	20,1	0,4	79
Rusko	3 764	3,8	4 131	4,0	9,8	367
Německo	3 075	3,1	3 104	3,0	0,9	29
Polsko	2 742	2,8	2 928	2,9	6,8	186
Rumunsko	2 298	2,3	2 550	2,5	11,0	252
Bulharsko	1 898	1,9	1 953	1,9	2,9	55
Velká Británie	1 967	2,0	1 752	1,7	-10,9	-215
Spojené státy americké	1 685	1,7	1 624	1,6	-3,6	-61

Zdroj: MPO

V.3 VZDĚLÁVÁNÍ CIZINCŮ V ČR

V.3.1 Vzdělávání v mateřských školách

Mateřské školy navštěvovalo ve školním roce 2021/2022 celkem 12 103 dětí-cizinců. Z tohoto počtu má celkem 55 dětí udělený azyl. V českých mateřských školách jsou nejvíce zastoupeni státní příslušníci **Ukrajiny** (3 053), **Vietnamu** (2 753), **Slovenska** (2 197) a **Ruska** (777). Celkem se v mateřských školách vzdělávají děti 107 různých státních příslušností.

Předškolní vzdělávání je v ČR povinné pro děti od počátku školního roku, který následuje po dni, kdy dítě dosáhne pátého roku věku. Předškolní vzdělávání podporuje rozvoj osobnosti dítěte a v případě dětí-cizinců také umožňuje jejich rychlejší integraci do většinové společnosti.

Při porovnání počtu dětí-cizinců v mateřských školách v posledních třech školních letech můžeme konstatovat, že jejich počet je stále stoupající, poměr zástupců jednotlivých státních příslušností zůstává velmi podobný.

V.3.2 Vzdělávání v přípravných třídách základních škol a přípravném stupni základních škol speciálních

Od roku 2014 se začala sbírat data o dětech-cizincích, kteří navštěvují před zahájením povinné školní docházky přípravné třídy v základních školách. Ve školním roce 2021/2022 je v přípravných třídách základních škol a v přípravném stupni základních škol speciálních celkem 431 dětí-cizinců. Nejvíce dětí v přípravných třídách pochází z **Ukrajiny** (132), **Vietnamu** (118), **Slovenska** (45), **Ruska** (28) a **Mongolska** (24).

Přípravné třídy jsou určeny zejména pro děti s odkladem povinné školní docházky. Cílem je vyrovnat jejich vývoj a co nejlépe je připravit na přechod do povinného základního vzdělávání. Přípravný stupeň základní školy speciální pak slouží k přípravě dětí s těžším mentálním postižením na vzdělávání v základní škole speciální.

V.3.3 Vzdělávání v základních školách

Žáci-cizinci mají přístup ke vzdělávání a školským službám podle školského zákona v ČR za stejných podmínek jako občané ČR (nečiní se rozdíl v poskytování vzdělávání mezi žáky ze zemí EU, ze třetích zemí nebo podle formy pobytu).

V ČR je ve školním roce 2021/2022 celkem 30 543 žáků-cizinců na základních školách, z toho 275 žáků-cizinců má udělený azyl. Podle četnosti dle státní příslušnosti pochází nejvíce žáků-cizinců na ZŠ z **Ukrajiny** (9 646), **Vietnamu** (5 848), **Slovenska** (5 664) a **Ruska** (1 775).

Obdobně jako v mateřských školách se ani v základních školách nijak významně nemění četnost žáků podle státní příslušnosti. Celkové počty žáků-cizinců v základních školách se však rok od roku zvyšují, což klade zvýšené nároky na školy z hlediska zapojení těchto žáků do vzdělávacího procesu.

V.3.4 Vzdělávání na středních školách

V ČR se ve školním roce 2021/2022 vzdělává celkem 10 053 žáků-cizinců ve středních školách, z toho 51 žáků-cizinců má udělený azyl. Podle četnosti dle státní příslušnosti pochází nejvíce žáků-cizinců z **Ukrajiny** (3 112), **Slovenska** (2 003), **Vietnamu** (1 836) a **Ruska** (968).

V.3.5 Vzdělávání v konzervatořích

Počty žáků-cizinců studujících na konzervatořích se pohybují zhruba na stejné úrovni jako v minulých letech, i ve školním roce 2021/2022 jich je celkem 210. Nejpočetnější skupina žáků-cizinců pochází ze **Slovenska** (73), **Ukrajiny** (42) a **Ruska** (36).

V.3.6 Vzdělávání ve vyšších odborných školách

Ve vyšších odborných školách studuje ve školním roce 2021/2022 celkem 721 studentů-cizinců, nejvíce jich pochází ze **Slovenska** (287), **Ukrajiny** (166) a **Ruska** (136). Jeden student má udělený azyl.

V.3.7 Vzdělávání na veřejných a soukromých vysokých školách

Na veřejných a soukromých vysokých školách studuje v akademickém roce 2021/2022 celkem 52 108 studentů-cizinců, z toho 26 737 v rámci studia bakalářského, 19 944 v rámci studia magisterského (včetně navazujícího magisterského) a 5 594 v rámci studia doktorského. Nejvíce studentů-cizinců pochází ze **Slovenska** (20 914), **Ruska** (8 116), **Ukrajiny** (4 419) a **Kazachstánu** (2 578). Počty studentů oproti roku 2019 stouply, nicméně zastoupení jednotlivých státních příslušností zůstává téměř shodné.

MŠMT realizuje ve spolupráci s MZV a MV dva projekty na podporu studentské migrace, tzv. Zrychlenou proceduru (od roku 2013) a Režim student (od r. 2017); viz kapitola IV.4.2 Projekty v oblasti studentské migrace.

VI INTEGRACE

VI.1 INTEGRACE CIZINCŮ

Migrace do ČR může být efektivní a prospěšná cizincům i majoritní společnosti pouze tehdy, pokud je přímo provázána s integračními opatřeními. Nezbytnou nutností je aktivní integrační politika. Jejím cílem je podpořit začlenění cizinců do společnosti, vytvořit podmínky pro harmonické nekonfliktní soužití mezi cizinci a většinovou společností, **zamezit vzniku negativních sociálních jevů** doprovázejících soužití (např. vznik uzavřených komunit cizinců, či radikalizace) **a zajistit ochranu práv a bezpečnost všech obyvatel ČR**. Integrace je oboustranný proces, který na jedné straně vyžaduje ochotu k integraci ze strany cizinců a z druhé strany pak ochotu majoritní společnosti podpořit jejich úsilí o začlenění do společnosti.

Koordinací politiky integrace cizinců je pověřeno Ministerstvo vnitra, ale jednotlivá ministerstva jsou odpovědná za její realizaci v rámci jejich gesce. Realizovaná integrační opatření v roce 2021 vycházela z vládou schváleného usnesení ze dne 21. prosince 2020 č. 1352 o „*Postupu při realizaci aktualizované Koncepce integrace cizinců – Ve vzájemném respektu v roce 2021*“. Samostatnou linií je integrace osob s udělenou mezinárodní ochranou, kterou upravuje Státní integrační program⁴⁸.

Základní cílovou skupinou politiky integrace cizinců jsou státní příslušníci třetích zemí, kteří dlouhodobě legálně pobývají na území ČR. Doplnkovou cílovou skupinou **integračních opatření jsou občané EU**, kteří mají možnost využít některých integračních nástrojů, tj. především poskytování informací, sociální a právní poradenství, jazykové kurzy, či pomoc v tíživé životní situaci. Integračních opatření mohou jako doplňková skupina využívat i držitelé mezinárodní ochrany⁴⁹, a to nad rámec služeb poskytovaných v rámci Státního integračního programu. Ve výjimečných případech mohou být součástí cílové skupiny i státní občané ČR, kteří mají prokazatelně obdobné integrační potřeby jako výše zmínění cizinci. S ohledem na to, že integrace je oboustranným procesem, je cílovou skupinou integrace také majoritní společnost. Integrační politika se ve zvýšené míře zaměřuje na integraci cizinců ve zranitelném či znevýhodněném postavení. Těmi jsou především ženy – cizinky (ekonomicky aktivní i ženy v domácnosti), cizinci – senioři a děti a mládež z řad cizinců.

Zásadním prvkem realizace integrační politiky je **síť 18 Center na podporu integrace cizinců**, která fungují ve všech krajích ČR. Cizincům poskytují široké spektrum integračních služeb a pomáhají i k vzájemnému poznání mezi cizinci a majoritou. Tato síť je doplňována integračními projekty obcí na lokální úrovni a projekty nestátních neziskových organizací.

Vybrané skupiny cizinců ze třetích zemí mají ze zákona povinnost absolvovat po 1. 1. 2021 **adaptačně-integrační kurz**. Cílem tohoto opatření je seznámit cizince s jejich právy a povinnostmi a posílit jejich samostatnost a nezávislost. Zároveň by jim absolvování mělo pomoci vymanit se ze systému závislosti na zprostředkovatelích a poskytnout jim informace o možnosti využívat integračních opatření.

⁴⁸ Dne 16. ledna 2017 schválila vláda České republiky svým usnesením č. 36 změnu usnesení vlády ze dne 20. listopadu 2015 č. 954, o státním integračním programu pro osoby s udělenou mezinárodní ochranou v roce 2016 a v letech následujících.

⁴⁹ Tzn. azylanti a poživatelé doplňkové ochrany.

Vzhledem ke klíčové úloze jazyka v oblasti integrace cizinců došlo od 1. září 2021 k dlouhodobě diskutovanému navýšení úrovně zkoušek z českého jazyka jako podmínky pro udělení trvalého pobytu z A1 (od roku 2009) na vyšší úroveň A2 Společného evropského referenčního rámce pro jazyky.

Ministerstvo vnitra předložilo vládě „Postup při realizaci aktualizované Koncepce integrace cizinců – Ve vzájemném respektu v roce 2022“, který vláda ČR schválila usnesením číslo č. 40 ze dne 26. 1. 2022.

VI.2 INTEGRACE AZYLANTŮ A OSOB S UDĚLENOU DOPLŇKOVOU OCHRANOU

Státní integrační program (dále jen „SIP“) je součástí azylové a migrační politiky. Legislativně SIP upravují §§ 68-70 zákona o azylu a usnesení vlády č. 36 ze dne 16. ledna 2017. Zde se kromě jeho závazných zásad stanoví i subjekt zastřešující integrační aktivity, tzv. **generální poskytovatel integračních služeb** (dále jen „GPIS“). Od ledna 2017 je jím organizační složka státu – Správa uprchlických zařízení Ministerstva vnitra (SUZ).

Cílem programu je usnadnit proces integrace azylantů a osob požívajících doplňkové ochrany (oprávněné osoby) a jejich začlenění do společnosti v ČR. Jde především o asistenci a sociální poradenství v oblasti bydlení, vstupu na trh práce, zdraví, sociální pomoci a vzdělávání vč. systému rekvalifikací a v oblasti získávání a rozvoje znalosti českého jazyka.

Úkolem GPIS je koordinace a zajištění integračních služeb azylantům a poživatelům doplňkové ochrany, a to také ve spolupráci s ostatními subjekty, kterými jsou zejména dotčená ministerstva, obce, nestátní neziskové organizace, církve, dobrovolníci, zaměstnavatelé aj. GPIS může jednotlivé služby zajistit prostřednictvím třetí osoby formou subdodávky. Výše zmíněné spolupracující nestátní neziskové organizace se na zajišťování programu podílí na základě rámcové dohody uzavřené s GPIS. Oprávněným osobám zajišťují stejné služby, jaké by jim z programu zajišťoval přímo GPIS.

SUZ, jako GPIS, zprostředkovává služby oprávněným osobám na celém území ČR. Za tímto účelem provozuje síť kontaktních míst, která pokrývá hlavní regiony, v nichž se držitelé mezinárodní ochrany zdržují, přičemž součástí sítě jsou i Integrační azylová střediska v Brně, Havířově, Jaroměři a Ústí nad Labem.

Klíčovou aktivitou v oblasti podpory integrace oprávněných osob je sociální práce, kterou realizují pracovníci GPIS, případně smluvně vázané nestátní neziskové organizace, na základě Individuálního integračního plánu, který je klíčovým dokumentem popisujícím integrační cíle, kterých je třeba dosáhnout k lepší a snadnější integraci konkrétní osoby a průběh integrace v těchto klíčových oblastech: bydlení, zaměstnání, vzdělávání a odstranění jazykové bariéry, v oblasti sociální a zdravotní. Jedná se o aktivity, které povedou k naplnění stanoveného cíle. Realizace Individuálního integračního plánu (IIP) a příslušných aktivit je financován v rámci rozpočtu SIP s tím, že na realizaci každého IIP je vyčleněn finanční limit stanovený usnesením vlády. Plnění IIP trvá max. 12 měsíců. Všechny aktivity jsou v případě potřeby podporované tlumočníky přítomnými fyzicky i na telefonu.

V roce 2021 vstoupilo do SIP celkem **272 oprávněných osob**. Tento strmý nárůst⁵⁰ počtu oprávněných osob je dán zejména realizací pomoci **47 zdravotně hendikepovaným osobám z Běloruska v rámci projektu MEDEVAC, udělení doplňkové ochrany 41 žadatelům o mezinárodní ochranu z Číny a pomoci 118 evakuovaným osobám z Afghánistánu**. V průběhu roku bylo uzavřeno **celkem 120 individuálních integračních plánů** pro celkem 273 držitelů mezinárodní ochrany (jednotlivce i rodiny).

⁵⁰ V roce 2020 do programu vstoupilo 83 osob.

Oprávněné osoby SIP v roce 2021 dle státní příslušnosti

Státní příslušnost	Počet
Afghánistán	118
Bělorusko	47
Čína	41
Sýrie	17
Ázerbájdžán	7
Ukrajina	6
Myanmar	5
Venezuela	5
Jemen	3
Libye	3
Rusko	3
osoby bez státní příslušnosti	2
Írán	2
Kuba	2
Turecko	2
Alžírsko	1
Bolívie	1
Čad	1
Ghana	1
Irák	1
Kazachstán	1
Srí Lanka	1
Tádžikistán	1
Vietnam	1
Celkem	272

Zdroj: MV

Ze státního rozpočtu bylo na zajištění integračních služeb formou realizace IIP čerpáno celkem 7.757.603,45 Kč. Většinu uvedené sumy činily přímé výdaje za služby, zajišťování bydlení a vybavení oprávněným osobám, další náklady tvořily platby za integrační služby neziskovým organizacím.

Mimo realizaci IIP je v rámci SIP poskytována pomoc i osobám, které jsou umístěny ve zdravotnických zařízeních, či v registrovaných zařízeních sociálních služeb. V případě těchto klientů je v rámci SIP plně hrazen jejich pobyt v příslušných zařízeních, a to po celou dobu jejich pobytu. **V roce 2021 byl takto zajištěn pobyt celkem 9 osob a náklady s tím spojené, čerpané z rozpočtu SIP, dosáhly 1.831.103 Kč.**

VII MEZINÁRODNÍ OCHRANA A DUBLINSKÉ ŘÍZENÍ

VII.1 MEZINÁRODNÍ OCHRANA

Podmínky vstupu a pobytu cizince, který požádá o udělení mezinárodní ochrany na území ČR, a pobyt azylanta a osoby požívající doplňkové ochrany na území, upravuje zákon o azylu.

Žadatelem o udělení mezinárodní ochrany se rozumí cizinec, který požádal v ČR o mezinárodní ochranu, nebo cizinec, který podal žádost o udělení mezinárodní ochrany v jiném členském státě EU, je-li ČR příslušná k jejímu posuzování. Cizinec je v postavení žadatele po dobu řízení o udělení mezinárodní ochrany, případně po dobu soudního řízení o žalobě proti rozhodnutí MV podle zvláštního právního předpisu, má-li tato žaloba odkladný účinek.

Azylantem se rozumí cizinec, kterému byl podle výše uvedeného zákona udělen azyl, a to po dobu platnosti rozhodnutí o udělení azylu.

Osobou požívající doplňkové ochrany se rozumí cizinec, který nesplňuje důvody pro udělení azylu podle výše uvedeného zákona, ale byla mu udělena doplňková ochrana, a to po dobu platnosti rozhodnutí o udělení doplňkové ochrany.

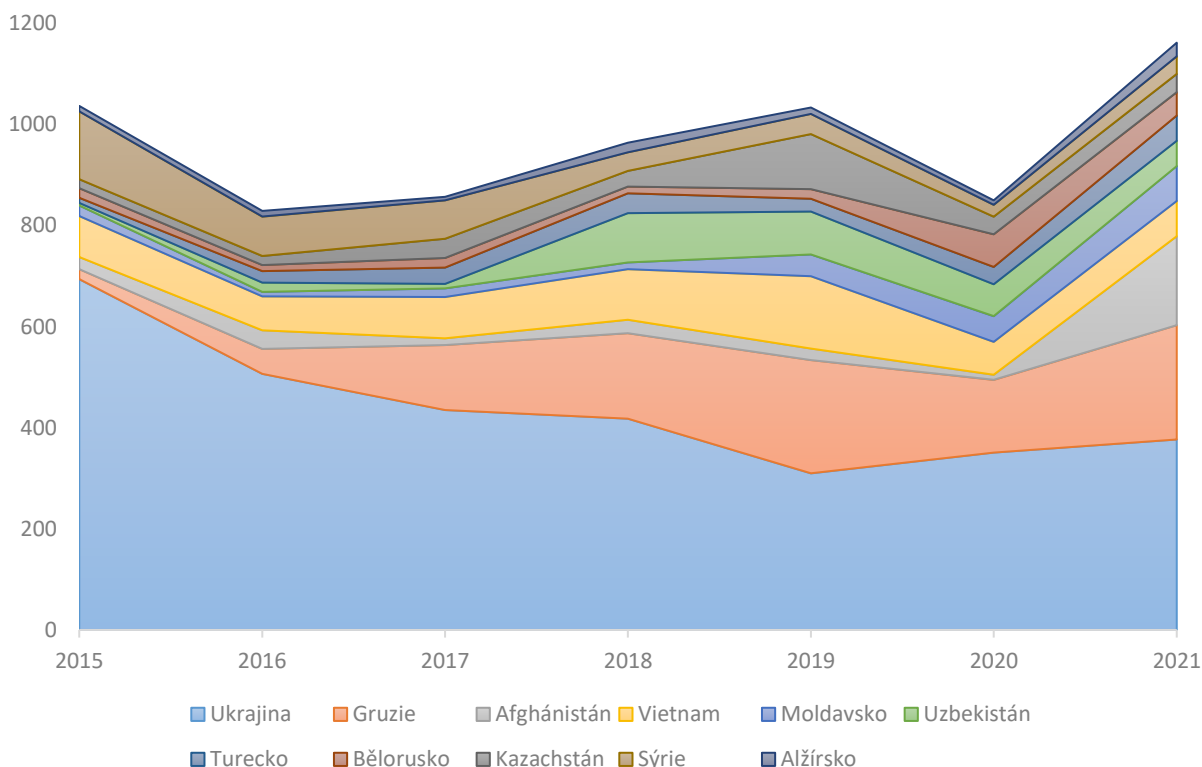
VII.1.1 Žádosti o mezinárodní ochranu

V roce 2021 se úroveň počtu žádostí od počátku roku mírně zvyšovala a od druhého čtvrtletí se držela na úrovni okolo 100 žádostí měsíčně. Výraznější výkyv v počtu žádostí byl zaznamenán v srpnu, kdy došlo k prudkému nárůstu počtu žadatelů v důsledku evakuací občanů z Afghánistánu, z nichž v ČR podalo 151 žádost o mezinárodní ochranu.

Celkem bylo v roce 2021 podáno **1 411 žádostí o mezinárodní ochranu**, což je ve srovnání s rokem 2020 nárůst o 21,2 %. Počty jsou však stále nižší než v roce 2019, tedy před vypuknutím pandemie onemocnění covid-19 (o 26,6 %). Podobná úroveň počtu žádostí byla naposledy zaznamenána v roce 2017. Kromě výše zmíněných občanů Afghánistánu nebyla v ČR v roce 2021 zaznamenána vlna žadatelů z do té doby nezvyklé země původu.

Na grafu níže je vidět vývoj počtu žadatelů v rámci 10 nejčastějších zdrojových zemí zaznamenaných v roce 2021. Zatímco dříve byli státní příslušníci Ukrajiny jasně dominantní státní příslušností žadatelů o mezinárodní ochranu v ČR, od roku 2017 rostl podíl žadatelů z Gruzie, ale také Vietnamu či Uzbekistánu. Až do roku 2021 nepatřili občané Afghánistánu k významně zastoupené skupině žadatelů v ČR, jejich roční podíl na celkovém počtu žadatelů se v letech 2015–2020 pohyboval na úrovni okolo 0,9 % – 2,5 %.

Nejčastější státní příslušnosti žadatelů o mezinárodní ochranu v roce 2021 a vývoj jejich počtu od roku 2015

Zdroj: MV

Ve srovnání s většinou zemí EU+⁵¹ do ČR směřují výrazně nižší počty žadatelů o mezinárodní ochranu. ČR se v pořadí cílových zemí žadatelů o mezinárodní ochranu nacházela v roce 2021 na 24. místě. Nižší počty žadatelů směřují už jen do 5 dalších zemí (Lucembursko, Lotyšsko, Slovensko, Estonsko, Maďarsko⁵²).

Žadatelé o mezinárodní ochranu v ČR v letech 2011–2021

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Počet žadatelů	756	753	707	1 156	1 525	1 478	1 450	1 701	1 922	1 164	1 411
Meziroční změna v %	-9,2	-0,4	-6,1	63,5	31,9	-3,1	-1,9	17,3	13,0	-39,4	21,2

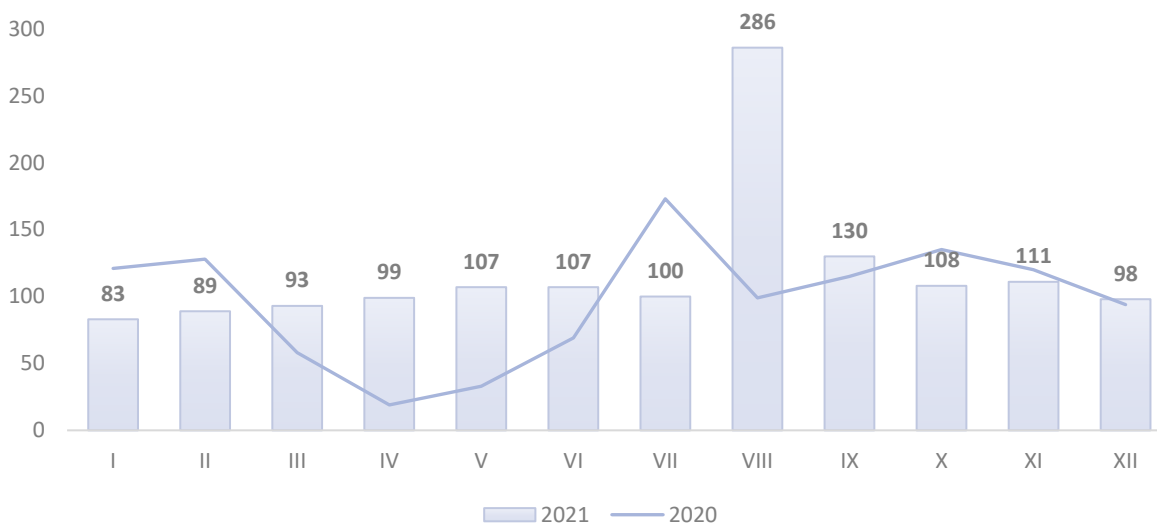
Zdroj: MV

Oproti roku 2020, kdy v jarních měsících v důsledku zavedených opatření proti šíření onemocnění covid-19 došlo k výraznému propadu v počtu evidovaných žádostí, v roce 2021 byly měsíční počty žadatelů víceméně stabilní. Kvůli evakuacím afghánských občanů bylo nejvíce žádostí podáno v průběhu III. čtvrtletí (516), v průběhu II. (313) a IV. čtvrtletí (317) byly počty vyrovnané a nejméně žádostí bylo podáno v průběhu I. čtvrtletí roku 2021 (265). Průměrný měsíční počet žádostí byl celkem 118 žádostí, což je v meziročním srovnání nárůst o 21 žádostí.

⁵¹ Tzn. členské státy Evropské unie společně s Lucemburskem, Norskem a Švýcarskem.

⁵² Dle dat EUAA.

Počet žádostí o mezinárodní ochranu - srovnání 2020/2021

Zdroj: MV

Celkem v ČR v roce 2020 žádali o mezinárodní ochranu cizinci z 57 zemí. Žadatelé bez státní příslušnosti podali celkem 9 žádostí. **Stále více žadatelů pochází z asijských zemí**, zatímco v roce 2020 jich byla necelá polovina, v roce 2021 to bylo již 54,7 % (772). **Druhým nejčastějším zdrojovým kontinentem byla Evropa** s podílem 37,2 % (525), zatímco v roce 2020 se zastoupení evropských zemí zvýšilo, v roce 2021 došlo ke snížení podílu o 4,2 procentních bodů. Z Afriky bylo podáno 89 žádostí, což je o 31 žádostí více než v předchozím roce. Podíl afrických zemí se tak rovněž mírně zvýšil na 6,3 %. Z amerického kontinentu pocházelo 16 žadatelů, což je o polovinu méně než předchozí rok a jejich podíl tak byl jen 1,1 %.

Nejvýraznější změnou, která byla při meziročním srovnání žadatelů v roce 2020 a 2021 zaznamenána se jednoznačně týká **nárůstu občanů Afghánistánu**. Díky proběhlým evakuacím se u nich jedná o naprosto nejvyšší meziroční nárůst, a to jak v absolutním počtu (+166), tak v relativním (+1 660 %). Občané Afghánistánu se tak v roce 2021 dostali na 3. pozici v rámci žebříčku nejpočetněji zastoupených žadatelů, zatímco v roce 2020 byli na místě 20 (s počtem 10 žadatelů). Celkem bylo od občanů Afghánistánu **podáno 176 žádostí o mezinárodní ochranu** (12,5 % z celkového počtu žádostí), z nichž 151 pocházelo od evakuovaných občanů. Mezi žadateli bylo vyrovnané zastoupení žen a mužů s mírnou převahou mužů (89, tj. 50,6 %) a více než třetinu tvořily nezletilé osoby (66, tj. 37,5 %).

Pořadí na prvních dvou místech se však v roce 2021 nezměnilo. Nadále bylo nejvíce žádostí podáno od občanů **Ukrajiny**. Ti podali celkem **377 žádostí o mezinárodní ochranu**. Došlo u nich meziročně k mírnému nárůstu o 7,4 % (tj. o 26 žádostí), nicméně téměř 30 % z nich bylo podáno již opakovaně. Celkově občané Ukrajiny tvořili 26,7 % všech žadatelů. Mezi žadateli byly více než dvě třetiny mužů (72,7 %) a nezletilých osob bylo 11,1 %. Klesající trend u této státní příslušnosti byl přerušen v roce 2020, kdy jejich počty opětovně rostly i přes důsledky opatření v rámci pandemie covid-19. Již druhý rok po sobě tak dochází k opětovnému nárůstu jejich počtu, ačkoliv v roce 2021 byl tento nárůst o něco nižší než v roce předchozím⁵³. Stále platí, že velká část občanů Ukrajiny podává své žádosti na území ČR se snahou zlegalizovat si pobyt.

Občané **Gruzie** byli v roce 2021 druhou nejpočetnější skupinou žadatelů o mezinárodní ochranu **s celkovým počtem 226 žádostí**, což tvoří 16 % všech žádostí. Ve srovnání s předchozím rokem se jedná

⁵³ V roce 2020 počet občanů Ukrajiny mezi žadateli o mezinárodní ochranu narostl o 41 osob, což znamenalo nárůst o 13,2 %.

o nárůst o 82 žádostí, což je v absolutních číslech druhý nejvyšší nárůst po občanech Afghánistánu (tj. o 56,9 %). Úroveň počtu žadatelů z Gruzie se tak vrátila na úroveň zaznamenanou naposledy v roce 2019 (tehdy 224 žadatelů). Trend vyššího počtu žadatelů z Gruzie je dlouhodobě spojen zejména se skutečností, že v roce 2017 po občany této země proběhla vízová liberalizace. Od té doby docházelo každoročně k nárůstu počtu žádostí. Na počtu udělených mezinárodních ochrann se však tento nárůst nijak neprojevil. Za posledních 7 let byla mezinárodní ochrana občanům Gruzie udělena jen ve 3 případech, a to při celkovém objemu 961 žádostí. V roce 2021 bylo mezi gruzínskými žadateli 33 žen a pouze 8 nezletilých osob. Celkem 17,7 % žádostí bylo podáno opakovaně.

Po občanech Afghánistánu dále na čtvrté pozici následovali občané **Vietnamu** s počtem **70 žádostí o mezinárodní ochranu**, kteří tak tvořili 5 % všech žadatelů. V meziročním srovnání se jednalo o 5 žádostí více než v roce 2020 (tj. nárůst o 7,7 %). Nicméně z dlouhodobého hlediska se jedná spíše o klesající trend, jelikož ještě v roce 2019 byl jejich počet více než dvojnásobný (tehdy 143 žadatelů). Mezi žadateli z Vietnamu převažovali muži (87,1 %) a nezletilých osob bylo spíše minimum (5,7 %).

TOP 5 nejčastějších žadatelů doplňovali v roce 2021 občané **Moldavska (69)**, kteří tvořili 4,9 % všech žadatelů. I u této státní příslušnosti došlo meziročně k nárůstu, a to o 18 žádostí (tzn. nárůst o 35,3 %). Mezi žadateli bylo 10 žen (tj. 14,5 %) a pouze 3 nezletilé osoby (tj. 4,3 %). Občané Moldavska podali v roce 2021 celkem 16 žádostí opakovaně. Zatímco mezi lety 2015–2018 se roční počty žadatelů z této země pohybovaly na úrovni maximálně dvou desítek žadatelů, od roku 2019 jejich počty meziročně pravidelně stoupají. Od roku 2016 však občanům Moldavska nebyla udělena žádná forma mezinárodní ochrany.

Hlavní zdrojové země, ze kterých žadatelé v roce 2021 pocházeli, jsou dále **Uzbekistán (50)**, **Turecko (50)**, **Bělorusko (46)**, **Kazachstán (36)**, **Sýrie (35)** a **Alžírsko (27)**. V případě občanů Alžírska se jednalo o meziroční nárůst o 200 % (+18 osob). K meziročnímu nárůstu došlo také u občanů Turecka (+16, tj. +47,1 %) a Sýrie (+12, tj. +52,2 %). Další nárůst⁵⁴ v absolutních počtech kromě TOP 10 byl zaznamenán v případě Somálska, jednalo se o 12 žádostí více, kdy se však jedná v procentech o nárůst o 1 200 %, což je po občanech Afghánistánu druhý nejvyšší procentuální nárůst. Jednalo se však o zvýšení v rámci plánovaného příjezdu rodinných příslušníků azylantky pobývajících na území ČR.

Naopak meziroční poklesy byly zaznamenány nejvíce u občanů Ázerbájdžánu (-32, tj. -78 %), Ruska (-20, tj. -51,3 %), Běloruska (-19, tj. -29,2 %), Kuby (-15, tj. -62,5 %) a Arménie (-15, tj. -40,5 %).

⁵⁴ Meziročně větší než 10 žádostí.

Žadatelé o mezinárodní ochranu dle státních příslušností – srovnání 2020/2021

Státní příslušnost	2020			2021			Změna proti předchozímu období	
	Počet žadatelů	tj. %	pořadí	Počet žadatelů	tj. %	pořadí	tj. %	absolutní číslo
Celkem	1 164	100,0	-	1 411	100,0	-	21,2	247
z toho TOP 10 (řazeno dle 2021):								
Ukrajina	351	30,2	1.	377	26,7	1.	7,4	26
Gruzie	144	12,4	2.	226	16,0	2.	56,9	82
Afghánistán	10	0,9	20.	176	12,5	3.	1 660,0	166
Vietnam	65	5,6	3.	70	5,0	4.	7,7	5
Moldavsko	51	4,4	5.	69	4,9	5.	35,3	18
Uzbekistán	63	5,4	4.	50	3,5	6.	-20,6	-13
Turecko	34	2,9	11.	50	3,5	6.	47,1	16
Bělorusko	65	5,6	3.	46	3,3	7.	-29,2	-19
Kazachstán	35	3,0	10.	36	2,6	8.	2,9	1
Sýrie	23	2,0	13.	35	2,5	9.	52,2	12
Alžírsko	9	0,8	21.	27	1,9	10.	200,0	18
ostatní	314	27,0	-	249	17,6	-	-14,6	-47

Zdroj: MV

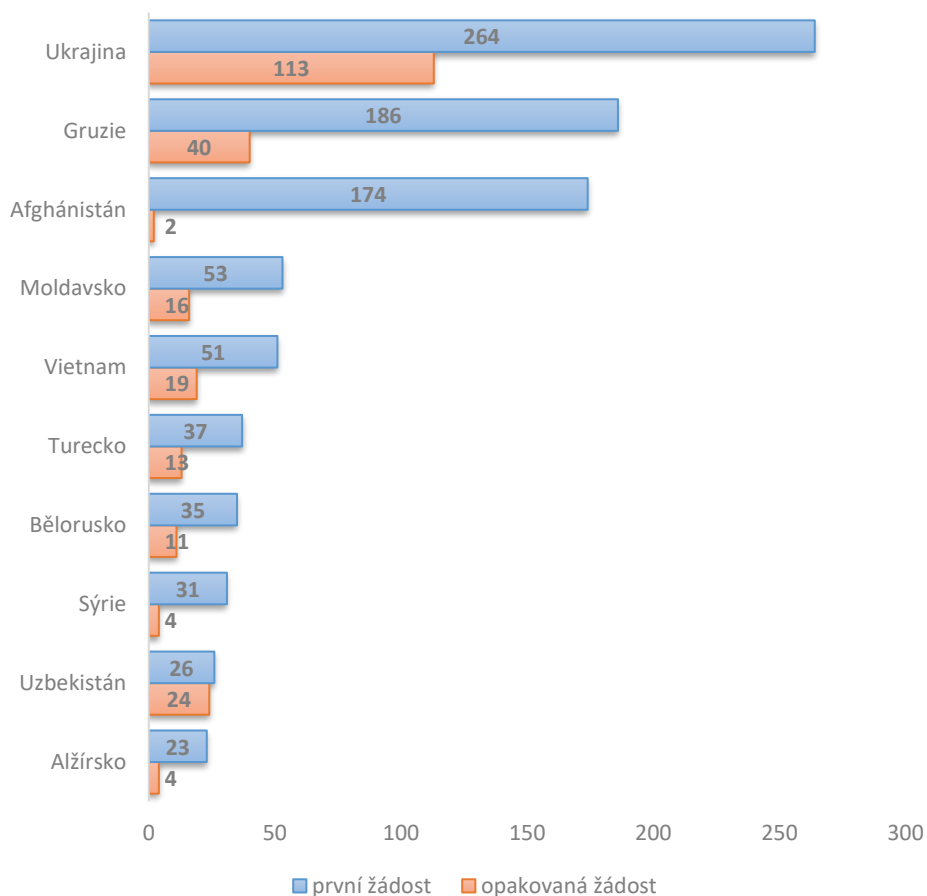
Z celkového počtu 1 411 žádostí o mezinárodní ochranu v roce 2021 jich bylo 1 060 (tj. 75,1 %) podáno poprvé a 351 (tj. 24,9 %) opakovaně⁵⁵. Podíl poprvé podaných žádostí se oproti roku 2020 mírně zvýšil (o 6,5 procentních bodů).

Na následujícím grafu je vidět pořadí zdrojových zemí žadatelů o mezinárodní ochranu, pokud jsou pro brány v úvahu žádosti podávané poprvé. Na prvních třech místech je pořadí stejné, z TOP 10 však vypadl Kazachstán, kde většina žádostí byla podána opakovaně (66,7 %).

Několik zemí v roce 2021 podalo pouze opakované žádosti (Kamerun, Ghana, Maďarsko, Senegal), z těchto zemí se však jedná pouze o jednotlivce. Nejvyšší podíl opakovaně podaných žádostí byl zaznamenán v případě Ázerbájdžánu (77,8 %), již zmíněného Kazachstánu (66,7 %), Kuby (66,7 %) a Číny (66,7 %) či Arménie (63,6 %).

⁵⁵ Počet žádostí podávaných opakovaně je sledován od implementace tzv. procedurální směrnice EU do zákona o azylu (novela zákona s účinností od 21. prosince 2007). Jedná se o Směrnici Evropského parlamentu a Rady 2013/32/EU ze dne 26. června 2013 o společných řízeních pro přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany. Cizinci mohou podávat nové žádosti ihned poté, co vstoupí v platnost rozhodnutí o neudělení mezinárodní ochrany u předchozí žádosti.

Pořadí státních příslušností žadatelů o mezinárodní ochranu dle
prvožádostí v roce 2021

Zdroj: MV

V rámci celkového počtu žadatelů v roce 2021 převažovali, stejně jako v předchozích letech, muži. Jejich podíl se však ve srovnání s rokem 2020 mírně snížil a dosáhl počtu 75,1 % (1 059).

V roce 2021 bylo mezi žadateli o mezinárodní ochranu registrováno **celkem 198 nezletilých osob**, což tvořilo 14 % všech žadatelů. Tento podíl ve srovnání s rokem 2020 narostl o 3 procentní body. Z hlediska podílu vykázal v rámci TOP 10 nejvyšší počet nezletilých žadatelů Afghánistán, Sýrie a Kazachstán.

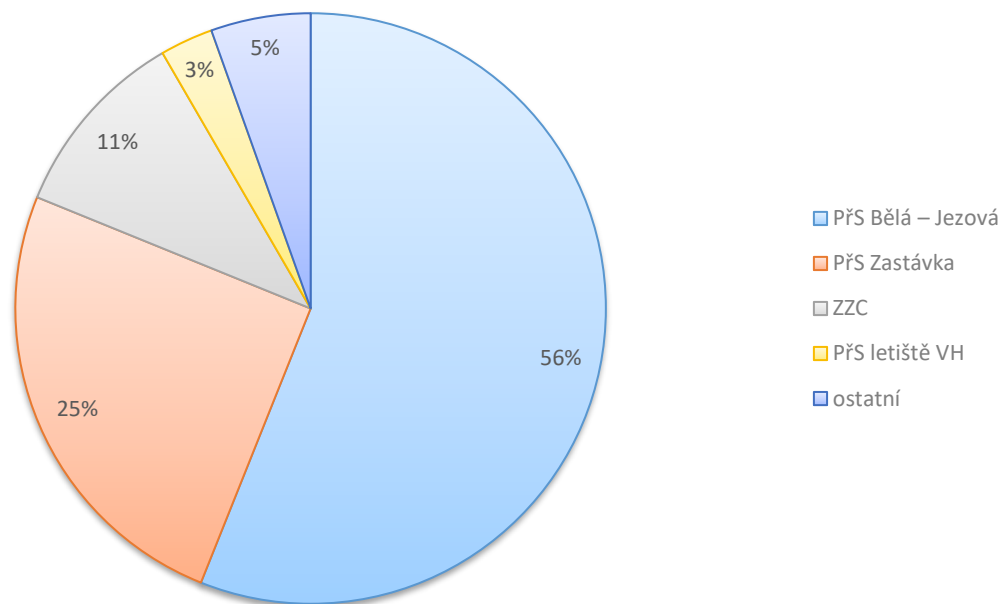
Nezletilé osoby mezi žadateli o mezinárodní ochranu v roce 2021

Státní příslušnost	Počet žádostí	Počet nezletilých	tj. %
Celkem	1 411	198	14,0
z toho TOP 10 (řazeno dle nejvyššího podílu):			
Afghánistán	176	66	37,5
Sýrie	35	13	37,1
Kazachstán	36	10	27,8
Ukrajina	377	42	11,1
Bělorusko	46	5	10,9
Turecko	50	4	8,0
Vietnam	70	4	5,7
Moldavsko	69	3	4,3
Gruzie	226	8	3,5
Uzbekistán	50	1	2,0
Alžírsko	27	0	0,0
ostatní	249	42	16,9

Zdroj: MV

Nadále v roce 2021 platilo, že i přes průběh pandemie covid-19 nebylo přijímání žádostí nijak pozastaveno. Pokračovala koordinace všech aktérů zapojených do provozu azylových zařízení společně s rezortním orgánem ochrany veřejného zdraví – odboru zdravotnického zabezpečení MV ČR. Nadále v roce 2021 fungovalo karanténní přijímací zařízení, které bylo v roce 2020 zřízeno v Bělé Jezové, kde byl podán nejvyšší počet žádostí (791). V přijímacím středisku Zastávka u Brna bylo podáno 354 žádostí, následovala zařízení pro zajištění cizinců (148) a přijímací středisko na mezinárodním letišti Václava Havla (41).

Místo podání žádosti o mezinárodní ochranu v roce 2021

Zdroj: MV

VII.1.2 Rozhodnutí o udělení mezinárodní ochrany

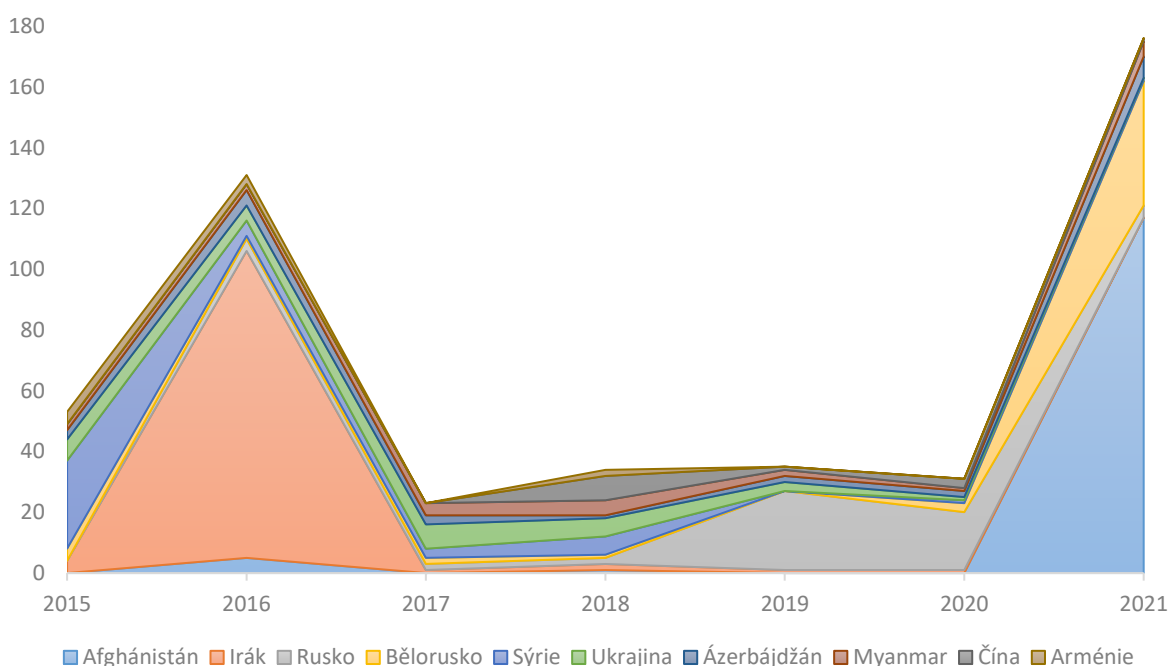
V roce 2021 MV vydalo celkem 1 642 rozhodnutí v řízení o udělení mezinárodní ochrany a 318 rozhodnutí v řízení o prodloužení doplňkové ochrany. Ke dni 31. 12. 2021 bylo evidováno 543 osob v řízení (tj. osob, o jejichž žádosti dosud nebylo rozhodnuto).

Zatímco v prvním roce pandemie covid-19 počet rozhodnutí týkajících se udělení mezinárodní ochrany meziročně poklesl zhruba o čtvrtinu, v roce 2021 se jejich počet zvýšil o 12,9 % (celkem o 187 rozhodnutí více). **Mezinárodní ochrana ve formě azylu či doplňkové ochrany byla udělena celkem 311 cizincům.** Je to o 197 více, než v předchozím roce. Na tomto nárůstu se podílí především udělená mezinárodní ochrana evakuovaným občanům Afghánistánu.

Na grafu níže je vidět souhrn žadatelů dle státní příslušnosti, kterým byla v součtu let 2015–2021 nejčastěji udělována mezinárodní ochrana **formou azylu** (pořadí 10 nejčastějších státních příslušností).

Je patrné, že zatímco v době migrační krize byl azyl nejčastěji udělován uprchlíkům z Iráku, v průběhu několika posledních let největší objem osob s uděleným azylem představují státní příslušníci Ruska a v posledním roce také občanů Afghánistánu a Běloruska. Ostatní státní příslušnosti získávají azyl v řádu několika jednotek osob ročně.

Souhrn TOP 10 nejčastějších státních příslušností s uděleným azylem v letech 2015–2021

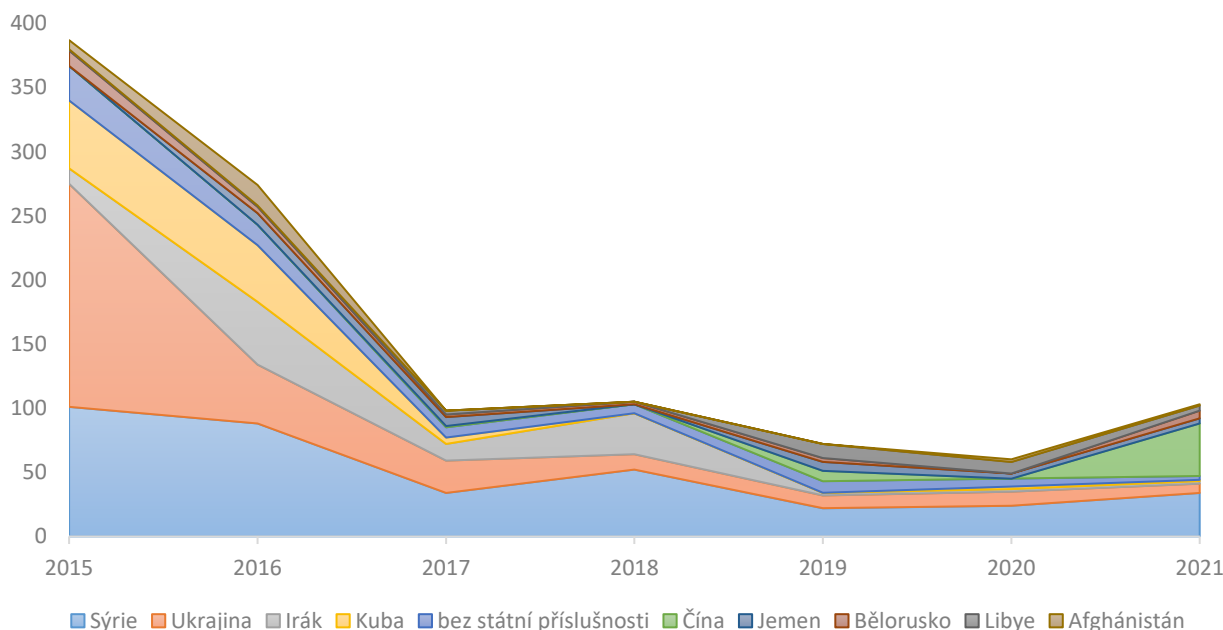

Zdroj: MV

Mezinárodní ochrana **formou azylu byla v roce 2021 udělena 191 žadatelům.** Jednalo se o již zmíněné občany Afghánistánu, kteří azyl získali ve 117 případech. Dále to byli občané Běloruska s 41 získanými azylu a Ázerbájdžánu (7).

Následující graf zobrazuje souhrn žadatelů dle státní příslušnosti, kterým byla v součtu let 2015–2021 nejčastěji udělována mezinárodní ochrana **formou doplňkové ochrany** (pořadí 10 nejčastějších státních příslušností). Roční počty udělených doplňkových ochrany v posledních letech klesaly, počty udělených doplňkových ochrany občanům Sýrie a Ukrajiny se snížily, zatímco v roce 2021 se zvýšil počet občanů Číny s udělenou doplňkovou ochranou.

Souhrn TOP 10 nejčastějších státních příslušností s udělenou doplňkovou ochranou v letech 2015–2021

Zdroj: MV

Formou doplňkové ochrany byla v roce 2021 mezinárodní ochrana udělena ve 120 případech. Nejčastěji byla udělena státním příslušníkům **Číny (41)**. Dále to byli občané Sýrie a Ukrajiny.

Doplňková ochrana byla prodloužena celkem v 279 případech, což je o 129 méně než v předchozím roce (-31,1 %). Obdobně jako v předchozím roce se nejčastěji jednalo o státní příslušníky **Sýrie (77)**, **Ukrajiny (53)**, na třetím místě byla doplňková ochrana prodloužena občanům Běloruska (25).

V průběhu roku 2021 bylo v rámci řízení o udělení mezinárodní ochrany **vydáno celkem 783 negativních rozhodnutí** (tj. 46,7 %), kdy bylo rozhodnuto o neudělení mezinárodní ochrany nebo zamítnutí žádosti jako zjevně nedůvodné. Řízení bylo zastaveno v 548 případech (tj. 33,4 %).

Míra udělení mezinárodní ochrany v roce 2021 tvořila 18,9 %, což je o 11,1 procentních bodů více než v předchozím roce. Tento nárůst byl způsoben především pomocí evakuovaným občanům Afghánistánu.

Udělený azyl dle státní příslušnosti v roce 2021

Státní příslušnost	Azyl udělen	tj. %
Afghánistán	117	61,3
Bělorusko	41	21,5
Ázerbájdžán	7	3,7
Myanmar	5	2,6
Ruská federace	4	2,1
Somálsko	3	1,6
Venezuela	3	1,6
Kuba	2	1,0
Čína	1	0,5
Kazachstán	1	0,5
Vietnam	1	0,5
Šrí Lanka	1	0,5
Sýrie	1	0,5
Tádžikistán	1	0,5
Turecko	1	0,5
Bolívie	1	0,5
Kolumbie	1	0,5
Celkem	191	100,0

Zdroj: MV

Udělená doplňková ochrana dle státní příslušnosti v roce 2021

Státní příslušnost	Doplňková ochrana udělena	tj. %
Čína	41	34,2
Sýrie	34	28,3
Ukrajina	7	5,8
Bělorusko	6	5,0
Libye	4	3,3
Mongolsko	4	3,3
Jemen	4	3,3
bez státní příslušnosti	3	2,5
Írán	2	1,7
Irák	2	1,7
Libanon	1	0,8
Kuba	1	0,8
Ghana	1	0,8
Čad	1	0,8
Myanmar	1	0,8
Ruská federace	1	0,8
Tádžikistán	1	0,8
Turecko	1	0,8
Afghánistán	1	0,8
Alžírsko	1	0,8
Uzbekistán	1	0,8
Venezuela	1	0,8
Vietnam	1	0,8
Celkem	120	100,0

Zdroj: MV

VII.1.2.1 Žaloby a kasační stížnosti podané soudům

Pokud jde o nápad žalob a kasačních stížností v roce 2021 v porovnání se všemi předchozími lety, lze dojít k závěru, že trend započatý rokem 2016, kdy došlo k vysokému nápadu žalob i kasačních stížností ke správním soudům, zůstává zachován i pro následující roky. Rok 2021 v tomto směru není výjimkou. Nápad žalob i kasačních stížností lze považovat v porovnání s předchozími lety za setrvalý, bez nějakého zásadního odrazu nepříznivé epidemiologické situace v ČR na množství a přezkum rozhodnutí v uvedené oblasti. Tento fakt umocňuje i častá účast zástupce oddělení na nařízených soudních jednáních v 255 případech (v roce 2020 to bylo v 241 případech).

Žaloby v roce 2020/2021⁵⁶

Žaloby	2020	2021	
		Celkem	z toho bez odkladného účinku
Žaloby celkem	1 015	963	446
z toho s odkladným účinkem	732	517	-
Rozhodnutí – celkem	1 019	939	209
zamítnutí či odmítnutí žaloby	703	598	183
zastavení řízení	210	201	93
zrušení a vrácení věci zpět	106	140	22

Zdroj: MV

Kasační stížnosti v roce 2020/2021

Kasační stížnosti	2020	2021	
		Celkem	z toho kasační stížnosti MV
Kasační stížnosti celkem	671	547	49
Rozhodnutí – celkem	567	571	43
zamítnutí či odmítnutí žaloby	480	438	35
zastavení řízení	38	40	1
zrušení a vrácení věci zpět	49	85	7

Zdroj: MV

VII.1.3 Azylová zařízení na území ČR

Správa uprchlických zařízení MV zajišťovala služby žadatelům o udělení mezinárodní ochrany a cizincům s udělenou mezinárodní ochranou v celkem **devíti azylových zařízeních** třech typů.

- **Přijímací středisko** (PŘS) slouží k ubytování cizinců do doby provedení úkonů uvedených v § 46⁵⁷ a 73 zákona o azylu.

SUZ MV provozuje **tři přijímací střediska**, a to karanténní zařízení přijímací středisko Bělá – Jezová, přijímací středisko Zastávka a přijímací středisko na mezinárodním letišti Václava Havla Praha. Karanténní zařízení přijímací středisko Bělá-Jezová SUZ MV je provozováno na základě mimořádného opatření Ministerstva

⁵⁶ Uváděné počty dokládají počet případů, v nichž soud požádal OAMP o vyjádření k žalobě či kasační stížnosti, nejde tedy o celkový nápad těchto opravných prostředků k soudům.

⁵⁷ 1) Žadatel o udělení mezinárodní ochrany nesmí opustit přijímací středisko do:

- a) provedení identifikačních úkonů podle § 47 zákona o azylu,
 - b) provedení lékařského vyšetření zaměřeného na zjištění, zda žadatel o udělení mezinárodní ochrany netrpí chorobou ohrožující jeho život či zdraví nebo život či zdraví jiných osob,
 - c) doby vydání průkazu žadatele o udělení mezinárodní ochrany (§ 57 zákona o azylu),
 - d) ukončení karantény nebo jiného opatření v souvislosti s ochranou veřejného zdraví, lze-li je uskutečnit v přijímacím středisku.
- 2) Žadatel o udělení mezinárodní ochrany nesmí opustit přijímací středisko na mezinárodním letišti ani po ukončení úkonů uvedených v odstavci 1.
 - 3) Cizinec, jemuž bylo řízení o udělení mezinárodní ochrany zastaveno z důvodu nepřípustnosti jeho žádosti o udělení mezinárodní ochrany podle § 10a písm. b) zákona o azylu, nesmí opustit přijímací nebo pobytové středisko až do doby, než bude dopraven do členského státu Evropské unie příslušného k posuzování žádosti o udělení mezinárodní ochrany, s výjimkou opuštění za účelem vycestování z území.

vnitru, odboru zdravotnického zabezpečení, jako orgánu ochrany veřejného zdraví, a je určeno pro ubytování nově příchozích klientů v režimu karantény v souvislosti s pandemií nemoci covid-19, a to jak žadatelů o udělení mezinárodní ochrany, tak i zajištěných cizinců, dále pro osoby pobývající v azylových zařízeních nebo v zařízeních pro zajištění cizinců, u kterých test na covid-19 prokázal pozitivní výsledek nebo pro další osoby dle aktuálního mimořádného opatření Ministerstva vnitra, odboru zdravotnického zabezpečení. Bylo zřízeno již v první vlně pandemie, a to dne 1. 4. 2020 s kapacitou 65 lůžek.

- **Pobytové středisko** (PoS) slouží k ubytování žadatelů o udělení mezinárodní ochrany do doby pravomocného ukončení řízení o udělení mezinárodní ochrany.

SUZ MV provozuje **tři pobytová střediska**, a to pobytové středisko Havířov, pobytové středisko Kostelec nad Orlicí a od roku 2018 pobytové středisko Zastávka (duální režim přijímacího a pobytového střediska). V obou typech byla vedle zajištění ubytovacích služeb zajišťována strava (SUZ MV buďto přímo vaří nebo vydává finanční příspěvek) a základní hygienické prostředky. Nezastupitelná je role sociálních pracovníků, k dispozici je vyvážená nabídka volnočasových aktivit. Pracovníci v přímém kontaktu s cílovou skupinou pracují pod odbornou supervizí. Klienti mají k dispozici služby sociálního šatníku, pro potřeby zejména zranitelných osob do zařízení dochází psycholog.

Ke dni 31. 12. 2021 byla **celková kapacita přijímacích a pobytových středisek 772 lůžek**.

Kapacita přijímacích a pobytových středisek k 31. 12. 2021

Typ azylového zařízení	Kapacita
Přijímací středisko – karanténní zařízení	
Bělá – Jezová	65
Přijímací středisko	
Praha – Ruzyně	36
Přijímací a pobytové středisko	
Zastávka	202
Pobytová střediska	
Havířov	192
Kostelec nad Orlicí	277
Celkem přijímací a pobytová střediska	772

Zdroj: SUZ MV

- **Integrační azylové středisko** (IAS) slouží k přechodnému ubytování azylantů a osob s udělenou doplňkovou ochranou.

Integrační azylová střediska slouží pro dočasné ubytování osob, kterým byl přiznán azyl nebo udělena doplňková ochrana v první etapě jejich integrace; maximální doba pobytu je stanovena zákonem o azylu na 18 měsíců. Všem ubytovaným azylantům i osobám s udělenou doplňkovou ochranou zde byla poskytována asistence sociálního pracovníka, poradenství zaměřené k získání bydlení, zaměstnání a další integrační aktivity včetně kurzů českého jazyka.

S ohledem na vytíženost kapacit pobytových středisek souběžně s protiepidemickými opatřeními a probíhajícími rekonstrukčními pracemi byla menší část kapacit většiny IAS (Předlice, Jaroměř a Havířov) v průběhu roku 2021 využívána i pro ubytování žadatelů o udělení mezinárodní ochrany.

Ke dni 31. 12. 2021 byla SUZ provozována celkem čtyři integrační azylová střediska, ve kterých je azylantům k dispozici celkem 44 ubytovacích jednotek (jsou obsazovány podle velikosti a charakteru ubytovaných rodin) s maximální kapacitou 124 lůžek.

Kapacita integračních azylových středisek k 31. 12. 2021

Integrační azylové středisko	Počet ubytovacích jednotek	Počet lůžek
Předlice	10	30
Jaroměř	10	22
Brno	4	20
Haviřov – Šumbark	20	52
Celkem	44	124

Zdroj: SUZ MV

Vytíženost ubytovacích kapacit v roce 2021

V roce 2021 přišlo do azylových zařízení celkem **1 344** nově příchozích cizinců – žadatelů o udělení mezinárodní ochrany (včetně novorozenců narozených v průběhu pobytu matky v azylovém zařízení) nebo osob ubytovaných na výjimku. Nejčastěji přicházeli do azylových zařízení státní příslušníci **Ukrajiny** (349 osob, tj. 26 %), **Gruzie** (225 osob, tj. 16,7 %), **Afghánistánu** (191 osob, tj. 14,2 %), **Vietnamu** (65 osob, tj. 4,8 %) a **Moldavska** (61 osob, tj. 4,5 %).

Kapacita přijímacích a pobytových středisek byla v průměru vytížena na 35 %, přičemž do těchto údajů jsou započítávány pouze osoby fyzicky pobývající v těchto zařízeních, jsou-li započteny evidenčně hlášené osoby, které odcházející pobývat mimo pobytová střediska, byla by **příjímací a pobytová střediska vytížena v průměru na 81 %**.

Žadatelé o mezinárodní ochranu ubytovaní v pobytovém středisku mají možnost na základě žádosti toto středisko dlouhodobě opustit. V roce 2021 tuto možnost využívalo průměrně 58 % evidovaných žadatelů o udělení mezinárodní ochrany.

Ubytovací kapacita integračních azylových středisek zůstala v průběhu roku beze změn.

Vytíženost ubytovacích kapacit a obsazenost IAS má pouze orientační charakter, protože ubytovací kapacity jsou spíše bytovými jednotkami než samostatnými pokoji. Počet volných lůžek tudíž nekopíruje počet volných bytových jednotek. V roce 2019 byl průměrný počet ubytovaných v IAS 71 osob, v roce 2020 se snížil na 52 osob, tedy průměrný počet 68 v roce 2021 vykazuje nárůst, způsobený příjmem většího počtu osob s udělenou mezinárodní ochranou.

Průměrné počty ubytovaných a vytíženost IAS v roce 2021 dle jednotlivých měsíců

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Roční průměr
Průměrný stav	68	68	66	63	60	65	71	69	70	68	77	71	68
Průměrná vytíženost v %	55	55	53	41	48	52	57	56	56	55	62	57	55

Zdroj: SUZ MV

VII.2 APLIKACE DUBLINSKÉHO NAŘÍZENÍ V ČR

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 604/2013⁵⁸ (nařízení Dublin III, dále jen „dublinské nařízení“) stanoví kritéria a postupy pro určení členského státu příslušného k posuzování žádosti o mezinárodní ochranu podané státním příslušníkem třetí země nebo osobou bez státní příslušnosti v některém z členských států.

⁵⁸ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 604/2013 ze dne 26. června 2013, kterým se stanoví kritéria a postupy pro určení členského státu příslušného k posuzování žádosti o mezinárodní ochranu podané státním příslušníkem třetí země nebo osobou bez státní příslušnosti v některém z členských států.

Mezi nařízením vytyčená kritéria patří například vydané vízum či povolení k pobytu, první žádost o mezinárodní ochranu na území členského státu nebo rodinné vazby.

Na přelomu roku 2020 a 2021 se potýkala ČR s relativně vysokým počtem dublinských případů osob, které byly na území ČR zadrženy pro nelegální pobyt a zajištěny do zařízení pro zajištění cizinců. U těchto osob bylo dalším šetřením, zejména v rámci porovnání otisků prstů v systému EURODAC zjištěno, že podaly svoji první žádost o mezinárodní ochranu na území Rumunska, popřípadě Bulharska. Proto majoritní část odchozích dublinských případů tvořily žádosti o přijetí zpět do Rumunska nebo v menší míře Bulharska. V průběhu jarních měsíců se tyto počty mírně snížily a situace se stabilizovala.

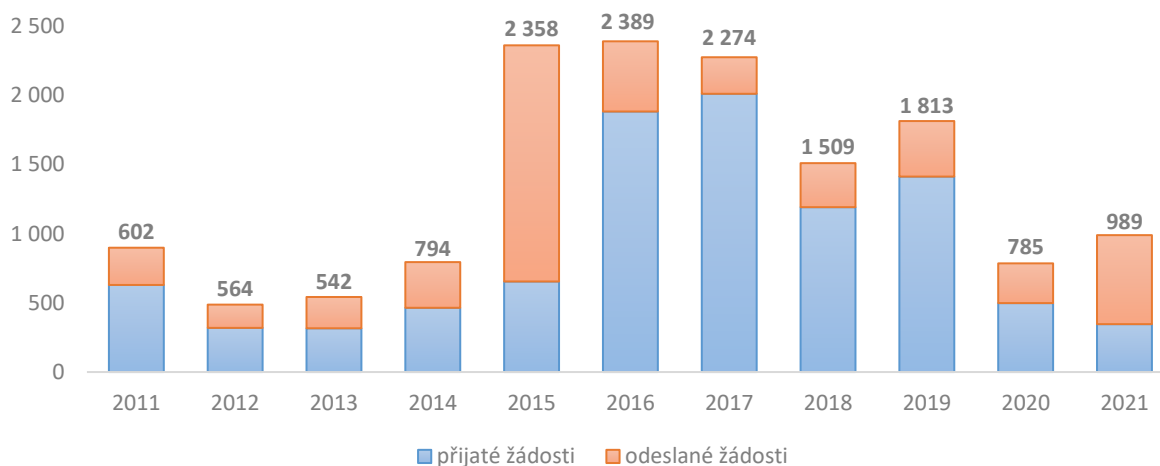
Zajímavým trendem se stala skutečnost, že osoby zadržené a zajištěné pro neoprávněný pobyt a pohyb na území ČR a které současně nepožádaly o udělení mezinárodní ochrany v ČR, po propuštění z detenčních nebo jiných zařízení odešly do Rakouska či Německa. V těchto zemích následně podaly žádost o mezinárodní ochranu. Jednalo se převážně o státní příslušníky Maroka a Sýrie. V této souvislosti došlo k nárůstu počtu přijatých žádostí o převzetí z těchto dotčených států.

Oproti roku 2020 se v roce 2021 zvýšil počet osob (převážně z Ukrajiny), žádajících o udělení mezinárodní ochrany na území ČR, a jimž byla vydána oprávnění k pobytu, zpravidla formou dlouhodobého víza, na území Polska.

V zásadě stabilní zůstal počet žadatelů o mezinárodní ochranu žádajících v ČR, u kterých bylo následně zjištěno, že se jedná o jejich druhou či již další žádost o mezinárodní ochranu na území členských států EU, nejčastěji tak byly odesílány žádosti o přijetí zpět do Německa.

Ačkoliv i rok 2021 byl v oblasti aplikace dublinského systému zejména pak při plánování a realizaci dublinských transferů stále významně ovlivněn restriktivními opatřeními členských států za účelem omezení šíření onemocnění covid-19, situace se v zásadě stabilizovala. Členské státy bez větších potíží spolupracovaly a respektovaly podmínky nastavené pro přijetí osob podle dublinského nařízení na své území, včetně podmínek pro přijetí osob do ČR. V roce 2021 již nedošlo k přímému pozastavení dublinských transferů ani jedním z členských států. Nicméně nejzávažnějšími důvody, jež měly za následek nemožnost realizovat dublinská přemístění, byly kapacitní možnosti, tj. zejména nedostatek leteckých spojení do cílových destinací, a také svévolné odchody či neznámé pobyty osob, které měly být předávány do členských států.

Počet dublinských případů v letech 2011–2021

Zdroj: MV

V roce 2021 ČR evidovala celkem **989 tzv. dublinských případů** (tzn. přijatých a odeslaných žádostí), což je oproti roku 2020 nárůst o cca čtvrtinu (+26 %). Nicméně stále se jedná o mnohem nižší počet, než byl

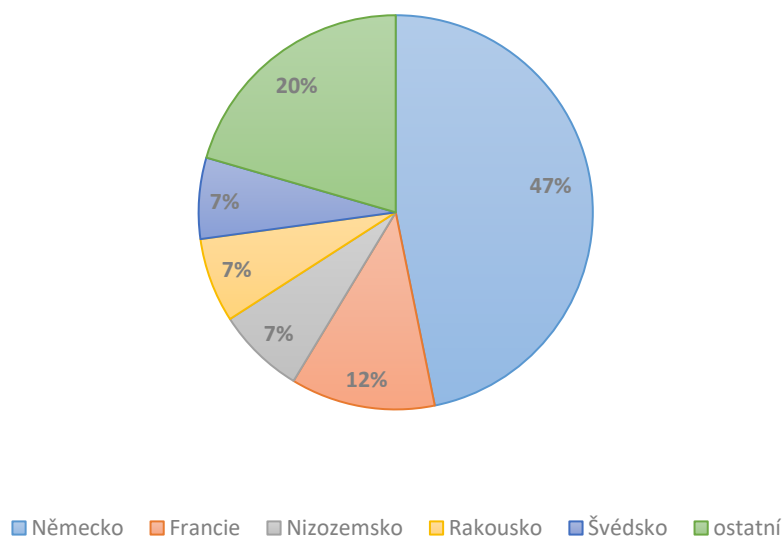
zaznamenáván v průběhu rekordních let 2015–2017, kdy počty dublinských případů přesahovaly 2 tisíce, a také než v letech 2018–2019, kdy se pohybovaly na úrovni 1,5–1,8 případů ročně.

VII.2.1 Přijaté a odeslané žádosti

V roce 2021 v důsledku pandemie onemocnění covid-19, omezení vydávání schengenských vstupních víz, restrikcí v oblasti cestování a pohybu na území členských států se ČR znovu od roku 2016 stala státem, která odesílala více žádostí a předávala více osob do odpovědných členských států, než jich přijímala na své území. ČR tak v roce 2021 přestala být přijímajícím členským státem. Podíl příchozích a odchozích žádostí je ve srovnání s předchozími lety výrazný, 1:2.

Případů zneužitých víz, se kterými souvisí následný počet dublinských případů, bylo v roce 2021 zjištěno celkem 96 (pokles o 54,7 %). Jedná se o situace, kdy žadatel o mezinárodní ochranu žádající buď v ČR, nebo na území členských států EU, byl současně držitelem víza opravňujícího ke vstupu na území členských států EU vydaných českými zastupitelskými úřady. Víza byla nejčastěji zneužívána občany Ukrajiny (36), Běloruska (19) a Libanonu (8). Z důvodu nízkého počtu zneužitých víz byl zaznamenán stejně jako v předchozím roce i nízký počet žádostí o převzetí⁵⁹, zatímco počet žádostí o přijetí zpět⁶⁰ se zvýšil a tvořil 2/3 přijatých žádostí. Důvody, pro které je ČR odpovědným členským státem, zůstávají stejné. Jednalo se i nadále o udělené vízum, či skutečnost, že osoba podala první žádost o mezinárodní ochranu právě na území ČR. Rodinné vazby, slučování rodinných příslušníků, či případy nezletilých osob bez doprovodu tvořily minimum dublinských případů registrovaných v ČR v roce 2021.

TOP 5 zemí EU, ze kterých ČR nejčastěji v roce 2021 přijala žádost v rámci dublinského řízení

Zdroj: MV

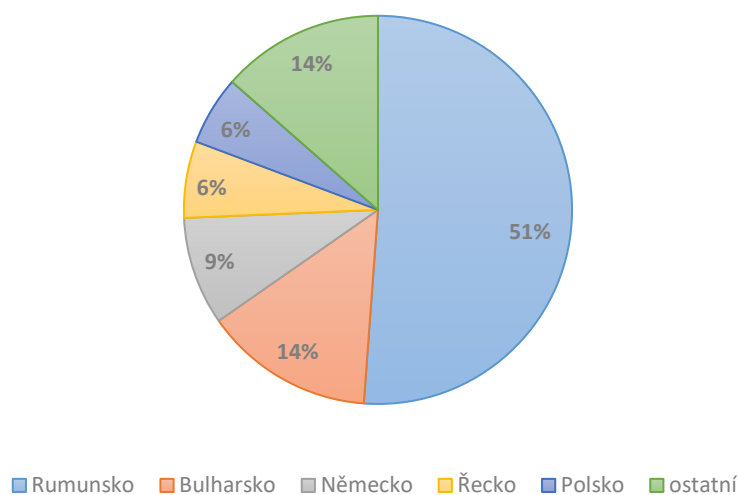
⁵⁹ Žádost o převzetí cizince odesílá členský stát EU, ve kterém žadatel požádal o mezinárodní ochranu, tomu členskému státu EU, který dříve tomuto cizinci udělil vízum či povolení k pobytu a je tedy příslušný k rozhodnutí žádosti o mezinárodní ochranu.

⁶⁰ Žádost o přijetí zpět cizince odesílá členský stát EU, ve kterém cizinec nyní pobývá a podal si v něm žádost o mezinárodní ochranu, a je určena tomu členskému státu EU, který již žádosti dotčeného cizince o mezinárodní ochranu posuzuje či v minulosti posuzoval a je tedy příslušný k rozhodnutí žádosti o mezinárodní ochranu.

Během roku 2021 **ČR přijala** z jiného členského státu celkem **346 žádostí** (pokles oproti předchozímu roku o 30,5 %). Z toho bylo evidováno 236 žádostí o přijetí zpět a 110 žádostí o převzetí⁶¹. Nejčastěji ČR tyto žádosti přijala z Německa (162), Francie (41) a Nizozemska (25). Ve všech třech případech se počty přijatých žádostí z těchto zemí oproti předchozímu roku snížily, v procentuálním vyjádření tomu bylo nejvíce u Francie (-66,1 %), poté Nizozemska (-24,2 %) a Německa (-20,6 %). Procentuálně nejvyšší pokles byl však zaznamenán v případě Španělska (-96 %), z kterého bylo v roce 2020 přijato 25 žádostí, v roce 2021 to byla pouze 1 žádost.

Za stejné období **ČR zaslala** jinému členskému státu **celkem 643 žádostí** o převzetí či přijetí cizince zpět, což znamená více než dvojnásobný meziroční nárůst (+124 %). Meziročně opět výrazně narostl počet žádostí o přijetí zpět do Rumunska, zatímco v roce 2020 směřovalo do Rumunska 60 žádostí o přijetí zpět, v roce 2021 to bylo 324 žádostí. Tyto žádosti se většinou týkaly občanů Afghánistánu, kteří se tak jednoznačně stali hlavní státní příslušností v rámci odesílaných žádostí (celkem 346 odeslaných žádostí se týkalo občanů Afghánistánu, tj. 53,8 %).

TOP 5 zemí EU, do kterých ČR nejčastěji v roce 2021 odeslala žádost v rámci dublinského řízení

Zdroj: MV

Jak je uvedeno výše, jednalo se především o osoby, které v rámci kontrolní činnosti PČR byly zadrženy na českém území bez dokladů totožnosti a bez oprávnění k pobytu a dalším šetřením bylo zjištěno, že byli žadatelé o mezinárodní ochranu v Rumunsku či Bulharsku. V této souvislosti byl zaznamenán i nemalý počet osob, které při svém zadržení uváděly věk nižší než 18 let (zpravidla mezi 16-17 let), než byl jejich věk skutečný. Přičemž následná šetření a vyšetření poukázala na skutečnost, že se jedná o osoby starší 18 let.

Stejně jako v předchozím roce byli druhou významnou skupinou občané Gruzie (46 odeslaných žádostí), kteří zneužívali bezvízového postavení na území členských států a žádali o mezinárodní ochranu, po neúspěšném řízení z členského státu odcházeli a podali druhou, případně další žádost o mezinárodní ochranu v ČR. Třetí nejvyšší počet odeslaných žádostí se v roce 2021 týkal občanů Sýrie (30).

Nejčastěji ČR odesílala v roce 2021 žádosti do Rumunska (329), dále do Bulharska (91), kde došlo také k několikanásobnému meziročnímu nárůstu (+70, tj. +333,3 %). Tímto se potvrzuje migrační aktivita na

⁶¹ V roce 2020 žádosti o převzetí tvořily 49 % celkového počtu přijatých žádostí. V roce 2021 to bylo 31,8 %.

západobalkánské trase, kterou občané třetích zemí využívají při cestě do Evropy. Třetí nejvyšší počet odeslaných žádostí směřoval do Německa (58).

VII.2.2 Realizované transfery

Navzdory pokračujícím omezením a restrikcím týkající se epidemiologické situace na území členských států, situace se oproti předchozímu roku stabilizovala. Členské státy flexibilně reagovaly a přizpůsobovaly se aktuálním situacím. Většina členských států stejně jako ČR stanovila podmínku pro přijetí osoby podstoupení PCR testu ne staršího 72 hodin před datem předání. Bez předložení negativního výsledku testu na covid-19 nebyl transfer osoby akceptován.

Celkově došlo k výraznému nárůstu počtu úspěšně zrealizovaných předání z ČR do odpovědných členských států ve vztahu k roku 2020.

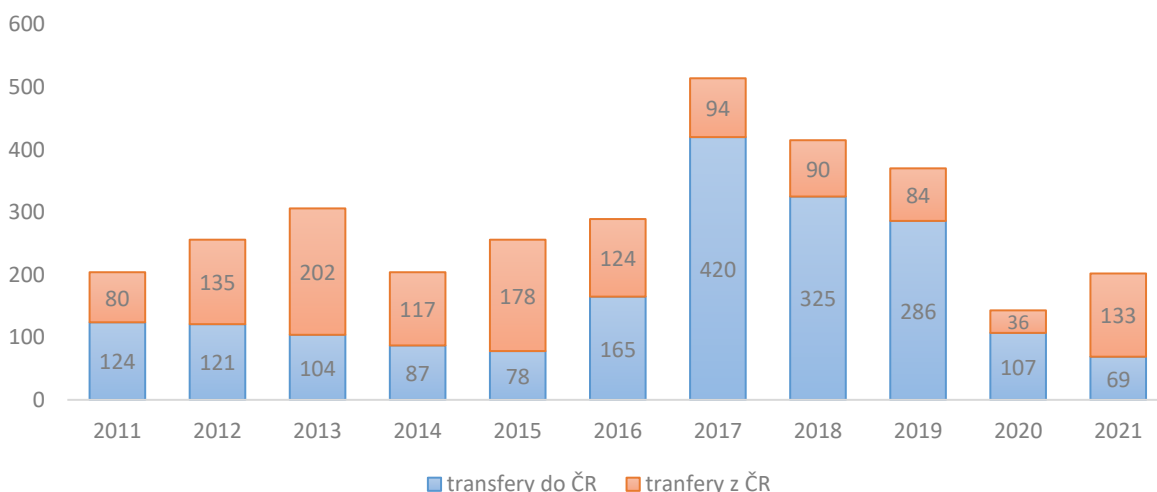
Významným úspěchem ČR v realizaci přemístění osob podle dublinského nařízení byla organizace celkem 6 tzv. charterových letů (hromadného přemístění osob), ve spolupráci s Ministerstvem obrany ČR, v rámci nichž bylo z ČR do Rumunska úspěšně předáno 53 osob podle dublinského nařízení.

V rámci transferů do ČR se změnila skladba předávaných osob, ve smyslu aktuálního právního postavení těchto osob na území ČR. V předchozích letech se ve většině případů jednalo o osoby, které se vracely do ČR v pozici žadatele o mezinárodní ochranu, tj. po jejich převzetí na předávacích místech se osoba vracela zpět do řízení o mezinárodní ochranu. V roce 2021 se tento podíl snížil, v téměř polovině případů se vracely na území ČR osoby, kterým bylo již řízení o udělení mezinárodní ochrany na území ČR pravomocně ukončeno.

V roce 2021 bylo **na území ČR** zrealizováno **celkem 69 transferů** (pokles o 35,5 %). Nejvíce osob bylo na území ČR předáno z **Německa** (21), **Nizozemska** (14) a **Švédska** (12).

Za stejné období bylo **z území ČR** do jiného členského státu zrealizováno **celkem 133 transferů** (nárůst o 269,4 %). Nejvíce osob bylo z území ČR předáno do **Rumunska** (74), **Německa** (15) a **Polska** (15).

Realizované dublinské transfery v letech 2011–2021

Zdroj: MV

VII.3 NEZLETILÍ CIZINCI BEZ DOPROVODU

I v roce 2021 MPSV zaznamenalo podněty z praxe naznačující narůstající trend v počtu nově příchozích nezletilých cizinců bez doprovodu (dále též „NBD“). V souvislosti s tímto trendem musely v praxi orgány sociálně-právní ochrany dětí řešit otázku nalezení vhodného umístění pro NBD, a to z hlediska specifických potřeb NBD. Cílem byla nejen optimalizace kapacit v zařízeních vhodných k přijetí NBD z hlediska jejich potřeb, ale řešila se též problematika karanténních míst v souvislosti s koronavirovou pandemií a další otázky, se kterými se v praxi pracovníci setkávají.

V roce 2021 poskytla zařízení pro výkon ústavní a ochranné výchovy zřizovaná MŠMT všestrannou péči celkem 176 nezletilým bez doprovodu. V roce 2020 bylo evidováno 93 případů nezletilých bez doprovodu, kterým byla poskytnuta péče. Jedná se tedy o meziroční zvýšení o 89,2 %.

Celkový počet NBD, kterým byla v roce 2021 poskytnuta péče dle státní příslušnosti

Státní příslušnost	Počet
Afghánistán	141
Alžír	3
Bělorusko	1
Irák	2
Libye	1
Maroko	5
Pákistán	2
Palestina	1
Rusko	1
Slovensko	2
Sýrie	9
Turecko	2
Uganda	1
Ukrajina	1
Vietnam	3
neurčeno	1
CELKEM	176

Zdroj: Zařízení pro děti – cizince

Z těchto klientů bylo 175 chlapců a 1 dívka. 26 klientů bylo ve věku do 15 let, ostatní ve věkové kategorii nad 15 let. Všichni klienti byli do zařízení umístěni na základě předběžného opatření soudu. Celkem 159 klientů v roce 2021 svévolně opustilo zařízení a pokračovalo ve své cestě do cílové země. 6 klientů podalo žádost o mezinárodní ochranu, ostatní nikoliv.

Zařízení pro děti - cizince po celý rok 2021 bylo aktivním členem několika expertních skupin zabývajících se problematikou NBD, poskytovalo metodickou podporu OSPODům i soudům, vytvářelo materiály pro jednání na mezirezortních a mezinárodních setkáních, podílelo se na tvorbě koncepce přístupu ke zvýšené migrační krizi v období pandemie a účastnilo se všech jednání organizovaných státními i nevládními institucemi k problematice NBD.

Činnost všech zařízení v rezortu MŠMT po celý rok 2021 nebyla nijak omezena. I v období přísných hygienických opatření byly služby poskytovány v plném rozsahu garantovaném platnou legislativou.

Základním cílem odborné činnosti Zařízení pro děti – cizince je jejich integrace do české společnosti. Všem klientům je vypracován individuální vzdělávací plán a individuální plán rozvoje osobnosti dítěte. Oba tyto

plány jsou odborným pracovníkem a klientem pravidelně vyhodnocovány a jsou stanovovány nové cíle v integračním procesu. Tyto základní procesy nebyly nijak narušeny ani v období pandemických opatření v průběhu roku 2021.

Prvním integračním momentem je znalost českého jazyka. Ke splnění tohoto úkolu plně využíváme školu zřízenou při ZDC. Zde je navýšena hodinová dotace výuky ČJ a místo výuky druhého cizího jazyka je zařazen předmět rozvoj komunikačních dovedností. Odpoledne pak dochází k doučování českého jazyka jednak našimi pracovníky a pro děti po proběhlém diagnostickém procesu i externími zaměstnanci. Po celý rok byla výuka českého jazyka komplexně zajišťována prezenčně naší školou a externími spolupracovníky dle možností i formou on-line.

V rámci volnočasových aktivit mohou klienti navštěvovat zájmové aktivity mimo zařízení, kde se mohou potkávat s vrstevníky z české společnosti, navazovat vztahy, získávat nové zkušenosti a rozvíjet svoje jazykové schopnosti. Podporujeme i samostatné vycházky ze zařízení, sloužící nejen pro základní orientovanost v českém prostředí, městě a okolí, ale i pro podporu samostatnosti a komunikativnosti. V průběhu uplynulého roku byly tyto aktivity vzhledem k vládním nařízením různě omezovány. Podporovali a motivovali jsme však naše klienty k realizaci očkování proti onemocnění covid-19, tak aby mohli být co nejvíce v kontaktu s českými vrstevníky.

Cílem vzdělávání ve škole zřízené při ZDC je integrace klientů do běžného vzdělávacího proudu na úrovni ZŠ či SŠ. Pokud tedy klient prokáže dostatečné jazykové schopnosti, dostatečnou míru soběstačnosti a osobní předpoklady ke studiu, je mu umožněn přestup na běžnou ZŠ případně dle jeho profesní orientace, je mu podána přihláška ke studiu na SŠ. V roce 2021 byl přijat 1 klient ke studiu SŠ a dalších 6 postoupilo do vyšších ročníků SŠ. 2 studenti úspěšně ukončili vzdělání, pobyt v našem zařízení a měli zajištěnu práci i ubytování.

I přes všechna vládní a hygienická opatření v rámci pandemie se podařilo v ZDC zvládnout některé další aktivity vedoucí k integraci cizinců. Jednalo se například o pravidelně integrační skupiny, vedené terapeutkou a psycholožkou ZDC, které zpracovávají a prakticky nacvičují chování a reakce v běžných životních situacích. Podařilo se uspořádat i několik společných výletů, které jsou orientovány zejména na poznání přírody a historie ČR a celkové orientace v české společnosti. Proběhlo i několik vzdělávacích workshopů pořádaných neziskovými organizacemi a vedoucích k úspěšné integraci po ukončení vzdělání. I v tomto roce jsme podporovali spolupráci s dobrovolníky a hostitelskými rodinami, které se věnují pod odborným vedením našim klientům ve volném čase.

K zajištění zdárného procesu integrace slouží v ZDC také tzv. tréninkový byt. Zde jsou ubytováni studenti SŠ a VŠ, kteří se zde připravují na odchod ze zařízení. Je jim zde poskytnuta vysoká míra samostatnosti a zároveň zodpovědnosti za sebe sama, úspěšné zvládnutí studia, celkovou péči o byt, za hospodaření s finančními prostředky a dodržování nastavených pravidel. V roce 2021 zde bydleli 3 klienti.

VIII STÁTNÍ OBČANSTVÍ

V roce 2021 bylo uděleno státní občanství České republiky celkem 4 298 cizincům (o 1 642 osob více než v předchozím roce), z toho se jednalo ve 26 případech o osoby, kterým byla v ČR v minulosti udělena mezinárodní ochrana formou azylu.

Cizinci s uděleným státním občanstvím ČR v letech 2011–2021

Rok	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Cizincům uděleno státní občanství ČR	1 653	1 565	2 253	4 915	2 620	3 897	5 006	3 757	2 973	2 656	4 298

Zdroj: MV

Dále bylo vyhověno 58 žádostem o udělení státního občanství ČR podle § 28 zákona o státním občanství ČR (o 31 osob více než v předchozím roce), kdy bylo státní občanství České republiky uděleno nezletilým dětem, jejichž otec je státním občanem ČR, matka je cizinkou bez trvalého pobytu na území, není občankou členského státu EU, Švýcarska nebo státu, který je smluvní stranou Dohody o Evropském hospodářském prostoru a otcovství k dítěti bylo určeno souhlasným prohlášením rodičů.

V roce 2021 bylo uděleno státní občanství ČR podle § 29 zákona o státním občanství České republiky 11 osobám (v roce 2020 k takovému udělení nedošlo), tj. dětem, které se narodily na území České republiky a nenabýly narozením státní občanství ani jednoho z rodičů a alespoň jeden rodič měl na území České republiky povolen pobyt na dobu delší než 90 dnů.

K nabytí státního občanství České republiky zvláštním způsobem udělení podle § 30 zákona o státním občanství České republiky (nalezcenci na území České republiky starší 3 let) v roce 2021 nedošlo (stejně jako v předchozím roce).

V roce 2021 bylo uděleno státní občanství České republiky nejvíce státním příslušníkům **Ukrajiny** – 1 483 (o 547 osob více než v předchozím roce). Dále bylo státní občanství České republiky udělováno nejvíce státním příslušníkům **Ruska** – 917 (o 406 osob více než v předchozím roce), **Slovenska** – 585 (o 220 osob více než v předchozím roce), **Vietnamu** – 173 (o 84 osob více než v předchozím roce) a **Běloruska** – 139 (o 33 osob více než v předchozím roce).

V roce 2021 vydalo Ministerstvo vnitra v prvním stupni celkem 163 zamítavých rozhodnutí (o 22 méně než v předchozím roce).

V roce 2021 nabylo 1 771 cizinců státní občanství České republiky na základě některého z prohlášení, jež jsou zakotvena v zákoně o státním občanství České republiky (o 110 osob více než v předchozím roce).

Nabytí státního občanství prohlášením v roce 2021

Ustanovení zákona o státním občanství ČR	§ 31	§ 32	§ 33	§ 34	§ 35	§ 36
Počet osob, které nabyly státní občanství ČR prohlášením	753	109	0	4	883	22

Zdroj: MV

Celkem tedy v roce 2021 nabylo státní občanství České republiky udělením, zvláštními způsoby udělení či jednotlivými prohlášeními 6 138 osob (o 1 794 osob více než v roce 2020).

IX SPECIFICKÉ PROGRAMY A PROJEKTY V OBLASTI MIGRACE A AZYLU

IX.1 PŘESÍDLOVÁNÍ KRAJANŮ

V roce 2021 pokračoval program poskytování asistence při přesídlení českým krajanům. Realizaci tohoto programu umožnilo přijetí usnesení vlády ze dne 8. prosince 2014 č. 1014, kterým vláda ČR schválila nové zásady politiky vlády k přesídlování osob s prokázaným českým původem (krajanů) žijících v zahraničí.

Účast v programu neznamena pro jeho účastníky automatické povolení trvalého pobytu. Jedná se o usnadnění procesu přesídlení zejména tím, že stát přebírá odpovědnost za zajištění ubytování a prostředků k pobytu. Tato zvýhodnění jsou však poskytována osobám, u nichž je taková pomoc na místě, tedy zejména osobám z ohrožených oblastí, nebo zdravotně, sociálně, či ekonomicky znevýhodněným příslušníkům českých krajanů komunit.

V průběhu roku 2021 do ČR přesídlilo celkem 264 osob, příslušníků českých krajanů komunit na Ukrajině, v Ruské federaci a ve Venezuele. V případě Ukrajiny se jednalo zejména o příslušníky krajanů komunit v Záporožské, Oděské a Žitomírské oblasti a z Kyjeva. Do konce roku z této skupiny našlo 211 lidí stálé bydliště i práci a zcela se osamostatnili, čímž došlo k naplnění účelu tohoto programu. Zbytek přesídlených krajanů se bude do místa trvalého usídlení stěhovat na počátku roku 2022. Největší množství krajanů se usídlilo v Praze a na území Plzeňského, Jihočeského, Středočeského a Ústeckého kraje. Partnerem MV při realizaci tohoto programu byla i v roce 2021 Arcidiecézní charita Praha, která zajišťovala přímou práci s klienty.

Od počátku programu v roce 2015 do 31. prosince 2021 bylo do ČR přesídleno celkem 2 004 osob. Průměrná doba jejich pobytu v přechodném ubytování zajištěném MV se zkrátila na 63 dnů, což je o 7 dnů méně než v roce 2020. Ke zkrácení doby pobytu došlo i přes to, že byl program realizován v komplikovaných epidemiologických podmínkách.

Program, který je v souladu s výše uvedeným usnesením vlády, je otevřen k účasti příslušníkům českých krajanů komunit bez ohledu na zemi původu. Program bude pokračovat i v roce 2022, resp. s ohledem na zájem klientů i v letech následujících, přičemž lze předpokládat rozšíření cílové skupiny o krajanů z dalších oblastí, zejména z Jižní Ameriky a zemí bývalého Sovětského svazu.

IX.2 PROGRAM PODPORY A OCHRANY OBĚTÍ OBCHODOVÁNÍ S LIDMI

Program podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi MV (dále jen „Program“) je opatření vytvořené s cílem poskytnout obětem obchodování s lidmi podporu a náležitou ochranu na základě individuálního posouzení rizika. Je určen pro oběti obchodování s lidmi starší 18 let, a to jak pro občany EU obchodované na území ČR, pro občany třetích zemí obchodované na území ČR, tak pro občany ČR obchodované na území ČR či v zahraničí.

V rámci Programu bylo **v roce 2021 zařazeno celkem 11 pravděpodobných obětí obchodování s lidmi** (pokles o 2 osoby oproti roku 2020), a to z České republiky (5) a Mongolska (6). Jednalo se o 6 mužů a 5 žen. U těchto osob se jednalo o podezření na pracovní a sexuální vykořisťování.

Klíčovým cílem Programu je humanitární rozměr pomoci a ochrany obětí obchodování s lidmi. Obětem tohoto závažného trestného činu nabízí ubytování, psychosociální a zdravotní pomoc, služby tlumočení, právní asistenci, služby advokáta, asistenci při vyhledávání zaměstnání, pomoc při úpravě pobytového oprávnění a v případě zájmu realizaci důstojného návratu do země původu. Nicméně jeho účelem je také získávání relevantních informací o kriminálním prostředí, které mohou vést k odhalení, potrestání a odsouzení pachatelů. Všechny oběti zařazené v Programu projeví zájem o předání podnětů na prošetření svého případu na příslušný útvar PČR.

V roce 2021 nebyl v rámci Programu realizován žádný dobrovolný návrat oběti do země původu.

Poskytování služeb a péče o oběti obchodování s lidmi nebyla přerušena ani pandemií covid-19.

Preventivní aktivity a vzdělávací akce za rok 2021

V rámci preventivních aktivit se ČR v roce 2021 připojila ke kampani EMPACT, zaměřené na sexuální vykořisťování. V rámci této kampaně byly materiály šířeny prostřednictvím sociálních médií a rozeslány též neziskovým organizacím k případnému využití v rámci terénní práce.

V roce 2021 byla vydána metodika identifikace obětí trestných činů pro policisty. Jedná se o podrobný návod, jak správně rozklíčovat oběti trestné činnosti, a to jak z hlediska psychologického, tak právního. V rámci Strategie prevence kriminality je v plánu plošně proškolit policii, aby uměla využívat tuto metodiku a přispěla tak k lepší identifikaci obětí trestné činnosti.

V únoru 2021 Justiční akademie zorganizovala pro soudce a státní zástupce seminář věnovaný problematice obchodování s lidmi v oblasti sexuálního a pracovního vykořisťování, obchodování s dětmi, jakož i jiným formám vykořisťování obětí obchodování s lidmi a to aktuálně z pohledu státního zastupitelství, NCOZ a Ministerstva vnitra. Pozornost byla věnována rovněž tématům identifikace obětí obchodování s lidmi, zásadě netrestání, Programu podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi MV ČR a v neposlední řadě rozhodovací činnosti ESLP, ÚS ČR a obecných soudů.

K obchodu s lidmi dále v roce 2021 proběhla dvě školení konzulárních pracovníků. Školení a semináře pořádala v rámci policejního vzdělávání též NCOZ.

IX.3 STÁLÝ ZDRAVOTNĚ HUMANITÁRNÍ PROGRAM MEDEVAC

Program MEDEVAC je vládní, zdravotně humanitární program ČR, který se zaměřuje na poskytování lékařské péče zranitelným skupinám obyvatelstva v regionech zasažených migrací, zatížených velkým množstvím uprchlíků nebo v místech, kde není dostupná specializovaná odborná péče. Léčba je poskytována zdarma a výhradně civilistům, kteří se nacházejí ve vážném zdravotním stavu, či jim jejich zdravotní stav neumožňuje vést důstojný život. Program je realizován na základě usnesení vlády České republiky č. 956 ze dne 20. listopadu 2015. V návaznosti na projednávání nového evropského paktu o azylu a migraci schválila vláda ČR dne 21. června 2021 usnesením č. 556 novou Koncepti Programu Ministerstva vnitra MEDEVAC jako nástroje vnější migrační politiky České republiky (zkráceně Konceptce programu MEDEVAC). Hlavním cílem této nové koncepce je vytvořit ucelený koncepční a metodický rámec, prostřednictvím kterého budou určovány priority Ministerstva vnitra pro program MEDEVAC jakožto nástroje vnější migrační politiky ČR.

V roce 2021 program MEDEVAC podpořil zdravotnictví a poskytl pomoc v celkem 15 prioritních zemích, a to na Blízkém východě (Irák, Jordánsko, Libanon), v Africe (Burkina Faso, Ghana, Mali, Mauritánie, Nigérie, Senegal), ve východní Evropě (Bělorusko, Gruzie, Ukrajina) ve Střední Asii (Afgánistán) a v Jižní Americe (Peru), a to prostřednictvím lékařských misí, školení zdravotnického personálu, evakuací do České republiky

a podpory projektů na budování zdravotnické infrastruktury. I přes pokračující pandemii spojenou s restrikcemi v souvislosti s onemocněním covid-19 se podařilo uskutečnit většinu plánovaných aktivit.

Rozpočet programu MEDEVAC v roce 2021 činil 55 mil. Kč. Vzhledem ke zrušeným či přesunutým aktivitám programu v roce 2020 v důsledku pandemie covid-19 došlo k převedení nevyužité části rozpočtu z roku 2020 do roku 2021. Celkem bylo tedy v roce 2021 z rozpočtu programu MEDEVAC vyčerpáno 76 mil. Kč.

Souhrn dalších aktivit v rámci realizace programu MEDEVAC v roce 2021:

- Do realizace programu bylo **zapojeno 7 českých nemocnic** (FN Bulovka, FN Brno, IKEM, FN Královské Vinohrady, FN Moto, FN Olomouc, VFN)
- **12 operačních misí**, na kterých se uskutečnilo 487 operačních výkonů v Ghaně, Jordánsku, Libanonu, Senegalu (dětská kardiochirurgie, gynekologie, oftalmologie, ORL, plastická chirurgie, traumatologie)
- **Evakuace** 29 perzekvovaných zdravotníků a jejich rodinných příslušníků z Běloruska do ČR
- **2 online školení** zaměřená na pandemii covid-19 ve spolupráci s IKEM (Peru) a fyzioterapii ve spolupráci s VFN (Ukrajina)
- **2 školení zdravotnického personálu** v zahraničí v oblasti gynekologie a infektologie (Gruzie, Irák)
- **4 odborné stáže** v České republice z Ghany, Ukrajiny a Senegalu (fyzioterapie, gynekologie)
- **Podpořeno 8 zdravotní projektů mezinárodních organizací** (CARE Int., Caritas Int., ICRC, Lutheran World Federation, Světlo pro svět) v celkové výši 40 mil. Kč (Afgánistán, Burkina Faso, Gruzie, Irák, Keňa, Mali, Mauritánie, Nigérie)

IX.4 PROGRAM POMOC NA MÍSTĚ

V reakci na zhoršování bezpečnostní i humanitární situace v bezprostředním okolí EU, spojenou především s pokračujícím ozbrojeným konfliktem v Sýrii, schválila vláda ČR v lednu 2015 vznik stálého *Programu Ministerstva vnitra na asistenci uprchlíkům v regionech původu a prevenci velkých migračních pohybů* (Pomoc na místě). Na podzim téhož roku pak vláda schválila obecnější *Koncepci Ministerstva vnitra pro asistenci uprchlíkům a státům pod silnými migračními tlaky*, která formuluje obecný rámec, v rámci kterého Ministerstvo vnitra provádí a do budoucna bude provádět své aktivity ve vztahu k vnější dimenzi migrace, především pak asistencí uprchlíkům a státům, které jsou pod silnými migračními tlaky. V návaznosti na projednávání nového evropského paktu o azylu a migraci schválila vláda ČR v červenci 2021 novou *Koncepci Programu Ministerstva vnitra Pomoc na místě jako nástroje vnější migrační politiky České republiky* (zkráceně *Koncepce programu Pomoc na místě*). Jedná se o dokument nahrazující původní koncepci z roku 2015. Hlavním cílem této nové koncepce je vytvořit ucelený koncepční a metodický rámec, prostřednictvím kterého budou určovány priority Ministerstva vnitra pro program *Pomoc na místě*, jakožto nástroje vnější migrační politiky ČR.

Prostřednictvím programu *Pomoc na místě* Ministerstvo vnitra uděluje peněžní dary do zahraničí určené zejména na pomoc uprchlíkům přímo v místě jejich prvotního vysídlení a státům, které velký počet uprchlíků a migrantů hostí nebo se s nimi jako tranzitní země potýkají. Takový přístup snižuje důvody osob pro další pohyb směrem do Evropské unie a přispívá ke snižování nelegální migrace.

Podle údajů agentury Frontex překročilo v roce 2021 nelegálně hranice EU téměř 200 tisíc osob. Jedná se o nárůst o 60 % v porovnání s rokem 2020, ale současně též o nárůst 41 % oproti roku 2019. Nejfrekventovanější zůstává centrální středomořská trasa, kde cestu po moři ze severní Afriky směrem do

Itálie a na Maltu absolvovalo téměř 68 tisíc osob, což je o téměř 90 % více než v předešlém roce. Počet migrantů narostl též na trase přes západní Balkán, kde v roce 2021 dle statistik agentury Frontex hranice nelegálně překročilo téměř 62 tisíc osob. Ve srovnání s rokem 2020 se jedná o nárůst o 129 %, oproti roku 2019 dokonce o 307 %. Stabilní migrační tlak v roce 2021 zažilo Řecko. Přes východní středomořskou trasu přišlo v roce 2021 do EU 20,5 tisíc migrantů, což je o 1,4 % více oproti předchozímu roku. Podobný setrvalý trend zaznamenala i západní středomořská migrační trasa, na které Frontex v roce 2021 zaznamenal okolo 18,5 tisíce osob, které nelegálně překročily hranice ze severní Afriky do Španělska (nárůst o 7 %), dále také okolo 22 tisíc migrantů doplulo na Kanárské ostrovy (pokles o 3 %).

Migrační situaci v EU nicméně v roce 2021 nad rámec dění na těchto hlavních migračních trasách negativně ovlivnily dvě události, a to převzetí moci v Afghánistánu hnutím Tálibán a migrační tlak vyvolaný běloruským režimem na východní hranici EU.

Rozpočet programu Pomoc na místě v roce 2021 činil 140 mil. Kč. Mezi prioritní oblasti programu v roce 2021 patřil region Balkánu, region Blízkého východu a oblast širšího Sahelu. V návaznosti na dění na východní hranici EU směřovala mimořádná pomoc do Litvy.

Priorita č. 1 – region Balkánu

Bosna a Hercegovina – Podpora zajištění základních potřeb migrantů a uprchlíků - 5 mil. Kč

Peněžní dar byl poskytnut Mezinárodní organizaci pro migraci (IOM) na zajištění základních potřeb migrantů a uprchlíků v zimním období. Z daru bylo nakoupeno teplé oblečení, boty, spací pytle, přikrývky, matrace a další vybavení pro více než 700 osob pobývajících mimo ubytovací centra. Realizace projektu byla ukončena v srpnu 2021.

Bosna a Hercegovina – Podpora dobrovolných návratů a systematického sběru dat - 20 mil. Kč

Cílem projektu Mezinárodní organizace pro migraci (IOM) je podpora dobrovolných návratů migrantů z Bosny a Hercegoviny do zemí původu a podpora pravidelného a systematického sběru dat o migrantech nacházejících se na území Bosny a Hercegoviny. Cílovou skupinu tvoří až 40 000 osob v průběhu jednoho roku. Projekt byl zahájen v červenci 2021. Realizace projektu by měla být ukončena v červnu 2022.

Priorita č. 2 – region Blízkého východu a severní Afriky

Jordánsko – Podpora rozvoje podnikání syrských uprchlíků - 25 mil. Kč

Cílem projektu Úřadu Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky (UNHCR) bylo podpořit rozvoj podnikání syrských uprchlíků v Jordánsku, zejména žen. Celkem bylo podpořeno 604 osob. Aktivity zahrnovaly školení v oboru kadeřnictví, krejčovství a kosmetika. Dále bylo budoucím živnostníkům poskytnuto školení technických a obchodních dovedností a právní poradenství za účelem umožnit vstup na formální pracovní trh. 70 vybraných příjemců pomoci obdrželo vstupní grant na pořízení vybavení a materiálu nezbytného pro zahájení jejich podnikání, byla jim poskytnuta právní pomoc při registraci podnikání a byli propojeni s potenciálními obchodními partnery z řad maloobchodů i velkoobchodů, aby mohli úspěšně zahájit své podnikání. Realizace projektu byla ukončena v prosinci 2021.

Priorita č. 3 – širší Sahel

▪ Niger – Zřízení mobilní policejní jednotky na ochranu jižní hranice - 25 mil. Kč

Cílem projektu evropské mise EUCAP Sahel Niger je zřízení a vybavení mobilní policejní jednotky čítající cca 250 osob na ochranu jižní hranice Nigeru, v regionu Tillabéri. Permanentní ochrana této hranice je velkou výzvou. Přeshraniční terorismus (zejména při hranicích s Nigérií, Burkinou Faso a Mali), nelegální migrace, pašování drog a zbraní jsou bohužel velmi častým jevem. Projekt je spolufinancován ČR a Německem. V rámci projektu budou pořízena vozidla a technické vybavení, postaveny a vybaveny budovy a poskytnuto nezbytné zaškolení policejním jednotkám. Realizace projektu by měla být ukončena v červnu 2022.

▪ Senegal – Podpora ekonomických příležitostí a prevence nelegální migrace - 25 mil. Kč

Hlavním cílem projektu Mezinárodní organizace pro migraci (IOM) je podpora ekonomických příležitostí pro navrátilce a potenciální budoucí migranty ze Senegalu. Projekt zahrnuje komplexní podporu drobného podnikání navrátilců a mladých Senegalců prostřednictvím tvorby nových pracovních míst, zlepšení přístupu k financování včetně mikrokreditů, k vybavení a novým technologiím či prostřednictvím školení technických a podnikatelských dovedností. Druhým cílem projektu je osvěta mladých lidí a jejich rodin, propagace ekonomických příležitostí pro mladé v Senegalu prostřednictvím sdílení úspěšných příběhů navrátilců a představení alternativ k nelegální migraci. Realizace projektu byla zahájena v listopadu 2021 a bude ukončena v říjnu 2022.

Další podpořené projekty

▪ Maroko – Podpora společného projektu zemí V4 a Německa – 23,3 mil. Kč

Peněžní dar byl poskytnut Mezinárodnímu centru pro rozvoj migračních politik (ICMPD) jako příspěvek ČR do 1. pilíře společného migračního projektu zemí V4 a Německa v Maroku v návaznosti na dohodu premiérů zemí V4 a Německa a usnesení vlády č. 922 ze dne 14. září 2020. Implementace projektu by měla být zahájena v průběhu roku 2022.

▪ Litva – Materiální pomoc – 3,2 mil. Kč

V reakci na žádost litevského Ministerstva vnitra o pomoc v rámci Evropského mechanismu civilní ochrany (UCPM) byla do Litvy doručena materiální pomoc, která obsahovala 20 stanů, 100 skládacích lůžek s matrací, 500 dek, 20 topidel a 500 spacích pytlů ze zásob Hasičského záchranného sboru ČR. Litva o pomoc požádala v souvislosti s přílivem migrantů přes litevsko-běloruskou hranici.

▪ Litva – Podpora migračního systému a ochrany hranic – 13,5 mil. Kč

Peněžní dar udělený litevskému Ministerstvu vnitra v souvislosti s děním na litevsko-běloruské hranici bude využit zejména na výstavbu fyzické bariéry na této hranici, případně na zvyšování ubytovacích kapacit a přímou podporu migrantů a žadatelů o mezinárodní ochranu v zemi. Realizace bude probíhat do září 2022.

IX.5 AZYLOVÝ, MIGRAČNÍ A INTEGRAČNÍ FOND

Azylový, migrační a integrační fond (AMIF) je nástrojem Evropské unie v oblasti migrační a azylové politiky. Obecným cílem Azylového, migračního a integračního fondu je přispívat k účinnému řízení migračních toků, k podpoře integrace státních příslušníků třetích zemí do společnosti, k podpoře účinné návratové politiky a k provádění společné azylové politiky.

V roce 2021 probíhala v ČR realizace projektů AMIF v rámci závěrečné fáze programového období 2014–2020, zároveň probíhala příprava programového období 2021–2027, jehož fáze realizace projektů začne počátkem roku 2023.

IX.5.1.1 Programové období 2014–2021

Azylový, migrační a integrační fond byl zřízen nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 516/2014 ze dne 16. 4. 2014. Národní program Azylového, migračního a integračního fondu, který stanovuje priority ČR pro financování v rámci programového období, byl schválen EK dne 24. 3. 2015 a od té doby byl několikrát aktualizován. Odpovědným orgánem pro implementaci fondů EU v oblasti vnitřních věcí je odbor fondů EU v oblasti vnitřních věcí MV.

Národní program AMIF je zaměřen na čtyři hlavní (specifické) cíle – azyl, integrace, návraty a solidarita. ČR implementuje pouze tři specifické cíle, a to azyl, integrace a návraty. Na základě usnesení vlády č. 439 ze dne 5. června 2017 se ČR neúčastní realizace specifického cíle solidarita. K využití na běžné součásti národního programu, tj. pro realizaci projektů a technickou pomoc, je v národním programu ČR pro programové období 2014–2020 k dispozici celkem 34 074 031 eur, což odpovídá přibližně 868 mil. Kč.

Rozdělení alokace mezi jednotlivé specifické cíle AMIF⁶²

Specifický cíl	Alokace v Kč	tj. %
1 Azyl	114 750 000,00	13,0
2 Integrace	520 101 459,00	60,0
3 Návraty	160 650 000,00	19,0
Technická pomoc	73 295 432,85	8,0
Celkem	868 796 891,85	100,0

Zdroj: MV

▪ Specifický cíl *Integrace*

Stěžejní částí českého národního programu je oblast integrace státních příslušníků třetích zemí. Mezi čtyři hlavní priority ČR v oblasti integrace v návaznosti na migrační změny patří znalost českého jazyka, ekonomická soběstačnost, orientace ve společnosti a zlepšování vztahů mezi státními příslušníky třetích zemí a hostitelskou společností. Na podporu rozvoje integračních aktivit na regionální a místní úrovni je z prostředků AMIF podporován provoz Center na podporu integrace cizinců. Centra poskytují především informační servis, poradenství a podporu, dále nabízejí kurzy českého jazyka a kurzy socio-kulturní orientace. Centra dokázala integrační opatření přenést v zásadní míře na regionální a místní úroveň a umožnila efektivní spolupráci státní správy, územní samosprávy a nestátního sektoru. Další významnou položkou v rámci tohoto specifického cíle (SC) je podpora Klientského centra pro poskytování informací cizincům, který funguje na bázi telefonické infolinky, jehož využití a uplatnění bylo vzhledem k epidemiologické situaci covid-19 velkým přínosem k zajištění standardu poskytovaných služeb.

▪ Specifický cíl *Návraty*

Další významnou částí národního programu tvoří podpora návratové politiky. Hlavním cílem je vytvořit komplexní návratový systém podporující jak dobrovolné, tak nucené návraty státních příslušníků třetích zemí a zároveň zvýšit účinnost reintegračních mechanismů za účelem usnadnění sociální a ekonomické reintegrace v zemích původu. V současnosti jsou nejvýznamnějšími realizovanými projekty rekonstrukce objektů Zařízení pro zajištění cizinců (ZZC) Správy uprchlických zařízení MV ČR (SUZ). Jedná se o rekonstrukci kuchyně a vybudování čističky odpadních vod v ZZC Bálková. Zároveň byl v roce 2021 dokončen projekt výměny oken a dveří v objektech ZZC Bělá – Jezová a ZZC Vyšší Lhoty. Neméně důležitým záměrem v rámci tohoto SC je

⁶² Pro přepočítání alokace z eur na koruny byl použit kurz 25,5; uvedené částky je tedy nutno považovat za orientační.

projekt Asistovaných dobrovolných návratů a reintegrace, který je realizován Mezinárodní organizací pro migraci (IOM). V neposlední řadě míří podpora Ředitelství služeb cizinecké policie (ŘSCP) na realizaci nucených návratů, či na posílení kapacit v oblasti dobrovolných návratů (MV ČR).

▪ Specifický cíl Azyl

Třetí oblastí podpory je azylová politika, v rámci které je největší část finančních prostředků investována do vybudování a rekonstrukce infrastruktury Správy uprchlických zařízení. Rekonstrukce je zaměřena na modernizaci technologických a energetických zařízení azylových středisek SUZ. Dalším významným projektem ukončeným v roce 2021 byl nákup a rekonstrukce rozšiřujícího objektu Pobytového střediska Havířov. Tyto aktivity cílí zejména na zvýšení standardu poskytovaných služeb.

Stav implementace

Implementace národního programu AMIF probíhá od roku 2015. Za tuto dobu bylo k realizaci schváleno celkem 63 projektů. Realizace 36 projektů již byla ukončena, u několika z nich zatím probíhá administrace finančního vypořádání. V závěru roku 2021 stále probíhala realizace 27 projektů.

V tabulce níže je uvedena výše alokace, výše zavázaných finančních prostředků (tj. schválených projektů k podpoře) a výše skutečně proplacených finančních prostředků od počátku programového období. Vždy se jedná o finance z AMIF, tj. o 75 % či 90 % celkových nákladů projektů.

Výše alokace schválených projektů k podpoře od počátku programového období do roku 2021

Specifický cíl	Alokace v CZK	Zavázáno v CZK	Zavázáno v %	Schváleno v CZK	Proplaceno v %
1 Azyl	114 750 000,00	109 639 290,11	95,55	88 168 961,89	73,0
2 Integrace	520 101 459,08	532 031 360,49	102,29	312 046 540,98	55,0
3 Návraty	160 650 000,00	164 557 570,69	102,43	67 381 973,14	34,0
Celkem	795 501 459,08	806 228 221,29	101,35	467 597 476,01	54,0

Zdroj: MV

Projekty v rámci NP AMIF jsou realizovány několika typy příjemců. Nejvýznamnějším typem příjemce jsou organizační složky státu (57 % přidělené finanční podpory). Dalšími příjemci jsou pak nevládní neziskové organizace (31 %), kraje (7 %) a mezivládní organizace (5 %).

IX.5.1.2 Programové období 2021–2027

Azylový migrační a integrační fond pro programové období 2021–2027 byl zřízen nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1147/2021 ze dne 7. 7. 2021. Novinkou v realizaci AMIFu je změna systému řízení, které je nyní upraveno prostřednictvím nařízení o společných ustanoveních (tzv. CPR)⁶³. Jedná se o jednotný soubor pravidel pro 8 fondů EU, které představují třetinu unijního rozpočtu. To oproti programovému období 2014–2020 z hlediska systému řízení sblíží tyto finanční nástroje v oblasti vnitřních věcí s ostatními nástroji, jako jsou např. Evropský fond pro regionální rozvoj (EFRR), Evropský sociální fond plus (ESF+), Fond soudržnosti atd. Mimo procesních změn ve fungování těchto nástrojů byly přijaty i změny formální, nově se tak například na národní úrovni k AMIFu připravuje operační program, nikoliv národní program, jako tomu bylo doposud. V rámci formálních změn se rovněž mění označení orgánu, který je kompetenčně odpovědný za přípravu a implementaci AMIF, dle nové terminologie se jedná o řídicí orgán (ŘO), označení odpovědný orgán se v programovém období 2021–2027 již nebude používat.

Operační program Azylového, migračního a integračního fondu (OP AMIF), který stanovuje priority ČR pro financování v rámci programového období 2021–2027, byl vypracován ŘO v průběhu roku 2021 a zaslán EK

⁶³ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1060/2021 ze dne 24. 6. 2021.

ke schválení, které je očekáváno v průběhu 2. čtvrtletí 2022. Řídicím orgánem odpovědným za implementaci fondů EU v oblasti vnitřních věcí je i nadále odbor fondů EU v oblasti vnitřních věcí Ministerstva vnitra.

Operační program AMIF bude zaměřen na čtyři hlavní (specifické) cíle – azyl, integrace, návraty a solidarita. ČR implementuje pouze tři specifické cíle, a to azyl, integrace a návraty. Na základě usnesení vlády č. 439 ze dne 5. června 2017 se ČR nadále nebude účastnit realizace specifického cíle solidarita.

Rozdělení alokace mezi jednotlivé specifické cíle AMIF⁶⁴

Specifický cíl	Alokace v Kč	tj. %
1 Azyl	315 187 500,00	17,0
2 Integrace	903 900 000,00	50,0
3 Návraty	497 480 406,89	27,0
Technická pomoc	102 994 074,00	6,0
Celkem	1 819 561 981,00	100,0

Zdroj: MV

Pozn.: Částky vychází z aktuální verze OP AMIF, který prozatím nebyl schválen Evropskou komisí, výsledná podoba se tak ještě může změnit.

Hlavní (specifické) cíle AMIF, do jejichž realizace bude ČR zapojena:

■ Specifický cíl *Integrace*

Tento specifický cíl se v obecné rovině soustředí na usnadnění legální migrace a následnou integraci cizinců do společnosti. Cílem je podpora opatření k usnadnění legálního vstupu a pobytu v Unii, zajištění jednotného provádění unijního *acquis*, včetně prosazování pracovních norem či opatření za účelem sloučení rodin. Podpora integračních opatření je zaměřena na sociální a ekonomické začlenění státních příslušníků třetích zemí do naší společnosti, včetně posílení komunikačních a informačních aktivit pro cizince. Pro zajištění řádné integrace cizinců budou nadále podporována Centra na podporu integrace cizinců, která fungují na regionální úrovni a jsou významným nástrojem v ČR pro zajištění požadovaného stupně integrace cizinců do české společnosti. Mezi další podporovaná opatření patří např. kurzy českého jazyka či předpříjezdová opatření (prevence pracovního vykořisťování).

■ Specifický cíl *Návraty*

Opatření v rámci tohoto cíle se soustředí na podporu integrovaného a koordinovaného přístupu k navracení na úrovni EU a členských států. Opatření napomohou k rozvoji kapacit pro účinné, důstojné a udržitelné navracení, společně s omezováním faktorů motivujících k neoprávněné migraci. Mezi finančně nejvýznamnější opatření bude patřit provoz oddělení dobrovolných návratů (OAMP), kterým bude navázáno na aktivity realizované v programovém období 2014–2020. Mezi další podporovaná opatření patří realizace nucených návratů (Policie ČR) a dalších podpůrných nástrojů, jako je zajištění reintegrace v zemi původu (neziskový sektor/mezivládní organizace). V rámci boje proti neoprávněné migraci se OP AMIF zaměří rovněž na proaktivní boj proti pracovnímu vykořisťování, zejména podporou inspektorátů práce. V neposlední řadě bude podporován rozvoj ZC SUZ a posílení interkulturních dovedností pracovníků ZC, včetně vzniku pozice interkulturního mediátora (SUZ).

■ Specifický cíl *Azyl*

Obecným cílem je posílení společného evropského azylového systému, a to prostřednictvím jednotného uplatňování unijního *acquis* v celé EU, podpory kapacit azylových systémů členských států, či posílení spolupráce a partnerství s unijními orgány a třetími zeměmi za účelem řízení migrace. V rámci připravovaného finančního období si ČR definovala jako prioritu modernizaci infrastruktury azylových zařízení SUZ. Dalším výrazným záměrem bude provoz oddělení MV v oblasti spolupráce s nově vzniklou Agenturou EU pro otázky

⁶⁴ Pro přepočítání alokace z eur na koruny byl použit kurz 26; uvedené částky je tedy nutno považovat za orientační.

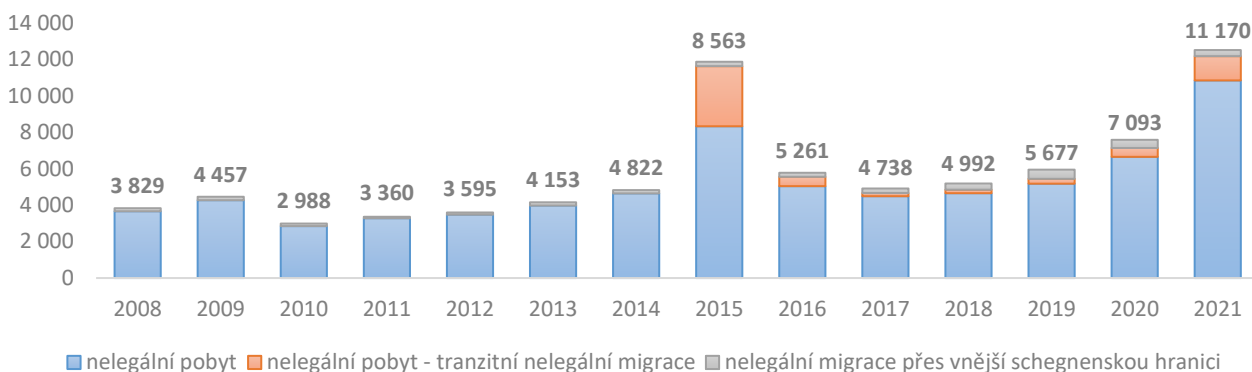
azylu (EUAA), včetně zajištění vysílání národních expertů do této organizace. Mimo investic do vytvoření struktur pro spolupráci s EUAA se plánuje rovněž posílení kapacit správních kapacit soudního přezkumu nedůvodných žádostí o mezinárodní ochranu či v oblasti informací o zemích původu cizinců.

X NELEGÁLNÍ MIGRACE V ČR

X.1 VÝVOJ NELEGÁLNÍ MIGRACE⁶⁵ V ČR

Vývoj nelegální migrace po roce 2008 (27. 12. 2007 vstup ČR do schengenského prostoru) ukazoval po prudkém snížení v roce 2010 postupné narůstání ročních počtů. Výrazná změna nastala v roce 2015, kdy v porovnání s rokem 2014 došlo k markantnímu nárůstu o 78 % (vlna tranzitní nelegální migrace). V roce 2016 došlo k výraznému poklesu, a to o 39 %. Pokles pokračoval i v roce 2017. V roce 2018 se trend obrátil a počet zadržených osob při nelegální migraci začal narůstat. K markantnímu zvýšení došlo v roce 2020 (+25 %), na což měla vliv situace v oblasti prevence proti šíření nemoci covid-19 a tento nárůst ještě strměji pokračoval v roce 2021 (+58 %). **Pokud budeme hodnotit roční počty od roku 2008 (tedy období 14 let), je počet za rok 2021 nejvyšší.**

Vývoj nelegální migrace v letech 2008–2021

Zdroj: ŘSCP

Pozn.: Podkategorie „nelegální pobyt – tranzitní nelegální migrace“ je staticky zvlášť sledována od června 2015.

V roce 2021 bylo orgány Policie ČR zjištěno **celkem 11 170 osob** při nelegální migraci na území ČR. V porovnání s rokem 2020 došlo **k markantnímu zvýšení** počtu, a to o 4 077 osob (tj. +57,5 %). Nadále mají v roce 2021 na oblast nelegální migrace vliv přijatá opatření v souvislosti s onemocněním covid-19. Z celkového počtu bylo 10 835 osob (tj. 97 %) odhaleno při nelegálním pobytu a 335 osob zjištěno při nelegální migraci přes vnější schengenskou hranici ČR.

⁶⁵ Od roku 2008 (po vstupu do schengenského prostoru) jsou sledovány dvě základní kategorie nelegální migrace na území ČR:

- 1. Nelegální překročení vnější schengenské hranice ČR** – v této kategorii jsou sledovány osoby, které nedovoleně překročily nebo se pokusily o nedovolené překročení vnější schengenské hranice (letišť) ČR. Pod pojmem osoby rozumíme cizince a občany ČR.
- 2. Nelegální pobyt** – v této kategorii jsou vykazováni cizinci zjištěni na území ČR, včetně tranzitního prostoru na letištích, kteří porušují zákonem předepsané podmínky pro pobyt cizince (nelegální vstup, překročení doby platnosti pobytu aj.). V této kategorii je **zahrnuta i podkategorie tzv. tranzitní nelegální migrace** (od roku 2015 sledována samostatně, cizinci překračující nedovoleně většinou pozemní vnitroschengenské hranice s cílem pokračovat přes území ČR do dalších států EU/Schengenu). Pod pojmem osoby rozumíme v této kategorii cizince.

Celkem bylo při nelegální migraci zjištěno 779 osob opakovaně⁶⁶, což představuje 7 % z celkového počtu osob odhalených při nelegální migraci.

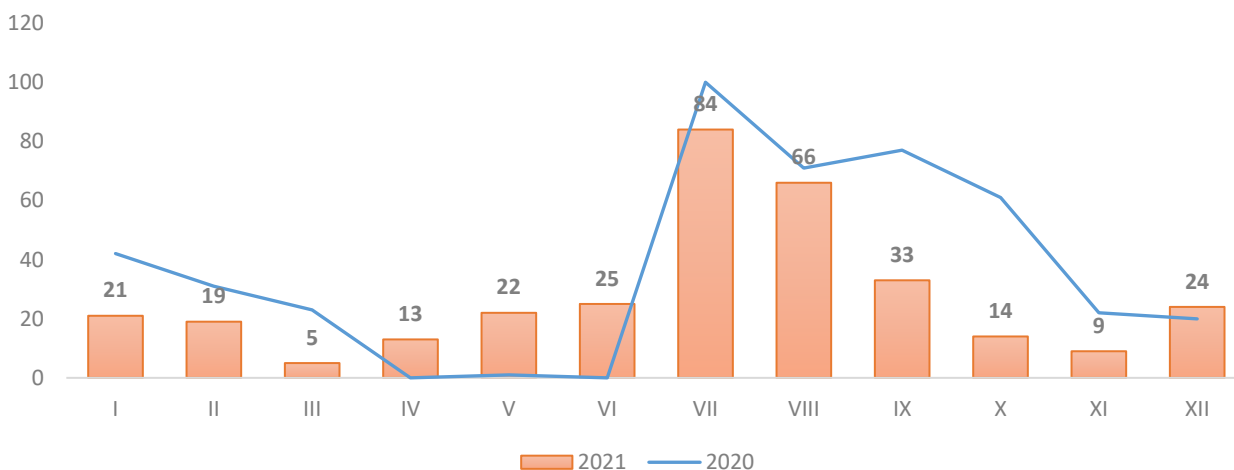
Z hlediska **státních příslušností** byli od roku 2008 tradičně nejpočetnější skupinou odhalených osob při nelegální migraci občané **Ukrajiny**. V roce 2015 došlo v rámci velké migrační vlny ke změně a první místo obsadili občané **Sýrie**. Po opadnutí migrační vlny se od roku 2016 na první místo opět vrátili občané Ukrajiny. Celkem bylo v roce 2021 odhaleno 5 976 občanů Ukrajiny (tj. 53,5 %). Na dalších místech se ve statistice umístili občané **Moldavska** (1 558 osob, tj. 13,9 %), **Afghánistánu** (529, tj. 4,7 %), **Sýrie** (434, tj. 3,9 %) a **Vietnamu** (310, tj. 2,8 %). V porovnání s rokem 2020 se na prvních dvou místech jedná o stejné státní příslušnosti (Ukrajina a Moldavsko). U občanů Afghánistánu došlo k posunu směrem vzhůru ze 6. místa na 3. pozici a u občanů Sýrie z 9. místa na 4. místo. Občané Vietnamu klesli o jedno místo. Těchto 5 státních příslušností se na celkovém počtu zjištěných osob při nelegální migraci podílí ze 79 %.

X.2 NELEGÁLNÍ PŘEKROČENÍ VNĚJŠÍ SCHENGENSKÉ HRANICE ČR

V roce 2021 bylo **odhaleno při nelegální migraci přes vnější schengenskou hranici ČR** (tedy vzdušnou hranici) celkem **335 osob**. V meziročním porovnání jde o **snížení o jednu čtvrtinu** (-113 osob, tj. -25,2 %). Během I. pololetí 2021 bylo odhaleno 105 osob (tj. 31,3 %), zatímco ve 2. pololetí 2021 se jednalo o 230 osob (tj. 68,7 %). V rámci jednotlivých měsíců roku 2021 byl nejvyšší počet vykázán v červenci (84 osob) a nejnižší v březnu (5 osob).

Také na vývoj nelegální migrace přes vnější schengenskou hranici měla nadále vliv pandemie covid-19 (průběžně se měnící podmínky pro vstup do ČR, nižší objem letecké přepravy cestujících aj.). Většina případů se týkala pokusů o vstup cizinců, kteří nespadali do výjimky umožňující vstup na naše území v rámci ochranného opatření Ministerstva zdravotnictví ČR vydaného za účelem ochrany před zavlečením onemocnění covid-19.

Měsíční vývoj nelegální migrace přes vnější schengenskou hranici - srovnání 2020/2021

Zdroj: ŘSCP

Seznam zjištěných **státních příslušností** nelegálních migrantů je rozmanitý, celkem se jednalo o 32 státních příslušností. Prvních pět státních příslušností se na celkovém počtu podílí ze 74 %. Vždy se jednalo o občany ze třetích zemí.

⁶⁶ Osoby jsou v databázi „Nelegální vstup a pobyt osob“ lustrvány v roce aktuálním a v roce předchozím.

Nelegální migrace přes vnější schengenskou hranici dle státních příslušností – srovnání 2020/2021

Rok	2020	tj. %	2021	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Celkem	448	100,0	335	100,0	-25,2	-113
z toho TOP 5 (řazeno dle 2021):						
Ukrajina	211	47,1	132	39,4	-37,4	-79
Rusko	43	9,6	48	14,3	11,6	5
Velká Británie	1	0,2	33	9,9	3200,0	32
Izrael	13	2,9	21	6,3	61,5	8
Turecko	8	1,8	15	4,5	87,5	7

Zdroj: ŘSCP

Většinu odhalených osob tvořili občané **Ukrajiny** (132 osob, tj. 39,4 %, -79 osob), kdy příletovou destinací byl zejména Kyjev a Lvov. Na druhém místě jsou občané **Ruska** (48 osob, tj. 14,3 %, +5 osob), kteří byli odhaleni hlavně na příletu z Moskvy a Petrohradu. Třetí místo patří občanům **Velké Británie** (33 osob, tj. 9,9 %, +32 osob), kteří byli nejčastěji zjištěni na příletu z Londýna a Istanbulu. Čtvrté místo obsadili občané **Izraele** (21 osob, tj. 6,3 %, +8 osob) a páté občané **Turecka** (15 osob, tj. 4,5 %, +7 osob). Největší meziroční poklesy jsou vykázány u občanů Ukrajiny (132 osob, -79 osob, tj. -37,4 %) a Gruzie (14, -44, tj. -75,9 %), naopak nejvyšší nárůst je u občanů Spojeného království (33 osob oproti 1 osobě v minulém období).

Z hlediska směru převládá záchyt na vstupu do ČR (330 osob, tj. 98,5 %), kde je v meziročním srovnání čtvrtinový pokles (-97 osob, tj. -22,7 %). Na směr z ČR bylo zjištěno 5 osob (tj. 1,5 %), kde došlo meziročně ke snížení o 16 osob (tj. -76,2 %). Při vycestování z ČR byly ve všech případech cizinci předloženy neregulární cestovní doklady, zatímco na vstupu do ČR pouze v 6 případech (podrobněji viz následující kapitola).

X.2.1 Neregulární cestovní doklady na vnější schengenské hranici

Celkem **11 osob** použilo při nelegálním překročení vnější schengenské hranice neregulární cestovní doklad, což z celkového počtu odhalených nelegálních migrantů na vnější schengenské hranici představuje pouze 3 %. Od roku 2008 (prosinec 2007 vstup ČR do Schengenu) se jedná o nejnižší roční počet v této kategorii. V meziročním porovnání je vykázán pokles o více jak polovinu (-17 osob, tj. -60,7 %), ale již v roce 2020 díky opatřením proti šíření pandemie covid-19 se jednalo o velice nízký roční počet (např. v roce 2019 byl počet 117 osob a v roce 2018 to bylo 94 osob).

Všechny případy byly odhaleny na ICP ML Praha Ruzyně. Jednalo se o 4 občany Gruzie, 4 Íránu, 1 Bangladéše, 1 Albánie a 1 Sýrie. Na směr do ČR bylo zjištěno 6 osob a na výstupu z ČR 5 osob.

Na příletu do ČR:

- 4 občané Íránu - přílet z Istanbulu (2 cestovní pasy Belgie, pas Polska a pas Nizozemska)
- 1 občan Sýrie - přílet z Istanbulu (neoprávněné vydání cestovního pasu Syrské republiky a povolení k pobytu v Německu na totožnost jiné osoby)
- 1 občan Bangladéše - přílet z Dubaje (neregulární vízový štítek Itálie).

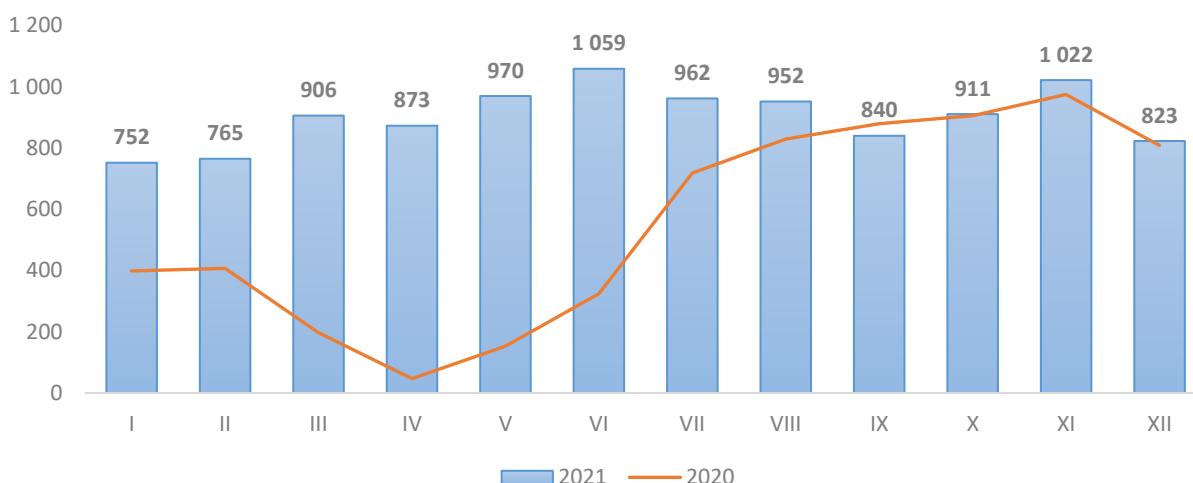
Na odletu z ČR:

- 4 občané Gruzie – 2 plánovaný odlet zřejmě do Edinburghu a 2 odlet do Manchesteru (2 průkazy totožnosti Slovenska a 2 cestovní pasy Izraele)
- 1 občan Albánie - odletu do Londýna (cestovní pas Itálie)

X.3 NELEGÁLNÍ POBYT

V roce 2021 bylo zjištěno **při nelegálním pobytu 10 835 cizinců⁶⁷**, kdy došlo v meziročním srovnání **k vysokému nárůstu**, a to téměř o dvě třetiny (+4 190 osob, tj. +63,1 %). Tento nárůst souvisí zejména s případy, kdy jsou zjišťováni cizinci (především občané Ukrajiny a Moldavska), kteří na naše území vstoupili v rozporu s ochranným opatřením Ministerstva zdravotnictví ČR vydaným za účelem ochrany před zavlečením onemocnění covid-19 (jedná se o pokračující jev, který byl zaznamenán ve větší míře od července 2020). V rámci jednotlivých měsíců byl nejvyšší počet vykázán v červnu 2021 (1 059 osob) a nejnižší v lednu 2021 (752 osob).

Měsíční vývoj nelegálního pobytu - srovnání 2020/2021

Zdroj: ŘSCP

Nelegálně pobývajících cizinci jsou orgány ČR zjišťováni hlavně ve **vnitrozemí ČR** (10 319 osob, tj. 97,2 % z celkového počtu nelegálně pobývajících cizinců zadržených orgány ČR) při běžné kontrolní činnosti, při cílených pobytových kontrolách a bezpečnostních akcích, ale také se mnohdy cizinci na útvary dostávají sami. Některé kontrolní akce jsou prováděny v součinnosti s dalšími orgány státní správy (celní správa, úřady práce aj.). Při kontrolní činnosti bylo zjištěno orgány ČR 8 770 osob (tj. 85 %) a 1 549 osob se dobrovolně dostavilo řešit svůj nelegální pobyt na útvary PČR nebo OAMP MV ČR (tj. 15 %). V meziročním srovnání je vykázán vysoký nárůst při kontrolní činnosti (+4 314 osob, tj. +96,8 %) a mírné zvýšení u dostavení se na útvary (+66, tj. +4,5 %).

K odhalení nelegálně pobývajících cizinců docházelo také na **vzdušných hranicích** (302 osob, tj. 2,8 % z celkového počtu osob odhalených orgány ČR), a to na výstupu z ČR na vnější schengenské hranici, tak i při pohybu přes vnitřní schengenskou hranici. Meziročně došlo k minimálnímu poklesu o 8 osob. Na vnější schengenské hranici se jedná hlavně o osoby, které cestují do své domovské země, tzv. „overstayers“ - osoby přicestují legálně na území ČR, resp. schengenského prostoru, a překročí povolenou dobu pobytu (149 osob). Tyto osoby byly nejčastěji odhaleny při odletu do Kyjeva, Kutaisi, Istanbulu, Moskvy a Lvova. Na vnitřní schengenské hranici se jedná o případy, kdy cizinci cestují z ČR do dalšího schengenského státu nebo vstupují na území ČR ze schengenského státu. V roce 2021 se jednalo pouze o vstupy, a to z Řecka (153 osob).

⁶⁷ Z důvodu vnitroschengen. pozemních/vzdušných hranic je do kategorie „nelegální pobyt“ začleněna podkategorie „tranzitní nelegální migrace“.

Část osob byla odhalena **orgány sousedních států** a vrácena dle readmise zpět do ČR (214 osob, tj. 2,0 %). V meziročním srovnání se jedná o snížení počtu o 182 osob (tj. -46,0 %). Jde o osoby, u kterých je při zpětném předání orgány sousedních států v rámci readmise zjištěno, že již před vstupem do daného státu pobývaly na území ČR nelegálně. Nejvíce osob bylo předáno stranou Německa (203 osob). Jednotkové počty byly předány z Rakouska (6 osob) a Polska (5).

Dle jednotlivých **teritorií**⁶⁸, kde byli nelegální migranti nejvíce odhaleni, je na prvním místě tradičně KŘP Praha, kde bylo celkem zjištěno 3 663 osob při nelegálním pobytu (tj. 33,8 % z celkového počtu nelegálně pobývajících osob). Na druhém místě je KŘP Jihomoravského kraje (992 osob, tj. 9,2 %). Třetí místo ve statistice obsadilo KŘP Středočeského kraje (908 osob, tj. 8,4 %). Na čtvrtém místě se umístilo KŘP Plzeňského kraje (794 osob, tj. 7,3 %) a na pátém místě útvary Ředitelství služby cizinecké policie⁶⁹ (561 osob, tj. 5,2 %). Těchto pět útvarů se na celkovém počtu zjištěných osob při nelegálním pobytu podílí z 64 %. U všech KŘP i ŘSCP byl vykázán meziroční nárůst, a to největší u KŘP Prahy (+1 438 osob, tj. +64,6 %), Středočeského kraje (+413, tj. +83,4 %), Plzeňského kraje (+411, tj. +107,3 %) a Královéhradeckého kraje (+362, tj. +227,7 %).

Nelegální pobyt na území ČR dle teritorií – srovnání 2020/2021

Rok	2020	tj. %	2021	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Celkem	6 645	100,0	10 835	100,0	63,1	4 190
z toho KŘP:						
Praha	2 225	33,5	3 663	33,8	64,6	1 438
Jihomoravský	730	11,0	992	9,2	35,9	262
Jihočeský	268	4,0	275	2,5	2,6	7
Pardubický	159	2,4	435	4,0	173,6	276
Královéhradecký	159	2,4	521	4,8	227,7	362
Vysočina	292	4,4	390	3,6	33,6	98
Karlovarský	167	2,5	376	3,5	125,1	209
Liberecký	223	3,4	430	4,0	92,8	207
Olomoucký	113	1,7	227	2,1	100,9	114
Plzeňský	383	5,8	794	7,3	107,3	411
Středočeský	495	7,4	908	8,4	83,4	413
Moravskoslezský	207	3,1	436	4,0	110,6	229
Ústecký	534	8,0	559	5,2	4,7	25
Zlínský	199	3,0	268	2,5	34,7	69
z toho ŘSCP						
ICP na mezinárodním letišti	312	4,7	304	2,8	-2,6	-8
PSC Zastávka u Brna	179	2,7	257	2,4	43,6	78

Zdroj: ŘSCP

Co se týká **státní příslušnosti** nelegálních migrantů, převládají občané ze třetích zemí (10 703 osob, tj. 98,8 %) nad občany EU. Pokud bychom členili státní příslušnosti dle světadílů, tak převažují příslušníci z Evropy (74 %, zejména občané Ukrajiny a Moldavska). Dále jsou nejvíce zastoupeni cizinci z Asie (22 %, především občané Afghánistánu, Sýrie, Vietnamu, Gruzie, Uzbekistánu, Turecka). Afričtí příslušníci se na celku podílí pouze ze 4 % (zejména občané Maroka, Alžírsko a Tunisko). Následujících 5 hlavních státních příslušností se na celkovém počtu nelegálně pobývajících osob podílí z 80 %, ostatních 20 % představuje dalších 95 státních příslušností.

⁶⁸ 14 krajských ředitelství Policie ČR a 1 Ředitelství služby cizinecké policie

⁶⁹ Inspektoráty cizinecké policie na mezinárodních letištích a pobytové středisko cizinců Zastávka u Brna

První místo ve statistice opět obsadili občané **Ukrajiny**, kteří se více jak z poloviny podílí na celkovém počtu (5 844 osob, tj. 53,9 %). Občané Ukrajiny dlouhodobě obsazují 1. místo ve statistice, výjimkou byl pouze rok 2015, kdy z důvodu velké vlny tranzitní nelegální migrace byli odsunuti občany Sýrie na místo druhé. Od června 2017 mohou tito cizinci - držitelé biometrických dokladů - pobývat na území v rámci bezvízového styku (90 dní během období 180 dní). U občanů Ukrajiny došlo v meziročním srovnání k nejvyššímu nárůstu, a to o 2 602 osob (tj. +80,3 %). Důvodem tohoto nárůstu je hlavně to, že osoby na naše území vstoupily v rozporu s ochranným opatřením Ministerstva zdravotnictví ČR vydaným za účelem ochrany před zavlečením onemocnění COVID-19, kdy byl zakázán vstup na území České republiky pro některé občany třetích zemí, a zároveň nespádaly do stanovené výjimky pro vstup. Třetina občanů Ukrajiny byla zjištěna u KŘP Praha. Pro většinu občanů Ukrajiny je Česká republika cílovou zemí (souvislost s neoprávněnou výdělečnou činností).

S odstupem se na druhém místě umístili občané **Moldavska** (1 548 osob, tj. 14,3 %). Z hlediska dlouhodobého vývoje (posledních 10 let) se občané Moldavska ve statistice TOP 5 státních příslušností vyskytují až od roku 2017 (od dubna 2014 mohou ke vstupu na území ČR využít bezvízový styk), ale v roce 2021, shodně jako občané Ukrajiny, porušovali ochranná opatření Ministerstva zdravotnictví ČR vydaná za účelem ochrany před zavlečením onemocnění COVID-19, neboť nespádali do žádné výjimky pro vstup. Meziročně byl u občanů Moldavska vykázán nárůst o 556 osob (tj. +56,0 %). Třetina občanů Moldavska byla odhalována v teritoriu KŘP Praha. Pro většinu občanů Moldavska je cílovou zemí Česká republika (spojitost s neoprávněnou výdělečnou činností).

Třetí místo obsadili občané **Afghánistánu** (529 osob, tj. 4,9 %). Z dlouhodobého hlediska se za posledních 10 let občané Afghánistánu ve statistice TOP 5 státních příslušností vyskytli kromě roku 2021 jen v letech 2015 (velká vlna tranzitní nelegální migrace) a 2016 (útlum tranzitní nelegální migrace). V roce 2021 došlo ke vzestupu tranzitní nelegální migrace, kdy největší podíl měli právě občané Afghánistánu (bližší kapitola X.3.1 Tranzitní nelegální migrace). Občané Afghánistánu byli zjištěni nejčastěji v teritoriu KŘP Jihomoravského a Středočeského kraje. Meziročně došlo ke zvýšení o 381 osob (tj. +257,4 %). Pro občany Afghánistánu není Česká republika cílovou zemí, ale zemí tranzitní.

Čtvrté místo patří občanům **Sýrie** (428 osob, tj. 4,0 %). Podobný vývoj mají občané Sýrie jako občané Afghánistánu, kteří se během posledních 10 let ve statistice TOP 5 státních příslušností vyskytli v roce 2015 (velká vlna tranzitní nelegální migrace) a nyní v roce 2021 (bližší kapitola X.3.1 Tranzitní nelegální migrace). Občané Sýrie byli nejvíce zjištěni v teritoriu KŘP Jihomoravského kraje a na příletu na ICP ML Praha-Ruzyně. Meziročně došlo ke zvýšení o 305 osob (tj. ++248,0 %). Pro občany Sýrie je Česká republika zemí tranzitní.

Páté místo náleží občanům **Vietnamu** (309 osob, tj. 2,9 %), kdy v meziročním porovnání došlo ke třetinovému zvýšení (+78 osob, tj. +33,8 %). Za posledních 10 let se občané Vietnamu ve statistice TOP 5 státních příslušností vyskytují každý rok, kdy jedinou výjimkou byl rok 2015 – vlna tranzitní nelegální migrace (až na 10. místě). Nejčastěji byli odhalováni v teritoriu KŘP Praha. Pro většinu občanů Vietnamu je Česká republika cílovou zemí.

V meziročním porovnání byly nejvyšší nárůsty vykázány u občanů Ukrajiny (5 844 osob, +2 602 osob, tj. +80,3 %), Moldavska (1 548, +556, tj. +56,0%) a Afghánistánu (529, +381, tj. +257,4 %). Naopak největší poklesy, ačkoliv se jedná o nízká absolutní čísla, byly u občanů Albánie (76 osob, -54 osob), Srbska (61, -36) a Číny (34, -30).

Nelegální pobyt v ČR – srovnání 2020/2021

Rok	2020	tj. %	2021	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Celkem	6 645	100,0	10 835	100,0	63,1	4 190
z toho občané EU	131	2,0	132	1,2	0,7	1
občané třetích zemí	6 514	98,0	10 703	98,8	64,3	4 189
z toho TOP 10 (řazeno dle 2021):						
Ukrajina	3 242	48,8	5 844	53,9	80,3	2 602
Moldavsko	992	14,9	1 548	14,3	56,0	556
Afghánistán	148	2,2	529	4,9	257,4	381
Sýrie	123	1,9	428	4,0	248,0	305
Vietnam	231	3,5	309	2,9	33,8	78
Gruzie	187	2,8	271	2,5	44,9	84
Rusko	170	2,6	180	1,7	5,9	10
Uzbekistán	139	2,1	172	1,6	23,7	33
Maroko	68	1,0	142	1,3	108,8	74
Turecko	86	1,3	113	1,0	31,4	27

Zdroj: ŘSCP

U občanů EU (132 osob, tj. 1,2 % z celkového počtu osob při nelegálním pobytu, v meziročním srovnání o 1 osobu více) bylo zjištěno 9 státních příslušností, kdy se nejvíce jednalo o občany Slovenska (67 osob), Rumunska (24) a Polska (14). Ve většině případů se jednalo o osoby, kterým již bylo jednou vydáno správní vyhoštění (resp. trest vyhoštění) a osoby nevycestovaly nebo opětovně vstoupily v době platnosti zákazu pobytu na území ČR.

S ohledem na **způsobu záchytu** osob dlouhodobě převládá klasický záchyt ve vnitrozemí, kdy výjimkou byl pouze rok 2015 a tedy projev velké vlny tranzitní nelegální migrace (lehce převládal záchyt na směr do ČR). V roce 2021 bylo **9 052 nelegálně pobývajících osob zjištěno ve vnitrozemí** (tj. 83,5 %), z toho se jednalo tradičně hlavně o občany Ukrajiny a Moldavska. Ve směr do ČR bylo zjištěno 1 224 osob (tj. 11,3 %), z toho nejvíce ze Slovenska (918 osob), dále na příletu na vzdušné hranici (153) a vstupu z Rakouska (88). Z hlediska státních příslušností se jednalo na vstupu opět zejména o občany Afghánistánu, Sýrie a Maroka. Při vycestování z území bylo odhaleno 559 osob (tj. 5,2 %), z toho nejvíce ve směr do Německa (383 osob, kdy cca 53 % osob bylo zadrženo orgány Německa a v rámci readmise vráceno) a na odletu na vzdušné hranici (149 osob). Jednalo se zejména o občany Ukrajiny, Moldavska a Sýrie.

Celkem u 841 osob (tj. 7,8 %) bylo zjištěno, že jim bylo **již jednou vydáno správní vyhoštění** (resp. trest vyhoštění) a osoby neuposlechly příkazu k vycestování z území ČR nebo vycestovaly a opětovně vstoupily na území ČR (-248 osob v meziročním srovnání). S počtem 401 osob (tj. 47,7 %) se nejčastěji jednalo o občany Ukrajiny. Dále ve statistice následují občané Moldavska (120 osob), Slovenska (63), Vietnamu (44) a Uzbekistánu (40).

Jestliže je u osoby zjištěn způsob vstupu na území ČR před jejím nelegálním pobytem (zhruba 73 % osob z celkového počtu osob zjištěných při nelegálním pobytu), pak **u většiny osob převažoval v roce 2021 nelegální způsob vstupu** (cca 75 % z počtu osob, u kterých byl zjištěn způsob vstupu). Z dlouhodobého hlediska se jedná o pokračující trend z roku 2020. Důvodem nelegálního vstupu jsou zavedená opatření proti šíření nemoci covid-19, kdy osoby při vstupu na území ČR porušily ochranná opatření Ministerstva zdravotnictví ČR.

Mezi zadrženými nelegálními migranty byly v roce 2021 pouze ve 3,5 % evidovány nezletilé osoby (375 dětí).

V rámci členění dle pohlaví bylo při nelegálním pobytu zastoupeno více mužů (85 %) než žen. Ve věkové struktuře převládaly opět osoby s věkem v rozmezí 26-35 let (32 %), dále se nejvíce jednalo o věk mezi 18 až 25 lety (24 %) a 36 až 45 lety (23 %).

X.3.1 Tranzitní nelegální migrace

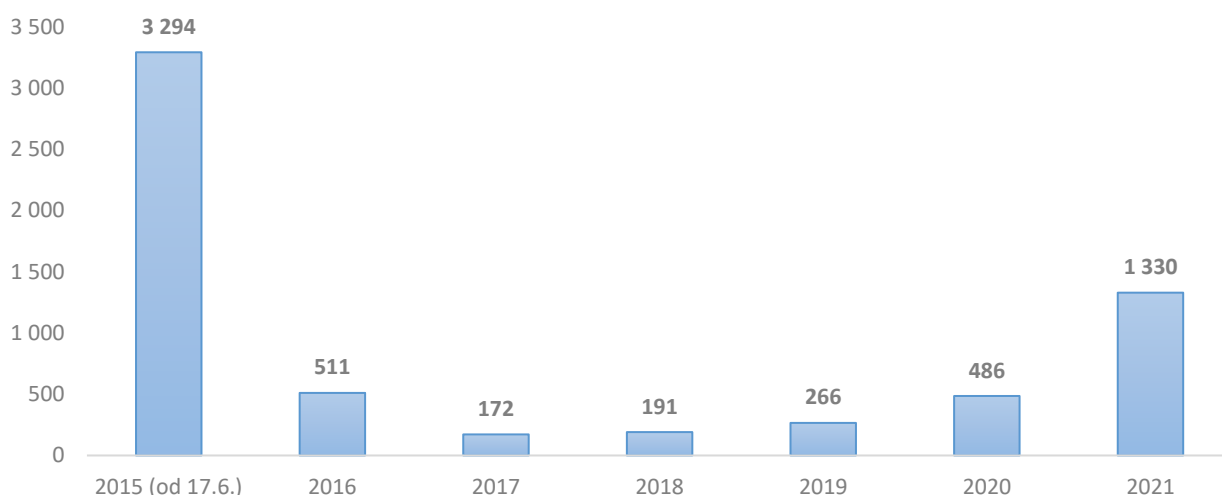
Tranzitní nelegální migrace⁷⁰ přes území ČR je spojena s nelegálním vstupem hlavně ze Slovenska a Rakouska nebo leteckou cestou, kdy cílem je Německo a další státy západní a severní Evropy. Vesměs lze konstatovat, že na tranzitní nelegální migraci, a tím na oblast převaděčství, mělo v roce 2021 vliv mnoho okolností. I v roce 2021 byl vysoký migrační tlak na východostředomošské, resp. pokračující západobalkánské migrační trase, která má dopad na vývoj tranzitní nelegální migrace přes území ČR. Hlavním místem soustředění migrantů zůstává Turecko, kdy jsou pak využívány nejvíce dvě hlavní trasy. První trasa vede do Řecka a následně přes Severní Makedonii/Albánii a Srbsko do Maďarska s pokračováním přes Slovensko/Rakousko a Českou republiku do Německa a dalších západních nebo severních zemí Evropy. Druhá trasa míří do Bulharska přes Rumunsko do Maďarska s pokračováním přes Slovensko/Rakousko a ČR do Německa a dalších západo/severo-evropských zemí. Individuálně dochází k odchylkám, kdy cesta vede přes více zemí (např. Albánie - Srbsko, Bosna a Hercegovina - Chorvatsko), ale stále stejným směrem. Na území Rumunska, Maďarska a Rakouska jsou využívány k dočasnému úkrytu nelegálních migrantů různé byty či hotely, které jsou označovány jako „safe house“. Od poloviny roku 2021 vzrostl význam východní migrační trasy, konkrétně cesta z Běloruska do Litvy, posléze do Lotyšska a Polska, která však dosud neměla vliv na migrační situaci v ČR (na našem území dosud nebyl zaznamenán zvýšený počet migrantů disponujících žádostmi o azyl v Litvě, Polsku či Lotyšsku, nelze však vyloučit, že z uprchlických táborů nově zřízených v těchto zemích budou v budoucnu migranti za pomoci převaděčů pokračovat v cestě do zemí západní Evropy přes ČR). Dalším faktorem majícím vliv na nelegální migraci, a to občanů Afghánistánu, mělo jistě postupné stahování vojsk armády USA z Afghánistánu, které bylo dokončeno v červenci 2021, a následné ovládnutí většiny území Afghánistánu islamistickým hnutím Tálibán. Také stále trvající občanská válka na území Sýrie, která propukla v březnu 2011, má za následek trvalý zájem části občanů opustit jejich domov a usadit se v některém ze států, které jsou součástí schengenského prostoru.

Zájem migrantů o usídlení v některých ze zemí schengenského prostoru, především v Německu, Francii, Itálii, Rakousku a ve Velké Británii v roce 2021 nepoklesl. Z výsledků nelegálních migrantů zajištěných v ČR vyplývají tři hlavní důvody jejich migrace. Jedním je vidina lepší osobní ekonomické situace v cílové destinaci. Druhým důvodem je útek ze zemí, kde probíhají válečné konflikty. Třetím důvodem je cesta za rodinnými příslušníky, kteří utekli z rodné země před několika lety a usadili se v některém ze států Evropské unie.

ČR zůstala i v roce 2021 pro tyto nelegální migranty především zemí tranzitní, k čemuž přispěl zejména méně lukrativní systém sociálních dávek a absence rodinných vazeb na území ČR.

⁷⁰ Jako podkategorie nelegální migrace samostatně vykazována od 17. 6. 2015.

Vývoj tranzitní nelegální migrace v letech 2015–2021

Zdroj: ŘSCP

V roce 2021 bylo odhaleno **1 330 osob při tranzitní nelegální migraci**⁷¹ (1 168 bylo zjištěno v souvislosti s pozemní hranicí a 162 osob se vzdušnou hranicí). Při meziročním srovnání došlo k **vysokému nárůstu**, a to o 844 osob (tj. +173,7 %). V 1. pololetí 2021 bylo zjištěno 515 osob (tj. 8,7 %), ve 2. pololetí 2020 se jednalo již o 815 osob (tj. 61,3 %). V rámci měsíčního vývoje byly nejvyšší počty odhaleny v listopadu (222 osob) a prosinci (190), nízké počty v dubnu až červnu (44, 65 a 53 osob). Vliv na vývoj tranzitní nelegální migrace mají nejen opatření přijatá v ČR, ale i dalších států EU/Schengenu (zejména Maďarska) a států, které leží na hlavních migračních trasách dotýkajících se situace v ČR (Turecko, Řecko, balkánské státy aj.).

Jednotlivých případů bylo v roce 2021 evidováno **440** (v minulém roce 166 případů). Celkově převládali spíše jednotlivci, dvojice a malé skupinky v počtu 3 až 6 osob. Výjimkou bylo několik větších skupin ve 2. pololetí 2021 (skupina v počtu 29 osob v srpnu, 15 v říjnu, 16, 15, 10 v listopadu a 21, 12, 12, 11, 10 v prosinci).

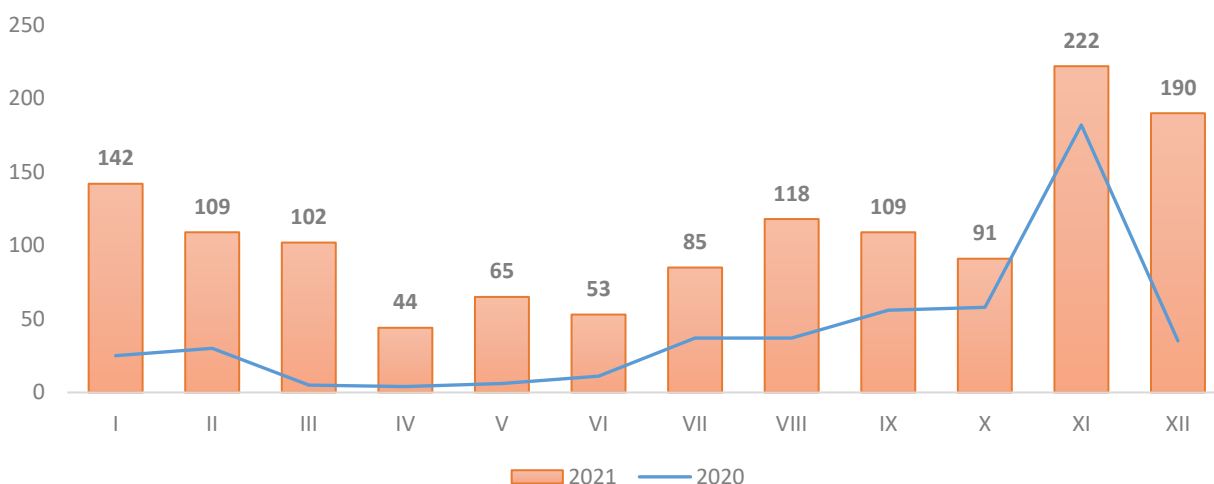
Pokud byl u osob zjištěn stát příjezdu, tedy určen přesně sousední stát nebo příletová destinace (1 208 osob, tj. 90,8 %), tak převládal směr záchytu ze Slovenska (922 osob, tj. 76,3 %). Dále se jednalo o přílety z Řecka (153 osob, tj. 12,7 %) a vstup z Rakouska (118 osob, tj. 9,8 %). Více jak polovina osob uvedla jako cíl své cesty Německo (cca 60 %), v menší míře pak Francii, Rakousko, Itálii, Nizozemsko, Belgie aj.

V rámci místa záchytu byla více jak jedna třetina osob odhalena v teritoriu KŘP Jihomoravského kraje (483 osob, tj. 36,3 %), dále následovalo KŘP Středočeského kraje (170, tj. 12,8 %), útvary ŘSCP – inspektoráty cizinecké policie na mezinárodním letišti (162, tj. 12,2 %), KŘP Praha (113, tj. 8,5 %) a KŘP Ústeckého kraje (80, tj. 6,0 %). Těchto pět útvarů se na celkovém počtu tranzitní nelegální migrace podílelo ze 76 %.

Nejčastěji osoby využily k přepravě nákladní automobily (789 osob, tj. 59,3 %), s tím souvisí i modus operandi úkrytů (na ložných plochách, na podvozku). Dále byly využity zejména osobní automobily (168 osob, tj. 12,6 %, kdy ve většině případů figuroval řidič jako převaděč) a letadla (162 osob, tj. 12,2 %).

⁷¹ Tyto údaje jsou vedeny samostatně ve statistice „Tranzitní nelegální migrace“ operační skupiny NSCOH ŘSCP.

Měsíční vývoj tranzitní nelegální migrace - srovnání 2020/2021

Zdroj: ŘSCP

První místo ve statistice opět obsadili občané **Afghánistánu** (513 osob, tj. 38,6 %). Na druhém místě jsou občané **Sýrie** (394, tj. 29,6 %), kteří oproti ostatním příslušnostem měli vysoký podíl (zhruba jednu třetinu) zjištění na vzdušné hranici (a z celkového počtu osob zjištěných na vzdušné hranici pak tvořili 75 %). Třetí místo patří občanům **Maroka** (133, tj. 10,0 %). Tyto 3 státní příslušnosti, které jsou shodné jako v roce 2020, se na celkovém počtu tranzitní nelegální migrace podílely ze 78 %. S odstupem ve statistice následovali občané Turecka (50 osob), Alžírsko (44), Pákistán (42), Tunisko (31), Iráku (31) aj. U prvních 3 státních příslušností je vykázán také nejvyšší meziroční nárůst: občané Afghánistánu o 374 osob (tj. +269,1 %), občané Sýrie o 311 osob (tj. +347,7 %) a občané Maroka o 71 osob (tj. +114,5 %). Poklesy jsou u některých příslušností pouze v minimálních počtech.

Hlavními modi operandi tranzitní nelegální migrace přes území ČR jsou:

pozemní hranice:

- vstup zejména ze Slovenska, v menší míře Rakouska
- přesun za využití nákladních vozidel (úkryt osob) a nebo osobních aut
- jednotlivci a malé skupinky (2 až 5 osoby), skupiny o větším počtu spíše výjimkou
- zejména občané Afghánistánu, Sýrie, Maroka, Turecka, Alžírsko, Pákistán, Iráku aj.

vzdušná hranice:

- přilet vnitroschengenskými lety z Řecka (Athény)
- využití neregulérních cestovních dokladů
- spíše jednotlivci
- zejména občané Sýrie, Íránu a Iráku

Orgány ČR bylo v roce 2021 odhaleno 112 případů, kdy se osoby **ukrývaly v dopravním prostředku** (107 případů v kamionu, 4 v dodávkových vozech a 1 v osobním automobilu) a chtěly přes naše území tranzitovat. V porovnání s rokem 2020 došlo k velkému zvýšení (evidováno 34 případů, 182 osob). Celkem bylo zjištěno v úkrytu 509 osob, a to zejména občané Afghánistánu (373 osob, tj. 73,3 %), s odstupem občané Sýrie (45 osob), Pákistán (25), Maroka (22), Turecka (8) aj. Dalších 324 osob, které byly zjištěny již jako „pěší“, vypověděly, že na naše území přicestovaly v úkrytu dopravního prostředku. Právě z výpovědí

nelegálních migrantů a ze zkušeností policistů vyplývá, že jen určité procento tohoto typu migrace je přímo odhaleno. Objevují se také případy, kdy řidiči nákladních automobilů nevědí, že na ložné ploše kamionu se ukrývají migranti. Tyto osoby se ukryjí v autě většinou bez vědomí samotného řidiče a mnohdy jsou migranti objeveni až při vykládce kamionu ve firmách (blíže viz kapitola 4.3. Napomáhání k nelegální migraci).

X.3.2 Zneužívání azylových procedur

S nelegální migrací je úzce propojeno **zneužívání azylových procedur**. Jedná se především o případy, kdy cizinci ze třetích zemí, kteří požádají v určitém státě o poskytnutí ochrany ve formě azylu, nemají zájem zůstat v dané zemi, ale chtějí dále neoprávněně pokračovat do jiné země. Většinou je i pravidlem, že stát, ve kterém osoba požádá o azyl, je prvním státem schengenského prostoru. Nebo se jedná o stát uvnitř schengenského prostoru, kdy je osoba při svém nelegálním pobytu poprvé zadržena.

Mnozí cizinci, kteří ve stanovené lhůtě neopustí území ČR, se dostaví do přijímacího střediska cizinců Zastávka u Brna (nebo na jiný útvar PČR), kde požádají o mezinárodní ochranu. Někteří cizinci se do přijímacího azylového střediska dostavují ihned po nelegálním vstupu na naše území. Celkem byl **nelegální pobyt zjištěn u 261 cizinců, kteří požádali na území ČR o azyl** (+79 osob, tj. +43,4 %). Nejčastěji se jednalo o občany Ukrajiny (69 osob), Gruzie (53) a Turecka (22). Snaha zlegalizovat si pobyt je patrná zejména v případech, kdy cizinci již bylo pravomocně ukončeno řízení o mezinárodní ochraně a jeho žádost byla zamítnuta a cizinec opětovně zažádá o azyl. Lustrací v informačních systémech bylo u 208 nelegálně pobývajících osob zjištěno, že již v minulosti žádaly o poskytnutí mezinárodní ochrany na území ČR, ale azyl jim nebyl udělen (+23 osob, tj. +12,4 %).

Specifickou skupinou jsou **žadatelé o mezinárodní ochranu v některém jiném členském státě**, kteří využívají tento institut k sekundární nelegální migraci mezi členskými státy EU/Schengenu. **Celkem jich bylo nahlášeno 486**, z toho se jednalo především o občany Afghánistánu (332 osob, tj. 68,3 %, +267 osob, tj. +410,8 %). V meziročním srovnání došlo k markantnímu zvýšení o 350 osob (tj. +257,4 %), což má souvislost s nárůstem tranzitní nelegální migrace. Osoby byly většinou odhaleny na směru ze Slovenska (381 osob). Z hlediska probíhajícího azylového řízení se jednalo zejména o žadatele v Rumunsku (cca 75 %).

X.3.3 Neregulérní cestovní doklady použité při nelegálním pobytu

Neregulérním cestovním dokladem⁷² se při nelegálním pobytu prokázalo 292 osob, což je v meziročním srovnání o 189 osob více (tj. +183,5 %). Od roku 2008 (prosinec 2007 vstup ČR do Schengenu) se jedná o nejvyšší roční počet v této kategorii, kdy se na zvýšení podílí záchyty na vzdušné hranici. Na celkovém počtu osob zjištěných při nelegálním pobytu měly tyto osoby 3% podíl. Z celkového počtu osob bylo 133 osob odhaleno ve vnitrozemí, 145 osob v souvislosti se vzdušnou vnitroschengenskou hranicí a 14 osob v souvislosti s pozemní vnitroschengenskou hranicí.

Z 23 státních příslušností se nejvíce jednalo o občany **Sýrie** (110 osob, tj. 37,7 %), **Moldavska** (56, tj. 19,2 %) a **Ukrajiny** (51, tj. 17,5 %). Občané Sýrie byli kromě jednoho cizince odhaleni na vzdušné hranici (vždy na příletu z Řecka) a občané Ukrajiny a Moldavska kromě jednoho ve vnitrozemí. Nejvyšší meziroční zvýšení je evidováno u občanů Sýrie (+103 osob, tj. +1 471,4 %).

Celkem bylo odhaleno **301 neregulérních cestovních dokladů** (jedna osoba může disponovat více cestovními doklady), z toho se jednalo o 230 průkazů totožnosti a 71 cestovních pasů. V naprosté většině případů byly zneužity cestovní doklady Rumunska (89, z toho 88 průkazů totožnosti, +32, tj. +56,1 %), dále Bulharska (37, +27, tj. +270,0 %), České republiky (36, +33, tj. +1 100,0 %) a Řecka (33, +32, tj. +3 200,0 %). U těchto

⁷² Pod pojem cestovní doklad se zahrnuje cestovní pas a průkaz totožnosti, který je určen k překračování státních hranic; jedna osoba může disponovat více cestovními doklady.

4 státních příslušností cestovních dokladů byla evidována největší meziroční zvýšení. Nejčastěji byly užity celkové padělků dokladů (cca 62 %) a cizí doklady (cca 24 %, tzv. doklady na podobu).

Nelegální pobyt s neregulérním cestovním dokladem dle státních příslušností – srovnání 2020/2021

Rok	2020	tj. %	2021	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Celkem zjištěné osoby s neregulérním cestovním dokladem při nelegálním pobytu	103	100,0	301	100,0	192,2	198
z toho TOP 3 (řazeno dle 2021):						
Sýrie	7	6,8	110	36,5	1 471,4	103
Moldavsko	24	23,3	56	18,6	133,3	32
Ukrajina	44	42,7	51	16,9	15,9	7

Zdroj: ŘSCP

Největší meziroční nárůst (absolutní číslo i procentuální) je u vzdušné hranice (+129 osob, tj. +806,3 %), kdy se jednalo u 143 osob o **přilet z Řecka** (v roce 2020 pouze 12 osob). Za celé 1. pololetí 2021 se jednalo pouze o 5 nelegálních migrantů s neregulérním cestovním dokladem na řeckých letech, od července 2021 se měsíční počty začaly zvyšovat, kdy nejvyšší počty byly zjištěny v listopadu (38 osob) a září (35 osob). Toto zvýšení souvisí s tím, že od května 2021 došlo k částečnému obnovení letů z Řecka (ve vztahu k předchozímu útlumu letů v souvislosti s pandemií covid-19), zejména z Athén, Heraklionu, Kosu a Rhodosu, a také s celkovým vysokým tlakem nelegálních migrantů v Řecku využívajících vzdušnou cestu (data poskytována agenturou Frontex). Z důvodu možné nelegální migrace jsou Policií ČR nadále prováděny namátkové pobytové kontroly po přiletu letadel z těchto destinací, neboť jsou dlouhodobě řazena mezi riziková letecká spojení (např. policisty ICP ML Praha-Ruzyně bylo v roce 2021 provedeno 898 těchto pobytových kontrol). Celkem bylo 136 osob odhaleno na přiletu z Athén, 5 osob z Heraklionu a 2 z Chanie. Většina osob uváděla jako cílovou zemi Německo a Nizozemsko. Z hlediska státních příslušností mezi osobami převládali občané Sýrie (109 osob, tj. 76,2 %). Mezi nejčastěji používané cestovní doklady patřily doklady ČR (32 dokladů, tj. 21,9 %), Řecka (31, tj. 21,2 %) a Bulharska (17, tj. 11,6 %).

X.4 NAPOMÁHÁNÍ K NELEGÁLNÍ MIGRACI

Po vstupu ČR do schengenského prostoru (prosinec 2007) se problematika napomáhání k nelegální migraci přes státní hranice (převaděčství) přesunula spíše k napomáhání k nelegálnímu pobytu na území ČR (formou účelového sňatku, zneužívání institutu souhlasného prohlášení rodičů o určení otcovství, obstarávání padělků různých potvrzení nutných k pobytu atd.). V roce 2015 v souvislosti s tranzitní nelegální migrací došlo ke změně trendu a převládalo napomáhání k nelegální migraci přes státní hranice, tedy pomoc při překročení hranic do ČR a následnému pohybu přes naše území do zemí západní Evropy a Skandinávie. Po útlumu nelegální migrační vlny v roce 2016 se hlavní trend v napomáhání k migraci vrátil opět spíše do oblasti k napomáhání k nelegálnímu pobytu na území ČR. V roce 2021 se výrazněji zvýšil počet osob zjištěných při tranzitní nelegální migraci (vysoká míra pomoci dalších osob) a záchyty napomáhajících osob byly opět četnější.

V roce 2021 bylo zjištěno **52 osob, které napomáhaly k nelegální migraci**. V porovnání s předchozím rokem došlo ke zvýšení o 15 osob (tj. +40,5 %). V rámci formy napomáhání se u 34 osob (tj. 65,4 %) jednalo o převádění přes hranici, 8 osob se podílelo na účelovém sňatku, 6 na účelovém otcovství a 4 osoby na účelovém společném soužití druh/družka. Z hlediska státní příslušnosti se jednalo nejčastěji o občany ČR (18 osob), Rumunska (8), Srbska (4) a Ukrajiny (4).

Napomáhání k nelegálnímu pobytu nebo překročení hranic – srovnání 2020/2021

Rok	2020	tj. %	2021	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Celkem osob	37	100,0	52	100,0	40,5	15
z toho způsob napomáhání k NM:						
účelový sňatek a jeho organizování	15	40,5	8	15,4	-46,7	-7
účelové soužití (druh/družka) a jeho organizování			4	7,7		4
účelové otcovství a jeho organizování			6	11,5		6
umožnění nel. překročení SH	22	59,5	34	65,4	54,5	12

Zdroj: ŘSCP

Tranzitní nelegální migraci je nutné vnímat jako vysoce rizikovou z hlediska osob **napomáhajících k nelegálnímu překročení státních hranic ČR**. Ačkoli v některých případech nedošlo k přímému záchytu převaděče, z výpovědi cizinců jasně vyplývá, že v určitém úseku cesty využili asistenci dalších osob. Celkově nižší počet zadržených převaděčů je jistě zapříčiněn také tím, že migranti instrukce k cestě získávají od svých příbuzných, známých a převaděčů prostřednictvím moderních technologií k usnadnění komunikace a orientace.

Nelegální migranti využívají různé způsoby přepravy, aby se dostali do cílových zemí. Zvláště výrazné nebezpečí představuje pašování cizinců v **úkrytech nákladních vozidel**, protože je prováděno často za podmínek a způsoby ohrožujícími život migrantů (cca 60 % z počtu nelegálně tranzitujících migrantů v roce 2021). Z výpovědi cizinců vyplývá, že ve většině případů je zneužito odpočinku řidiče kamionu, kdy převaděči umožní migrantům vstup na ložní plochu nákladního vozidla (ve sledovaném období to bylo nejčastěji v Rumunsku), aniž by o tom řidiči věděli, tedy ke zjištění migrantů dojde poté, co kamion přijede do firmy složit náklad. Vozidlo (zejména s MPZ Rumunska, Bulharska, Srbska a Turecka) buď nebylo zaplombováno, nebo byla plomba poškozená a dalším jednáním bylo toto poškození skryto. U těchto případů se jednalo většinou o počet migrantů do 10 osob. Ze strany odborů cizinecké policie KŘP je prováděno důkladné šetření k řidičům kamionů, ve kterých byli nelegální cizinci zajištěni, zda se jako jednotlivci, popř. v rámci organizované skupiny, nepodíleli na organizování a umožnění nedovoleného překročení státní hranice.

V roce 2021 bylo zaznamenáno značné množství případů, kdy byly osoby **ukryty v podvozku kamionu**. Bylo zjištěno 210 osob, které cestovaly na území ČR skrytě na podvozcích nákladních vozidel. Jedná se o velice riskantní modus operandi (ohrožení života/zdraví osoby - riskantní přeprava v silničním provozu, fyzické vyčerpání, podchlazení atd). Většina osob byla zjištěna jako pěší, kdy později ve výpovědi uvedly, že na území ČR přicestovaly v úkrytu nákladního vozu na podvozku. Tyto osoby byly odhaleny zejména na parkovištích u benzínových stanic nebo se pohybovaly pěšky podél dálnice.

Tak jako v posledních třech letech, i v roce 2021 byly převozy nelegálních migrantů v mezinárodní nákladní dopravě hlavním modem operandi. Takto ukrytí migranti jsou nesnadno odhalitelní, neboť provoz na dálničních úsecích je velmi hustý. Vzhledem k silnému provozu na hlavních migračních tazích je za pomoci HeartBeat detektoru kontrolováno jen velmi malé množství nákladních vozidel a bez správného natipování vozidla policistou je obtížné odhalit nelegální migranty v úkrytu nákladního vozidla.

Dalším způsobem organizování převaděčství je, kdy zejména do Rakouska, nebo Maďarska jezdí rodinní příslušníci (v menší míře než dříve), kteří legálně pobývají na základě platného pobytu v zemích jako Německo, Rakousko, a tito přijedou svými vozidly a snaží se migranty následně přepravit ke svým rodinám. Zde ve většině případů byli migranti převáženi dodávkami, nebo osobními vozidly, v některých případech figurovalo také další doprovodné vozidlo. Jednalo se i o vozidla zapůjčená v autopůjčovnách v ČR i v zahraničí. Byl zaznamenán velký počet vozidel MPZ Maďarska, které měly na vozidlech umístěny pouze převozní značky Maďarska. Trasa těchto vozidel byla ve většině případů Maďarsko – Slovensko – Česká republika – Rakousko.

Zde byli využíváni řidiči ze států bývalého východního bloku. Celkem bylo v roce 2021 při tranzitní nelegální migraci zjištěno **22 případů využití převozu nelegálních migrantů převaděčem (řidičem) v osobním vozidle**. Jakožto převaděči figurovali občané Ukrajiny, Rumunska, Sýrie, Moldavska, Turecka, Ruska, Uzbekistánu, Německa, Gruzie, Běloruska, Ázerbájdžánu a Francie.

Dle informací NCOZ byl v roce 2021 zaznamenán vznik nových organizovaných skupin za účelem napomáhání k nelegální migraci, a to i v ČR. Jejich členy tvoří z části osoby státní příslušnosti ČR, které jsou nejčastěji ve věku od 20 do 40 let a pocházejí ze sociálně slabé vrstvy obyvatel. V hierarchii organizovaných skupin působí především na pozicích zajišťovatelů vozidel určených pro transport nelegálních migrantů, nebo na pozicích řidičů jednotlivých převozů. Dalšími členy těchto organizovaných skupin pachatelů jsou občané Ukrajiny, Sýrie a Vietnamu s dlouhodobým nebo trvalým pobytem na území ČR. Všechny tyto organizované skupiny mají mezinárodní charakter, což znamená, že jsou tvořeny členy působícími v několika státech.

Závěrem roku 2021 vzrostl modus operandi využívání **železniční osobní dopravy** k tranzitní nelegální migraci přes území ČR. Mezi rizikové vlakové spoje kraje patří vlaky ve směru ze Slovenska a Rakouska v teritoriu KŘP Jihomoravského, v teritoriu KŘP Praha, KŘP Ústeckého a Plzeňského kraje spoje ve směru do Německa. Jedná se zejména o trasu z Budapešti přes Bratislavu do Prahy a z Prahy do Berlína (Mnichova) a dále o trasu z Vídně přes Prahu do Berlína. Někteří migranti ve svých výpovědích uvedli, že jim jízdenky na vlak zakoupil převaděč na nádraží v Budapešti. Novým trendem bylo postupné zakupování jízdenek, kdy cizinci již nedisponovali jedinou jízdenkou z místa nástupu do cílové destinace, nýbrž zakoupili jízdenky vždy na kratší úseky cesty s častějšími přestupy, čímž docházelo ke složitějšímu dokazování jejich migrační trasy, mnohdy znemožnění využití readmisních dohod.

Obecně lze říci, že v rámci silniční přepravy nelegálních migrantů přes ČR jsou využívány dva hlavní koridory – dálnice D2 ze Slovenska a po dálnici D1 pak směrem do Německa buď na Drážďany a Berlín po dálnici D8, nebo po dálnici D5 na Mnichov. Tedy zvýšená kontrolní činnost cizinecké policie z hlediska tranzitní nelegální migrace probíhá právě na těchto úsecích. Z důvodu nižšího rizika odhalení jsou však převaděči i nelegálními migranty hledány **nové trasy sekundární migrace**, nebo využívány „staronové“ trasy. Např. v roce 2021 byly u KŘP Jihomoravského kraje některé případy převozu migrantů odhaleny na „staré cestě“ - silnice 425/II vedoucí ze Slovenska do Břeclavi. U KŘP Ústeckého kraje byly zaznamenány případy, kdy docházelo k odklonu vozidel z hlavní migrační trasy (D8) na hraniční přechody s méně frekventovanými policejními kontrolami jako je Cínovec a Moldava.

Napomáhání k nelegální migraci je realizováno i formou zajištění **neregulérních dokladů**. Neregulérní doklady jsou předkládány cizinci v rámci pobytového řízení, při výkonu práce, po skončení legálního pobytu nebo při nelegální migraci přes území ČR. Mezi hlavní státní příslušnosti, které využívaly neregulérní cestovní doklady k pobytu, resp. k neoprávněné výdělečné činnosti, patřili občané Ukrajiny a Moldavska. Tyto osoby se nechávají zaměstnat v různých firmách, kde se vydávají za občany EU a předkládají padělky zejména rumunských dokladů, čímž se vyhýbají zdoluhavému procesu pracovního povolení, případně prověřování legálnosti svého pobytu. Tyto padělky předkládají zaměstnavateli a kontrolním orgánům pouze při výkonu své práce, mimo výkon práce se prokazují svými platnými cestovními pasy, často s povoleným pobytem v Polsku. V případě nelegálního vstupu na území se jednalo zejména o vstup občanů Sýrie, kteří byli zjištěni na přeletu vnitroschengenskými lety z Řecka (zneužití zejména českých, řeckých a bulharských dokladů). Kromě cestovních dokladů byly zjištěny padělané/uzměněné povolení k pobytu, řidičské průkazy, potvrzení o zajištění ubytování, lékařské zprávy o provedení testu na covid-19, rozhodnutí o dočasné pracovní neschopnosti, zdravotní pojištění, rejstříky trestů, doklady o absolvování rekvalifikačních kurzů aj. Neregulérní cestovní doklady jsou odhalovány nejen samotnou kontrolní činností PČR, ale jsou zjišťovány i na různých úradech státní správy, jako jsou např. odbory dopravně-správních činností, živnostenské úřady atd.

Podle informací NCOZ SKPV pokračovala v roce 2021 činnost mezinárodních cizojazyčných organizovaných skupin částečně působících v ČR a částečně v zahraničí, které se podílely na obstarávání padělaných nebo uzměněných osobních dokladů sloužících k legalizaci pobytu migrantů (a jejich následnému nelegálnímu

zaměstnávání), kteří se již na území evropských států včetně ČR nacházeli, nebo se s jejich pomocí snaží nelegální migranti dostat do zemí schengenského prostoru. Tato činnost je doménou zejména ukrajinské komunity.

K legalizaci pobytu na území ČR jsou užívány **účelově uzavřené sňatky**. Sňatkem občanky ČR umožní cizinci pobyt na území ČR (uzavření sňatku na území ČR i mimo území ČR - Tunisko, Egypt aj. - s cizinci za předstíraným účelem sloučení rodiny, a to za finanční úplatu, kterou jim přislíbil organizátor, kdy poté cizinec požádá na zastupitelském úřadu o přechodný pobyt na území ČR), nebo sňatkem zprostředkují pobyt na území jiného členského státu. Prošetřování případů s cílem odhalení účelově uzavřených manželství probíhá jak na základě vlastní vyhledávací činnosti policie, tak i na základě poznatků jiných osob a dalších orgánů státní správy. Odbory cizinecké policie KŘP jsou taktéž prováděny pohovory na základě žádostí zastupitelských úřadů ČR v souvislosti s ověřováním informací při udělování pobytového oprávnění cizincům žádajícím o pobyt zejména za účelem sloučení rodiny, např. po uzavřeném sňatku (požadování vysvětlení v souladu s § 167 odst. 1 písm. c) z. č. 326/1999 Sb.). V roce 2021 bylo provedeno 158 pohovorů, z toho se polovina týkala občanů Tuniska (80 osob, tj. 50,6 %), dále občanů Egypta (25 osob), Alžírsko (12), Turecko (10), Vietnamu (10) atd. Naprosto převládá účel pobytu rodinný – manžel (155 osob).

Policisty oddělení dokumentace OCP KŘP byly řešeny i osoby, které napomáhaly k pobytu formou **účelového otcovství** (institut souhlasného prohlášení rodičů), tzn. zapsání občana EU/cizince jako rodiče do rodného listu dítěte za úplatu nebo organizování této činnosti. Mezi identifikované formy zneužití tohoto institutu patří způsob, kterým se cizinec nechá zapsat jako otec či matka, dále jen rodič českého dítěte (ať již narozeného či ještě nenarozeného), a žádá následně o pobyt za účelem sloučení s občanem ČR. Dále je to způsob, kdy se český občan nechá zapsat jako rodič dítěte cizince a způsob, kdy se cizinec nechá zapsat jako rodič dítěte cizince, který má již na území ČR trvalý pobyt. K utlumení tohoto jevu přispěla úprava zákona č. 186/2013 Sb., o státním občanství ČR v roce 2014 (znalecký posudek - genetická zkouška)⁷³.

Napomáhání k neoprávněnému pobytu probíhá také zneužitím povolení k přechodnému pobytu na základě **souhlasného prohlášení o sloučení druh-družka s občanem ČR**. Občané ČR za úplatu na pracovištích OAMP MV čestně prohlásí, že žijí s občany třetích zemí v uvedeném partnerství, kteří následně, jako jejich rodinní příslušníci, žádají o povolení k přechodnému pobytu. Tím napomáhají k získání jejich neoprávněného pobytu na území ČR, ale i v rámci celé EU.

Kontroly byly odbory cizinecké policie prováděny také při konání **jazykových zkoušek** z českého jazyka cizinci. Jednalo se o kontroly cizinců žádajících o povolení k trvalému pobytu či získání státního občanství ČR, se zaměřením na kontrolu pravosti a platnosti předkládaných cizozemských dokladů totožnosti účastníků zkoušky a ověření, že doklad totožnosti předkládá a zkoušku skládá skutečně konkrétní žadatel, a to z důvodu nebezpečí zneužití identity či jiného podvodného jednání při absolvování zkoušky z českého jazyka.

Dále byly policisty skupin dokumentace OCP prověřovány poznatky vedoucí k činnosti osob **napomáhajících k neoprávněnému zaměstnávání**. Jedná se zejména o případy, že osoby zprostředkují zaměstnání cizincům, kteří nemají platné povolení k zaměstnání, nebo z důvodu snazšího nástupu do zaměstnání těmto osobám opatří padělané či jinak pozměněné doklady totožnosti v úmyslu, aby byly užity jako pravé.

⁷³ v § 7 odst. 2 zákona č. 186/2013 Sb., o státním občanství ČR, je napsáno, že dítě (jehož matka není občankou ČR, státu EU ani nemá trvalý pobyt na území ČR, ani není bezdomovkyní) nabývá státní občanství ČR dnem, kdy bylo učiněno souhlasné prohlášení rodičů o určení otcovství státního občana ČR, pokud rodiče prokázali matričnímu úřadu genetickou zkoušku formou znaleckého posudku.

XI KONTROLNÍ ČINNOST A REPRESIVNÍ OPATŘENÍ

XI.1.1 Kontrolní činnost Policie ČR

XI.1.1.1 Služba cizinecké policie

Pobytové kontroly SCP prováděla samostatně nebo v součinnosti s jednotlivými organizačními články KŘP, s jinými útvary PČR, s orgány státní správy, popř. s územní samosprávou v rámci teritoriální působnosti krajských ředitelství PČR. V hodnoceném období policisté odborů cizinecké policie spolupracovali zejména s orgány Celní správy ČR, oblastními inspektoráty práce, inspektoráty bezpečnosti práce a dalšími úřady.

V roce 2021 bylo uskutečněno odbory cizinecké policie **159 992 pobytových kontrol**, a to jak samostatně, tak ve spolupráci s ostatními orgány. V meziročním srovnání je evidováno zvýšení počtu pobytových kontrol zhruba o jednu pětinu (+26 010 kontrol, tj. +19,4 %). Také počet kontrolovaných cizinců⁷⁴ se navýšil (cca 462 tis. osob, +11 tis., tj. +2,5 %). Ale v porovnání s předchozími roky se stále jedná o vysoce podprůměrný počet pobytových kontrol/kontrolovaných cizinců (např. v porovnání s rokem 2017 pokles o cca 30 % u pobytových kontrol, s rokem 2018 o 26 % a s rokem 2019 o 24 %). Do tohoto snížení počtu během let 2020 a 2021 se promítla zejména opatření související s pandemií COVID-19. Dle jednotlivých odborů cizinecké policie KŘP bylo provedeno nejvíce pobytových kontrol u KŘP Moravskoslezského kraje (17 %), Prahy (16 %) a Jihomoravského kraje (13 %).

Kontrolní činnost – srovnání 2020/2021

Rok	2020	2021	Změna oproti předchozímu období	
			v %	absolutní číslo
počet provedených pobytových kontrol celkem	133 982	159 992	19,4	26 010
z toho provedeno pobytových kontrol s jinými útvary (PČR, CS,..)	2 997	3 242	8,2	245
počet kontrol ubytovacích zařízení (objektů)	14 387	15 211	5,7	824
počet kontrol objektů pro výdělečnou činnost	20 428	22 035	7,9	1 607
počet kontrol jiných objektů	86 368	94 022	8,9	7 654
počet kontrolovaných cizinců při pobytových kontrolách	450 803	461 973	2,5	11 170

Zdroj: ŘSCP

Také v roce 2021 měla na výkon služby – tedy kontrolní činnost cizinecké policie vliv pandemická situace. Nadále platilo dodržování platných ustanovení, která stanovila ochranná opatření Ministerstva zdravotnictví ČR a opatření přijatých v rámci PČR v souvislosti s rizikem šíření onemocnění covid-19⁷⁵, a to zejména v době nouzového stavu (pokračování z roku 2020 do 11. 4. 2021 a od 26. 11. do 25. 12. 2021). Zároveň se policisté cizinecké policie podíleli na opatřeních, která nespádala do „běžné“ působnosti, např. v únoru/březnu 2021 účast na opatření v souvislosti s omezením volného pohybu osob při vstupu na území stanovených okresů.

Již ve 2. polovině roku 2020 se v rámci kontrolní činnosti cizinecké policie začalo ve velké míře objevovat **porušování ochranných opatření MZ ČR** cizinci, zejména občany Ukrajiny a Moldavska. Tento trend

⁷⁴ Poměr mezi počtem kontrol a vysokým počtem kontrolovaných cizinců lze dovodit např. v souvislosti s jednou pobytovou kontrolou vlaku, kde je ale zkontrolován velký počet cizinců, nebo kontrola jedné výrobní haly, kde je zkontrolováno více cizinců.

⁷⁵ Používání ochranných prostředků, testování pracovníků, v rámci organizace výkonu služby rozdělení min. do dvou skupin A a B, systém udělování dovolené, systém organizování školení a kurzů, služebních zahraničních cest aj.

pokračoval i v roce 2021. Tedy cizinci vstoupili na území ČR (zpravidla průjezdem přes Maďarsko a Slovensko nebo Polsko), ačkoliv nespádali do definovaných výjimek ohledně vstupu na území ČR v aktualizovaných ochranných opatřeních MZ ČR. Vzhledem k tomu, že se dopustili přestupkového jednání na úseku zákona o ochraně veřejného zdraví, jejich protiprávní jednání bylo oznámeno příslušnému správnímu orgánu. Vysoký počet případů byl zaznamenán u cizinců, kteří setrvali na území, a to i přes skutečnost, že jim byl ukončen přechodný pobyt na území v souvislosti s porušením ochranného opatření MZ ČR, kdy jim byla stanovena lhůta k vycestování. Tito cizinci nerespektovali opatření, na základě kterého jim byl ukončen přechodný pobyt a nadále pobývali na území. Došlo ke zvýšení případů u osob s neoprávněným pobytem v souvislosti s pandemií covid-19, kdy cizincům byla v souladu s vydaným rozhodnutím o správním vyhoštění, případně rozhodnutím o povinnosti opustit území, stanovena lhůta k vycestování. Své setrvání na území cizinci zastírali nemožností vycestování s ohledem na pandemii ve své domovské zemi a nemožností do ní vycestovat.

Při pobytových kontrolách se policisté zaměřují na kontrolu **ubytovacích zařízení**. V roce 2021 bylo řešeno odbory cizinecké policie KŘP 651 přestupků ubytovatelů dle zákona o pobytu cizinců (zhruba o třetinu méně než v roce 2020). Nejčastějším porušením povinnosti ubytovatele bylo samotné neoznámení ubytovaných cizinců, závady ve vedení domovní knihy, nebo neoznámení ubytovaného cizince prostřednictvím dálkového přístupu. Informace o ubytovaných cizincích jsou zdrojem velmi cenných informací nejen pro policisty cizinecké policie, ale i pro ostatní policejní složky, zejména službu kriminální policie a vyšetřování a pro zpravodajské služby.

Za problematickou oblast považuje odbor cizinecké policie tzv. sdílenou ekonomiku, a to zejména ubytování prostřednictvím webové služby Airbnb, Booking a dalších podobných webových portálů. V rámci činnosti se policisté OCP s tímto typem ubytování nesetkávají, přičemž je zcela evidentní, že v některých teritoriích musí fungovat. Ubytovatelé, kteří se na takovém ubytování podílejí, tak nedodržují ohlašovací povinnosti cizinců na území. Taková situace je významným bezpečnostním rizikem jak pro ČR, tak i pro ostatní státy schengenského prostoru.

Při kontrolách je také prověřována skutečnost, zda cizinec není **zaměstnán bez oprávnění k pobytu anebo k povolení k zaměstnání**, tedy kontroly jsou prováděny v místě výkonu zaměstnání. Tyto kontroly probíhají povětšinou ve spolupráci s oblastními inspektoráty práce, celní správou, Českou obchodní inspekcí a Českou inspekcí životního prostředí. Provádění společných kontrol je efektivní, neboť umožňuje využití různých zákonných zmocnění a oprávnění, kterými jednotlivé složky disponují.

Jedná se převážně o cizince, kteří vykonávají zaměstnání, nebo provozují dani podléhající výdělečnou činnost v rámci přechodného pobytu na území, a to na základě pobytu na území podle pravidel pro státní příslušníky 3. zemí, kteří jsou od vízové povinnosti osvobozeni při překračování vnějších hranic členských států pro pobyty, jejichž celková délka nepřekročí 90 dnů během jakéhokoliv období 180 dnů. Nebo překročí povolenou dobu k pobytu vymezenou zejména krátkodobým vízem či zaměstnaneckou kartou. V případě krátkodobých víz do 90 dnů za účelem zaměstnání u zaměstnavatele se sídlem na území ČR někteří cizinci po obdržení víza buď k tomuto zaměstnavateli vůbec nenastoupí, nebo vykonávají pracovní činnost odlišnou, než na jakou bylo povolení k zaměstnání vydáno. Nadále se řeší i případy, kdy je tato činnost cizinci vykonávána na polská víza typu D-05 (resp. D-06), které opravňuje cizince k výkonu práce na území Polska bez nutnosti získat pracovní povolení. Tito cizinci mají uzavřené pracovní smlouvy se zaměstnavatel sídlícím v Polsku, jsou vysíláni na území ČR k plnění úkolu dané společnosti. Svou činnost se snaží podřadit pod institut „přeshraničního vyslání“, kdy pracovník je vyslán zahraničním subjektem usídleným v zemi EU do ČR v rámci poskytování služeb, přičemž v takovém případě pracovník nepotřebuje k výkonu zaměstnání povolení k zaměstnání. Prověřováním je však zjištěno, že se nejedná o přeshraniční vyslání k plnění úkolů polské firmy, ale o pracovní činnost, která nese znaky závislé práce k českému zaměstnavateli, a tudíž je cizinec povinen mít pro práci zaměstnaneckou kartu, modrou kartu nebo povolení k zaměstnání. Uvedená situace je jedním z přetrvávajících problémů v rámci pracovní migrace v ČR.

Při pobytových kontrolách se policisté odborů cizinecké policie KŘP zaměřují také na odhalování **neregulérních dokladů** (tj. padělaných, pozměněných, cizích či smyšlených). K odhalování nepochybně přispívá nasazení speciální techniky a průběžné zdokonalování policistů, lepší informovanost základních organizačních článků policie po provedených školeních zaměřených na prvky ochrany a zabezpečení dokladů, účinná a efektivní spolupráce a součinnost v rámci krajských ředitelství policie. Nejčastěji zachycenými padělanými doklady byly ve vnitrozemí doklady Rumunska, a to průkazy totožnosti osoby. Těmito padělanými průkazy se prokazují zejména občané Ukrajiny a Moldavska. Mezi další zájmovou oblast patří řidičské průkazy Ukrajiny, kdy zejména občané Ukrajiny s povoleným pobytem na území ČR se snaží padělaným řidičským průkazem získat vyšší oprávnění k řízení motorových vozidel (nákladní automobily a vícemístné autobusy), které ve skutečnosti nevlastní.

Pobytové kontroly jsou také prováděny na základě **dožádání ze strany OAMP MV ČR** v souladu s jejich požadavky a s cílem zjistit, zda se cizinec nedopouští porušování zákona o pobytu cizinců při žádosti a řízení o povolení pobytu na území ČR. Jedná se o prověrky dodržování nepřetržitého pobytu cizinců na území ČR při podávání žádostí o povolení k trvalému pobytu, dále je prováděno šetření k právnickým a fyzickým osobám žádajícím o povolení ke zprostředkování zaměstnání a byly předávány informace pro potřeby plnění úkolu podle § 60a zákona o zaměstnanosti, dále šetření k žádostem cizinců podaných dle § 66 odst. 1 písm. d) zákona o pobytu cizinců (žádosti nezletilých nebo zletilých nezaopatřených dětí trvale usedlých cizinců na území ČR) a také požadavky na prověřování v souvislosti se žádostmi dle § 87b zákona o pobytu cizinců (žádosti rodinných příslušníků občana EU o přechodný pobyt atd.) Odbory cizinecké policie bylo v roce 2021 provedeno 15 270 prověrek pro OAMP MV ČR (meziročně mírné zvýšení o 1 552 prověrek).

Dlouhodobě se cizinecká policie zaměřuje na kontrolu cizinců pobývajících na území ČR **za účelem studia**. Cílem pobytových kontrol je zjistit případné zneužívání pobytu za uvedeným účelem k obcházení zákona o pobytu cizinců, kdy zjištěné poznatky týkající se neplnění účelu pobytu jsou zaslány OAMP MV ČR k dalšímu opatření. Z důvodu nepříznivé epidemiologické situace na území ČR byly provedeny tyto kontroly až v měsíci listopadu 2021 (standardně probíhají 2krát ročně).

Pobytové kontroly jsou prováděny také v souvislosti s konáním **jazykových zkoušek** žadatelů. Dohled provádí policisté oddělení dokladů a specializovaných činností OCP KŘP. Jednalo se o kontroly cizinců žádajících o povolení k trvalému pobytu či získání státního občanství ČR, se zaměřením na kontrolu pravosti a platnosti předkládaných cizozemských dokladů totožnosti účastníků zkoušky a ověření, že doklad totožnosti předkládá a zkoušku skládá skutečně konkrétní žadatel, a to z důvodu nebezpečí zneužití identity či jiného podvodného jednání při absolvování zkoušky z českého jazyka a získání osvědčení (riziko zneužití tzv. dokladu na podobu – cizí doklad, kdy je prováděna komparace osob za využití metody portrétní identifikace a grafické identifikační analýzy).

Na základě aktuálního vyhodnocení operativní situace v příslušném místě a zhodnocení případných bezpečnostních rizik byla realizována **schengenská vnitrostátní pátrání**, jakožto jedno z hlavních kompenzačních opatření. Schengenské pátrání je prováděno především na hlavních silničních komunikacích směřujících od/k státní hranici a na vytipovaných přeshraničních komunikacích lokálního významu (zaměřeni zejména na tranzitní nelegální migraci), dále pak v objektech a místech s možným výskytem nelegálně se zdržujících cizinců. Schengenské vnitrostátní pátrání bylo realizováno také v rámci kontrol mezinárodních vlakových spojů a autobusových linek. Kontroly byly zaměřené nejen na cizí státní příslušníky, ale i na další protiprávní jednání spojené s překračováním státní hranice. Při schengenském vnitrostátním pátrání je často nasazována speciální technika, např. vozidlo s nainstalovanou termovizí, schengenbus a zařízení pro detekci osob skrytých v dopravních prostředcích. Mnohdy se s odbory cizinecké policie na tomto typu pátrání podílí pracovníci celní správy. S odbory cizinecké policie spolupracují i další organizační články Policie ČR, např. služba dopravní policie, případně i zahraniční policejní partneři ze sousedních států, a výraznou roli v boji proti nelegální migraci hraje i činnost specializovaného útvaru ŘSCP – Mobilní jednotky.

V rámci pobytu cizinců na území ČR byly některými odbory cizinecké policie identifikovány určité **specifické způsoby**, jakými cizinci zastírají svůj nelegální pobyt, nebo si prodlužují pobyt anebo zneužívají povolený pobyt v jiném členském státě EU/Schengenu:

- problémem, který se ale těžko prokazuje jako účelový, je ztráta dokladů cizinců na území ČR; cizinci tvrdí, že mají vystavená polská dlouhodobá víza, zpravidla za účelem práce nebo shánění si práce a chtějí za každou cenu zůstat na území; ve spolupráci s Odborem mezinárodní policejní spolupráce PP PČR se v mnoha případech potvrzuje účelovost těchto ztrát,
- odhaleny případy, kdy cizinec vlastní dva pasy a tímto způsobem se cizinci snaží prodloužit pobyt v schengenském prostoru, kdy střídavě překračují vnější hranici na jeden či druhý cestovní doklad, a tím uměle prodlužují maximální dobu oprávněného pobytu stanovenou Nařízením Evropské unie, a to na základě platného biometrického cestovního dokladu.

XI.1.1.2 Národní centrála proti organizovanému zločinu služby kriminální policie a vyšetřování

V souvislosti s bojem proti nelegální migraci v roce 2021 Odbor obchodu s lidmi a nelegální migrace NCOZ, participoval na projektu EMPACT pro prioritu Nelegální migrace (Facilitation of Illegal Immigration). Jednalo se o sdílení informací (aktuální trendy, modus operandi nebo změn v oblasti nelegální migrace, které se objevily jak na národní úrovni jednotlivých zemí, tak i na úrovni evropské). Zástupci NCOZ plnili úkoly společně s dalšími policejními orgány v rámci aktivity RISK, která je zaměřena na převozy nelegálních migrantů všemi způsoby, při kterých je bezprostředně ohroženo zdraví a život migrantů. P/articipovali na aktivitě BRIDE, zaměřené na problematiku účelových a fiktivních sňatků, aktivitě URSUS, která je zaměřena na nelegální migraci zejména vietnamských státních příslušníků do severovýchodních zemí, kdy dochází k jejich tranzitu také přes území ČR a podíleli se na úkolech v rámci aktivity JOO (Společná operativní kancelář v rakouské Vídni).

V oblasti nelegální migrace pro rok 2022 lze predikovat obdobný počet zachycených nelegálních migrantů na území ČR jako v roce 2021, vzhledem k její strategické poloze spočívající v sousedství s Německem. ČR však i nadále zůstane především tranzitní zemí. Může dojít ke vzniku nových organizovaných skupin osob zabývajících se různými formami nelegální migrace (převážení v různých dopravních prostředcích, včetně využití mezinárodních vlakových spojů a pravidelných mezinárodních leteckých linek, padělání dokladů totožnosti států schengenského prostoru). Předpokládá se, že i nadále bude nejvyužívanější migrační trasou tzv. „balkánská cesta“. V důsledku uvalování mezinárodních politických sankcí, vznikajících a přetrvávajících válečných konfliktů, však současně nelze do budoucna vyloučit vznik nových forem nelegální migrace a nových migračních tras.

XI.1.2 Kontrolní činnost Státního úřadu inspekce práce

V roce 2021 provedl Státní úřad inspekce práce (dále jen „SÚIP“) ve všech oblastech své kontrolní působnosti celkem 14 443 kontrol. Z tohoto počtu realizoval v oblasti dodržování zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o zaměstnanosti“), **celkem 5 891 kontrol, z nichž bylo 5 222 kontrol zaměřeno přímo na odhalování nelegálního zaměstnávání**. Kontrolní činnost SÚIP se zaměřením na odhalování a potírání nelegální práce občanů ČR, Evropské unie (dále jen „EU“) a cizinců byla prováděna v souladu s Ročním programem kontrolních akcí SÚIP na rok 2021 schváleným Ministerstvem práce a sociálních věcí. Samotná kontrolní činnost a zejména její rozsah byla negativně ovlivněna epidemií covid-19.

XI.1.2.1 Kontroly zaměřené na nelegální zaměstnávání

Z celkového počtu 5 222 kontrol byl oblastními inspektoráty práce **výkon nelegální práce odhalen u 645 podnikatelských subjektů**. Orgány inspekce práce při svých kontrolách odhalily celkem 3 295 nelegálně zaměstnaných fyzických osob. Jednalo se o 312 občanů ČR, 288 občanů EU a 2 695 občanů třetích zemí.

Z pohledu konkrétní formy nelegální práce cizince se v 587 případech jednalo o výkon závislé práce mimo pracovněprávní vztah, ve 2 378 případech o výkon práce v rozporu s vydaným povolením k zaměstnání nebo bez tohoto povolení, nebo v rozporu s vydanou zaměstnaneckou kartou, kartou vnitropodnikově převedeného zaměstnance nebo modrou kartou nebo bez některé z těchto karet a dále pak ve 149 případech o výkon práce cizince bez platného oprávnění k pobytu na území České republiky. V mnoha případech bylo u jedné osoby zjištěno více forem výkonu nelegální práce⁷⁶.

Kontroly a zjištěné nelegálně zaměstnané osoby v letech 2012–2021

Rok	Počet kontrol	Počet osob zjištěných při nelegální práci			
		Občané ČR	Občané EU	Státní příslušníci třetích zemí	Celkem
2012	35 557	2 675	430	1 471	4 576
2013	36 101	1 394	295	1 481	3 170
2014	15 911	1 238	184	650	2 072
2015	9 583	1 913	294	858	3 065
2016	9 308	760	193	1 337	2 290
2017	9 707	767	234	1 917	2 918
2018	8 339	763	225	3 595	4 583
2019	8 160	622	207	3 513	4 342
2020	5 557	556	141	2 413	3 110
2021	5 222	312	288	2 695	3 295

Zdroj: MPSV

Na základě kontrolních zjištění uvedených v protokolech z kontrol uložily orgány inspekce práce v roce 2021 celkem 3 515 pokut v souhrnné výši 377 857 000 Kč.

Za umožnění výkonu a výkon nelegální práce bylo v roce 2021 zaměstnavatelům uloženo celkem 739 pokut v celkové výši 189 908 000 Kč.

V případech zjištěných nelegálně pracujících cizinců se nejčastěji jednalo o občany státní příslušnosti Ukrajina (2 295), Moldavsko (81) a Vietnamu (80). Mezi další patřili občané státní příslušnosti Gruzie (32), Uzbekistánu (29), Kazachstánu (25) a Ruska (24).

Nelegálně pracující cizinci byli v roce 2021 nejčastěji zjištěni u zaměstnavatelů v následujících oborech činnosti:

- stavebnictví (u 107 zaměstnavatelů),
- zpracovatelský průmysl (u 69 zaměstnavatelů),
- velkoobchod, maloobchod; opravy a údržba motorových vozidel (u 50 zaměstnavatelů)
- profesní, vědecké a technické činnosti (u 42 zaměstnavatelů).

Kontrolní činnost orgánů inspekce práce je poměrně často realizována na základě podnětů ke kontrole. V roce 2021 obdržel SÚIP celkem 5 256 podnětů ke kontrole. Z tohoto počtu upozorňovalo na podezření

⁷⁶ Z tohoto důvodu není možné jednotlivé počty bez dalšího sčítat.

z nelegálního zaměstnávání 1 289 podnětů a dalších 213 podnětů ke kontrole upozorňovalo na porušování ostatních ustanovení zákona o zaměstnanosti.

Z pohledu státní příslušnosti upozorňovalo na výkon nelegální práce občanů ČR 922 podnětů, v 128 případech se jednalo o podněty poukazující na nelegální práci občanů EU a v 442 případech na výkon nelegální práce cizinců.⁷⁷

Na základě přijatých podnětů ke kontrole bylo v roce 2021 orgány inspekce práce **realizováno 764 kontrol, zaměřených na odhalování nelegálního zaměstnávání.**

Při organizaci a provádění kontrol orgány inspekce práce spolupracovaly s dalšími orgány státní správy. Jednalo se především o spolupráci se Službou cizinecké policie, Celními úřady, pracovišti Odboru azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra, Generálním finančním ředitelstvím a ÚP ČR. Rovněž probíhala intenzivní spolupráce s Českou správou sociálního zabezpečení, zejména v oblasti ověřování příslušnosti k právním předpisům v souvislosti se zaměstnáváním cizinců.

SÚIP je aktivně zapojen do Systému pro výměnu informací o vnitřním trhu (IMI), který zjednodušuje výměnu informací mezi členskými státy EU. V roce 2021 bylo prostřednictvím tohoto systému ze strany SÚIP přijato celkem 237 žádostí. Z tohoto počtu se jednalo o 47 žádostí o poskytnutí informace, 156 žádostí o předání dokumentu vč. rozhodnutí o uložení pokuty českým zaměstnavatelům a 34 žádostí o vymození sankce uložené českému zaměstnavateli v zemi EU. Ze strany SÚIP bylo členskými státy EU odesláno celkem 21 žádostí, z toho 19 žádostí o poskytnutí informací a 2 žádosti o vymození pokuty uložené zahraničnímu zaměstnavateli.

XI.1.2.2 Kontroly zaměřené na agenturní zaměstnávání

Agentur práce, subjektů s povolením ke zprostředkování zaměstnání vydaným Generálním ředitelstvím ÚP ČR, bylo ke dni 31. 12. 2021 evidováno celkem 2 136, z toho 1 116 agentur práce bylo oprávněno k agenturnímu zaměstnávání, tj. zprostředkování zaměstnání podle ustanovení § 14 odst. 1 písm. b) zákona o zaměstnanosti, a 1 895 agentur práce bylo oprávněno ke zprostředkování zaměstnání podle ustanovení § 14 odst. 1 písm. a) a c) zákona o zaměstnanosti.

Při přidělování cizinců k uživateli musí agentury práce nadále dbát zejména nařízení vlády č. 64/2009 Sb., o stanovení druhu prací, které agentura práce nemůže formou dočasného přidělení k výkonu práce u uživatele zprostředkovávat. Jedná se o takové druhy prací, k jejichž výkonu postačuje nižší stupeň vzdělání než střední vzdělání s maturitní zkouškou, a prací, které nejsou uvedeny v příloze k tomuto nařízení.

Kontroly v oblasti agenturního zaměstnávání patřily i v roce 2021 mezi priority SÚIP. Cílem kontrolní činnosti orgánů inspekce práce bylo zejména vyhledávat a eliminovat porušování pracovněprávních předpisů nejen ze strany samotných agentur práce, ale rovněž ze strany uživatelů.

Kontroly v oblasti agenturního zaměstnávání byly realizovány především na základě podnětů ke kontrole podaných samotnými zaměstnanci a dále na základě podnětů jiných státních orgánů (např. Generální ředitelství ÚP ČR v případě nesplnění zákonem stanoveným povinností agenturou práce). V roce 2021 bylo orgány inspekce práce přijato celkem 102 podnětů, které upozorňovaly na možné porušování pracovněprávních předpisů v oblasti agenturního zaměstnávání.

V roce 2021 se orgány inspekce práce při svých kontrolách agenturního zaměstnávání zaměřily jednak na dodržování pracovněprávních předpisů stanovených zákonem č. 262/2006 Sb., zákoník práce, a také na dodržování povinností stanovených zákonem č. 435/2004 Sb., zákon o zaměstnanosti.

⁷⁷ Jeden podnět ke kontrole mohl upozorňovat na nelegální zaměstnávání jak cizince, tak občana ČR nebo EU, proto nelze výše uvedené počty bez dalšího sčítat.

V oblasti dodržování jednotlivých ustanovení zákoníku práce se jednalo zejména o kontroly podmínek vzniku, změn a skočení pracovního poměru, o kontroly výkonu práce na základě dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr, problematiku vedení evidence pracovní doby, dodržování pracovní doby a doby odpočinku či kontroly výkonu práce přesčas. Kontroly také ověřovaly, zda pracovní a mzdové podmínky agenturního zaměstnance uživatele nejsou horší, než jsou nebo by byly pracovní a mzdové podmínky srovnatelného kmenového zaměstnance uživatele. Inspektoři také kontrolovali obsahovou náplň dohody o dočasném přidělení a obsahovou náplň písemného pokynu k dočasnému přidělení.

V oblasti dodržování příslušných ustanovení zákona o zaměstnanosti kontroly ověřovaly splnění povinnosti agentury uzavřít pojištění proti úpadku, dále splnění evidenční a informační povinnosti ze strany agentur práce vůči Generálnímu ředitelství ÚP ČR, nebo zda agentura provozuje svou činnost v souladu s vydaným povolením ke zprostředkování zaměstnání. Důležitou součástí kontrolní činnosti v této oblasti byly i kontroly agentur práce, které zaměstnávají a přidělují k uživateli cizince.

V roce 2021 bylo orgány inspekce práce provedeno v oblasti agenturního zaměstnávání celkem 413 kontrol (agenturní zaměstnávání bylo hlavním či vedlejším předmětem kontroly). Porušení bylo zjištěno u 144 kontrol.

Nejčastěji se jednalo o následující porušení právních předpisů:

- § 309 odst. 5 zákoníku práce, kdy agentura práce nezabezpečila, aby pracovní a mzdové podmínky dočasně přiděleného zaměstnance nebyly horší, než jsou nebo by byly podmínky srovnatelného zaměstnance uživatele (51 porušení);
- § 308 odst. 1 písm. f) zákoníku práce, kdy dohoda agentury práce s uživatelem o dočasném přidělení neobsahovala informace o pracovních a mzdových podmínkách zaměstnance uživatele, který vykonává nebo by vykonával stejnou práci, jako dočasně přidělený zaměstnanec (50 porušení);
- § 309 odst. 2 písm. f) zákoníku práce, kdy agentura práce přidělila zaměstnance k dočasnému výkonu práce u uživatele na základě písemného pokynu, který neobsahoval informaci o pracovních a mzdových podmínkách srovnatelného zaměstnance nebo nebyl úplný (46 porušení);
- § 59 zákona o zaměstnanosti, kdy agentura práce nesplnila svou povinnost tím, že do 31. ledna běžného roku nezaslala pro statistické účely GŘ ÚP ČR údaje za předchozí kalendářní rok, případně nevedla v souladu se zákonem povinnou evidenci (7 porušení).

Mezi další poměrně častá zjištěná porušení právních předpisů patřilo nevyplacení mzdy nebo její části v době splatnosti, nevyplacení mzdy ve správné výši, dále pak nevyplacení příplatků ke mzdě, nevydání potvrzení o zaměstnání či neplnění povinností v souvislosti se zaměstnáním odpovědného zástupce agentury práce.

V souvislosti s kontrolami agenturního zaměstnávání bylo vydáno 15 opatření k odstranění zjištěných nedostatků. Za přestupky v oblasti agenturního zaměstnávání bylo **uloženo 77 pokut v celkové výši 2 738 500 Kč**.

XI.1.2.3 Zastřené zprostředkování zaměstnání

Kontroly zaměřené na zastřené zprostředkování zaměstnání jsou řazeny mezi hlavní kontrolní priority SÚIP od roku 2017. S účinností od 2. 8. 2021 došlo k zavedení přestupku zastřeného zprostředkování zaměstnání i na zaměstnavatele, který výkon zastřeného zprostředkování zaměstnání umožní.

V roce 2021 provedl SÚIP celkem 197 kontrol přímo zaměřených na oblast zastřeného zprostředkování zaměstnání. Kontroly byly provedeny u 189 podnikatelských subjektů, přičemž se jednalo o 183 právnických osob a v 6 případech o podnikající fyzické osoby. Porušení právních předpisů bylo zjištěno při 149 kontrolách a celkový počet zjištěných porušení pracovněprávních předpisů dosáhl počtu 952 porušení.

Zastřeného zprostředkování zaměstnání, tak jak je definováno ustanovením § 5 písm. g) zákona o zaměstnanosti, se dopustilo 71 podnikatelských subjektů. Zastřené zprostředkování bylo odhaleno u dalších 128 zaměstnavatelů a to v rámci kontrol, které byly primárně zaměřeny na jinou kontrolní oblast. Celkem tedy bylo odhaleno zastřené zprostředkování zaměstnání u 199 podnikatelských subjektů. Od data účinnosti nové právní úpravy zákona o zaměstnanosti, tj. od 02. 08. 2021, bylo rovněž odhaleno 13 podnikatelských subjektů, které výkon zastřeného zprostředkování zaměstnání umožnily.

Kontrolami zaměřenými na potírání zastřeného zprostředkování zaměstnání bylo současně zjištěno 642 osob při výkonu nelegální práce. V 11 případech se jednalo o občany ČR, v 18 případech o občany EU a v 613 případech o cizince (nejčastěji občané státní příslušnosti Ukrajina a Kazachstán).

Zastřené zprostředkování zaměstnání bylo nejčastěji zjišťováno u podnikatelských subjektů s převažující ekonomickou činností (dle CZ NACE) stavebnictví, zpracovatelský průmysl, velkoobchod, maloobchod; opravy a údržba motorových vozidel.

Podobně jako v předchozích letech byla kontrolami primárně zaměřenými na zastřené zprostředkování zaměstnání zjištěna i další porušení pracovněprávních předpisů. Nejčastěji se jednalo o porušení v oblasti informační povinnosti zaměstnavatele v souvislosti se zaměstnáváním zaměstnanců ze zahraničí (30 porušení), porušení v oblasti dodržování podmínek, za kterých je možné zprostředkovávat zaměstnání (27 porušení) a porušení povinnosti zaměstnavatele mít v místě pracoviště kopie dokladů prokazujících existenci pracovněprávního vztahu (19 porušení).

Za přestupek zastřeného zprostředkování zaměstnání bylo v roce 2021 uloženo celkem 144 pokut v souhrnné výši 69 711 000 Kč. Jedná se o pokuty uložené v roce 2021, tedy za zastřené zprostředkování zaměstnání zjištěné kontrolami provedenými v roce 2021 a v předchozích letech.

XI.1.3 Kontrolní činnost živnostenských úřadů

Ve vztahu k cizincům vedeným v živnostenském rejstříku sleduje MPO průběžně **provádění kontrolní činnosti živnostenskými úřady**, a to jak vůči zahraničním fyzickým osobám, tak vůči právnickým osobám s účastí cizince ve statutárním orgánu, resp. zahraničním právnickým osobám. Živnostenské úřady v dané oblasti spolupracují s dalšími dozorovými orgány, zejména s orgány cizinecké policie.

V roce 2021 provedly obecní živnostenské úřady **271 kontrol zahraničních fyzických osob** a dále **397 kontrol právnických osob s účastí cizince** ve statutárním orgánu, resp. zahraničních právnických osob; celkem bylo tedy provedeno 668 kontrol těchto zahraničních subjektů. Nejvíce kontrol bylo provedeno v hl. m. Praze - celkem 229 subjektů, dále pak v kraji Ústeckém – 93 subjektů a v kraji Karlovarském – 74 subjektů.

Při 271 kontrolách zahraničních fyzických osob bylo v r. 2021 zjištěno **119 porušení živnostenského zákona** a zákonů souvisejících s podnikáním, za což byly uloženy pokuty ve výši 423 600,-Kč, dále bylo v 787 případech sankčně zrušeno živnostenské oprávnění a v 1 případě sankčně pozastaveno provozování živnosti. Nejvíce kontrol zahraničních fyzických osob bylo provedeno ve Středočeském kraji – 42 zahraničních fyzických osob, v Ústeckém kraji – 40 zahraničních fyzických osob a v hl. m. Praze -37 zahraničních fyzických osob.

Pokud jde o kontrolu 397 právnických osob s účastí cizince ve statutárním orgánu, resp. zahraničních právnických osob za rok 2021, při těchto kontrolách bylo zjištěno **201 porušení živnostenského zákona**, za což byly uloženy pokuty ve výši 887 100,- Kč, dále bylo v 563 případech sankčně zrušeno živnostenské oprávnění a ve 16 případech sankčně pozastaveno provozování živnosti. Nejvíce kontrol právnických osob s účastí cizince ve statutárním orgánu, resp. zahraničních právnických osob bylo provedeno v hl. m. Praze - celkem 192 právnických osob, dále pak v Ústeckém kraji – 53 právnických osob a v Karlovarském kraji - 42 právnických osob.

Kontroly zahraničních osob, jakož i dalších podnikatelských subjektů a jejich případné sankcionování za porušení právních předpisů má své opodstatnění a vede k postupnému zlepšení povědomí o povinnostech

v rámci podnikání, tj. o povinnostech vyplývajících ze živnostenského zákona a z předpisů souvisejících s podnikáním, a tím i k dodržování právních předpisů ze strany těchto podnikatelů.

XI.1.4 Kontrolní činnost Celní správy ČR

XI.1.4.1 Kontroly zaměstnávání cizinců

V roce 2021 realizovaly celní úřady samostatně nebo v součinnosti s jinými orgány státní správy celkem **749 kontrol** zaměřených na dodržování povinností stanovených zákonem č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, v jejichž působnosti bylo **zkontrolováno celkem 2 122 cizinců ze třetích zemí a 399 cizinců z členských států EU**. V rámci šetření vyslovily celní orgány u **515 osob z třetích zemí** důvodné podezření z výkonu nelegální práce ve smyslu ustanovení § 5 zákona o zaměstnanosti a u **584 cizinců** nesplnili zaměstnavatelé oznamovací povinnosti dle ustanovení § 87 a § 88 zákona o zaměstnanosti. U 87 kontrolovaných osob vzniklo podezření z porušení zákona o pobytu cizinců.

Nejpočetnějšími národnostními skupinami podezřelých z výkonu nelegální zaměstnanosti byli v roce 2021 státní příslušníci **Ukrajiny** (449 osob), **Moldavska** (38 osob) a **Vietnamu** (16 osob). Tito cizinci tvořili 97,67 % z celkového počtu osob podezřelých z výkonu nelegální práce.

Nejvíce kontrol zaměstnávání cizinců bylo celními úřady realizováno ve stavebnictví (273 kontrol), v oblasti obchodu, včetně tržnic (117 kontrol), ostatních činnostech (96 kontrol) a ve službách stravovacích a ubytovacích (84 kontrol). Největší počet osob byl zkontrolován při výkonu práce ve stavebnictví (705 cizinců), v ostatních činnostech (280 cizinců) a v oblasti obchodu, včetně tržnic (165 cizinců).

V roce 2021 se v 47 případech společně podílely na kontrolní činnosti celních úřadů také orgány státní správy, zejména PČR – Služba cizinecké policie a jiné složky PČR (38 kontrol) a oblastní inspektoráty Státního úřadu inspekce práce (24 kontrol).

Mezi nejvýznamnější kontrolní akce Celní správy ČR s regionálním přesahem byly KA ČISTKA I. (kontrolní akce v šesti krajích), KA SHARK (kontrolní akce v 11 krajích) a KA ČMELÁK, která byla provedena ve všech krajích ČR.

XI.1.4.2 Kontroly v oblasti přeprav, skladování a prodeje tabákových výrobků a lihovin

V rámci kontrolní činnosti prováděné útvary Celní správy ČR v roce 2021 v oblasti přeprav, skladování a prodeje **tabáku a tabákových výrobků** bylo zjištěno celkem **761 případů** podezření z porušení právních předpisů. Z tohoto počtu se na možném porušení právních předpisů **podíleli cizinci ve 160 případech** (21 %). Nejpočetněji byli zastoupeni státní příslušníci **Vietnamu** (88 případů; 11,6 %), **Bulharska** (26 případů; 3,4 %), **Rumunska** (17 případů; 2,2 %) a **Polska** (11 případů; 1,4 %). Na předpokládaném úniku na spotřební dani ve výši **18 mil. Kč** se cizinci podíleli z **96 %**, z toho rozhodující měrou státní příslušníci **Polska** (57,4 %) a Rumunska (36,2 %). Podíl cizinců na celkovém počtu zjištěných případů podezření z porušení předpisů týkajících se tabáku a tabákových výrobků a předpokládaném úniku na spotřební dani odpovídá hodnotám

zaznamenaným v roce 2020 (21 % resp. 96 %), z hlediska četnosti vzrostl podíl státních příslušníků Vietnamu. Bližší informace jsou uvedeny v následující tabulce:

Přehled porušení v oblasti tabákových výrobků v roce 2021 dle státních příslušností

Státní příslušnost	Počet výskytů	Tabákové výrobky v ks	Tabák v kg	Surový tabák v kg	Doutníky a cigarillos v ks	Zahřívané TV v g	Předpokládaný únik na SPD
Česká republika	601	896 026	391		263	1 24 030,88	3 509 469
Vietnam	88	267 272	208		121	1 823,4	1 163 911
Bulharsko	26	118 400				106	354 676
Rumunsko	17	10 607 800	249				34 306 304
Polsko	11	6 061 915	7	12 720			54 416 925
Ukrajina	4	25 600	3			108	91 939
Slovensko	4	2 840	4				19 871
Maďarsko	3	246 520					798 061
Moldavsko	3	16 180					52 881
Severní Makedonie	1	3 850					9 895
Rusko	1					240	522
Ázerbájdžán	1		29				79 968
Turecko	1	400					1 191
Celkem	761	18 246 803	891	12 720	384	126 308	94 805 613
Cizinci celkem	160	17 350 777	500	12 720	121	2 277	91 296 144
Cizinci podíl	21,0 %	95,1 %	56,0 %	100,0 %	32,0 %	2,0 %	96,0 %

Zdroj: MF - app. Mobilní dohled, Datový sklad

V **oblasti lihu a lihovin** bylo v rámci kontrolní činnosti prováděné útvary Celní správy ČR v roce 2021 zjištěno celkem **607 případů** podezření z porušení právních předpisů. Z tohoto počtu se na možném porušení právních předpisů **podíleli cizinci ve 163 případech** (27 %), podobně jako v roce 2020 (26 %). Nejpočetněji byli zastoupeni státní příslušníci **Vietnamu** (136 případů; 22,4 %), v menším počtu pak **Bulharska** (11 případů; 1,8 %). Nejčastějším způsobem porušování předpisů bylo skladování a prodej lihovin bez prokázání jejich zdanění. Na celkovém předpokládaném úniku na spotřební dani z lihu v částce **2,1 mil. Kč**, se cizinci podíleli z **30 %** (tj. 0,6 mil. Kč), z toho nejvíce státní příslušníci **Vietnamu** (21,5 %). Bližší informace jsou uvedeny v následující tabulce:

Přehled porušení v oblasti lihu a lihovin v roce 2021 dle státních příslušností

Státní příslušnost	Počet výskytů	Lih v l	Lihoviny v l	Ovocné destiláty z pěstitel. pálení v l	Předpokládaný únik na SPD
Česká republika	444	3 189	22 126	187	1 472 894
Vietnam	136		4 233		452 062
Bulharsko	11	53	533		76 314
Moldavsko	4		102		12 900
Polsko	4	25	215		71 870
Rumunsko	4	1	386		7 534
Rusko	2		69		8 531
Ukrajina	1		3		0
Laos	1		23		2 117
Celkem	607	3 268	27 689		2 104 221
Cizinci celkem	163	79	5 563	0	631 327
Cizinci podíl	27,0 %	2,0 %	20,0 %	x	30,0 %

Zdroj: MF - app. Mobilní dohled, Datový sklad

XI.1.4.3 Kontrola v oblasti dozoru na vnitřním trhu a ochrany spotřebitele

V roce 2021 bylo orgány Celní správy ČR na vnitrostátním trhu (zejména stánkový prodej) zadrženo celkem 157 582 kusů zboží v souhrnné hodnotě, vyjádřené v cenách originálních výrobků, ve výši **362 010 334 Kč**. V porovnání s rokem 2020 tak došlo u zadržného zboží k nárůstu nejen v hodnotě počtu kusů, ale i v evidované ceně zboží.

V průběhu roku 2021 bylo celními orgány provedeno mnoho záchytů zboží porušujícího práva duševního vlastnictví vyskytujícího se na tržnicích, ve stánkovém prodeji, či v kamenných obchodech vietnamských příslušníků.

Hlavními komoditami zjištěnými při provádění kontrol v loňském roce byly hračky, oblečení, obuv a kosmetika.

V rámci dozoru na vnitřním trhu zaměřeném na vymáhání práv duševního vlastnictví vzniklo v **5 514** případech podezření z porušení příslušných právních předpisů (mj. zákona č. 355/2014 Sb., o působnosti orgánů Celní správy ČR v souvislosti s vymáháním práv duševního vlastnictví), přičemž **1 539** případů (27,9 %) lze přičíst osobám s vietnamskou státní příslušností.

XI.1.5 Monitoring situace v souvislosti se zaměstnáváním cizinců v průmyslových zónách

Ministerstvo vnitra se dlouhodobě zabývá problematikou bezpečnosti v souvislosti se zaměstnáváním cizinců v průmyslových zónách. Zásadní v této oblasti bylo přijetí usnesení vlády č. 162 ze dne 27. února 2017 k Opatřením k řešení bezpečnosti a veřejného pořádku v průmyslových zónách a jejich okolí v souvislosti se zvýšeným zaměstnáváním cizinců a usnesení vlády č. 388 ze dne 22. května 2017 k Plnění opatření k řešení bezpečnosti a veřejného pořádku v průmyslových zónách a jejich okolí v souvislosti se zvýšeným zaměstnáváním cizinců.

Na základě těchto usnesení bylo uloženo zejména MV, ale i dalším rezortům, přijmout opatření mj. ke zvýšené činnosti PČR v rizikových oblastech a ke zlepšení bezpečnostní situace. K 30. 6. a 31. 12. MV pravidelně vyhodnocuje bezpečnostní situace v průmyslových zónách v **Královéhradeckém, Pardubickém, Plzeňském a Středočeském kraji**. Odbor prevence kriminality MV svolává expertní pracovní skupinu k řešení bezpečnostní problematiky v okolí průmyslových zón především na základě Memorand o spolupráci s výše uvedenými kraji.

Podle zprávy za 1. pololetí roku 2021 je bezpečnostní situace ve sledovaných průmyslových zónách Královéhradeckého, Plzeňského, Středočeského a Pardubického kraje dlouhodobě stabilizovaná, ve většině případů dochází k poklesu kriminality. Pokud v některých regionech došlo v oblasti trestné činnosti nebo přestupkového jednání v posledním roce k nárůstu (srovnání I. pololetí roku 2020 s rokem 2021), jedná se o nárůst mírný a v celkových číslech je stále počet přestupků či trestných činů ve srovnání s roky 2017 a 2018 výrazně nižší (např. v PZ Kvasiny je pokles trestných činů, ve srovnání prvního pololetí roku 2017 s rokem 2021, o 33 %). Ani z pohledu PČR, samospráv či Center pro integraci cizinců není oblast bezpečnosti v okolí průmyslových zón vnímána jako problematická.

V 1. pololetí roku 2021 byly zaznamenány dva nové trendy:

- Cizinci využívají k ubytování ve stále větší míře než dosud namísto ubytoven soukromé byty.
- V některých lokalitách se objevují cizinci státních příslušností, které tvoří uzavřenou komunitu (např. Mongolové), takže je velmi obtížná jejich integrace; ta se navíc ztěžuje obecně, s nárůstem počtu osob z některých komunit a s větší soběstačností těchto komunit.

Na základě memorand o spolupráci s Královéhradeckým, Plzeňským a Středočeským krajem se i v roce 2021 scházela expertní pracovní skupina složená ze zástupců MV, kraje, obcí, pořádkové a cizinecké policie v těchto krajích (navíc se účastní i zástupci Pardubického kraje). Pracovní skupina vyhodnocovala bezpečnostní situaci v průmyslových zónách těchto krajů a dále předkládala návrhy na legislativní i nelegislativní opatření, které byly následně dále projednávány.

V PZ Kvasiny působí Koordinační centrum pro integraci cizinců, ve zbývajících třech krajích pak Centra na podporu integrace cizinců. Mezi hlavní úkoly Center patří monitoring a vytváření pravidelných regionálních poradních platforem, které slouží ke koordinaci a výměně informací a tím přispívají tak k řešení aktuální cizinecké problematiky v daném kraji. Centra úzce spolupracují s místními úřady, zaměstnavateli, cizineckou policií, státní a městskou policií, úřady práce, finančními úřady, živnostenskými úřady a dalšími institucemi a subjekty.

Na základě požadavků zástupců samospráv publikovalo MV v roce 2021 (k právnímu stavu ke dni 1. 11. 2020) rozsáhlou aktualizaci *Metodické příručky pro města a obce sousedící s průmyslovými zónami* (dále jen "Metodická příručka"). Metodická příručka poskytuje samosprávám, v jejichž blízkosti jsou průmyslové zóny, souhrnné, přehledné a aktuální informace (legislativní a metodické), jak předcházet vzniku bezpečnostních a dalších problémů, případně, jak tyto vzniklé problémy efektivně řešit, kde hledat pomoc při jejich řešení apod. Metodická příručka se v šesti kapitolách věnuje problematice cizinců, kteří pracují v průmyslových zónách, z těchto pohledů: integrace cizinců; ochrana veřejného pořádku a bezpečnosti; poskytování ubytování pro pracovníky průmyslových zón; zdravotní péče; výstavba průmyslových zón z pohledu územního plánování; integraci dětí – cizinců do českého školského systému. Metodická příručka v přílohách zveřejňuje odborná stanoviska k nejčastějším ze strany samospráv zmiňovaným okruhům problémů, které musí v praxi řešit, např.: pohyb osob bez přístřeší v prostorech veřejných budov; možnosti prevence v oblasti nelegálních ubytoven; rušení přechodného pobytu a správní vyhoštění občanů EU či zabezpečení místních záležitostí veřejného pořádku v působnosti obcí soukromoprávními subjekty - soukromými bezpečnostními službami).

MV mělo za úkol připravit a spustit do 31. října 2017 nový dotační titul programů prevence kriminality s cílem umožnit budování osvětlení a kamerových systémů v okolí strategické průmyslové zóny Solnice - Kvasiny - Rychnov nad Kněžnou tak, aby bylo možno zahájit čerpání prostředků nejpozději od roku 2018.

Dotační program č. 314 100 *Podpora bezpečnosti v obcích v souvislosti s rozšířením strategické zóny Solnice – Kvasiny - Rychnov nad Kněžnou* č. 314 100 na období let 2018–2020 byl schválen Ministerstvem financí dne 29. září 2017. Dotační program byl připraven, spuštěn a ve formě „Výzvy“ vyhlášen dne 18. října 2017. Dokončení jednotlivých projektů bylo plánováno v letech 2018 až 2019.

Výběrová komise posoudila všechny došlé žádosti a navrhla k podpoře všech 7 dílčích projektů všech tří obcí v celkovém objemu 38,4 mil. Kč. Po schválení ministrem vnitra byly zaslány do všech 3 obcí informační dopisy včetně stanovení dalšího postupu. Tím začal investiční proces a vlastní realizace projektů. Dokončení jednotlivých projektů je plánováno v letech 2018 až 2019. Po celou dobu realizace úkolu byla vedena konzultační podpora pracovníky OPK MV pro všechny 3 dotčené obce.

Ve všech třech obcích byly realizovány postupné kroky k plnění investičních záměrů.

Zatímco město Rychnov n. K. zrealizovalo své 2 akce s dotací ve výši 7,8 mil. Kč dle časového a finančního plánu v roce 2018 (zvýšené náklady město uhradilo ze svého rozpočtu), obce Kvasiny a Solnice musely realizovat změny ve svých projektech z důvodu potřeb věcných změn i navýšení finančních nákladů realizovaných akcí.

MV nemohlo uspokojit tyto nadpožadavky ze svého rozpočtu. Na základě několika velmi intenzivních jednání během roku 2019 mezi MV, MF a MPO bylo konstatováno, že MF na nadpožadavky obcí neposkytne žádné finanční prostředky, a to ani v roce 2019, ani v novém rozpočtu na rok 2020. Ani MV nemělo možnost ve svém rozpočtu tyto finanční prostředky vyčlenit. MF ani MPO nedoporučily revizi původního usnesení vlády, které navrhovalo MV.

Obě obce v důsledku nedostatku finančních prostředků následně etapizovaly své požadavky, kdy jednotlivé I. etapy byly v možnostech původního usnesení vlády. Další etapy se budou řešit, pokud budou nalezeny další finanční prostředky.

Obce Kvasiny a Solnice proto od svých původně zaslaných a schválených žádostí v průběhu investičního procesu odstoupily. V souladu se schváleným postupem byly schváleny nové Zásady pro obě obce. Ihned poté byl Program vyhlášen.

MV vyhlásilo dne 2. prosince 2019 Výzvu na II. kolo dotací pro obce Kvasiny a Solnice, kdy původně alokované finanční prostředky v rámci usnesení vlády č. 469 z roku 2017 ve výši 30,6 mil. Kč navýšilo pro obě dvě obce navíc ještě celkově o 1 mil. Kč (na osvětlení rizikových míst, každá obec 500 000,- Kč) z nevyužitých vlastních finančních prostředků z jiného dotačního programu prevence kriminality.

Obě obce do stanoveného termínu, tj. 31. ledna 2020, poslaly oprávněné žádosti. Ty byly hodnoticí Komisí projednány dne 25. února 2020 a doporučeny ke schválení ministru vnitra. Po posouzení všech projektů Komise doporučila poskytnout dotaci v plné výši požadavků u dílčích projektů č. 1 a č. 2 obce Kvasiny a u dílčích projektů č. 1, č. 2 a č. 3 obce Solnice, které jsou předkládány v rámci finančních limitů usnesení vlády č. 469/2017. Naopak komise doporučila neposkytnout dotaci u dílčích projektů č. 3 a č. 4 obce Kvasiny, které jdou nad rámec zmiňovaného usnesení vlády, a to z důvodu nedostatku finančních prostředků v Programu.

Pro obec Kvasiny byla schválena dotace ve výši 18,5 mil. Kč (1 akce na kamerový systém a 1 akce na osvětlení rizikových míst) a pro obec Solnice 13,1 mil. Kč (1 akce na kamerový systém a 2 akce na osvětlení rizikových míst).

Solnice realizovala všechny tři projekty až v průběhu roku 2020–2021. Finanční nároky na realizaci projektů v souhrnu narostly o 13,8 mil. Kč.

Program č. 314 100 byl účelně realizován podle aktuálních bezpečnostních situací v jednotlivých lokalitách žadatelů. Stanové cíle byly naplněny a Program č. 314 100 přispěl k zajištění větší bezpečnosti, vyššímu stupni veřejného pořádku a oprávněných požadavků občanů při zvyšování pocitu bezpečí.

Tím byla zcela, a dokonce i nad rámec, naplněna finanční dotace schválená dle usnesení vlády č. 469 ze dne 21. června 2017.

Koordinační centrum pro cizince v průmyslové zóně Kvasiny

O zřízení Koordinačního centra pro cizince v průmyslové zóně Kvasiny, a o jeho provozování Správou uprchlických zařízení, bylo rozhodnuto Usnesením vlády ČR č. 388 ze dne 22. května 2017, kdy jeho vytvoření bylo jedním ze souboru opatření řešících zhoršenou situaci v průmyslové zóně Kvasiny v souvislosti se zvýšeným počtem zaměstnávaných cizinců.

V roce 2021 byla i nadále poskytována podpora starostům i zaměstnavatelům při řešení konkrétních problémů souvisejících se zaměstnáváním cizinců. Pozornost byla také věnována zajištění informovanosti cizinců ohledně preventivních opatření proti šíření onemocnění covid-19 a zprostředkování informací mezi jednotlivými institucemi, zaměstnavateli a lékaři.

Během pravidelného monitoringu byly každý měsíc prováděny aktualizace počtu zaměstnanců v průmyslové zóně a počtu ubytovaných pracovníků, kterým je ubytování poskytováno zaměstnavatelem.

Koordinační centrum se aktivně podílelo na plánování a činnosti skupiny místního akčního plánu pro vzdělávání na Rychnovsku.

XII NÁVRATOVÁ POLITIKA A PRAXE

XII.1 NÁVRATOVÁ POLITIKA

Návratová politika je neodmyslitelnou součástí migrační politiky jako celku. Její snahou je snížení a vypořádání se s následky nelegální migrace prostřednictvím úzké spolupráce se třetími zeměmi v rámci readmisní politiky. Tzv. readmisní politiku, předávání/zpětné přebírání nelegálně pobývajících osob, je třeba řešit v širším kontextu mezinárodní spolupráce, která přesahuje oblast migrace.

Je nutné zdůraznit, že účinná návratová politika je nezbytným předpokladem pro efektivní migrační politiku.

Harmonizace na úrovni Evropské unie se týká zejména průběhu příslušných řízení na národní úrovni a společných postupů vůči třetím zemím v oblasti návratů. Existuje zde snaha podpořit společnou návratovou politiku Evropské unie, a to zejména prostřednictvím efektivní spolupráce v rámci dialogu se třetími zeměmi, především sjednáváním a implementací readmisních dohod či participací na společných unijních aktivitách.

Návrat cizince může být buď dobrovolný, nebo nucený. **Dobrovolný návrat** zajišťuje cizinci bezpečný a důstojný návrat do země původu nebo do jiného státu, který cizinci umožní vstup na své území. Navracející se osoba cestuje jako běžný turista, bez asistence policie nebo jiných státních orgánů. Návrat probíhá letecky, případně pozemní cestou, v závislosti na cílové destinaci a preferencích navracejících se osob. Státní instituce v zemi návratu nejsou informovány o příjezdu navracejících se osob, ani o okolnostech jejich pobytu v zemi, ze které se navracejí. **Nucený návrat** se týká cizinců, kteří na území pobývají neoprávněně, nebo jim byl soudy uložen trest vyhoštění a jsou nuceni opustit území. Pokud nevyužijí možnosti zažádat o dobrovolný návrat, je nutno přistoupit k nucenému návratu.

ČR, stejně jako ostatní země EU, při realizaci vycestování vždy dává přednost možnosti dobrovolného návratu před návratem nuceným.

XII.1.1 Readmisní smlouvy

Readmisní smlouvy představují jeden z předpokladů efektivní realizace nuceného návratu osob do země jejich původu. Význam readmisních dohod při řešení návratů nelegálně pobývajících občanů třetích zemí nadále stoupá a otázka jejich sjednávání je věnována stále velká pozornost, zvláště v době migračních vln ať již z jihu či východu.

ČR má zájem na sjednávání bilaterálních dohod a ujednání se státy, které jsou pro ČR důležité, ale nejsou vybrány Evropskou unií jako možní adepti pro jednání na unijní úrovni. Cílem takových dohod je usnadnit a urychlit důstojný návrat nelegálně pobývajících osob do jejich vlasti. Avšak s ohledem na skutečnost, že většina třetích států, se kterými má ČR zájem spolupracovat na smluvní bázi, již byla oslovena a příslušné readmisní dohody již jsou uzavřené, nebo v různém stadiu rozpracovanosti, nezahájila ČR v roce 2021 jednání o readmisní dohodě s novým státem. ČR se snaží finalizovat již rozpracované dohody a sjednávat prováděcí protokoly k unijním readmisním dohodám, kde je to žádoucí.

ČR se rovněž spolupodílí na práci Evropské komise při sjednávání unijních readmisních dohod s vybranými třetími státy. ČR se aktivně zapojuje do unijní návratové politiky formou účasti svých zástupců na relevantních jednáních Rady a Komise a dále na jednáních s konkrétními třetími státy.

EU trvale usiluje o nastolení pravidel pro vracení nelegálně pobývajících migrantů, a to i za situace pandemie, kdy jednání probíhala formou videokonferencí.

Při vyjednávání o návratech, a následně jejich realizaci hledá Komise možnosti použití jak pozitivních, tak negativních pák, které by přiměly třetí státy k aktivnější spolupráci. Jednou z takových pák je i propojení readmisní a vízové politiky, kdy může dojít k restrikcím vůči třetímu státu v oblasti víz, pakliže nespolupracuje dostatečně při návratech. Na druhou stranu byla s některými státy sjednána či se s nimi jedná o ujednáních či programech pomoci převážně technického charakteru, které dotčenému státu pomohou např. při výstavbě centrálních registrů, zpracování otisků prstů apod. Spolupráci se EU snaží formalizovat ať již formou standardních readmisních dohod, tak méně závazných ujednání o návratech či tzv. *Good practices*.

Rozšiřuje se okruh států, které mají zájem o zprovoznění elektronického podávání žádostí o readmise (tzv. RCMS – Readmission Case Management System). V roce 2021 zahájila ČR spolupráci prostřednictvím RCMS s Bangladéšem, v roce 2022 připravuje rozjezd RCMS s Pákistánem. Tradičně kvalitní spolupráce za využití RCMS je s Gruzii. Další státy, které využívají RCMS, je Srí Lanka a Arménie (v obou případech zatím ČR zapojena není), připravuje se RCMS s Ukrajinou.

XII.1.1.1 Bilaterální readmisní dohody

V roce 2021 byly zahájeny práce na nové bilaterální smluvní úpravě s UK po vystoupení Velké Británie z EU. Připravuje se návrh textu, který bude odeslán britské straně k posouzení. S dalšími státy nebylo v roce 2021 zahájeno jednání o bilaterální readmisní dohodě, zejména proto, že většina třetích států, se kterými je zájem spolupracovat na smluvní bázi, již byla oslovena a příslušné readmisní dohody již jsou uzavřené, nebo v různém stadiu rozpracovanosti.

Aktuálně má ČR sjednáno celkem **17 bilaterálních readmisních dohod**: Rakousko, Polsko, Německo, Slovensko, Rumunsko, Maďarsko, Kanada, Chorvatsko, Bulharsko, Slovinsko, Moldavsko, Vietnam, Švýcarsko, Arménie, Kazachstán, Kosovo. Dne 1. 3. 2021 vstoupila v platnost readmisní dohoda s Mongolskem. Připravena k podpisu je rovněž bilaterální readmisní dohoda mezi vládou ČR a vládou Republiky Uzbekistán o zpětném přebírání a průvozu osob a protokol k jejímu provádění (Protokol o provádění Smlouvy mezi vládou ČR a vládou Republiky Uzbekistán o zpětném přebírání a průvozu osob). Podpis bude možné uskutečnit v závislosti na součinnosti druhé smluvní strany.

XII.1.1.2 Unijní readmisní dohody

Vedle výše uvedených dohod jsou pro ČR závazné rovněž **readmisní dohody sjednané EU**, resp. ES. **Aktuálně má EU sjednáno celkem 18 readmisních dohod**: Hongkong, Macao, Srí Lanka, Albánie, Rusko, Ukrajina, Moldavsko, Srbsko, Černá Hora, Severní Makedonie, Bosna a Hercegovina, Pákistán, Gruzie, Turecko, Kapverdy, Arménie, Ázerbájdžán a Bělorusko. K některým z těchto dohod sjednala ČR bilaterální prováděcí protokoly, které upravují technické podrobnosti týkající se readmisní procedury. Ve stavu rozpracovanosti je prováděcí protokol s Ázerbájdžánem.

V rámci projednávání unijních readmisních dohod neobdržela v roce 2021 Komise mandát pro jednání o readmisní dohodě s novým třetím státem. V průběhu roku 2021 uskutečnila Komise jednání formou videokonference k readmisním dohodám/ujednáním o návratech s Albánií, Arménií, Bangladéši, Bosnou a Hercegovinou, Černou Horou, Gruzii, Moldavskem, Srbskem, Srí Lankou, Pákistánem, Ukrajinou, Afghánistánem, Alžírskem, Irákem, Pobřežím Slonoviny a Nigérií. S Nigérií došlo ke změně postoje Nigérie k návrhu readmisní dohody a některé již odsouhlasené okruhy vzala Nigérie zpět a naopak předložila neakceptovatelné požadavky. Proběhl workshop k migraci s Čínou. V rámci Unie byl podepsán dokument Joint Declaration on Migration Cooperation s Afghánistánem, který nahradil dokument Joint Way forward.

Rovněž tak probíhala jednání k readmisím na expertní úrovni (REM- readmission expert's meeting). Na těchto jednáních se v průběhu roku řešily otázky spolupráce zejména se zeměmi Afriky (Alžírsko, Maroko, Tunisko,

Egypt, Gambie, Pobřeží Slonoviny, Nigérie, Mali, Senegal, Somálsko, Ghana, Kamerun, Konžská demokratická republika, Guinea, Etiopie). Na jednáních REM informovaly státy dále o spolupráci se zeměmi, se kterými bylo plánováno jednání společných readmisních výborů (Arménie, Bangladéš, Ukrajina, Gruzie, Srí Lanka, Pákistán, Bosna a Hercegovina, Černá Hora, Pobřeží Slonoviny, Afghánistán).

Řešila se otázka pozastavení provádění readmisní dohody s Běloruskem (z iniciativy Běloruska) a zahájení prací na elektronické platformě pro předávání žádostí o readmisi (RCMS) s Ázerbájdžánem. Počátkem roku byla vedena diskuse k čl. 25a Vízového kodexu a jeho případného uplatnění pro nespolupracující země.

XII.2 NÁVRATOVÁ PRAXE

Kromě návratů cizinců do zemí původu, které organizuje ČR samostatně, je možné také využít společných návratových operací v rámci činnosti Evropské pohraniční a pobřežní stráže (viz kapitola XIV.3.3 Evropská pohraniční a pobřežní stráž).

XII.2.1 Rozhodnutí o povinnosti opustit území

V návaznosti na tzv. návratovou směrnici byl od ledna 2011 zaveden institut rozhodnutí o povinnosti opustit území⁷⁸. V roce 2021 bylo vydáno celkem **1 105 osobám rozhodnutí o uložení povinnosti opustit území**.

V meziročním srovnání došlo ke zvýšení o téměř jednu čtvrtinu (+207 osob, tj. +23,1 %).

Nejvíce rozhodnutí o povinnosti opustit území bylo vydáno opět u KŘP Praha (456 osob, tj. 41,3 %), dále u KŘP Jihomoravského kraje (111, tj. 10,0 %) a Středočeského kraje (97, tj. 8,8 %). Největší meziroční změny, a to zvýšení počtu, jsou evidovány u KŘP Středočeského kraje (+57 osob, tj. +142,5 %) a KŘP Jihomoravského kraje (+50, tj. +82,0 %).

Z počtu 64 státních příslušností vedených ve statistice převládají opět výrazně občané **Ukrajiny** (318 osob, tj. 28,8 %), kdy téměř polovina je vykázána u KŘP Praha. Meziročně došlo u občanů Ukrajiny k téměř čtvrtinovému nárůstu (+60 osob, tj. +23,3 %). Dále následují občané **Afghánistánu** (167 osob, tj. 15,1 %), u kterých je meziročně vykázáno nejvyšší zvýšení počtu (+145 osob, tj. +659,1 %). Jako třetí v pořadí jsou občané **Vietnamu** (108 osob, tj. 9,8 %, +11 osob). Tyto tři státní příslušnosti se podílejí na celkovém počtu z 54 %.

V roce 2021 bylo ve 40 případech (-46 případů) rozhodováno ve věci odvolání proti rozhodnutí o povinnosti opustit území České republiky. V 16 případech bylo odvolání zamítnuto, v 8 případech bylo vyhověno, ve 13 případech bylo rozhodnutí zrušeno a vráceno a ve 3 případech byl změněn výrok rozhodnutí. V 202 případech (+115 případů) bylo rozhodováno ve věci odvolání proti rozhodnutí o povinnosti opustit území členských států Evropské unie, kdy ve 122 případech bylo odvolání zamítnuto, ve 29 případech bylo vyhověno, ve 42 případech bylo rozhodnutí zrušeno a vráceno a v 9 bylo rozhodnutí změněno.

XII.2.2 Rozhodnutí o správním vyhoštění

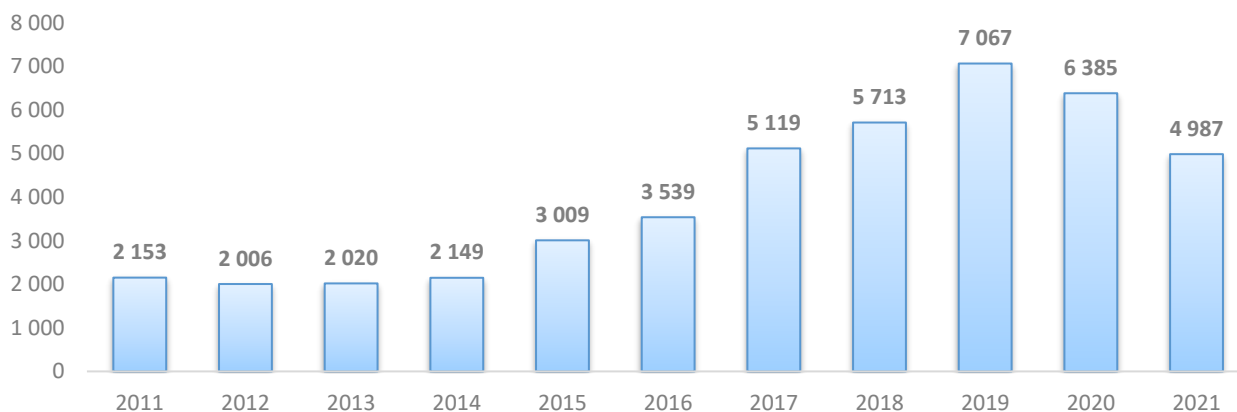
V rámci posledních 10 let byl vývoj počtu cizinců s vydaným pravomocným rozhodnutím o správním vyhoštění různorodý. V letech 2012 až 2014 byl počet cizinců s vydaným rozhodnutím stabilní, jejich roční počet se pohyboval v průměru kolem 2 000 osob. V roce 2015 došlo k výraznému nárůstu počtu (3 009 osob) a tento zvyšující se trend pokračoval i v roce 2016 (3 539 osob). K markantnímu zvýšení poté došlo v roce 2017 (5 119 osob) a zvyšující se trend pokračoval. V roce 2019 byl evidován dosud nejvyšší počet od roku 2008

⁷⁸ § 50a zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců.

(prosinec 2007 vstup ČR do Schengenu), a to 7 067 osob. V roce 2020 došlo k poklesu počtu, kdy důvodem byla přijatá opatření proti šíření nemoci covid-19, a tento pokles pokračoval i v roce 2021.

V roce 2021 bylo evidováno celkem **4 987 cizinců s vydaným pravomocným rozhodnutím o správním vyhoštění**, což ve srovnání s předchozím rokem představuje pokles o 1 398 osob (tj. -21,9 %).

Počet cizinců s vydaným pravomocným rozhodnutím o správním vyhoštění v letech 2011–2021

Zdroj: PČR

Oblast správního vyhoštění nadále i v roce 2021 ovlivnila celosvětová pandemie onemocnění covid-19. Policie průběžně reagovala na přijímaná opatření Vládou ČR. Výkon služby zasáhla především opatření spočívající v zákazu vstupu a pobytu cizinců na území ČR a omezení s tím spojená, včetně prováděných pobytových kontrol v době nouzového stavu. V návaznosti na nepříznivou epidemiologickou situaci **bylo přistoupeno k řešení pobytového stavu cizinců pobývajících na území ČR v rámci platného oprávnění k pobytu přechodně, kteří svým vstupem a pobyt na území nesplnili požadavky vyplývající z ochranných opatření vydaných ministerstvem zdravotnictví tím způsobem, že jim byl ukončován přechodný pobyt na území.**

Nejvíce zastoupenou skupinu cizinců s vydaným pravomocným rozhodnutím o správním vyhoštění, kteří byli evidováni v roce 2021, tvořili stejně jako v předchozích letech občané **Ukrajiny** (2 718 osob). Na celkovém počtu osob se podílí více jak z poloviny (54,5 %), kdy v meziročním porovnání u nich došlo k nejvyššímu meziročnímu poklesu, a to o 1 515 osob (tj. -35,8 %). S velkým odstupem se opět na druhém místě umístili státní příslušníci **Moldavska** (984 osob, tj. 19,7 %), u kterých byl evidován mírný pokles počtu (-66 osob, tj. -6,3 %). Třetí místo obsadili státní příslušníci **Sýrie** (245 osob, tj. 4,9 %), u nichž došlo k nejvyššímu meziročnímu zvýšení (+213 osob, tj. 665,6 %), a tím se po letech dostali do TOP 5 státních příslušností (naposledy to bylo v roce 2015 při veliké vlně nelegální migrace). Čtvrté místo náleží občanům **Gruzie** (123 osob, tj. 2,5 %), u nichž nedošlo meziročně k výrazné změně (pouze o 2 osoby více). Páté místo obsadili občané **Maroka** (104, tj. 2,1 %), u nichž je vykázán druhý nejvyšší meziroční nárůst (+70 osob, tj. +205,9 %) a poprvé se objevili v TOP 5 státních příslušností. Celkově těchto 5 státních příslušností tvořilo 84 % z celkového počtu osob s vydaným pravomocným rozhodnutím o správním vyhoštění, zbylých 16 % připadalo na dalších 57 státních příslušností. Největší meziroční nárůsty byly zaznamenány u občanů Sýrie a Maroka, naopak nejvyšší poklesy u občanů Ukrajiny, Albánie (17 osob, -96 osob, tj. -85,0 %) a Moldavska.

V roce 2021 bylo zaznamenáno **5 050 pravomocných rozhodnutí o správním vyhoštění** (jedné osobě může být v daném časovém období vydáno více rozhodnutí).

Z hlediska **důvodů** pro vydání rozhodnutí o správním vyhoštění dlouhodobě převládala kategorie nelegální pobyt (pobyt bez víza nebo povolení k pobytu, bez cestovního dokladu atd.). Od roku 2017 došlo ke změně trendu, kdy začaly převažovat důvody vztahující se k porušování zákona o zaměstnanosti (zaměstnání cizince

bez oprávnění k pobytu nebo povolení k zaměstnání). Od roku 2020 převažuje opět důvod nelegální pobyt. V roce 2021 bylo evidováno celkem 6 562 důvodů pro vydání rozhodnutí o správním vyhoštění, kdy největší podíl představovala kategorie nelegálního pobytu (4 661 důvodů, tj. 71,0 %), dále následovala kategorie porušení zákona o zaměstnanosti (1 094, tj. 16,7 %). Dalšími důvody bylo neuposlechnutí rozhodnutí o vyhoštění (304 důvodů, tj. 4,6 %), prokázání se neregulérním dokladem (210, tj. 3,2 %) a ostatní důvody (293, tj. 4,5 %).

Na základě pravomocného rozhodnutí o správním vyhoštění byla jeho **realizace** v roce 2021 provedena (dle zaevidování do IS CIS) u **389 cizinců**, což ve srovnání s předchozím rokem představuje pokles téměř o polovinu (-340 osob, tj. -46,6 %). Rozdíl mezi počtem osob, kterým bylo vydáno rozhodnutí o správním vyhoštění (4 987) a počtem osob, u kterých došlo k realizaci vyhoštění (389) spočívá v tom, že pouze část cizinců s vydaným rozhodnutím o správním vyhoštění je zajišťována do zařízení pro zajištění cizinců (a to v případě, že existují zákonné důvody pro jejich zajištění do ZZC) s následnou realizací správního vyhoštění. U ostatních cizinců je předpokládáno jejich samostatné vycestování z území ČR.

Správní vyhoštění bylo stejně jako v minulých letech nejvíce realizováno u státních příslušníků **Ukrajiny** (167 osob, tj. 42,9 %). S odstupem ve statistice realizovaných správních vyhoštění dále následovali občané **Moldavska** (83 osob, tj. 21,3 %) a **Uzbekistánu** (38, tj. 9,8 %). Jedná se o stejné 3 státní příslušnosti jako v roce 2020. V meziročním porovnání došlo k největší změně, a to poklesu, u občanů Ukrajiny (-305 osob, tj. -64,6 %). Ke zvýšení došlo jen v minimálních počtech, a to nejvyššímu u občanů Uzbekistánu (+11 osob, tj. +40,7 %).

V průběhu roku 2021 bylo rozhodováno v **992 případech odvolání proti rozhodnutí o správním vyhoštění**, což je o 175 odvolání méně než v roce 2020 (tj. -14,9 %). Z uvedeného počtu bylo v 505 případech odvolání zamítnuto, ve 134 případech bylo rozhodnutí zrušeno a řízení zastaveno, ve 223 případech bylo rozhodnutí zrušeno a vráceno k novému projednání a ve 130 případech byl změněn výrok rozhodnutí.

Pokud se týče žádostí o **odstranění tvrdosti rozhodnutí o správním vyhoštění** podle ustanovení § 122 zákona č. 326/1999 Sb., těchto bylo řešeno 177 případů (+49, tj. +38,3 %). V 53 případech bylo rozhodnutí o správním vyhoštění zrušeno, v 65 případech byla žádost o zrušení rozhodnutí o správním vyhoštění zamítnuta a v 59 případech bylo řízení zastaveno podle ustanovení § 66 zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu.

V roce 2021 bylo podáno celkem **325 žalob proti rozhodnutí odvolacího správního orgánu**, což je v meziročním porovnání o 43 žalob více (tj. +15,2 %). Soud ve 255 případech žalobu zamítnul, ve 17 případech byla žaloba odmítnuta, v 51 případech soud rozhodnutí odvolacího správního orgánu zrušil a vrátil správnímu orgánu k novému projednání a ve 4 případech bylo řízení o žalobě proti rozhodnutí odvolacího správního orgánu zastaveno.

XII.2.2.1 Žádosti o ověření totožnosti v rámci realizace správního vyhoštění

V roce 2021 bylo zaevidováno **301 žádostí o ověření totožnosti cizince** (+167 žádostí v porovnání s rokem 2020). Nejvíce žádostí o ověření totožnosti bylo vyžádáno u občanů Maroka (97 žádostí), Ukrajiny (58), Alžírka (28), Pákistánu (19) a Tuniska (16).

Za účelem ověření totožnosti probíhají pohovory s těmito cizinci v rámci konzulárních návštěv. V uplynulém roce byl proces ověřování totožnosti (vyjma Ukrajiny, Gruzie, Turecka, Tuniska) velice zdlouhavý, v jehož průběhu často dochází k tomu, že je zajištěný cizinec propuštěn ze zařízení pro zajištění cizinců na svobodu, a to z důvodu rozhodnutí soudu v rámci řízení o žalobě proti rozhodnutí o zajištění cizince nebo již nejsou zákonné důvody pro prodloužení doby zajištění.

V roce 2021 (stejně jako v roce předchozím) proces realizace vyhoštění cizinců z území ČR značně ovlivnila pandemie onemocnění covid-19, neboť **ze strany leteckých dopravců a jednotlivých zemí došlo zásadním způsobem k omezení letecké přepravy osob a do některých destinací nebylo možné návraty cizinců vůbec**

realizovat, a to zejména do zemí Asie a Afriky. Ve srovnání s rokem 2020 již neovlivňoval případný pobyt v nařízené karanténě nebo izolaci v případě zjištění pozitivního výsledku provedeného testu na onemocnění COVID-19 termín možného navrácení.

XII.2.3 Trest vyhoštění uložený soudy

V roce 2021 bylo evidováno celkem **1 288 osob, kterým byl soudy v trestním řízení uložen trest vyhoštění**, což představuje meziroční navýšení o 54 osob (tj. +4,4 %). V této kategorii opět dominovali občané **Ukrajiny** (496 osob, tj. 38,5 %), dále následovali občané **Moldavska** (152 osob, tj. 11,8 %) a **Slovenska** (115 osob, tj. 8,9 %). Tyto 3 státní příslušnosti se na celkovém počtu osob s vydaným trestem vyhoštění podílely z 60 %. Největší meziroční nárůsty byly zaznamenány u občanů Ukrajiny (+146 osob, tj. +41,7 %) a Moldavska (+36, tj. +31,0 %). Naopak k největšímu poklesu došlo u občanů Rumunska (84 osob, -52 osob, tj. -38,2 %). U občanů Ukrajiny byly nejčastějšími důvody vyhoštění skutek maření výkonu úředního rozhodnutí/vykázání a ohrožení pod vlivem návykové látky, u občanů Moldavska maření výkonu úředního rozhodnutí/vykázání a padělání a pozměnění veřejné listiny a u občanů Slovenska krádež a maření výkonu úředního rozhodnutí/vykázání.

Nejčastějším **důvodem** trestu vyhoštění (celkem se jednalo o 1 709 skutků) bylo maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání (364 skutků, tj. 21,3 %), ohrožení pod vlivem návykové látky (220, tj. 12,9 %), krádež (198, tj. 11,6 %), padělání a pozměnění veřejné listiny (182 skutků, tj. 10,6 %) a nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a jedy (91, tj. 5,3 %).

Realizace soudního vyhoštění byla v hodnoceném období provedena u **271 cizinců**, což představuje v porovnání s předchozím rokem zvýšení o 64 osob (tj. +30,9 %). Z hlediska státních příslušností osob se jednalo nejčastěji o občany **Slovenska** (72 osob, tj. 26,6 %), **Ukrajiny** (47, tj. 17,3 %) a **Rumunska** (35, tj. 12,9 %). V meziročním porovnání došlo k největší změně u občanů Rumunska, a to zvýšení počtu o 21 osob (tj. +150,0 %).

XII.2.4 Zařízení pro zajištění cizinců na území ČR

K 31. prosinci 2021 provozovala SUZ MV **tři zařízení pro zajištění cizinců** (dále také ZZC), ve kterých je cizinec povinen se zdržovat na základě rozhodnutí o zajištění dle zákona o pobytu cizinců, a to v **Bělé – Jezové** (Středočeský kraj), **Vyšních Lhotách** (Moravskoslezský kraj) a **Balkové** (Plzeňský kraj). Dne 1. 4. 2020 bylo s kapacitou 65 lůžek zřízeno přijímací středisko Bělá – Jezová, karanténní zařízení, určené jak pro žadatele o udělení mezinárodní ochrany, tak i pro zajištěné cizince. Ubytovací kapacita uvedených zařízení pro zajištění cizinců se oproti minulému roku nezměnila a k 31. prosinci 2021 činila **celkem 916 lůžek**. Zajištění cizinci byli v roce 2021 do jednotlivých ZZC umísťováni v souladu s platnými protipandemickými opatřeními. V případě, že příslušný zajišťovací útvar PČR nechal provést u cizince RT-PCR test na covid-19 a tento test měl negativní výsledek, byl cizinec umístěn do ZZC, které bylo v danou chvíli otevřené pro příjem nových cizinců, a to do sektoru tzv. předubytování. V případě, že příslušný zajišťovací útvar PČR neprovedl RT-PCR test nebo byl výsledek tohoto testu pozitivní, byl cizinec umístěn do karanténního zařízení Bělá – Jezová, kde setrval po dobu 10 dnů. Poté byl v případě, že po uplynutí této doby byl proveden RT-PCR test s negativním výsledkem a zároveň bylo s cizincem stále vedeno správní řízení, přemístěn do standardního ZZC.

Spolu se zajištěním ubytovacích a stravovacích služeb zde působí sociální pracovníci a poskytuje své služby psycholog (poradenství, diagnostika nebo krizová intervence). Cizincům slouží rozmanitá nabídka volnočasových aktivit – sledování TV, návštěvy posilovny a venkovního hřiště nebo hraní společenských her a četba cizojazyčné literatury i periodik. Zařízení pravidelně navštěvovaly nestátní neziskové organizace, které nabídku dále rozšiřovaly, zejména o právní poradenství a provoz sociálního šatníku.

V roce 2021 bylo umístěno do zařízení celkem 1 179 cizinců, oproti předchozímu roku jde o pokles o 24 osob (tj. -2 %). Z hlediska státních příslušností prošlo ve sledovaném roce uvedenými zařízeními pro zajištění cizinců nejvíce státních příslušníků **Afghánistánu** (310 osob, tj. 26,3 %), u kterých je vykázán meziroční nárůst (+233

osob, tj. +302,6 %). S výrazným odstupem ve statistice následovali státní příslušníci **Ukrajiny** (224 osob, tj. 19 %; -308 osob, tj. -57,9 %), **Maroka** (127 osob, tj. 10,8 %; +68 osob, tj. +115,3 %), **Moldavska** (90 osob, tj. 7,6 %; -50 osob, tj. -35,7 %) a **Sýrie** (49 osob, tj. 4,2 %; -7 osob, tj. -12,5 %). Těchto pět státních příslušností tvořilo podíl 67,9 % na celkovém počtu umístěných cizinců.

Cizinci umístění do zařízení pro zajištění cizinců – srovnání 2020/2021

Rok	2020	tj. %	2021	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Celkem	1 203	100,0	1 179	100,0	-2,0	-24
z toho TOP 10 (řazeno dle 2021):						
Afghánistán	77	6,4	310	26,3	302,6	233
Ukrajina	532	44,2	224	19,0	-57,9	-308
Maroko	59	4,9	127	10,8	115,3	68
Moldavsko	140	11,6	90	7,6	-35,7	-50
Sýrie	56	4,7	49	4,2	-12,5	-7
Pákistán	9	0,7	45	3,8	400,0	36
Turecko	54	4,5	44	3,7	-18,5	-10
Alžírsko	27	2,2	42	3,6	55,6	15
Vietnam	23	1,9	35	3,0	52,2	12
Tunisko	11	0,9	34	2,9	209,1	23

Zdroj: SUZ MV

V roce 2021 bylo ze zařízení pro zajištění cizinců propuštěno 1 155 osob, kdy nejčastějším důvodem bylo propuštění na území ČR po pomnutí důvodů zajištění (49,3 %), dobrovolný návrat do země původu (26,4 %), přemístění do azylového zařízení (10 %), předání cizince do odpovědné země dle Nařízení Evropského Parlamentu a Rady (EU) č. 604/2013 ze dne 26. 6. 2013 (Dublin III) (8,2 %), správní vyhoštění formou readmise (2,6 %), správní vyhoštění formou vycestování (1,9 %) a zrušení rozhodnutí o zajištění (0,5 %).

XII.2.5 Provádění readmisních smluv

XII.2.5.1 Provádění readmisních smluv s nesusledními státy

V roce 2021 byla readmisní dohoda v rámci nesusledních států využita u 18 cizinců. Z území ČR bylo letecky readmitováno 6 občanů **Vietnamu** do domovské země (-4 osoby v meziročním porovnání), v 5 případech se jednalo o realizaci trestu vyhoštění uloženého soudem a 1 o realizaci správního vyhoštění. Readmisní dohoda s **Tureckem** byla využita u 8 občanů Gruzie (+7 osob) při leteckém průvozu do domovského států; jednalo se vždy o realizaci trestu vyhoštění. Readmisní dohoda s **Gruzií** byla využita u 2 občanů Gruzie (žádný cizinec v roce 2020) při letecké readmisi s eskortou do domovského států; jednalo se vždy o realizaci trestu vyhoštění. Readmisní dohoda s **Ruskem** byla využita u 1 občana Ruska (žádný cizinec v roce 2020) při letecké readmisi do domovského států; jednalo se o realizaci trestu vyhoštění. Readmisní dohoda s **Moldavskem** byla využita u 1 občana Moldavska (žádný cizinec v roce 2020) při letecké readmisi do domovského států; jednalo se o realizaci trestu vyhoštění.

XII.2.5.2 Provádění readmisních smluv se sousledními státy

V roce 2021 převzala česká strana od sousledních států podle readmisních dohod 363 osob, což za posledních 5 let představuje nejnižší počet. V meziročním porovnání došlo k poklesu o 268 osob (tj. -42,5 %). Do sousledních států bylo stranou ČR předáno 46 osob, kdy se jedná za posledních 10 let o nejnižší roční počet. Ve srovnání s předchozím rokem došlo ke snížení téměř o 33 osob (tj. -41,8 %).

V uvedeném roce česká strana odmítla převzetí u 80 osob, kdy v meziročním srovnání je vykázán pokles o polovinu počtu (-81 osob, tj. -50,3 %). Většina osob nebyla převzata od orgánů Německa (66 osob, tj. 82,5 %). Sousední státy odmítly od české strany převzít 37 osob (-5 osob), kdy se jednalo zejména o orgány Slovenska (34 osob).

Provádění readmisních dohod na hranicích ČR se sousedními státy se týkalo zejména cizinců ze států, které s ČR nesousedí (tj. občanů třetích států). Jednotlivé úseky státních hranic ČR byly však svým způsobem specifické (viz níže).

Readmisní řízení se sousedními státy – srovnání 2020/2021

Rok	2020	tj. %	2021	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Převzato osob podle readmisních dohod	710	100,0	409	100,0	-42,4	-301
z toho sousedními státy	79	11,1	46	11,2	-41,8	-33
stranou ČR	631	88,9	363	88,8	-42,5	-268
Převzetí odmítnuto	203	100,0	117	100,0	-42,4	-86
z toho sousedními státy	42	20,7	37	31,6	-11,9	-5
stranou ČR	161	79,3	80	68,4	-50,3	-81

Zdroj: ŘSCP

XII.2.5.2.1 Osoby převzaté ČR ze sousedních států

V roce 2021 bylo dle readmisních dohod se sousedními státy **převzato stranou ČR celkem 363 osob**, kdy v meziročním srovnání došlo k poklesu o 268 osob (tj. -42,5 %). Úsek státních hranic s Německem patří dlouhodobě z hlediska převzatých osob stranou ČR k nejvíce zatíženým (351 osob, tj. 96,7 %), ačkoliv v meziročním srovnání právě na tomto úseku je vykázáno velké snížení počtu (-269 osob, tj. -43,4 %). Dále byly osoby převzaty od orgánů Polska (7 osob, +4 osoby) a Rakouska (5, -3 osoby). Od orgánů Slovenska nebyla převzata žádná osoba (tak jako v roce 2020). Co se týká jednotlivých krajských ředitelství PČR, tradičně byly osoby nejčastěji přebírány u KŘP Ústeckého kraje (167 osob, tj. 46,0 %) a KŘP Plzeňského kraje (158, tj. 43,5 %). Největší meziroční změna je vykázána u KŘP Ústeckého kraje, a to téměř dvou třetinový pokles (-304 osob, tj. -64,5 %).

Readmisní řízení se sousedními státy – osoby převzaté orgány ČR ze sousedních států – srovnání 2020/2021

Rok	2020	tj. %	2021	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Převzato osob orgány ČR ze sousedních států	631	100,0	363	100,0	-42,5	-268
z toho						
z Rakouska	8	1,3	5	1,4	-37,5	-3
z Polska	3	0,5	7	1,9	133,3	4
z Německa	620	98,3	351	96,7	-43,4	-269

Zdroj: ŘSCP

Z celkového počtu osob (40 státních příslušností) bylo od orgánů sousedních států v rámci readmisního řízení převzato nejvíce občanů **Sýrie** (50 osob, tj. 13,8 %), což je v rámci 10 let poprvé (jinak se vždy na 1. místě střídali občané Srbska, Moldavska nebo Ukrajiny). V meziročním srovnání došlo ke zvýšení o 32 osob (tj. +177,8 %). Celkem 48 z nich bylo převzato od německých orgánů. Na druhém místě se umístili občané **Afgánistánu** s počtem 47 osob (tj. 12,9 %), kdy se v předchozích letech jednalo pouze o jednotkové počty. Meziročně je u nich evidován nejvyšší nárůstu (+42 osob, tj. +840,0 %). Všichni byli převzati z Německa. Na třetím místě jsou občané **Moldavska** (43 osob, tj. 11,8 %), u kterých došlo v meziročním srovnání k druhému

nejvyššímu poklesu (-95 osob, tj. -68,8 %). Všichni občané Moldavska byli předáni orgány Německa. Největší meziroční změna, a to výrazný pokles, je vykázána u občanů Ukrajiny, kteří se dříve vyskytovali na předních příčkách ve statistice převzatých osob stranou ČR (-146 osob, tj. -91,8 %).

U občanů Afghánistánu a Sýrie se jednalo také o případy, kdy byli tito cizinci zajištěni a řešeni na území ČR pro svůj nelegální pobyt, avšak z důvodu „nevyhostitelnosti do země původu“ byl cizincům udělen výjezdni příkaz a byli propuštěni ze zařízení pro zajištění cizinců. Následně tito občané tranzitovali do cílové země, zejména Německa, a tam byli policejními orgány sousedního státu zadrženi. Někteří nelegálně pobývajících občanů Afghánistánu byli z důvodu své nezletilosti umístováni do zařízení pro děti na území ČR, odkud utíkali a taktéž byli následně kontrolováni orgány Německa. V případě, že cizinci nepožádali na území Německa o mezinárodní ochranu, byli vraceni v rámci readmisní dohody zpět do ČR.

XII.2.5.2 Osoby předané ČR do sousedních států

V roce 2021 bylo dle readmisních dohod se sousedními státy **předáno stranou ČR celkem 46 osob** do sousedních států, což v meziročním srovnání představuje snížení o 33 osob (tj. -41,8 %). Nejvíce osob bylo opět předáno orgánům Slovenska (21 osob, tj. 45,7 %, -12 osob) a Německa (19, tj. 41,3 %, -3 osob). Minimální počty osob byly předány do Rakouska (4 osoby, -16 osob) a Polska (2, -2). Z hlediska útvarů vedlo statistiku KŘP Ústeckého (16 osob, tj. 34,8 %). Ostatní KŘP se podílela pouze jednotkovými počty nebo žádnou osobou a i meziroční změny, poklesy i nárůsty, jsou v jednotkových číslech.

Readmisní řízení se sousedními státy – osoby předané orgány ČR do sousedních států – srovnání 2020/2021

Rok	2020	tj. %	2021	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Předáno osob orgány ČR do sousedních států	79	100,0	46	100,0	-41,8	-33
z toho						
do Rakouska	20	25,3	4	8,7	-80,0	-16
do Polska	4	5,1	2	4,3	-50,0	-2
do Německa	22	27,8	19	41,3	-13,6	-3
na Slovensko	33	41,8	21	45,7	-36,4	-12

Zdroj: ŘSCP

Ze 14 státních příslušností se nejvíce jednalo o občany **Sýrie** (9 osob, z toho 6 na Slovensko, meziročně o 1 osobu méně) a **Afghánistánu** (7 osob, všechny na Slovensko, žádná osoba v roce 2020). U těchto dvou státních příslušností se jednalo o nelegálně tranzitující cizince přes naše území.

XII.2.6 Návraty v souvislosti s aplikací tzv. dublinského nařízení

Oblastí, která s návraty nepřímo souvisí je aplikace tzv. dublinského nařízení (viz kapitola VII.2 Aplikace dublinského nařízení v ČR). Z území ČR do jiného členského státu bylo v roce 2021 zrealizováno celkem 133 transferů osob. Nejvíce osob bylo z území ČR předáno do **Rumunska** (74), **Německa** (15) a **Polska** (15).

XII.2.7 Dobrovolné návraty

Návratová politika je neodmyslitelnou součástí migrační politiky jako celku. Při realizaci vycestování je pak přednost dávana vždy dobrovolnému návratu před návratem nuceným.

Problematika dobrovolných návratů je na národní úrovni **upravena zákonem o pobytu cizinců ustanovením §123a**. Ministerstvo vnitra může nést náklady spojené s dobrovolným návratem cizince, který je zajištěn za účelem správného vyhoštění nebo kterému byla rozhodnutím o správním vyhoštění stanovena lhůta

k vycestování a který na území pobývá bez platného oprávnění k pobytu. OAMP je kompetentní posoudit žádost podanou cizincem a jeho žádosti případně vyhovět a návrat realizovat.

Dobrovolná repatriace je dále upravena **zákonem o azylu**, kdy na základě ustanovení §54a MV může, je-li to ve veřejném zájmu, nést náklady spojené s dobrovolným návratem.

V souvislosti s problematikou dobrovolných návratů a návratů obecně **je z pohledu právní úpravy podstatná také legislativa EU**. Konkrétně se pak jedná o Směrnici Evropského parlamentu a Rady 2008/115/ES ze dne 16. prosince 2008 o společných normách a postupech v členských státech při navrácení neoprávněně pobývajících státních příslušníků třetích zemí.

V oblasti dobrovolných návratů realizují své programy asistovaných dobrovolných návratů Ministerstvo vnitra ČR, Správa uprchlických zařízení MV ČR (SUZ) a také Mezinárodní organizace pro migraci (IOM). **Ministerstvo vnitra se ve svém programu soustředí především na cizince, kterým bylo vydáno rozhodnutí o správním vyhoštění nebo rozhodnutí o povinnosti opustit území. SUZ prostřednictvím svého programu poskytuje pomoc s dobrovolným vycestováním do země původu bývalým žadatelům o mezinárodní ochranu.**

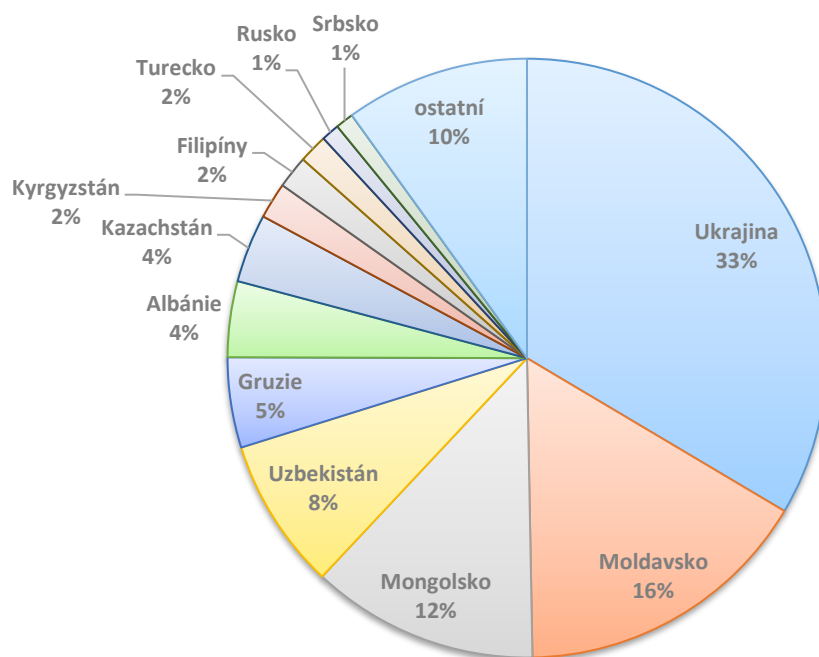
Mezinárodní organizace pro migraci (IOM) od 1. dubna 2019 do 31. května 2022 realizuje projekt „Asistované dobrovolné návraty a reintegrace“, který je financován v rámci národního programu Azylového a migračního fondu (AMIF) a rozpočtu MV ČR. Hlavním cílem tohoto projektu je přispět k efektivnímu řízení migrace prostřednictvím komplexní podpory konceptu asistovaných dobrovolných návratů a reintegrace a podpořit udržitelnou reintegraci navrátilců do zemí původu.

U všech těchto programů dobrovolných návratů zajišťují Ministerstvo vnitra, SUZ a IOM nejen samotnou realizaci dobrovolného návratu, ale také veškeré související poradenství a asistenci, které jsou pro efektivní, rychlé a úspěšné uskutečnění návratu nezbytné. Mezi zajišťované služby patří poskytování informací o dobrovolném návratu cizincům umístěným v přijímacích a pobytových střediscích pro žadatele o mezinárodní ochranu a v zařízeních pro zajištění cizinců. Rovněž se provádí návratové poradenství poskytované cizincům s povinností opustit území ČR, na které nebyl uplatněn institut zajištění. V souvislosti s návratovým poradenstvím je dotčeným cizincům poskytována asistence při komunikaci se zastupitelskými úřady jejich zemí původu, nejčastěji v souvislosti s vyřízením náhradního cestovního dokladu. IOM může také v případě potřeby pro cizince zajistit tranzitní asistenci a asistenci po příletu do země původu.

Kromě možnosti využít některého z fungujících programů asistovaných dobrovolných návratů, mohou bývalí žadatelé o mezinárodní ochranu, cizinci s ukončeným pobytem nebo cizinci se správním vyhoštěním vycestovat spontánně na vlastní náklady.

V průběhu roku 2021 bylo realizováno **celkem 513 dobrovolných návratů cizinců ze třetích zemí**. V rámci tohoto počtu bylo 361 asistovaných dobrovolných návratů cizinců realizováno MV ČR, dále 133 dobrovolných návratů cizinců bylo realizováno IOM a 19 asistovaných dobrovolných návratů žadatelů o mezinárodní ochranu bylo realizováno SUZ. Nejčteněji byli mezi těmito navrátilci zastoupeni státní příslušníci Ukrajiny (172), Moldavska (83), Mongolska (63) či Uzbekistánu (42).

Dobrovolné návraty 2021 dle státní příslušnosti (MV ČR, IOM, SUZ)

Zdroj: MV

XII.2.7.1 Dobrovolné návraty realizované Správou uprchlických zařízení

Každý cizinec splňující podmínky uvedené v ustanovení § 54 a zákona o azylu, je oprávněn požádat o repatriaci – dobrovolný, důstojný a bezpečný návrat do země původu nebo třetí země, hrazený z rozpočtu státu. Nárok na dobrovolný návrat nevzniká automaticky, každá žádost je posuzována individuálně, ale v zájmu státu je podpořit návrat osob, které o to dobrovolně požádají. SUZ MV nese náklady na repatriaci s přihlédnutím k tomu, zda cizinec splňuje podmínky zákona, přičemž zohledňuje při realizaci zdravotní a psychologický stav, rodinnou a sociální situaci a další faktory.

Při realizaci dobrovolného návratu SUZ MV poskytuje žadatelům bezplatný nákup letenky nebo jízdenky do cílové země, přímou asistenci při odjezdu, poradenství a v případě, že klientovi není možné zajistit dopravu až do jím zvolené destinace, může mu být vyplacen příspěvek na dopravu do požadovaného místa v cílové zemi.

Dále může SUZ MV poskytnout další nezbytnou asistenci, která povede k úspěšnému návratu cizince, například se jedná o asistenci při zajištění cestovního dokladu v případě jeho absence, úhradu nákladů s tím spojených, úhradu nákladů na požadované testy na covid-19, zajištění odvozu na místo odjezdu z ČR, zajištění doprovodu zdravotně nezpůsobilého cizince specializovanou přepravní zdravotnickou službou, asistenci během případného přestupu v cizí zemi atd.

V případě potřeby SUZ MV spolupracuje při realizaci repatriací s OAMP, IOM nebo Českým červeným křížem. Z důvodu ochrany osobních údajů žadatelů o mezinárodní ochranu SUZ MV přímo do kontaktu se zahraničními úřady zemí původu nevstupuje. S uvedenými smluvními organizacemi SUZ MV spolupracuje zejména v případech:

- je-li nutné zajištění náhradních nebo prodloužení doby platnosti stávajících cestovních dokladů,

- narodí-li se žadateli o mezinárodní ochranu na území ČR dítě a není tedy zapsáno v cestovním dokladu rodiče a Policie ČR nemůže vydat cestovní průkaz totožnosti, nebo tento není dostačující k návratu,
- je-li nutná asistence při mezipřistání (např. z důvodů handicapu),
- je-li nevyhnutelné mezipřistání a přestup v zemích Schengenského prostoru,
- jedná-li se o nezletilého žadatele o mezinárodní ochranu bez doprovodu.

V roce 2021 bylo řešeno celkem **28 žádostí o dobrovolný návrat**, z toho bylo navraceno do požadovaných zemí celkem **20 osob**, z toho 1 osoba za asistence a finanční spoluúčasti OAMP MV ČR. Nejčastější cílovou zemí návratu byla **Arménie** (5 osob), **Libanon** (3 osoby) a **Kazachstán, Rusko a Ukrajina** (každá země po 2 osobách).

XII.2.7.2 Dobrovolné návraty zajišťované Ministerstvem vnitra

V rámci realizace dobrovolného návratu Ministerstvo vnitra zajišťuje nejen samotnou realizaci dobrovolného návratu, ale také veškeré související poradenství a asistenci, které jsou pro efektivní, rychlé a úspěšné uskutečnění návratu nezbytné. Ministerstvo vnitra za podpory Azylového, migračního a integračního fondu (AMIF) realizuje od 1. dubna 2020 do 31. prosince 2022 projekt s názvem *Posílení návratových kapacit MV ČR*. Díky tomuto projektu dochází k posílení kapacity a zkvalitnění návratového aparátu MV ČR tak, aby byla celorepublikově zajištěna maximální dostupnost této služby. Mezi úkony zajišťované oddělení dobrovolných návratů patří především poskytování informací o dobrovolném návratu cizincům umístěným v zařízeních pro zajištění cizinců. Návratové poradenství se dále poskytuje cizincům s vydaným rozhodnutím o správním vyhoštění, zrušeným pobytem, trestem vyhoštění či s rozhodnutím o povinnosti opustit území, na které nebyl uplatněn institut zajištění. V souvislosti s návratovým poradenstvím je dotčeným cizincům také poskytována asistence při komunikaci se zastupitelskými úřady jejich zemí původu, nejčastěji v souvislosti s vyřízením náhradního cestovního dokladu. Pokud se cizinec rozhodne využít možnosti dobrovolného návratu, ministerstvo zajišťuje realizaci návratu a dbá přitom na potřeby a preference jednotlivých cizinců, např. co se týče požadavků na cílovou destinaci.

V roce 2021 bylo Ministerstvem vnitra realizováno celkem 361 dobrovolných návratů. Z uvedeného počtu bylo 313 osob umístěno v zařízeních pro zajištění cizinců. Nejčastěji byl dobrovolný návrat realizovaný Ministerstvem vnitra u státních příslušníků Ukrajiny (161 osob), Moldavska (81 osob) a s velkým odstupem pak Albánie (21 osob). Celkem se podařilo úspěšně realizovat dobrovolný návrat cizinců 24 různých státních příslušností.

V roce 2021 byla realizace navracení nadále vystavena dopadům pandemie covid-19. Oddělení dobrovolných návratů se potýkalo při přípravě návratů především s problémy ohledně podmínek a opatření jednotlivých států ke vstupu na jejich území či s omezením dostupnosti leteckých spojení. V prvním čtvrtletí roku 2021 se pohybovaly počty navracených cizinců měsíčně navzdory uzavření téměř celé ekonomiky stabilně v rozmezí (24–39 cizinců). V jarních a letních měsících potom došlo k mírnému snížení měsíčních vycestování a v posledním čtvrtletí opět k nárůstu v rozmezí (29–57 cizinců), když nejvíce cizinců bylo navraceno během prosince v počtu 57.

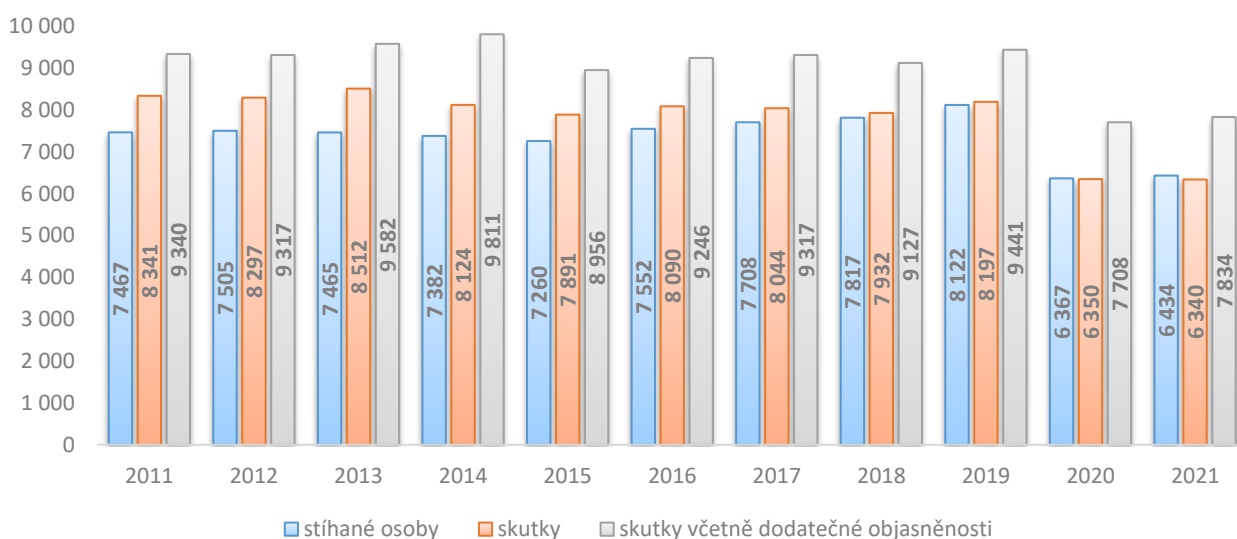
Většina navracejících cizinců podstoupila před odletem PCR test, který byl mnohdy podmínkou ke vstupu na území jednotlivých států. Mimořádně náročná byla například příprava návratů do Číny, ale rovněž do dalších států jako například Filipíny, Mongolsko či Tunisko. V roce 2021 se celkově navýšil počet realizovaných návratů cizinců mimo zařízení pro zajištění cizinců z 30 na 48.

XIII TRESTNÁ ČINNOST CIZINCŮ

XIII.1 TRESTNĚ STÍHANÍ CIZINCI⁷⁹

V ČR bylo v roce 2021 trestně stíháno **69 373 fyzických osob**, cizinci se na tomto celkovém počtu podíleli **6 434 osobami**. Ve srovnání s rokem 2020 bylo stíháno **o 67 cizinců více**, což představovalo **nárůst o 1,1 %**. Cizinci v roce 2021 tvořili 9,3% podíl na celkovém počtu stíhaných osob, přičemž v porovnání s rokem 2020 se tento podíl zvýšil, a to **o 0,8 procentního bodu**.

Vývoj trestné činnosti cizinců v letech 2011–2021

Zdroj: ÚSKPV

V roce 2021 došlo u celkového počtu trestně stíhaných cizinců v ČR k nepatrnému nárůstu oproti roku předchozímu. Naproti tomu u celkového počtu všech trestně stíhaných osob v ČR po výraznějším poklesu

⁷⁹ Statistika kriminality (dále jen „SK“) PČR rozlišuje a počítá tyto veličiny: registrovaný skutek, objasněný skutek, skutek objasněný dodatečně a stíhaná osoba.

Registrovaný skutek je trestný čin, který je **ve sledovaném roce zahájený** ve smyslu § 158/3 tr. řádu.

Objasněný skutek je ten registrovaný skutek, který je **ve sledovaném období též objasněn**, tzn., že je pro tento skutek stíhaná alespoň jedna osoba (ve sledovaném období bylo sděleno obvinění, podezření apod.).

Skutek **objasněný dodatečně** je ten skutek, který je registrovaný (zahájeno tr. řízení podle § 158/3 tr. řádu) v jakémkoliv období před sledovaným rokem a **až ve sledovaném roce je objasněn**.

Celkově objasněné skutky jsou pak součtem objasněných a dodatečně objasněných skutků.

Stíhanou osobou ve smyslu SK rozumíme osobu, které bylo ve sledovaném roce sděleno obvinění podle § 160/1 tr. řádu nebo osobu již bylo sděleno podezření podle § 179a tr. ř. (zkrácené přípravné řízení) nebo osobu, která se dopustila činu jinak trestného a jejíž trestní stíhání je nepřípustné podle § 11 tr. řádu (osoby mladší 15ti let, nepřičetní, diplomaté, apod.). Není rozhodné, kdy byl skutek zahájen ve smyslu § 158/3 tr. řádu, **rozhodující je datum sdělení obvinění** (podezření apod.).

v roce 2020 následovalo další snížení i v roce 2021. V roce 2020 byl šestiletý nárůst podílu stíhaných cizinců na počtu stíhaných osob přerušeno a došlo k jeho poklesu, v roce 2021 však opět následovalo jeho navýšení. Od roku 2004 do roku 2014 se tento podíl pohyboval v rozmezí 5,9 % až 7,0 %. V roce 2015 překročil sedmiprocentní hranici a v dalších letech stoupal, v roce 2019 se jednalo o 9,5 %, což byl doposud nejvyšší zaznamenaný podíl, v roce 2020 klesl na 8,5 %. V roce 2021 došlo k jeho nárůstu na 9,3 %. Je to způsobeno zejména poklesem celkového počtu trestně stíhaných osob od roku 2015. Počet trestně stíhaných cizích státních příslušníků se v letech 2008 až 2019 zásadněji neměnil, v roce 2020 následoval prudký pokles, hodnota v roce 2021 je srovnatelná s rokem předchozím.

Trestně stíhaní cizinci a jejich podíl na trestně stíhaných osobách v ČR v letech 2011–2021

Rok	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Celkem trestně stíhané osoby na území ČR	114 975	113 026	117 596	114 392	101 597	93 093	86 787	84 620	85 730	75 009	69 373
z toho:											
trestně stíhaní cizinci	7 467	7 505	7 465	7 382	7 260	7 552	7 708	7 817	8 122	6 367	6 434
podíl na trestně stíhaných osobách v ČR v %	6,5	6,6	6,3	6,5	7,1	8,1	8,9	9,2	9,5	8,5	9,3

Zdroj: ÚSKPV

V roce 2021 bylo objasněno celkem (včetně objasněných dodatečně) 7 834 skutků spáchaných cizinci (což je o 126 více než v předchozím roce), z toho 6 340 skutků spáchali cizinci v roce 2021. Z celkového počtu skutků objasněných v roce 2021 spáchaných všemi stíhanými osobami na území ČR, tvořily skutky spáchané cizinci **8,9 %**. Podíl skutků objasněných v roce 2021, spáchaných cizinci na celkovém počtu skutků spáchaných všemi osobami, stoupl v roce 2021 oproti přechozímu roku o 0,6 %.

Přehled trestné činnosti – srovnání let 2020/2021

Rok	2020	tj. %	2021	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Registrováno skutků	165 525	100,0	153 233	100,0	-7,4	-12 292
Objasněno skutků	77 786	47,0	72 493	47,3	-6,8	-5 293
z toho spácháno cizinci	6 350	8,2	6 340	8,7	-0,2	-10
Celkem objasněno skutků*	93 140	100,0	87 744	100,0	-5,8	-5 396
z toho spácháno cizinci*	7 708	8,3	7 834	8,9	1,6	126
Celkem stíháno osob	75 009	100,0	69 373	100,0	-7,5	-5 636
z toho cizinci	6 367	8,5	6 434	9,3	1,1	67

Zdroj: ÚSKPV

*včetně dodatečně objasněnosti ze skutků zjištěných v předchozích letech

Z pohledu vyšších územních samosprávných celků, resp. Krajských ředitelství policie, je v roce 2021 pořadí prvních tří nejzatíženějších krajů s nejvyšším počtem stíhaných cizinců následující – teritorium hl. m. Prahy s počtem **1 827** cizinců, Středočeského kraje s počtem **828** cizinců a Jihomoravského kraje s **570** cizinci.

Dle druhu kriminality lze konstatovat, že v roce 2021 byli cizinci nejvíce stíháni pro níže uvedenou trestnou činnost⁸⁰:

⁸⁰ Uváděna je TSK, tj. takticko-statistická klasifikace trestných činů (nikoli paragrafy trestního zákoníku).

- Nejvíce cizích státních příslušníků bylo stíháno pro trestné činy spadající do kategorie **zbývající kriminalita**⁸¹, jednalo se o **2 208** cizinců (-19, tj. o 0,9 % méně než v roce 2020), ve které dominují trestné činy ohrožení pod vlivem návykové látky a opilství⁸² s celkovým počtem **1 177 cizinců**, následuje okruh trestných činů spáchaných v souvislosti s dopravními silničními nehodami z nedbalosti v počtu **653 cizinců** a trestný čin zanedbání povinné výživy s **283 cizinci**.
- Následují trestné činy, které zahrnuje kategorie **ostatní kriminální trestné činy** s počtem **1 727** cizinců (198 cizinců, tj. 12,9 %), kde byl výrazným počtem zastoupen trestný čin maření výkonu úředního rozhodnutí s **1 124** cizinci. Do této kategorie jsou též zařazeny trestné činy postihující drogovou kriminalitu, mj. nedovolená výroba a držení psychotropních látek a jedů pro jiného (**187 cizinců**) a nedovolená výroba a držení psychotropních látek a jedů pro sebe (**72 cizinců**).
- Pro **majetkové trestné činy** bylo v roce 2021 stíháno **1 144** cizinců (-172, tj. -13,1 %), přičemž nejvýraznější zastoupení u tohoto druhu kriminality tvořily krádeže prosté (**584**).
- Pro **násilné trestné činy** bylo stíháno **808** cizinců (-1 cizinců, tj. -0,1 %), přičemž nejvíce zastoupenými trestnými činy byly u tohoto druhu kriminality **úmyslné ublížení na zdraví s počtem 333 osob**, loupež (129 osob) a nebezpečné vyhrožování (107 osob). Do této kategorie je zařazen též trestný čin vražda, pro který bylo stíháno 23 cizinců (+7 cizinec, tj. +43,8 %).
- Následují **hospodářské trestné činy**, v této kategorii bylo stíháno **794** cizinců (-50, tj. 5,9 %). U tohoto druhu kriminality byly nejčastěji zastoupeny trestné činy padělání a pozměnění veřejné listiny (**279 osob**), zkrácení daně (100 osob), podvod (61 osob), úvěrový podvod (46 osob), zpronevěra (40 osob) a neoprávněné držení platebního prostředku (34 osob).
- Nejméně zastoupeným, ovšem velice závažným druhem kriminality, jsou **mravnostní trestné činy, pro které bylo stíháno 125 cizinců** (+21, tj. 20,2%), nejčastěji pro trestný čin znásilnění (56 osob).

Trvale mají cizinci velmi výrazné zastoupení u několika trestných činů. Jedná se například o trestný čin padělání a pozměňování veřejné listiny (63,8 % ze 437 osob), nedovolené překročení státní hranice (63,5 % z 52 osob), porušení práv k ochranné známce a jiným označením (28,8 % z 52 osob) či kapesní krádeže se 11,4 % z 510 osob.

⁸¹ Do kategorií „ostatní“ a „zbývající“ kriminalita jsou zařazeny skutkové podstaty trestných činů, které se svoji povahou nedají zařadit do jednotlivých druhů obecné kriminality.

⁸² Pro statistické vykazování je vyhodnocován součet těchto trestných činů.

Počet trestně stíhaných cizinců na území ČR a počet skutků spáchaných cizinci dle jednotlivých druhů kriminality

Druh kriminality	Stíháno cizinců	Trestná činnost cizinců (skutky)*	Stíháno cizinců	Trestná činnost cizinců (skutky)*
	2020	2020	2021	2021
Násilné činy	809	862	808	837
z toho vraždy	16	16	23	22
z toho loupeže	113	96	129	121
z toho úmyslné ublížení na zdraví	343	319	333	309
Mravnostní činy	104	117	125	148
Majetkové činy	1 316	1 934	1 144	1 787
z toho krádeže vloupáním	258	369	310	441
z toho krádeže prosté	814	1 099	584	746
z toho krádeže kapesní	109	125	58	78
Ostatní kriminální činy	1 529	1 528	1 727	1 811
z toho ned. výr. a jin. nakl. s OPL** a s jedy	188	175	187	173
z toho šíření toxikomanie	0	0		
z toho přechovávání OPL** a jedů	55	56	72	77
z toho výr. a drž. předm. k nedov. výr. OPL** a jedů	2	2	1	2
z toho nedov. pěst. rostlin obsahující OPL**	4	4	6	6
z toho maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání	912	946	1 124	1 186
Zbývající kriminalita	2 227	2 274	2 208	2 284
z toho silniční nehody z nedbalosti	634	638	653	665
z toho ohrožení pod vlivem návykové látky	1 170	1 193	1 177	1 197
z toho zanedbání povinné výživy	322	342	283	319
Hospodářské činy	844	990	794	966
Celková kriminalita	6 367	7 708	6 434	7 834

Zdroj: ÚSKPV

*včetně dodatečné objasněnosti ze skutků registrovaných v předchozích letech

** OPL – omamné a psychotropní látky

Pozn.: od roku 2016 – celková kriminalita je rozdílná od součtu druhů kriminality. Není již počítána pouze nejzávažnější, ale veškerá trestná činnost, nelze tedy jednotlivé druhy trestné činnosti sčítat.

Z pohledu státních příslušností tvořili v roce 2021 nejpočetnější skupiny trestně stíhaných cizinců státní příslušníci **Slovenska s počtem 2 199 osob** (-33, tj. -1,5 %), **Ukrajiny 1 730 osob** (+195, tj. +12,7 %), **Polska 378 osob** (-28, tj. -6,9 %) a **Rumunska 295 osob** (-26, tj. -8,1 %). Následují státní příslušníci **Moldavska s 277 osobami** (+44, tj. +18,9 %), **Vietnamu s 231 osobami** (+20, tj. +9,5 %), **Bulharska s 215 osobami** (-27, tj. -11,2 %), **Ruska se 124 osobami** (-9, tj. -6,8 %), **Německa se 112 osobami** (-4, tj. -3,4 %) a **Maďarska s 81 osobami** (+1, tj. +1,3 %). Největší početní nárůst byl zaznamenán u státních příslušníků Ukrajiny.

Trestně stíhaní cizinci v ČR dle státní příslušnosti – srovnání 2020/2021

Rok	2020	tj. %	2021	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Celkem	6 367	100,0	6 434	100,0	1,1	67
z toho nejvíce občané států:						
Slovensko	2 232	35,1	2 199	34,2	-1,5	-33
Ukrajina	1 535	24,1	1 730	26,9	12,7	195
Polsko	406	6,4	378	5,9	-6,9	-28
Rumunsko	321	5,0	295	4,6	-8,1	-26
Moldavsko	233	3,7	277	4,3	18,9	44
Vietnam	211	3,3	231	3,6	9,5	20
Bulharsko	242	3,8	215	3,3	-11,2	-27
Rusko	133	2,1	124	1,9	-6,8	-9
Německo	116	1,8	112	1,7	-3,4	-4
Maďarsko	80	1,3	81	1,3	1,3	1

Zdroj: ÚSKPV

Pozn.: od roku 2016 – celková kriminalita je rozdílná od součtu druhů kriminality. Není již počítána pouze nejzávažnější, ale veškerá trestná činnost, nelze tedy jednotlivé druhy trestné činnosti sčítat

V souvislosti s nelegální migrací na území ČR bylo v roce 2021 trestně stíháno pro trestné činy násilné překročení státní hranice (§ 339 trestního zákoníku), organizování a umožnění nedovoleného překročení státní hranice (§ 340 trestního zákoníku), napomáhání k neoprávněnému pobytu na území republiky (§ 341 trestního zákoníku) a porušení předpisů o mezinárodních letech (§343 trestního zákoníku) celkem **33 cizinců a 19 občanů ČR**. Ve srovnání s rokem 2020 došlo k poklesu u občanů ČR (o 7 osob), počet cizinců je shodný.

V roce 2021 byli pro uvedené trestné činy stíháni státní příslušníci **Rumunska (9), Sýrie (6), Ukrajiny (4), Slovenska (3), Moldavska, Ruska a Turecka (po 2 osobách), Ázerbájdžánu, Běloruska, Gruzie, Francie a Pákistánu (po 1 osobě)**. Za spáchané skutky byly osoby (cizinci i občané ČR) nejčastěji stíhány na území KŘP hl. města Prahy (**14 osob**), KŘP Jihomoravského kraje (**13 osob**), KŘP Libereckého kraje (**10 osob**) a KŘP Ústeckého kraje (**8 osob**). Cizinci byli nejčastěji stíháni na území KŘP Jihomoravského kraje (**13 osob**), KŘP hl. m. Prahy a Ústeckého kraje (po **6 osobách**).

XIII.1.1 Působení cizinců v oblasti organizovaného zločinu na území ČR

V roce 2021 byl zaznamenán vznik nových organizovaných skupin za účelem napomáhání k nelegální migraci, a to i v ČR. Jejich členy tvoří z části osoby státní příslušnosti ČR, které jsou nejčastěji ve věku od 20 do 40 let a pocházejí ze sociálně slabé vrstvy obyvatel. V hierarchii organizovaných skupin působí především na pozicích zajišťovatelů vozidel určených pro transport nelegálních migrantů, nebo na pozicích řidičů jednotlivých převozu. Dalšími členy těchto organizovaných skupin pachatelů jsou cizinci státní příslušnosti Ukrajiny, Sýrie a Vietnamu s dlouhodobým nebo trvalým pobytem na území ČR. Všechny tyto organizované skupiny mají mezinárodní charakter, což znamená, že jsou tvořeny členy působícími v několika státech.

V roce 2021 pokračovala činnost mezinárodních cizojazyčných organizovaných skupin částečně působících v ČR a částečně v zahraničí, které se podílely na obstarávání padělaných nebo pozměněných osobních dokladů sloužících k legalizaci pobytu migrantů (a jejich následnému nelegálnímu zaměstnávání), kteří se již na území evropských států včetně ČR nacházeli, nebo se s jejich pomocí snaží nelegální migranti dostat do zemí schengenského prostoru. Tato činnost je doménou zejména ukrajinské komunity. Nejvíce zneužívanými (padělanými/neregulárními) doklady, byly rumunské a litevské doklady totožnosti, které byly převážně zneužívány občany Ukrajiny zejména pro účely nelegálního zaměstnávání, neboť ukrajínští státní příslušníci mohou na území ČR přicestovat legálně díky bezvízovému styku na biometrický doklad totožnosti.

XIII.1.1.1 Obchodování s lidmi

Problematika obchodování s lidmi nezaznamenala v roce 2021 ve srovnání s předchozím rokem žádné zásadní změny ve zjištěných formách obchodování s lidmi, ani ve způsobech jednání pachatelů této trestné činnosti. V prostředí ČR se jednalo nejčastěji o formu užití obětí obchodování s lidmi k jiným formám vykořisťování, dále pak užití k prostituci a k nuceným pracím anebo kořistění z takového jednání. V jednom případě byla také zaznamenána forma „otroctví a nevolnictví“. Stav, struktura a dynamika trestné činnosti obchodování s lidmi je tedy srovnatelná s rokem 2020. Jednání a chování pachatelů působí sofistikovanějším dojmem, což potvrzovalo i využívání převážně lsti, zneužití závislosti nebo omylu, avšak u určitých sociálních skupin jsme též zaznamenali násilné projevy jako prostředek k dosažení požadavku pachatelů, nebo poslušnosti obětí. Lze konstatovat, že problematika obchodování s lidmi, tak jak byla zjišťována na území ČR, je obdobná jako v ostatních členských státech EU a koreluje s aktuálními „evropskými“ trendy tohoto typu organizovaného zločinu.

Situace však byla ovlivňována opatřeními v souvislosti s pandemií onemocnění covid-19 a to zejména omezením v souvislosti s cestováním a opatřeními na hranicích. Protiepidemická opatření způsobovaly též řadu organizačně-technických komplikací, které mají vliv na včasnost, plynulost a úspěšnost jednotlivých úkonů.

Vedená trestní řízení, zjištěné poznatky ze zájmového prostředí a mezinárodní policejní spolupráce v průběhu roku 2021 potvrdily stávající trend případů, v nichž na území ČR došlo k cílenému vyhledávání mužů a žen ze sociálně a vzdělanostně slabšího prostředí, s následným vylákáním do zahraničí, zejména do Velké Británie, kde jsou ženy nuceny k prostituci a muži jsou nuceni vykonávat fyzicky náročnou práci. Pracovním prostředím pro takové osoby byly např. myčky automobilů, třídírny ovoce a zeleniny, drůbežárny, restaurace, stavby a různé výrobní podniky. Pachatelé poškozeným při výplatě odebírají celou nebo větší část vydělané mzdy, mnohdy prostřednictvím platebních karet, které pachatelé poškozeným spolu s účty zřídili v tamních bankovních ústavech, v některých případech navíc poškozené zadlužili úvěry na pořízené účty. V případech organizování tzv. „sňatků s výhodou“ (marriages of convenience), na kterých se podíleli státní příslušníci ČR, především z romské komunity, došlo vystoupením Velké Británie z EU ke snížení „poptávky“ po ženách z ČR.

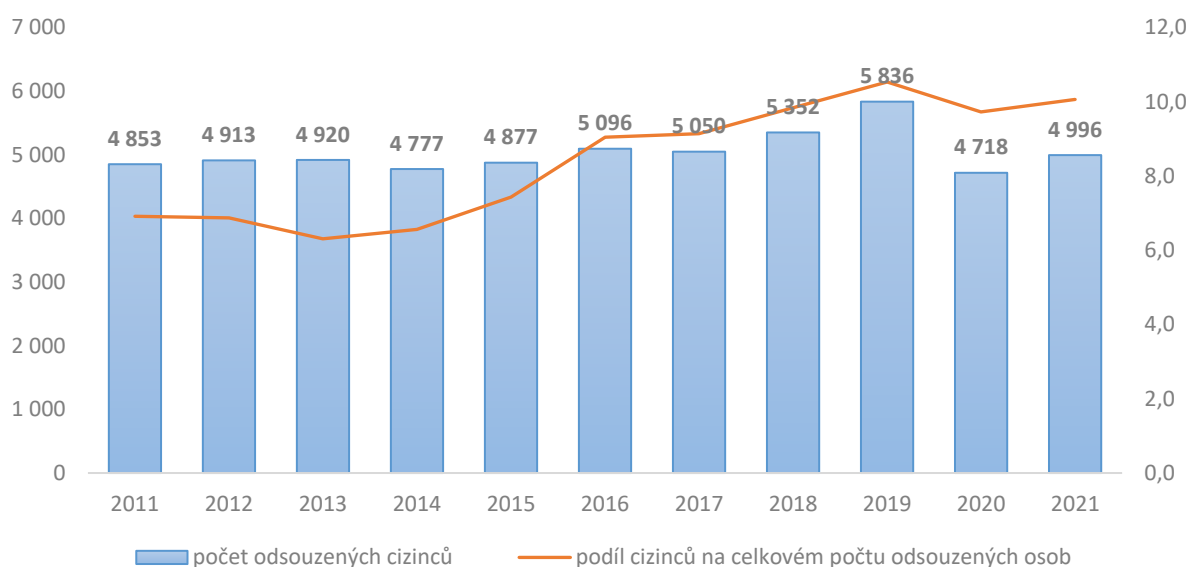
K trestné činnosti související s Velkou Británií je nutné uvést, že v roce 2021 nadále působil v Londýně při Velvyslanectví ČR styčný důstojník Policie ČR, který zde v souvislosti s obchodováním s lidmi zajišťoval pomoc pravděpodobným obětem obchodování s lidmi v rámci dobrovolných návratů do ČR, prováděl prvotní vytěžování těchto osob, informoval NCOZ SKPV o konkrétních podezřeních, a dále zajišťoval komunikaci s britskými policejními orgány při následném prověřování či vyšetřování trestné činnosti. Styčný důstojník ve Velké Británii byl i v roce 2021 ze strany NCOZ SKPV v oblasti obchodování s lidmi intenzivně využíván. Styčný důstojník byl dále aktivně zapojený jako řádný člen do Společných vyšetřovacích týmů a plnil zde řadu procesních úkonů.

V případech s podezřením na obchodování s lidmi za účelem užití k nuceným pracím nebo k jiným formám vykořisťování, byl na území ČR typickým způsobem páchaní model z předchozích let. Stále bylo významným činitelem tzv. „agenturní zaměstnávání“, případně se v této oblasti projevily aktivity právnických osob, které mají povolení ze strany Ministerstva práce a sociálních věcí ČR ke zprostředkování práce. Jako země původu zájemců o pracovní uplatnění, byly v roce 2021 nejčastěji zastoupeny státy z balkánského regionu, zejména Rumunsko, Bulharsko, ale též Filipíny, Mongolsko a Nepál. Dále u zaměstnanců z Ukrajiny, se velmi často jednalo o držitele polských turistických víz. Rovněž byl zaznamenán trend zaměstnávání moldavských státních příslušníků na padělané rumunské doklady, z důvodu snadnějšího přístupu na pracovní trh pro občany členských států EU.

XIII.2 ODSOUZENÍ CIZINCŮ

Podle údajů Ministerstva spravedlnosti bylo **v průběhu roku 2021 pravomocně odsouzeno celkem 4 996 cizinců**. Jedná se oproti roku 2020 o mírný nárůst (o 278 osob). Celkový počet odsouzených osob (včetně občanů ČR) tvořil v roce 2021 celkem 49 647, podíl odsouzených cizinců na celkovém počtu odsouzených osob byl 10,1 %. Zatímco počty odsouzených občanů ČR se v dlouhodobém horizontu snižují (od roku 2011 o cca 20 tisíc osob), počty odsouzených cizinců se pohybují v posledních letech mezi necelými 5ti až 6 tisíci ročně a jejich počet je z dlouhodobého hlediska stabilní. Z tohoto důvodu mírně roste jejich zastoupení v rámci celkového počtu odsouzených osob.

Vývoj počtu odsouzených cizinců v letech 2011 - 2021

Zdroj: MS

Odsouzení cizinci v ČR v letech 2011-2021

Rok	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
celkem cizinců	4 853	4 913	4 920	4 777	4 877	5 096	5 050	5 352	5 836	4 718	4 996
meziroční změna	55	60	7	-143	100	219	-46	302	484	-1 118	278
tj. %	1,1	1,2	0,1	-2,9	2,1	0,9	-0,9	6,0	9,0	-19,2	5,9

Zdroj: MS

Složení státních příslušností osob, jež byly nejčastěji odsouzeny v ČR, odpovídá víceméně struktuře trestně stíhaných cizinců. Nejpočetněji byli zastoupeni státní příslušníci **Slovenska, Ukrajiny a Polska**. Tyto tři státní příslušnosti tvoří téměř 65 % všech odsouzených cizinců.

Následovali státní příslušníci Rumunska, Moldavska, Bulharska a Vietnamu. V rámci TOP 10 došlo k nárůstu odsouzených osob mezi občany Slovenska, Ukrajiny, Moldavska, Ruska a Maďarska. Maďarsko se tak oproti předchozímu roku dostalo do první desítky nejčastěji odsouzených státních příslušností. Oproti tomu poklesl počet odsouzených občanů Polska, Rumunska, Bulharska, Vietnamu a Německa. Z TOP 10 vypadli občané Gruzie, kterých bylo celkem 57, zatímco v roce 2020 to bylo o deset více.

Odsouzení cizinci – srovnání roku 2020/2021

Rok	2020	tj. %	2021	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Celkem odsouzeno osob	48 514	100,0	49 647	100	2,3	1 133
občané ČR	43 796	90,3	44 651	89,9	2,0	855
cizinci	4 718	9,7	4 996	10,1	5,9	278
z toho TOP 10 (řazeno dle 2021):						
Slovensko	1 458	30,9	1 582	31,7	8,5	124
Ukrajina	1 103	23,4	1 364	27,3	23,7	261
Polsko	317	6,7	295	5,9	-6,9	-22
Rumunsko	275	5,8	263	5,3	-4,4	-12
Moldavsko	195	4,1	256	5,1	31,3	61
Bulharsko	192	4,1	189	3,8	-1,6	-3
Vietnam	207	4,4	187	3,7	-9,7	-20
Rusko	83	1,8	90	1,8	8,4	7
Maďarsko	55	1,2	72	1,4	30,9	17
Německo	91	1,9	68	1,4	-25,3	-23

Zdroj: MS

Nejvíce cizinců odsoudily soudy na území hl. m. Prahy (1 392 osob) a dále soudy na území Středočeského kraje (698 osob), Jihomoravského kraje (643 osob), Severočeského kraje (544 osob)⁸³.

Odsouzené osoby dle soudů v jednotlivých krajích v roce 2021

Kraj /*	Praha	StČ	JČ	ZČ	SČ	VČ	JM	SM	Celkem ČR
Občané ČR	5 147	5 356	3 013	3 937	7 577	3 894	6 966	8 761	44 651
Cizinci	1 392	698	296	533	544	355	643	535	4 996
Celkem odsouzených osob	6 539	6 054	3 309	4 470	8 121	4 249	7 609	9 296	49 647

Zdroj: MS

*ve smyslu soudního uspořádání

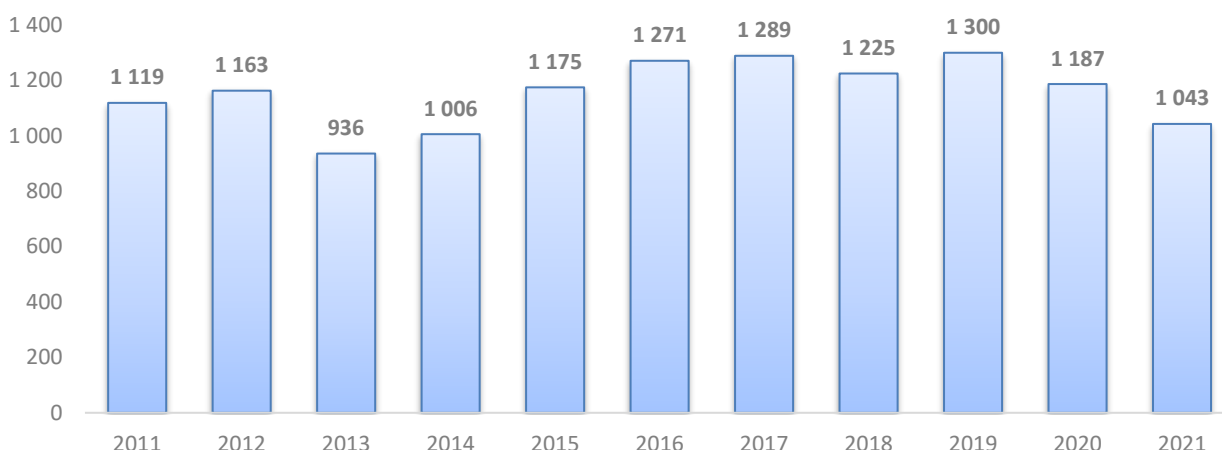
XIII.3 CIZINCI OMEZENI NA OSOBNÍ SVOBODĚ

Co se týče počtu cizinců, nacházejících se k 31. prosinci 2021 ve věznicích v ČR ve výkonu vazby, výkonu trestu odnětí svobody nebo výkonu zabezpečovací detence na území ČR, jejich počet dosáhl 1 396 osob, což je o 138 osob méně než v předchozím roce.

Následující graf znázorňuje, kolik cizinců se nacházelo ve výkonu trestu odnětí svobody v jednotlivých letech. K 31. prosinci 2021 to bylo celkem **1 043 osob**.

⁸³ Ve smyslu soudního uspořádání.

Vývoj počtu odsouzených cizinců k výkonu trestu odnětí svobody v letech 2011–2021

Zdroj: MS – Vězeňská služba ČR

V celkovém počtu vězňenských cizinců k 31. prosinci 2021 tvořili cizinci v postavení obviněných jednu čtvrtinu (349, tj. 25 %), stejně jako předchozí roky tvořili cizinci malý podíl v postavení chovanců (4, tj. 0,3 %), a rozhodující podíl cizinci v postavení odsouzených (1 043, tj. 74,7 %).

Cizinci omezení na osobní svobodě – srovnání 2020/2021

Rok	2020 (k 31.12.)	tj. %	2021 (k 31.12.)	tj. %	Změna oproti přechozímu období	
					v %	absolutní číslo
Celkem cizinci	1 534	100,0	1 396	100,0	-9,0	-138
z toho:						
obvinění	344	22,4	349	25,0	1,5	5
odsouzení	1 187	77,4	1 043	74,7	-12,1	-144
chovanci	3	0,2	4	0,3	33,3	1
z toho TOP 10 cizinců omezených na osobní svobodě (řazeno dle 2021):						
Slovensko	439	28,6	412	29,5	-6,2	-27
Vietnam	259	16,9	211	15,1	-10,9	-48
Ukrajina	187	12,2	206	14,8	4,3	19
Polsko	92	6,0	74	5,3	-4,1	-18
Rumunsko	86	5,6	64	4,6	-5,0	-22
Bulharsko	58	3,8	48	3,4	-2,3	-10
Srbsko	57	3,7	64	4,6	1,6	7
Rusko	35	2,3	34	2,4	-0,2	-1
Moldavsko	30	2,0	39	2,8	2,1	9
Lotyšsko	28	1,8	16	1,1	-2,7	-12

Zdroj: MS - Vězeňská služba ČR

Největší skupinou cizinců ve věznicích byli v roce 2021 tradičně státní příslušníci **Slovenska**, následovali státní příslušníci **Vietnamu**, Ukrajiny a s větším odstupem pak státní příslušníci **Polska**.

XIV VNĚJŠÍ ROZMĚR MIGRACE

XIV.1 MEZINÁRODNÍ SPOLUPRÁCE ČR V OBLASTI MIGRACE V GESCI MV

V roce 2021 nadále přetrvávala pandemie covid-19, která do značné míry ovlivňovala globální migrační situaci ve všech jejích aspektech. Zásadní dopady měla i na mezinárodní spolupráci, ať již z důvodu uchopení této stále trvající výzvy, tak faktického omezení možnosti konání mezinárodních fyzických jednání.

Pro mezinárodní společenství byla nejen z pohledu migrace zásadním momentem krize v Afghánistánu, resp. převzetí moci Tálibánem. První reakce mezinárodní komunity se zaměřila především na okamžitou evakuaci osob a humanitární podporu směřující jak do Afghánistánu, tak i do sousedních zemí. ČR se v reakci na vzniklou situaci podílela na obou aspektech, tj. evakuaci i humanitární pomoci. Mimo to se také zapojila do všech relevantních aktivit, zejména s ohledem na potřebu stabilizovat celkovou situaci a předejít možnému zopakování migrační krize velkého rozsahu s dopadem na EU, potažmo ČR.

Další významnou výzvou pro mezinárodní společenství s dopadem zejména na EU se stalo využívání migrace jakožto nástroje v mezinárodních vztazích. Bělorusko s cílem destabilizovat EU začalo aktivně organizovat za pomoci leteckých společností transit osob z typických zemí původu do Běloruska a dále facilitovat jejich pohyb směrem k vnější hranici EU. V kontextu potřeby tuto situaci řešit ihned došlo ze strany ČR na úrovni multilaterální, unijní i bilaterální k podpoře takových opatření, které jasně odsoudily konání Běloruska a podpořily nejvíce zasažené země, tj. Litvu, Polsko a Lotyšsko. Vedle politické podpory konání směrem k třetím zemím, jejichž občané byli v nejvyšší míře zneužíváni k těmto účelům, ČR podpořila nejvíce zasažené země i konkrétně prostřednictvím humanitární, finanční a expertní podpory.

Co se týče dynamiky na unijní úrovni, vedle vypořádání se s dvěma výše popsány krizovými situacemi probíhaly navazující diskuse k Paktu o migraci a azylu předloženému v září 2020 a na základě předložené legislativy se věnovaly též reformě schengenského prostoru (více kapitola XIV.3).

V rámci regionální spolupráce pokračoval rozvoj vztahů zejména v rámci Visegrádské skupiny (V4) a Salcburského fóra a to i přes limity dané pandemií. Co se týče V4, vedle pravidelných konzultací na expertní úrovni se ČR v říjnu 2021 účastnila jednání ministrů vnitra v Budapešti, kde státy V4 spolu s Rakouskem a Slovinskem diskutovaly aktuální vývoj migrační situace a současné otázky ve věci evropské ochrany vnějších hranic. ČR společně s Polskem také v roce 2021 spustila realizaci společného projektu na školení azylových expertů, které vedle zacílení na experty zemí V4 nabízí možnost vzdělání expertů i dalších členských států EU. Co se týče spolupráce v rámci Salcburského fóra, ČR se ujala na první půlrok 2021 předsednické role. Vyvrcholením veškerých snah se stala ministerská konference v červnu 2021, jejímž výstupem se stala Pražská deklarace, která schválila strategické směřování spolupráce této platformy do roku 2030, a ministerská deklarace k *Joint Coordination Platform*, která byla z iniciativy Rakouska za přispění ČR založena na přelomu let 2020 a 2021. Celkově lze deklarovat, že spolupráce ČR na regionální úrovni se snažila zejména o sladování pozic společně uvažujících zemí za účelem získat silnější hlas na evropské úrovni a zacílení společných snah – do pro ČR klíčového geografického regionu z pohledu migrace – západního Balkánu.

ČR se dále aktivně zapojovala do regionálních aktivit prostřednictvím Mezinárodního centra pro rozvoj migračních politik (ICMPD), zejména pak svou účastí na regionálních dialozích (Rabatský proces, Chartúmský proces, Budapešťský proces, Pražský proces), které ČR využila k prezentaci, budování partnerství a prosazování svých dlouhodobých cílů ve vztahu ke třetím zemím.

ČR se na roky 2021–2022 ujala předsednické role řídicího výboru Pražského procesu s cílem politicky a technicky připravit proces na další fázi své existence. Snahy konané během roku 2021 a roku 2022 by měly vyvrcholit v druhé polovině roku 2022, kdy ČR plánuje během svého předsednictví v Radě EU zorganizovat ministerské jednání tohoto procesu a schválit politický mandát a akční plán pro následující roky. Hlavní událostí roku 2021 vedoucí k tomuto cíli se stalo zorganizování jednání seniorních úředníků, během kterého byly diskutovány první verze návrhů výstupových dokumentů.

ČR dále rozvíjela spolupráci na mezinárodní úrovni zejména s Mezinárodní organizací pro migraci (IOM) a Úřadem Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky (UNHCR) s cílem řešit největší globální výzvy s dopadem na EU.

Co se týče bilaterální relace, ČR se i nadále zaměřovala na budování vztahů v oblasti migrace se členskými zeměmi EU i dalšími migračně relevantními třetími zeměmi. ČR se dlouhodobě profiluje v podpoře členských států EU i třetích zemí v oblasti migrace, zejména prostřednictvím realizace projektů a finančních darů zacílených na budování kapacit konkrétní třetí země a expertní podporu.

XIV.2 MEZINÁRODNÍ POLICEJNÍ SPOLUPRÁCE

Ve dnech 28. až 30. 9. 2021 došlo k pravidelnému **setkání ředitelů služeb cizineckých a pohraničních policíí států V4** za účasti zástupce rakouského ministerstva vnitra. Předsedající hostitelská země poskytla účastníkům rozsáhlé informace o systému ochrany vnější schengenské hranice na území Maďarska, včetně návštěvy hranice se Srbskem (technické zařízení) a příslušného řídicího centra. Účastníci jednání se shodli, že je zásadní, aby i nadále pokračovala vzájemná spolupráce při ochraně vnější schengenské hranice a v boji proti nelegálnímu převaděčství.

Dne 29. listopadu 2021 proběhlo v ČR (Mikulově) **zasedání hlavního hraničního zmocněnce** ČR, Slovenska a zástupce hlavního velitele Hraniční stráže Polska (formou videokonference). Účastníci informovali o aktuální migrační situaci v jejich zemích. Slovenská strana v této souvislosti informovala o podpisu bilaterální dohody, na základě které bude moci Slovensko vysílat policejní kontingenty na maďarsko-rumunskou a maďarsko-srbskou hranici.

Zásadní roli v rámci spolupráce se sousedními státy mají **společná centra policejní a celní spolupráce**, kdy spolupráce probíhá zejména v rámci získávání informací ke konkrétním cizincům, se kterými je vedeno řízení (prověrky v evidencích daného státu z důvodu ověření totožnosti osoby), při zprostředkovávání nabídek na předání a převzetí osob a koordinaci společných hlídek.

Důležitou roli v oblasti boje proti nelegální migraci (převoz osob za využití pomoci převaděčů a úkrytů v dopravních prostředcích, fiktivní sňatky, zneužití pracovních víz aj.), přeshraniční trestné činnosti (krádeže luxusních motorových vozidel, odhalování distributorů omamných a psychotropních látek), obchodu se ženami atd. hraje **přímá operativní spolupráce s orgány sousedních států**. Oddělení šetření trestné činnosti a dokumentace ŘSCP aktivně spolupracuje s bezpečnostními složkami Německa, Rakouska, Slovenska a Maďarska, neboť nezbytnost této spolupráce je velmi důležitá k efektivnímu a rychlému jednání v boji s nelegální migrací. Tato spolupráce je navazována dle aktuální potřeby a situace. Kromě spolupráce zaměřené na oblast nelegální migrace a odhalování přeshraniční trestné činnosti se jedná i o spolupráci v souvislosti s dokumentováním legální migrace cizinců třetích zemí, spáchané formou fiktivních sňatků, účelových otcovství, zneužitím pracovních víz atp.

Vzhledem k trvající epidemiologické situaci v ČR byla v roce 2021 v rámci krajských ředitelství PČR nastavena přísná opatření za účelem zabránění šíření onemocnění covid-19, a tak byly velmi **omezeny společné aktivity v oblasti mezinárodní policejní spolupráce** (vzájemná vzdělávací soustředění, přímý výkon společných hlídek na území obou zúčastněných států, součinnostní jednání).

Realizovány byly také v menší míře **součinnostní akce ve formě schengenského vnitrostátního pátrání** (jako způsob kompenzačních opatření, ke kterým se ČR zavázala v souvislosti s přistoupením k schengenskému prostoru).

Součinnostní jednání s policejními orgány sousedních států probíhala v předchozích obdobích na čtvrtletní až měsíční bázi, po přijatých opatřeních v důsledku pandemie covid-19 došlo k omezení/zrušení plánovaných jednání nebo jednání proběhla korespondenční formou.

Realizace **projektu Cross Border Security Cooperation (CBSC)** – posílení přeshraniční spolupráce byla významně ovlivněna opatřeními proti šíření nemoci covid-19. Vzhledem k této situaci byly aktivity realizovány (pokud to bylo možné) formou videokonferencí. Cílem projektu je zvýšit účinnost boje proti přeshraniční trestné činnosti a nelegální migraci na hranici a území ČR a Německa a v hraničním trojúhelníku mezi ČR, Polskem a Německem. Schengenská hranice mezi ČR a Německem, jakož i alternativní trasy přes Polsko, jsou typické pro různé druhy trestné činnosti. Vzhledem k opatřením proti šíření onemocnění covid-19 byl podán a schválen návrh na prodloužení realizace projektu do dubna 2022. Realizována byla distanční výuka jazyků, vytvořeny návrhy sběru statistických dat o společných aktivitách a podílu na odhalování trestné činnosti a je vyhotovena společná regionální analýza v oblasti nelegální migrace. Před dokončením je společná pomůcka pro výkon společných hlídek a uskutečněna část zahraničních studijních pobytů (např. v Polsku a Švýcarsku). V listopadu 2021 se uskutečnila „Bezpečnostní konference Trojmezí“ v Liberci s účastí regionálních vedoucích představitelů bezpečnostních složek a vedení projektu.

Jedna z forem mezinárodní spolupráce jsou **společné hlídky** prováděné odbory cizinecké policie krajských ředitelství PČR⁸⁴ s partnery ze sousedních států, které jsou využívány ke standardní policejní práci. Společné hlídky jsou zaměřeny na monitoring nelegální migrace, realizaci schengenského vnitrostátního pátrání, monitoring pohybu vozidel, přeshraniční trestnou činnost, pátrání po odcizených vozidlech, pachatelích trestných činů, kontrolu pobytového režimu cizinců, včetně pobytových kontrol v nočních klubech, kontrolu osob a vozidel. Výkon společných hlídek se dlouhodobě osvědčuje zejména z pohledu preventivního působení, výměny informací a zkušeností a obecně prohlubování přeshraniční spolupráce. Společné hlídky jsou plánovány s předstihem, avšak obě strany jsou schopny i reagovat dle potřeby operativně. Do společných hlídek jsou zařazováni policisté, kteří prošli speciálním vzděláváním.

V roce 2021 bylo uskutečněno celkem **75 společných hlídek**⁸⁵ **policisty odborů cizinecké policie KŘP s útvary sousedních států**. V porovnání s rokem 2020 se jedná o další pokles, a to o 151 hlídek (tj. -66,8 %). Důvodem tohoto nízkého počtu byla trvajících opatření v souvislosti s pandemií covid-19, kdy ve většině měsíců roku 2021 byl výkon společných hlídek pozastaven nebo zcela zrušen. Před rokem 2020 byly roční počty společných hlídek cca 700 hlídek.

Z celkového počtu proběhlo 53 česko-německých hlídek (tj. 70,7 %), 20 česko-polských (tj. 26,7 %) a 2 česko-rakouské (tj. 2,7 %). Se slovenskou stranou neproběhla žádná hlídka. Více jak polovina společných hlídek byla realizována u OCP KŘP Libereckého kraje (41 hlídek, tj. 54,7 %), dále následovalo OCP KŘP Plzeňského (13, tj. 17,3 %), Ústeckého (11, tj. 14,7 %), Jihočeského (8, tj. 10,7 %) a Karlovarského kraje (2, tj. 2,7 %). Téměř polovina hlídek se konala na území ČR (48 %). Na území Německa proběhlo cca 29 % hlídek a zároveň na území Německa a ČR 8 %. Na území Polska bylo realizováno 15 % hlídek. V rámci společných hlídek bylo kontrolováno cca 1 922 osob a řešeno 75 přestupků.

⁸⁴ Netýká se vnitrozemských KŘP, tj. KŘP Praha, Středočeského kraje a kraje Vysočina.

⁸⁵ Dle vyhodnocení měsíčních výkazů zasílaných jednotlivými KŘP.

XIV.3 PROBLEMATIKA MIGRACE NA ÚROVNI EU

Migrační politika ČR je pevně zakotvena v rámci společných politik Evropské unie (dále též „EU“) a její provádění do značné míry vyplývá ze společných právních nástrojů EU. Mezi specifické oblasti migrace, které jsou nejvíce regulovány společnými politikami EU, patří především mezinárodní ochrana, společná vízová politika, ochrana vnější hranice EU a oblast návratů (včetně vyhošťování neoprávněně pobývajících cizinců). V oblastech legální migrace a integrace cizinců si členské státy EU zachovaly poměrně vysokou míru suverenity. Všechny uvedené oblasti, bez ohledu na míru jejich harmonizace na unijní úrovni, utvářejí propojený systémový rámec. ČR tak musí ve svém přístupu k otázkám migrace brát ohled nejen na specifické potřeby a možnosti státu, ale současně také na situaci na úrovni EU, a aktivně se podílet na řešeních v rámci jejích společných politik.

Migrační politika EU byla i v roce 2021 výrazně poznamenána pandemií covid-19. Z pohledu migrace byla v kontextu EU proto relevantní nejen diskuse o předložené legislativě a řešení společných migračních výzev, ale také koordinace opatření související s mobilitou během pandemie. Rada EU za účelem společné koordinace přijala společná Doporučení k mobilitě v rámci EU i do EU, která byla během roku 2021 několikrát aktualizována v závislosti na vývoj epidemiologické situace. Klíčovým bodem se také stalo **přijetí nařízení o Digitálním certifikátu EU COVID z června 2021**⁸⁶. Všechny tyto snahy, které ČR implementuje do národních opatření, měly a mají za cíl především vytvoření předvídatelných pravidel pro cestující a nastavení pravidel tak, aby došlo k omezení rizika přenosu nákazy.

V roce 2021 stála EU stejně jako celé globální společenství před výzvami vypořádání se s dopady převzetí moci Tálibánem v Afghánistánu a instrumentalizací migrace ze strany Běloruska.

Situace v Afghánistánu, jakožto bezprecedentní bezpečnostní a migrační výzva, si vyžádala okamžitou reakci ze strany ministrů vnitra i ministrů zahraničních věcí, kteří se již během léta shodli na základních pilířích přístupu k řešení této situace, zejména z pohledu bezpečnosti a migrace. Poslední srpnový den se ministři vnitra členských států EU setkali na společném mimořádném jednání, ve kterém podpořili evakuace občanů EU a relevantních afghánských občanů a vyslovili se pro potřebu posílení spolupráce s relevantními třetími zeměmi za účelem stabilizace osob v sousedních zemích a prevence jejich nelegálních toků směrem do EU. Společnou reakcí se také stalo okamžité uvolnění humanitární pomoci směřující buď přímo do Afghánistánu či do sousedních zemí.

Reakce podobné intenzity si vyžádala i situace na východní vnější hranici s Běloruskem. Koncem května roku 2021 začal být patrný nárůst nelegální migrace z Běloruska zejména do Litvy a částečně také do Lotyšska. V kontextu sankcí uvalených ze strany EU na běloruský režim kvůli prezidentským volbám a následnému brutálnímu potlačení občanské společnosti bylo záhy jasné, že se jedná o případ instrumentalizace migrace, kdy běloruský režim aktivně a záměrně organizoval nelegální přechody do EU s cílem vyvinout na ni tlak a unijní státy destabilizovat. Po zakročení ze stran litevských úřadů (zejm. ve formě omezení možností vstupu do země) se migrační toky přesměrovaly do Polska, které také reagovalo uzavřením vybraných hraničních přechodů a masivním zvýšením ochrany hranic. Celkem bylo za rok 2021 evidováno 8 267 příchodů z Běloruska (4 326 do Litvy, 3 495 do Polska a 446 do Lotyšska⁸⁷). Celkem 48 241 pokusů o přechod bylo zabráněno. Litva, Lotyšsko a Polsko obdržely za loňský rok celkem 12 730 žádostí o azyl⁸⁸. Z hlediska

⁸⁶ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/953 ze dne 14. června 2021 o rámci pro vydávání, ověřování a uznávání interoperabilních certifikátů o očkování, o testu a o zotavení v souvislosti s onemocněním covid-19 (digitální certifikát EU COVID) za účelem usnadnění volného pohybu během pandemie covid-19.

⁸⁷ Zdroj: European Commission Directorate-General for Migration and Home Affairs.

⁸⁸ Zdroj: EUAA Annual Trend Analysis Report 2021.

národnosti na hranice přicházeli zejména občané Iráku, v menší míře pak Afghánistánu, Sýrie, Konžské demokratické republiky, Kamerunu aj.

Na EU úrovni a mezi členskými státy panovala jasná reakce odsuzující jednání běloruského režimu, odmítající jakoukoliv formu nátlaku a vyjadřující solidaritu se zasaženými státy. Evropská komise reagovala mobilizací finanční a expertní podpory a představením několika legislativních návrhů s cílem reagovat na případy instrumentalizace migrace nyní i v budoucnu.

Obě tyto situace vytvořily jasnou potřebu konkrétně pokročit s ohledem na aktivity EU a jejích členských států ve vnější dimenzi. V reakci na krizi na vnějších hranicích s Běloruskem došlo ze strany místopředsedy Evropské komise M. Schinase a také ze strany Evropské akce pro vnější činnost k cíleným kontaktům s představiteli třetích zemí, zejména za účelem prevence příchodu dalších nelegálních migrantů do EU a posílení návratů. Obecné snahy posílení komplexních vztahů s třetími zeměmi se také promítly do vytvoření dedikovaných akčních plánů pro nejvíce relevantní třetí země, které vedle identifikace hlavních priorit vůči jednotlivým zemím identifikují i nástroje a finanční možnosti pro zajištění pokroku.

ČR v reakci na hybridní útoky běloruského režimu plně podporovala kroky vedoucí k efektivní ochraně vnější hranice EU před organizovanou nelegální migrací a je připravena i nadále aktivně přispívat k řešení situace prostřednictvím své expertní, finanční a politické podpory. Podpořila také v souladu se svou dlouhodobou politikou konání EU vůči třetím zemím, což považuje za absolutní podmínku pro efektivní fungování evropské migrační politiky.

I v roce 2021 pokračovalo v Radě EU projednávání jednotlivých návrhů, které byly předloženy v roce 2020 v rámci **Paktu k migraci a azylu**. Projednávání v pracovních orgánech Rady bylo zaměřeno zejména na návrh nařízení týkající se společného systému pro uchovávání otisků prstů Eurodac a na návrh nařízení o azylovém a migračním managementu, který zahrnuje komponenty odpovědnosti (kritéria a mechanismy pro určení státu odpovědného za posouzení podané žádosti o udělení mezinárodní ochrany) a solidarity (solidární opatření ve prospěch členských států dotčených rozsáhlými migračními proudy na jejich území).

Složitě diskuse na úrovni EU hledající zejména správnou rovnováhu mezi odpovědností a solidaritou zaznamenaly omezený, ale určitý pokrok. Konkrétním výstupem se např. v prosinci stalo schválení mandátu Agentury EU pro otázky azylu (EUAA), která oficiálně vznikla na základě Evropského podpůrného úřadu pro otázky azylu (EASO) počátkem roku 2022⁸⁹.

V roce 2021 došlo také v kontextu potřeby řešit komplexní migrační výzvy k **předložení tzv. Schengenského balíčku**, který vedle snahy o zlepšení rámce správy Schengenu cílí i na revizi Schengenského hraničního kodexu. Jednání na tato témata budou klíčová i pro rok 2022, kdy ČR v druhé polovině roku naváže na práci francouzského předsednictví v Radě EU.

Dále na úrovni EU **byla přijata směrnice o modrých kartách**⁹⁰. Její přijetí bylo završením několikaletých jednání na úrovni evropských institucí i členských států o potřebě podpory pracovní migrace talentovaných a vysoce kvalifikovaných cizinců. K naplnění tohoto cíle byla identifikována nutnost změny dosavadního systému modrých karet EU jakožto primárního nástroje pro zaměstnávání těchto skupin cizinců na území členských států.

Doposud byl systém modrých karet EU upraven na základě směrnice Rady 2009/50/ES o zaměstnávání vysoce kvalifikovaných cizinců. Nová směrnice vedle toho že nahrazuje původní, více než deset let starou evropskou úpravu.

⁸⁹ Nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 2303/2021 o Agentuře EU pro otázky azylu a o zrušení nařízení č. 439/2010.

⁹⁰ Směrnice Evropského parlamentu a rady (EU 2021/1883 zde dne 20. října 2021 o podmínkách pro vstup a pobyt státních příslušníků třetích zemí za účelem výkonu zaměstnání vyžadujícího vysokou kvalifikaci a o zrušení směrnice Rady 2009/50/ES.

Konkrétní změny spočívají například ve zjednodušení přístupu vysoce kvalifikovaných cizinců na evropský pracovní trh. Nově jim pro účel žádosti o vydání tohoto povolení postačí uzavření pracovní smlouvy či předložení závazné pracovní nabídky na dobu minimálně šesti měsíců oproti původním dvanácti. Dále se zavádí uznávání odborných dovedností jako dokladu o vysoké kvalifikaci. Změnou prošla i platové hranice pro zaměstnání, o která se žadatelé o modrou kartu mohou ucházet. Nová směrnice přináší také usnadnění mobility držitelů modré karty v rámci EU a zkrácení lhůt pro posouzení jejich žádostí. Držitelé modrých karet budou mít navíc jednodušší přístup k trvalému pobytu. Do požadovaných pěti let pobytu na území EU totiž bude vedle doby zaměstnání na základě modré karty nově možné započítávat také povolení za účelem vědeckého výzkumu, studia nebo dobu, během níž byl cizinec držitelem mezinárodní ochrany.

Lhůta pro transpozici nové směrnice o modrých kartách je stanovena na 18. listopad 2023. Předložení příslušné novelizace do meziresortního řízení je naplánováno na začátek roku 2022.

XIV.3.1 Evropský podpůrný úřad pro otázky azylu (EASO)

Evropský podpůrný úřad pro otázky azylu (EASO) je agentura Evropské unie, jež vznikla v roce 2010 nařízením EU 439/2010. Sídílí v maltském hlavním městě Vallettě a jejím úkolem je posilovat spolupráci členských států v oblasti azylu a pomáhat jim při krizových situacích.

V roce 2021 patřila i nadále mezi klíčové aktivity EASO zejména operativní a technická podpora azylových systémů ve vybraných státech EU. Již standardně se tato podpora týkala Řecka, Itálie, Kypru a Malty. V důsledku silícího migračního tlaku ze směru severní Afriky byla operativní a technická podpora poskytovaná úřadem EASO rozšířena v roce 2021 rovněž na Španělsko. Úřad EASO v roce 2021 také operativně reagoval na zhoršující se migrační situaci na hranicích EU s Běloruskem. Od července 2021 proto začal působit také na území Litvy.

V Itálii bylo těžiště angažmá úřadu EASO v roce 2021 soustředěné na poskytování především strukturální podpory relevantním italským úřadům. Jednalo se zejména o podporu v oblasti standardizace kvality v rámci systému přijímání žadatelů o mezinárodní ochranu, dublinského řízení a řízení o mezinárodní ochraně. Další strukturální podpora Itálie úřadem EASO byla zaměřena na posílení koordinace mezi italskými azylovými orgány prostřednictvím rozvoje informačních systémů a posílení vzájemné komunikace. Přímá intervence byla v omezené míře realizována prostřednictvím podpory procesu registrace žadatelů o mezinárodní ochranu a dublinského řízení.

V Řecku byla úřadem EASO realizována jak přímá intervence prostřednictvím podpory vyřizování žádostí o mezinárodní ochranu v prvním stupni a komunikace s žadatelí, tak strukturální podpora zaměřená na zlepšení strategického plánování a řízení v rámci řeckého azylového systému. Kromě toho poskytl úřad EASO v roce 2021 Řecku pomoc při zvyšování kapacit jeho přijímacího systému. Jednalo se především o pomoc při plánování, designu a budování nových přijímacích center.

Na Maltě a Kypru se úřad EASO v rámci přímé intervence zaměřoval především na zlepšování přístupu k azylovému řízení a zvyšování kvality systému registrace žadatelů o mezinárodní ochranu. Další úsilí pak bylo věnováno harmonizaci maltského a kyperského azylového systému se standardy SEAS. Kypru byla navíc poskytována přímá podpora v procesu azylového řízení nejen v oblasti registrací žádostí, ale také při jejich zpracování a vyřizování v prvním stupni. Vzhledem k tomu, že se Kypr potýká rovněž s problémem zpracovávání nevyřizovaných žádostí o mezinárodní ochranu ve druhém stupni správního řízení, zaměřil se úřad EASO v roce 2021 také na zvyšování kapacit kyperského soudního systému.

Dalšími zeměmi, kterým úřad EASO poskytoval v roce 2021 pomoc při zvládnutí přetížení systémů přijímání žadatelů o mezinárodní ochranu, bylo Španělsko a Litva. Ve Španělsku se úřad EASO věnoval především strukturální podpoře při komplexním budování nového španělského systému přijímání žadatelů o mezinárodní ochranu. V Litvě se úřad EASO v rámci operativní reakce na zhoršující se migrační situaci na hranici s Běloruskem soustředil na posilování kapacit pohraniční stráže v oblasti provádění přijímacích

procedur v první linii a rovněž tak na posílení kapacit celého litevského systému přijímání žadatelů o mezinárodní ochranu a péče o zranitelné žadatele.

Již druhým rokem do faktického naplňování operačních plánů úřadu EASO zasahovala významným způsobem pandemie onemocnění covid-19 a s ní související restriktivní opatření, která ovlivnila nejen možnosti členských států EU v oblasti vysílání národních expertů, ale i ostatní plánované aktivity úřadu EASO v roce 2021. Uvedené komplikace, které svým dlouhodobým charakterem počaly přerůstat ve strukturální problém, úřad EASO v roce 2021 intenzivně řešil a vytvořil podmínky pro budování vlastní expertní báze, která bude s to doplňovat stávající systém personálního zabezpečení naplňování operačních plánů úřadu EASO, který je založený na vysílání národních expertů z členských států EU.

Úřad EASO se v roce 2021 nadále věnoval svým povinnostem vycházejícím z jeho mandátu, který úřadu ukládá podpůrnou roli členským státům především v oblasti harmonizace společného evropského azylového systému (SEAS), např. přijímacím podmínkám, zvyšování kvality azylových řízení, posuzování zranitelnosti, dublinským případům, vytváření společných informací o zemích původu atd. Tyto aktivity úřad vykonával i navzdory restriktivním opatřením v souvislosti s onemocněním covid-19 platným jak na Maltě, tak v jednotlivých členských státech EU. Nicméně díky přenesení většiny svých aktivit online se úřad EASO mohl i nadále věnovat např. školení národních expertů v dílčích oblastech své působnosti.

Česká republika se na činnosti EASO podílela účastí na pravidelných zasedáních Správní rady EASO a dalších expertních jednáních, která se uskutečnila dle plánu díky online videokonferencím. Česká republika se také tradičně podílí na podpoře naplňování operačních plánů EASO pro Řecko a Itálii, a to zejména prostřednictvím angažování národních expertů, které do uvedených zemí vysílá. V letech 2015–2021 se v rámci této podpory uskutečnilo celkem 103 vyslání národních expertů ČR. Z důvodu pandemie covid-19 v roce 2021 a přetrvávajících restriktivních ochranných opatření bylo možné v rámci tohoto formátu spolupráce a podpory naplňování operačních plánů pokračovat pouze v omezeném rozsahu. V roce 2021 Česká republika vyslala národního experta EASO do Itálie, kde působil v rámci přímé intervence při podpoře registrací žadatelů o mezinárodní ochranu. Dále se Česká republika, stejně jako ostatní členské státy EU, v roce 2021 soustředila na podporu úřadu EASO při hledání nových expertních personálních kapacit, které by doplňovaly národní experty vysílané z členských států EU při naplňování operačních plánů úřadu EASO a také by lépe odpovídaly aktuální strategii a potřebám působení úřadu EASO v zemích, kterým pomáhá při řešení přetížení azylových systémů. Tento problém je aktuální zejména v Řecku, kde v důsledku legislativních změn, které proběhly v roce 2020, je nyní nezbytné, aby experti EASO byli s to vést azylové řízení v řeckém jazyce.

I v roce 2021 byl celosvětovou pandemií onemocnění covid-19 a restriktivními opatřeními zaměřenými na omezení šíření nemoci ovlivněn také program školení vedených úřadem EASO. Ze stejného důvodu byla, tak jako v předcházejícím roce 2020, vedením úřadu EASO zrušena každoroční propagační akce „Den EASO“, která slouží k prezentaci aktuálních aktivit realizovaných úřadem EASO a také k informování o dosavadních zkušenostech s fungováním českých expertů v rámci naplňování operačních plánů úřadu. Nehledě na výše uvedené komplikace se Česká republika zapojila do společného víceletého projektu vedeného polským ministerstvem vnitra, jehož úkolem je vyškolit celkem 100 nových národních expertů z členských zemí EU. V uplynulém roce se navzdory nepříznivé situaci podařilo v rámci tohoto projektu vyškolit v souladu s plánem 20 nových národních expertů, z nichž 4 jsou pracovníky MV ČR.

Rok 2021 se nad rámec realizace výše zmíněných meritorních aktivit úřadu EASO vyplývajících z jeho aktuálního mandátu nesl také v duchu pokračující přípravy transformace úřadu EASO do nového formátu Agentury EU pro otázky azylu (EUAA). Mezi úřadem EASO a členskými státy EU probíhala v tomto ohledu velmi intenzivní komunikace. Příprava transformačního procesu vrcholila na konci roku 2021, aby bylo možné jej zahájit již v lednu roku 2022.

XIV.3.2 Evropská migrační síť (EMN)

Evropská migrační síť (EMN) je síť kontaktních míst, které se zabývají migrací v členských státech EU (Dánsko se na aktivitách sítě nepodílí) a Norsku. V březnu 2021 se EMN rozšířila o dva pozorovatelské státy – Moldavsko a Gruzii. Hlavním cílem EMN je shromažďování, výměna a analýza údajů a informací z oblasti azylu a migrace. Národním kontaktním místem je od roku 2008 odbor azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra.

V průběhu roku 2021 zpracovávalo české kontaktní místo tři studie na následující témata: (1) Cizinci ze třetích zemí jako oběti obchodování s lidmi: Jejich identifikace a ochrana, (2) Zajištění a alternativy k zajištění ve věci mezinárodní ochrany a řízení o návratu, (3) Integrace žen migrantek v EU a Norsku: Politiky a opatření.

Dále české kontaktní místo vypracovalo Výroční zprávu o politice v oblasti azylu a migrace za rok 2020 za ČR a přispělo do zprávy o azylové a migrační politice za rok 2020 vydávané Evropskou komisí. Další významnou činností EMN je zpracování tzv. ad-hoc dotazů. Pomoci tohoto nástroje mohou členské státy nebo Evropská komise položit otázku z oblasti migrace a azylu ostatním členským státům a ve lhůtě 30 dnů získat přehled o praxi ve většině z nich. V roce 2021 odpovědělo české kontaktní místo EMN na 81 ad-hoc dotazů členských států EMN, Norska a EK. EMN se podílela také na vypracovávání pravidelných Bulletinů (čtvrtletně vydávaných dokumentů popisujících aktuální informace o vývoji v členských státech a na úrovni EU v oblasti azylu a migrace), Factsheetu (stručného dokumentu podávajícího přehled o hlavních změnách v oblasti azylové a migrační politiky za konkrétní rok včetně statistické přílohy), Informů (kratších informačních materiálů zaměřených na specifická témata), aktualizované verze slovníčku EMN, komunikační strategie a mnoha dalších výstupů.

České kontaktní místo EMN v roce 2021 nadále využívalo komunikační kanál pro veřejnost v rámci svého twitterového účtu [@EMNCzech](#), kde publikuje své studie, shrnutí studií v českém jazyce, zajímavé statistiky z ČR i ostatních členských států nebo EU. Na počátku roku 2021 byla na adrese www.emncz.eu spuštěna nová verze webu českého kontaktního místa EMN. Nový, modernizovaný web usnadňuje orientaci v aktivitách EMN a atraktivnější formou upozorňuje na veškeré výstupy, novinky a události. Všechny vydávané materiály jsou zde uloženy a jsou zdarma dostupné ke stažení.

Vzhledem k situaci spojené s pandemií covid-19 se i v roce 2021 většina jednání, seminářů a konferencí EMN konala v online prostředí nebo v hybridním formátu. Zástupci českého národního kontaktního místa i národní experti se nicméně těchto událostí aktivně účastnili ať už online či osobně. České kontaktní místo EMN uspořádalo dne 15. 4. 2021 videokonferenci na téma Rok s covid-19: Vstup a pobyt cizinců na území ČR. Cílem konference bylo přiblížit změny a opatření provedené v souvislosti s pandemií covid-19, zejména ty, které se dotkly vstupu a pobytu cizinců v ČR. Na konferenci vystoupili zástupci odboru azylové a migrační politiky MV ČR (OAMP), Správy uprchlických zařízení a Arcidiecézní Charity v Praze.

XIV.3.3 Evropská pohraniční a pobřežní stráž (FRONTEX)

Pracovníci ŘSCP jsou pravidelnými účastníky jednání Evropské agentury pohraniční a pobřežní stráže (Frontex) a speciálních tréninků v rámci **pracovní skupiny zabývající se společnými návratovými operacemi (Direct Contact Points)**. V roce 2021 zasedání probíhala díky omezením kvůli pandemii covid-19 formou web seminářů. Počet návratových operací díky tomu poklesl, jelikož podmínky vstupu byly v některých zemích velmi přísné. Nejčastější destinace návratových letů z Německa byly balkánské státy (Srbsko, Kosovo, Severní Makedonie a Albánie). Lety z dalších zemí (Francie, Itálie, Španělsko) mířily do Afriky. Obecným problémem, který přetrvává, je získávání náhradních cestovních dokladů. Úspěšně probíhá i vracení osob linkovými lety. ČR se na akcích podílí méně, což je způsobeno počtem vrácených cizinců a skutečností, že většina návratů probíhá pozemní cestou.

ŘSCP sleduje možnosti, které nabízí agentura Frontex v **oblasti návratů**. ŘSCP využívá především systém FAR a sleduje plány navržených společných návratových operací a komparuje s aktuálním stavem osob jednak zajištěných a umístěných v zařízeních pro zajištění cizinců a stavem osob nacházejících se ve věznicích ve výkonu trestu odnětí svobody nebo vyhošťovací vazbě s uloženým trestem vyhoštění. V době pandemie (omezené letové možnosti) byl návrat možný jedině prostřednictvím těchto letů. Vzhledem k počtu jednotlivých státních příslušností nebyla ČR organizátorem žádné společné návratové operace, přesto se aktivně účastní návratů organizovaných s odletem především z Vídně. V roce 2021 byly navraceny osoby do Nigérie, Gruzie či Vietnamu.

Zástupci ŘSCP, převážně z týmů mobilní jednotky a Frontexu, se podíleli na **společných akcích na různých úsecích evropských vnějších hranic** (Řecko, Severní Makedonie, Srbsko), dále byli součástí několika **kontingentů** působících v Makedonii, Srbsku a Maďarsku. Jedná se o vyslání na základě dvoustranných dohod.

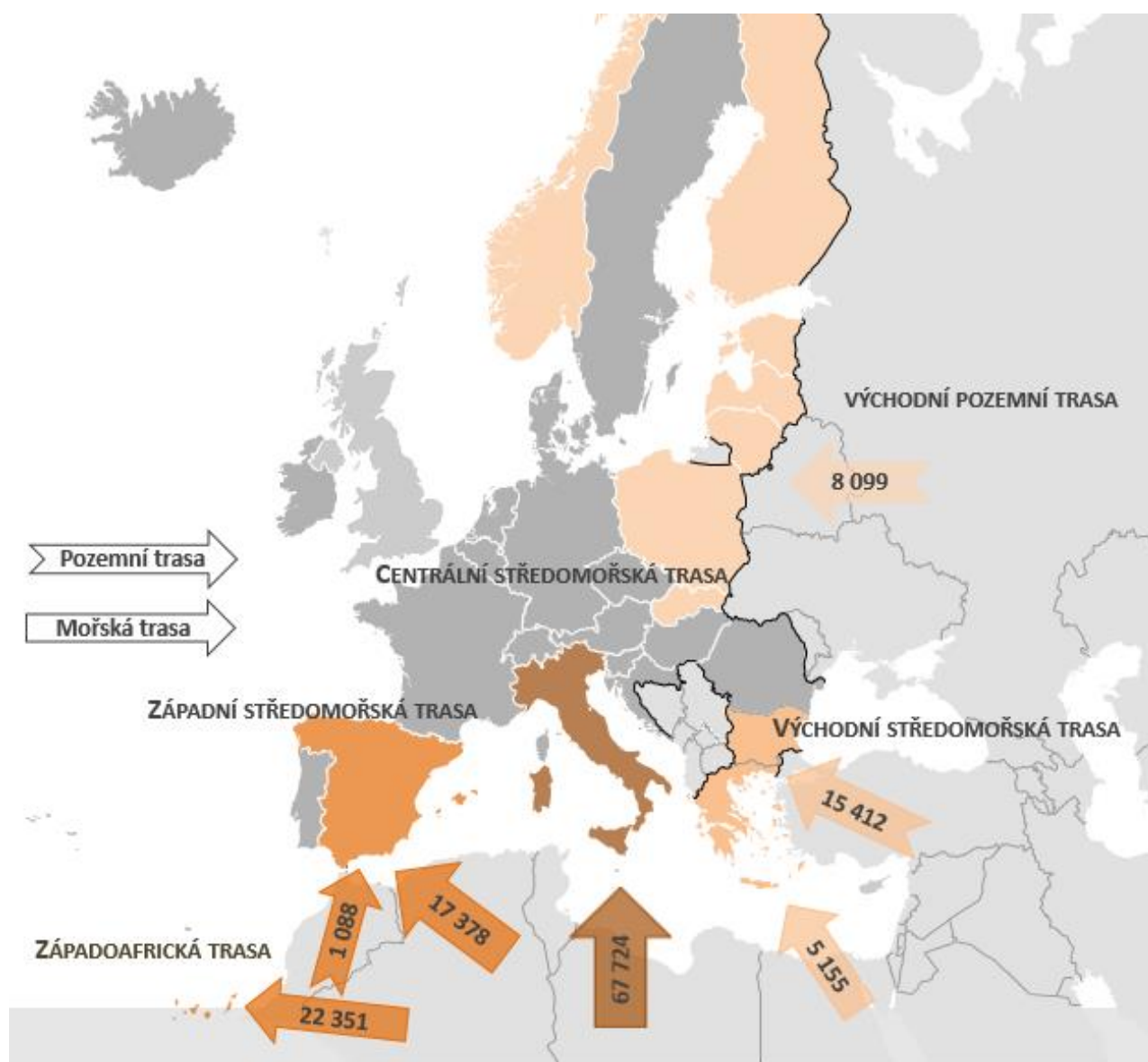
V rámci akcí agentury Frontex byli policisté cizinecké policie vysíláni na letiště, která jsou klíčovými body pro nelegální migraci, a to i přes to, že agentura Frontex omezila v souvislosti s pandemií covid-19 společné operace na vzdušných hranicích (které navíc prioritně obsazuje příslušníky nově vzniklé evropské pohraniční stráže). Rovněž zahraniční policisté byli nasazeni na inspektorátu cizinecké policie na mezinárodním letišti Praha Ruzyně (8 policistů agentury Frontex v rámci operací JO FP Air).

Zástupce **oddělení doprovodu letadel** ŘSCP (ODL) se zúčastnil Frontex – Escort Leader course, který se uskutečnil ve dnech 21. až 25. června 2021 v Amsterdamu. Cílem tohoto výcviku bylo proškolení účastníků v teoretických, i praktických dovednostech, na pozice velitelů eskort JRO (joint return operations). Dále se zástupce ODL účastnil jednání mezinárodního řídicího výboru jednotek doprovodu civilních dopravních letadel formou telekonference (15. 6. 2021) - předmětem byly v roce 2021 zejména právní oblasti spojené s prováděním bezpečnostních doprovodů civilních dopravních letadel. Oblasti spojené s rozbořem incidentů vzniklých v civilní letecké dopravě a reakce na ně. V roce 2021 v rámci projektu EIFS II. absolvovali policisté jednu zahraniční služební cestu zaměřenou na výcvik - „Projekt evropské komise (DG HOME) pro členské země mezinárodního výboru bezpečnostních doprovodů – EIFS II. (zbraňové procedury na letištích)“.

Vzájemná výměna informací o dokladech úspěšně probíhá na platformě pracovního **uskupení Rady EU Hranice/Falešné doklady, Výboru specialistů na doklady v rámci Agentury Frontex a dalších organizací**. Informace o dokladech jsou vyměňovány rovněž prostřednictvím informačních systémů - mezinárodního systému FADO (iFADO, PRADO), národní databáze dokladů DATEX, který obsahuje odkazy na rakouský systém Argus, švýcarský D.223 a německý DocIS. Prostřednictvím národních kontaktních míst na doklady v rámci EU+ lze kdykoliv požádat o pomoc partnerské státy. Nicméně ČR v rámci mezinárodní spolupráce v oblasti dokladů průběžně navazuje a udržuje kontakty i s experty mimo EU+ (CAN, USA, Austrálie, Korejská republika).

Pravidelně jsou agentuře Frontex **zasílána data** z oblasti neregulérních cestovních dokladů (Risk Analysis Unit, projekt EDF – European Document Fraud), z oblasti nelegální migrace, vyhoštění, odbavených osob na vnější schengenské hranici aj. (FRAN, Pulsar). Dále je ředitelství služby zapojeno do systému EUROSUR (Evropský systém ostrahy hranic, který slouží ke sdílení informací a kooperačních mechanismů). Data jsou poskytována také v rámci VAN (Vulnerability Assessment Network), což je koncepce vytvořená agenturou Frontex, která posuzuje zranitelnost při ochraně státních hranic (cílem je získat analytická data od jednotlivých členských států a posoudit připravenost jednotlivých států na neočekávaný migrační nápor; je monitorováno a hodnoceno technické vybavení, informační systémy, kapacity lidských zdrojů, finanční zdroje a infrastruktura vzhledem k ochraně vnějších schengenských hranic).

XIV.4 SITUACE V OBLASTI NELEGÁLNÍ MIGRACE A MEZINÁRODNÍ OCHRANY NA ÚROVNI EU⁹¹

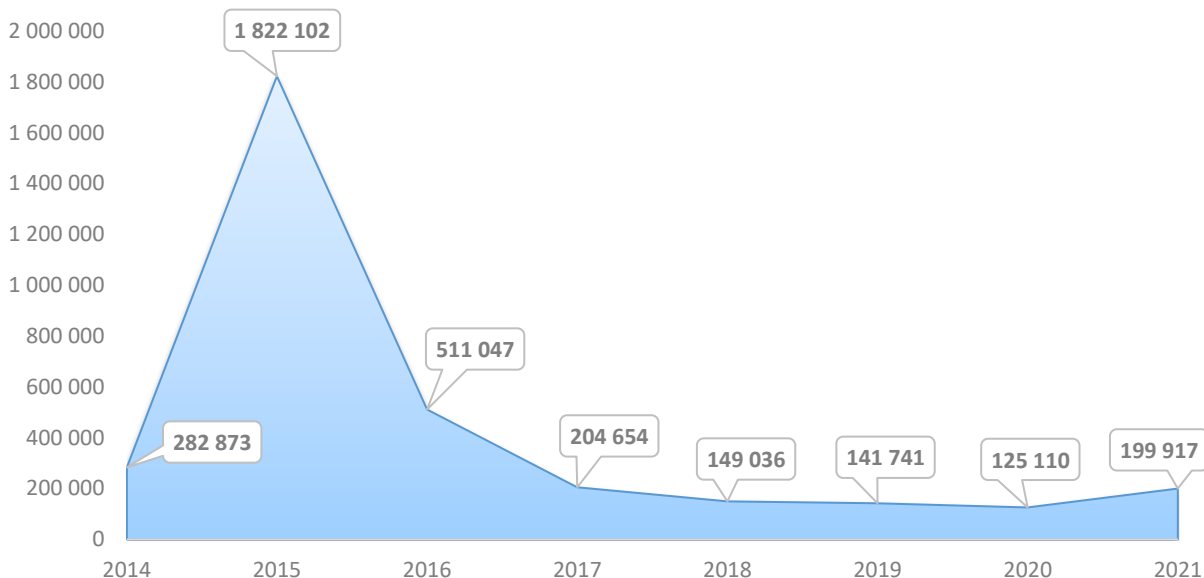
Zdroj: Evropská agentura pro pohraniční a pobřežní stráž

Agentura Frontex v roce 2021 registrovala téměř 200 tisíc nelegálních překročení vnější hranice EU. V porovnání s přibližně 125 tisíci z roku 2020 to znamená nárůst o 60 %, avšak v roce 2020 byl zaznamenán nejnižší počet nelegálních příjezdů do EU od roku 2013. Přesto trend zvýšených hodnot nelegálních příjezdů do EU v roce 2021 platí, jelikož byl zaznamenán jejich nejvyšší počet od roku 2017. Potvrdil se tak předpoklad růstu zmiňovaný v předchozím roce. K zásadnímu zintenzivnění přispěla zejména zvýšená aktivita na centrální středomořské trase, která se stala neaktivnější už v roce 2020. Naopak na zbylých dvou středomořských trasách, východní a západní, nedošlo k žádné výrazné meziroční změně a platí to i o západoafrické trase na Kanárské ostrovy. Nicméně zatímco na východní středomořské trase došlo v roce 2020 k výraznému

⁹¹ Za zdroj dat byly pro tuto kapitolu použity statistické údaje Evropské agentury pro pohraniční a pobřežní stráž (Frontex) dostupné dne 4. února 2021.

zklidnění, a tudíž v roce 2021 byly počty též na neobvykle nízkých hodnotách, na západoafrické trase pokračoval trend zvýšených příjezdů, které nastartovaly v roce 2020. Kromě toho došlo v roce 2021 k výraznému posílení migračních toků do EU na západobalkánské trase a na trase přes východní pozemní hranice, zejména z Běloruska. Oživení nelegálních příjezdů na popsaných trasách tedy naznačuje, že vliv pandemie covid-19 jako faktoru určující nelegální migrační toky byl oslaben, avšak lze předpokládat, že v roce 2022 její socioekonomické dopady budou zásadně přispívat k dalšímu růstu na migračních trasách.

Vývoj migrace na vnějších hranicích EU

Zdroj: Evropská agentura pro pohraniční a pobřežní stráž

XIV.4.1 Situace na hlavních migračních trasách do EU

XIV.4.1.1 Centrální středomořská trasa⁹²

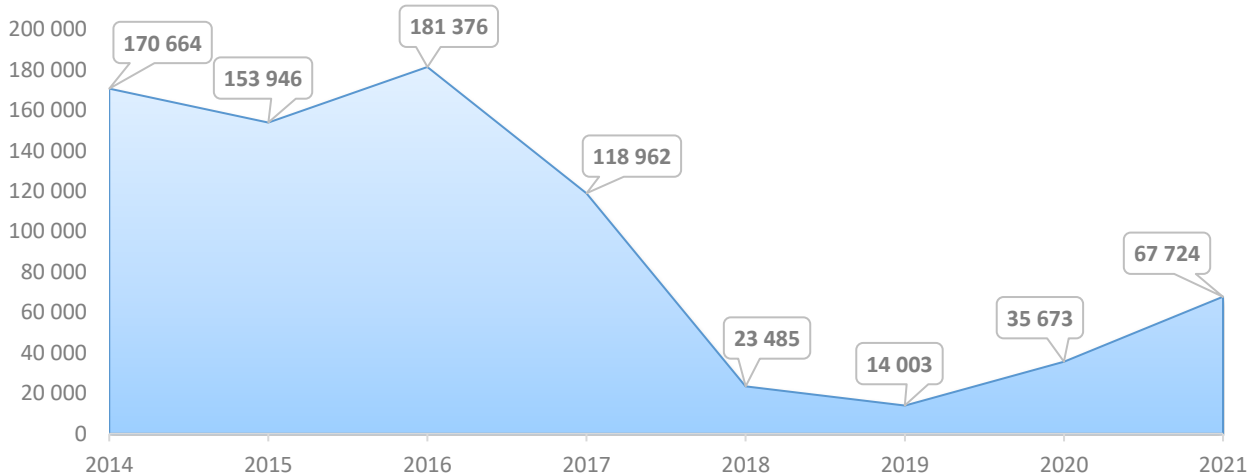
Stejně jako v roce 2020, kdy pohyby na centrální středomořské migrační trase výrazně vzrostly, **došlo v roce 2021 k dalšímu prudkému meziročnímu nárůstu** na této trase. Do Itálie a na Maltu připlulo téměř 68 tis. migrantů (naprostá většina do Itálie), což znamená meziroční nárůst o 90 % a centrální středomořská trasa do EU se tak stejně jako v roce 2020 stala nejvíce využívanou. Příčinou nárůstu byly zejména plavby započaté v Libyi, která na této trase dominovala jako poslední země vyplutí před překročením vnější hranice EU, následované plavbami z Tuniska a Turecka. Právě na turecko-italském koridoru došlo k výraznému meziročnímu nárůstu o 189 %, když zde bylo v roce 2021 detekováno přibližně 12 tis. nelegálních překročení vnější hranice EU.

Z hlediska národnostního složení registrovaly Itálie a Malta příchod především Tunisánů (23 %), u nichž došlo k meziročnímu nárůstu o 21 %, což lze přičítat zhoršující se socioekonomické situaci i probíhající politické krizi v Tunisku. Dále následovali Egypťané (13 %), u nichž došlo k výraznému meziročnímu nárůstu o 657 %, a Bangladéšané (12 %). Situace na této trase je však i nadále z velké části determinována bezpečnostní situací v Libyi, kde od dubna 2018 stále probíhá ozbrojený konflikt. Odsunuté prezidentské a parlamentní volby

⁹² Trasa přes mořskou hranici Itálie a Malty.

z prosince 2021 mají potenciál dále rozdmýchat politické rozpěří, což by mohlo vést k dalšímu zhoršení bezpečnostní situace a tedy i zintenzivnění migračních toků směrem do EU.

Vývoj migrace na centrální středomořské trase

Zdroj: Evropská agentura pro pohraniční a pobřežní stráž

Pozn.: Dne 17. 12. 2017 bylo podepsáno Memorandum o porozumění mezi Itálií a Libyí.

XIV.4.1.2 Východní středomořská trasa⁹³ a západobalkánská trasa⁹⁴

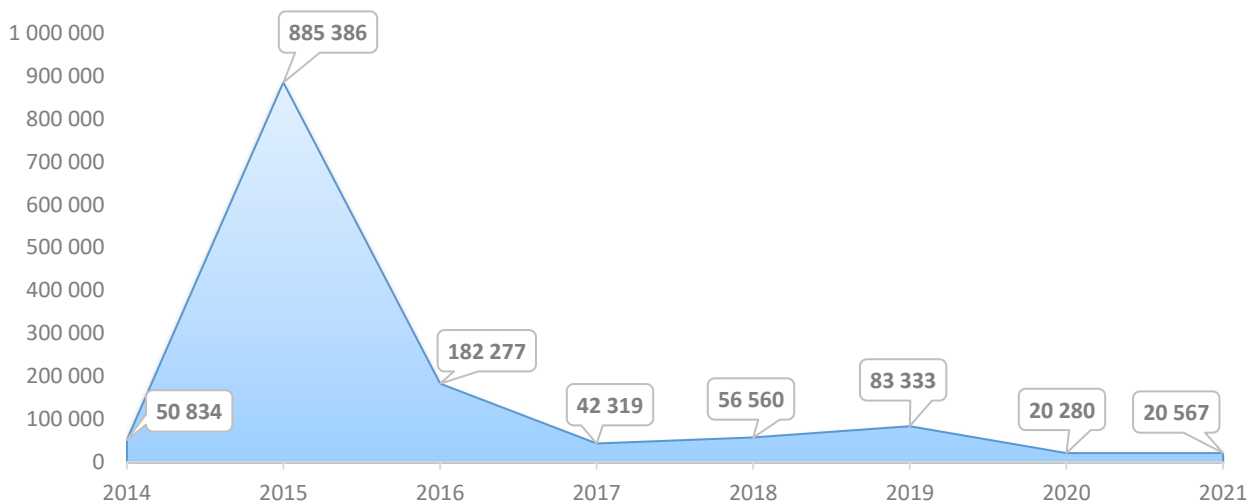
Situace na východní středomořské trase odpovídala té z roku 2020, tedy v roce 2021 byly opět **zaznamenány relativně nízké hodnoty nelegálních příjezdů v porovnání s předchozím obdobím**. Do Řecka, na Kypr a z Turecka do Bulharska se uskutečnilo necelých 21 tisíc nelegálních příjezdů, z toho tři čtvrtiny přes pozemní hranice a jedna čtvrtina přes mořskou hranici. V meziročním srovnání se jedná o nevýznamný jednaprocentní nárůst, avšak k výrazným změnám došlo u typu příjezdů – zatímco při pozemní hranici došlo k nárůstu o 56 %, na moři příjezdy naopak poklesly o 51 %. Z hlediska státních příslušností se v roce 2021 jednalo zejména o občany Sýrie (23 %), jejichž počet byl na stejné úrovni jako v roce 2020. Dále se jednalo o občany Turecka (13 %), u nichž došlo k meziročnímu poklesu o 27 %, a o občany Afghánistánu (9 %), u kterých též došlo k poklesu, a to o 54 %. Naopak u občanů Konžské demokratické republiky, Nigérie, Pákistánu či Somálska došlo k výraznému nárůstu.

Regionálně byl nejvyšší tlak na Kypr, kde bylo zaznamenáno přes 10 tisíc nelegálních příjezdů, což znamená meziroční nárůst o více než 120 %. Téměř všechny příjezdy se uskutečnily přes tzv. Zelenou linii, tj. pozemní příchody ze severní do jižní části ostrova. Zejména se zde jednalo o občany Sýrie, Konžské demokratické republiky a Nigérie. Neobvykle nízké hodnoty nelegálních překročení vnějších hranic EU na této trase jsou důsledkem výrazného poklesu počtu příjezdů do Řecka, a to zejména přes jeho mořskou hranici, což je důsledek faktorů a opatření, která započala již v roce 2020. V roce 2021 na řecké ostrovy připlouvali především občané Afghánistánu, Somálska a Palestiny. Pozemní hranici překračovali převážně občané Turecka a v menší míře občané Sýrie. Současný ekonomický stav v Turecku a jeho nečitelné zahraničněpolitické kroky či případné zhoršení situace v Afghánistánu pod vládou Tálibánu mají potenciál nepříznivě ovlivnit budoucí vývoj na východní středomořské trase.

⁹³ Trasa přes mořskou hranici Kypru a Řecka a dále přes pozemní hranici Řecka a Bulharska s Tureckem.

⁹⁴ Trasa přes pozemní hranice Řecka, Bulharska, Rumunska, Maďarska a Chorvatska se státy regionu západní Balkánu.

Vývoj migrace na východní středomořské trase

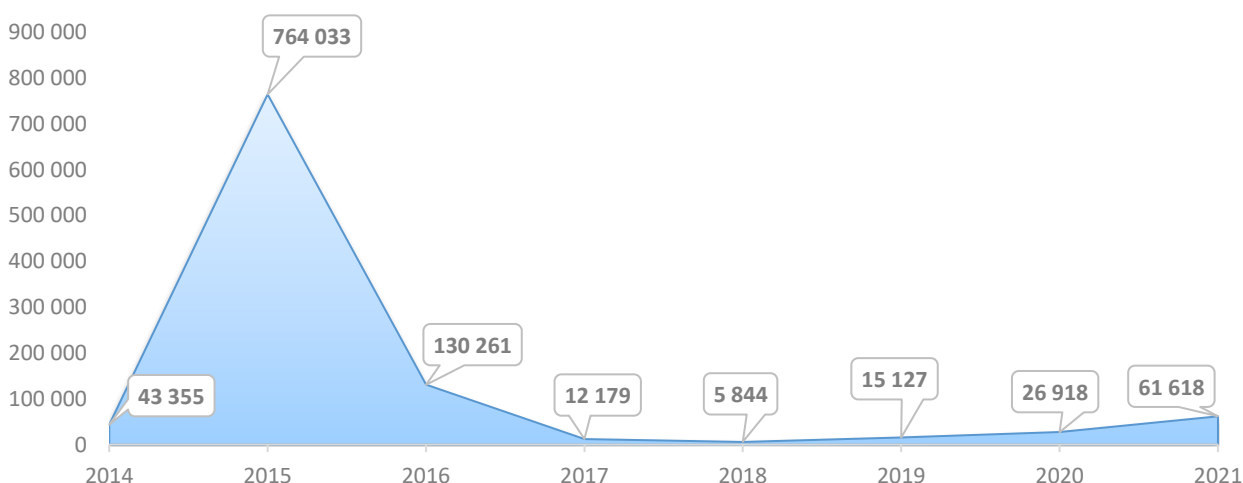

Zdroj: Evropská agentura pro pohraniční a pobřežní stráž

Pozn.: dne 18. 3. 2016 byla sjednána dohoda Evropské unie s Tureckem.

Navazující západobalkánská trasa je především tranzitní oblastí pro migranty na cestě z Turecka směrem do západní Evropy. Region obklopený státy EU je vysoce relevantní v souvislosti se sekundárními pohyby, tj. nelegálními přesuny migrantů mezi členskými státy, a neutuchající aktivitou organizovaných převaděčských skupin. Navzdory klidnému roku na východní středomořské trase **vzrostl počet nelegálních příjezdů do EU přes západobalkánskou migrační trasu**. V roce 2021 zde bylo zaznamenáno téměř 62 tisíc nelegálních překročení vnějších hranic EU, což je nárůst o 129 % oproti roku 2020. Většinu těchto pohybů lze přičíst migrantům, kteří byli v daném regionu již přítomni a pokoušeli se proniknout do EU několikrát. To dokládá i fakt, že na jižních hranicích regionu západního Balkánu (z Řecka do Albánie a Severní Makedonie, z Bulharska do Srbska a Severní Makedonie) došlo k poklesu počtu detekcí při nelegálním překročení hranic. Vnější hranice EU přes západobalkánskou trasu nelegálně překračovali většinou občané Sýrie (63 %) a ve větší míře též občané Afghánistánu (20 %). U obou státních příslušností došlo k výraznému meziročnímu nárůstu, a to o 133 %, respektive 134 %.

Vývoj migrace na západobalkánské trase

Zdroj: Evropská agentura pro pohraniční a pobřežní stráž

XIV.4.1.3 Západní středomořská⁹⁵ a západoafrická trasa⁹⁶

V případě Španělska nedošlo v roce 2021 k žádné výrazné změně v počtech nelegálních příjezdů v porovnání s rokem 2020. Tehdy (v posledním čtvrtletí) však došlo k razantnímu zintenzivnění pohybů, které bylo zapříčiněno především nárůstem počtu příjezdů na Kanárské ostrovy. V porovnání s rokem 2019 vykázaly roky 2020 a 2021 růstovou tendenci. Celkem se přes západní středomořskou a západoafrickou trasu v roce 2021 uskutečnilo téměř 41 tisíc nelegálních příjezdů, což je nevýznamný jednocentní nárůst. Ani z hlediska obou tras nedošlo k žádné výraznější meziroční změně, na západní středomořské (do kontinentálního Španělska, Ceuty, Melilly a na Baleáry) došlo k mírnému nárůstu o 7 % na více než 18 tisíc příjezdů a na západoafrické (na Kanárské ostrovy) došlo k nepatrnému poklesu o 3 % na více než 22 tisíc příjezdů.

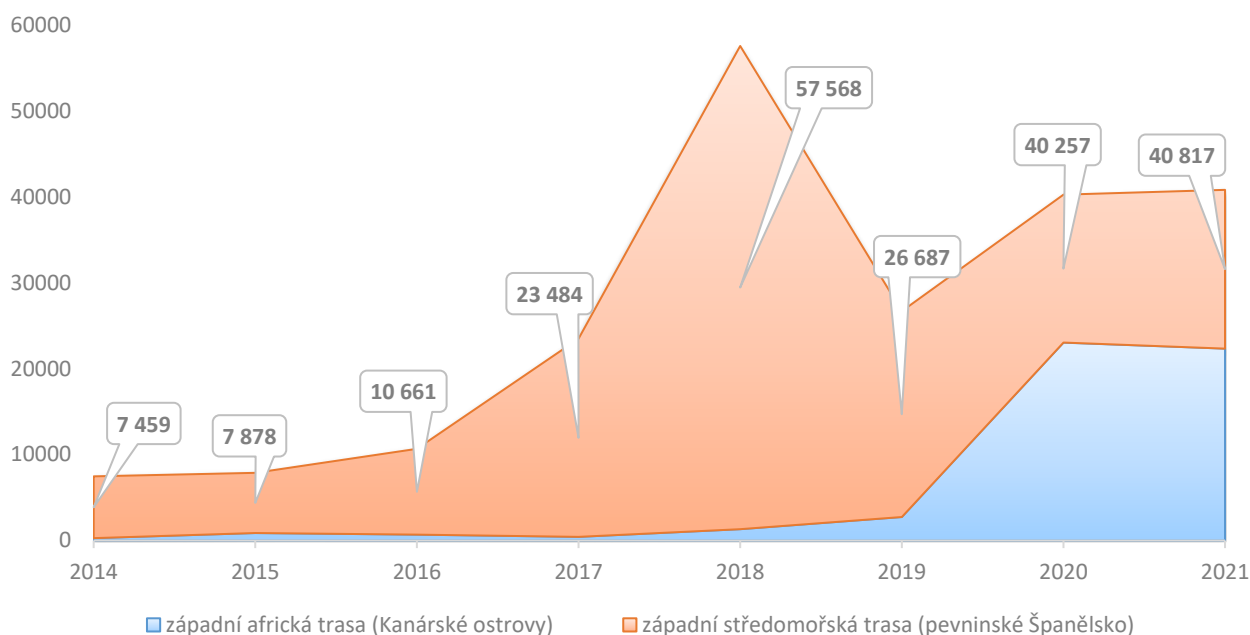
V případě západní středomořské trasy se většina nelegálních překročení vnějších hranic EU uskutečnila přes mořskou hranici (94 %), avšak u překročení pozemních hranic (do Ceuty a Melilly) došlo k výraznému meziročnímu nárůstu o více než 1 000 %. Zároveň ve statistických údajích od Evropské agentury pro zahraniční a pobřežní stráž nejsou zahrnuty hromadné příjezdy do Ceuty z poloviny května. V rámci 2 dnů vzalo španělskou hranici na africkém kontinentu útokem okolo 7 až 9,5 tisíc migrantů, většina z nich byla následně navrácena do Maroka. Celkově na této středomořské trase převažovali občané Alžírska (63 %), u nichž nedošlo k žádné významné meziroční změně, následováni občany Maroka (29 %), u kterých došlo k nárůstu o 53 %. Hlavní země vyplutí představovaly Alžírsko a Maroko. V případě pozemních příjezdů se nejčastěji jednalo o občany Mali.

Na západoafrické trase pokračoval trend zvýšených počtů z konce roku 2020. Za příčinu lze považovat ekonomickou situaci v zemích západní a severní Afriky nadále zhoršenou v důsledku pandemie covid-19. Regionální vláda na Kanárských ostrovech v reakci na migrační tlak na počátku roku 2021 ve spolupráci s centrální vládou úspěšně vystavěla nová přijímací zařízení na ostrovech. Téměř všichni, kteří v roce 2021 nelegálně překročili hranice Kanárských ostrovů, byli buď subsaharského původu (66 %), často občané Pobřeží slonoviny a Mali nebo občané Maroka (34 %), u nichž však došlo k meziročnímu poklesu o 36 %. Nejčastěji se vyplouvalo z Maroka (většina z území Západní Sahary) a výjimečně též z Mauritánie.

⁹⁵ Trasa přes mořskou a pozemskou hranici Španělska vyjma Kanárských ostrovů.

⁹⁶ Trasa přes mořskou hranici na Kanárské ostrovy.

Vývoj migrace na západní středmořské trase a západoafrické trase

Zdroj: Evropská agentura pro pohraniční a pobřežní stráž

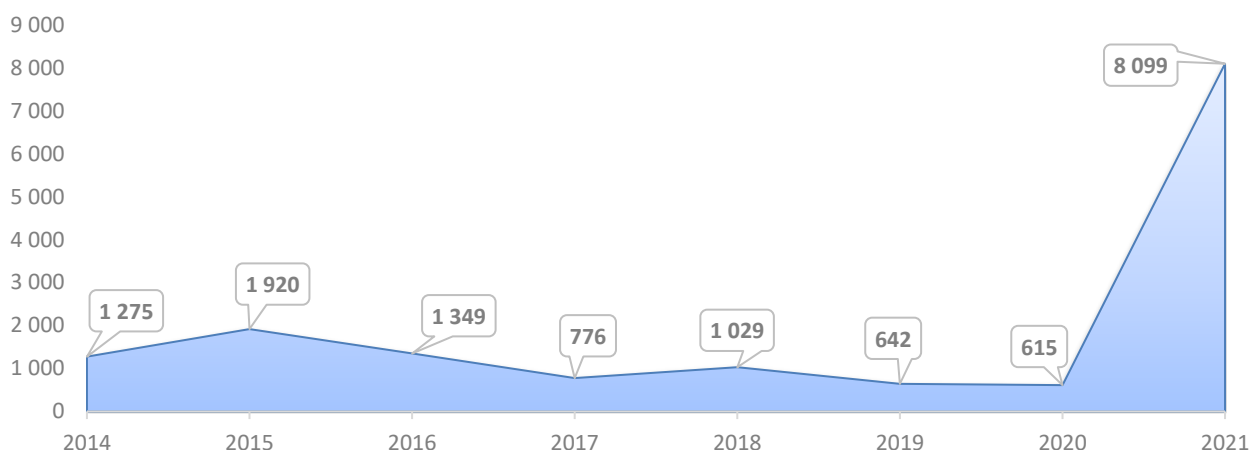
XIV.4.1.4 Východní pozemní trasa⁹⁷

V průběhu roku 2021 se začala formovat nová významná migrační trasa, a to na hranici s Běloruskem, které využilo migraci jako formu nátlakové politiky vůči EU, a tak **na trase přes východní hranice došlo k drastickému navýšení v počtech nelegálních překročení vnějších hranic EU**. Celkem bylo na této trase zaznamenáno přes 8 tisíc nelegálních příjezdů, což je nárůst o více než 1 200 % oproti roku 2020. Zvýšené počty příjezdů byly poprvé zaznamenány v květnu. V průběhu června a zejména července došlo k jejich výraznému navýšení, kdy kulminovaly. Avšak s koncem srpna, mj. za pomoci přísných opatření omezujících vstup včetně vyhlášení nouzových stavů, se jejich počet podařilo stabilizovat na relativně nízkých hodnotách, na kterých zůstaly do konce roku 2021.

Regionálně připadal nejvyšší počet na Litvu, následovanou Polskem. V menší míře pak bylo zasaženo i Lotyšsko. Z hlediska státních příslušností se ve většině případů na této trase jednalo o občany Iráku (59 %), kteří se často dopravovali do Běloruska přímými leteckými linkami z Bagdádu, a to až do intervence EU. Zastoupení byli i občané Afghánistánu (8 %) či Sýrie (6 %). Navzdory postupnému poklesu počtu příjezdů čelily státy na hranicích s Běloruskem i na konci roku značnému migračnímu tlaku. Za celý rok zde bylo zabráněno několika desítkám tisíců pokusů o nelegální překročení vnějších hranic EU. Nicméně i v tomto ohledu byl v průběhu roku zaznamenán postupný pokles. Hlavní cílovou zemí pro migranty přicházející z Běloruska bylo Německo, které tak zaznamenalo několik tisíc nelegálních překročení hranic ve spojitosti s migrací přes běloruskou hranici. Přetrvávající napětí na východních pozemních hranicích EU vytváří potenciál pro další eskalaci v oblasti migrace a nelze vyloučit, že snahy o zneužívání migrace k prosazování politických cílů budou v budoucnu obnoveny.

⁹⁷ Trasa přes pozemní hranice Rumunska, Maďarska, Slovenska, Polska, Litvy, Lotyšska, Estonska, Finska a Norska se státy východní Evropy (Moldavsko, Ukrajina, Bělorusko a Rusko).

Vývoj migrace na východní pozemní hranici

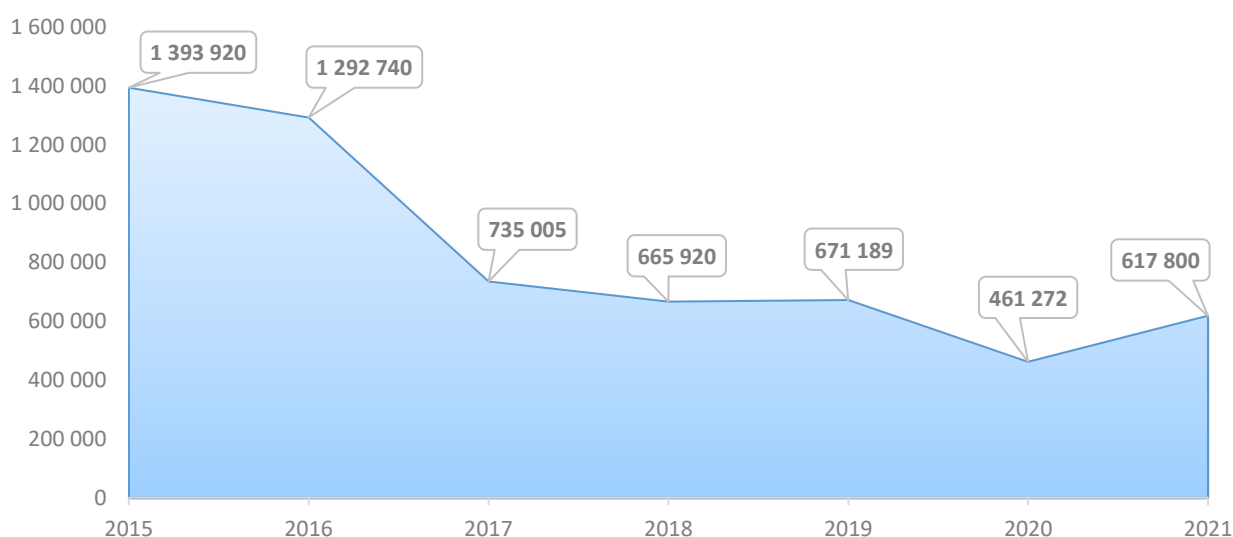
Zdroj: Evropská agentura pro pohraniční a pobřežní stráž

XIV.4.2 Situace v oblasti mezinárodní ochrany v EU⁹⁸

Po výrazném poklesu počtu žadatelů v roce 2020 způsobeném pandemií covid-19, došlo v roce 2021 v zemích EU k opětovnému nárůstu jejich počtu, a to o třetinu. Počty žadatelů narůstaly zejména v druhé polovině roku. Celkem bylo v roce 2021 v zemích EU podáno **617 778 žádostí**. Nárůst byl způsoben zejména vyšším počtem žadatelů z řad občanů Afghánistánu a Sýrie. Obě tyto státní příslušnosti podaly nejvyšší počet žádostí od roku 2016.

Úroveň počtu žádostí se tak vrátila na úroveň před vypuknutím celosvětové pandemie covid-19. Počty žadatelů se zvyšovaly od května. Celkem 85 % podaných žádostí bylo podáno poprvé, tedy lze předpokládat od nově příchozích. Počet opakovaně podaných žádostí byl nejvyšší od roku 2014 (89 100), což zřejmě souviselo se sníženou mobilitou v době pandemie.

Vývoj počtu žádostí o mezinárodní ochranu v zemích EU+ v letech 2015–2021

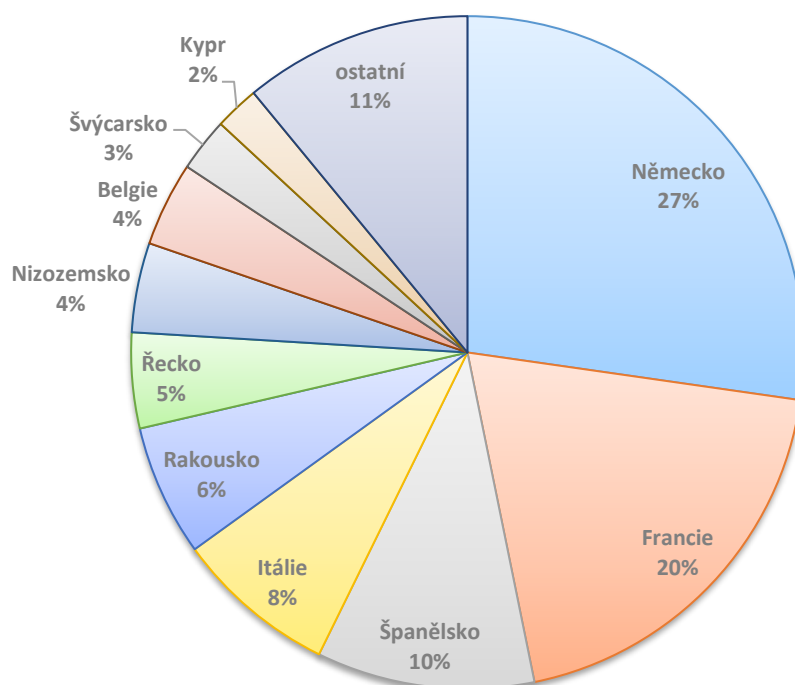
Zdroj: EUAA

⁹⁸ Zdroj: EUAA

Nejvíce žadatelů směřovalo, stejně jako v předchozím roce, do **Německa, Francie a Španělska**. Německo je opět hlavní cílovou zemí žadatelů, v roce 2021 zde podalo žádost 168 434 cizinců (tj. 27 %). Ve Francii bylo podáno 120 709 žádostí (tj. 20 %) a ve Španělsku 64 690 (tj. 10 %). Podíl žadatelů ve Španělsku se snížil o 9 procentních bodů kvůli nižšímu počtu latinsko-amerických žadatelů (viz dále). Celkově došlo ve Španělsku k poklesu o téměř 24 tisíc žádostí (tj. -27 %). Následovala Itálie (48 047), dále Rakousko (39 018) a Řecko (28 360).

Kypr zaznamenal nejvyšší počet žadatelů od roku 2014 (13 236), meziročně se jedná o nárůst o 6 147 žádostí (tj. +87 %). Počty žadatelů v Rakousku a Bulharsku (10 999) se zhruba ztrojnásobily v souvislosti s dalšími nárůsty podél balkánské trasy (kromě Řecka, kde došlo k poklesu o 12 205 žádostí, tj. -30 %). Velké nárůsty byly také zaznamenány v zemích na východní pozemní hranici v souvislosti s migrační trasou přes Bělorusko. V Polsku byl evidován nárůst o 5 036 žádostí (tj. +180 %), v Litvě došlo k nárůstu o 4 287 žádostí (tj. +1 257 %), v Lotyšsku byl zaznamenán nárůst o 435 žádostí (tj. +242 %),

TOP 10 nejčastějších cílových zemí žadatelů o mezinárodní ochranu v zemích EU+

Zdroj: EASO

Zdrojovými zeměmi žadatelů o mezinárodní ochranu jsou především země Blízkého východu a Asie.

Nejpočetnější skupinou žadatelů byli občané **Sýrie** s počtem 106 043 žádostí, což bylo o téměř dvě třetiny více než v roce 2020. Občané **Afghánistánu** podali dvakrát více žádostí než v roce 2020 (97 815), jejich počty stoupaly od okamžiku převzetí moci Tálibánem a země EU+ od té doby evidovaly více než 10 tisíc žádostí měsíčně.

S velkým odstupem následovali občané **Iráku** (28 677), u nichž byl zaznamenán meziroční nárůst o 58 % v důsledku nové migrační trasy přes Bělorusko (Východní pozemní trasa viz kapitola XIV.5.1.4), avšak jejich

počty nedosahují hodnot z let před rokem 2020. Dále následovali občané **Pákistánu** (24 594), **Turecka** (23 737) a **Bangladéše** (19 990). U všech těchto státních příslušností byl zaznamenán nárůst v počtu žadatelů.

Z evropských zdrojových zemí byli nejpočetnější skupinou občané Albánie (11 064) a Moldavska (7 735), u nichž došlo k nárůstu o cca 70 % oproti roku 2020. Podobně vzrostly počty občanů Gruzie (14 563) mezi žadateli. V případě Běloruska (3 801) se počty žadatelů meziročně ztrojnásobily a v případě Severní Makedonie (4 992) došlo dokonce ke čtyřnásobnému nárůstu.

Nárůsty byly zaznamenány také v řadě afrických zemí, zejména pak v severní Africe. Občané Maroka (14 800) a Egypta (6 573) podali meziročně zhruba dvakrát více žádostí. Občané Tuniska (9 266) dokonce třikrát více. Občané Pobřeží Slonoviny (9 203), Mali (8 958) a Senegalu (6 280) podali nejvyšší počty žádostí od roku 2017. Občané Nigérie podali 15 414 žádostí. Jedná se zřejmě o důsledek nelegální migrace přes západoafrickou trasu vedoucí na Kanárské ostrovy.

Oproti tomu občané Venezuely (17 737), Columbie (13 807) a dalších latinsko-amerických zemí (Haiti, Peru, Honduras, Salvador, Kuba, Nikaragua) podali mnohem méně žádostí než v předchozím roce. Celkem se jednalo o 45 900 žádostí z latinsko-amerických zemí, což je meziroční pokles o 46 % a právě pokles počtu latinsko-amerických žadatelů je hlavním důvodem proč celkové počty žadatelů nepřesáhly hodnotu z roku 2019, ačkoliv docházelo k nárůstu počtu syrských a afghánských žadatelů. Nicméně v druhé polovině roku se počty latinsko-amerických žadatelů začaly postupně navyšovat.

Žadatelé o mezinárodní ochranu v zemích EU+ v roce 2021 dle státních příslušností

Státní příslušnost	Počet	tj. %
Celkem	617 778	100,0
z toho TOP 10:		
Sýrie	106 043	17,2
Afghánistán	97 815	15,8
Irák	28 677	4,6
Pákistán	24 594	4,0
Turecko	23 737	3,8
Bangladéš	19 990	3,2
Venezuela	17 737	2,9
Somálsko	16 359	2,6
Nigérie	15 414	2,5
Maroko	14 800	2,4
<i>ostatní</i>	<i>252 612</i>	<i>40,9</i>

Zdroj: EUAA

V roce 2021 došlo také k **nárůstu počtu nezletilých osob bez doprovodu**, celkem jich bylo 27 267, což je nejvyšší číslo za poslední 3 roky. Polovina z nich (13 000) pocházela z Afghánistánu. Následovali občané Sýrie (4 500), Somálska (1 700), Bangladéše (1 400) a Pákistánu (1 200). Žádosti podané nezletilými bez doprovodu tvořily 4 % celkového počtu žádostí.

Celkem bylo v roce 2021 učiněno 523 023 rozhodnutí v první instanci, což odpovídá stavu z roku 2020. Na rozdíl od předchozího roku (kdy bylo učiněno více rozhodnutí, než bylo podáno žádostí) v roce 2021 bylo vydáno o 95 tisíc rozhodnutí méně, než bylo podáno žádostí.

V rámci celé EU byla **míra udělení mezinárodní ochrany 35 %**, což je o 3 procentní body více než v roce 2020 a jedná se o nejvyšší míru od roku 2017. Zejména to bylo způsobeno žadateli z Afghánistánu, u kterých meziročně míra udělení mezinárodní ochrany stoupla z 53 % na 66 %. Vysokou míru udělení vykazovali občané Eritrey (81 %), Jemenu (79 %), Běloruska (75 %) a Sýrie (72 %).

REALIZACE KONCEPCE INTEGRACE CIZINCŮ V ROCE 2021 - SAMOSTATNÁ ČÁST

1 REALIZACE KONCEPCE INTEGRACE CIZINCŮ	190
1.1 Koordinace integrace cizinců	190
1.2 Mezinárodní spolupráce	191
1.3 Statistika	191
1.4 Indikátory integrace cizinců	191
1.5 Financování integrace cizinců v ČR	192
2 AKTIVITY RESORTŮ K INTEGRACI CIZINCŮ	193
2.1 Ministerstvo vnitra	193
2.1.1 Podpora projektů na regionální úrovni	193
2.1.1.1 Centra na podporu integrace cizinců provozovaná Správou uprchlických zařízení	193
2.1.1.2 Centrum pro cizince Jihomoravský kraj	195
2.1.1.3 Centrum na podporu integrace v Ústeckém kraji	197
2.1.1.4 Integrační centrum pro cizince Hradec Králové	198
2.1.1.5 Integrační centrum Praha o.p.s.	199
2.1.2 Podpora projektů na lokální úrovni	199
2.1.2.1 Přehled projektů obcí v roce 2021	200
2.1.3 Podpora projektů nestátních neziskových organizací	203
2.1.3.1 Přehled projektů nestátních neziskových organizací v roce 2020	203
2.1.4 Posílení informovanosti	206
2.1.5 Účast cizinců na veřejném a politickém životě	207
2.1.6 Zkouška z českého jazyka pro účely povolení trvalého pobytu na území ČR	207
2.1.7 Integrace a podpora bezpečnosti obyvatel	207
2.2 Ministerstvo práce a sociálních věcí	208
2.2.1 Zvyšování informovanosti	208
2.2.2 Nástroje aktivní politiky zaměstnanosti	211
2.2.3 Pracovní skupina pro integraci	211
2.2.4 Vzdělávání odborníků pracujících s cizinci	211
2.2.5 Síťování a spolupráce s klíčovými aktéry integrace	214
2.2.6 Projekty na podporu integrace cizinců	215
2.3 Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy	215
2.3.1 Upravený systém podpory cizinců a dotační výzva na podporu integrace cizinců pro rok 2021	216
2.3.1.1 Upravený systém podpory cizinců v povinném předškolním vzdělávání	216
2.3.1.2 Upravený systém podpory cizinců v základním vzdělávání	216
2.3.1.3 Dotační výzva	217

2.3.2	Podpora výuky pedagogických pracovníků pracujících s žáky-cizinci na základních školách	217
2.3.3	Zkouška z češtiny pro cizince jako jedna z podmínek pro udělení trvalého pobytu	221
2.3.3.1	Navýšení úrovně zkoušky na A2 dle SERR	222
2.3.4	Integrace nezletilých cizinců bez doprovodu	223
2.4	Ministerstvo pro místní rozvoj	223
2.4.1	Strategické materiály	223
2.4.2	Informovanost	224
2.5	Ministerstvo průmyslu a obchodu	224
2.5.1	Informovanost	224
2.5.2	Ekonomická soběstačnost	224
2.5.3	Vzdělávání	224
2.5.4	Statistika	225
2.5.5	Financování	225
2.6	Ministerstvo kultury	225
2.7	Ministerstvo zdravotnictví	225
2.7.1	Dotační programy	225

1 REALIZACE KONCEPCE INTEGRACE CIZINCŮ

Integrační politika ČR vychází z *Koncepce integrace cizinců na území České republiky*. Ta byla vládou schválena v roce 2016. V Konceptu je stanoveno 5 základních priorit integrace cizinců, kterými jsou znalost českého jazyka, ekonomická soběstačnost, orientace cizinců ve společnosti, rozvíjení vzájemných vztahů mezi komunitami a postupné nabývání práv v závislosti na délce pobytu.

MV každoročně předkládá vládě návrh usnesení k *Postupu při realizaci Koncepce integrace cizinců* (dále jen „Postup“), který obsahuje konkrétní integrační opatření, kterými příslušné resorty odpovědné za realizaci integrační politiky v průběhu následujícího roku podpoří úspěšnou integraci cizinců v ČR.

V roce 2021 vycházela integrační opatření z dokumentu *Postup při realizaci aktualizované Koncepce integrace cizinců – Ve vzájemném respektu 2021*, který byl schválen usnesením vlády č. 1352 ze dne 21. prosince 2020.

Vždy na začátku následujícího roku pak MV předkládá vládě informaci o realizaci Postupu v rámci Zprávy o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců na území České republiky za předchozí rok.

Klíčovým nástrojem podpory integrace cizinců na regionální úrovni je celorepubliková síť osmnácti Center na podporu integrace cizinců, jež monitorují situaci cizinců v daném regionu a sdílejí důležité informace s dalšími aktéry. Zajišťují také cizincům rovný přístup k integračním službám a ke kvalifikované integrační podpoře na srovnatelné úrovni ve všech krajích ČR. Nabízejí tak celou škálu integračních služeb, kterými jsou například kurzy českého jazyka, sociokulturní kurzy či sociální a právní poradenství. Při své činnosti se Centra zaměřují i na většinovou společnost, orgány veřejné správy a další aktéry integrace v dané lokalitě (např. NNO, zaměstnavatele či školy).

Dalším klíčovým nástrojem na podporu integrace na lokální úrovni jsou projekty obcí. Ty pomáhají vytvářet vhodné podmínky pro bezproblémové začlenění cizinců a bezkonfliktní soužití všech obyvatel dané obce. Obce a městské části mohou pomocí financí ze státních dotací realizovat komplexní integrační projekty, které jsou vytvořené na základě znalosti místní situace a potřeb. Projekty jsou realizované ve spolupráci s cizinci a s dalšími aktéry integrace v obci (např. Centra na podporu integrace cizinců, NNO, školy). Dalšími aktéry integrace na lokální úrovni jsou NNO, které v rámci své činnosti mimo jiné zajišťovaly například asistenci cizincům na pracovištích OAMP, či metodicky dozorovaly adaptačně-integrační kurzy.

Projekty obcí a NNO jsou Ministerstvem vnitra každoročně metodicky a finančně podporovány prostřednictvím dotačních výzev (viz kapitoly 2.1.2.1 Přehled projektů obcí v roce 2021 a 2.1.3 Podpora projektů nestátních neziskových organizací).

V průběhu závěrečného čtvrtletí 2021 MV na základě podkladů ostatních ministerstev a dalších subjektů zpracovalo a předložilo vládě *Postup při realizaci aktualizované Koncepce integrace cizinců – Ve vzájemném respektu 2022*, který byl dne 26. ledna 2022 schválen usnesením č. 40.

1.1 KOORDINACE INTEGRACE CIZINCŮ

MV je vládou pověřeno koordinací integrační politiky. Zároveň průběžně monitoruje a vyhodnocuje situaci a postavení cizinců v ČR i vzájemné vztahy mezi cizinci a majoritou na lokální, regionální a celostátní úrovni. Na realizaci integrace cizinců se však podílí i další resorty v rozsahu své gesce a působnosti. Úkolem jednotlivých ministerstev je předkládat návrhy svých záměrů k realizaci integrační politiky do Koncepce i Postupu a tyto úkoly realizovat. MV je jako koordinátor integrační politiky v pravidelném kontaktu s resortními koordinátory integrace, organizuje bilaterální jednání i jednání grémia se zástupci ostatních

ministerstev. Vzhledem k epidemiologickým opatřením byl snížen počet osobních setkání a část jednání proběhla on-line formou.

V rámci snahy o informování odborné veřejnosti přednášeli pracovníci OAMP spolu se zástupci dalších resortů na kurzu „Školení v oblasti integrace cizinců“, který každoročně pořádá Institut pro veřejnou správu. Kurz je určen především pracovníkům Center na podporu integrace cizinců a dalším aktérům věnujícím se integraci cizinců. Podařilo se ho realizovat i přes nepříznivou pandemickou situaci prezenční formou. Konalo se také několik jednání se zástupci akademické sféry a výzkumných institucí.

MV při realizaci integrace cizinců vycházelo z opatření stanovených Postupem, zejména se pak jednalo o praktickou podporu integračních opatření na lokální a regionální úrovni a zajištění informovanosti cizinců i majority.

1.2 MEZINÁRODNÍ SPOLUPRÁCE

MV se v roce 2021 i přes pokračující komplikace spojené s pandemií aktivně zapojilo do mezinárodních diskusí a jednání k integraci cizinců. Tato jednání nově primárně probíhala on-line formou. V roce 2021 se uskutečnila dvě zasedání zástupců pracovní skupiny Evropská integrační síť (EIN) vytvořené v rámci DG HOME. V rámci první se zaměřilo PT PRES především na dopad pandemie covid-19 na migranty a trh práce. Druhé se zaměřilo na získání nových informací od EK, výměnu zkušeností mezi členskými státy a možnosti využití Azylového, migračního a integračního fondu. PT PRES svolalo poprvé od roku 2016 pracovní skupinu Integration, Migration and Expulsion (Integration). Zájem byl především o výměnu informací a představení Akčního plánu v oblasti integrace a začleňování pro roky 2021–2027. Na druhém jednání se skupina zaměřila na téma integrace mládeže a rodičů s migrační historií. OECD představilo svojí studii „Making Integration Work - Young People with Migrant Parents“. EK prezentovala víceletý finanční rámec a jeho dopad na problematiku integrace.

1.3 STATISTIKA

Český statistický úřad připravil na základě dat z informačních systémů mimo jiné MV, MPSV, MPO, MS, MŠMT, MZ, v rámci plnění vládou schváleného Postupu při realizaci aktualizované Koncepce integrace cizinců – Ve vzájemném respektu v roce 2021, již dvacáté první vydání publikace Cizinci v České republice. Publikace nabízí komplexní údaje o cizincích, kteří žili v ČR v roce 2020 a poskytuje pro srovnání i statistiky z předchozích let.

1.4 INDIKÁTORY INTEGRACE CIZINCŮ

V roce 2021 pokračovalo kontinuální sledování a tvorba indikátorů integrace cizinců. Tento projekt realizuje od roku 2010 Výzkumný ústav práce a sociálních věcí. Jeho cílem je prostřednictvím vypracovaných a osvědčených nástrojů a metodik zajistit průběžný monitoring integračních procesů. Na základě získaných podkladů (kvantitativní i kvalitativní indikátory) lze následně provést hodnocení průběhu a účinnosti integrace cizinců ze třetích zemí v ČR, případně řídit a plánovat další integrační opatření. Výstupy jsou diskutovány s realizátory výzkumu a dalšími odborníky.

1.5 FINANCOVÁNÍ INTEGRACE CIZINCŮ V ČR

V roce 2021 byla v rámci Konceptce integrace cizinců ze státního rozpočtu ČR vyčleněna na podporu integrace cizinců částka 54 290 290 Kč.

Tyto finanční prostředky byly rozděleny následovně:

- Ministerstvo vnitra 41 814 290 Kč
- Ministerstvo kultury 526 000 Kč
- Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy 11 700 000 Kč
- Český statistický úřad 250 000 Kč

Ostatní resorty zapojené do integrace cizinců (MPSV, MZV, MMR, MPO a MZ) si nenárokovaly žádné finanční prostředky na integraci z této části státního rozpočtu.

Došlo rovněž k alokaci z vlastních zdrojů ministerstev mimo Konceptci integrace cizinců (viz příloha Přehled projektů realizovaných v rámci integrace cizinců a řízení migračních toků v roce 2021), ale i z dalších zdrojů – například ambasad, jednotlivých obcí, nadací a nadačních fondů.

Mezi další významné finanční zdroje patřil Azylový, migrační a integrační fond (viz kapitola IX. 5 Azylový, migrační a integrační fond). Finanční zdroje na projekty, jejichž převažující cílovou skupinou byli cizinci, rovněž pocházely z Evropského sociálního fondu (viz kapitola 2.2.6 Projekty na podporu integrace cizinců).

Určit přesnou částku alokovanou na oblast integrace cizinců není v daném roce možné. Například projekty podpořené prostředky EU jsou víceleté s rozdílným čerpáním v jednotlivých letech a řada projektů mezi své uživatele řadí také jiné cílové skupiny. Nelze tudíž přesně vyselektovat částku, která je posléze určena na integraci cílové skupiny legálně pobývajících cizinců ze třetích zemí na území ČR. S přihlédnutím k výše uvedenému lze však kvalifikovaně předpokládat, že alokovaný objem všech prostředků v oblasti integrace cizinců v ČR přesáhl v roce 2021 částku 400 mil. Kč.

2 AKTIVITY RESORTŮ K INTEGRACI CIZINCŮ

2.1 MINISTERSTVO VNITRA

MV realizovalo opatření na podporu integrace na základě vládou schváleného Postupu. Podílelo se na realizaci adaptačně-integračních kurzů, které musí od 1. ledna 2021, na základě novely zákona o pobytu cizinců, absolvovat vybrané skupiny cizinců ze třetích zemí. Poprvé proto byl vyhlášen nový dotační titul „Adaptačně-integrační kurzy 2021“ pro nestátní neziskové organizace a vyšší územní samosprávné celky. Dotační titul je určen na realizaci adaptačně-integračních kurzů v Ústeckém kraji, hl. m. Praze, Jihomoravském kraji a Královéhradeckém kraji. Ostatní kraje pokrývají Centra na podporu integrace cizinců provozovaná Správou uprchlických zařízení Ministerstva vnitra.

V roce 2021 byla vytvořena kapacita přes 7 408 osob (není započítána část kurzů zrušených pro nedostatek zájemců, u neveřejných kurzů je jako kapacita použit počet účastníků). Do 31. 12. 2021 absolvovalo 3 911 osob v kurzech určených pro veřejnost a v kurzech neurčených pro veřejnost absolvovalo 996 osob. V součtu se jedná o 4 907 osob. Realizováno bylo do 31. 12. 2021 432 kurzů a několik desítek bylo zrušeno pro nedostatek zájmu klientů. Realizace proběhla v 52 obcích a městech.

2.1.1 Podpora projektů na regionální úrovni

2.1.1.1 Centra na podporu integrace cizinců provozovaná Správou uprchlických zařízení

Správa uprchlických zařízení MV provozovala v roce 2021 Centra na podporu integrace cizinců v Moravskoslezském, Pardubickém, Plzeňském, Zlínském, Karlovarském, Libereckém, Jihočeském, Olomouckém kraji, v Kraji Vysočina a ve Středočeském kraji, který zahrnuje pět pracovišť ve městech Mladá Boleslav, Příbram, Kutná Hora, Kladno a Benešov.

Centra provozovaná SUZ MV jsou od 1. 7. 2020 financována ze státního rozpočtu na základě zákona č. 176/2019 Sb., kterým se novelizoval zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky. Na základě stejné novely Centra od 1. 1. 2021 organizují adaptačně-integrační kurzy povinné pro vybrané skupiny cizinců.

Ve všech krajích Centra zajišťují činnost regionálních poradních platforem, které slouží k řešení aktuálních problémů cizinců a k výměně informací mezi zainteresovanými institucemi, zejména mezi krajskými a obecními úřady, krajskými pobytoвыми pracovišti OAMP MV, cizineckou policií, státní a městskou policií, úřady práce, finančními úřady, živnostenskými úřady, neziskovými organizacemi a dalšími subjekty. Zástupci Center se také podílejí na komunitním plánování sociálních služeb a informování o jejich poskytování (např. Centrum pro Liberecký kraj se podílelo na vzniku brožury „Pravidla, která vás chrání anebo život v Libereckém kraji“, která je dostupná nejen v češtině, ale i v dalších jazykových mutacích. Dostupná ke stažení na webových stránkách Libereckého kraje).

Služby Center jsou pro cílovou skupinu projektů dostupné nejen v krajských městech, ale i v dalších místech každého kraje v návaznosti na zájem cizinců z cílové skupiny (přehled všech míst, kde byly služby Center poskytovány lze nalézt v příloze Přehled projektů realizovaných v rámci integrace cizinců a řízení migračních toků v roce 2021). V roce 2021 se jednalo zejména o poskytování sociálního a právního poradenství, tlumočení, realizaci adaptačně-integračních kurzů, kurzů českého jazyka a kurzů sociokulturní orientace. Centra iniciují, propojují i realizují aktivity na podporu sociální, právní a jazykové emancipace cizinců v daných

regionech. Centra klientům napomáhají zvýšit dovednosti a znalosti, které přispívají k jejich samostatnosti a soběstačnosti a usnadňují jim tak orientaci v české společnosti.

Podobně jako v roce 2020, byl provoz Center v roce 2021 ovlivněn preventivními opatřeními proti šíření onemocnění covid-19, přijatá vedením resortu MV a vládou ČR. V některých obdobích bylo nutné omezit jak ambulantní služby Center, tak sociální poradenství v terénní formě. Kurzy českého jazyka a sociokulturní kurzy byly v některých obdobích přesunuty do online prostředí tak, aby se zamezilo fyzické přítomnosti více osob na jednom místě. Centra nicméně i v tomto režimu nadále fungovala, pouze se těžiště jejich práce přesunulo do online prostředí. Poradenství, včetně právního, bylo poskytováno také prostřednictvím elektronické komunikace (přes SMS, online aplikace i sociální sítě) a to i v cizích jazycích.

Výjimku v tomto případě činily adaptačně-integrační kurzy, které nebylo možné přesunout do online prostředí. Z toho důvodu k jejich spuštění došlo až v druhé polovině června roku 2021, kdy se epidemiologická situace zlepšila, a bylo možné pořádat kurzy za fyzické přítomnosti většího počtu osob. Všechny kurzy následně proběhly vždy v souladu s opatřeními, která v té dané chvíli byla v platnosti.

Obecně lze nabízené služby Center popsat následovně:

- Sociální poradenství probíhá ambulantní a terénní formou prostřednictvím sociálních pracovníků Center. Nejčastější dotazy klientů z této problematiky směřují zejména k pobytové problematice, zdravotnímu pojištění, bydlení, pracovnímu trhu nebo sociálním dávkám. I v roce 2021 probíhalo sociální poradenství v souladu se zákonem č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů.
- Právní poradenství je realizováno prostřednictvím smluvně zajištěných partnerů, kdy v době poskytování právního poradenství je v každém Centru přítomen právník, se kterým mohou klienti konzultovat například pobytovou, pracovní právní nebo rodinnou problematiku, nebo problematiku dluhů a exekucí.
- Kurzy českého jazyka jsou rozděleny na základní kurzy, které lze navštěvovat i jednorázově a bez předchozího přihlášení, a intenzivní kurzy, které jsou určeny pro dlouhodobější výuku českého jazyka. Pro děti i ostatní zranitelné skupiny jsou v odůvodněných případech organizovány individuální kurzy, případně kurzy pro dospělé se svěřeným dítětem, kdy je během výuky zajištěno hlídání dětí.
- Kurzy sociokulturní orientace byly realizovány zejména ve formě tematicky zaměřených seminářů, přednášek a diskuzí cizinců s odborníkem na danou problematiku. Témata těchto kurzů reagovala na poptávku ze strany cizinců z cílové skupiny. Specifickým typem sociokulturních kurzů byl ucelený cyklus 4 kurzů zaměřených na realie ČR. Tyto kurzy přinášejí informace, které jsou pro klienty užitečné při přípravě na zkoušku z českých reálií, která je součástí procesu vedoucího k získání státního občanství ČR.
- Adaptačně-integrační kurzy od 1. 1. 2021 povinné především pro cizince ze třetích zemí přijíždějících do ČR na nově udělený dlouhodobý pobyt nebo trvalý pobyt bez splnění podmínky předchozího pobytu jsou organizovány Centry ve dvou formách – jako kurz veřejný, kam se cizinci mohou libovolně přihlásit, nebo jako kurz neveřejný, tj. kurz realizovaný Centrem ve spolupráci s právníckou osobou, např. zaměstnavatelem, pro předem určené cizince. Tyto kurzy jsou zpoplatněny (veřejný kurz 1 500 Kč, neveřejný kurz 800 Kč), vedeny odbornými lektory a tlumočeny certifikovanými tlumočnickými do devíti různých jazyků s tím, že přípustné jsou i další, raritní jazyky. Cizinec po skončení kurzu obdrží doklad o jeho absolvování, čímž splní svou zákonem danou povinnost.

V rámci výše uvedených aktivit a poskytovaných služeb bylo rovněž zajištěno tlumočení či překladatelské služby dle potřeb klientů nebo pracovníků Center. Nejčastěji se tlumočilo do ukrajinského, ruského, vietnamského a mongolského jazyka. Pro usnadnění komunikace a spolupráce s cizinci jsou rovněž využívány služby tzv. komunitních pracovníků, tedy zástupců cizineckých komunit, kteří pomáhají zprostředkovávat informace ostatním cizincům nebo se podílejí na organizaci kulturních, společenských i vzdělávacích akcí. Díky

této spolupráci se Centrum mnohem lépe daří oslovovat některé specifické cílové skupiny, především pak mladé cizince.

V roce 2021 byl v Centrech realizován jeden projekt financovaný v rámci národního programu Azylového, migračního a integračního fondu (AMIF) zaměřený na realizaci kurzů českého jazyka pro cizince ze třetích zemí, který byl zahájen v roce 2020.

Celkem bylo za rok 2021 poskytnuto ve všech Centrech provozovaných SUZ MV 68 608 služeb. V tomto období využilo nabízených služeb celkem 10 687 klientů, služby sociálně-právního poradenství 10 373 klientů a 3 424 klientů chodilo na kurzy českého jazyka. V rámci terénní práce bylo osloveno celkem 4 112 klientů.

Centra realizovala celkem 231 adaptačně-integračních kurzů za účasti 3 106 cizinců. Nejpočetnější jazykovou mutací, do které byl kurz tlumočen, byl jazyk ukrajinský, poté ruský, mongolský, anglický, srbský a vietnamský. Byly též realizovány kurzy v jazyce korejském. 84 % realizovaných kurzů byly kurzy veřejné, zbylých 16 % kurzy neveřejné.

Vzhledem k epidemické situaci byl počet akcí pro veřejnost oproti předchozím létům nižší. I tak se některým Centrum povedlo uspořádat úspěšné akce, při kterých se setkávali zástupci majority a cizinců prostřednictvím společně stráveného volného času. Centrum pro Liberecký kraj bylo zastoupeno v rámci již tradičního festivalu „Liberec, jedno město pro všechny“, Centrum pro Pardubický kraj uspořádalo „Sportovní den“ a „Českou stezku“ v Pardubicích a Litomyšli, pracoviště Mladá Boleslav Centra na podporu integrace cizinců pro Středočeský kraj se významným dílem podílelo na organizování „Festivalu kultur Mladá Boleslav“.

2.1.1.2 Centrum pro cizince Jihomoravský kraj

Realizaci Centra pro cizince JMK (dále jen Centrum) zajišťuje Jihomoravský kraj (dále jen JMK). Jeho financování bylo v roce 2021 zajištěno především prostřednictvím projektu AMIF/28/04. JMK se však z vlastního rozpočtu a pomoci dalších zdrojů významně spolupodílí na financování chodu Centra a realizuje další aktivity a projekty zaměřené na témata spojená s cizinci. Centrum pracuje na bázi partnerské spolupráce a síťování regionálních aktérů integrace. Takto nastavený formát umožňuje pružně reagovat na aktuální poptávku ze strany cizinců. V roce 2021 participovali na poskytování služeb Centra partneři, Diecézní charita Brno, Organizace pro pomoc uprchlíkům a Statutární město Brno.

V Centru je možné využít pět dnů v týdnu informační centrum, ve kterém je poskytnuto zájemcům základní poradenství, jsou identifikovány jejich potřeby a podle zaměření jsou přesměrováni na další služby Centra případně jiné subjekty. Centrum poskytuje ve spolupráci s výše uvedenými partnery na území JMK tyto služby: odborné sociální a právní poradenství, výuku českého jazyka v kurzech pro děti i dospělé, kurzy sociokulturní orientace, terénní práci, adaptačně-integrační kurzy, volný přístup na internet a knihovnu. V roce 2021 využilo služeb Centra celkem 2 035 klientů.

V roce 2021 Centrum reagovalo na velice turbulentní situaci související s opatřeními proti šíření covid-19. Centrum zůstalo po celý rok otevřené a pracovníci informačního centra byli dostupní na telefonu, emailu i prezenčně. Centrum se zaměřilo na informování cizinců o aktuální situaci. Na stránkách www.cizincijmk.cz byla vytvořena záložka „COVID INFO“, ve které byly zveřejňovány aktuality v českém, ruském a anglickém jazyce. Informační kampaň probíhala také na facebookovém profilu Centrum pro cizince JMK.

Služby Centra byly využívány jak v online, tak v prezenční formě. Každá z variant měla své zastánce. Rozšíření služeb online výrazně zvýšilo dostupnost integračních služeb v území celého JMK. Je to vnímáno jako velká příležitost pro přenos informací skupinám cizinců, pro které je obtížné dojíždění za službami. Do budoucna je zájem poskytovat cizincům v JMK prezenční i online služby tam, kde je to možné.

Zájem o nabízené bezplatné služby Centra nadále roste díky propagační kampani, ale rovněž díky spolupráci s ostatními aktéry integrace, díky nimž se naše nabídka šíří dál do cílových skupin. Významný prostor pro šíření povědomí o službách Centra poskytují adaptačně-integrační kurzy konané nejen v Centru, ale také

přímo ve firmách. Nově se mohou cizinci dozvědět o službách Centra i prostřednictvím interaktivního informačního panelu, který bylo možné umístit v nových prostorách OAMP v Brně.

Největší zájem ze strany klientů je již tradičně o kurzy českého jazyka, které bývají obsazeny zpravidla několik minut po spuštění registrace. V centru je realizováno několik typů kurzů, kterými se reaguje na poptávku ze strany klientů (jazykové kurzy rozdělené dle SERR, konverzační kurzy, otevřené kurzy, kurzy pro rodiče s dětmi, distanční kurzy pro rozvoj psaní, modelové zkoušky na občanství a trvalý pobyt, kurzy pro vietnamskou komunitu, kurz pro arabské ženy). Poptávka po kurzech zůstává z kapacitních důvodů z velké části neuspokojena.

Celkem bylo zahájeno 138 kurzů českého jazyka pro cizince. V souvislosti s pandemickou situací byly kurzy v jarních měsících převedeny do online formy výuky. V podzimních měsících probíhala většina kurzů prezenčně a přecházely do online prostředí až v průběhu prosince. Přechod na online kurzy proběhl bez komplikací, protože jak studenti, tak i lektori už tuto formu očekávali a měli s ní zkušenosti.

JMK prostřednictvím aktivit Centra podporuje spolupráci a síťování aktivit v rámci regionální platformy aktérů integrace, na které se setkávají zástupci OAMP, Cizinecké policie, univerzit, neziskových organizací, Statutárního města Brna, Úřadu práce, univerzit, Hospodářských komor, zástupců odborů Krajského úřadu JMK a dalších hostů podle zaměření konkrétního setkání. Platforma se zaměřuje na aktuální témata, která vybírají sami účastníci setkání. Zástupci Centra se účastní pracovních setkání etablovaných krajských platforem, jejichž činnost souvisí mimo jiné i s problematikou integrace cizinců. Konkrétně se jedná o zasedání Rady pro rozvoj lidských zdrojů JMK, setkání ředitelů příspěvkových organizací (střední školy atp.); setkání s tajemníky obcí s rozšířenou působností; hospodářských komor v JMK. Velice významnými aktéry v oblasti integrace jsou také obce, které mají zájem o problematiku cizinců a jimž Centrum poskytuje podporu (např. město Břeclav, které realizuje projekty obcí na podporu integrace cizinců na lokální úrovni).

Centrum prohlubuje také spolupráci s brněnskými univerzitami jak formou spolupráce se zahraničními pracovníky a studenty, tak umožněním náslechnů studentů nového studijního oboru Učitelství českého jazyka a literatury se zaměřením na žáky s odlišným mateřským jazykem v kurzech Centra. Centrum je také aplikačním garantem projektu Slovtvorný analyzátor pro výuku češtiny pro cizince.

Vysoká poptávka je rovněž po kurzech sociokulturní orientace, kterých bylo během roku 2021 realizováno 30 (z toho 21 online). Online kurzy, byly po většinu roku jedinou možností, jak tyto kurzy realizovat. Tato forma umožnila vyšší kapacitu kurzu i dostupnost pro mimobrněnské účastníky (mnohdy i mimo JMK). Tyto kurzy se nám osvědčily především u frontálních přednášek, při kterých je důležité předat srozumitelnou formou informace. Jsme si však vědomi toho, že tato forma má své limity. Není vhodná pro rozsáhlejší diskuse a sdílení mezi účastníky. Jako rizikové vnímáme, že ne všichni zájemci o vzdělávání mají dostatečné technické zázemí a připojení, nutné k jejich účasti na kurzech.

Novou službou Centra jsou adaptačně-integrační kurzy, které se začaly realizovat v červenci. Zájem o tyto kurzy postupně rostl v souvislosti s šířením povinnosti tyto kurzy absolvovat. Celkem bylo zrealizováno 48 kurzů (nejčastěji v ukrajinské a ruské jazykové mutaci, dále pak v angličtině, arabštině a vietnamštině).

V červnu roku 2021 byl v rámci struktury Krajského úřadu JMK založen referát Centrum pro cizince. V tomto referátu jsou koncentrovány veškeré aktivity zaměřené na cílovou skupinu cizinců, které JMK realizuje. Vznikem referátu se problematika integrace cizinců stala uceleným a identifikovatelným útvarem v rámci struktury Krajského úřadu.

Kromě projektu „Provoz centra pro cizince JMK 2021-2022“, vyčlenil kraj ze svého rozpočtu v roce 2021 finanční prostředky na aktivitu „Podpora občanů EU v území Jihomoravského kraje v roce 2021“. Tyto prostředky byly určeny především na realizaci kurzů českého jazyka, základní poradenství a doprovody na úřady a další relevantní instituce. Ve stejném roce byla podána žádost o vyčlenění finančních prostředků na tuto aktivitu i na rok 2022. Další aktivitou je projekt „Spolu v našem kraji“, AMIF/22/04, jehož cílem je podpora mediálních a informačních aktivit vedoucích k vyšší informovanosti většinové společnosti o integraci

cizinců, podpora otevřenosti společnosti, vzájemné komunikace a aktivit propojujících cizince a většinou společnost.

V roce 2021 pokračovala realizace projektu „SKILL centrum pro cizince v JMK“, jehož partnerem je Statutární město Brno. Hlavním cílem je vytvořit a pilotovat účinnou praxi, která umožňuje rozpoznat, zvyšovat a využít znalosti, dovednosti a kvalifikaci, kterou si cizinci přináší do ČR, resp. JMK ze zemí původu.

Na konci roku 2021 se Centrum zapojilo jako aplikační garant do projektu Mendelovy univerzity v Brně s plánem převzít a využívat vytvořenou aplikaci Smart Migration.

2.1.1.3 Centrum na podporu integrace v Ústeckém kraji

Centrum na podporu integrace cizinců v Ústeckém kraji je provozované neziskovou organizací Poradnou pro integraci, z.ú. Jeho financování bylo v roce 2021 zajištěno Evropskou unií v rámci národního programu Azylového migračního a integračního fondu a rozpočtu Ministerstva vnitra České republiky (projekt AMIF/28/02). Během tohoto roku služeb centra využilo 1346 cizinců ze třetích zemí a s udělenou mezinárodní ochranou a bylo zrealizováno 2361 intervencí.

Stěžejní služby centra byly zajišťovány sociálními, právními, vzdělávacími, sociálně-integračními pracovníky a interkulturními asistenty. Odborné sociální poradenství bylo poskytováno v sídle centra v Ústí nad Labem a na detašovaném pracovišti v Teplicích a Kadani. Poradenství bylo na základě dohody či potřeby klientů zajišťováno i terénní formou, především v lokalitách se zvýšenou koncentrací žijících/pracujících cizinců z cílové skupiny. Konkrétně se jednalo o terénní práci v lokalitách Litoměřice, Lovosice, Žatec, Louny, Roudnice nad Labem, Teplice, Krupka, Děčín, Bílina, Chomutov, Kadaň, Klášterec nad Ohří, Litvínov, Most, Jirkov a Hora Sv. Šebestiána. Při poradenství bylo v případě nutnosti využíváno služeb tlumočnicka nebo překladatele. Nejčastěji byla poskytována cizincům pomoc v oblasti pobytové problematiky, zdravotního pojištění, sociálních dávek, bydlení, uplatnění se na trhu práce a nostrifikace vzdělání. V případě, že se jednalo o dotazy přesahující kompetence sociálního pracovníka, využívali cizinci bezplatné právní poradenství, které bylo poskytováno pouze ambulantní formou v sídle centra.

Kompetence cizinců vedoucí k sociální i pracovní integraci byly rozvíjeny pomocí vzdělávacích aktivit, mezi nimiž mají dominantní postavení kurzy českého jazyka a kurzy sociokulturní orientace. V daném roce bylo realizováno celkem 27 kurzů češtiny různých úrovní pro děti i dospělé, které navštěvovalo 373 účastníků. Kurzů sociokulturní orientace bylo zrealizováno 11 pro 77 účastníků.

Děti během školního roku využívaly především možnost doučování, které bylo zajišťováno jak dobrovolníky, tak vzdělávacími a integračními pracovníky projektu. V letních měsících využily nabídku jazykového příměstského tábora, který se stal jednou z pravidelných aktivit. Nedílnou součástí vzdělávacích aktivit jsou i přednášky pro cizince (např. zaměstnanecká karta, sloučení rodiny). V roce 2021 se uskutečnily 11 přednášky pro cizince, celkem se jich zúčastnilo 69 cizinců.

Centrum cizinců realizuje i školení odborné veřejnosti (např. pedagogů, lektorů češtiny, úředníků), která se dostává do přímého kontaktu s cílovou skupinou. Mezioborové předávání zkušeností přispívá k zefektivnění služeb Centra i samotných odborníků. Pravidelně se na Centrum obracely základní, střední i vysoké školy, které chtěly multikulturní výchovu nebo příbuzné předměty doplnit o interaktivní programy, které Centrum nabízí. V roce 2021 se uskutečnily 2 semináře pro 22 pedagogů a dalších pracovníků vzdělávacích zařízení.

Aktivity podporující vzájemné soužití cizinců s majoritní společností, tzv. integrační aktivity pro cizince a integrační multikulturní aktivity, měly různorodý charakter a respektovaly potřeby dospělých, dětí cizinců i většinové společnosti. V roce 2021 bylo zrealizováno 37 integračních aktivit pro cizince, zahrnujících např. dámské kluby, výtvarné dílny, sportovní akce, exkurze po regionu, jazykový příměstský tábor atp. Těchto aktivit se zúčastnilo 168/404 cizinců (unikátní/celkové). Pro veřejnost byly zrealizovány 2 aktivity, kterých se zúčastnilo 132 osob.

Cizinci oceňovali zázemí informačního centra pro cizince, které nabízí bezplatný přístup k informacím a zprostředkování kontaktu se zemí svého původu a rodným jazykem (internet, televize se satelitem, vícejazyčná knihovna). Prostory využívaly komunity cizinců také ke svým vlastním aktivitám (schůzky klubu nebo nacvičování kulturního vystoupení). Centrum iniciuje a podporuje integrační lokální politiku. Pracovníci Centra se proto účastnili koordinačních skupin komunitního plánování města Ústí nad Labem, spolupracovali s koordinační skupinou kraje pro integraci cizinců a síťovali subjekty podílející se na integraci cizinců (sdružení jednotlivých komunit, NNO i úřady). Nedílnou součástí činnosti Centra je realizace Platformy integrace cizinců v regionu. V roce 2021 se uskutečnilo jedno setkání platformy.

Činnost centra byla v roce 2021 poznamenána v souvislosti s koronavirovou nákazou. Některé aktivity musely být z důvodu vyhlášení nouzového stavu či aktuálním vládním opatřením pozastaveny nebo zcela zrušeny, případně probíhaly online formou. Pracovníci centra postupovali při své činnosti vždy v souladu se stanoviskem odpovědného orgánu a aktuálními opatřeními vyhlášenými vládou ČR.

2.1.1.4 Integrační centrum pro cizince Hradec Králové

Integrační centrum pro cizince Diecézní charity Hradec Králové má vlastní web i profil na facebooku.

Centrum poskytovalo sociální a právní poradenství ambulantní i terénní formou registrovanou sociální službou. Dále Centrum poskytovalo 2x týdně asistence na OAMP Hradec Králové. V rámci svých aktivit spolupracovalo Centrum s komunitními tlumočnickými a interkulturními pracovníky. Ve spojitosti s poradenstvím byly poskytovány také tlumočnické a překladatelské služby. Za rok 2021 byly poradenské služby poskytnuty celkem 383 cizincům (z toho 357 cizincům ze třetích zemí, 9 osobám s udělenou mezinárodní ochranou a 17 občanům EU). Poradenské služby byly dále poskytnuty řadě anonymních klientů cílové skupiny. Celkem bylo poskytnuto 481 kontaktů a intervencí ambulantních a terénních (mimo anonymních klientů). Vzhledem k pandemii koronaviru byly poradenské služby poskytovány v určitém období distančně a on-line.

Kurzy češtiny a sociokulturních dovedností byly realizovány v Hradci Králové, Jičíně, Trutnově, Náchodě, Chvalkovicích, Novém Bydžově, Týništi nad Orlicí a Kvasinách. Za rok 2021 bylo zrealizováno 28 kurzů českého jazyka, kterých se účastnilo 380 cizinců. Kurzů sociokulturních dovedností bylo realizováno 24, a to pro 211 účastníků. Z důvodu pandemie koronaviru byly některé z výše uvedených kurzů v období vládních omezení realizovány on-line formou (10 kurzů ČJ a 12 sociokulturních kurzů). V průběhu roku byly uskutečněny adaptačně-integrační kurzy „Vítejte v ČR“, v jejichž rámci bylo proškoleny 133 cizinců. Celkem bylo vyhlášeno 21 kurzů, z toho bylo 13 realizovaných a 8 kurzů bylo zrušeno pro nedostatek účastníků. Celkem bylo distribuováno 1 500 letáků.

Dobrovolnické služby byly zaměřeny na individuální pomoc dobrovolníka klientovi v rámci akreditovaného dobrovolnického programu „Rafael“. Převážně jde o pomoc s doučováním a domácí přípravou do školy pro děti cizinců. Z důvodu epidemie koronaviru byly dobrovolnické aktivity realizovány v době vládních omezení formou on-line. Celkem bylo v roce 2020 poskytnuto 1 035 hodin dobrovolnické činnosti, které zajišťovalo 29 dobrovolníků, a to 32 cizincům.

Některé multikulturní aktivity musely být modifikovány a přizpůsobeny pro online realizaci. Dne 4. 11. 2021 se uskutečnil v Hradci Králové festival Setkání národů. Během celodenního programu a závěrečného hudebního a tanečního vystoupení se prezentovalo 16 národností. Festival navštívilo během dne přes 400 návštěvníků. Celkem se uskutečnilo 36 akcí a 12 setkání Kurzu tance pro dospělé. Celková účast byla cca 600 cizinců a cca 650 příslušníků majoritní společnosti.

Sledovanost online multikulturních aktivit činila k 31. 12. 2021 964 přístupů.

Probíhala spolupráce s Mezinárodním kulturním institutem Klíč, Regionálním ukrajinským spolkem ve východních Čechách, zahraničními studenty Univerzity Hradec Králové a dobrovolnickou organizací KURO.

Platforma zástupců regionálních aktérů integrace byla realizována 2x ročně.

Studentskou praxi v Centru v roce 2021 vykonávali studenti Univerzity Hradec Králové především z oboru Transkulturní komunikace.

2.1.1.5 Integrační centrum Praha o.p.s.

Činnost centra byla v roce 2021 nadále ovlivněna situací okolo pandemie covid-19. Na základě zkušeností z předchozího roku se však podařilo velmi efektivně kombinovat prezenční a online poskytování služeb tak, aby byl uchován maximální rozsah. Kombinované poskytování služeb se jeví nakonec jako nejlepší varianta, která bude pravděpodobně uchována do určitého rozsahu i po skončení pandemie.

V roce 2021 byla zároveň zahájena realizace adaptačně-integračních kurzů pro nově příchozí do ČR. Navzdory nepříznivé situaci a pozdějšímu zahájení se podařilo realizovat 117 kurzů pro 1 576 účastníků.

V tomto roce byl také zahájen projekt Integrační centrum Praha VIII a pokračoval projekt (DEZ)Informace, oba financované ze zdrojů národního programu AMIF a Ministerstva vnitra ČR. Doplňující služby (např. interkulturní práce) byly podpořeny ze zdrojů MHMP.

Za rok 2021 využilo 3 882 osob celkem 19 929 služeb ICP, z toho 2 391 klientů služby ICP využívalo poprvé. Bylo poskytnuto 65 kurzů českého jazyka pro 903 klientů. Kurzy byly poskytovány jak v rámci projektu AMIF/28/03, tak i jako součást projektů obcí. 366 osob se zúčastnilo opatření spojených se sociokulturní orientací. Velká poptávka byla převážně po online přednáškách na téma jako například školství, mateřství a rodičovství nebo občanství ČR, které byly vedeny interkulturními pracovníky přímo v jazycích cílové skupiny. Navzdory omezením poskytli interkulturní pracovníci i asistenční služby (doprovody, tlumočení), a to celkem 1 701 klientům. Práce v terénu byla do jisté míry omezená, její část proto probíhala primárně formou monitoringu, bez kontaktování cílové skupiny, případně cílenou terénní prací na vybraných MČ. I přesto pracovníci ICP za rok 2021 navštívili celkem 643 míst a oslovili celkem 1 820 zástupců CS.

Na jaře 2020 byla zavedena virtuální telefonní ústředna Daktela k usnadnění komunikace s klienty. V roce 2021 bylo takto ICP kontaktováno 10 833krát a 5809 hovorů bylo odchozích.

Během roku 2021 proběhlo 5 setkání regionální poradní platformy (RPP), z toho 4 online. Celkem se setkání zúčastnilo 146 osob zastupujících 90 institucí a organizací, včetně zástupců spolků cílové skupiny. Členové RPP se účastnili i pracovních skupin k přípravě aktualizace Koncepce integrace cizinců hl. m. Prahy. Aktualizovaná koncepce byla během roku 2021 zhotovena a připravena ke schválení ze strany orgánů MHMP.

Spolupráce s pražskými městskými částmi probíhala i nadále, navzdory omezení možností setkávání. Některé aktivity proběhly online a dařilo se zapojit více městských částí (i některé menší nebo okrajové) do činností věnovaných integraci cizinců na lokální úrovni. Byla zahájena tvorba brožury pro MČ, která by měla zahrnout doposud vytvořené samostatné metodické materiály, které pomáhají MČ např. při zavedení agendy integrace cizinců, nebo při hledání zdroje financování po aktivity zaměřené na integraci cizinců na daném území.

Rok 2021 se nesl v duchu stabilizace poskytování služeb v kombinované podobě, zahájení realizace adaptačně-integračních kurzů a jejich zakomponování a propojování s ostatními aktivitami centra. Přes různá úskalí se podařilo uchovat vysokou úroveň poskytování služeb a přízeň klientů.

2.1.2 Podpora projektů na lokální úrovni

Integrace cizinců je komplexní proces, který se převážně odehrává v místech pobytu, zaměstnání, podnikání či studia cizinců v rámci jejich přímého soužití s majoritní společností. Podpora integrační politiky na lokální úrovni proto dlouhodobě patří mezi priority MV. To tudíž realizovalo i v roce 2021 dotační řízení určené pro projekty obcí a městských částí na podporu integrace cizinců na lokální úrovni.

Projekty obcí se realizují především v lokalitách, kde žije vysoký počet cizinců. Jsou účinným nástrojem při boji proti vzniku či eliminaci krizového vývoji ve vztazích mezi cizinci a většinou společností. Místní samosprávy mohou pomocí těchto projektů uzpůsobit integrační opatření svým specifickým poměrům

a potřebám. Projekty obcí představují intenzivních a komplexních integračních aktivit a opatření, které napomáhají k řešení či zlepšení stávající situace v dané lokalitě a mohou předcházet případným konfliktům či mírnit případné napětí mezi cizinci a ostatními obyvateli.

V roce 2021 došlo k navýšení počtu projektů – bylo podpořeno 22 projektů, což je o dva více než v roce 2020. Podpořeny byly částkou 25 977 724,80 Kč. Finanční podpora tak byla oproti roku 2020 navýšena o cca 5 mil. Kč. MV poskytuje dotace ve výši až 90 % nákladů projektu, obce se na jejich financování podílely minimálně 10 % nákladů.

Projekty byly realizovány ve spolupráci s řadou dalších aktérů, působících v daném místě, především s mateřskými a základními školami, Centry na podporu integrace cizinců a nestátními neziskovými organizacemi.

Zaměřené byly zejména na cizince ze třetích zemí a majoritní společnost v příslušné obci či městské části. Součástí cílové skupiny mohou být rovněž občané zemí EU a držitelé mezinárodní ochrany (nad rámec podpory poskytované Státním integračním programem). Většina podpořených projektů probíhá dlouhodobě a pomáhají ke zklidnění vztahů mezi většinou společností a cizinci v dané obci. Jsou pozitivně hodnoceny veřejností, samotnými cizinci i místní politickou reprezentací.

2.1.2.1 Přehled projektů obcí v roce 2021

Bílá Voda: Společně to „upečeme“

V obci Bílá Voda byl projekt na integraci cizinců realizován podruhé. V jeho rámci probíhala výuka českého jazyka pro cizince, kterou až do konce kurzu navštěvovalo 8 studentů. Realizováno bylo rovněž kurzy a workshopy pro děti a rodiče z řad majority i cizinců různého zaměření. Účastnilo se jich přibližně 500 lidí.

Brno: Integrace cizinců ve městě Brně II.

V rámci projektu byla implementována Strategie integrace cizinců pro město Brno 2020–2026, konkrétně naplňování vybraných aktivit prvního Akčního plánu pro roky 2021–2023. Implementace Akčního plánu 2021–2023 a její evaluace probíhala ve spolupráci s organizací SocioFactor, s. r. o. a ve spolupráci s Knihovnou Jiřího Mahena v Brně, p. o. V knihovně probíhalo mapování možností knihovny v oblasti integrace cizinců spolu s návrhem možných opatření a aktivit, dále probíhala spolupráce interkulturních pracovníků na projektových aktivitách knihovny. Město Brno se zároveň věnovalo dalšímu rozvoji interkulturní práce s vietnamskou komunitou zaměřenou na podporu školských zařízení.

Břeclav: Integrace cizinců ve městě Břeclavi 2

Součástí projektu byla výuka českého jazyka pro cizince. Dne 10. 9. 2021 se konala volnočasová akce Festival národních kuchyní, kde byly prezentovány zahraniční kuchyně. Zorganizován byl mezinárodní fotbalový turnaj, který se konal dne 2. 10. 2021 a účastnily se ho čtyři týmy. V období 22. 7. 2021 až 26. 8. 2021 probíhala akce Mezinárodní filmové léto.

Česká Lípa: Podpora integrace cizinců města Česká Lípa v roce 2021

Do projektu se zapojilo 5 základních škol a 3 mateřské školy, kde je nejvyšší koncentrace dětí a žáků s odlišným mateřským jazykem, Základní umělecká škola se sídlem v České Lípě a Českolipská univerzita třetího věku. V rámci projektu byli zajištěni asistenti pedagogů, kteří se individuálně věnovali žákům s odlišným mateřským jazykem. Realizováno bylo rovněž doučování českého jazyka pro cizince po běžné výuce v malé skupině a letní prázdninový kurz intenzivní výuky českého jazyka pro cizince. Pedagogové absolvovali odborný kurz výuky češtiny pro cizince.

Havlíčkův Brod: Sociální začleňování na území města Havlíčkův Brod XIII.

V rámci projektu probíhala výuka českého jazyka pro děti cizinců na dvou místních základních školách a na třech mateřských školách. Výuky se účastnilo 64 žáků. Realizován byl i kurz ČJ pro dospělé cizince.

Navštěvovalo ho 16 cizinců. Kurz probíhal ve dvou skupinách, když byl rozdělený na pokročilé a na začátečníky.

Mladá Boleslav: Podpora integrace cizinců ve statutárním městě Mladá Boleslav pro rok 2021

Město Mladá Boleslav realizovalo svůj první projekt. V rámci projektu byly vytvořeny pozice Koordinátorů integrace dětí cizinců, kteří prostřednictvím Individuálních integračních plánů napomáhali asistovat při integraci dětí do běžného života. Zřízeny byly nové komunikační kanály pro cizince (profily na sociálních sítích a knihovny pro děti cizinců). Uspořádala se informační konference pro cizince v Mladé Boleslavi.

Pardubice: Podpora integrace cizinců – Pardubice 2021

Projekt realizovalo statutární město Pardubice ve spolupráci s 5 základními a 6 mateřskými školami. Každá ze škol zapojených do projektu realizovala samotné podprojekty, které byly vždy orientované na zlepšení a rozšíření výuky českého jazyka pro děti cizinců. Jejich počet v posledních letech v Pardubicích zásadně narůstal. Služeb projektu využilo 154 žáků cizinců v ZŠ a 70 dětí cizinců v MŠ.

Plzeň: Podpora integrace cizinců na lokální úrovni v roce 2021

Hlavní náplní tohoto tradičního projektu byla opět široká škála jazykových kurzů českého jazyka pro dospělé cizince i děti cizinců různých jazykových úrovní. Zorganizována byla opět Letní intenzivní jazyková škola pro děti. Úspěšně byla zorganizována multikulturní akce *Pohádková zahrada*, kterou navštívilo okolo 2000 lidí. Ve spolupráci s Pedagogickou fakultou ZČU v Plzni byl realizován vzdělávací program pro pedagogy zaměřený na specifika výuky českého jazyka jako cizího jazyka. Ten měl stejně jako v roce 2020 celkem 10 účastníků.

MČ Praha 3: Praha 3 – Společné soužití

V rámci projektu byly realizovány kurzy českého jazyka pro dospělé cizince, které byly z důvodu omezení souvisejících se šířením infekčního onemocnění covid-19 realizovány v online prostředí. Kurzů se celkem účastnilo 33 osob. Probíhala rovněž výuka češtiny pro děti cizinců. Realizovány byly letní kurzy českého jazyka pro děti předškolního věku a žáky základních škol. V neděli 5. 9. 2021 se v parku Parukářka uskutečnil již desátý ročník kulturně společenské akce pro rodiny s dětmi z řad cizinců a majority s názvem „Poznejme se, sousedé“, které se účastnilo 300 dětí a 500 dospělých.

MČ Praha 4: Žijeme na čtyřce společně 2021

Projekt znovu zahrnoval širokou škálu aktivit. Konala se setkání pedagogů, kterých se účastnili i zástupci neziskových organizací věnující se práci s cizinci. Jednotlivá setkání měla kolem třiceti účastníků. Pět učitelů navštěvovalo dvousemestrální zdokonalovací kurz k výuce češtiny jako cizího jazyka, který pořádal ÚJOP UK. Realizovány byly odborné workshopy pro učitele základních škol o výuce ČJ dětí cizinců. Pro zájemce ze široké i odborné veřejnosti byly realizovány prohlídky tržnice Sapa s odborným výkladem.

MČ Praha 5: Podpora vzdělávacích a sociokulturních aktivit směřujících k integraci cizinců v roce 2021 na území městské části Praha 5

Hlavní aktivitou projektu bylo doučování českého jazyka v mateřských a základních školách, které probíhalo na 3 MŠ a 6 ZŠ s účastí 128 dětí cizinců. Probíhalo i pravidelné doučování českého jazyka pro cizince, které navštěvovalo 69 cizinců. Důležité informace pro cizince byly na internetových stránkách této městské části přeloženy do anglického jazyka, ukrajinštiny, ruského jazyka a vietnamštiny.

MČ Praha 7: Podpora integrace cizinců na území MČ Praha 7 v roce 2021

Nejvýznamnější aktivitou projektu bylo pravidelné doučování českého jazyka dětí-cizinců na mateřských a základních školách. Doučování se účastnilo 70 dětí, což je výrazně méně než v letech před příchodem pandemie covid-19. Pokles byl dán vynuceným přechodem výuky do online prostředí. Realizován byl i intenzivní prázdninový kurz českého jazyka žáků cizinců, který navštěvovalo 11 dětí. Probíhal i kurz českého jazyka pro dospělé cizince, do kterého se zapsalo 25 cizinců.

MČ Praha 9: Integrace cizinců na MČ Praha 9

V rámci projektu se dne 28. 8. 2021 se uskutečnila již tradiční velmi populární akce Barevná devítka, kterou navštívilo kvůli nutnosti dodržení protiepidemických opatření necelých 3 000 osob. O akci informovaly deníky Metro a Právo a televizní stanice TV Praha.

MČ Praha 11: Integrace cizinců v MČ Praha 11

Proběhl šestý ročník tohoto projektu. Jeho součástí byl příměstský tábor pro děti cizinců a české děti, který měl za cíl zlepšit jejich vzájemné porozumění a znalosti českého jazyka u cizinců. Účastnilo se ho celkem 29 dětí, z toho 16 českých dětí a 13 dětí cizinců. Realizována byla výuka českého jazyka pro děti-cizince v mateřských a základních školách. Probíhala na pěti MŠ a dvou ZŠ. Zlepšit komunikaci a informovanost vietnamské komunity se úspěšně snažila interkulturní pracovníce, která navázala kontakt s 58 klienty.

MČ Praha 12: Integrace cizinců MČ Praha 12 – rok 2021

V rámci projektu byly Integračním centrem Praha uskutečněny kurzy českého jazyka pro dospělé cizince a děti cizinců. Během letních prázdnin proběhl příměstský tábor. Součástí projektu bylo i doučování českého jazyka v mateřských školách pro děti cizinců, kterého využilo 52 dětí cizinců. Realizován byl volnočasový klub Spektrum, který umožňoval dětem cizinců pomocí her si opakovat, procvičovat a prohlubovat učivo jazyka i strategické myšlení, matematické dovednosti a logiku.

MČ Praha 13: Společná adresa – Praha 13

Zorganizován byl již dvanáctý ročník tohoto projektu. V jeho rámci probíhalo doučování českého jazyka pro děti cizinců na sedmi mateřských školách a třech základních školách. Celkem se ho účastnilo skoro 300 dětí. Uskutečnily se rovněž dva prázdninové kurzy českého jazyka pro děti cizinců, kterých se zúčastnilo 38 žáků. Na pobočkách Městské knihovny dobrovolníci i z řad cizinců doučovali děti cizinců. V době nepříznivé epidemiologické situace výuka probíhala online. Zorganizována byla i výuka českého jazyka pro dospělé cizince, která částečně probíhala online formou, a navštěvovalo ji 55 cizinců. Dva místní učitelé v rámci projektu navštěvovali dvousemestrální zdokonalovací kurz ČJ jako cizího jazyka, který pořádá ÚJOP UK.

MČ Praha 14: Podpora integrace cizinců v MČ Praha 14 v roce 2021

Realizováno bylo 7 seminářů socio-kulturní orientace, kterých se účastnilo 82 cizinců. Znovu probíhala terénní sociální práce, během níž došlo k 1003 kontaktům s klienty. Uskutečnily se jazykové kurzy českého jazyka různých jazykových úrovní pro dospělé cizince, a i pro děti cizinců. Na základních a mateřských školách probíhalo rozsáhlé doučování českého jazyka pro děti cizinců, které navštěvovalo více než 200 žáků. Informovanost cizinců byla zajišťována pomocí zveřejňování informací v ruštině, vietnamštině a angličtině na sociálních sítích.

MČ Praha 17: SPOLEČNĚ NA 17“ – 2021

V rámci projektu bylo realizováno doučování ČJ pro děti cizinců navštěvující ZŠ. Konaly se multikulturní workshopy na mateřských školách, které byly zaměřené na Rusko, Ukrajinu, Vietnam, Sýrii, Kubu, Slovensko, Egypt, Itálii a Norsko. Navštívilo je skoro 80 dětí. Zorganizován byl rovněž multikulturní workshop „Ochutnejte Ukrajinu“ se zaměřením na sociokulturní odlišnosti tohoto státu. Účastnilo se jej přibližně 140 žáků. Byla přeložena část webových stránek této městské části do arabštiny.

Hlavní město Praha: Praha - metropole všech 2021

MHMP realizoval svůj první projekt v rámci tohoto dotačního řízení. Projekt umožnil MHMP prohloubit a rozšířit spolupráci v oblasti integrace cizinců s odborníky z nestátního sektoru. V rámci projektu bylo mimo jiné nově vytvořená a graficky zpracovaná Koncepce MHMP v oblasti integrace cizinců a byla rovněž přeložena do angličtiny.

MČ Praha Libuš: Podpora integrace na území MČ Praha Libuš v roce 2021

Součástí projektu byla výuka ČJ pro děti cizinců a dospělé cizince. Realizována byla tradiční multikulturní akce Jablkobraní. Tu navštívilo 2500 účastníků. Zajištěno bylo společné vzdělávání pedagogů v ZŠ Meteorologická, kde je velké procento žáků tvořeno dětmi cizinců.

Vyšší Brod: Letní tábor a informační aktivity v rámci integrace Vietnamců

V rámci projektu se uskutečnil ve dnech 15. – 21. srpna 2021 pobytový letní dětský tábor nazvaný „Hrátky s češtinou“. Vytvořena byla 4 integrační videa. První tři videa se týkají základních informací o nástupu do místní základní a mateřské školy. Dohromady mají tyto tři videa přes 1400 zhlédnutí na kanále YouTube. Cílovým publikem je především dospělá vietnamská populace.

Žatec: Integrace cizinců Žatec 2021

V rámci projektu bylo realizováno doučování českého jazyka pro děti s odlišným mateřským jazykem studující základní školu. Osvědčilo se doučování individuální, o tuto aktivitu byl velký zájem. Uskutečnil se příměstský tábor, který proběhl v termínu 16. – 20. 8. 2021. Akci zajistily dvě lektorky, včetně přípravy a realizace. Tábora se účastnila i logopedka.

2.1.3 Podpora projektů nestátních neziskových organizací

Ministerstvo vnitra realizovalo v roce 2021 dotační titul „Integrace cizinců 2021“ zaměřený na podporu integrace cizinců ze třetích zemí nestátními neziskovými organizacemi a veřejnými výzkumnými institucemi. Bylo možné jeho prostřednictvím žádat o dotaci na projekty v těchto oblastech:

- vzdělávání pracovníků státní správy (mimo jiné pracovníků oddělení pobytu OAMP) či samosprávy,
- realizací projektů zaměřených na poskytování předodjezdových informací, adaptačně-integračních kurzů a podpory lepší orientace cizinců na pracovištích OAMP,
- přímou asistenci cizincům na odděleních pobytu cizinců OAMP:
- streetwork v prostředí cizinců nebo/a vzdělávání streetworkerů,
- podporu integračních aktivit založených na vlastní aktivitě cizinců,
- výzkum postavení žen-migrantek ve společnosti nebo/a výzkum v oblasti integrace cizinců, sledování a tvorba indikátorů integrace,
- aktivity zaměřené na informování hostitelské společnosti o oblasti integrace cílové skupiny.

Prostřednictvím tohoto dotačního titulu MV v roce 2021 podpořilo 17 projektů celkovou částkou 22 964 926 Kč.

2.1.3.1 Přehled projektů nestátních neziskových organizací v roce 2021

Diecézní charita České Budějovice: Asistenční služby poskytované cizincům na pracovišti OAMP České Budějovice IX.

V rámci projektu interkulturní pracovnice poskytovala na OAMP základní poradenství, tlumočila (RJ) a pomáhala s vyplňováním formulářů. Cizinci získali lepší orientaci ve svých právech a povinnostech, usnadnilo se tak jednání s pracovníky MVČR při zajišťování jejich legálního pobytu v ČR. Služeb interkulturní pracovnice v roce 2021 využilo celkem 2 311 klientů. Zorganizovány byly i jazykové kurzy ČJ pro cizince. Pravidelných kurzů češtiny pro dospělé se v roce 2021 účastnilo celkem 38 osob. Intenzivního kurzu se zúčastnilo 10 osob. Do jazykového kurzu pro děti docházelo 13 účastníků.

Arcidiecézní charita Praha: Zapojení streetworkerů z řad cizinecké komunity do integrace cizinců

V rámci projektu probíhala asistence na dvou odděleních pobytu cizinců MVČR – Praha- Žukovského a Praha-Cigánkova. Byla realizována sociálními pracovníky a pracovníky v sociálních službách ve spolupráci s právníkem, terénními pracovníky a tlumočníky. Cílem asistencí na OPC bylo pomoci cizincům při zorientování se v pobytové agendě, v prostorách a chodu pracoviště. Nejčastěji se jednalo o pomoc při vyplnění formulářů, kontrolu dokládaných dokumentů, kompletaci žádostí a nutných příloh, konzultaci rozhodnutí, tlumočení atd. Asistence na OPC MVČR byla poskytnuta 3558 klientů během 4720 intervencí. Zorganizována byla i terénní práce. Cizincům byly během terénní práce předávány také letáky s informacemi o službách projektu v různých jazykových mutacích. Terénní práce probíhala na území Prahy a Středočeského kraje.

Diecézní charita Brno: Asistenční služby na Oddělení pobytu cizinců Jihomoravský kraj VII.

Cizincům bylo v rámci projektu poskytováno základní sociální a právní poradenství, zároveň i případné tlumočení na přepážce pracoviště oddělení pobytu cizinců Jihomoravského kraje. V rámci projektů byly cizincům poskytnuty komplexní informace ohledně pobytové problematiky. Služby projektu využilo 12347 cizinců, což je o 17,25 % více než v roce 2020. Celkem proběhlo 12669 setkání s klienty v rozsahu 3 168 hodin.

Slovo 21: Vítejte v České republice 2021

Cílem projektu bylo podpořit kvalitní integraci cizinců ze třetích zemí formou adaptačně-integračních kurzů (AIK). Na základě legislativních změn (novela zákona o pobytu cizinců na území České republiky) mají vybrané skupiny cizinců ze třetích zemí od 1. 1. 2021 povinnost absolvovat AIK v průběhu 12 měsíců od nabytí právní moci rozhodnutí o získání dlouhodobého nebo trvalého pobytu podle § 66 a § 67. Projekt byl klíčovou složkou systému především v oblasti metodiky, supervize, propagace, výcviku lektorů a tlumočnicků. V jeho rámci byly zorganizovány čtyři pětidenní školení lektorů, kde bylo proškoleno 39 osob. Bylo rovněž zorganizováno 6 školení pro nové tlumočníky, kterých se účastnilo 42 tlumočnicků.

Diecézní katolická charita Hradec Králové: Podpora integrace cizinců 2021

V rámci projektu poradenských byla poskytována pro cílovou skupinu asistence pracovníků na regionálním pracovišti OAMP v Hradci Králové. Sociální pracovnice dvakrát týdně v úředních hodinách (pondělí, středa) zajišťovala informační činnost, poskytovat poradenské služby a přímou asistenci pro cizince, kteří navštěvovali pracoviště OAMP. Asistenční služby napomáhaly snadnější komunikaci a pochopení správního řízení. Za období realizace projektu byly poradenské služby poskytnuty celkem 268 osobám cílové skupiny. Realizovány byly i multikulturní aktivity dle harmonogramu. Cílem těchto aktivit bylo vzájemné propojení cizinců žijících v regionu s majoritní společností. Celkem se jich účastnil 627 osob.

Charita Česká republika: Infolinka v mongolském, vietnamském a ukrajinském jazyce

Prostřednictvím projektu byla poskytována telefonická a internetová informační linka, která poskytovala informace a tlumočení ve vietnamském, mongolském a ukrajinském jazyce. Cílovou skupinou projektu byli občané Vietnamu, Ukrajiny a Mongolska republiky. Kvantitativním cílem projektu bylo prospět minimálně 1 300 cizincům z cílové skupiny. Tento cíl byl splněn, neboť v roce 2020 poskytl službu celkem 1 812 kontaktům.

Most pro: Informační středisko pro cizince

V rámci projektu byly poskytovány asistenční služby na pobočce OAMP v Pardubicích. Jedná se o tlumočení, pomoc při vyplňování formulářů apod. V případě složitějších dotazů jsou cizinci odkazováni na poradnu pro cizince Most pro o.p.s. v sídle organizace a dále informováni o dalších službách organizace. Tlumočení na OAMP je zdarma poskytováno rodilými mluvčími v mongolském, ruském, vietnamském a anglickém jazyce. Poskytnuto bylo 2828 asistencí a tlumočení. Součástí projektu bylo i právní a sociální poradenství pro cizince poskytované v sídle organizace Most pro. Využilo ho 497 cizinců. Cizinci byli informováni i přímo v místech jejich bydliště, když bylo realizováno celkem 28 výjezdů do terénu s celkem 1490 kontakty.

Diecézní charita Plzeň: Asistenční služby na pracovišti OAMP MV ČR v Plzni VII.

Cílem projektu bylo poskytování odpovědných a komplexních služeb přímo na pracovišti OAMP v Plzni. Cizincům se pomáhalo při vyřizování pobytových oprávnění a zároveň se vedli k samostatnosti a nezávislosti, aby si mohli vyřídit své záležitosti sami. Za rok 2021 byly služby projektu poskytnuty 869 cizincům.

Poradna pro integraci: Asistence cizincům ze třetích zemí na pracovištích OAMP v Ústeckém kraji

Prostřednictvím projektu byla poskytována přímá asistence a poradenství cizincům ze třetích zemí na odděleních pobytu cizinců OAMP v Ústí nad Labem a Chomutově, v kanceláři Poradny pro integraci v Ústí nad Labem a v terénu (v rámci streetworku), v místech s vyšší koncentrací cílové skupiny a v cizineckých komunitách na území celého Ústeckého kraje. Služby projektu využilo 879 klientů.

Výzkumný ústav práce a sociálních věcí: Intergenerační rozdíly ohledně mezikulturního povědomí a interkulturní komunikační kompetence u dospělé populace Ukrajinců a Rusů žijících na území Hlavního města Prahy

Prostřednictvím tohoto výzkumně zaměřeného projektu byly zmapovány vybrané aspekty mezikulturního vědomí a interkulturní komunikační kompetence u státních příslušníků Ruské federace a Ukrajiny jako podskupiny cizinců z třetích zemí, zejména kulturní hodnoty a mezikulturní povědomí, právní povědomí či identifikovány intergenerační rozdíly. Výzkumu se účastnilo 1001 respondentů, kteří se zúčastnili terénního dotazníkového šetření a 51 respondentů cílové skupiny, kteří se účastnili polostrukturovaných hloubkových rozhovorů v rámci kvalitativního výzkumu.

INFO-DRÁČEK: Tady jsem doma

V rámci projektu byl realizován jazykové kurzy ČJ různého stupně pokročilosti pro vietnamskou komunitu. Jazykových kurzů se celkově účastnilo 51 osob. Výhodou realizace projektu je umístění učebny přímo v areálu tržnice Sapa a účastníci mohou po ukončení pracovních povinností navštěvovat hodiny kurzů.

Výzkumný ústav práce a sociálních věcí: Integrace cizinců z třetích zemí v ČR

Cílem projektu byl průběžný monitoring integračních procesů pomocí vypracovaných a osvědčených nástrojů a metodik za účelem zajištění podkladů pro hodnocení průběhu a účinnosti integrace cizinců ze třetích zemí v ČR. Projekt navázal na předchozí projekty realizované od roku 2009, čímž přispěl k zajištění nezbytné kontinuity dosavadních výstupů pro MV. Pravidelná aktualizace již vytvořené Soustavy kvantitativních a kvalitativních indikátorů významně přispěla k měření dopadů integračních opatření a k řízení a plánování další integrace cizinců ze třetích zemí v ČR.

CIC: Asistence na pracovištích OPC OAMP ve Středočeském kraji 2021

Asistence na OAMP na pracovištích OAMP v Kladně a Kutné Hoře probíhala v rámci registrované sociální služby odborného sociálního poradenství. Těžiště asistence na OPC pak bylo v odborném sociálním poradenství cizincům v pobytových otázkách a se správním řízením, pomoc s vyplněním a asistence při projednávání na přepážce. Služeb projektu využilo na pracovišti OAMP Kladno 430 klientů a na OAMP Kutná Hora 231 klientů.

Poradna pro integraci. Barevná planeta 21. ročník

Prostřednictvím projektu byl realizován již 21. ročník festivalu BAREVNÁ PLANETA, který se uskutečnil v sobotu 11. září 2021 v centru Ústí nad Labem v Městských sadech. Festival navštívilo okolo 5 000 návštěvníků z celé České republiky, kteří se mohli potkat s dalšími zhruba 250 cizinci, kteří se akce zúčastnili. Na přípravě festivalu spolupracovalo zhruba 100 cizinců zde žijících a vystoupilo přes 60 účinkujících z 20 různých zemí. Jedná se o jedno z největších setkání s cizinci v ČR. Byly předvedeny i amatérské soubory, které vznikly z řad cizinců na území ČR.

Slovo 21: Rodina od vedle 2021

Jedná se o projekt bourající vzájemné bariéry a potírající předsudky, ať už ze strany Čechů vůči cizincům, či naopak. Je to jedinečný integrační projekt, který probíhá na individuální úrovni a formou zážitku. Projekt Rodina Odvedle 2021 byl realizován formou setkání rodin Čechů a cizinců u společného oběda. V roce 2021 se uskutečnilo 30 setkání, do kterých se celkem zapojilo celkem 187 osob.

Člověk v tísní: Jak se z „oni“ stane „my“? Integrace srozumitelně pro mladou generaci

Cílem projektu bylo vytváření prostoru pro vyváženou debatu o integraci a migraci opřenou o fakta a přímou zkušenost se specifickým zacílením na mladé lidi, kterým srozumitelně přiblížíme téma procesu integrace cizinců ze třetích zemí do české společnosti a vzájemné soužití majority a nově příchozích. V rámci projektu byly realizovány vzdělávací bloky s názvem Labyrint migrace pro vzdělavatele mladých lidí ve věku 15-35 let, kterých se účastnilo 18 pedagogů. Probíhal i semestrální kurz „Novinář a menšinová témata - Média a migrace“ pro studenty žurnalistiky a mediálních studií na FSV UK, který navštěvovalo 18 studentů.

InBáze: Vlastní aktivitou k integraci

Cílem projektu bylo podpořit integrační aktivity založené na vlastní iniciativě a aktivitě cizinců z řad cílové skupiny. Bylo toho dosaženo pomocí realizace komunitních programů a služeb pro cizince a veřejnost, čímž bude podpořena integrace osob z odlišného sociokulturního prostředí v Praze. V rámci projektu bylo podpořeno 128 osob.

2.1.4 Posílení informovanosti

Pro úspěšnou integraci cizinců je potřebné, aby měli cizinci dostatek informací. Je tak nezbytně nutné zprostředkovávat cizincům informace týkající se náležitostí legálního pobytu, zaměstnávání, či podnikání a seznamovat je se základními hodnotami a pravidly soužití v ČR. Rovněž je velmi důležité poskytnout cizincům kontakty na organizace, které poskytují cizincům podporu a pomoc a omezit tak riziko závislosti cizinců na zprostředkovatelích.

Cizincům jsou informace poskytovány ve třech fázích, a to předodjezdové informace, informace pro nově příchozí cizince a kurzy pro cizince s dlouhodobým či trvalým pobytem. V před migračním období jsou cizincům v jejich zemi původu poskytovány online základní informace o podmínkách pobytu v ČR spolu s upozorněním na případná rizika spojená s nedodržováním zákonů. Pro tyto účely je určena elektronická příručka „Příští zastávka – ČR“. Nově příchozím cizincům jsou zprostředkovávány informace týkající se jejich práv a povinností, místních poměrů a základních zvyklostí, dále jsou seznámeni s právním řádem, systémem institucí a úřadů, s historií a politickým uspořádáním státu. Tyto informace jsou poskytovány prostřednictvím adaptačně-integračních kurzů „Vítejte v ČR“. Od 1. 1. 2021 je absolvování adaptačně-integračního kurzu pro vybrané skupiny cizinců ze třetích zemí povinné. Bylo proto realizováno nové dotační řízení pro nestátní neziskové organizace a vyšší územní samosprávné celky „Adaptačně-integrační kurzy“. To je určeno na zajištění kurzů v Ústeckém kraji, hl. m. Praze, Jihomoravském kraji a Královéhradeckém kraji. Ve zbylých krajích jsou organizátorem kurzů Centra na podporu integrace cizinců provozovaná Správou uprchlických zařízení Ministerstva vnitra.

Cizinci s dlouhodobým či trvalým pobytem mohou využít kurzů socio-kulturní orientace. Informace týkající se procedur a postupů při vyřizování pobytových záležitostí pak obsahuje instruktážní video a elektronický leták „Jak na to?“. Na některých pracovištích OAMP jsou pak cizincům poskytovány asistence při vyřizování pobytových záležitostí.

Potřebné informace mohou cizinci dohledat také na internetových stránkách Ministerstva vnitra, v sekci Služby pro veřejnost – Informace pro cizince. OAMP v roce 2021 i nadále poskytoval služby telefonické informační linky pro cizince.

2.1.5 Účast cizinců na veřejném a politickém životě

V ČR sice regionální a místní samosprávy nezřizují poradní orgány cizinců, ale cizinci jsou v řadě míst aktivními členy poradních a jiných orgánů (např. platform) a pracovních skupin krajů i municipalit. Členství v těchto orgánech a uskupeních dává cizincům možnost podílet se na vytváření komunitních plánů a integračních strategií daných míst. Touto formou se cizinci mohou přímo zapojit do rozhodování o věcech veřejných na krajské a místní úrovni a podílet se tak na tvorbě veřejné politiky.

Cizinci se aktivně účastní činnosti občanského sektoru. Pracují v rámci Center na podporu integrace cizinců, jsou členy platform (např. regionální poradní platforma hl. m. Prahy) a účastní se činnosti NNO, především jako pracovníci, asistenti, tlumočníci či dobrovolníci NNO či Center. Některé z NNO jsou přímo organizacemi cizinců žijících v ČR. Cizinci se rovněž aktivně podílí na realizaci integračních projektů obcí. Zástupci cizinců především druhé generace participují na diskusních setkáních s představiteli samospráv a jiných institucí o situaci, problémech a vztazích na místní úrovni.

2.1.6 Zkouška z českého jazyka pro účely povolení trvalého pobytu na území ČR

Zkouška z českého jazyka na úrovni A1 byla jednou ze zákonem stanovených podmínek pro získání povolení určitých druhů trvalého pobytu již od roku 2009. Od 1. 9. 2021 došlo k navýšení úrovně zkoušky z českého jazyka pro trvalý pobyt z úrovně A1 na A2 dle Společného evropského referenčního rámce pro jazyky, přičemž během září a října ještě probíhalo intenzivní zkoušení českého jazyka úrovně A1. První termín pro zkoušku úrovně A2 proběhl v listopadu 2021. Realizaci Systému výuky českého jazyka a zkoušek pro cizince je pověřeno MŠMT ve spolupráci s MV.

První pokus u zkoušky cizincům nadále proplácí MV, a to formou Poukazů na bezúplatnou zkoušku z českého jazyka pro účely povolení trvalého pobytu na území ČR, které jsou vydávány na pracovištích OAMP. V případě, že cizinec u zkoušky napoprvé neuspěje, hradí si další pokusy již z vlastních prostředků.

Od června 2021 byla spuštěna webová stránka ke zkoušce A2 <https://cestina-pro-cizince.cz/trvaly-pobyt/a2>, která v průběhu roku 2022 postupně nahradí webovou stránku ke zkoušce A1: <https://cestina-pro-cizince.cz/trvaly-pobyt/a1/>. Tato nová webová stránka ke zkoušce úrovně A2 je dostupná v 6 jazykových mutacích.

Pro účely získání státního občanství ČR je zákonem stanovena mj. povinnost složit zkoušku z českého jazyka na úrovni B1.

2.1.7 Integrace a podpora bezpečnosti obyvatel

Základním současným koncepčním materiálem, z kterého aktivity MV a PČR v oblasti policejní práce s menšinami vycházejí, je *Strategie pro práci Policie ČR ve vztahu k menšinám pro období do roku 2020* (dále jen „Strategie“) a *Akční plán do roku 2020* k této Strategii. Tato navazuje na předchozí strategické dokumenty Ministerstva vnitra týkající se činnosti policie ve vztahu k menšinám a zohledňuje aktuální vývoj a měnící se společenské podmínky. Mezi hlavní cíle pro toto období bylo identifikováno zvyšování důvěry mezi PČR a příslušníky menšin a prohlubování odborných kompetencí příslušníků PČR pro práci s menšinami. Podpora vzdělanosti a zkvalitnění podmínek pro výkon činnosti na úseku menšin, mezi které řadíme rovněž osoby nebo skupiny ohrožené sociálním vyloučením a cizince, patří mezi oblasti, kterým je věnována zvýšená pozornost.

V roce 2021 došlo vzhledem k délce trvání strategie a vzhledem k dopadům pandemie nemoci covid-19 k prodloužení platnosti Strategie do roku 2021, respektive do přijetí nové Strategie prevence kriminality v České republice na léta 2022–2027. V ní bude problematika práce PČR ve vztahu k menšinám součástí

Strategického cíle D – Komplexní a koordinovaný přístup k bezpečnosti v rizikových lokalitách, práce Policie ČR ve vztahu k menšinám.

Současně v roce 2021 vykonávala svoji činnost pracovní skupina pro bezpečnost při Radě vlády pro záležitosti romské menšiny, kde jako zástupci jsou nominováni rovněž zástupci odboru prevence kriminality MV a ředitelství služby pořádkové policie PP ČR.

V roce 2021 bylo vzhledem k protiepidemickým opatřením uskutečněno pouze jedno dvoudenní pracovní setkání zástupců MV - OPK, PČR, pracovní skupiny pro bezpečnost Rady vlády pro záležitosti romské menšiny a krajskými romskými koordinátory. Ostatní aktivity musely být vzhledem k protiepidemickým opatřením ve fyzické podobě zrušeny, a byly částečně nahrazeny formou video přenosů mezi MV a PČR.

2.2 MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ

Ministerstvo práce a sociálních věcí (dále jen „MPSV“) v průběhu roku 2021 plnilo v oblasti integrace cizinců úkoly jemu zadané *Postupem při realizaci aktualizované Koncepce integrace cizinců - Ve vzájemném respektu v roce 2021* a schválené usnesením vlády č. 1352 ze dne 21. prosince 2020.

Prioritou MPSV v oblasti integrace cizinců je zajištění a posílení ekonomické a sociální soběstačnosti cizinců na území České republiky (dále jen „ČR“), a proto MPSV zohledňuje aspekty integrace cizinců při vytváření a úpravě politik ve své gesci.

2.2.1 Zvyšování informovanosti

Webové stránky **Cizinci.cz** (<http://www.cizinci.cz>) slouží jako komplexní zdroj informací o integraci cizinců v ČR a zahraničních souvislostech především pro odborníky ze státní správy, samosprávy, nestátních neziskových organizací, osoby pracující s cizinci, ale i pro veřejnost a cizince samotné. Stránky, jejichž provoz je zajišťován MPSV, společně spravují MPSV a Ministerstvo vnitra (dále jen „MV“).

V roce 2021 byla dále rozšiřována sekce věnovaná cizím státním příslušníkům, která přehledně a ve srozumitelné formě zprostředkovává informace vztahující se k základním oblastem života v ČR, pomáhá uživatele propojit s relevantními organizacemi a institucemi, poskytuje i specifické informace vztahující se k bydlení, vzdělávání, zaměstnání, pobytovým oprávněním, zdraví a sociálním službám, a to vše s přímým kontaktem na příslušné instituce. Orientaci v těchto tématech vnímáme v rámci procesu integrace jako klíčovou. Zároveň byla přidána nová sekce určená zaměstnavatelským subjektům, aktuálně obsahuje základní postupy související se zaměstnáváním cizích státních příslušníků, odkazy na relevantní formuláře, v přípravě je rozšíření sekce s ohledem na pobytové tituly a druhy pracovněprávních vztahů. V roce 2021 probíhala dále průběžná aktualizace v návaznosti na legislativní změny v příslušných oblastech, aktuální dění a neméně také dynamický vývoj v souvislosti s pandemií koronaviru. K významnému rozšíření webu Cizinci.cz došlo v roce 2021 také zpřístupněním anglické a ruské jazykové verze stránek, a to ve všech tematických podstránkách.

Na integrovaném **Portálu MPSV** (<https://www.mpsv.cz>) byly v průběhu roku 2021 pravidelně aktualizovány obecné informace týkající se podmínek zaměstnávání cizinců na území ČR v sekci „Zahraniční zaměstnanost“ (<https://www.mpsv.cz/web/cz/zahranicni-zamestnanost>). V anglické verzi webu jsou dále zveřejňovány a aktualizovány texty sjednaných mezinárodních smluv o sociálním zabezpečení, které umožňují cizincům získat informace zejména o zhodnocení jejich dřívějšího pojištění v důchodových nárocích (<https://www.mpsv.cz/web/en/social-security-of-migrants>). Podrobné informace, včetně návodů a formulářů, jsou pak zveřejněny na webových stránkách České správy sociálního zabezpečení.

Průběžnými aktualizacemi v návaznosti na legislativní změny procházely v roce 2021 i webové stránky **Práce v České republice** (<http://www.praceceskerepublice.cz>) sloužící jako interaktivní průvodce, který srozumitelným způsobem informuje cizí státní příslušníky o českém trhu práce v širších souvislostech. Obsah nabízí uživateli vodítko při řešení základních životních situací souvisejících s uplatněním na českém trhu práce

a zohledňuje přitom tři základní výchozí situace: cizinec zamýšlí přicestovat do ČR za prací, cizinec v ČR již pracuje a potřebuje podrobnější informace k zaměstnání stávajícímu a případně změně zaměstnání, a poslední situaci, kdy cizinec pobývající v ČR zaměstnání teprve hledá. Stránky mají sloužit jako nástroj pro komplexní orientaci cizinců na českém trhu práce. Kromě shromáždění kompletních informací je přidána hodnota stránky ve zjednodušeném jazyku, který uživatelům srozumitelněji zprostředkovává poměrně složitou problematiku zaměstnávání cizinců v ČR, dále v existenci vysvětlivek některých zásadních pojmů, které mohou mít v některých kulturách posunutý význam anebo zcela chybět (např. sociální zabezpečení, mateřská dovolená). Obsah webové stránky je k dispozici ve třech jazykových verzích (češtině, ruštině a angličtině), aktuálně je pod záštitou European Employment Authority (dále jen „ELA“) připravována verze v ukrajinštině.

MPSV připravilo v roce 2021 informační kampaň pro zahraniční pracovníky, kteří již pracují nebo mají zájem v ČR pracovat. Cílem kampaně je zvýšit povědomí o pracovních právech a zabránit pracovnímu vykořisťování zahraničních pracovníků. Kampaň nese název „*Informovaná migrace = bezpečná migrace. Nebud' me lhotejnji k pracovnímu vykořisťování*“. Informační materiály poskytují informace o pracovních právech a povinnostech zaměstnavatelů a zaměstnanců v České republice, upozorňují na možné nekalé praktiky a pomohou zahraničním pracovníkům při vyhledávání informací a kontaktů na příslušné organizace, které jim poskytnou bezplatnou pomoc. Letáky jsou k dispozici na: <https://www.mpsv.cz/web/cz/pracovni-vykoristovani> a na <https://www.cizinci.cz/web/cz/informovana-bezpecna-migrace>. Byly šířeny zejména ve spolupráci s bulharskou a rumunskou ambasádou v Praze, které zajistily distribuci materiálů přímo jejich možným příjemcům v Bulharsku a Rumunsku. Do distribuce se zapojil i neziskový sektor, aby tak šířil leták v rámci cílové skupiny v ČR.

MPSV se dále zapojilo do celoevropské kampaně s názvem [#Rights4AllSeasons](#), kterou zastřešovala evropská instituce ELA. Cílem bylo připomenout práva sezónních pracovníků, podpořit zaměstnavatele při plnění jejich povinností a zajistit spravedlivé podmínky zaměstnávání. Kampaň #Rights4AllSeasons probíhala po celé Evropské unii a vyvrcholila národními aktivitami v rámci „Week of Action“ od 20. do 24. září 2021.

Úřadem práce ČR (dále jen „ÚP ČR“) byl ve druhé polovině roku 2021 zpracován a zveřejněn na webových stránkách www.uradprace.cz leták Zaměstnávání cizinců, který je určen zejména pro zaměstnavatele, kteří mají zájem zaměstnávat cizí státní příslušníky, ale je využitelný i pro cizince, kteří mají o zaměstnání v České republice zájem. Leták obsahuje základní informace o možnostech zaměstnání cizinců v České republice, o druhích pracovních oprávnění a povinnostech zahraničních zaměstnanců společně s odkazy na příslušné webové stránky, které vždy obsahují podrobné informace k danému tématu. Leták je k dispozici přímo na následujícím odkazu: <https://www.uradprace.cz/web/cz/zamestnavani-cizincu>.

Odbor nepojistných sociálních dávek a Odbor zaměstnanosti a EU ÚP ČR spolupracovaly s Magistrátem hlavního města Prahy (dále jen „MHMP“), kterým byl ÚP ČR osloven ve věci zpracování informačních dokumentů k dostupnosti služeb ÚP pro cizince dle jejich pobytového statusu. Obsahem dokumentů bylo základní členění cizinců dle pobytu, původu, slovníček základních pojmů a také kontakty na podpůrné organizace nebo informační zdroje a hlavně tabulka s nároky cizinců v příslušné oblasti podle jejich pobytového oprávnění. Informační letáky jsou součástí informací pro cizince na webových stránkách MHMP [PRAHA | Metropole všech | PRAHA | Metropole všech \(metropolevsech.eu\)](#)

Jednotlivé pobočky ÚP ČR dále provádějí individuální poradenství zaměstnavatelům, cizincům i institucím, které se podílejí na práci s cizinci či zaměstnavateli - mj. informováním o příslušných sekcích na portále MPSV a dalších webových stránkách týkajících se zaměstnávání cizinců, vyvěšováním informačních letáků v prostorách budov kontaktních pracovišť, osobním poradenstvím, telefonickým poradenstvím, informováním zaměstnavatelů o možnostech legálního zaměstnání cizinců a o nutnosti plnit zákonem stanovené podmínky. Pobočky ÚP ČR mají často nastavenou úzkou spolupráci s velkými zaměstnavateli regionu.

Vzhledem k epidemiologické situaci v souvislosti s covid-19 byly v roce 2021 omezovány hromadné prezentační akce se zaměstnavateli (např. semináře nebo školení pro zaměstnavatele), poradenství bylo poskytováno spíše individuálně nebo prostřednictvím on-line setkání.

Při osobních návštěvách cizinců na ÚP ČR jsou, v případě zájmu, poskytovány kontakty na Integrovaná centra cizinců, na nástěnkách umístěných na ÚP ČR jsou k dispozici základní informace pro cizince o pracovněprávních předpisech v ČR, informace pro cizince k žádostem o trvalý pobyt. Zaměstnanci oddělení trhu práce na kontaktních pracovištích se osobně setkávají se samotnými cizinci ale pouze zřídka. Ti jsou obvykle zastupováni zejména zaměstnavateli na základě plné moci.

Česká správa sociálního zabezpečení (dále jen „ČSSZ“) kromě standardních forem poskytování informací všem klientům (call centra, klientská centra a zodpovídání cizojazyčných dotazů zaslanych na posta@cssz.cz) zabezpečuje také komplexní informace na webu ČSSZ (<http://www.cssz.cz/cz>), kde jsou průběžně aktualizovány podrobné informace o důchodovém a nemocenském pojištění, koordinaci sociálního zabezpečení, tiskopisy ad. Rozšiřován je také obsah cizojazyčných verzí webu (v angličtině, němčině a francouzštině), v r. 2021 se jednalo zejména o aktuální informace týkající se postupů ve vztahu k pandemii.

Státní úřad inspekce práce (dále jen „SÚIP“) a oblastní inspektoráty práce (dále jen „OIP“) poskytují v souladu se zákonem č. 251/2005 Sb., o inspekci práce, ve znění pozdějších předpisů, zaměstnancům i zaměstnavatelům bezúplatně základní informace a poradenství, týkající se ochrany pracovněprávních vztahů a zaměstnanosti. Poradenství je poskytováno veřejnosti formou osobní, telefonickou, případně prostřednictvím elektronické pošty. Orgány inspekce práce poskytují poradenství osobně ve vybraných dnech v 66 okresech. Informace o kontaktních místech, kde je poradenství poskytováno, jsou uvedeny na webových stránkách SÚIP. V roce 2021 provozoval SÚIP i z důvodu zvýšeného zájmu o poradenství v souvislosti s epidemií Covid - 19 bezplatnou telefonní linku, na které bylo každodenně poskytováno poradenství. V roce 2021 poskytly orgány inspekce práce pracovněprávní poradenství ve více jak 9 000 případech.

Řadu informací z oblasti pracovněprávních vztahů, bezpečnosti práce a zaměstnanosti nalezne veřejnost na webových stránkách SÚIP <https://www.suip.cz/>, které například obsahují i výstupy z kontrolní činnosti, tiskové zprávy a aktuality. Dále pak v části „Otázky a odpovědi“, jsou uvedeny nejčastější dotazy veřejnosti společně s odpověďmi na ně. V části webu „Informační letáky“ (<https://www.suip.cz/web/suip/informacni-letaky>) jsou veřejnosti k dispozici základní praktické informace z oblasti pracovněprávních vztahů a bezpečnosti práce, které jsou pravidelně aktualizovány.

Prostřednictvím webových stránek mohou zaměstnanci a občané rovněž podat podnět ke kontrole prostřednictvím elektronického formuláře. Tento formulář je rovněž k dispozici v anglickém jazyce <https://www.suip.cz/web/en/lodging-a-complaint>.

V roce 2021 prošly webové stránky SÚIP rozsáhlou úpravou, a to jak grafickou, tak obsahovou. Stránky jsou k dispozici také v anglické jazykové mutaci, přičemž tato umožňuje zahraničním pracovníkům získat základní informace o působnosti orgánů inspekce práce, platných pracovněprávních předpisech v ČR, o vyslání zaměstnanců na území ČR a jsou zde rovněž umístěny vybrané informační letáky v anglické verzi. Letáky v anglickém jazyce poskytující informace k tématům, týkajícím se například problematiky překážek v práci, rovného zacházení, vysílání pracovníků, vzniku, změn a skončení pracovního poměru, obsahují informace k dohodám o pracích konaných mimo pracovní poměr, informace o problematice nevyplacení mzdy zaměstnavatelem, pracovní době, nároku na dovolenou, proplacení cestovních náhrad, odměně za práci, ochraně osobních práv, majetku a zájmů zaměstnance, dále informace o pravidlech agenturního zaměstnávání a o nelegální práci.

Vedle stránek v anglickém jazyce je k dispozici také verze ve francouzštině, polštině, ukrajinštině, němčině, bulharštině a rumunštině. V těchto jazykových mutacích jsou k dispozici základní informace o orgánech inspekce práce a jejich kontrolní působnosti a rovněž některé vybrané informační letáky (např. Základní informace pro cizince o pracovněprávních předpisech v ČR).

2.2.2 Nástroje aktivní politiky zaměstnanosti

Uchazeči a zájemci o zaměstnání evidovaní na ÚP ČR z řad cizinců ze třetích zemí jsou zařazováni na základě svého zájmu do rekvalifikací „Český jazyk pro cizince“. Kurz Český jazyk pro cizince může pro účely rekvalifikace realizovat škola v rámci oboru vzdělání, který má zapsán v rejstříku škol a školských zařízení, nebo vysoká škola s akreditovaným studijním programem podle zvláštního předpisu.

Rekvalifikace je primárně zaměřena na výuku českého jazyka vedoucí k lepší orientaci cizince při uplatnění na trhu práce. Kurzy mohou být hrazeny z prostředků aktivní politiky zaměstnanosti (dále jen „APZ“), nebo v rámci evropských projektů. V roce 2021 se zúčastnilo v rámci projektu Vzdělávání a dovednosti pro trh práce II 18 cizinců kurzů zaměřených na český jazyk pro cizince, z toho 14 osob absolvovalo kurz formou zvolených rekvalifikací, 4 osoby formou zabezpečené rekvalifikace.

Realizace všech rekvalifikací byla v roce 2021 podstatně omezena v důsledku pandemie (vládní opatření omezující možnosti výuky).

2.2.3 Pracovní skupina pro integraci

S cílem zajistit efektivnější koordinaci agendy integrace cizinců vznikla na MPSV v roce 2016 resortní Pracovní skupina pro integraci cizinců, jejímiž členy jsou zástupci zainteresovaných odborných útvarů (z oblasti zaměstnanosti, nepojistných sociálních dávek, sociální a rodinné politiky, sociálně pojistných systémů atd.). V roce 2021 se uskutečnila dvě jednání pracovní skupiny.

V rámci prvního jednání byly členům poskytnuty informace o novinkách, které se týkají oblasti integrace cizinců, byla představena aktuální situace v oblasti migrace a zahraniční zaměstnanosti, členové byli seznámeni s Postupem při realizaci Koncepce integrace cizinců pro rok 2021 a s plněním úkolů zadaných Postupem při realizaci Koncepce integrace cizinců v roce 2020. Stěžejní část prvního jednání byla věnována evaluaci integračních projektů realizovaných ze zdrojů OPZ v programovém období 2014–2020. Zástupci Konsorcia neziskových organizací shrnuli hlavní závěry evaluace a MPSV představili klíčová doporučení ve vztahu k resortu a dalšímu programovému období. Členové pracovní skupiny doporučení akceptovali a vyjádřili se pro jejich zohlednění v nasměrování budoucích opatření v oblasti integrace cizinců.

Na druhém jednání pracovní skupiny byla stručně zmapována situace v oblasti migrace a zahraniční zaměstnanosti, stěžejním bodem programu bylo v návaznosti na předchozí jednání, jehož součástí byl závazek zlepšení informovanosti věcné sekce MPSV o tematicky souvisejících projektech a jejich výstupech, představení projektu SKILL Centrum pro cizince Jihomoravského kraje realizovaného Jihomoravským krajem ve spolupráci s městem Brnem v rámci OPZ v období 2020–2023. Projekt vznikl jako reakce na potřeby klientů – cizinců identifikované v rámci činnosti Centra pro cizince Jihomoravského kraje a interkulturních pracovníků města Brna, a zahrnuje aktivity od síťování stakeholderů, přes analýzu regionálního trhu práce a potřeb a bariér aktérů, až po práci s klienty z řad cizinců ve formě interkulturní práce, job mentoringu či např. zajišťování rekvalifikací. Svým zaměřením odpovídá projektovým záměrům sekce 4 MPSV plánovaným na další programové období⁹⁹, proto se i navazující diskuse zaměřovala na možnosti prohloubení spolupráce SKILL Centra a služeb zaměstnanosti.

2.2.4 Vzdělávání odborníků pracujících s cizinci

Pracovníci ÚP ČR, SÚIP a pracovníci v sociálních službách se průběžně účastní školení a vzdělávají se ke zdokonalení svých odborných znalostí a dovedností.

Inspektoři SÚIP zabývající se oblastí zahraniční zaměstnanosti jsou vzdělávání průběžně, a to prostřednictvím vlastních či externích vzdělávacích aktivit. Dále jsou jim na pravidelných poradách předávány aktuální

⁹⁹ Systémový projekt poskytování specializovaných služeb zaměstnanosti osobám s migrační zkušeností realizovaný prostřednictvím sítě pracovišť ÚP ČR.

informace o situaci v zahraniční zaměstnanosti a o aktuálních podmínkách a pravidlech vysílání zaměstnanců. Na každém OIP působí inspektor specialista na zahraniční zaměstnanost, který v této oblasti poskytuje ostatním inspektorům odbornou podporu.

Do oblasti vzdělávání se pozitivně promítá i dlouhodobá spolupráce orgánů inspekce práce s neziskovými organizacemi, sociálními partnery a zájmovými sdruženími. Zástupci SÚIP a OIP se pravidelně účastnili pracovních jednání, kulatých stolů, odborných diskusí a konferencí, při kterých byla zahraniční zaměstnanost jedním z nosných témat.

Příklady aktivit s účastí zástupců SÚIP nebo OIP:

- Osobní nebo on-line účast zástupců OIP na setkání regionální platformy Centra na podporu integrace cizinců. Setkání proběhla např. v Moravskoslezském kraji, Olomouckém kraji, Libereckém kraji, kraji Vysočina, v Jihomoravském kraji, Zlínském kraji;
- Účast zástupce OIP na akci Mezinárodní workshop – Problematika spojená s migrací cizinců, které pořádalo Ministerstvo vnitra;
- Účast zástupců OIP na akci Zaměstnávání cizinců 2021, která proběhla on-line dne 27. 5. 2021 a byla pořádána Centrem pro regionální rozvoj České republiky;
- Účast zástupců OIP na semináři Nelegální zaměstnávání cizinců, který se konal on-line dne 25. 10. 2021 a byl pořádán Výzkumným ústavem bezpečnosti práce, v. v. i.;

Vybraní anglicky hovořící metodici-inspektoři SÚIP se rovněž účastnili následujících vzdělávacích akcí a tzv. školení školitelů pořádaných různými evropskými a mezinárodními orgány a organizacemi:

- dvoudenní plánovací akce (březen) pořádaná Europelem za účasti zástupců specializovaných policejních jednotek a orgánů inspekce práce na téma přípravy na tzv. společných evropských akčních dny boje proti obchodování s lidmi za účelem pracovního vykořisťování,
- třídní konference OSCE (červen) nazvaná "Aliance proti obchodování s lidmi - konfrontování poptávky: řešení hlavní příčiny obchodování s lidmi" na téma pracovního vykořisťování,
- semináře Mezinárodní asociace inspekce práce IALI na téma kontrol zaměřených na proti-pandemická opatření a představení konceptu školicího informačního systému pro inspektory,
- semináře a školení školitelů (červen, červenec, září) Evropského orgánu pro pracovní záležitosti ELA, ve kterých jednotlivé složky orgánu podrobně popsaly svou činnost, představily příručky tzv. společných a vzájemně sladěných kontrol prováděných společně inspektory 2 a více členských států EU a vedly diskusní bloky o správné praxi a zkušenostech národních orgánů s kontrolami (zastřehných) agentur práce,
- seminář ELA s ukázkami zásad správné praxe z ostatních členských států zorganizovaný v souvislosti s peer-review českého webu o vysílání pracovníků hostovaného na webových stránkách SÚIP,
- cyklus osvětových seminářů (říjen-prosinec) a školení organizovaných Evropskou komisí, ELA a zástupci evropských dopravců na téma nově vznikajícího modulu IMI pro vysílání řidičů v dopravě.

Vybraní inspektoři, kteří se budou aktivně podílet na organizaci a obsahu nadcházejícího Tematického dne SLIC (plánovaný v říjnu 2022) a hodnocení systému inspekce BOZP v ČR v 1. pololetí 2021 absolvovali půlroční kurz individuální výuky anglického jazyka.

Také do oblasti vzdělávání zaměstnanců Státního úřadu inspekce práce se v roce 2021 negativně promítla epidemiologická situace spojená s pandemií covid-19 a některé plánované aktivity tak musely být zrušeny či odloženy na pozdější dobu.

ÚP ČR realizuje systémové projekty přímého přidělení (SIP), jejichž cílem je zvýšit kapacitu, komplexnost a kvalitu služeb poskytovaných institucemi veřejných služeb zaměstnanosti. Projekty jsou realizovány na

základě výzvy OPZ v investiční prioritě 1.4. V těchto projektech jsou aktivity zaměřovány i na vzdělávání zaměstnanců ÚP ČR, kdy je poskytováno vzdělávání všem pracovníkům ÚP ČR, tedy včetně zaměstnanců pracujících s cizími státními příslušníky. Jako příklad lze v této souvislosti uvést systémový projekt Evropské služby zaměstnanosti ČR II (EURES ČR II), který je v realizaci od r. 2016. Projekt vhodnými nástroji rozvíjí odbornost jak EURES poradců, tak dalších pracovníků ÚP ČR v oblasti podpory evropské pracovní mobility. Zaměstnanci EURES pracující s cizími státními příslušníky se v roce 2021 účastnili školení pořádaných na evropské úrovni - Initial Training, Advanced training a Virtual Training. Pro nové EURES poradce bylo uskutečněno vstupní školení na národní úrovni a navazující školení zaměřené na proškolení zaměstnanců v agendě evropské pracovní mobility zabezpečené EURES poradci a zaměstnanci Národní koordinační kanceláře EURES ČR, kteří působili jako lektori. Školení probíhala v online režimu.

V roce 2021 se pracovníci ÚP ČR dále účastnili školení „Posílení interkulturních kompetencí zaměstnanců státní správy a bezpečnostních složek“ organizovaného společností Slovo21. Celkem bylo realizováno osm dvoudenních kurzů, v jejichž rámci bylo proškoleni celkem 113 zaměstnanců, kteří se v rámci své agendy setkávají s cizinci. Hlavními tématy byla migrace a integrace cizinců, interkulturní psychologie, základy komunikačních dovedností, specifika různých skupin cizinců v ČR a řešení modelových situací. Školení bude v následujícím roce rozšířeno o navazující kurz zaměřený na prohloubení komunikačních dovedností a již získaných interkulturních kompetencí. Průběžná evaluace nasvědčuje velmi pozitivnímu přijetí školené problematiky, zejména vzhledem k její využitelnosti v praxi při klientské práci.

Mezi dalšími vzdělávacími aktivitami zaměstnanců poboček ÚP ČR lze jmenovat například účast na mezinárodním workshopu „*Problematika spojená s migrací cizinců*“ konaného v rámci bilaterální iniciativy Sdílení dobré praxe v oblasti spolupráce policie s orgány místní samosprávy, či účast na průběžných seminářích k problematice zahraniční zaměstnanosti realizovaných MPSV.

Z hlediska gesce **oddělení koncepce sociální práce a vzdělávání MPSV** je na základě zákona č. 108/2006 Sb. o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů a Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 883/2004 ze dne 29. dubna 2004, o koordinaci systémů sociálního zabezpečení, v rámci sociální práce důsledně dodržován koncept rovnosti zacházení a není rozlišováno, jaký status, národnost anebo etnicitu má osoba, které jsou poskytovány činnosti sociální práce. Proto i v roce 2021 MPSV nadále podporovalo zlepšení podmínek pro výkon sociální práce sociálních pracovníků ve veřejné správě a sociálních službách, která vede i ke zlepšování podmínek potřebných osob.

Sociální pracovníci působí zejména na obecních úřadech obcí s rozšířenou působností a pověřených obecních úřadech, kde vykonávají koncepční, analytické a metodické činnosti v individuální a skupinové sociální práci v rámci náročných specializovaných agend péče o osoby, rodiny a skupiny nacházející se v nepříznivé sociální situaci. Poskytují též sociálně-právní poradenství a odbornou sociálně-právní pomoc. Formou specializačního vzdělávání zajišťovaného vysokými školami a vyššími odbornými školami, akreditovanými vzdělávacími kurzy, odbornými stážemi, školícími akcemi a konferencemi v této oblasti, je ustavičně napomáháno k odbornému vzdělávání sociálních pracovníků a k jeho prohlubování. V oblasti veřejné správy MPSV přispívá k funkční kooperaci obecních úřadů a příslušných kontaktních pracovišť ÚP ČR i v agendě sociální práce, která mimo jiné zahrnuje též agendy řešení hmotné nouze a s tím spojené nepříznivé sociální situace, jež jsou často spojené například se zprostředkováním vhodného bydlení či uplatnění na trhu práce. MPSV v rámci metodického vedení krajských a obecních úřadů v oblasti sociální práce pořádá pravidelná setkání krajských metodiků sociální práce a prevence. V roce 2021 se jich uskutečnilo celkem devět.

MPSV podle zákona o sociálních službách rozhoduje o akreditaci vzdělávacích programů pro účely zajištění vzdělávacích kurzů (...) dalšího vzdělávání sociálních pracovníků a pracovníků v sociálních službách, vzdělávání vedoucích pracovníků zaměstnanců uvedených v § 115 odst. 1 a pro účely odborné podpory fyzických osob, které poskytují pomoc příjemci příspěvku (*pozn. autora: neformální pečující*). V této souvislosti je třeba zít v úvahu skutečnost, že odbornou způsobilost k výkonu povolání sociálního pracovníka při poskytování sociálních služeb ve zdravotnických zařízeních lůžkové péče podle § 52 má též sociální pracovník a zdravotně

sociální pracovník, který získal způsobilost k výkonu zdravotnického povolání podle zvláštního právního předpisu.

V letech 2017-2021 MPSV akreditovalo celkem 5 778 vzdělávacích programů, z toho 723 (12,5 %) dosud platných vzdělávacích programů (včetně kvalifikačních kurzů pro pracovníky v sociálních službách) sloužících k vybavení cílových skupin účastníků znalostmi a dovednostmi, které uplatní při práci s cizinci (filtrováno podle cílové skupiny uživatelů „migranti“ v Katalogu dostupném na <https://akris.mpsv.cz/AkreditaceVzdelavacihoprogramu>.) Počet takto zaměřených programů od roku 2017 pružně reagoval na poptávku, přičemž maxima (209) dosáhl v roce 2019, minima (84) o rok dříve a průměrně je akreditováno 140 takových vzdělávacích programů ročně. Z výše zmíněných 723 platně akreditovaných programů zaměřených na vzdělávání pro účely práce s cizinci je 700 určeno pro sociální pracovníky, což svědčí o aktuálnosti a důležitosti tématu, programy v jiném rozsahu jsou zastoupeny marginálně.

Z výše uvedeného vyplývá, že poptávka pro vzdělávacích programech zaměřených na téma práce s cizinci je v zásadě stabilní a nabídka je dostupná všem skupinám, pro které MPSV vzdělávací programy akredituje, sociálním pracovníkům zejména.

2.2.5 Síťování a spolupráce s klíčovými aktéry integrace

V souvislosti se zapojováním zaměstnanců služeb zaměstnanosti do spolupráce s dalšími klíčovými aktéry integrace cizinců byly v roce 2021 realizovány mj. následující aktivity s účastí zástupců ÚP ČR:

Spolupráce s Centrem na podporu integrace cizinců (CPIC) a účast na regionálních platformách:

- Olomoucký kraj – schůzka s účastí zástupců Cizinecké policie, OAMP a zástupců Krajského úřadu Olomouckého kraje. Tématem byla novela zákona o pobytu cizinců, proběhla výměna zkušeností v oblasti integrace cizinců.
- V Pardubickém kraji – aktivní spolupráce, jednání se nepravidelně účastní také zástupci OAMP, Městského úřadu, Městské policie, Cizinecké policie, Probační a mediační služby, příp. zástupci velkých zaměstnavatelů v Pardubickém kraji.
- V kraji Vysočina – v roce 2021 byly realizovány dva „kulaté stoly“ z iniciativy CPIC, účastnili se jich zástupci Policie ČR, OAMP, SUIP, školství, Úřadu práce ČR a Krajské hygienické stanice.
- Spolupráce s CPIC probíhala také ve Zlínském kraji, kde díky ní pracovníci ÚP ČR získávají přesné informace o adaptačních kurzech, novelách zákona o pobytu cizinců na území ČR a v roce 2021 takto získali i informace o základních školách na území Zlínského kraje, které poskytují bezplatnou jazykovou přípravu žákům-cizincům.
- Zástupci Krajské pobočky ÚP ČR v Ostravě se pravidelně (cca 3-4x ročně) schází na informační platformě zabezpečené CPIC v Moravskoslezském kraji, a to se zástupci Krajského úřadu MSK (odborníci školství, sociálních věcí a odbor vnitra), Finančního úřadu Ostrava, Oblastního inspektorátu práce Ostrava, OAMP, Služby cizinecké policie, Magistrátu města Ostravy (odbor sociálních věcí), Živnostenského úřadu, Městské policie Ostrava, Národního pedagogického institutu, Krajské hospodářské komory a CPIC. V roce 2021 proběhlo z důvodu epidemiologické situace toto setkání (prezenční formou) pouze 2x v termínech. Z uskutečněných jednání vyplývá potřeba zaměřit se/dále pracovat na vzdělávání dětí cizinců, odstranění jazykových bariér, prohloubení informovanosti/orientace cizinců v oblasti zaměstnávání a pracovněprávních vztahů, sociální problematice, podpora jejich soběstačnosti a předcházení vzniku problémů typu sociální napětí a sociální exkluze.
- V Jihočeském kraji probíhá také úzká spolupráce s CPIC – pravidelné setkávání na společných schůzkách s ostatními zainteresovanými úřady a institucemi se ale bohužel v roce 2021 neuskutečnilo z důvodu pandemie.

- V rámci Olomouckého kraje probíhá dlouhodobá spolupráce s CPIC, účast na seminářích pořádaných CPIC (nebo také nevládní neziskovou organizací Slovo 21) slouží k navázání kontaktů a jejich následné účasti na poradních sborech, kazuistických seminářích a seminářích pro zaměstnavatele, tedy na aktivitách úřadu práce.
- V Plzeňském kraji spolupráce s CPIC kromě pravidelných informačních setkání zahrnuje i účast na akcích a veletrzích s přeshraničním přesahem (např. European Online Job Day : Welcome, Willkommen, Vítejte to Germany and the Czech Republic; Brexit a některé covidové aspekty z pohledu koordinace sociálního zabezpečení i volného pohybu osob - síť MoveS; Mariánskolázeňské Dialogy, EURESvision 2021).

V Ústeckém kraji (konkrétně kontaktní pracoviště ÚP ČR Teplice) probíhala spolupráce s **Poradnou pro integraci, z.ú.** ÚP ČR využívá v rámci podpory informovanosti zaměstnavatelských subjektů a klientů z řad cizinců aktuální letáky Poradny pro integraci v jednotlivých jazykových mutacích s přehledem nabízených služeb pro cizince včetně uvedených kontaktů. Kontaktní pracoviště ÚP ČR Louny navázalo spolupráci s **Diakonií Českobratrské církve evangelické**, která nabízí bezplatné sociální služby pro cizince zaměřené převážně na pracovněprávní vztahy. Dále dlouhodobě spolupracuje také s útvarům propagace a lidských zdrojů za Strategickou průmyslovou zónu Triangle Žatec, která má velký podíl na zaměstnanosti cizinců.

V rámci Jihomoravského kraje probíhala spolupráce s dalšími aktéry v oblasti integrace cizinců zejména prostřednictvím členství v **Platformě aktérů integrace cizinců v Jihomoravském kraji** zřízené Centrem pro cizince na Krajském úřadu Jihomoravského kraje a z toho plynoucí spolupráce při aktivitách centra a účast na seminářích a kulatých stolech. V Jihomoravském kraji je z prostředků OPZ realizován **projekt SKILL Centrum pro cizince**, jehož cílem je vytvořit a pilotovat účinnou praxi, která umožňuje rozpoznat, zvyšovat a využít znalosti, dovednosti a kvalifikaci, kterou si cizinci přinášejí do Jihomoravského kraje ze zemí původu. Nositelem projektu je Jihomoravský kraj, partnerem je Statutární město Brno. Krajská pobočka ÚP ČR v Brně je zapojena do realizace projektu v některých jeho fázích, a to ve formě spolupracující organizace.

2.2.6 Projekty na podporu integrace cizinců

MPSV poskytuje dotace na podporu integrace cizinců, resp. na podporu cílových skupin, mezi nimiž jsou také imigranti a azylanti. **Dotace mohou být čerpány buď ze státního rozpočtu na sociální služby či z Evropského sociálního fondu (ESF), který MPSV spravuje¹⁰⁰.**

V roce 2021 poskytlo MPSV ze státního rozpočtu na sociální služby s místní, regionální i celostátní působností, jejichž převažující cílovou skupinou byli imigranti a azylanti, **53 736 541 Kč**. Jedná se především o poskytování sociálního poradenství a sociální prevence cílové skupině imigrantů a azylantů. Sociálních služeb s místní, regionální nebo i celostátní působností, jejichž převažující cílovou skupinou byli imigranti a azylanti, bylo v roce 2021 v počtu 24, což poukazuje na fakt, že oproti roku 2020 došlo ke zvýšení počtu těchto služeb. Zde je však nutné upozornit, že organizace poskytující sociální služby zahrnují i mezi své uživatele také jiné cílové skupiny, než imigranty a azylanty, a jako převažující cílovou skupinu uvádějí například rodiny s dětmi, tudíž nelze přesně vyselektovat částku, která je posléze určena právě pouze této cílové skupině.

2.3 MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

MŠMT je v oblasti integrace cizinců na území ČR věcně příslušné za integraci cizinců prostřednictvím jejich vzdělávání. Prioritou ve vzdělávání cizinců je získávání znalosti českého jazyka a schopnosti komunikace v češtině. MŠMT plnilo úkoly v oblasti integrace cizinců schválené usnesením vlády ČR č. 1352/2020, o postupu při realizaci aktualizované Koncepce integrace cizinců – Ve vzájemném respektu v roce 2021.

¹⁰⁰ Seznam projektů a čerpání finančních prostředků je podrobněji popsáno v příloze č. 3

2.3.1 Upravený systém podpory cizinců a dotační výzva na podporu integrace cizinců pro rok 2021

Od 1. 9. 2021 začala implementace upraveného systému podpory cizinců v povinném předškolním a základním vzdělávání. Došlo k novelizaci podzákoných právních předpisů – vyhlášky č. 14/2005 Sb., o předškolním vzdělávání a vyhlášky č. 48/2005 Sb., o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky. Snahou bylo nastavit systémový a efektivnější způsob financování vzdělávání cizinců ve školách po zrušení rozvojového programu (v roce 2020 alokace 52 mil. Kč). MŠMT hradí školám tuto jazykovou podporu ze státního rozpočtu nad rámec běžného financování – v roce 2021 se jednalo o cca 94 mil. Kč, v roce 2022 při plném náběhu fungování systému se bude jednat o cca 116 mil. Kč.

Děti a žáci pocházející z odlišného kulturního prostředí mají nárok také na poskytnutí podpůrných opatření pro vytvoření rovných podmínek ve vzdělávání (§ 16 školského zákona). Podpůrná opatření prvního stupně poskytuje přímo škola, u vyšších stupňů dává doporučení školské poradenské zařízení.

2.3.1.1 Upravený systém podpory cizinců v povinném předškolním vzdělávání

Povinnost poskytovat jazykovou podporu dětem s nedostatečnou znalostí vyučovacího jazyka je nově součástí Rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání (RVP PV). Cizinci mají nárok na jazykovou podporu v českém jazyce, která je poskytována přímo v mateřské škole. Podpora je cílena zejména na cizince v posledním povinném roce před nástupem do povinné školní docházky, lze ale zařadit také jiné děti (zejména mladší nebo s českým občanstvím), pokud mají potřebu vzdělávání v českém jazyce.

Finance na jazykovou přípravu čerpají mateřské školy automaticky na základě výkazu (v roce 2021 bylo s ohledem na náběh systému financování řešeno dočasně jiným způsobem). Každé mateřské škole, která na daném místě poskytovaneho vzdělávání vykáže 4 a více cizinců v povinném předškolním vzdělávání, je uhrazena ze státního rozpočtu 1 hodina týdně jazykové přípravy navíc, která je rozdělena do dvou nebo více bloků. Velikost skupiny pro jazykovou přípravu je 4-8 dětí, při 9 dětech vzniká další skupina.

Vzdělávání zajišťuje kmenový pedagog mateřské školy. Pro výuku lze využívat kurikulum češtiny jako druhého jazyka pro povinné předškolní vzdělávání.

2.3.1.2 Upravený systém podpory cizinců v základním vzdělávání

Nárok na jazykovou podporu pro začlenění do základního vzdělávání má cizinec, který plní povinnou školní docházku v ČR maximálně po dobu 12 měsíců (ve školním roce 2021/22 je to 24 měsíců). Rozsah podpory je minimálně 100 hodin, maximálně 200 hodin. Jazyková příprava je bezplatná a je poskytována přímo v kmenové škole nebo ve škole, která je v rámci určitého území pro tuto přípravu určena. Žák se účastní jazykové přípravy dopoledne a je z výuky ostatních předmětů uvolněn, případně odpoledne. Školy mají k dispozici kurikulum češtiny jako druhého jazyka a vstupní orientační test.

Jazyková příprava probíhá zpravidla prezenční formou, přičemž v rámci každého kraje musí být zároveň určena také škola, která poskytuje jazykovou přípravu distančním způsobem – pro žáky, kteří z nejrůznějších důvodů nemohou do určené školy dojíždět. IT vybavení a dozor nad žákem pak zajišťuje jeho kmenová škola.

Škola je pro jazykovou přípravu určena vyhláškou, pokud je podíl cizinců ve škole 5 a více procent. Namísto této školy může krajský úřad určit jinou školu, pokud je to vhodnější z hlediska dostupnosti, zázemí apod. Dále je v rámci každé obce s rozšířenou působností určena vždy alespoň jedna škola.

Skupina vzniká při 2 žácích, maximální počet je 10 žáků. Pokud je ve skupině volné místo, lze zařadit také jiné žáky (zejména ty, kteří již plní povinnou školní docházku v ČR déle nebo žáky s českým občanstvím), pokud mají potřebu vzdělávání v českém jazyce.

Financování probíhá z rozpočtu kapitoly MŠMT prostřednictvím rezervy krajských úřadů. Ve školním roce 2021/22 bylo pro jazykovou přípravu určeno 409 základních škol.

2.3.1.3 Dotační výzva

MŠMT vyhlásilo dotační výzvu „Podpora aktivit integrace cizinců v regionálním školství v roce 2021“ v souladu se zákonem č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla), ve znění pozdějších předpisů, se Zásadami vlády pro poskytování dotací ze státního rozpočtu České republiky nestátním neziskovým organizacím ústředními orgány státní správy, schválenými usnesením vlády ze dne 1. června 2020 č. 591, a na základě usnesení vlády ze dne 22. června 2020 č. 681 o Hlavních oblastech státní dotační politiky vůči nestátním neziskovým organizacím na podporu veřejně prospěšných činností pro rok 2021 a v souladu s plněním usnesení vlády ČR k Postupu při realizaci aktualizované Koncepce integrace cizinců.

Financování výzvy bylo v roce 2021 zabezpečeno celkovou částkou 2,4 mil. Kč z kapitoly Ministerstva vnitra ČR v rámci Koncepce integrace cizinců. Výzva pro rok 2021 byla vyhlášena v prosinci 2020. MŠMT obdrželo celkem 11 žádostí, **podpořeno bylo 6 projektů v celkové výši 2,4 mil. Kč.**

Dotaci bylo možné žádat na aktivity realizující některou z níže uvedených tematických oblastí, které se mohly vzájemně prolínat:

- Tvorba metodických a výukových materiálů a učebních pomůcek pro pedagogické pracovníky, zejména v oblasti podpory vzdělávání dětí a žáků cizinců s tematickým zaměřením společenskovedních předmětů, zejm. českých dějin,
- Tvorba vzdělávacích programů a výukových metod zaměřených na individuální vzdělávací potřeby dětí a žáků s nedostatečnou znalostí vyučovacího jazyka a odstraňování nerovností ve vzdělávání těchto dětí a žáků,
- Zvyšování úspěšnosti přechodu mezi jednotlivými stupni vzdělávání (z předškolního do základního vzdělávání, ze základního do středního vzdělávání),
- Podpora spolupráce rodiny a školy v oblasti vzdělávání dětí-cizinců a žáků-cizinců,
- Integrační mimoškolní volnočasové aktivity, například sportovní, kulturní, umělecké či společenské,
- Podpora kulturních, osvětových a dalších akcí organizovaných majoritní společností nebo cizinci s cílem sdílení informací o kultuře a poměrech v zemi původu cizinců a o podmínkách jejich existence v ČR,
- Zvyšování kompetencí odborných pedagogických i nepedagogických pracovníků v oblasti výuky dětí a žáků s nedostatečnou znalostí vyučovacího jazyka, včetně výměny dobré praxe, letních škol apod.,
- Organizace letních škol pro žáky-cizince v základním vzdělávání a pedagogické pracovníky zaměřené na zlepšování znalosti vyučovacího jazyka,
- Podpora služeb interkulturních pracovníků, komunitních tlumočnicků a asistentů/spolupracovníků pedagoga z řad cizinců k usnadnění a zkvalitnění komunikace mezi cizinci, školou i veřejností.

2.3.2 Podpora výuky pedagogických pracovníků pracujících s žáky-cizinci na základních školách

MŠMT ve spolupráci s Národním pedagogickým institutem (dále „NPI ČR“) i v roce 2021 pokračovalo v implementaci kroků na podporu systému odborné podpory pedagogických pracovníků vzdělávajících děti/žáky cizince a prostřednictvím dvou služeb také podpory samotných dětí/žáků cizinců. Cílem je koordinovat aktivity týkající se začleňování dětí/žáků cizinců a jejich vzdělávání, propojovat jednotlivé aktéry, zpřístupňovat informace k tématu vzdělávání dětí/žáků cizinců a poskytovat tak systematickou, cílenou metodickou a vzdělávací podporu školám, školským zařízením, pedagogickým pracovníkům, dětem/žákům cizincům i jejich rodinám.

Ve všech krajích jsou provozována tzv. **Krajská centra podpory NPI ČR pro oblast dětí/žáků cizinců** (dále jen „krajská centra podpory“). Informační, metodickou a odbornou pomoc v těchto centrech zabezpečují tzv. krajské koordinátory (interní pracovníci NPI ČR) a odborní pracovníci (externí spolupracovníci). Krajská centra podpory zajišťují organizaci vzdělávacích aktivit k dané problematice a zároveň poskytují podporu

pedagogickým pracovníkům škol a jejich dětem/žákům cizincům, a to zejména při navazování spolupráce s odborníky a partnery ze škol a dalších školských zařízení, dále s Ministerstvem vnitra, s nestátními subjekty a s nestátními neziskovými organizacemi.

V roce 2021 byl zvláštní důraz kladen též na síťování a aktivity, které podporují nastavení přehlednosti sítě služeb zaměřených na podporu integrace dětí/žáků cizinců. Krajsí koordinátoři rozvíjeli kontakty ve svých krajích a snažili se podporovat propojení napříč kraji. Zvláštní důraz byl kladen také na informační a metodické aktivity v oblasti podpory škol v krajích v souvislosti se zavedením nového systému jazykové podpory cizinců. Byla věnována zvýšená pozornost předávání informací do terénu tak, aby proběhla implementace systému, a tím i integrační proces dětí/žáků cizinců, hladce. V roce 2021 bylo vyřízeno více než 480 konzultací, nejčastěji k postupu v oblasti integrace a možnostem škol po nástupu dětí/žáků ke vzdělávání.

Krajská centra podpory nabízejí v rámci dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků **vzdělávací programy** s tematikou začleňování dětí/žáků cizinců, **diskusní setkání a sdílení příkladů dobré (inspirativní) praxe**. Dále jsou nabízeny dvě aktivity: **Adaptační koordinátoři do škol** (jejichž služby byly z důvodu složité situace ve školství rozšířeny též na podporu dětí/žáků cizinců v době distančního vzdělávání) a **Překladačské a tlumočnické služby pro školy a školská zařízení**.

Jednotlivá Krajská centra podpory NPI ČR a kmenové pracoviště NPI ČR zrealizovali v roce 2021 celkem 92 vzdělávacích programů zaměřených na vzdělávání pedagogických pracovníků pro práci s dětmi/žáky cizinci. Vzhledem k trvalému zájmu o další vzdělávání pedagogických pracovníků pro danou oblast dochází k průběžnému rozšiřování nabídky vzdělávacích programů. Vzhledem k nestandardní situaci, uzavírání škol, karanténním opatřením, byly realizovány vzdělávací aktivity v průběhu celého roku převážně online, což se osvědčilo a umožnilo přístup širší pedagogické veřejnosti. Na jednotlivých pracovištích NPI ČR byly v roce 2021 realizovány v několika sledech tyto **vzdělávací programy** zaměřené na problematiku přijímání, začleňování a vzdělávání dětí/žáků cizinců:

- Diskusní setkání na podporu pedagogů vzdělávající děti/žáky – cizince
- Hodnocení a klasifikace žáků s odlišným mateřským jazykem
- Hrou k jazykovým dovednostem dětí předškolního věku s odlišným mateřským jazykem
- Interkulturní rozdíly v kontextu začleňování dětí/žáků cizinců do českého vzdělávacího systému
- Jak nejlépe vyučovat češtinu žáky-cizince na 1. stupni ZŠ
- Jak pomoci adaptaci žáků cizinců na základních školách
- Jak postupovat v přijímání a začleňování dětí/žáků cizinců do škol
- Konzultace ke vzdělávání dětí/žáků cizinců
- Možnosti využití různých typů her v začleňování dětí s odlišným mateřským jazykem do MŠ
- Podpora žáků cizinců a s odlišným mateřským jazykem v praxi s použitím prvků Metody Feuersteina
- Představení kurikula češtiny jako druhého jazyka a testu ke zjišťování úrovně českého jazyka u dětí
- Přijímáme, začleňujeme a vzděláváme děti/žáky cizince V
- Specifika práce s dětmi s odlišným mateřským jazykem v mateřských školách
- Společné učení Metodou Feuersteina, zkušenosti zprostředkovaného učení – zaměřeno na cizince
- Úvod do výuky češtiny jako druhého jazyka na ZŠ
- Vzdělávání žáků cizinců v praxi škol
- Webinář Čeština jako druhý jazyk na ZŠ I
- Webinář Čeština jako druhý jazyk na ZŠ II
- Webinář Čeština jako druhý jazyk na ZŠ III - rozšíření pro pokročilé učitele češtiny jako druhého jazyka
- Webinář Začínáme učit češtinu jako druhý jazyk
- Webinář Začleňování žáků s odlišným mateřským jazykem do výuky na ZŠ
- Začínáme učit češtinu jako druhý jazyk
- Začleňování žáků s odlišným mateřským jazykem do výuky

Webinářová videa:

- Systém podpory dětí a žáků cizinců v mateřských a základních školách – krátká verze, dlouhá verze
- Podpora dětí s odlišným mateřským jazykem v MŠ (organizace, adaptace, cílená jazyková podpora) – 1. část
- Podpora dětí s odlišným mateřským jazykem v MŠ (jak na jazykovou podporu) – 2. část
- Představení kurikula češtiny jako druhého jazyka a testu ke zjišťování úrovně českého jazyka u dětí s odlišným mateřským jazykem jako součást připravovaného systému podpory vzdělávání dětí a žáků cizinců
- Společné učení Metodou Feuersteina – zaměřeno na cizince
- Hodnocení a klasifikace žáků s odlišným mateřským jazykem se zohledněním situace vzniklé pandemickými opatřeními

V roce 2021 byla doplněna též série informačních videí vytvořených ve spolupráci s Integračním centrem Praha pro tematiku interkulturních rozdílů o video Mongolové v ČR (v roce 2020 byla vytvořena videa Číňané v ČR, Arabové v ČR, Ukrajinci a Rusové v ČR, Vietnamci v ČR)

V roce 2021 byla rozšířena nabídka akreditovaných vzdělávacích programů (nově akreditováno):

- Webinář Jazyková příprava pro žáky s OMJ na základní škole – kurikulum, test
- Cizinec – žák z odlišného kulturního prostředí a jinými životními podmínkami v české škole
- Možnosti využití různých typů her v začleňování dětí s odlišným mateřským jazykem do MŠ (i webinář)
- Webinář Hrou k jazykovým dovednostem dětí předškolního věku s odlišným mateřským jazykem
- Webinář Jak postupovat v přijímání a začleňování žáků cizinců do ZŠ
- Webinář Možnosti využití různých typů her v začleňování dětí s odlišným mateřským jazykem do MŠ
- Čeština jako druhý jazyk na ZŠ – výuka žáků s OMJ na úrovni 0-2 (i webinář)
- Čeština jako druhý jazyk na ZŠ a začátečník – výuka žáků s OMJ se znalostí češtiny na úrovni 0 (i webinář)
- Čeština jako druhý jazyk na ZŠ I (i webinář)
- Čeština jako druhý jazyk na ZŠ II (i webinář)
- Čeština jako druhý jazyk na ZŠ III – rozšíření pro pokročilé učitele češtiny jako druhého jazyka (i webinář)

V říjnu 2021 se uskutečnil on-line **5. ročník celostátní konference** *Přijímáme, začleňujeme a vzděláváme děti/žáky cizince*.

NPI ČR provozuje jako významnou formu podpory **webový portál**, dostupný na adrese <http://cizinci.npi.cz>. Je kontinuálně doplňován validními informacemi, metodickými a didaktickými materiály, odbornými texty a články ze všech oblastí vzdělávání dětí/žáků cizinců. Jsou zde k dispozici aktuální informace a informační zdroje k dalšímu vzdělávání pedagogických pracovníků, k volnému stažení pak výukové soubory a metodické pracovní listy, dále např. seznam kontaktů a organizací zabývajících se danou problematikou v kraji (tj. přehled zasíťovaných organizací dle jednotlivých krajů) i odkazy na další informační zdroje. V roce 2021 návštěvnost webu stoupla na dvojnásobek, byla částečně upravena struktura informací a byl intenzivně využíván pro komunikaci se školami o možnostech podpory dětí/žáků cizinců. Byly zveřejňovány aktuální informace z oblasti integrace cizinců ve školách a byly též uveřejňovány aktuální překlady související s epidemiologickými opatřeními ve školách a překlady dalších dokumentů, které mohly školy volně použít při komunikaci s žáky a rodiči cizinci.

Webový portál nabízí taktéž online prostor pro dotazy a odpovědi uživatelů portálu ve formě odkazu na „E-poradenství“. Jedná se o webový formulář, jehož prostřednictvím mohou školy pokládat své dotazy a požádat o návrhy řešení konkrétní aktuální vzdělávací potřeby z oblasti přijímání, začleňování a vzdělávání dětí/žáků cizinců. Na portále jsou k dispozici a volně ke stažení formuláře v 16 jazykových mutacích, jež pomáhají vzájemné komunikaci školy a rodičů jako zákonných zástupců dětí/žáků cizinců. Tato nabídka je průběžně doplňována dalšími dokumenty dle potřeb škol a školských zařízení. Dále jsou zveřejněny informace k aktivitám Adaptační koordinátoři do škol a Překladatelské a tlumočnické služby pro školy.

Aktivita **Adaptační koordinátoři** do škol si kladla za cíl poskytnout dítěti/žáku cizinci podporu při jeho adaptaci na nové kulturní prostředí a odlišné životní podmínky. Adaptační koordinátor byl dítěti/žákovi cizinci k dispozici po dobu prvních čtyř týdnů od jeho nástupu do školy. Adaptační koordinátor poskytuje žákovi cizinci pomoc s adaptací na české školní prostředí a se začleňováním do třídního kolektivu, pomoc při překonávání tzv. kulturního šoku, precedentů a nežádoucích stereotypů. Je mu nápomocen při seznamování se se školními právy a povinnostmi, s třídním kolektivem a s třídou přijatými pravidly chování, se zažitými zvyklostmi a životním stylem, při seznamování se s běžným režimem a uspořádáním vyučovacího dne a vyučování a s prostorovou orientací po škole včetně pravidel chování ve škole. Adaptační koordinátor se částečně či kompletně podílí na realizaci výuky základů českého jazyka jako druhého jazyka v prvních čtyřech týdnech přímo ve škole. Adaptačním koordinátorem pro žáky cizince je přednostně pedagogický pracovník dané školy, v případě potřeby jím může být i externí pedagogický pracovník s minimálně středoškolským vzděláním ukončeným maturitou. Místem působnosti adaptačních koordinátorů je příslušná škola.

V roce 2021 byla služba přizpůsobena potřebám terénu v souvislosti s pokračující složitou situací vniklou epidemií Covid-19, velká část dětí a žáků prošla v roce 2021 distančním vzděláváním a posléze karanténními opatřeními. Adaptační koordinátoři poskytovali služby nejen nově příchozím dětem/žákům cizincům, ale i dětem/žákům, kteří vlivem dlouhé nepřítomnosti ve škole ztráceli kontakt s českým prostředím, a jejich školní výkony se zhoršovaly. Tato forma podpory se osvědčila a školy se ji naučily v nestandardních podmínkách využívat ve prospěch integrace a jako prevenci školního neúspěchu.

Služba **Překladatelé a tlumočníci pro školy** umožňuje, aby tlumočnický byl k dispozici dítěti/žáku cizinci a jeho rodině či zákonnému zástupci pro komunikaci se školou či školským poradenským zařízením, případně též pro vypracování překladu dokumentů, které jsou předkládány škole či školskému zařízení při nástupu nebo v průběhu povinného předškolního vzdělávání či povinné školní docházky. Překladatelské služby umožňují připravit cizojazyčné dokumenty nezbytné pro informovanost dětí/žáků cizinců a jejich zákonných zástupců. Cílem je napomoci snadnějšímu vyřešení různých školských situací, předat dítěti/žákovi cizinci nebo jeho zákonným zástupcům či rodičům potřebné informace o příslušné škole, o procesu přijímání, začleňování a vzdělávání dítěte/žáka cizince, o českém vzdělávacím systému atd. Tato aktivita umožňuje zpřístupnit v mateřském jazyce dítěti/žákovi cizinci a jeho blízkým osobní dotazník, důležité pokyny, nejruznější formuláře či přehledné informace např. o zápisu žáka do 1. ročníku základní školy, o možnostech poskytování podpory a podpůrných opatření, včetně poskytování poradenských služeb školskými poradenskými zařízeními.

Těžiště poskytování překladatelských služeb spočívá v zajištění překladu odborných a obecných textů z běžných jazyků i jazyků s neevropskými znakovými systémy (např. čínština, arabština), včetně neobvyklých jazykových kombinací do českého jazyka. V době distanční výuky po uzavření škol se NPI ČR zaměřil na podporu škol přípravou překladů textů s obecnými informacemi, informacemi pro rodiče dětí/žáků cizinců i překlady podpůrných materiálů pro práci doma. Překlady byly vyhotovovány převážně na základě poptávky z Krajských center podpory nejčastěji do 12 jazykových mutací: mongolštiny, rumunštiny, ruštiny, ukrajinštiny, vietnamštiny, čínštiny, arabštiny, bulharštiny, němčiny, angličtiny, španělštiny, francouzštiny a italské. V roce 2021 se rozšířilo povědomí o službě pro školská poradenská zařízení a tyto služby byly hojně využívány navzdory problémům, které působila covidová situace. Možnost využití těchto služeb byla velmi dobře hodnocena.

V rámci **ediční činnosti NPI ČR** v roce 2021 byla vydána tiskem publikace „Hrou k jazykovým dovednostem dětí předškolního věku s odlišným mateřským jazykem“ (dostupná též on line), v roce 2021 činnost v této oblasti zaměřovala na podporu škol vypracováním souhrnu možností podpory dětí/žáků cizinců, a souhrnu informací pro rodiče cizince o systému vzdělávání v českých MŠ a v ZŠ. Všechny materiály jsou zdarma ke stažení z webového portálu <http://cizinci.npi.cz> anebo jsou průběžně zdarma distribuovány přímo do škol.

2.3.3 Zkouška z češtiny pro cizince jako jedna z podmínek pro udělení trvalého pobytu

Zkouška z českého jazyka pro trvalý pobyt (dále jen „zkouška“) ověřuje jazykové znalosti cizinců a představuje od ledna 2009 jednu ze zákonných podmínek pro udělení povolení trvalého pobytu cizince v ČR. Koordinace Systému výuky českého jazyka a zkoušek pro cizince jako jedné z podmínek pro udělení trvalého pobytu (dál jen „Systém“) je zajištěna ve spolupráci MV a MŠMT.

Dne 27. ledna 2020 bylo přijato usnesení vlády č. 77 k vyhodnocení realizace Systému zkoušek z českého jazyka a zkoušek pro cizince jako jedné z podmínek pro udělení trvalého pobytu v roce 2019 a návrh jeho zajištění v roce 2020 a v letech následujících. Usnesení vlády ukládá MŠMT dva úkoly: zajistit pokračování Systému a průběžnou informovanost cizinců o požadavcích a možnostech vykonání zkoušky a zajistit finanční krytí na plnění úkolů v rámci Systému.

Organizaci zkoušek v roce 2021 ovlivnily dvě zásadní události: pandemie covid-19 a s ní spojené omezení zkoušek a dále pak schválení novely nařízení vlády č. 31/2016 Sb., kterým se zkouška z češtiny pro trvalý pobyt navýšila na úroveň A2.

Finanční prostředky, které jsou dle usnesení vlády vyčleněny na realizaci Systému, byly v roce 2021 převedeny z rozpočtu MŠMT do rozpočtu NPI ČR, který z nich financoval realizaci úkolů spojených jednak se zajištěním zkoušek A1 a jednak s přípravou a realizací nového systému zkoušek A2. Jednalo se o správu webových stránek na <https://zkouskaA1.cz> a <https://zkouskaA2.cz> v rámci portálu Čeština pro cizince, vývoj a příprava dalších verzí zkoušky A1, zajištění jejich výroby a distribuce, sběr informací o průběhu zkoušek, zabezpečení semináře a školení zkoušejících, příprava základních výukových materiálů, propagace informací o zkoušce prostřednictvím sociálních sítí (FB, YT) a webových stránek. Veškeré informace o zkoušce jsou uvedeny na webových stránkách určených pro žadatele o zkoušku z češtiny pro trvalý pobyt, na facebookové stránce, některé materiály jsou dostupné i v tištěné verzi.

Po schválení novely nařízení vlády bylo třeba rychle informovat cizince o tom, koho se bude týkat úroveň zkoušky A1 a úroveň A2. Informace byly zveřejněny na webových stránkách ke zkoušce A1 a A2, na webových stránkách MŠMT a také na facebookové stránce, kam se mohli v různých jazycích obracet cizinci s žádostí o informace. Cílem bylo předat co nejrychleji cizincům konkrétní informace tak, aby nepanovala nejistota ohledně termínů a úrovně zkoušky a nedocházelo k dezinformacím. Mohlo se stát, že cizincem již vykonaná zkouška na úrovni A1 nemusela být MV uznána, protože k 30.8.2021 nesplnil ostatní náležitosti žádosti o trvalý pobyt, tedy např. i prokázání pětiletého pobytu v ČR. Bylo třeba upozornit cizince, že taková žádost o trvalý pobyt bude zamítnuta a při další žádosti již bude konat zkoušku vyšší úrovně A2.

V roce 2021 realizovalo zkoušky 26 škol, 3 školy (byť byly součástí oficiálního seznamu) zkoušku neposkytovaly, a to buď na základě vlastního rozhodnutí nebo kvůli nedostatku zájemců o zkoušku. Nejvíce zkoušek se uskutečnilo ve sledovaném období od listopadu 2020 do konce prosince 2021 v Jazykové škole hlavního města Prahy (1292 zkoušek) a v Ústavu jazykové a odborné přípravy Univerzity Karlovy, studijním středisku Praha Voršilská (dále jen „ÚJOP UK“), kde to bylo 623 zkoušek. Ve zbývajících školách bylo vykonáno podstatně méně zkoušek. Zkoušky probíhaly začátkem roku 2021 jednu středu a jednu sobotu v měsíci, od května v reakci na zvýšený zájem ze strany uchazečů byly nabízeny 3 až 4 termíny měsíčně.

Na přelomu roku 2020/2021 se celková průměrná úspěšnost zkoušky ustálila na 70 %, přičemž v druhé polovině roku 2021 průměrná úspěšnost klesla k hodnotě cca 60 %. Klesající úspěšnost byla zřejmě způsobena tím, že se ke zkoušce dostavili opakující a neúspěšní uchazeči z předchozích pokusů, kteří chtěli využít možnosti složit zkoušku ještě na úrovni A1. Průměrná úspěšnost zkoušky v roce 2021 u tří nejčteněji zastoupených státních příslušností činila u Ukrajinců 77 %, u Vietnamců necelých 37 % a u Rusů téměř 92 %.

Od roku 2020 je evidentní výrazný nárůst počtu zkoušek, kdy od 1. května 2020 do 31. října 2020 bylo vykonáno 1 444 zkoušek, od 1. listopadu 2020 do 30. dubna 2021 celkem 1 782 zkoušek a v posledním

sledovaném 8měsíčním období počet úspěšně vykonaných zkoušek stoupl na 2 281. Od roku 2008 do konce roku 2021 bylo celkem vyzkoušeno 75 883 úspěšných uchazečů.

2.3.3.1 Navýšení úrovně zkoušky na A2 dle SERR

Dne 19. dubna 2021 vláda ČR schválila novelu nařízení vlády č. 31/2016 Sb., ve znění nařízení vlády č. 199/2021 Sb., o prokazování znalosti českého jazyka pro účely získání povolení k trvalému pobytu. Došlo tak k navýšení úrovně zkoušky z českého jazyka pro trvalý pobyt z úrovně A1 na A2 dle Společného evropského referenčního rámce pro jazyky (dále jen „SERR“).

Vyšší úroveň zkoušky s sebou přinesla i organizační změny ve zkoušce – zkouška na úrovni A2 dle SERR je delší a těžší. Uchazeč skládá v jednom dni obě části zkoušky, tj. písemnou (v následujícím sledu: čtení s porozuměním, psaní a poslech s porozuměním) a ústní. U zkoušky A1 skládali ústní část pouze ti uchazeči, kteří složili úspěšně písemnou část. Školy mají 9 dní na opravu zkoušky a sdělení výsledku zkoušky uchazeči. Aby se předešlo případným nevhodným zásahům při opravě zkoušky, mají školy povinnost okamžitě po zkoušce naskenovat odpovědní a záznamové listy do úložiště. Totéž udělají i s opravenými odpovědními listy. S vyšší úrovní zkoušky se zvyšují také nároky na proškolení vyučujících a na kontrolu kvality hodnocení. Oprava i administrativa trvají výrazně déle než u zkoušky A1. Novelizovaný právní předpis též omezil počet pokusů uchazeče o zkoušku na 3 v roce.

Zkouška A2 stojí 2 500 Kč, došlo tedy k navýšení o 1 000 Kč oproti zkoušce A1. Jedná se o první navýšení ceny od roku 2008, které je způsobeno zejména náročností zkoušky. Pro stanovení této ceny byl realizován podrobný výpočet, který zahrnoval všechny položky (náklady na mzdy, poštovné, tisk).

První termíny zkoušky A2 byly naplánovány na listopad 2021, již v dubnu 2021 o tom byla informována veřejnost (informace byla součástí tiskové zprávy). V září 2021 mohli zájemci o A2 příp. složit mezinárodně uznávanou zkoušku CCE na úrovni A2, kterou organizuje ÚJOP UK a která se též uznává pro prokázání znalosti českého jazyka pro trvalý pobyt. V září a v říjnu se ještě intenzivně realizovala zkouška A1, aby všichni, kteří podali žádost o trvalý pobyt do konce srpna, měli možnost ji složit. Dne 24. 11. 2021 proběhl v pěti školách první termín zkoušky A2. Na zkoušku byli přihlášení uchazeči s velmi dobrou znalostí českého jazyka a téměř všichni byli u zkoušky úspěšní. Následující termín pak proběhl 8. 12. 2021 a byl také relativně úspěšný.

O zkoušku A2 byl a stále je velký zájem. Bohužel nebylo možno organizačně zajistit větší množství termínů A2 koncem roku 2021, neboť probíhala intenzivní organizace zkoušek a proškoleny byly pilotně komise pouze prvních pěti škol (z každé školy musí být proškoleny nejméně 4 osoby). Následujícího běhu školení se již účastnilo více zkoušejících a od 1. 2. 2022 zkouší již 15 škol.

Cizinci mohou navštěvovat jazykové kurzy zdarma, které probíhají ve všech krajích ČR a jsou organizovány Centry na podporu integrace cizinců a některými NNO. Metodická podpora k přípravě na zkoušku je k dispozici na webových stránkách <https://cestina-pro-cizince.cz/trvaly-pobyt/a2/>. Další podpora ke zkoušce je nabízena na facebooku [Zkouška z češtiny pro trvalý pobyt](#) a YouTube [Zkouška z češtiny pro trvalý pobyt](#). Cizinci mohou k přípravě na zkoušku využít i placené služby jazykových škol a dalších institucí. Je doporučeno, aby se každý uchazeč o zkoušku účastnil alespoň 50hodinového kurzu, či minimálně tento čas věnoval samostudiu a využil k tomu výše uvedenou online podporu.

Na webových stránkách zkoušky pro trvalý pobyt byl zveřejněn [Sylabus 50hodinového kurzu](#) s rozpisem jednotlivých výukových bloků určený pro ty uchazeče o zkoušku, kteří jsou již téměř na úrovni A2, ale potřebují se jen důkladně seznámit s formátem zkoušky a příp. se zlepšit v těch dovednostech, které jim dělají problémy. Sylabus dále rozvíjí Koncepti vzdělávání a přípravy cizinců na zkoušky z českého jazyka pro integrační účely v rámci níž již byly vytvořeny dokumenty [Kurikula](#) a [Metodiky](#). Vzdělavatelé, a tedy i cizinci mají k dispozici kompletní metodiku přípravy na zkoušku. V červenci 2021 byla vytištěna a do škol a neziskových organizací distribuována příručka k přípravě na zkoušku: [Zkouška z češtiny pro trvalý pobyt v ČR \(úroveň A2\) – učební materiál](#).

2.3.4. Integrace nezletilých cizinců bez doprovodu

MŠMT má ve své gesci výkon péče o **nezletilé cizince**, kteří se ocitli na území ČR **bez doprovodu** zákonných zástupců či jiných osob odpovědných za výchovu. Zároveň poskytuje služby i dětem cizincům a jejich rodinám, které legálně žijí na území ČR, ale jejich aktuální situace vyžaduje řešení pomocí specializovaných služeb.

MŠMT je zřizovatelem **Zařízení pro děti-cizince**, které v rámci sítě pro výkon ústavní a ochranné výchovy poskytuje plné přímé zaopatření a další služby **nezletilým cizincům bez doprovodu** (dále též „NBD“). Toto zařízení provozuje diagnostický ústav, středisko výchovné péče a základní školu. V rámci diagnostického ústavu plní zařízení zejména diagnostické, terapeutické, zdravotní a výchovně vzdělávací služby. Během prvních dvou měsíců pobytu klienta v zařízení je provedena jeho komplexní diagnostika (psychologická, speciálně pedagogická, školská, sociálně právní a zdravotní) a je vypracován individuální výchovně vzdělávací plán a plán rozvoje osobnosti klienta, jehož cílem je zejména integrace do české společnosti. Zařízení poskytuje klientům soustavné základní vzdělávání s důrazem na zlepšování znalosti českého jazyka, klienti mohou realizovat volnočasové aktivity v zařízení i mimo něj. Pro klienty, kteří již splnili povinnou školní docházku, umožňuje v diagnostické třídě systematickou přípravu pro vstup na střední školu. Klientům, kteří studují střední či vysokou školu, je umožněno zůstat v zařízení na základě smluvního vztahu až do 26 let. K zajištění zdárného procesu integrace slouží také tzv. tréninkový byt, ve kterém se klienti připravují na odchod ze zařízení (v roce 2021 zde bydleli 3 klienti). V roce 2021 byl přijat 1 klient ke studiu SŠ a dalších 6 postoupilo do vyšších ročníků SŠ. Dva klienti úspěšně ukončili vzdělávání a měli zajištěnu práci i ubytování.

V roce 2021 vzhledem ke zvýšenému migračnímu toku bylo potřeba umístit poměrně vysoký počet nezletilých bez doprovodu. Situace byla zásadně komplikována celosvětovou pandemickou situací a velmi špatným zdravotním stavem migrantů. Kromě onemocnění covid-19 přicházeli klienti s rozsáhlými kožními onemocněními, pohlavními nemocemi a dalšími infekčními chorobami. Vzhledem ke zvýšenému počtu umísťovaných NBD bylo nutné i v tomto roce úzce spolupracovat s dalšími zařízeními pro výkon ústavní a ochranné výchovy, která MŠMT pro případ většího počtu NBD určilo. Zařízení pro děti – cizince tedy úzce spolupracovalo a metodicky vedlo další pracoviště a celkově koordinovalo organizaci péče o NBD v ČR. Spolupráce probíhala zejména se SVP Klíčov, VÚ Pšov, VÚ Višňové, VÚ Hostouň a DDŠ Sedlec Prčice.

V roce 2021 poskytla zařízení pro výkon ústavní a ochranné výchovy zřizovaná MŠMT všestrannou péči celkem 176 nezletilým bez doprovodu. Všichni klienti byli do zařízení umístěni na základě předběžného opatření soudu. Jednalo se o 175 chlapců a 1 dívku, 26 klientů bylo ve věku do 15 let, ostatní ve věkové kategorii nad 15 let, celkem 141 klientů bylo z Afghánistánu. V roce 2021 celkem 159 klientů svévolně opustilo zařízení a pokračovalo v cestě do cílové země, pouze 6 klientů podalo žádost o mezinárodní ochranu.

Zařízení pro děti-cizince bylo aktivním členem několika expertních skupin zabývajících se problematikou NBD, poskytovalo metodickou podporu orgánům sociálně právní ochrany dětí i soudům, vytvářelo materiály pro jednání na mezirezortních a mezinárodních setkáních, podílelo se na tvorbě koncepce přístupu ke zvýšené migrační krizi v období pandemie a účastnilo se jednání k problematice NBD. Činnost všech zařízení po celý rok 2021 nebyla nijak omezena, péče byla poskytována i v období přísných hygienických opatření.

2.4 MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ

2.4.1 Strategické materiály

V roce 2021 byla usnesením vlády č. 322 ze dne 29. března 2021 schválena Metodika Koordinovaného přístupu k sociálnímu vyloučení 2021+ (dále jen „KPSV 2021+“). KPSV 2021+ je nástupnickým programem koordinovaného přístupu k sociálně vyloučeným lokalitám. KPSV 2021+ se opírá o mezipřesortní spolupráci a strategie zaměřené na sociální začleňování s využitím prostředků národních či evropských fondů na

podporu začleňování sociálně vyloučených obyvatel a prevenci vzniku sociálního vyloučení, včetně cizinců. Více informací naleznete na <https://www.socialni-zaclenovani.cz/kpsv-2021/>.

MMR se v roce 2021 podílelo na plnění gesčně příslušných úkolů vyplývajících ze Strategie sociálního začleňování 2021–2030.

2.4.2. Informovanost

MMR plnilo průběžně dle potřeby povinnosti zaměřené na zvyšování informovanosti. V souvislosti s posilováním informovanosti cizinců a majority odbor politiky bydlení MMR na základě žádosti Ministerstva práce a sociálních věcí o součinnost při tvorbě webových stránek www.cizinci.cz připravil přímý odkaz na portál o bydlení www.portalobydleni.cz. Portál je spravován Státním fondem podpory investic a jsou na něm dostupné veškeré relevantní a pravidelně aktualizované informace v oblasti bydlení.

2.5 MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU

V rámci realizace Konceptce integrace cizinců v roce 2021 byly Ministerstvem průmyslu a obchodu plněny níže uvedené úkoly vyplývající z Postupu při realizaci aktualizované Konceptce integrace cizinců – Ve vzájemném respektu v roce 2021.

2.5.1 Informovanost

Na webových stránkách MPO jsou k dispozici informace obsahových sekcí: Podnikání, Zahraniční obchod, Ochrana spotřebitele, Energetika, Stavebnictví a suroviny, Průmysl, e - Komunikace a pošta. V rámci sekce Podnikání pak cizinec mj. nalezne informace k živnostenskému podnikání, malému a střednímu podnikání atd. Informace z různých oblastí působnosti resortu jsou určeny všem, kdo působí nebo hodlají působit v oblasti průmyslu a obchodu, tedy i cizincům.

Webové stránky MPO jsou v rámci již zmíněné sekce „Podnikání“ v záložce „Živnostenské podnikání“ - „Průvodce živnostenským podnikáním“ zaměřeny na to, jak ohlásit jednotlivé živnosti (volnou, řemeslnou nebo vázanou) a na to, jak podat žádost o koncesi, a to v členění pro zahraniční fyzické osoby a zahraniční právnické osoby členských států Evropské unie, Evropského hospodářského prostoru a Švýcarska a pro zahraniční fyzické osoby a zahraniční právnické osoby z tzv. třetích zemí.

Dále je pod záložkou „CRM – Jednotný registrační formulář“ k dispozici, resp. ke stažení Jednotný registrační formulář, na kterém se povinně ohlašuje živnost nebo žádá o koncesi, a to včetně informací o tomto formuláři a jeho použití. Jednotný registrační formulář nahrazuje různé typy formulářů podání, které podnikatel musí učinit před vstupem do podnikání, a to na živnostenském úřadu, příslušné správě sociálního zabezpečení a zdravotní pojišťovně.

2.5.2 Ekonomická soběstačnost

Obecným cílem MPO na úseku živnostenského podnikání je zlepšování podmínek pro podnikání, tzn. pro všechny podnikatele bez rozdílu původu, což jistě má pozitivní vliv i na ekonomickou soběstačnost cizinců, kteří legálně podnikají na území České republiky. Ministerstvo průmyslu a obchodu průběžně věnuje pozornost optimalizaci podmínek podnikání fyzických a právnických osob, včetně podnikání zahraničních fyzických osob.

2.5.3 Vzdělávání

Pracovníci živnostenských úřadů jsou informováni o způsobu řešení záležitostí všech subjektů hodlajících provozovat živnost, tedy i cizinců. MPO prostřednictvím živnostenských úřadů získává informace z aplikační

praxe. MPO prostřednictvím Institutu pro veřejnou správu a lektorů z ministerstva ověřuje zvláštní odbornou způsobilost pro výkon správních činností při správě živnostenského podnikání. Dále provádí pravidelné celorepublikové porady a školení pro pracovníky živnostenských úřadů. Ve vztahu k cizincům jsou pracovníci živnostenských úřadů vedeni k důslednému dodržování živnostenského zákona, správního řádu, zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich a dalších předpisů. Vzdělání pracovníků živnostenských úřadů považuje ministerstvo za důležité pro efektivní a správnou komunikaci se všemi podnikateli, tedy i cizinci.

2.5.4 Statistika

MPO předává pravidelně (čtvrtletně) relevantní statistické údaje týkající se cizinců - podnikajících zahraničních fyzických osob na území České republiky Českému statistickému úřadu, Ministerstvu vnitra, Ministerstvu práce a sociálních věcí a Ministerstvu financí k dalšímu využití. Ministerstvo průmyslu a obchodu poskytuje statistické informace z oblasti podnikání cizinců pro zpracování publikace vydávané Českým statistickým úřadem „Cizinci v ČR“.

2.5.5 Financování

MPO v rámci své působnosti v oblasti integrace cizinců realizuje potřebné kroky, jejichž cílem je co nejefektivnější vynakládání finančních prostředků (např. informace uveřejňované na webových stránkách Ministerstva průmyslu a obchodu).

2.6 MINISTERSTVO KULTURY

Ministerstvo kultury v souladu s usnesením vlády ČR ze dne 21. prosince 2020 č. 1352 o Postupu při realizaci aktualizované Koncepce integrace cizinců - Ve vzájemném respektu v roce 2021 podpořilo několik projektů, jejichž realizátory byly příspěvkové organizace Ministerstva kultury. Jednalo se o projekty zaměřené na prezentaci české kultury, zvyklostí i tradic, na zvýšení mezikulturních kompetencí pracovníků v kulturních zařízeních a seznamování cizinců s hodnotami ČR i EU. Jejich přehled a stručná anotace jsou uvedeny v příloze Přehled projektů realizovaných v rámci integrace cizinců a řízení migračních toků v roce 2021.

Celkem bylo takto podpořeno v rámci Koncepce integrace cizinců 5 projektů v celkové výši 526 000 Kč. Z této částky bylo 225 000 Kč vynaloženo na ostatní osobní náklady. V rámci dalších výběrových dotačních řízení, která Ministerstvo kultury každoročně vyhlašuje, byly finančně podpořeny také projekty, které alespoň částečně postihovaly tematiku integrace cizinců. Jednalo se především o projekty realizované v rámci programů vyhlašovaných odborem umění, knihoven a kreativních odvětví a odborem médií a audiovizí. Všechny tyto projekty přispěly k poznání odlišné kultury a tradice cizinců i k aktivnímu zapojení cizinců do života společnosti. Další projekty, které postihovaly tematiku integrace cizinců, byly realizovány příspěvkovými organizacemi v gesci samostatného oddělení muzeí. Bližší informace o zmíněných projektech jsou uvedeny rovněž v příloze.

2.7 MINISTERSTVO ZDRAVOTNICTVÍ

2.7.1 Dotační programy

MZ v roce 2021 nevyhlásilo dotační programy, které se týkaly výhradně podpory integrace cizinců případně záměrů integračních opatření na rok 2021. Pokud je cizinec účastníkem veřejného zdravotního pojištění v ČR může čerpat výhody a služby, které plynou z dotačních programů vypisovaných MZ tak, jako ostatní pojištěnci ČR. Informace o připravovaných projektech jsou průběžně uveřejňovány na webových stránkách MZ: [Dotace a programové financování – Ministerstvo zdravotnictví \(mzcr.cz\)](#).

PŘÍLOHY

ABECEDNÍ SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

ADS	- Approved Destination Status – status schválené destinace
AMIF	- Azylový migrační a integrační fond
ANACEN	- Analytické centrum pro ochranu státních hranic a migraci
APZ	- Aktivní politika zaměstnanosti
BPOL	- Pohraniční policie (<i>Border police</i>)
CIS	- Cizinecký informační systém
CNTA	- Národní správa pro cestovní ruch Čínské lidové republiky
CS VIS	- Centrální systém vízového informačního systému
CZ-ISCO	- Mezinárodní standardní klasifikace povolání (<i>International Standard Classification of Occupations</i>) platná pro Českou republiku
ČJ	- Český jazyk
ČR	- Česká republika
EASO	- Evropský podpůrný úřad pro otázky azylu
ECRIS-TCN	- Evropský informační systém rejstříků trestů pro státní příslušníky třetích zemí
EES	- Systém vstupu a výstupu
EHP	- Evropský hospodářský prostor
EHIC	- European Health Insurance Card
EIF	- Evropský fond pro integraci státních příslušníků třetích zemí
EIN	- Evropská integrační síť
EK	- Evropská komise
EMN	- Evropská migrační síť
EMPACT	- Evropská multidisciplinární platforma pro boj proti hrozbám vyplývajícím z trestné činnosti (<i>European Multidisciplinary Platform against Criminal Threats</i>)
EMSC	- European Migrant Smuggling Centre
ENO	- Evidence nežádoucích osob
EP	- Evropský parlament
ER	- Evropská rada
ES	- Evropské společenství
ESF	- Evropský sociální fond
ETIAS	- Evropský informační systém pro cestovní povolení
EU	- Evropská unie
EUAA	- Evropská agentura pro otázky azylu
eu-LISA	- Evropská agentura pro provozní řízení rozsáhlých informačních systémů v prostoru svobody, bezpečnosti a práva
EURES	- Evropské služby zaměstnanosti (<i>European Employment Services</i>)
EURODAC	- Systém založený na povinném snímání otisků prstů žadatelů o azyl a cizinců nelegálně překračujících vnější hranice Evropské unie
EUROPOL	- Evropský policejní úřad (<i>European Police Office</i>)

EUROSUR	- Evropský systém ostrahy hranic (<i>European Border Surveillance</i>)
FN	- Fakultní nemocnice
FRONTEX	- Evropská agentura pro pohraniční a pobřežní stráž
GAMM	- Globální přístup k migraci a mobilitě (<i>Global Approach to Migration and Mobility</i>)
GDF	- Gathering and Departure Facility
GK	- Generální konzulát
GHIC	- Global Health Insurance Card
GPIS	- Generální poskytovatel integračních služeb
GŘC	- Generální ředitelství cel
IAS	- Integrační azylové středisko
IIP	- Individuální integrační plán
IBM	- Integrovaná správa hranic (<i>Integrated Border Management</i>)
ICIS	- Cizinecký informační systém (<i>Interpol</i>)
ICMPD	- Mezinárodní centrum pro rozvoj migračních politik (<i>International Centre for Migration Policy Development</i>)
ICP	- Inspektorát cizinecké policie
ICP ML	- Inspektorát cizinecké policie na mezinárodním letišti
ID karta	- Identifikační karta
IKEM	- Institut klinické a experimentální medicíny
IOM	- Mezinárodní organizace pro migraci (<i>International Organization for Migration</i>)
IRMA	- Integrovaná aplikace pro řízené navracení státních příslušníků třetích zemí do země původu
IROP	- Integrovaný regionální operační program
IS	- Informační systém
IS CIS	- Cizinecký informační systém
ISF	- Fond pro vnitřní bezpečnost (<i>Internal Security Fund</i>)
KODOX	- Kontrola dokladů a osob
KŘP	- Krajská ředitelství Policie České republiky
LWF	- Lutheránská světová federace (<i>Luther World Federation</i>)
MČ	- Městská část
MEDEVAC	- Stálý zdravotně humanitární program MEDEVAC
MERCOSUR	- Sdružení volného obchodu států Jižní Ameriky (<i>Mercado Común del Sur</i>)
MF	- Ministerstvo financí
MK	- Ministerstvo kultury
ML	- Mezinárodní letiště
MMR	- Ministerstvo pro místní rozvoj
MOPNZ	- Mezirezortní orgán pro potírání nelegálního zaměstnávání
MOPNZC	- Mezirezortní orgán pro potírání nelegálního zaměstnávání cizinců
MPI	- Migration Policy Institute
MPO	- Ministerstvo průmyslu a obchodu
MPSV	- Ministerstvo práce a sociálních věcí
MS	- Ministerstvo spravedlnosti
MŠMT	- Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

MV	- Ministerstvo vnitra
MZ	- Ministerstvo zdravotnictví
MZV	- Ministerstvo zahraniční věcí
NCKD	- Národní centrum pro kontrolu dokladů
NCOZ	- Národní centrála proti organizovanému zločinu služby kriminální policie a vyšetřování
NIPOS	- Národní informační a poradenské středisko
NM	- Nelegální migrace
NNO	- Nestátní nezisková organizace
NP	- Nelegální pobyt
NPI ČR	- Národní pedagogický institut České republiky
NSCOH	- Národní situační centrum ochrany hranic
NSS	- Nejvyšší správní soud
NS VIS	- Národní systém vízového informačního systému
NÚV	- Národní ústav vzdělávání
NYC	- New York City
OAMP	- Odbor azylové a migrační politiky
OCP	- Odbory cizinecké policie
OIP	- Oblastní inspektoráty práce
OPC	- Oddělení pobytu cizinců OAMP
OPKPE	- Oddělení pobytové kontroly, pátrání a eskort
OPL	- Omamné a psychotropní látky
OPZ	- Operační program zaměstnanost
ORL	- OtoRhinoLaryngologie
OSPOD	- Orgán sociálně-právní ochrany dětí
OSVČ	- Osoba samostatně výdělečně činná
PATROS	- Pátrání po osobách a věcech
PČR	- Policie České republiky
PoS	- Pobytové středisko
PřS	- Přijímací středisko <i>žadatelů o azyl</i>
RCMES	- Počítačový program Readmission Case Management Electronic System
RIP	- Regionální individuální projekty
ŘSCP	- Ředitelství služby cizinecké policie
SCP	- Služba cizinecké policie
SEAS	- Společný evropský azylový systém
SH	- Státní hranice
SIP	- Státní integrační program
SIS	- Schengenský informační systém
SIS II	- Schengenský informační systém druhé generace
SLTD	- Databáze Interpolu pro odcizené a ztracené doklady
SÚIP	- Státní úřad inspekce práce
SUZ	- Správa uprchlických zařízení
SVP	- Středisko výchovné péče

TDAWN	- Databáze Interpolu pro cestovní doklady související se záznamy
THB	- Obchodování s lidmi (<i>Trafficking Human Beings</i>)
THC	- Tetrahydrocannabinol
TISA	<i>Trade in Services Agreement</i>
ÚJOP UK	- Ústav jazykové a odborné přípravy Univerzity Karlovy
ÚMČ	- Úřad městské části
UNHCR	- Úřad vysokého komisaře Organizace spojených národů pro uprchlíky (<i>United Nations High Commissioner for Refugees</i>)
ÚP ČR	- Úřad práce České republiky
ÚSKPV	- Úřad služby kriminální policie a vyšetřování policejního prezidia České republiky
ÚVN	- Ústřední vojenská nemocnice
V4	- Visegrádská skupina
VDTP	- Vzdělávání a dovednosti pro trh práce
VFN	- Všeobecná fakultní nemocnice
VIS	- Vízový informační systém
VISION	- Síť schengenských konzultací při udělování víz (<i>Visa Inquiry Open-Border Network</i>)
VSH	- Vnější schengenská hranice
VÚ	- Výchovný ústav
ZDC	- Zařízení pro děti cizince
ZŠ	- Základní škola
ZÚ	- Zastupitelský úřad
ZZC	- Zařízení pro zajištění cizinců

TABULKOVÁ ČÁST

LEGÁLNÍ MIGRACE V ČESKÉ REPUBLICĚ.....	233
Řízení o udělení víza a povolení k pobytu na území ČR	233
Krátkodobé vízum	233
Počty žádostí o krátkodobé vízum a udělených krátkodobých víz dle účelu pobytu v roce 2021.....	233
Počty žádostí a udělených krátkodobých víz v roce 2021 dle státní příslušnosti	233
Cizinci s povoleným pobytem na území České republiky.....	235
Cizinci s povoleným pobytem na území ČR - vývoj v letech 2011–2021	235
Cizinci s povoleným přechodným pobytem na území ČR - srovnání 2020/2021	235
Cizinci s povoleným trvalým pobytem na území ČR - srovnání 2020/2021.....	236
Pobyt cizinců na území ČR v jednotlivých měsících roku 2021.....	236
Cizinci ze třetích zemí dle kategorie pobytu a pohlaví k 31. 12. 2021.....	237
Občané EU dle kategorie pobytu a pohlaví k 31. 12. 2021.....	237
Cizinci s povoleným pobytem na území ČR dle krajů ČR - srovnání 2020/2021.....	238
Cizinci dle druhu povoleného pobytu, kraje a okresu k 31. 12. 2021.....	239
Ekonomické aktivity cizinců v České republice	241
Přehled občanů států EU/EP a Švýcarska, vč. jejich rodinných příslušníků, v postavení zaměstnanců v ČR k 31. 12. 2021	241
Přehled držitelů zaměstnaneckých karet podle státního občanství k 31. 12. 2021	242
Přehled držitelů povolení k zaměstnání podle státní příslušnosti k 31. 12. 2021	245
Přehled držitelů modrých karet podle státní příslušnosti k 31. 12. 2021	247
Přehled cizích státních příslušníků v postavení zaměstnanců podle krajů k 31. 12. 2021	248
Počet agentur práce, subjektů s povolením ke zprostředkování zaměstnání k 31. 12. 2021	249
Přehled dočasně přidělených zaměstnanců agentur práce (§ 14/1 písm. b) zákona o zaměstnanosti)	249
Podnikatelé dle krajů k 31. 12. 2021	250
Podnikatelé-cizinci dle pohlaví a krajů k 31. 12. 2021.....	250
Podnikatelé-cizinci a živnostenská oprávnění cizinců dle státní příslušnosti a pohlaví k 31. 12. 2021	251
VZDĚLÁVÁNÍ CIZINCŮ V ČR	255
Vzdělávání dětí-cizinců v mateřských školách v roce 2021 - TOP 20.....	255
Vzdělávání dětí-cizinců v přípravných třídách ZŠ, přípravném stupni ZŠ speciálních v roce 2021 - TOP 20	256
Vzdělávání žáků-cizinců na základních školách v roce 2021 - TOP 20	257
Vzdělávání žáků-cizinců ve středních školách v roce 2021 - TOP 20	258
Vzdělávání žáků-cizinců v konzervatořích v roce 2021 - TOP 20	259
Vzdělávání studentů-cizinců ve vyšších odborných školách v roce 2021 - TOP 20	260
Vzdělávání studentů-cizinců na veřejných a soukromých vysokých školách v roce 2021 – TOP 20	261
STÁTNÍ OBČANSTVÍ	262
Udělená státní občanství ČR v roce 2021	262

NELEGÁLNÍ MIGRACE V ČESKÉ REPUBLICE	265
Nelegální migrace v ČR v letech 2011–2021.....	265
Nelegální migrace v ČR – porovnání roku 2020/2021	265
Nelegální migrace v ČR v roce 2021 – TOP 10 dle kategorií	265
Nelegální migrace v ČR v roce 2021 – dle kategorie a pohlaví	266
Nelegální migrace na území ČR dle kontinentů – porovnání roku 2020/2021.....	266
KONTROLNÍ ČINNOST A REPRESIVNÍ OPATŘENÍ.....	267
Počet kontrol v oblasti dodržování zákona o zaměstnanosti v roce 2021.....	267
Počet a výše pokut za nedodržování zákona o zaměstnanosti uložených v roce 2021.....	267
Počet kontrol zaměřených na zastřené zprostředkování práce	268
Represivní opatření vůči cizincům v letech 2011–2021	268
Správní vyhoštění – srovnání 2020/2021	268
Trest vyhoštění – srovnání 2020/2021	269
READMISNÍ SMLOUVY	270
Readmisní řízení se sousedními státy v letech 2011–2021	270
DOBROVOLNÉ NÁVRATY	271
Dobrovolně navrácené osoby dle státní příslušnosti v rámci programů asistovaných dobrovolných návratů v roce 2021	271
MEZINÁRODNÍ OCHRANA.....	272
Žadatelé o mezinárodní ochranu v ČR v letech 2011–2021	272
Žádosti o mezinárodní ochranu v roce 2021	272
Žádosti o mezinárodní ochranu v roce 2021 dle místa podání	272
Rozhodnutí MV o mezinárodní ochraně v roce 2021	272
Žádosti a rozhodnutí MV o prodloužení doplňkové ochrany v roce 2021.....	272
Soudní přezkum cizineckých kauz - žaloby a kasační stížnosti v roce 2021.....	273
Počet osob s platnou mezinárodní ochranou ke dni 31. 12. 2021	273
TRESTNÁ ČINNOST CIZINCŮ	274
Trestně stíhaní cizinci v ČR – meziroční změny v letech 2011–2021.....	274
Trestně stíhaní cizinci v ČR dle státní příslušnosti – TOP 10 – porovnání let 2020/2021	274
Vývoj trestné činnosti spáchané cizinci v ČR v letech 2011–2021.....	275
Vývoj počtu stíhaných cizinců na území ČR a jejich podílu na počtu stíhaných osob dle vybraných druhů kriminality za období let 2013–2021	275
Trestně stíhaní cizinci dle Krajských ředitelství policie v ČR - srovnání 2020/2021.....	276
Vývoj počtu skutků spáchaných cizinci dle jednotlivých druhů kriminality v letech 2011–2021	276
Trestně stíháno osob z toho občané ČR a cizinci – podle takticko-statistické kvalifikace (TSK) 643 nedovolené překročení státních hranic (§ 339, 340, 341, 343 trestního zákoníku) v letech 2011–2021	277
Vývoj počtu cizinců omezených na osobní svobodě v letech 2011–2021	277
SPECIFICKÉ PROJEKTY V OBLASTI MIGRACE A AZYLU	278
Program podpory a ochrany obětem obchodování s lidmi MV.....	278
Oběti v Programu v roce 2021 dle pohlaví	278
Počet obětí obchodování podle národnosti v letech 2003–2021.....	278

LEGÁLNÍ MIGRACE V ČESKÉ REPUBLICE

ŘÍZENÍ O UDĚLENÍ VÍZA A POVOLENÍ K POBYTU NA ÚZEMÍ ČR

Krátkodobé vízum

Počty žádostí o krátkodobé vízum a udělených krátkodobých víz dle účelu pobytu v roce 2021

Účel pobytu	Počet žádostí	Počet udělených víz	Zamítnuto
Zaměstnání (27)	185 543	179 457	4 523
Turistika (10)	7 066	5 383	1 304
Sezónní zaměstnání (52)	5 146	5 395	204
Jiné (99)	3 198	2 976	137
Obchodní (01)	2 138	1 916	152
Návštěva rodiny nebo přátel (03)	1 810	1 446	338
Sportovní (07)	1 424	1 338	76
Zdravotní (00)	426	399	30
Pozvání (04)	355	267	51
Oficiální/politický (05)	254	226	5
Kulturní (02)	194	143	41
Studium/školení/stáž (11)	118	87	25
Zácvik (38)	23	22	1
Letištní tranzit (13)	3	2	0
Tranzit (12)	2	2	0
CELKEM	207 700	199 059	6 887

Zdroj: MZV

Pozn.: Stav k 10. 1. 2022

Počty žádostí a udělených krátkodobých víz v roce 2021 dle státní příslušnosti

Státní příslušnost	Počet žádostí	Počet udělených víz	Zamítnuto
Ukrajina	188 208	182 663	4 367
Bělorusko	3 579	3 551	11
Saúdská Arábie	2 034	1 926	76
Turecko	1 888	1 483	293
Rusko	1 786	1 562	163
Indie	1 046	809	197
Jordánsko	934	534	358
Egypt	621	459	157
Kuvajt	620	595	20
Moldavsko	566	545	22

Libanon	487	375	81
Arménie	484	403	74
Čína	398	350	19
Filipíny	385	324	53
Kosovo	351	274	69
Kazachstán	345	310	34
Pákistán	334	180	117
Sýrie	260	172	66
Irák	246	201	26
Mongolsko	221	210	9
Tunisko	201	51	129
Jihoafrická republika	201	179	1
Nigérie	198	143	47
Ázerbájdžán	158	133	24
Thajsko	132	123	6
Indonésie	129	121	4
Uzbekistán	126	88	32
Srbsko	115	113	0
Bahrajn	109	89	10
Bangladéš	102	22	80
<i>ostatní</i>	1 436	1 071	342
CELKEM	207 700	199 059	6 887

Zdroj: MZV

Pozn.: Tabulka obsahuje státní příslušnosti s počtem žádostí nad 100

CIZINCI S POVOLENÝM POBYTEM NA ÚZEMÍ ČESKÉ REPUBLIKY
Cizinci s povoleným pobytem na území ČR - vývoj v letech 2011–2021

Stav k 31. 12. daného roku	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
CELKEM cizinci s povoleným pobytem	436 389	438 213	441 536	451 923	467 562	496 413	526 811	566 931	595 881	634 790	660 849
meziroční změna (abs.)	11 088	1 824	3 323	10 387	15 639	28 851	30 398	40 120	28 880	38 909	26 059
meziroční změna (%)	2,6	0,4	0,8	2,4	3,5	6,2	6,1	7,6	5,1	6,5	4,1
Trvalý pobyt	198 051	214 027	238 904	251 342	261 553	273 399	282 732	290 679	300 684	309 608	321 892
podíl z celku (%)	45,4	48,8	54,1	55,6	55,9	55,1	53,7	51,3	50,5	48,8	48,7
meziroční změna (abs.)	8 089	15 976	24 877	12 438	10 211	11 846	9 333	7 947	10 005	8 924	12 284
meziroční změna (%)	4,3	8,1	11,6	5,2	4,1	4,5	3,4	2,8	3,4	3,0	4,0
Přechodný pobyt¹⁰¹	238 338	224 186	202 632	200 581	206 009	223 014	244 079	276 252	295 197	325 182	338 957
podíl z celku (%)	54,6	51,2	45,9	44,4	44,1	44,9	46,3	48,7	49,5	51,2	51,3
meziroční změna (abs.)	2 999	-14 152	-21 554	-2 051	5 428	17 005	21 065	32 173	18 945	29 985	13 775
meziroční změna (%)	1,3	-5,9	-9,6	-1,0	2,7	8,3	9,4	13,2	6,9	10,2	4,2

Zdroj: IS CIS

Cizinci s povoleným přechodným pobytem na území ČR - srovnání 2020/2021

Státní příslušnost	Stav k 31. 12. 2020	tj. %	Stav k 31. 12. 2021	tj. %	Změna oproti předchozímu roku	
					v %	Absolutní číslo
CELKEM cizinci s povoleným přechodným pobytem	325 182	100,0	338 957	100,0	4,2	13 775
z toho TOP 10 (řazeno dle 2021):						
Ukrajina	77 176	23,7	106 099	31,3	37,5	28 923
Slovensko	68 878	21,2	55 787	16,5	-19,0	-13 091
Rusko	19 259	5,9	21 989	6,5	14,2	2 730
Rumunsko	13 579	4,2	13 261	3,9	-2,3	-318
Bulharsko	11 777	3,6	10 608	3,1	-9,9	-1 169
Vietnam	9 564	2,9	10 461	3,1	9,4	897
Německo	16 306	5,0	10 191	3,0	-37,5	-6 115
Maďarsko	7 538	2,3	7 898	2,3	4,8	360
Polsko	9 763	3,0	6 807	2,0	-30,3	-2 956
Indie	4 955	1,5	5 887	1,7	18,8	932

Zdroj: IS CIS

¹⁰¹ **Vysvětlivka:** Pro účely statistiky se za přechodný pobyt považuje:

- Pobyt na vízum k pobytu nad 90 dnů
 - Pobyt na povolení k dlouhodobému pobytu
 - Pobyt osob, jim bylo vydáno potvrzení o přechodném pobytu (občan EU, rodinný příslušník občana EU, který JE též občanem EU) a pobyt na povolení k přechodnému pobytu rodinného příslušníka občana EU, který NENÍ občanem EU
- Společně s občany EU se uvádějí i občané dalších států, vůči kterým se uplatňují stejná pravidla. Jedná se o Norsko, Island, Lichtenštejnsko a Švýcarsko

Cizinci s povoleným trvalým pobytem na území ČR - srovnání 2020/2021

Státní příslušnost	Stav k 31. 12. 2020	tj. %	Stav k 31. 12. 2021	tj. %	Změna oproti předchozímu roku	
					v %	Absolutní číslo
CELKEM cizinci s povoleným trvalým pobytem	309 308	100,0	321 892	100,0	4,1	12 584
z toho TOP 10 (řazeno dle 2021):						
Ukrajina	88 478	28,6	90 776	28,2	2,6	2 298
Slovensko	55 666	18,0	58 843	18,3	5,7	3 177
Vietnam	53 320	17,2	54 390	16,9	2,0	1 070
Rusko	22 648	7,3	23 376	7,3	3,2	728
Polsko	10 970	3,5	11 129	3,5	1,4	159
Bulharsko	6 140	2,0	6 687	2,1	8,9	547
Mongolsko	5 293	1,7	5 603	1,7	5,9	310
Rumunsko	4 817	1,6	5 545	1,7	15,1	728
Čína	4 607	1,5	4 690	1,5	1,8	83
Německo	4 555	1,5	4 601	1,4	1,0	46

Zdroj: IS CIS

Pobyt cizinců na území ČR v jednotlivých měsících roku 2021

Údaje k	Cizinci celkem			Přechodný pobyt			Trvalý pobyt		
	Občané EU	Občané třetích zemí	Celkem	Občané EU	Občané třetích zemí	Celkem	Občané EU	Občané třetích zemí	Celkem
31. 12. 2020	253 839	380 951	634 790	156 246	168 936	325 182	97 593	212 015	309 608
31. 1. 2021	245 500	401 168	646 668	150 343	185 655	335 998	95 157	215 513	310 670
28. 2. 2021	246 215	404 540	650 755	150 626	188 505	339 131	95 589	216 035	311 624
31. 3. 2021	246 731	409 570	656 301	150 588	193 746	344 334	96 143	215 824	311 967
30. 4. 2021	247 411	412 654	660 065	150 909	196 515	347 424	96 502	216 139	312 641
31. 5. 2021	248 364	415 845	664 209	151 411	199 034	350 445	96 953	216 811	313 764
30. 6. 2021	249 252	418 986	668 238	151 621	201 480	353 101	97 631	217 506	315 137
31. 7. 2021	250 041	421 295	671 336	151 991	203 244	355 235	98 050	218 051	316 101
31. 8. 2021	220 901	423 602	644 503	122 327	203 940	326 267	98 574	219 662	318 236
30. 09. 2021	221 422	426 228	647 650	122 410	206 150	328 560	99 012	220 078	319 090
31. 10. 2021	222 282	429 578	651 860	122 794	208 806	331 600	99 488	220 772	320 260
30. 11. 2021	221 887	435 770	657 657	122 250	214 194	336 444	99 637	221 576	321 213
31. 12. 2021	223 093	437 756	660 849	122 702	216 255	338 957	100 391	221 501	321 892

Zdroj: IS CIS

Cizinci ze třetích zemí dle kategorie pobytu a pohlaví k 31. 12. 2021

Státní příslušnost	Cizinci celkem			Přechodný pobyt			Trvalý pobyt		
	Muži	Ženy	Celkem	Muži	Ženy	Celkem	Muži	Ženy	Celkem
Celkem cizinci-třetizemci	244 693	193 063	437 756	126 950	89 305	216 255	117 743	103 758	221 501
z toho TOP 10:									
Ukrajina	112 308	84 567	196 875	65 801	40 298	106 099	46 507	44 269	90 776
Vietnam	34 739	30 112	64 851	4 933	5 528	10 461	29 806	24 584	54 390
Rusko	20 115	25 250	45 365	9 936	12 053	21 989	10 179	13 197	23 376
Mongolsko	5 197	5 819	11 016	2 808	2 605	5 413	2 389	3 214	5 603
Spojené státy americké	5 110	3 591	8 701	2 649	2 316	4 965	2 461	1 275	3 736
Bělorusko	4 025	4 186	8 211	2 730	2 218	4 948	1 295	1 968	3 263
Kazachstán	3 688	4 369	8 057	2 476	2 763	5 239	1 212	1 606	2 818
Čína	4 154	3 736	7 890	1 744	1 456	3 200	2 410	2 280	4 690
Velká Británie	5 958	1 917	7 875	3 358	1 384	4 742	2 600	533	3 133
Indie	4 828	2 123	6 951	4 066	1 821	5 887	762	302	1 064

Zdroj: IS CIS

Občané EU dle kategorie pobytu a pohlaví k 31. 12. 2021

Státní příslušnost	Cizinci celkem			Přechodný pobyt			Trvalý pobyt		
	Muži	Ženy	Celkem	Muži	Ženy	Celkem	Muži	Ženy	Celkem
Celkem občané EU	128 770	94 323	223 093	76 922	45 780	122 702	51 848	48 543	100 391
z toho TOP 10:									
Slovensko	59 032	55 598	114 630	30 904	24 883	55 787	28 128	30 715	58 843
Rumunsko	12 422	6 384	18 806	9 143	4 118	13 261	3 279	2 266	5 545
Polsko	8 078	9 858	17 936	4 122	2 685	6 807	3 956	7 173	11 129
Bulharsko	10 735	6 560	17 295	6 836	3 772	10 608	3 899	2 788	6 687
Německo	11 414	3 378	14 792	8 287	1 904	10 191	3 127	1 474	4 601
Maďarsko	6 091	3 649	9 740	5 031	2 867	7 898	1 060	782	1 842
Itálie	4 601	1 249	5 850	2 802	869	3 671	1 799	380	2 179
Francie	2 911	1 217	4 128	1 882	872	2 754	1 029	345	1 374
Chorvatsko	2 063	1 131	3 194	726	406	1 132	1 337	725	2 062
Rakousko	1 935	619	2 554	1 118	318	1 436	817	301	1 118

Zdroj: IS CIS

Cizinci s povoleným pobytem na území ČR dle krajů ČR - srovnání 2020/2021

Kraj	Stav k 31. 12. 2020	tj. %	Stav K 31. 12. 2021	tj. %	Změna oproti předchozímu roku	
					v %	Absolutní číslo
Celkem cizinci s povoleným pobytem	634 790	100,0	660 849	100,0	4,1	26 059
z toho v teritoriu kraje:						
Jihočeský	23 631	3,7	25 210	3,8	6,7	1 579
Jihomoravský	58 790	9,3	64 065	9,7	9,0	5 275
Karlovarský	22 058	3,5	21 327	3,2	-3,3	-731
Královéhradecký	18 561	2,9	18 799	2,8	1,3	238
Liberecký	22 758	3,6	24 584	3,7	8,0	1 826
Moravskoslezský	27 728	4,4	29 297	4,4	5,7	1 569
Olomoucký	13 718	2,2	13 774	2,1	0,4	56
Pardubický	20 608	3,2	22 135	3,3	7,4	1 527
Plzeňský	42 147	6,6	43 679	6,6	3,6	1 532
Praha	229 413	36,1	237 120	35,9	3,4	7 707
Středočeský	90 333	14,2	94 785	14,3	4,9	4 452
Ústecký	39 385	6,2	38 286	5,8	-2,8	-1 099
Vysočina	12 926	2,0	13 967	2,1	8,1	1 041
Zlínský	11 699	1,8	12 891	2,0	10,2	1 192
neuveдено	1 035	0,2	930	0,1	-10,1	-105

Zdroj: IS CIS

Cizinci dle druhu povoleného pobytu, kraje a okresu k 31. 12. 2021

Kraj	Okres	Druh pobytu		CELKEM
		Přechodný	Trvalý	
Jihočeský	České Budějovice	4 766	3 571	8 337
	Český Krumlov	1 805	1 855	3 660
	Jindřichův Hradec	1 271	1 246	2 517
	Písek	2 055	1 272	3 327
	Prachatice	1 025	818	1 843
	Strakonice	1 290	1 204	2 494
	Tábor	1 588	1 444	3 032
	CELKEM	13 800	11 410	25 210
Jihomoravský	Blansko	1 202	1 583	2 785
	Brno-město	26 521	14 877	41 398
	Brno-venkov	3 636	4 262	7 898
	Břeclav	1 969	1 815	3 784
	Hodonín	1 522	1 494	3 016
	Vyškov	972	1 412	2 384
	Znojmo	1 158	1 642	2 800
	CELKEM	36 980	27 085	64 065
Karlovarský	Cheb	3 355	5 426	8 781
	Karlovy Vary	3 282	6 490	9 772
	Sokolov	1 057	1 717	2 774
	CELKEM	7 694	13 633	21 327
Královéhradecký	Hradec Králové	3 665	3 308	6 973
	Jičín	1 371	1 423	2 794
	Náchod	1 459	1 837	3 296
	Rychnov nad Kněžnou	1 453	1 071	2 524
	Trutnov	1 369	1 843	3 212
	CELKEM	9 317	9 482	18 799
Liberecký	Česká Lípa	2 263	3 084	5 347
	Jablonec nad Nisou	1 657	2 916	4 573
	Liberec	6 264	6 185	12 449
	Semily	981	1 234	2 215
	CELKEM	11 165	13 419	24 584
Moravskoslezský	Bruntál	512	673	1 185
	Frýdek-Místek	1 923	2 279	4 202
	Karviná	2 150	3 495	5 645
	Nový Jičín	1 833	1 342	3 175
	Opava	900	1 204	2 104
	Ostrava-město	6 486	6 500	12 986
	CELKEM	13 804	15 493	29 297
Olomoucký	Jeseník	305	435	740
	Olomouc	3 336	3 129	6 465
	Prostějov	1 029	1 177	2 206
	Přerov	1 102	1 516	2 618
	Šumperk	754	991	1 745
	CELKEM	6 526	7 248	13 774
Pardubický	Chrudim	1 769	1 209	2 978
	Pardubice	9 212	4 034	13 246
	Svitavy	1 222	915	2 137

	Ústí nad Orlicí	2 142	1 632	3 774
	CELKEM	14 345	7 790	22 135
Plzeňský	Domažlice	1 355	1 966	3 321
	Klatovy	1 701	1 656	3 357
	Plzeň-jih	1 512	1 409	2 921
	Plzeň-město	13 128	9 536	22 664
	Plzeň-sever	1 476	1 545	3 021
	Rokycany	1 548	1 300	2 848
	Tachov	2 918	2 629	5 547
	CELKEM	23 638	20 041	43 679
Praha	Hlavní město Praha	123 815	113 305	237 120
Středočeský	Benešov	1 624	1 914	3 538
	Beroun	3 389	3 224	6 613
	Kladno	4 520	6 516	11 036
	Kolín	4 140	2 689	6 829
	Kutná Hora	2 084	1 734	3 818
	Mělník	2 787	3 774	6 561
	Mladá Boleslav	7 995	5 394	13 389
	Nymburk	3 147	3 149	6 296
	Praha-východ	6 963	10 078	17 041
	Praha-západ	5 214	8 569	13 783
	Příbram	1 779	2 117	3 896
	Rakovník	793	1 192	1 985
	CELKEM	44 435	50 350	94 785
	Ústecký	Děčín	1 038	3 009
Chomutov		3 361	3 439	6 800
Litoměřice		1 684	2 432	4 116
Louny		1 426	1 587	3 013
Most		2 491	2 521	5 012
Teplice		5 256	4 241	9 497
Ústí nad Labem		2 274	3 527	5 801
CELKEM		17 530	20 756	38 286
Vysočina	Havlíčkův Brod	1 675	1 030	2 705
	Jihlava	2 998	1 841	4 839
	Pelhřimov	1 828	1 136	2 964
	Třebíč	654	907	1 561
	Žďár nad Sázavou	1 019	879	1 898
	CELKEM	8 174	5 793	13 967
Zlínský	Kroměříž	610	879	1 489
	Uherské Hradiště	1 616	1 559	3 175
	Vsetín	1 767	1 163	2 930
	Zlín	3 007	2 290	5 297
	CELKEM	7 000	5 891	12 891
neuveďeno		734	196	930
CELKEM		338 957	321 892	660 849

Zdroj: IS CIS

EKONOMICKÉ AKTIVITY CIZINCŮ V ČESKÉ REPUBLICE

Přehled občanů států EU/EP a Švýcarska, vč. jejich rodinných příslušníků, v postavení zaměstnanců v ČR k 31. 12. 2021

Státy	Informační karty
Slovensko	209 273
Polsko	47 001
Rumunsko	46 768
Bulharsko	38 120
Maďarsko	23 054
Německo	5 381
Italie	4 934
Velká Británie	4 434
Francie	4 255
Španělsko	2 732
Litva	2 000
Chorvatsko	1 876
Řecko	1 817
Nizozemsko	1 697
Rakousko	1 480
Lotyšsko	1 203
Portugalsko	1 198
Belgie	834
Švédsko	612
Irsko	600
Finsko	420
Slovinsko	400
Dánsko	365
Švýcarsko	304
Estonsko	255
Norsko	148
Kypr	94
Malta	52
Lucembursko	39
Island	28
Lichtenštejnsko	2
CELKEM	401 376

Zdroj: MPSV

Přehled držitelů zaměstnaneckých karet podle státního občanství k 31. 12. 2021

Státy	Celkem
Ukrajina	70 238
Mongolsko	4 078
Rusko	3 245
Vietnam	3 241
Srbsko	2 538
Bělorusko	2 387
Filipíny	2 361
Indie	2 041
Moldavsko	1 217
Čína	1 033
Thajsko	913
Nepál	796
Kazachstán	722
Turecko	662
Bosna a Hercegovina	644
Severní Makedonie	610
Uzbekistán	609
Gruzie	526
Korejská republika	486
Spojené státy americké	383
Kyrgyzstán	367
Arménie	317
Bangladéš	313
Ázerbájdžán	298
Brazílie	235
Kosovo	191
Egypt	183
Indonésie	172
Mexiko	170
Albánie	157
Tunisko	135
Japonsko	135
Izrael	112
Jihoafrická republika	77
Pákistán	69
Ghana	66
Tchaj-wan	59
Írán	59
Maroko	56
Sýrie	55
Kypr	55
Kanada	52
Nigérie	48

Kolumbie	45
Kuba	44
Argentina	41
Malajsie	30
Černá Hora	28
Alžírsko	28
Venezuela	27
Jordánsko	26
Austrálie	26
Srí Lanka	22
Zimbabwe	21
Chile	20
Libanon	19
Peru	19
Keňa	17
Nový Zéland	13
Kamerun	11
Surinam	11
Tádžikistán	10
Konžská demokratická republika	8
Laos	8
Panama	8
Ekvádor	7
Salvador	7
Irák	7
Etiopie	6
Palestina	6
Jemen	5
Mauricius	5
Kambodža	5
Turkmenistán	5
Afghánistán	4
Singapur	4
Guatemala	4
Dominikánská republika	4
Uganda	4
Namibie	4
Paraguay	3
Senegal	3
Omán	3
Burkina Faso	3
Hongkong	3
Konžská republika	2
Niger	2
Bolívie	2
Honduras	2

Zambie	2
Sierra Leone	2
Nikaragua	2
Mikronésie	1
Svatá Lucie	1
Čad	1
Tanzanie	1
Monako	1
Libérie	1
Libye	1
Myanmar	1
Belize	1
Pobřeží slonoviny	1
Malawi	1
Kuvajt	1
Botswana	1
Guinea	1
Bahrajn	1
CELKEM	102 714

Zdroj: MPSV

*Jedná se pouze o zaměstnanecké karty vedené MPSV v centrální evidenci volných pracovních míst obsaditelných držiteli zaměstnanecké karty.

Přehled držitelů povolení k zaměstnání podle státní příslušnosti k 31. 12. 2021

Státy	Celkem
Ukrajina	37 437
Uzbekistán	970
Bělorusko	894
Moldavsko	550
Japonsko	287
Rusko	209
Indie	173
Spojené státy americké	172
Čína	165
Korejská republika	124
Gruzie	79
Turecko	76
Vietnam	64
Srbsko	56
Kazachstán	45
Kyrgyzstán	36
Arménie	33
Ázerbájdžán	31
Nepál	20
Turkmenistán	19
Írán	18
Pákistán	17
Nigérie	17
Tádžikistán	15
Mexiko	13
Kanada	13
Filipíny	12
Kosovo	12
Afghánistán	12
Venezuela	10
Kuba	10
bez státní příslušnosti	9
Bosna a Hercegovina	7
Kamerun	6
Brazílie	6
Tunisko	6
Srí Lanka	6
Ghana	6
Bangladéš	6
Egypt	5
Sýrie	5
Jordánsko	4

Indonésie	4
Irák	4
Konžská demokratická republika	4
Nový Zéland	3
Alžírsko	3
Severní Makedonie	3
Albánie	3
Mongolsko	3
Libye	3
Jemen	3
Etiopie	2
Thajsko	2
Austrálie	2
Jihoafrická republika	2
Libanon	2
Černá Hora	1
Izrael	1
Somálsko	1
Bolívie	1
Senegal	1
Kolumbie	1
Peru	1
Saúdská Arábie	1
Konžská republika	1
Niger	1
Pobřeží slonoviny	1
Keňa	1
CELKEM	41 710

Zdroj: MPSV

Přehled držitelů modrých karet podle státní příslušnosti k 31. 12. 2021

Státy	Celkem
Rusko	609
Ukrajina	209
Bělorusko	124
Indie	105
Turecko	32
Kazachstán	29
Mexiko	19
Brazílie	19
Uzbekistán	16
Spojené státy americké	16
Čína	15
Írán	14
Sýrie	9
Egypt	8
Moldavsko	8
Kyrgyzstán	8
Malajsie	7
Arménie	7
Kolumbie	6
Ázerbájdžán	5
Srbsko	5
Severní Makedonie	4
Bosna a Hercegovina	4
Kypr	4
Austrálie	4
Izrael	4
Albánie	4
Filipíny	3
Argentina	3
Japonsko	3
Korejská republika	3
Kanada	3
Jihoafrická republika	3
Tchaj-wan	3
Bangladéš	2
Chile	2
Pákistán	2
Irák	2
Gruzie	2
Nový Zéland	2
Kuba	1
Uganda	1

Alžírsko	1
Černá Hora	1
Pobřeží slonoviny	1
Vietnam	1
Ekvádor	1
Jordánsko	1
Indonésie	1
Nigérie	1
Maroko	1
Peru	1
Tádžikistán	1
CELKEM	1 340

Zdroj: MPSV

Přehled cizích státních příslušníků v postavení zaměstnanců podle krajů k 31. 12. 2021

Kraj	Celkem	Z toho		
		Informační karty občanů EU/EHP a Švýcarska	Informační karty cizinců, kteří nepotřebují pracovní oprávnění	Pracovní oprávnění *
Celkem	701 830	401 376	154 690	145 764
z toho:				
Praha	222 446	118 642	68 807	34 997
Středočeský kraj	121 586	73 540	21 214	26 832
Jihočeský kraj	25 920	13 381	4 619	7 920
Plzeňský kraj	69 831	40 296	11 749	17 786
Karlovarský kraj	15 887	6 271	5 734	3 882
Ústecký kraj	22 461	9 897	5 485	7 079
Liberecký kraj	22 209	12 479	4 384	5 346
Královéhradecký kraj	24 589	16 266	4 064	4 259
Pardubický kraj	25 989	12 754	4 314	8 921
Vysočina	15 894	8 210	2 715	4 969
Jihomoravský kraj	77 201	48 318	15 156	13 727
Olomoucký kraj	12 534	7 928	2 261	2 345
Zlínský kraj	14 932	9 461	1 822	3 649
Moravskoslezský kraj	30 351	23 933	2 366	4 052

Zdroj: MPSV

*Zahrnuje povolení k zaměstnání, modré karty a zaměstnanecké karty

Počet agentur práce, subjektů s povolením ke zprostředkování zaměstnání k 31. 12. 2021

Rok	Celkem	s povolením dle § 14/1 b)	s povolením dle § 14/1 a) a c)
31. 12. 2010	1 714	1 412	1 328
31. 12. 2011	1 458	1 083	973
31. 12. 2012	1 491	1 003	923
31. 12. 2013	1 592	994	1 017
31. 12. 2014	1 587	978	1 042
31. 12. 2015	1 700	1 014	1 137
31. 12. 2016	2 011	1 222	1 335
31. 12. 2017	1 938	812	1 540
31. 12. 2018	2 102	1 028	1 661
31. 12. 2019	2 173	1 072	1 790
31. 12. 2020	2 218	1 100	1 897
31. 12. 2021	2 136	1 116	1 895

Zdroj: MPSV

Přehled dočasně přidělených zaměstnanců agentur práce (§ 14/1 písm. b) zákona o zaměstnanosti)

Rok	Počet přidělených zaměstnanců celkem	z toho			
		Občanů ČR	Občanů EU	EHP/Švýcarska	Občané třetích zemí
2012	201 258	159 262	37 365	339	4 292
2013	224 560	174 784	39 027	553	10 196
2014	266 324	203 377	52 171	542	10 234
2015	308 478	232 404	62 005	1 150	12 919
2016	350 624	237 152	90 528	361	22 583
2017	358 659	212 585	109 805	589	35 680
2018	333 607	167 297	102 317	1 322	62 671
2019	273 561	127 663	84 753	1 306	59 839
2020	269 853	133 788	88 010	1 843	46 212
2021	271 282	127 171	71 404	1 683	71 024

Zdroj: MPSV

Podnikatelé dle krajů k 31. 12. 2021

Kraj	Občané ČR	Cizinci	Celkem
Hlavní město Praha	318 655	42 064	360 719
Středočeský kraj	269 350	12 104	281 454
Jihočeský kraj	124 213	2 944	127 157
Plzeňský kraj	105 916	5 999	111 915
Karlovarský kraj	49 703	4 675	54 378
Ústecký kraj	127 967	8 007	135 974
Liberecký kraj	88 984	2 696	91 680
Královéhradecký kraj	107 217	2 608	109 825
Pardubický kraj	92 495	2 350	94 845
Kraj Vysočina	88 864	1 544	90 408
Jihomoravský kraj	222 130	8 317	230 447
Olomoucký kraj	109 255	2 439	111 694
Zlínský kraj	109 525	1 994	111 519
Moravskoslezský kraj	189 843	4 681	194 524
CELKEM	2 004 117	102 422	2 106 539

Zdroj: MPO

Podnikatelé-cizinci dle pohlaví a krajů k 31. 12. 2021

Kraj	Muži	Ženy	Celkem
Hlavní město Praha	27 266	14 798	42 064
Středočeský kraj	8 175	3 929	12 104
Jihočeský kraj	2 018	926	2 944
Plzeňský kraj	4 061	1 938	5 999
Karlovarský kraj	2 844	1 831	4 675
Ústecký kraj	5 763	2 244	8 007
Liberecký kraj	1 925	771	2 696
Královéhradecký kraj	1 866	742	2 608
Pardubický kraj	1 703	647	2 350
Kraj Vysočina	1 091	453	1 544
Jihomoravský kraj	5 901	2 416	8 317
Olomoucký kraj	1 757	682	2 439
Zlínský kraj	1 426	568	1 994
Moravskoslezský kraj	3 500	1 181	4 681
CELKEM	69 296	33 126	102 422

Zdroj: MPO

Podnikatelé-cizinci a živnostenská oprávnění cizinců dle státní příslušnosti a pohlaví k 31. 12. 2021

Státní příslušnost	Podnikatelé			Živnostenské oprávnění		
	Muži	Ženy	Celkem	Muži	Ženy	Celkem
Ukrajina	17 205	8 457	25 662	22 281	10 104	32 385
Slovensko	15 126	6 434	21 560	19 698	7 958	27 656
Vietnam	12 443	8 141	20 584	21 790	13 891	35 681
Rusko	1 799	2 332	4 131	2 334	2 948	5 282
Německo	2 582	522	3 104	2 860	576	3 436
Polsko	1 942	986	2 928	2 362	1 162	3 524
Rumunsko	2 135	415	2 550	2 593	484	3 077
Bulharsko	1 518	435	1 953	1 982	523	2 505
Velká Británie	1 446	306	1 752	1 526	317	1 843
Spojené státy americké	991	633	1 624	1 055	649	1 704
Maďarsko	1 101	247	1 348	1 323	281	1 604
Itálie	1 038	181	1 219	1 296	199	1 495
Moldavsko	593	265	858	820	331	1 151
Bělorusko	394	390	784	508	504	1 012
Francie	582	179	761	650	188	838
Kazachstán	349	367	716	480	466	946
Rakousko	407	103	510	493	121	614
Španělsko	358	139	497	404	145	549
Uzbekistán	424	56	480	670	73	743
Chorvatsko	322	127	449	458	148	606
Arménie	253	111	364	430	148	578
Srbsko a Černá Hora	310	47	357	394	50	444
Nizozemsko	286	68	354	313	75	388
Severní Makedonie	313	37	350	501	45	546
Mongolsko	155	170	325	183	207	390
Bosna a Hercegovina	218	75	293	325	85	410
Čína	162	131	293	227	156	383
Srbsko	212	72	284	319	86	405
Řecko	228	50	278	314	55	369
Irsko	206	57	263	218	58	276
Turecko	206	35	241	345	39	384
Tunisko	208	6	214	310	6	316
Indie	162	44	206	220	47	267
Švédsko	137	66	203	151	72	223
Sýrie	182	17	199	317	20	337
Thajsko	12	187	199	15	269	284
Nigérie	170	16	186	230	18	248
Kanada	108	74	182	113	79	192
Alžírsko	169	4	173	245	7	252

Litva	100	68	168	114	76	190
Belgie	133	19	152	150	19	169
Lotyšsko	81	61	142	90	71	161
Portugalsko	112	26	138	133	28	161
Egypt	136	2	138	234	2	236
Izrael	97	35	132	120	40	160
Ázerbájdžán	99	26	125	144	31	175
Gruzie	79	35	114	101	51	152
Austrálie	83	28	111	85	28	113
Kyrgyzstán	61	49	110	92	65	157
Čad	70	32	102	91	35	126
Brazílie	63	38	101	71	41	112
Pákistán	90	3	93	122	3	125
Mexiko	64	28	92	82	33	115
Japonsko	25	64	89	30	66	96
Korejská republika	41	47	88	48	57	105
Dánsko	73	13	86	76	14	90
Slovinsko	53	33	86	80	35	115
Švýcarsko	57	22	79	63	25	88
Filipíny	8	66	74	9	82	91
Finsko	49	24	73	50	26	76
Maroko	63	8	71	84	9	93
Irák	65	5	70	92	5	97
Kuba	50	19	69	70	23	93
Jižní Afrika	33	33	66	36	37	73
Kosovo	56	6	62	107	10	117
Ghana	53	7	60	63	7	70
Afghánistán	51	7	58	89	9	98
Peru	40	12	52	48	12	60
Kolumbie	30	20	50	36	20	56
Libanon	47	3	50	65	4	69
Albánie	43	6	49	64	6	70
Írán	35	11	46	47	13	60
Chile	25	18	43	29	19	48
Jordánsko	40	3	43	59	4	63
Argentina	27	15	42	35	18	53
Nový Zéland	32	5	37	40	5	45
Angola	33	3	36	44	4	48
Estonsko	17	19	36	20	21	41
Černá Hora	19	17	36	32	22	54
Venezuela	18	16	34	19	16	35
Alandy	25	7	32	34	9	43
Norsko	19	13	32	20	13	33
Jemen	23	5	28	27	6	33

Kamerun	23	3	26	27	3	30
Kypr	12	14	26	14	17	31
Tchaj-wan	2	21	23	2	24	26
Šrí Lanka	21	1	22	31	2	33
Guinea	18	3	21	20	3	23
Senegal	20	1	21	25	1	26
Libye	18	2	20	25	2	27
Etiopie	14	5	19	15	5	20
Konžská demokratická republika	11	7	18	12	9	21
Benin	13	5	18	17	6	23
Malta	15	3	18	15	4	19
Konžská republika	14	3	17	19	5	24
Ekvádor	16	1	17	17	1	18
Tádžikistán	13	4	17	17	4	21
Indonésie	3	13	16	5	17	22
Bangladéš	14	0	14	32	0	32
Bolívie	10	4	14	10	5	15
Pobřeží slonoviny	13	1	14	16	1	17
Palestina	12	1	13	18	1	19
Island	12	1	13	12	1	13
Keňa	5	8	13	5	9	14
Honduras	5	5	10	5	5	10
Niger	10	0	10	11	0	11
Turkmenistán	4	6	10	9	7	16
Nepál	8	1	9	16	2	18
Myanmar	6	2	8	8	3	11
Dominikánská republika	6	2	8	11	2	13
Guatemala	3	5	8	3	5	8
Kostarika	4	3	7	4	3	7
Lucembursko	5	2	7	5	2	7
Malajsie	2	5	7	2	5	7
Panama	6	1	7	9	1	10
Uganda	1	6	7	2	6	8
Madagaskar	6	0	6	6	0	6
Zimbabwe	4	2	6	4	2	6
Súdán	5	1	6	6	1	7
Britské Panenské ostrovy	5	0	5	5	0	5
Kambodža	2	3	5	2	7	9
Laos	3	2	5	5	4	9
Namibie	2	3	5	2	3	5
Tanzanie	4	1	5	4	1	5
Salvador	3	1	4	3	1	4
Mauricius	2	2	4	2	2	4

Sierra Leone	3	1	4	4	1	5
Singapur	1	3	4	2	5	7
Uruguay	2	2	4	2	2	4
Korejská lidově demokratická republika	2	1	3	2	1	3
Kuvajt	3	0	3	4	0	4
Lichtenštejnsko	3	0	3	3	0	3
Guinea-Bissau	3	0	3	4	0	4
Zambie	3	0	3	5	0	5
Gambie	2	0	2	3	0	3
Jamajka	2	0	2	2	0	2
Mali	2	0	2	2	0	2
Nizozemské Antily	2	0	2	2	0	2
Paraguay	2	0	2	2	0	2
Somálsko	2	0	2	3	0	3
Surinam	1	1	2	1	1	2
Togo	1	1	2	1	1	2
Trinidad a Tobago	1	1	2	1	1	2
Burkina Faso	2	0	2	2	0	2
Barbados	1	0	1	1	0	1
Kapverdy	1	0	1	2	0	2
Vánoční ostrov	0	1	1	0	1	1
Eritrea	1	0	1	3	0	3
Gabon	0	1	1	0	1	1
Guyana	1	0	1	1	0	1
Libérie	1	0	1	1	0	1
Maledivy	1	0	1	1	0	1
Mauritánie	1	0	1	1	0	1
Vanuatu	1	0	1	1	0	1
Katar	0	1	1	0	2	2
Svatá Lucie	1	0	1	1	0	1
Svatý Tomáš a Princův ostrov	1	0	1	1	0	1
Saúdská Arábie	1	0	1	1	0	1
Tonga	1	0	1	1	0	1
Spojené arabské emiráty	1	0	1	1	0	1
Guernsey	1	0	1	1	0	1
CELKEM	69 296	33 126	102 422	94 438	43 908	138 346

Zdroj: MPO

VZDĚLÁVÁNÍ CIZINCŮ V ČR

Vzdělávání dětí-cizinců v mateřských školách v roce 2021 - TOP 20

Státní příslušnost	Celkem		Z toho dívky	S trvalým pobytem	Azylanti / poživatelé doplňkové ochrany
	Počet	v %			
Cizinci celkem	12 103	100,0	5 770	11 054	55
z toho:					
Ukrajina	3 053	25,2	1 438	2 841	13
Vietnam	2 753	22,7	1 312	2 609	3
Slovensko	2 197	18,2	1 018	1 927	0
Rusko	777	6,4	377	716	2
Mongolsko	417	3,4	208	392	0
Rumunsko	376	3,1	182	349	0
Bulharsko	275	2,3	132	266	0
Polsko	204	1,7	110	167	0
Moldavsko	187	1,5	92	177	2
Čína	166	1,4	85	145	0
Maďarsko	110	0,9	55	100	0
Bělorusko	108	0,9	54	96	2
Německo	92	0,8	42	68	0
Velká Británie	83	0,7	42	63	1
Itálie	81	0,7	34	59	0
Indie	71	0,6	35	58	0
Spojené státy americké	68	0,6	37	63	0
Kazachstán	61	0,5	31	56	2
Uzbekistán	59	0,5	30	51	0
Francie	58	0,5	26	53	0

Zdroj: MŠMT (hodnoty k 30. 9. 2021)

Vzdělávání dětí-cizinců v přípravných třídách ZŠ, přípravném stupni ZŠ speciálních v roce 2021 - TOP 20

Státní příslušnost	Celkem		Z toho dívky	S trvalým pobytem	Azylanté / poživatelé doplňkové ochrany
	Počet	v %			
Cizinci celkem	431	100,0	156	367	3
z toho:					
Ukrajina	132	30,6	40	116	2
Vietnam	118	27,4	45	115	0
Slovensko	45	10,4	18	28	0
Rusko	28	6,5	9	24	0
Mongolsko	24	5,6	7	12	0
Bulharsko	9	2,1	3	9	0
Moldavsko	9	2,1	3	7	0
Čína	7	1,6	5	5	1
Indie	5	1,2	0	4	0
Maďarsko	4	0,9	1	3	0
Uzbekistán	4	0,9	3	4	0
Ázerbájdžán	3	0,7	2	1	0
Německo	3	0,7	2	3	0
Kazachstán	3	0,7	1	3	0
Kyrgyzstán	3	0,7	1	3	0
Bosna a Hercegovina	2	0,5	1	2	0
Bělorusko	2	0,5	2	1	0
Estonsko	2	0,5	1	2	0
Itálie	2	0,5	0	2	0
Filipíny	2	0,5	1	2	0

Zdroj: MŠMT (hodnoty k 30. 9. 2021)

Vzdělávání žáků-cizinců na základních školách v roce 2021 - TOP 20

Státní příslušnost	Celkem		Z toho dívky	S trvalým pobytem	Azylantí / poživatelé doplňkové ochrany
	Počet	v %			
Cizinci celkem	30 543	100,0	14 773	23 084	275
z toho:					
Ukrajina	9 646	31,6	4 714	7 305	63
Slovensko	5 848	19,1	2 755	5 445	5
Vietnam	5 664	18,5	2 686	3 823	0
Rusko	1 775	5,8	854	1 380	19
Mongolsko	1 060	3,5	533	609	1
Bulharsko	737	2,4	360	498	0
Rumunsko	667	2,2	329	453	0
Moldavsko	535	1,8	246	399	4
Polsko	507	1,7	268	297	0
Čína	422	1,4	206	245	0
Maďarsko	413	1,4	193	378	1
Bělorusko	304	1,0	157	209	9
Kazachstán	185	0,6	86	132	19
Srbsko	150	0,5	84	119	0
Německo	137	0,4	71	105	0
Velká Británie	125	0,4	54	82	0
Arménie	122	0,4	61	90	3
Spojené státy americké	112	0,4	53	75	0
Severní Makedonie	110	0,4	55	82	7
Chorvatsko	110	0,4	66	82	0

Zdroj: MŠMT (hodnoty k 30. 9. 2021)

Vzdělávání žáků-cizinců ve středních školách v roce 2021 - TOP 20

Státní příslušnost	Celkem		Z toho dívky	S trvalým pobytem	Azylantí / poživatelé doplňkové ochrany
	Počet	v %			
Cizinci celkem	10 053	100,0	4 907	8 087	51
z toho:					
Ukrajina	3 112	31,0	1 461	2 468	18
Slovensko	2 003	19,9	907	1 139	0
Vietnam	1 836	18,3	876	1 679	0
Rusko	968	9,6	546	748	4
Mongolsko	194	1,9	105	176	0
Bulharsko	188	1,9	90	154	0
Kazachstán	163	1,6	91	86	7
Moldavsko	153	1,5	69	136	1
Rumunsko	148	1,5	57	94	0
Polsko	125	1,2	50	83	0
Maďarsko	121	1,2	56	62	0
Čína	114	1,1	48	103	1
Bělorusko	83	0,8	43	62	2
Německo	60	0,6	34	49	0
Srbsko	44	0,4	20	37	0
Arménie	41	0,4	14	29	4
Severní Makedonie	40	0,4	11	32	0
Uzbekistán	35	0,3	14	28	2
Chorvatsko	30	0,3	18	30	0
Itálie	30	0,3	19	24	0

Zdroj: MŠMT (hodnoty k 30. 9. 2021)

Vzdělávání žáků-cizinců v konzervatořích v roce 2021 - TOP 20

Státní příslušnost	Celkem		Z toho dívky	S trvalým pobytem	Azylantí / poživatelé doplňkové ochrany
	Počet	v %			
Cizinci celkem	210	100,0	139	61	0
z toho:					
Slovensko	73	34,8	48	16	0
Ukrajina	42	20,0	28	15	0
Rusko	36	17,1	25	15	0
Bělorusko	9	4,3	6	2	0
Kazachstán	6	2,9	4	1	0
Korejská republika	5	2,4	5	1	0
Japonsko	4	1,9	2	0	0
Mongolsko	4	1,9	0	2	0
Nigérie	4	1,9	0	0	0
Maďarsko	3	1,4	2	1	0
Ázerbájdžán	2	1,0	2	0	0
Francie	2	1,0	1	1	0
Moldavsko	2	1,0	1	2	0
Rumunsko	2	1,0	0	2	0
Srbsko	2	1,0	0	1	0
Arménie	1	0,5	1	1	0
Bolívie	1	0,5	1	0	0
Brazílie	1	0,5	0	0	0
Čína	1	0,5	1	0	0
Kostarika	1	0,5	1	0	0

Zdroj: MŠMT (hodnoty k 30. 9. 2021)

Vzdělávání studentů-cizinců ve vyšších odborných školách v roce 2021 - TOP 20

Státní příslušnost	Celkem		Z toho dívky	S trvalým pobytem	Azylantí / poživatelé doplňkové ochrany
	Počet	v %			
Cizinci celkem	721	100,0	535	279	1
z toho:					
Slovensko	287	39,8	235	72	0
Ukrajina	166	23,0	124	105	1
Rusko	136	18,9	85	44	0
Kazachstán	40	5,5	30	12	0
Vietnam	21	2,9	15	3	0
Bělorusko	11	1,5	7	6	0
Bulharsko	8	1,1	7	7	0
Polsko	5	0,7	2	5	0
Rumunsko	5	0,7	4	3	0
Maďarsko	4	0,6	4	2	0
Kyrgyzstán	4	0,6	4	3	0
Srbsko	4	0,6	1	0	0
Ázerbájdžán	3	0,4	1	1	0
Mongolsko	3	0,4	1	3	0
Moldavsko	3	0,4	3	2	0
Uzbekistán	3	0,4	2	0	0
Arménie	2	0,3	1	2	0
Palestina	2	0,3	0	0	0
Německo	2	0,3	2	1	0
Sýrie	2	0,3	1	1	0

Zdroj: MŠMT (hodnoty k 30. 9. 2021)

Vzdělávání studentů-cizinců na veřejných a soukromých vysokých školách v roce 2021 – TOP 20

Státní občanství	Celkem	v %	Studijní programy			
			Bakalářské	Magisterské studium nenavazující	Magisterské studium navazující	Doktorské studium
Cizinci celkem	52 108	100,0	26 737	7 741	12 203	5 594
z toho:						
Slovensko	20 914	40,1	10 545	3 391	5 133	1 958
Rusko	8 116	15,6	5 889	255	1 592	398
Ukrajina	4 419	8,5	3 100	227	863	236
Kazachstán	2 578	4,9	2 128	41	365	49
Indie	1 469	2,8	222	330	548	369
Bělorusko	1 033	2,0	738	69	180	48
Německo	918	1,8	125	418	134	242
Itálie	666	1,3	235	154	104	173
Čína	648	1,2	302	10	213	126
Írán	531	1,0	57	261	54	160
Spojené státy americké	482	0,9	206	44	175	58
Vietnam	455	0,9	229	5	92	129
Turecko	424	0,8	144	22	178	80
Izrael	421	0,8	41	359	10	12
Velká Británie	371	0,7	21	259	52	39
Ghana	361	0,7	34	0	242	85
Ázerbájdžán	354	0,7	184	9	138	23
Polsko	329	0,6	124	19	87	101
Kyrgyzstán	317	0,6	253	5	52	8
Nigérie	255	0,5	46	13	145	51

Zdroj: MŠMT (hodnoty k 30. 9. 2021)

STÁTNÍ OBČANSTVÍ

Udělená státní občanství ČR v roce 2021

Stát	Počet udělených	z toho azylantům
Afghánistán	3	
Albánie	6	
Alžírsko	3	
Angola	1	
Argentina	2	
Arménie	31	3
Austrálie	3	
Ázerbájdžán	12	
Bahrajn	1	
Belgie	4	
Bělorusko	139	6
bez státní příslušnosti	6	
Bolívie	5	
Bosna a Hercegovina	22	
Brazílie	3	
Bulharsko	46	
Černá Hora	2	
Čína	2	
Dominikánská republika	1	
Egypt	14	
Ekvádor	2	
Estonsko	1	
Etiopie	4	
Filipíny	1	
Francie	8	
Ghana	4	
Grenada	2	
Gruzie	17	2
Guatemala	1	
Guinea	4	
Guinea Bissau	1	
Honduras	1	
Chile	1	
Chorvatsko	27	
Indie	7	
Indonésie	1	

Irák	9	
Írán	4	
Itálie	14	
Izrael	10	
Jemen	12	
Jihoafrická republika	2	
Jordánsko	3	
Kanada	2	
Kazachstán	87	
Keňa	5	
Kolumbie	8	
Konžská demokratická republika	1	
Kosovo	7	
Kostarika	1	
Kuba	3	
Kypr	1	
Kyrgyzstán	27	3
Laos	1	
Libanon	3	
Libérie	1	
Libye	1	
Litva	1	
Lotyšsko	4	
Maďarsko	19	
Mauricius	2	
Moldavsko	88	
Mongolsko	34	
Myanmar	4	4
Německo	3	
Nepál	5	
Nigérie	4	
Nizozemsko	2	
Norsko	2	
Palestina	1	
Peru	1	
Polsko	78	
Rumunsko	44	
Rusko	917	1
Řecko	5	
Salvador	1	
Severní Makedonie	32	
Slovensko	585	
Slovinsko	2	
Srbsko	42	

Spojené státy americké	32	
Súdán	3	
Sýrie	33	
Španělsko	5	
Togo	1	
Tunisko	8	
Turecko	11	
Turkmenistán	1	
Uganda	1	
Ukrajina	1 483	2
Uzbekistán	27	5
Velká Británie	50	
Vietnam	173	
Zambie	1	
Zimbabwe	3	
CELKEM	4 298	26

Zdroj: MV

NELEGÁLNÍ MIGRACE V ČESKÉ REPUBLICE

Nelegální migrace v ČR v letech 2011–2021

Rok	2011	2012	2013	2014	2015*	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Nelegální migrace přes vnější schengenskou hranici	80	119	179	181	240	222	250	339	503	448	335
Nelegální pobyt	3 280	3 476	3 974	4 641	8 323	5 039	4 488	4 653	5 174	6 645	10 835
z toho tranzitní NM	-	-	-	-	3 294	511	172	191	266	486	1 330
Celkem zjištěno osob	3 360	3 595	4 153	4 822	8 563	5 261	4 738	4 992	5 677	7 093	11 170

Zdroj: ŘSCP

*evidováno od 17. 6. 2015

Nelegální migrace v ČR – porovnání roku 2020/2021

	2020	tj. %	2021	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	Absolutní číslo
Nelegální migrace (celkem zjištěno osob)	7 093	100,0	11 170	100,0	57,5	4 077
z toho:						
Nelegální migrace přes vnější schengenskou hranici	448	6,3	335	3,0	-25,2	-113
Nelegální pobyt	6 645	93,7	10 835	97,0	63,1	4 190

Zdroj: ŘSCP

Nelegální migrace v ČR v roce 2021 – TOP 10 dle kategorií

Nelegální pobyt			Nelegální migrace přes vnější schengenskou hranici		
	Zjištěno osob	tj. %		Zjištěno osob	tj. %
Celkem	10 835	100,0	Celkem	335	100,0
z toho TOP 10:					
Ukrajina	5 844	53,9	Ukrajina	132	39,4
Moldavsko	1 548	14,3	Rusko	48	14,3
Afghánistán	529	4,9	Velká Británie	33	9,9
Sýrie	428	4,0	Izrael	21	6,3
Vietnam	309	2,9	Turecko	15	4,5
Gruzie	271	2,5	Gruzie	14	4,2
Rusko	180	1,7	Moldavsko	10	3,0
Uzbekistán	172	1,6	Indie	7	2,1
Maroko	142	1,3	Spojené státy americké	7	2,1
Turecko	113	1,0	Sýrie	6	1,8

Zdroj: ŘSCP

Nelegální migrace v ČR v roce 2021 – dle kategorie a pohlaví

Nelegální pobyt			Celkem	Nelegální migrace přes vnější schengenskou hranici		Celkem	Celkový součet
Neuvedeno – věk do 15 let	Muž	Žena		Muž	Žena		
5	9 271	1 559	10 835	232	103	335	11 170

Zdroj: ŘSCP

Vysvětlivka: u některých dětí do 15 let nebylo uvedeno pohlaví

Nelegální migrace na území ČR dle kontinentů – porovnání roku 2020/2021

Kontinent	2020	2021	Změna oproti předchozímu období	
			v %	Absolutní číslo
Celkem	7 093	11 170	57,5	4 077
z toho:				
Afrika	273	391	43,2	118
Jižní Amerika	34	18	-47,1	-16
Severní Amerika	90	58	-35,6	-32
Asie	1 525	2 488	63,1	963
Evropa	5 160	8 199	58,9	3 039
jiné*	11	16	45,5	5

Zdroj: ŘSCP

*např. bez st. příslušnosti, nezjištěno, Austrálie a Oceánie

KONTROLNÍ ČINNOST A REPRESIVNÍ OPATŘENÍ

Počet kontrol v oblasti dodržování zákona o zaměstnanosti v roce 2021

Kontrolní činnost v oblasti zákona o zaměstnanosti	Celkem
Počet kontrol v oblasti dodržování zákona o zaměstnanosti	5 891
z toho počet kontrol zaměřených na odhalování nelegálního zaměstnávání	5 222
zjištěn nedostatek z oblasti zákona o zaměstnanosti (nelegální zaměstnávání)	645
Počet nelegálně zaměstnaných občanů ČR	312
Počet nelegálně zaměstnaných občanů EU	288
Počet nelegálně zaměstnaných cizinců ze zemí mimo EU	2 695

Zdroj: MPSV

Počet a výše pokut za nedodržování zákona o zaměstnanosti uložených v roce 2021

Důvod pokuty	Počet uložených nepravomocných pokut	Výše uložených pokut v Kč
§ 139 odst. 1 písm. C) - přešůpek, výkon nelegální práce fyzickou osobou § 5 písm. e)	16	127 000
§ 139 odst. 1 písm. d) - přešůpek, umožnění výkonu nelegální práce fyzickou osobou podle § 5 písm. e) bodu 1 nebo 2	10	367 500
§ 139 odst. 1 písm. f) - přešůpek, výkon nelegální práce nelegální práce fyzickou osobou podle § 5 písm. e) bodu 3	0	0
§ 140 odst. 1 písm. C) - přešůpek, umožnění výkonu nelegální práce podle § 5 písm. e) bodu 1 nebo 2	707	186 113 500
§ 140 odst. 1 písm. E) - přešůpek, umožnění výkonu nelegální práce podle § 5 písm. e) bodu 3 (cizinec bez povolení k pobytu)	19	3 280 000

Zdroj: MPSV

Pozn.: Jedná se o všechny pokuty uložené v období od 1. 1. do 31. 12. 2021, tj. částečně se může jednat o pokuty za protiprávní jednání zjištěné kontrolami provedenými v předchozích letech. Počty pokut nelze sčítat, neboť jedna pokuta může zahrnovat více přešůpků.

Počet kontrol zaměřených na zastřené zprostředkování práce

Rok	Kontroly zaměřené na zastřené zprostředkování	Případy zastřené zprostředkování	Případy zastřené zprostředkování v rámci jiných kontrol	Celkový počet odhalených případů zastřené zprostředkování
2018	268	116	126	242
2019	261	125	153	278
2020	195	101	107	208
2021	197	71	128	199

Zdroj: MPSV

Represivní opatření vůči cizincům v letech 2011–2021

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Počet cizinců s vdaným správním vyhoštěním	2 153	2 006	2 020	2 149	3 009	3 539	5 119	5 713	7 067	6 385	4 987
Realizace správních vyhoštění	326	262	185	175	172	207	460	444	394	729	389
Soudy uložení trest vyhoštění	933	998	1 085	985	1 013	1 278	1 613	1 722	1 746	1 234	1 288

Zdroj: ŘSCP

Správní vyhoštění – srovnání 2020/2021

Období roku	2020	tj. %	2021	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	Absolutní číslo
Počet osob, kterým bylo vydáno rozhodnutí o správním vyhoštění*	6 385	100,0	4 987	100,0	-21,9	-1 398
z toho TOP 10 (řazeno dle 2021):						
Ukrajina	4 233	66,3	2 718	54,5	-35,8	-1 515
Moldavsko	1 050	16,4	984	19,7	-6,3	-66
Sýrie	32	0,5	245	4,9	665,6	213
Gruzie	121	1,9	123	2,5	1,7	2
Maroko	34	0,5	104	2,1	205,9	70
Uzbekistán	125	2,0	99	2,0	-20,8	-26
Vietnam	116	1,8	93	1,9	-19,8	-23
Rusko	36	0,6	65	1,3	80,6	29
Kazachstán	28	0,4	49	1,0	75,0	21
Afghánistán	41	0,6	47	0,9	14,6	6
Počet osob s realizovaným správním vyhoštěním*	729	100,0	389	100,0	-46,6	-340
z toho TOP 3 (řazeno dle 2021):						
Ukrajina	472	64,7	167	42,9	-64,6	-305
Moldavsko	112	15,4	83	21,3	-25,9	-29
Uzbekistán	27	3,7	38	9,8	40,7	11

Zdroj: ŘSCP

* počty osob, které byly v daném období zaevidovány do IS CIS – evidence VYH

Trest vyhoštění – srovnání 2020/2021

Období roku	2020	tj. %	2021	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	Absolutní číslo
Počet osob, kterým byl uložen trest vyhoštění soudem*	1 234	100,0	1 288	100,0	4,4	54
z toho TOP 10 (řazeno dle 2021):						
Ukrajina	350	28,4	496	38,5	41,7	146
Moldavsko	116	9,4	152	11,8	31,0	36
Slovensko	128	10,4	115	8,9	-10,2	-13
Rumunsko	136	11,0	84	6,5	-38,2	-52
Polsko	92	7,5	74	5,7	-19,6	-18
Vietnam	55	4,5	54	4,2	-1,8	-1
Bulharsko	41	3,3	47	3,6	14,6	6
Gruzie	47	3,8	42	3,3	-10,6	-5
Srbsko	18	1,5	17	1,3	-5,6	-1
Lotyšsko	20	1,6	17	1,3	-15,0	-3
Počet osob s realizovaným trestem vyhoštění*	207	100,0	271	100,0	30,9	64
z toho TOP 3 (řazeno dle 2021):						
Slovensko	65	31,4	72	26,6	10,8	7
Ukrajina	42	20,3	47	17,3	11,9	5
Rumunsko	14	6,8	35	12,9	150,0	21

Zdroj: ŘSCP

* počty osob, které byly v daném období zaevidovány do IS CIS – evidence VYH

READMISNÍ SMLOUVY

Readmisní řízení se sousedními státy v letech 2011–2021

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Celkem převzato osob podle readmisních smluv	487	446	627	628	1 656	381	612	888	1 085	710	409
z toho:											
sousedními státy	85	95	83	144	1 369	151	126	105	144	79	46
stranou ČR	402	351	544	484	260	230	486	783	941	631	363
Celkem převzetí odmítnuto	39	35	139	420	186	79	75	75	95	203	117
z toho:											
sousedními státy	6	4	2	20	24	6	2	9	13	42	37
stranou ČR	33	31	137	400	162	73	73	66	82	161	80

Zdroj: ŘSCP

DOBROVOLNÉ NÁVRATY

Dobrovolně navrácené osoby dle státní příslušnosti v rámci programů asistovaných dobrovolných návratů v roce 2021

Státní příslušnost	Celkový počet státních příslušníků navrácených v rámci programů dobrovolných návratů		
	Realizováno MV ČR	Realizováno IOM	Realizováno SUZ MV ČR
Albánie	21		
Alžírsko	1		
Arménie		3	
Ázerbájdžán		5	5
Bangladéš	1		1
Bělorusko		2	
Bez státní příslušnosti			1
Burkina Faso		1	
Čína	3		
Egypt			
Filipíny	7	2	
Ghana			
Gruzie	18	7	1
Chile	1		
Indie		1	
Jordánsko			2
Kazachstán	3	13	3
Kolumbie	1		
Kosovo	2	1	
Kuba		1	
Kyrgyzstán	1	9	
Libye			1
Moldavsko	81	2	
Mongolsko	16	47	
Namibie	1		
Nepál		2	
Nigérie			1
Norsko			1
Rumunsko	2		
Rusko	1	4	1
Severní Makedonie	2		
Srbsko	5		
Thajsko		1	
Tunisko	4		
Turecko	7	1	
Ukrajina	161	9	2
Uzbekistán	20	22	
Velká Británie	1		
Vietnam	1		
CELKEM	361	133	19

Zdroj: MV

MEZINÁRODNÍ OCHRANA

Žadatelé o mezinárodní ochranu v ČR v letech 2011–2021

Rok	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Počet žadatelů	756	753	707	1 156	1 525	1 478	1 450	1 701	1 922	1 164	1 411
Azyl udělen	125	113	49	95	82	148	29	47	61	42	191
Doplňková ochrana udělena*	104	270	149	256	194	302	118	118	86	72	120

Zdroj: OAMP

Poznámka: * tato forma ochrany se uděluje od září 2006

Žádosti o mezinárodní ochranu v roce 2021

Celkem žádostí	z toho		
	Opakované žádosti	Ženy	Nezletilí
1 411	351	352	198

Zdroj: OAMP

Žádosti o mezinárodní ochranu v roce 2021 dle místa podání

Celkem	Z toho							
	PřS Bělá-Jezová	PřS Zastávka	ZZC	privát	věznice	PřS Praha Ruzyně	nemocnice	ostatní azylová zařízení
1 411	792	354	147	34	22	41	15	6

Zdroj: MV

Rozhodnutí MV o mezinárodní ochraně v roce 2021

Celkem	Z toho			
	Azyl udělen	Doplňková ochrana udělena	Negativní rozhodnutí	Řízení zastaveno
1 642	191	120	783	548

Zdroj: OAMP

Žádosti a rozhodnutí MV o prodloužení doplňkové ochrany v roce 2021

Celkem žádostí	Celkem rozhodnutí	Z toho		
		Doplňková ochrana prodloužena	Doplňková ochrana neprodloužena	Řízení zastaveno
143	318	279	35	4

Zdroj: OAMP

Soudní přezkum cizineckých kauz - žaloby a kasační stížnosti v roce 2021

	Celkem žalob/kasačních stížností	Z toho		Celkem rozhodnutí	Z toho		
		S odkladným účinkem	Bez odkladného účinku		Zamítnutí či odmítnutí	Zastavení řízení	Zrušení a vrácení věci zpět
Žaloby	963	517	446	939	598	201	140
Kasační stížnosti	547	484	63	571	438	40	85*

Zdroj: MV

*Z toho 51 vráceno k řízení MV a 34 vráceno k řízení ke krajským soudům.

Počet osob s platnou mezinárodní ochranou ke dni 31. 12. 2021

Celkem osob	Z toho			
	Ve formě azylu	Ve formě doplňkové ochrany	Žen	Nezletilých
1 923	1 064	859	898	482

Zdroj: MV

TRESTNÁ ČINNOST CIZINCŮ

Statistické výpočty stíhaných osob prodělaly v roce 2016 zásadní změnu. Není již počítána pouze nejzávažnější, ale veškerá trestná činnost, a to jak co do druhů spáchané trestné činnosti (pachatel je stíhán a tedy i započítán v rámci jednoho čísla jednacího pro více skutků), tak do místa spáchaní (pachatel spáchal svou trestnou činnost a je započítán na území více útvarů). Vzhledem k těmto změnám je s minulým obdobím srovnatelný za roky 2016 až 2021 pouze celkový počet stíhaných osob v ČR.

Trestně stíhaní cizinci v ČR – meziroční změny v letech 2011–2021

Rok	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Trestně stíhané osoby celkem	114 975	113 026	117 596	114 392	101 597	93 093	86 787	84 620	85 730	75 009	69 373
meziroční změna	2 498	-1 949	4 570	-3 204	-12 795	-8 504	-6 306	-2 167	1 110	-10 721	-5 636
tj. %	2,2	-1,7	4,0	-2,7	-11,2	-8,4	-6,8	-2,5	1,3	-12,5	-7,5
z toho občané ČR	107 502	105 513	110 126	107 007	94 333	85 539	79 077	76 799	77 606	68 635	62 938
meziroční změna	2 402	-1 989	4 613	-3 119	-12 674	-8 794	-6 462	-2 278	807	-8 971	-5 697
tj. %	2,3	-1,9	4,4	-2,8	-11,8	-9,3	-7,6	-2,9	1,1	-11,6	-8,3
z toho cizinci	7 467	7 505	7 465	7 382	7 260	7 552	7 708	7 817	8 122	6 367	6 434
meziroční změna	91	38	-40	-83	-122	292	156	109	305	-1 755	67
tj. %	1,2	0,5	-0,5	-1,1	-1,7	4,0	2,1	1,4	3,9	-21,6	1,1

Zdroj: ÚSKPV

Trestně stíhaní cizinci v ČR dle státní příslušnosti – TOP 10 – porovnání let 2020/2021

Rok	2020	tj. %	2021	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Celkem	6 367	100,0	6 434	100,0	1,1	67
z toho TOP 10 (řazeno dle 2021):						
Slovensko	2 232	35,1	2 199	34,2	-1,5	-33
Ukrajina	1 535	24,1	1 730	26,9	12,7	195
Polsko	406	6,4	378	5,9	-6,9	-28
Rumunsko	321	5,0	295	4,6	-8,1	-26
Moldavsko	233	3,7	277	4,3	18,9	44
Vietnam	211	3,3	231	3,6	9,5	20
Bulharsko	242	3,8	215	3,3	-11,2	-27
Rusko	133	2,1	124	1,9	-6,8	-9
Německo	116	1,8	112	1,7	-3,4	-4
Maďarsko	80	1,3	81	1,3	1,3	1

Zdroj: ÚSKPV

Vývoj trestné činnosti spáchané cizinci v ČR v letech 2011–2021

Rok	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Stíhané osoby	7 376	7 467	7 505	7 465	7 382	7 260	7 552	7 708	7 817	8 122	6 367
Skutky	7 685	8 341	8 297	8 512	8 124	7 891	8 090	8 044	7 932	8 197	6 350
Skutky včetně dodatečně objasněnosti	8 700	9 340	9 317	9 582	9 811	8 956	9 246	9 317	9 127	9 441	7 708

Zdroj: ÚSKPV

Vývoj počtu stíhaných cizinců na území ČR a jejich podílu na počtu stíhaných osob dle vybraných druhů kriminality za období let 2013–2021

Druh kriminality	2013	tj. %	2014	tj. %	2015	tj. %	2016**	tj. %	2017	tj. %	2018	tj. %	2019	tj. %	2020	tj. %	2021	tj. %
Násilné činy	892	6,8	844	6,9	855	7,5	999	8,6	1 035	9,4	1 024	9,6	1 025	9,7	809	8,6	808	9,1
Mravnostní činy	89	6,7	89	6,7	122	8,9	133	9,2	132	8,8	144	9,2	129	7,7	104	7,0	125	7,4
Majetkové činy	1 889	5,2	1 663	4,8	1 627	6,0	1 717	6,8	1 898	7,9	1 777	8,0	1 855	7,9	1 316	6,8	1 144	6,5
Ostatní kriminální činy*	1 848	8,6	1 708	8,5	1 526	8,5	1 635	8,6	1 633	8,8	1 751	8,8	2 024	9,7	1 529	7,9	1 727	9,2
Zbývající kriminalita*	1 738	5,8	1 955	6,3	1 893	6,6	1 932	7,3	1 910	8,3	2 143	9,3	2 355	10,1	2 227	10,4	2 208	10,9
Hospodářské činy	1 009	6,7	1 123	7,3	1 236	8,3	1 577	10,8	1 567	11,7	1 482	12,1	1 272	11,1	844	9,1	794	11,9
Celková kriminalita	7 465	6,3	7 382	6,5	7 260	7,1	7 552	8,1	7 708	8,9	7 817	9,2	8 122	9,5	6 367	8,5	6 434	9,3

Zdroj: ÚSKPV

Vysvětlivky:

* do kategorií „ostatní“ a „zbývající“ kriminalita jsou zařazeny skutkové podstaty trestných činů, které se svojí povahou nedají zařadit do jednotlivých druhů obecné kriminality

** od roku 2016 – celková kriminalita je rozdílná od součtu druhů kriminality se vztahuje k celkovému počtu stíhaných osob výhradně v rámci určitého druhu kriminality

Trestně stíhaní cizinci dle Krajských ředitelství policie v ČR - srovnání 2020/2021

Rok	2020	2021
hl. m. Praha	1 707	1 827
Středočeský kraj	896	828
Jihočeský kraj	321	356
Plzeňský kraj	517	540
Karlovarský kraj	180	148
Ústecký kraj	395	469
Liberecký kraj	317	345
Královéhradecký kraj	244	210
Pardubický kraj	230	223
kraj Vysočina	262	222
Jihomoravský kraj	581	570
Zlínský kraj	194	180
Olomoucký kraj	229	213
Moravskoslezský kraj	442	462

Zdroj: ÚSKPV

Pozn.: Celkové součty stíhaných cizinců v krajích nelze sčítat, jeden pachatel mohl být stíhaný ve více krajích, a proto by tento součet neodpovídal celkovému počtu stíhaných cizinců

Vývoj počtu skutků spáchaných cizinci dle jednotlivých druhů kriminality v letech 2011–2021

Druh kriminality	2011	2012	2013	2014	2015	2016 **	2017	2018	2019	2020	2021
Násilné činy	954	1 156	1 035	998	914	935	1 030	1 059	1 044	1 042	862
Mravnostní činy	171	208	122	102	112	184	147	160	156	154	117
Majetkové činy	2 410	2 439	2 670	2 747	2 402	2 246	2 247	2 407	2 241	2 270	1 934
Ostatní kriminální činy*	1 663	1 873	1 989	2 270	1 941	1 816	1 710	1 717	1 778	2 045	1 528
Zbývající kriminalita*	2 001	1 972	1 939	1 815	2 041	1 966	1 973	1 927	2 211	2 424	2 274
Hospodářské činy	1 501	1 692	1 562	1 650	2 401	1 808	2 139	2 046	1 693	1 505	990
CELKEM	8 700	9 340	9 317	9 582	9 811	8 956	9 246	9 317	9 127	9 441	7 708

Zdroj: ÚSKPV

* do kategorií „ostatní“ a „zbývající“ kriminalita jsou zařazeny skutkové podstaty trestných činů, které se svojí povahou nedají zařadit do jednotlivých druhů obecné kriminality

** od roku 2016 – celková kriminalita je rozdílná od součtu druhů kriminality

Poznámka: podíl se vztahuje k celkovému počtu stíhaných osob výhradně v rámci určitého druhu kriminality

Trestně stíháno osob z toho občané ČR a cizinci – podle takticko-statistické kvalifikace (TSK) 643 nedovolené překročení státních hranic (§ 339, 340, 341, 343 trestního zákoníku) v letech 2011–2021

Rok	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Celkem stíháno osob	77	78	189	138	95	162	48	48	34	57	59
z toho občané ČR	59	62	158	110	63	49	18	27	12	20	26
z toho cizinci	18	16	31	28	32	113	30	21	22	37	33
Podíl občanů ČR v %	76,6	79,5	83,6	79,7	66,3	30,2	37,5	56,3	35,3	35,1	44,1
Podíl cizinců v %	23,4	20,5	16,4	20,3	33,7	69,8	62,5	43,8	64,7	64,9	55,9

Zdroj: ÚSKPV

Pozn.: Vzhledem ke změně ve statistických výpočtech nelze specifikovat podle §§ 339, 340, 341, 343 trestního zákoníku

Vývoj počtu cizinců omezených na osobní svobodě v letech 2011–2021

Rok	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
obvinění	611	552	587	543	495	535	522	542	491	344	349
odsouzení	1 119	1 163	936	1 006	1 175	1 271	1 289	1 226	1 300	1 187	1 043
Celkem	1 730	1 715	1 523	1 549	1 670	1 806	1 811	1 768	1 791	1 531	1 396

Zdroj: ÚSKPV

SPECIFICKÉ PROJEKTY V OBLASTI MIGRACE A AZYLU

PROGRAM PODPORY A OCHRANY OBĚTEM OBCHODOVÁNÍM S LIDMI MV

Oběti v Programu v roce 2021 dle pohlaví

Pohlaví	Počet
Muži	6
Ženy	5
Celkem	11

Zdroj: MV

Počet obětí obchodování podle národnosti v letech 2003–2021

Rok																					Celkem
Země	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021		
Česká republika		2	3	4	5	4	3	3	2		4	1	2	2	9	6	8	4	5	67	
Slovensko		3		1	1	1	1				4	1	1	2	1		1			17	
Moldavsko	3								1						5					9	
Ukrajina		1	6	3	3	7	8		1				1	2	5			4		41	
Bulharsko		2	4		1				1			2		1				2		13	
Vietnam	1		3	3	2			1	1		1				1					13	
Rumunsko				3		6					14	39		7		1				70	
Severní Makedonie					2															2	
Rusko	1	1			3	1														6	
Kyrgyzstán		1			1	1														3	
Lotyšsko		1	1																	2	
Uzbekistán						1														1	
Brazílie						3														3	
Thajsko							1													1	
Honduras								2										1		3	
Nigérie								1	2						1					4	
Srí Lanka									1											1	
Filipíny										1					2	9	6	1		19	
Mongolsko																		1	6	1	
Sierra Leone																1				7	
neuveдено									1											1	
Celkem	5	11	17	14	18	24	13	7	10	1	23	43	4	14	24	17	15	13	11	284	

Zdroj: MV

Pozn.: Statistické údaje v tabulce neodráží celkovou situaci v oblasti obchodování s lidmi v České republice. Program je nutné vnímat jen jako jedno z možných opatření pro oběti obchodování s lidmi.

PŘEHLED PROJEKTŮ REALIZOVANÝCH V RÁMCI INTEGRACE CIZINCŮ A ŘÍZENÍ MIGRAČNÍCH TOKŮ V ROCE 2021

MINISTERSTVO VNITRA	280
EU zdroje	283
Azylový, migrační a integrační fond (AMIF)	283
MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ	285
Projekty podpořené ze státního rozpočtu na sociální služby	285
Projekty podpořené z finančních prostředků Evropského sociálního fondu (ESF) - Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost (OP Z)	286
Výhled výzev pro projekty na rok 2022	290
MINISTERSTVO KULTURY	293
Přehled integračních opatření Ministerstva kultury realizovaných v roce 2021	293
Výběrové dotační řízení	295
Přehled aktivit v oblasti muzeí a galerií v roce 2021, přispívajících, i když nepřímou také k integraci cizinců	297
MINISTERSTVO ZDRAVOTNICTVÍ	302
Pojištění cizinců	302
Zaměstnávání cizinců ve zdravotnictví	303

MINISTERSTVO VNITRA

Přehled míst, kde byly v roce 2021 poskytovány služby center na podporu integrace cizinců

Jihočeský kraj: České Budějovice, Český Krumlov, Čimelice, Dačice, Jindřichův Hradec, Mirovice, Mirovice, Písek, Prachovice, Strakonice, Tábor, Vodňany.

Karlovarský kraj: Aš, Bor, Božičany, Děpoltovice, Dolní Rychnov, Františkovy Lázně, Hazlov, Horní Ždár, Hranice, Hranická, Cheb, Chodov, Jáchymov, Karlovy Vary, Královské Poříčí, Kraslice, Mariánské Lázně, Nejdek, Nová Role, Nové Sedlo, Ostrov, Potůčky, Sokolov, Svatava, Toužim, Žlutice.

Kraj Vysočina: Batelov, Brtnice, Budišov, Bystřice nad Pernštejnem, Černovice, Červená Řečice, Česká Bělá, Dobronín, Dolní Cerekev, Golčův Jeníkov, Habry, Havlíčkova Borová, Havlíčkův Brod, Herálec, Horní Cerekev, Hrotovice, Humpolec, Chotěboř, Janstějov, Jaroměřice nad Rokytnou, Jemnice, Jihlava, Jimramov, Kamenice nad Lipou, Kamenice u Jihlavy, Kostelec u Jihlavy, Košetice, Křižanov, Ledec nad Sázavou, Lipnice nad Sázavou, Luka nad Jihlavou, Lukavec, Měřín, Mohelno, Moravské Budějovice, Náměšť nad Oslavou, Nová Říše, Nové Město na Moravě, Nový Rychnov, Obrataň, Okříšky, Osová Bitýška, Pacov, Pelhřimov, Počátky, Polná, Přibyslav, Rouchovany, Senožaty, Sněžné, Stará Říše, Stonařov, Světlá nad Sázavou, Svatka, Štoky, Telč, Třebíč, Třešť, Úsobí, Velká Bíteš, Velké Meziříčí, Velký Beranov, Vilémov, Vladislav, Vyskytná nad Jihlavou, Vyskytná, Želetava, Žirovnice.

Liberecký kraj: Bedřichov, Česká Dub, Česká Lípa, Frýdštejn, Harrachov, Jablonec nad Nisou, Janov, Jilemnice, Josefův Důl, Liberec, Malá Skála, Rokytnice, Semily, Turnov

Moravskoslezský kraj: Bílovec, Bohumín, Bolatice, Bruntál, Brušperk, Břidličná, Budišov nad Budišovkou, Český Těšín, Děhylov, Dětmorovice, Dobrá, Dolní Benešov, Dolní Lutyně, Dvorce, Frýdek-Místek, Frýdlant nad Ostravicí, Háje ve Slezsku, Hať, Havířov, Hlučín, Hrabyně, Hradec nad Moravicí, Jablunkov, Karlova Studánka, Karviná, Kopřivnice, Kravaře, Krmelín, Lískovec, Malá Morávka, Návsí, Nový Jičín, Odry, Opava, Orlová, Ostrava-Dubina, Ostrava-Fifejdy, Ostrava-Hrabová, Ostrava-Martinov, Ostrava – Moravská Ostrava, Ostrava-Plesná, Ostrava-Poruba, Ostrava-Pustkovec, Ostrava-Stará Bělá, Ostrava-Třebovice, Ostrava-Výškovice, Ostrava-Zábřeh, Paskov, Petrovice u Karviné, Petřvald, Píšť, Příbor, Rudná pod Pradědem, Rychvald, Rýmařov, Sedliště, Šilheřovice, Štramberk, Vítkov, Vyšší Lhoty.

Pardubický kraj: Brandýs nad Orlicí, Bukovka, Česká Třebová, Dolní Morava, Heřmanův Městec, Holice, Horní Bradlo, Hrochův Týnec, Chrast, Chrudim, Chvaletice, Jablonné nad Orlicí, Jevíčko, Jezbořice, Klečovice, Králíky, Krouna, Křičev, Lanškroun, Lázně Bohdaneč, Letohrad, Litomyšl, Městečko Trnávka, Moravská Třebová, Nasavrky, Opatovice nad Labem, Pardubice, Přelouč, Rváčov, Řečany nad Labem, Sezemice, Skuteč, Slatiňany, Trhová Kamenice, Ústí nad Orlicí, Vysoké Mýto, Žamberk.

Plzeňský kraj: Blovice, Bor, Černošín, Česká Kubice, Domažlice, Folmava, Holoubkov, Holýšov, Horní Bříza, Horšovský Týn, Hostouň, Hrádek u Rokycan, Chanovice, Cheznovice, Janovice nad Úhlavou, Kamenný Újezd, Kažez, Kladruby, Klatovy, Klenčí pod Čerchovem, Kožlany, Kralovice, Mirošov, Mýto, Nepomuk, Nezvěstice, Nová Hospoda, Nýrsko, Nýřany, Osek, Planá, Plasy, Plzeň, Poběžovice, Přestice, Příkosice, Přimda, Rokycany, Rozvadov, Staňkov, Starý Plzenec, Stod, Stříbro, Sv. Kateřina, Štáhlavy, Tachov, Tlučná, Trhanov, Třemošná, Vejpřnice, Zbiroh.

Středočeský kraj: Benešov – Benešov, Bystřice, Divišov – Měchnov, Jankov, Krhanice, Mirošovice, Mnichovice, Modletice, Ratměřice, Říčany, Sázava, Sedlec – Prčice, Trhový Štěpánov, Tvoršovice, Týnec nad Sázavou, Velké Popovice, Vlašim, Votice, Zvěstov; Kladno – Bášť, Beřovice, Brandýsek, Buštěhrad, Červený Újezd, Drahelčice, Hobšovice, Holubice, Horoměřice, Hospozín, Hostivice, Husinec, Chrást, Chýně, Jeneč, Kladno, Klecany, Klíčany, Kmetiněves, Koleč, Kralupy nad Vltavou, Libčice nad Vltavou, Lichoceves, Máslovice, Neratovice, Noutovice, Odolena Voda, Panenské Břežany, Poštovice, Předboj, Ptice, Roztoky, Rudná, Sedlec, Slaný, Statenice, Stochov, Svrkyně, Šlapanice, Trněný Újezd, Třebusice, Tuchoměřice, Tursko, Úholičky, Úhonice, Únětice, Unhošť, Velká Ves, Velké Čičovice, Velké přílepy, Veltrusy, Velvary, Větrušice, Vodochody, Zákolany, Zdiby, Zlonice; Kutná Hora – Bečváry, Bykán, Čáslav, Červené Pečky, Červený Hrádek, Český Brod, Hluboký Důl, Chlístovice, Jindice, Kolín, Kořenice, Košice, Kouřim, Křesetice, Kutná Hora, Lysá nad Labem, Malešov, Milčice, Nebovidy, Nové Dvory, Nymburk, Onomyšl, Ovčáry, Pečky, Poděbrady, Poličany, Ratboř, Semice, Skramníky, Suchdol, Tatce, Třebestovice, Týnec nad Labem, Uhlířská Lhota, Velim, Velké Chvalovice, Vrdy, Všesoky, Zámuky, Zruč nad Sázavou, Žiželice; Mladá Boleslav – Bakov nad Jizerou, Bělá pod Bezdězem, Benátky nad Jizerou, Bezděčín, Bítouchov, Brandýs nad Labem, Čistá, Dobruška, Dolní Bousov, Horní Počaply, Kněžmost, Kosmonosy,

Mělník, Mladá Boleslav, Mnichovo Hradiště, Obruby, Plazy, Předměřice, Řepov, Vinařice, Žďár, Židněves; Příbram – Beroun, Březnice, Hořovice, Kamýk nad Vltavou, Králův Dvůr, Loděnice, Lochovice, Nová Ves pod Pleší, Příbram, Rožmitál pod Třemšínem, Tochovice, Zdice, Žebrák.

Olomoucký kraj: Bedihošť, Bernartice, Bludov, Dlouhá Loučka, Dub nad Moravou, Hanušovice, Hradišín, Javorník, Jeseník, Libina, Lipová lázně, Litovel, Loštice, Mikulovice, Mohelnice, Nový Malín, Olomouc, Postřelmov, Prostějov, Přerov, Staré Město, Šternberk, Šumperk, Šumvald, Tovačov, Troubelice, Troubky, Uničov, Vápenná, Velké Losiny, Vidnava, Vrbátky, Zábřeh, Zlaté Hory, Žulová.

Zlínský kraj: Holešov, Kroměříž, Luhačovice, Napajedla, Otrokovice, Rožnov pod Radhoštěm, Slušovice, Uherské Hradiště, Vizovice, Vsetín, Zlín.

Přehled projektů ze státního rozpočtu realizovaných v rámci dotačního řízení na výdaje realizované v rámci (emergentních) projektů obcí na podporu integrace cizinců na lokální úrovni v roce 2021

Žadatel	Dotace MV
Bílá Voda	192 150,00 Kč
Brno	1 111 050,00 Kč
Břeclav	765 000,00 Kč
Česká Lípa	2 900 000,00 Kč
Havlíčkův Brod	337 500,00 Kč
Mladá Boleslav	1 784 529,00 Kč
Pardubice	1 684 800,00 Kč
Plzeň	1 545 042,00 Kč
Praha 03	1 256 800,00 Kč
Praha 04	2 497 354,00 Kč
Praha 05	1 057 320,00 Kč
Praha 07	1 082 274,80 Kč
Praha 09	463 500,00 Kč
Praha 11	1 508 850,00 Kč
Praha 12	1 958 405,40 Kč
Praha 13	1 137 300,00 Kč
Praha 14	1 840 590,00 Kč
Praha 17	359 650,00 Kč
Praha hl. m.	465 800,00 Kč
Praha-Libuš	1 388 700,00 Kč
Vyšší Brod	305 406,00 Kč
Žatec	335 703,60 Kč
CELKEM	25 977 724,80 Kč

Zdroj: MV

Přehled projektů podpořených ze státního rozpočtu realizovaných NNO v rámci dotačního řízení „Integrace cizinců 2021“

Žadatel	Název projektu	Dotace MV
Diecézní charita České Budějovice	Asistenční služby poskytované cizincům na pracovišti OAMP České Budějovice IX	571 680,00 Kč
Arcidiecézní charita Praha	Zapojení streetworkerů z řad cizineckých komunit do integrace cizinců	3 223 000,00 Kč
Diecézní charita Brno	Asistenční služby na Oddělení pobytu cizinců Jihomoravský kraj VII.	1 905 668,00 Kč
Slovo 21	VÍTEJTE V ČESKÉ REPUBLICE 2021	7 587 180,00 Kč
Diecézní katolická charita Hradec Králové	Podpora integrace cizinců	893 000,00 Kč
Charita Česká republika	Infolinka v mongolském, vietnamském a ukrajinském jazyce	1 323 377,00 Kč
Most pro	Informační středisko pro cizince	925 521,00 Kč
Diecézní charita Plzeň	Asistenční služby na pracovišti OAMP MV ČR v Plzni VII	468 800,00 Kč
Poradna pro integraci	ASISTENCE CIZINCŮM ZE TŘETÍCH ZEMÍ NA PRACOVIŠTÍCH OAMP V ÚSTECKÉM KRAJI	1 898 176,00 Kč
Výzkumný ústav práce a sociálních věcí	Intergenerační rozdíly ohledně mezikulturního povědomí a interkulturní komunikační kompetence u dospělé populace Ukrajinců a Rusů žijících na území Hlavního města Prahy	1 458 912,00 Kč
INFO-DRÁČEK	TADY JSEM DOMA	298 000,00 Kč
Výzkumný ústav práce a sociálních věcí	Integrace cizinců z třetích zemí v ČR	647 762,00 Kč
Centrum pro integraci cizinců	Asistence na pracovištích OPC OAMP ve Středočeském kraji 2021Přímá asistence cizincům ze třetích zemí na odděleních pobytu cizinců OAMP	323 008,00 Kč
Poradna pro integraci	Barevná planeta 21. ROČNÍK	490 000,00 Kč
Slovo 21	Rodina Odvedle 2021	199 940,00 Kč
Člověk v tísni	Jak se z „oni“ stane „my“? Integrace srozumitelně pro mladou generaci	400 902,00 Kč
InBáze	Vlastní aktivitou k integraci	350 000,00 Kč
CELKEM		22 964 926,00 Kč

Zdroj: MV

EU ZDROJE

V rámci fondů EU v oblasti vnitřních věcí probíhala v kalendářním roce 2021 realizace následujících programů, které jsou relevantní pro Zprávu o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců na území České republiky.

Azylový, migrační a integrační fond (AMIF)

V roce 2021 pokračovala realizace, byla zahájena či ukončena realizace níže uvedených projektů. Většina projektů realizovaných v rámci AMIF jsou víceleté projekty.

Přehled projektů realizovaných z AMIF v průběhu roku 2021

Název organizace	Název projektu	Finanční podpora z AMIF	Celková hodnota projektu
Specifický cíl 1 - Azyl			
Ministerstvo vnitra ČR	Informační systém mezinárodní ochrany (IS AZYL III)	11 247 064 Kč	14 996 086 Kč
Správa uprchlických zařízení Ministerstva vnitra	AZ Havířov – koupě a rekonstrukce rozšiřujícího objektu	63 552 318 Kč	84 736 425 Kč
Organizace pro pomoc uprchlíkům, z.s.	Domov v nové zemi II.*	2 624 262 Kč	3 499 016 Kč
Organizace pro pomoc uprchlíkům, z.s.	Komplexní poradenství žadatelům o udělení mezinárodní ochrany II.	17 025 435 Kč	22 700 581 Kč
Správa uprchlických zařízení Ministerstva vnitra	Rekonstrukce technologických a energetických zařízení SUZ MV*	9 000 000 Kč	10 000 000 Kč
Zařízení služeb pro Ministerstvo vnitra	Pořízení sanitních vozidel*	9 720 000 Kč	10 800 000 Kč
Specifický cíl 2 - Integrace/legální migrace			
Slovo 21, z. s.	Nový domov v České republice	4 462 387 Kč	5 949 850 Kč
Diecézní katolická charita Hradec Králové	Integrační centrum pro cizince	9 234 000 Kč	11 400 000 Kč
Jihomoravský kraj	Provoz Centra pro cizince JMK 2021-2022	16 951 907 Kč	20 928 282 Kč
Integrační centrum Praha, o.p.s.	Integrační centrum Praha VIII.	35 638 902 Kč	43 998 645 Kč
Ministerstvo vnitra ČR	Využití interkulturních pracovníků na pracovištích pobytu cizinců a zlepšení kvality poskytování informací cizincům ze třetích zemí	52 499 790 Kč	69 999 721 Kč
Jihomoravský kraj	Spolu v našem kraji	7 221 981 Kč	9 629 309 Kč
Integrační centrum Praha, o.p.s.	(DEZ)INFORMACE	4 623 833 Kč	6 165 111 Kč
META, o.p.s. - Společnost pro příležitosti mladých migrantů	Jako Ty	6 538 899 Kč	8 718 533 Kč
Poradna pro integraci, z.ú.	Centrum na podporu integrace cizinců v Ústeckém kraji	14 252 267 Kč	17 595 393 Kč

MINISTERSTVO VNITRA / Zpráva o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců na území ČR / 2021
Přehled projektů realizovaných v rámci integrace cizinců a řízení migračních toků v roce 2021

META, o.p.s. - Společnost pro příležitosti mladých migrantů	Program na podporu pedagogů při vzdělávání dětí a žáků cizinců	3 749 820 Kč	4 999 760 Kč
Správa uprchlických zařízení Ministerstva vnitra	Český jazyk v integračních Centrech	17 999 106 Kč	23 998 808 Kč
Ministerstvo vnitra ČR	Klientské centrum pro poskytování informací cizincům	56 963 872 Kč	75 951 830 Kč
Slovo 21, z. s.	Kvalitní informace = lepší integrace	4 079 016 Kč	4 532 240 Kč
Slovo 21, z. s.	Posílení interkulturních kompetencí zaměstnanců státní správy a bezpečnostních složek	7 239 181 Kč	8 043 535 Kč
Organizace pro pomoc uprchlíkům, z.s.	Představení migrace a integrace cizinců a uprchlíků mladým a seniorům	3 667 314 Kč	4 074 794 Kč
Ministerstvo vnitra ČR	Rozšíření technické podpory pobytového správního řízení a klientských pracovišť	15 277 562 Kč	16 975 069 Kč
	Specifický cíl 3 - Návraty		
Ministerstvo vnitra – Ředitelství služby cizinecké policie	Návraty cizinců – realizace nucených návratů	9 375 000 Kč	12 500 000 Kč
Mezinárodní organizace pro migraci (IOM)	Asistované dobrovolné návraty a reintegrace	40 633 166 Kč	54 177 555 Kč
Správa uprchlických zařízení Ministerstva vnitra	Vybudování čistírny odpadních vod pro objekt ZC Balková	16 174 513 Kč	21 566 018 Kč
Správa uprchlických zařízení Ministerstva vnitra	Výměna oken a dveří v ZC Bělá - Jezová a a ZC Vyšní Lhoty	6 225 000 Kč	8 300 000 Kč
Správa uprchlických zařízení Ministerstva vnitra	Rekonstrukce kuchyně v ZC Bálková	28 261 995 Kč	37 682 661 Kč
Ministerstvo vnitra ČR	Posílení návratových kapacit MV ČR	18 500 835 Kč	24 667 781 Kč
Organizace pro pomoc uprchlíkům, z.s.	IRIS II	6 290 939 Kč	6 989 933 Kč
CELKEM		499 030 364 Kč	645 576 936 Kč

Zdroj: MV

Pozn.: projekty označené * jsou realizovány v rámci více specifických cílů.

MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ

PROJEKTY PODPOŘENÉ ZE STÁTNÍHO ROZPOČTU NA SOCIÁLNÍ SLUŽBY

V období 1. 1. – 31. 12. 2021 odbor sociálních služeb a sociální práce MPSV poskytli ze státního rozpočtu na sociální služby s místní/regionální, nadregionální a celostátní působností, jejichž převažující cílovou skupinou byli cizí státní příslušníci, dotace ve výši **53 736 541 Kč**. Jedná se především o poskytování sociálního poradenství a sociální prevence cílové skupině imigrantů a azylantů. Sociálních služeb s místní, regionální nebo i celostátní působností, jejichž převažující cílovou skupinou byli imigranti a azylanti, bylo v roce 2021 v počtu 24, což poukazuje na fakt, že oproti roku 2020 došlo ke zvýšení počtu těchto služeb. Zde je však nutné upozornit, že organizace poskytující sociální služby zahrnují i mezi své uživatele také jiné cílové skupiny, než imigranty a azylanty, a jako převažující cílovou skupinu uvádějí například rodiny s dětmi, tedy nelze přesně vyselektovat částku, která je posléze určena právě výhradně této cílové skupině.

Finanční prostředky poskytnuté ze státního rozpočtu na sociální služby s místní, regionální a celostátní působností v období 1. 1. – 31. 12. 2021

Druh služby	Název poskytovatele	Název služby	Místní pokrytí službou	Výše přiznané dotace k 17. 1. 2022
domy na půl cesty	Organizace pro pomoc uprchlíkům, z. s.	Podporované bydlení pro mladé uprchlíky	Česká republika	945 005 Kč
odborné sociální poradenství	InBáze, z. s.	InBáze, z. s. - Odborné sociální poradenství	Hlavní město Praha	1 284 000 Kč
	Sdružení pro integraci a migraci, o.p.s.	odborné sociální poradenství	Hlavní město Praha	1 574 000 Kč
	META, o.p.s. - Společnost pro příležitosti mladých migrantů	Poradenské a informační centrum pro mladé migranty	Hlavní město Praha	550 000 Kč
	Arcidiecézní charita Praha	Poradna pro migranty a uprchlíky	Hlavní město Praha	1 448 000 Kč
	Diecézní charita České Budějovice	Poradna pro cizince a migranty	Jihočeský kraj	708 000 Kč
	Diecézní charita Brno	CELSUZ - Služby pro cizince	Jihomoravský kraj	2 399 100 Kč
	Organizace pro pomoc uprchlíkům, z.s.	odborné sociální poradenství cizincům žijícím na území Jihomoravského kraje	Jihomoravský kraj	714 000 Kč
	Diecézní katolická charita Hradec Králové	Poradna pro cizince a uprchlíky	Královéhradecký kraj	1 347 390 Kč
	Most pro o.p.s.	Poradna pro cizince	Pardubický kraj	1 602 000 Kč
	Organizace pro pomoc uprchlíkům, z.s.	Odborné sociální poradenství imigrantům na území Plzeňského kraje	Plzeňský kraj	802 651 Kč
	Diecézní charita Plzeň	Poradna pro cizince	Plzeňský kraj	2 690 000 Kč
	Arcidiecézní charita Praha	Poradna pro migranty a uprchlíky	Středočeský kraj	562 700 Kč

	Poradna pro integraci, z.ú.	Odborné sociální poradenství v Ústeckém kraji	Ústecký kraj	3 259 100 Kč
	Organizace pro pomoc uprchlíkům, z.s.	Odborné sociální poradenství imigrantům a azylantům	Česká republika	2 329 110 Kč
	Centrum pro integraci cizinců, o.p.s.	Sociální poradenství pro migranty	Česká republika	8 247 425 Kč
	Poradna pro integraci, z.ú.	Odborné sociální poradenství	Česká republika	7 169 073 Kč
sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi	InBáze, z. s.	InBáze, z. s. - Sociálně aktivizační služby pro rodiny migrantů s dětmi žijícími v hl. m. Praze	Hlavní město Praha	864 000 Kč
	Centrum pro integraci cizinců, o. p. s.	Hermiona	Česká republika	4 396 505 Kč
	Poradna pro integraci, z.ú.	Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi	Ústecký kraj	2 518 500 Kč
sociální rehabilitace	Centrum pro integraci cizinců, o.p.s.	Perspektiva - sociální rehabilitace pro migranty	Hlavní město Praha	1 204 000 Kč
	F POINT z.s.	sociální rehabilitace	Kraj Vysočina	5 590 000 Kč
	Organizace pro pomoc uprchlíkům, z.s.	sociální rehabilitace	Česká republika	724 346 Kč
terénní programy	Organizace pro pomoc uprchlíkům, z.s.	Terénní programy	Plzeňský kraj	807 636 Kč
CELKEM				53 736 541 Kč

Zdroj: MPSV

PROJEKTY PODPOŘENÉ Z FINANČNÍCH PROSTŘEDKŮ EVROPSKÉHO SOCIÁLNÍHO FONDU (ESF) - OPERAČNÍHO PROGRAMU LIDSKÉ ZDROJE A ZAMĚSTNANOST (OP Z)¹⁰²

Investiční priorita 1.1. Přístup k zaměstnání

Cílem této investiční priority je zvýšení zaměstnanosti podpořených osob, zejména starších, nízkokvalifikovaných a znevýhodněných.

¹⁰²Pouze projekty, kde jsou cizinci (resp. imigranti a azylanti) hlavní cílovou skupinou.

V rámci výzvy č. 46 a 90 byly v této prioritní ose podpořeny následující projekty:

Název realizátora	Název projektu	Trvání projektu od	Trvání projektu do	Náklady celkem
Centrum pro integraci cizinců, o.p.s.	KOMPLEX IN MB	1. 11. 2018	30. 06. 2022	5 013 390,00 Kč
VOLONTÉ CZECH, o.p.s.	VOL Zaměstnání	1. 2. 2019	31. 12. 2022	14 453 628,00 Kč
Organizace pro pomoc uprchlíkům, z.s.	Podpora uprchlíkům při začlenění na trh práce	1. 1. 2020	31. 12. 2021	6 395 250,00 Kč

Zdroj: MPSV

Anotace projektů:

Centrum pro integraci cizinců, o.p.s.: KOMPLEX IN MB

Projekt má zajistit dostupnou pomoc nezaměstnaným cizincům, věnovat se i prevenci nezaměstnanosti a spolu s tím vytvořit funkční síť relevantních aktérů v Mladé Boleslavi tak, aby místní prostředí bylo lépe připraveno na řešení konkrétních problémů imigrantů ve městě i případných budoucích ekonomických či migračních výkyvů. Projekt byl prodloužen z důvodu koronavirové krize a jeho cíle byly navýšeny. Celkem má být podpořeno 120 osob nad rámec bagatelní podpory a 54 osob si má zvýšit kvalifikaci.

VOLONTÉ CZECH, o.p.s.: VOL Zaměstnání

VOLONTÉ Czech o.p.s. reaguje na potřeby cílové skupiny v Integrovaném plánu rozvoje území Mladá Boleslav v oblasti zaměstnanosti a ve spolupráci s partnery agenturou práce DP WORK s.r.o. (DPW) a South East Asia - liaison, z.s. (SEA-I, dříve Klub Hanoi) realizuje projekt pro nízkokvalifikovanou neaktivní cílovou skupinu (především propuštěné vracející se vězně) a imigranty/cizince, kteří přicházejí do regionu na základě pracovních oprávněních vyřízených zaměstnavateli, a v menší míře připojil coby příjemce do projektu i rodiče, kteří mají problém s uplatněním na trhu práce (max. 40 osob). Projekt bude z důvodu koronavirové krize prodloužen do konce roku 2022, celkem má být podpořeno více než 260 osob, 260 osob si má rovněž zvýšit kvalifikaci, cca 200 osobám má být zajištěno pracovní uplatnění.

Organizace pro pomoc uprchlíkům, z.s.: Podpora uprchlíkům při začlenění na trh práce

Cílem projektu bylo vyrovnání příležitostí při integraci na trh práce u 120 uprchlíků žijících na území ČR a zajistit bezproblémovou integraci. Aktivitami byla realizována individuální podpora cílové skupiny a mentoring při hledání zaměstnání a komunikaci se zaměstnavateli, vzdělávání v pracovních právních problematice, možnost realizovat pracovní diagnostiku, další možnosti získání vzdělání a doprovodné aktivity. Celkem má být podpořeno 60 osob, 15 osob si má rovněž zvýšit kvalifikaci a 40 osob absolvovat kurz českého jazyka

V rámci investiční priority 1.1 probíhají regionální individuální projekty (dále jen „RIP“), které jsou realizovány prostřednictvím krajských poboček Úřadu práce ČR.

Cílové skupiny zahrnují především uchazeče o zaměstnání a zájemce o zaměstnání, osoby se zdravotním postižením, osoby s kumulací hendikepů na trhu práce a ekonomicky neaktivní osoby, včetně osob vracejících se na trh práce po návratu z mateřské/rodičovské dovolené. Zvláštní důraz je kladen na osoby znevýhodněné na trhu práce (např. osoby 55 – 64 let, osoby do 25 let věku, příslušníci etnických menšin a osoby s nízkou úrovní kvalifikace). Vzhledem k tomu, že se jedná o projekty realizované Úřadu práce ČR, jsou do nich zařazovány osoby, které splňují podmínky pro evidenci na Úřadu práce ČR. V rámci výzvy č. 4 „Záruky pro mladé“ je realizováno 13 projektů ve výši 1,3 mld. Kč a ve výzvě č. 10 „Realizace projektů zaměřených na

řešení specifických problémů na regionální úrovni pomocí kombinace nástrojů APZ“ je v realizaci celkem 37 projektů v celkové výši necelých 2,8 mld. Kč. V případě evidence imigranta (za splnění stanovených podmínek) či občana z jiné země Evropské unie jako uchazeče o zaměstnání je možné, aby byl zařazen do příslušného projektu, ve kterém mu bude zajištěna podpora při nalezení uplatnění na trhu práce, pokud v dalších charakteristikách splňuje podmínky cílové skupiny daného projektu. **Žádný z projektů však není zaměřen pouze na podporu cizinců jako jediné cílové skupiny.**

Investiční priorita 2.1. Aktivní začleňování, včetně začleňování s ohledem na podporu rovných příležitostí a aktivní účast a zlepšení zaměstnatelnosti

Cílem této investiční priority je zvýšení uplatnitelnosti osob ohrožených sociálním vyloučením nebo sociálně vyloučených ve společnosti a na trhu práce a dále rozvoj sektoru sociální ekonomiky.

V rámci výzvy č. 88 byly v roce 2021 podpořeny následující projekty:

Název realizátora	Název projektu	Trvání projektu od	Trvání projektu do	Náklady celkem
Organizace pro pomoc uprchlíkům, z.s.	Podpora integrace cizinců v ČR	1. 9. 2019	28. 2. 2022	6 601 906,25 Kč
South East Asia - liaison, z.s.	Adaptační program pro imigranty ve výkonu trestu	1. 1. 2020	31. 12. 2021	2 703 316,25 Kč

Anotace projektu:

Organizace pro pomoc uprchlíkům, z.s.: Podpora integrace cizinců v ČR

Cílem projektu je vytvoření komplexního programu podpora prevence sociálního vyloučení cíleného na čtyři oblasti života cizince (český jazyk, pobytový status, orientovanost v právech a povinnostech, orientace v běžném životě v ČR). Projekt se zaměřuje na realizaci kurzů českého jazyka jako přípravu na trvalý pobyt či občanství, na právní podporu, na semináře pro zvýšení znalostí práv a povinností a dobrovolnictví pro sblížení se s běžným českým životem a společností.

South East Asia - liaison, z.s.: Adaptační program pro imigranty ve výkonu trestu

Projekt se zaměřuje na výuku českého jazyka, integrační workshopy, individuální interkulturní poradenství a řešení kauz pro cílovou skupinu (převážně Vietnamci) ve výkonu trestu odnětí svobody ve věznici Kynšperk, ale i mimo výkon trestu, a zároveň aplikuje vyzkoušené metody doplněné o nové prvky ve věznici Bělušice.

V rámci výzvy č. 95 byly v roce 2021 podpořeny následující projekty:

Název realizátora	Název projektu	Trvání projektu od	Trvání projektu do	Náklady celkem
EKS, z.s.	Jsme v Praze doma	1. 8. 2019	31. 1. 2022	7 105 061,25 Kč
Organizace pro pomoc uprchlíkům, z.s.	Podpora péče o děti-cizince v hostitelských rodinách	1. 9. 2019	28. 2. 2022	2 114 010 Kč
Centrum pro integraci cizinců, o.p.s.	Fenomén Nová půda	1. 8. 2019	31. 12. 2021	3 004 235 Kč
Sdružení pro integraci a migraci, o. p. s.	Praha integruje	1. 9. 2019	28. 2. 2022	7 298 812,50 Kč
InBáze, z. s.	InBáze, z. s. - Podpora integrace cizinců na území hl. m. Prahy	1. 12. 2019	31. 5. 2022	9 895 623,75 Kč

Anotace projektu:

EKS, z.s.: Jsme v Praze doma

Cílem projektu je podpořit sociálně izolované migranty/ky k hlubšímu začlenění do společnosti i na trh práce, a to formou vzdělávání (český jazyk, pracovněprávní a pobytová legislativa, komunikační a sociální kompetence i hledání pracovního uplatnění), individuální poradenství a posílení jejich sociálních vazeb.

Organizace pro pomoc uprchlíkům, z.s.: Podpora péče o děti-cizince v hostitelských rodinách

Projekt je zaměřen na zavedení inovací do praxe v českém systému Náhradní rodinné péče a podporu tzv. „hostitelských rodin“ dle ust. § 30 zákona o sociálně-právní ochraně dětí. Jedná se o možnost dosud OSPOD jen minimálně využívanou. Cílem projektu je zavést běžně do praxe a metodicky nastavit tuto podporu pro nezletilé děti cizince bez zákonných zástupců umístěných v ČR do ústavní výchovy

Centrum pro integraci cizinců, o.p.s.: Fenomén Nová půda

Projekt představuje komplex vzdělávacích potřeb v oblasti češtiny pro cizince a motivačních skupinových aktivit pro mladé cizince probíhajících zejména ve vzdělávacích a setkávacích prostorách Centra pro integraci cizinců Nová půda v Praze 8. Cílem projektu je podpora začlenění migrantů do většinové společnosti výukou českého jazyka, posílením a rozvojem komunikačních schopností k lepšímu porozumění a bezkonfliktnímu soužití s majoritní společností a zároveň zlepšení jejich postavení na trhu práce v ČR.

Sdružení pro integraci a migraci, o. p. s.: Praha integruje

Projekt se zaměřuje na aktivity směřující ke snižování bariér pro sociální začleňování migrantů (kurzy a praktické nástroje pro úředníky, interkulturní služby, analýza dostupnosti sociálních služeb a navazující doporučení) a zároveň posiluje orientaci a znalosti migrantů a migrantek (cílené právní poradenství, terénní sociální práce a semináře vedoucí ke zplnomocnění a orientaci ve společnosti).

InBáze, z. s.: InBáze, z. s. - Podpora integrace cizinců na území hl. m. Prahy

Cílem projektu je zajištění profesionální, stabilní a komplexní podpory cizincům a jejich rodinám žijících na území hl. města Prahy a posílit angažovanost v rámci integračního procesu. Aktivity projektu jsou zaměřené jak na individuální případovou, tak i skupinovou práci s cílovou skupinou.

Investiční priorita 3.1. Sociální inovace a mezinárodní spolupráce

V rámci výzvy č. 18 je podpořen následující projekt:

Název realizátora	Název projektu	Trvání projektu od	Trvání projektu do	Náklady celkem
Jihomoravský kraj	SKILL Centrum pro cizince v JMK	1. 3. 2020	30. 6. 2023	40 409 143 Kč

V roce 2021 pokračoval v realizaci projekt „SKILL Centrum pro cizince v JMK“. Cílem projektu je vytvořit a pilotovat SKILL centra, která umožní rozpoznat, zvyšovat a využít znalosti, dovednosti a kvalifikaci, kterou si cizinci přinášejí do ČR, resp. Jihomoravského kraje ze zemí původu. S využitím zahraničních zkušeností se nastavuje adaptační proces pro nově příchozí. Zavádí se služby spojené s vyhodnocením kvalifikace a dovedností a nasměrováním cizinců na konkrétní segment trhu práce. Vedle toho bude v projektu vytvářen podpůrný systém pro zaměstnavatele a veřejné instituce činné v oblasti integrace cizinců na pracovní trh. Centrum tak bude umět, vedle práce interkulturních pracovníků, zprostředkovat kontakt cizinců se zaměstnavateli. Ke konci srpna 2021 se dostalo do služeb SKILL centra 48 klientů z řad různých cizineckých skupin. Většina z nich je v procesu aktivního hledání adekvátní práce jejich schopnostem. Dále začali působit interkulturní pracovníci i v nových lokalitách, konkrétně v Kuřimi, Vyškově a okolí a připravuje se zavádění interkulturní práce také do lokalit Tišnov, Blansko a dalších městských částí Brna – Slatina a Chrlice (na většině území Brna již interkulturní práce několik let funguje).

VÝHLED VÝZEV PRO PROJEKTY NA ROK 2022

Prioritní osa	Specifikace
1 Podpora zaměstnanosti a adaptability pracovní síly	Vzhledem k pokroku OPZ (2014-2020) není na IP 1.1 v roce 2022 vyhlášení výzvy pro soutěžní projekty již plánováno.
2.1 Aktivní začleňování	Vzhledem k délce realizace jednotlivých projektů, které byly podpořeny v předešlých letech a v souvislosti s délkou OPZ nebudou v roce 2022 vyhlášovány další výzvy s aktivitou na podporu cizinců. Podpora zaměřená na cílovou skupinu osob s migrační zkušeností bude zahrnuta do nového operačního programu.
3.1 Sociální inovace a mezinárodní spolupráce	Vzhledem k pokroku OPZ (2014-2020) není na IP 3.1 v roce 2022 vyhlášení výzvy pro soutěžní projekty již plánováno.

Vzhledem k délce realizace jednotlivých projektů, které byly podpořeny v předešlých letech a zároveň s prodlužováním projektů z důvodu epidemie kononaviru budou v roce 2022 a 2023 dobíhat projekty Operačního programu Zaměstnanost s aktivitami na podporu cizinců. Zároveň bude podpora zaměřená na cílovou skupinu cizinci, migranti zahrnuta do nového operačního programu - Operační program Zaměstnanost plus 2021–2027. Cílová skupina a její podpora bude v souladu s KIC zahrnuta do připravovaných soutěžních výzev OPZ+ (priorita 2). Nové výzvy s aktivitami na podporu cizinců budou vyhlášeny v 2. pololetí roku 2022.

Integrační opatření, která MPSV zamýšlí realizovat v roce 2022

MPSV plánuje, kromě souhrnných opatření ukládaných pravidelně Postupem při realizaci aktualizované Koncepce integrace cizinců (např. zvyšovat informovanost a kompetence pracovníků, využívat služeb interkulturních pracovníků atd.), realizovat tato opatření:

- Zvyšovat informovanost zaměstnavatelů o podmínkách zaměstnávání cizinců, různých druzích pobytu a zvyšovat informovanost cizinců o procedurách legálního zaměstnávání.
- Zajišťovat poskytování aktuálních, cizincům srozumitelných a snadno dostupných informací z oblasti zaměstnanosti, nezaměstnanosti, sociálního zabezpečení, dávek státní sociální podpory, pomoci v hmotné nouzi, dávek pro osoby se zdravotním postižením, sociálních služeb, sociálních práce a sociálního bydlení a problematiky nezletilých bez doprovodu prostřednictvím nejrůznějších informačních kanálů a v co nejširším spektru jazykových verzí.
- Provozovat a pravidelně aktualizovat informace týkající se zaměstnávání cizinců na Portálu MPSV v sekci zahraniční zaměstnanost¹⁰³
- Provozovat a ve spolupráci s Ministerstvem vnitra průběžně aktualizovat obsah webové stránky www.cizinci.cz tak, aby stránky sloužily jako zdroj aktuálních a ucelených informací o integraci cizinců zejména pro odborníky, ovšem srozumitelných i široké veřejnosti.
- V rámci interní Pracovní skupiny pro integraci cizinců pravidelně jednat o aktuálních tématech z oblasti gesce MPSV.
- Metodicky vést Úřad práce ČR v souvislosti s cílovou skupinou zejména v oblastech zprostředkování zaměstnání, rekvalifikací a státní sociální podpory.
- V rámci Operačního programu Zaměstnanost (OPZ) v oblasti sociálního začleňování a v souladu s naplňováním úkolů uvedených v Koncepci integrace cizinců budou v roce 2021 realizovány a podpořeny aktivity v rámci již probíhajících a realizovaných projektů, které směřují k naplňování podpory integrace cizinců. Podpora se týká aktivit zaměřených na oblast legální migrace. Jedná se především o cizince z třetích zemí, tj. mimo země EU/EHP a Švýcarska, případně i občany EU/EHP a Švýcarska, kteří dlouhodobě legálně pobývají na území ČR, případně i o držitele mezinárodní ochrany (azylanty a osoby požívající doplňkové ochrany) a žadatele o mezinárodní ochranu.

Vzhledem k pokroku OPZ (2014–2020) nebudou v roce 2022 vyhlašovány další výzvy s aktivitou na podporu cizinců. Podpora zaměřená na cílovou skupinu osob s migrační zkušeností bude zahrnuta do nového operačního programu.

Zaměření podporovaných aktivit:

- podpora terénní sociální práce (streetwork), právního poradenství;
- výuka češtiny nad úroveň A1, která by cizincům umožnila aktivní uplatnění ve společnosti a na trhu práce;
- podpora aktivit zaměřených na seznamování cizinců s právy a povinnostmi obyvatel ČR a s možností aktivní participace na veřejném životě, zejména na lokální úrovni (podpora občanské gramotnosti a plné orientace cizinců do společnosti);

¹⁰³ <https://www.mpsv.cz/web/cz/zahranicni-zamestnanost>

- podpora obcí v oblasti integrace cizinců na lokální úrovni (týká se obcí s významným počtem cizinců, podpora při vytváření integrační strategie) a podpora komunitní sociální práce a komunitních center;
- podpora služeb interkulturních pracovníků, komunitních tlumočnicků, k usnadnění a zkvalitnění komunikace mezi cizinci, institucemi a veřejností.

V rámci nového OPZ+ se sekce zaměstnanosti MPSV ve spolupráci s ÚP ČR zaměří na nedostatečné kapacity služeb zaměstnanosti v oblasti práce s osobami s migrační zkušeností zacílené na integraci na trh práce a maximalizaci jejich pracovního potenciálu. V návaznosti na tento záměr probíhá příprava projektových záměrů, které nabídnou systémová řešení reagující na aktuální potřeby tuzemského trhu práce, jakož i na vývoj v oblasti migrace do ČR a s ním související celospolečenské konsekvence.

- Z dotací ze státního rozpočtu na sociální služby podporovat sociální služby, jejichž cílovou skupinou jsou také cizinci, zaměřené na odborné sociální a terénní poradenství, sociální rehabilitaci, terénní sociální práci (streetwork), vzdělávání sociálních pracovníků a dalších subjektů, aktivizační služby a azylové domy.
- V případě potřeby se účastnit meziresortního jednání se zástupci Úřadu pro mezinárodněprávní ochranu dětí, Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, Ministerstva vnitra, Ministerstva zdravotnictví.
- V případě potřeby aktualizovat metodické informace a doporučení k problematice nezletilých cizinců bez doprovodu.
- Realizovat vzdělávací semináře určené pracovníkům zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc, týkající se problematiky nezletilých cizinců bez doprovodu.
- Metodicky vést Úřad pro mezinárodně právní ochranu dětí, který zajišťuje sociálně-právní ochranu ve vztahu k cizině, tedy v případech s přeshraničním prvkem.
- Monitoring počtu případů nezletilých cizinců bez doprovodu, zaznamenaných orgány sociálně-právní ochrany dětí.

MINISTERSTVO KULTURY

PŘEHLED INTEGRAČNÍCH OPATŘENÍ MINISTERSTVA KULTURY REALIZOVANÝCH V ROCE 2021

Projekt: Institut umění-Divadelní ústav

Realizátor: Portál mezikulturní dialog (www.mezikulturnidialog.cz) – zajištění provozu a aktualizace

Celkem: 250 000 Kč, z toho OON 209 000 Kč

Anotace: Cílem portálu je poskytovat subjektům neziskového sektoru otevřenou platformu pro jejich aktivity v oblasti kultury a vzdělávání zaměřenou na témata, která přispívají k řešení cílů migrační a integrační politiky v ČR. Portál nabízí prostor pro diskuzi, zveřejňování názorů, komentářů a propagaci akcí samotnými organizátory. Umění a kultura mají silný potenciál odkrývat a řešit problémy spojené s tématy migrace, integrace cizinců, romské problematiky, rozdílných náboženských vyznání, xenofobie a rasismu.

<https://www.mezikultumidialog.cz/>

Projekt: My Moravian Gallery: My Design Lab

Realizátor: Moravská galerie v Brně:

Celkem: 120 000 Kč

Anotace: Dlouhodobý projekt My Moravian Gallery je zaměřený na realizaci programů, u nichž jsou hlavní cílovou skupinou cizinci žijící v ČR, a to jak v roli příjemců programů, tak v roli lektorů programů.

V Pražákově paláci, Místodržitelském paláci a v Jurkovičově vile byly organizovány a rozvíjeny zavedené formáty a cykly programů: pravidelné komentované prohlídky expozic a aktuálních výstav v anglickém i českém jazyce, dvojjazyčné zážitkově vzdělávací larpové programy, dílny pro zahraniční rodiny a workshopy, které zprostředkovávají českou kulturu a umění cizincům žijícím v ČR.

Pokračoval také cyklus Book club v Herně Pražákova paláce, který je založen na anglickém předčítání obsahově i výtvarně hodnotných knih dětem cizinců. Velká část těchto programů je lektorována lektory z řad cizinců a jejich součástí jsou i návštěvy expozic a výstav a navazující výtvarné dílny.

Mezi celoroční nabídku pro cizince byly zařazeny lektorované edukační programy v anglickém jazyce, které navštěvují jak české, tak zahraniční kolektivy. K dispozici byl také samoobslužný zábavně vzdělávací program Cipherring Game Art is Here, díky kterému se mohli cizinci samostatně seznamovat s uměleckými díly v expozici moderního a nového umění v Pražákově paláci.

Hlavní inovace projektu My Moravian Gallery pro rok 2021 však souvisela se znovuotevřením budovy Uměleckoprůmyslového muzea, ve které byly veřejnosti představeny zcela nové expozice designu. Důležitou součástí nově zrekonstruované budovy je i designová laboratoř nazvaná Design Lab. Jde o místo určené speciálním workshopům i besedám, zaměřeným na zprostředkování témat z rozličných odvětví designu. Mezi plánované aktivity patří komentované prohlídky krátkodobých designových výstav a stálých expozic v anglickém jazyce s lektory, umělci a designéry, dále workshopy s využitím nejmodernějších technologií (například práce s 3D tiskem) pro rodiny s dětmi v anglickém jazyce. U všech aktivit se plánuje zapojení cizinců do tlumočnické i lektorské pozice.

Projekt: Czech-in: Oči noci. Keltové, hvězdy a Brno

Realizátor: Moravské zemské muzeum

Celkem: 48 000 Kč, z toho OON 8 000 Kč

Anotace: Výstava byla věnována 80. výročí objevu jednoho z "top" předmětů sbírek Archeologického ústavu Moravského zemského muzea - konvice s bronzovými aplikacemi z keltského pohřebiště v Brně-Maloměřicích (nalezeno 1. května roku 1941).

Základem výstavy byla prezentace tohoto nálezu, a to jak jeho jednotlivých segmentů, tak jeho poslední trojrozměrné rekonstrukce. Hlavním, nosným tématem pak byla prezentace jednoho ze zajímavých výkladů celého souboru, který konvici, považovanou za kultovní předmět používaný při pohřebních rituálech, interpretuje jako stylizovanou hvězdnou mapu oblohy nad Brnem v poslední čtvrtině 3. století př. Kr. Toto hlavní téma bylo zasazeno do rámce tvořeného prezentací důležitých celků nebo zajímavých nálezů z hrobů, které nález obklopovaly a jež tvoří komplex největší keltské nekropole na Moravě.

Jedná se o velmi zajímavou etapu historie jižní Moravy a konkrétně Brna. Nálezy keltské kultury na našem území nejsou příliš časté, nastiňují však spojitost s celou západní a severní Evropou a ukazují na společné dějiny Evropanů.

K výstavě byly připraveny komentované prohlídky pro cizince a průvodcovské služby a tištěné materiály v anglickém, ruském a vietnamském jazyce.

Projekt: Czech-in: Trojí život středověké keramiky

Realizátor: Moravské zemské muzeum

Celkem: 48 000 Kč, z toho OON 8 000 Kč

Anotace: Cílem projektu bylo seznámit veřejnost s nejstaršími doklady lidské činnosti – výrobou keramiky, která je až dodnes neodmyslitelnou součástí běžného života. Jedná se o téma, které je možné s cizinci velmi dobře komunikovat.

Cenné informace o detailech každodenního života, např. o oblékání, přináší drobná keramická plastika.

Spotřeba běžného keramického nádobí v domácnostech byla obrovská, proto se keramika tak hojně nachází v odpadních jámkách středověkých měst.

Výstava zachycovala vývoj středověké keramiky ve všech etapách jejího "života mezi lidmi", tedy od jejího zrodu v hrnčířské dílně přes její uplatnění v domácnosti až po "život po životě" - laboratorní a muzejní zpracování archeologických nálezů keramických pozůstatků. Dětská dílna umožňovala zejména malým návštěvníkům vyzkoušet si práci středověkého hrnčíře i novodobého archeologa a muzejního restaurátora. Nemalou úlohu v ní sehrála také moderní audiovizuální technika.

Keramika má zvláštní schopnost - spojuje i rozděluje. Objevuje se ve všech kulturách, může tak být tím, co různé kultury propojuje, zároveň však má každá kultura svoji typickou keramiku, a tak se keramika stává určujícím znakem pro dané období či společenskou vrstvu.

V rámci výstavy se konaly komentované prohlídky pro cizince a průvodcovské služby a tištěné materiály v anglickém, ruském a vietnamském jazyce.

Projekt: Nabídka interkulturních služeb v Masarykově veřejné knihovně Vsetín

Realizátor: Národní knihovna v Praze

Celkem: 60 000 Kč

Anotace: Jedná se o pokračující projekt, jehož cílem je rozvoj interkulturních služeb v Masarykově veřejné knihovně Vsetín. I v roce 2021 probíhaly průběžné konzultace s knihovnami zabývajícími se cizojazyčnou literaturou, s multikulturním centrem, s domem národopisných menšin, s Centrem pro integraci cizinců a dalšími, průzkum trhu – didaktické pomůcky a hry podporující rozvoj jazyka.

Probíhala pravidelná komunikace s účastníky jazykových kurzů pro cizince v MVK a pracovníky Centra pro integraci cizinců (CPIC) a i nadále byla poskytována služba „tlumočnicka na telefonu“, což umožňuje překonat jazykovou bariéru mezi pracovníky knihovny a klienty. Prostřednictvím CPIC a mezi místními zaměstnavateli, kteří zaměstnávají cizince, byly šířeny letáky a informace o akcích v knihovně.

Nově byly zpracované vícejazyčné letáky o MVK Vsetín ve vietnamštině, ukrajinštině, mongolštině, angličtině.

Cizojazyčný videoprůvodce po knihovně je přístupný na webu knihovny: https://www.youtube.com/playlist?list=PLIYwpGtPokQpXEsmAPVOy7TFW8g_UtRUg&fbclid=IwAR0c_2tHLDLm8xvIF0Sx2IVNDv64Qsgfu_QGVlbf1ZKU3UGh9OtAsbbmIGM.

VÝBĚROVÉ DOTAČNÍ ŘÍZENÍ

Odbor umění, knihoven a kreativních odvětví, oddělení literatury a knihoven, v roce 2021 v souladu s nařízením vlády č. 288/2002 Sb., kterým se stanoví pravidla poskytování dotací na podporu knihoven, v platném znění, a Konceptí rozvoje knihoven v ČR na léta 2021-27 vyhledával dotační řízení Knihovna 21. století, určené knihovnám evidovaným dle knihovního zákona. Jedním z jeho tematických okruhů je „Podpora práce s národnostními menšinami a integrace cizinců“.

Dotace byly poskytovány na nákup literatury v jazycích národnostních menšin a na akce, seznamující s jinými kulturami.

V roce 2021 byly podpořeny následující projekty:

Realizátor	Projekt	Dotace v Kč
Regionální knihovna Karviná, příspěvková organizace	Doplnění knihovního fondu polské literatury pro potřeby všech věkových kategorií s důrazem na dětského čtenáře.	12 000
Knihovna města Ostravy, příspěvková organizace	JEKHETANES - SPOLEČNĚ	31 000
Jablunkovské centrum kultury a informací, příspěvková organizace	Náš region rázovitý	15 000
Městská knihovna Český Těšín	Literární festival čtení nad Olzou/ 12. ročník. Nákup knih v polštině	30 000
CELKEM		88 000

Odbor médií a audiovize ministerstva kultury primárně nepodporuje projekty, které jsou zaměřeny na problematiku integrace cizinců, přesto se některé z podpořených projektů výše zmíněnému tématu věnují. Odbor médií a audiovize i v letošním roce podpořil projekty, které se zaměřují na dokumentární filmy zaměřené na aktuální problémy české i světové společnosti, dále se také zaměřují na lidskoprávní problematiku v různých částech světa. Poté jsou podporovány projekty, které seznamují většinovou českou veřejnost se situací a životem v jiných zemích, kulturními aktivitami jiných národů s vědomím, že poznání těchto kultur přispívá k lepšímu vzájemnému pochopení a soužití mezi rozdílnými národy.

Obě tyto skupiny projektů jsou realizovány převážně formou festivalů a filmových přehlídek.

Projekty podpořené v roce 2021 – zaměřené převážně na prezentaci dokumentární tvorby:

Realizátor	Projekt	Dotace v Kč	Místo a termín konání v roce 2021*
Člověk v tísni, o.p.s.	Jeden svět – 23. ročník Mezinárodního festivalu dokumentárních filmů o lidských právech	7 200 000	Praha + regiony 10. 5. – 6. 6. 2021 + online přístup
DOC DREAM services, s.r.o.	25. Mezinárodní festival dokumentárních filmů Ji.hlava 2021	10 917 300	Jihlava 26. 10. – 31. 10. 2021+ online přístup
UNIJAZZ – sdružení pro podporu kulturních aktivit, z.s.	Boskovice 2021 - festival pro židovskou čtvrť, filmová část	50 000	Boskovice 8. – 11. 7. 2021
CELKEM		18 167 300	

*Pozn.: Termíny se mohou kvůli pandemii covid-19 lišit.

Projekty, které se zaměřují na kinematografii a kulturu jiných národů

Realizátor	Projekt	Dotace v Kč	Místo a termín konání v roce 2021*
FILMASIA (17. ročník)	AXMAN PRODUCTION, s.r.o.	100 000	2. – 7. 12. 2021, Praha
Festival bollywoodského filmu 2021	Bollywood, z.s.	50 000	9. – 12. 9. 2021, Praha
23. Kino na hranici - Kino na hranici	Sdružení přátel Těšínska, z.s.	300 000	20. 8. – 25. 8. 2021 v Českém Těšíně a Cieszyně
Das Filmfest 2021	LUCERNA-BARRANDOV, s.r.o.	100 000	Praha: 20. – 26. 10. 2021 Brno: 2. 11. – 7. 11. 2021
Kino Brasil 2021	Saudade, z.s.	50 000	4. – 7. 11. 2021, Praha
Severský filmový klub (i pro neslyšící) 2021	Severský filmový klub, z.s.	200 000	podzim 2021 Praha a regiony ČR
28. seminář ruských filmů	Pavel Nejtek	150 000	putovní ročník, od srpna po různých městech v ČR
Festival izraelského filmu KOLNOA 2021	KOLNOA z.s.	50 000	30. 9. – 3. 10. 2021, Praha
CELKEM		1 000 000	

*Pozn.: Termíny se mohou kvůli pandemii covid-19 lišit.

PŘEHLED AKTIVIT V OBLASTI MUZEÍ A GALERIÍ V ROCE 2021, PŘÍSPÍVAJÍCÍCH, I KDYŽ NEPŘÍMO TAKÉ K INTEGRACI CIZINCŮ

Moravské zemské muzeum (MZM)

MZM využívá komunitní tlumočníky a další spolupracující subjekty, a to zejména pro oslovování cizinců (pozvánky na výstavy, programy a jiné aktivity MZM). Jedná se o tyto subjekty:

- Magistrát města Brna, Oddělení sociálního začleňování – spolupráce s jednotlivými interkulturními experty, kteří zvali cizince na akce v terénu nejen prostřednictvím letáků, ale především na základě osobních kontaktů;
- Centrum pro cizince Jihomoravského kraje – distribuce letáků a elektronických pozvánek;
- Masarykova univerzita v Brně – distribuce letáků a elektronických pozvánek oslovujících především zahraniční studenty historických oborů;
- Brno Expat Centre – distribuce letáků a elektronických pozvánek;
- TIC Brno – distribuce letáků, cílené oslovování a nabízení možnosti prohlídky cizojazyčným návštěvníkům;
- Brněnské pobočky nadnárodních společností zaměstnávajících i cizince (IBM, Oracle ad.) – elektronické pozvánky na základě osobních kontaktů.

Webové stránky muzea mají anglickou a německou jazykovou mutaci. Letáky MZM jsou k dispozici rovněž v angličtině a němčině. Ke každé výstavě, kterou MZM pořádá, je na pokladně k dispozici informační materiál v angličtině. Většina výstav je rovněž opatřena anglickými popisky. K programům projektu *Czech-in* (viz PŘEHLED INTEGRAČNÍCH OPATŘENÍ MINISTERSTVA KULTURY REALIZOVANÝCH V ROCE 2021) muzeum vždy připravuje textové podklady v jazycích zahraničních návštěvníků.

Na projekt *Czech-in* se kurátoři vždy připravují a v závěru komentované prohlídky probíhá diskuze, která je obohacím pro obě strany.

Husitské muzeum v Táboře (HMT)

HMT je původcem a vlastníkem stálé expozice *Jan Hus – odvaha myšlenky, odvaha víry, odvaha smrti* v Husově domě v Kostnici (SRN), kterou provozuje Společnost Husova muzea v Praze. Na základě toho je HMT v kontaktu a spolupracuje s místními kulturními institucemi i s krajanskými organizacemi a spolky, např. s Deutsch-Tschechische Vereinigung Konstanz, e.V. Výstupem této spolupráce jsou výstavy na různá témata, pietní akty u Husova kamene v Kostnici, účast na festivalu Táborská setkání a kontakty zahraničních zájemců s Tábořem.

HMT podporuje multikulturalitu jako platformu pro bezkonfliktní soužití různých národů akcemi na rozličná témata, a to především pravidelným cyklem cestovatelských přednášek *Barevný čtvrtek*, které seznamují veřejnost s životním stylem, památkami, kulturním dědictvím, přírodním bohatstvím, zvyky a tradicemi jiných zemí a národů.

Pokud to vnější podmínky dovolují, pořádá HMT každoročně také vědecké konference s mezinárodní účastí; v roce 2021 např. na téma *Radikální náboženské komunity v předmoderních společnostech*. Příspěvky z řad zahraničních účastníků rozšiřují obzory, posilují mezikulturní kompetence a napomáhají globálnímu chápání světa v jeho rozmanitosti a diverzitě. V tomto ohledu byla přínosná také účast odborníků HMT na mezinárodním botanickém semináři českých a slovenských muzeí v Mošovci.

HMT pravidelně spolupracuje s umělci a experty cizích národností. V roce 2021 účinkoval na akci muzea íránský hudebník Pedram Dilmaghani. Proběhla také dvakrát kvůli pandemii COVID-19 odložená výstava

moldavského umělce Teodora Buzu v prostorách galerie Ambit. Tentýž umělec také zahajoval výstavu Heleny Drdové v galerii soběslavské pobočky HMT ve Smrčkově domě.

Muzeum již v minulosti navázalo velice dobrou spolupráci s oběma táborskými gymnázii. Nabízí také součinnost při návštěvách muzejních objektů a při výukových programech v rámci návštěv a výměnných pobytů zahraničních studentů v Táboře.

Základní informace o HMT jsou na webových stránkách muzea v českém i anglickém jazyce. Dvojjazyčnou podobu mají také informační tabule či letáčky k expozicím a objektům muzea. Kromě toho v rámci stěžejní muzejní expozice muzeum disponuje audio průvodci v anglickém, německém, francouzském, ruském, španělském, italském, korejském, japonském, maďarském a holandském jazyce. Středověké podzemí mohou cizinci navštívit s anglickým nebo německým průvodcovským textem, nebo si objednat anglicky mluvícího průvodce. Všechny nové větší projekty Husitského muzea počítají s dvoujazyčným provedením (čeština, angličtina) s tím, že doplňující publikace nebo rozšiřující elektronická média nabízejí i další jazykové mutace.

Muzeum každoročně pořádá také interní školení a supervize, které pomáhají rozvíjet kompetence zaměstnanců pracujících s veřejností chápat a respektovat i jiné kultury a eliminovat nebo oslabovat etnické či rasové předsudky.

Památník Terezín (PT)

Díky skladbě svých návštěvníků se PT nebrání také zaměstnávání cizinců. V roce 2021 pracovali v řadách průvodců dva cizinci žijící v ČR, a to Filipínka, která v PT pracuje již velmi dlouho, a Ital, který bohužel musel po dvou letech práce v PT koncem roku 2021 skončit.

Webové stránky PT mají také anglickou mutaci. PT zveřejňuje příspěvky na sociálních sítích často dvojjazyčně, dle zaměření příspěvku česky/anglicky nebo česky/německy. Příspěvky se nicméně překládají do jazyka sledujících také automaticky. K výstavám a akcím PT pořizuje videozáznamy. Většina z nich je tlumočena do anglického nebo německého jazyka, případně je otitulkována. V roce 2021 bylo zaznamenáno např. setkání bývalých vězňů u příležitosti 80. výročí zřízení terezínského ghetta, přičemž online přenos byl simultánně tlumočen do angličtiny.

Kontakt zaměstnanců s cizinci je velmi častý, jedná se však převážně o kontakt s charakterem předávání informací o historii místa pro zahraniční turisty v rámci komentovaných prohlídek. Vzdělávací oddělení PT je rovněž v kontaktu s cizinci – dobrovolníky ze SRN a Rakouska, kterým pomáhá s vyřizováním úředních záležitostí při přihlašování apod.

Národní muzeum (NM)

Náprstkovo muzeum asijských, afrických a amerických kultur Národního muzea se snaží zapojovat do procesu integrace cizinců pomocí široké nabídky doprovodných programů informujících o mimoevropských kulturách a festivalech, na jejichž přípravě se podílí i menšinové skupiny žijící v ČR.

NM provozuje anglickou mutaci webových stránek. Také v angličtině jsou navigační systémy, popisky, katalogy a letáky k výstavám a expozicím ve většině objektů NM.

Zaměstnanci NM se vzdělávají v tématech souvisejících s integrací cizinců k posílení mezikulturních kompetencí a k poskytování interkulturních služeb (MK).

Slezské zemské muzeum (SZM)

SZM připravilo v roce 2021 výstavu s názvem „Staré“ a „nové“ menšiny v České republice (10. 9. – 31. 12. 2021). Výstava se věnovala historii a současnosti národnostních a náboženských menšin v českých zemích po roce 1945 v kontextu společenského vývoje. Téma bylo prezentováno na základě historických dokumentů a rovněž uměleckou formou prostřednictvím fotografií Jindřicha Štreita. Výstava se týkala jak „starých“ menšin – Poláků a Němců, tak „nových“ menšin – Slováků, Maďarů, emigrantů z Volyně, Rumunska, uprchlíků

z Řecka, v 70. – 80. letech 20. století také z Vietnamu, Ukrajiny, Ruska či Mongolska. SZM v rámci projektu NAKI rovněž vydalo či se spolupodílelo na vydání výstavního katalogu „Staré“ a „nové“ menšiny v České republice a Atlasu národnostních a náboženských menšin v České republice a Atlas národnostních a náboženských menšin ve Slezsku a na severní Moravě.

Informace o expozicích, výstavách a dalších akcích SZM jsou zveřejňovány na webových stránkách SZM v anglickém, německém a polském jazyce. V každém výstavním areálu SZM jsou k dispozici tištění průvodci expozicemi ve třech jazykových mutacích (anglicky, německy, polsky). V Historické výstavní budově lze využít také audioprůvodců ve stejných jazykových mutacích.

Zaměstnanci SZM pracují na své jazykové vybavenosti, a to návštěvou kurzů anglického jazyka, které zorganizovalo SZM ve spolupráci s jazykovou školou Helen Doron. Odborní pracovníci spolupracují na projektech, případně si vyměňují informace s kolegy z evropských i mimoevropských zemí.

Národní technické muzeum (NTM)

Prezentační výstupy muzea i kontakt s návštěvníky jsou realizovány tak, aby byly vstřícné pro cizince. Všechny texty (panely, popisky, průvodce, plakáty apod.) jsou v plném znění i v anglickém jazyce. Pro pobočku Železniční depozitář NTM v Chomutově byly pro návštěvníky vytvořeny textové materiály také v německém jazyce.

V rámci edukačních programů pro školy a skupiny poskytuje NTM na základě dohody komentované prohlídky a programy také v anglickém, francouzském a španělském jazyce. V roce 2021 bohužel nebyly realizovány ve velkém počtu z důvodu menší poptávky a z důvodů provozních.

Technické muzeum v Brně (TMB)

TMB se zapojuje do programu Erasmus+. Spolupracuje s vysokými školami či dalšími organizacemi formou stáží, na které VŠ vysílají své zástupce. Ti zde vykonávají činnost dle svého studijního zaměření či dle své profese, pokud se jedná o zaměstnance ze spřátelené instituce. Nejčastěji jde o odborné asistenty. V roce 2021 to byla Alexandra Žovincová ze Slovenské republiky a Anna Eremeeva z Ruské federace.

TMB spolupracuje s brněnskými univerzitami a mezinárodními firmami. V případě studentů se jedná většinou o studenty na půlroční stáží, případně o studenty studující v Brně řádné studium. V rámci mezinárodních firem se jedná nejčastěji o pracovníky, kteří jsou vysláni do brněnských poboček mateřskou společností, přičemž český jazyk dobře neovládají a zemi či město, ve kterém se ocitli, prakticky neznají. Pro tyto pracovníky TMB organizuje komentované prohlídky a programy přímo v muzeu, během kterých se zaměřuje na historii Brna a země vůbec a o následné pochopení kultury či mentality. V roce 2021 takto opět spolupracovalo TMB se studenty Masarykovy univerzity v Brně a Vysokého učení technického v Brně a s pracovníky z obchodních lokací Brno-jih a Technologický park.

Webové stránky TMB disponují dvěma jazykovými mutacemi (angličtina a němčina), přičemž některé materiály jsou z nich přímo stažitelné ve formátu PDF. TMB vydává letáky týkající se expozic, jeho mimobrněnských památek i významných osobností tiskem rovněž v anglickém a německém jazyce. V rámci hlavní budovy muzea v Brně – Králově Poli mohou zahraniční hosté využít mobilní aplikaci – průvodce muzeem v anglické či německé jazykové mutaci.

Zaměstnanci TMB se průběžně vzdělávají v tématech souvisejících s integrací cizinců.

Národní galerie v Praze (NGP)

Na podzim 2021 galerie navázala neformální kontakt s organizací META o. p. s., která se zabývá integrací a podporou mladých migrantů. V budoucnu NGP plánuje s touto organizací užší spolupráci.

Pokud jde o informace relevantní k cizincům, veškerá komunikace je na webových stránkách NGP vedena i v anglickém jazyce. Většinu katalogů a knih publikuje NGP v anglické jazykové mutaci nebo ve dvojjazyčné

česko-anglické podobě. Veškeré popisky a texty v expozicích a na výstavách jsou standardně také v anglickém jazyce. V expozici *Staří mistři*, která je instalována ve Schwarzenberském paláci, jsou veškeré výstavní texty a popisky i v němčině.

Moravská galerie v Brně (MGB)

Celoroční nabídka programů MGB určená veřejnosti obsahuje jednak speciální programy pro cizince žijící v ČR, jednak programy v anglickém jazyce nebo s anglickými titulky, aby byly pro cizince více přístupné. Na vybraných programech MGB také spolupracuje s cizinci žijícími v ČR, kteří působí jako autoři a lektori těchto programů. V rámci propagace těchto programů MGB dlouhodobě spolupracuje s Jihomoravským regionálním centrem na podporu integrace cizinců, společností Brno Expat Centre a Centre for International Cooperation MUNI.

V roce 2021 byly realizovány tyto cykly programů:

- *BOOK CLUB* – čtenářské a výtvarné dílny pro rodiče s dětmi s kolumbijskou lektorkou; celkem šlo o 19 dílen s celkovou návštěvností 42 osob + 1237 online účastníků.
- *CREATIVE KIDS* – výtvarné dílny pro předškolní děti z MŠ, kterou navštěvují děti cizinců žijících v městě Brně; celkem šlo o 25 dílen s celkovou návštěvností 563 dětí.
- *GUIDED TOURS* – komentované prohlídky s americkou lektorkou Sonyou Darrow; celkem šlo o 4 prohlídky s celkovou návštěvností 50 osob.

Webové stránky MGB mají také v anglickou jazykovou mutaci. MGB publikuje v cizích jazykových mutacích některé katalogy k výstavám. Nejvíce jazykových mutací má dosud publikace *Jak se dělá galerie* (německy, ukrajinsky, korejsky, taiwansky, čínsky, rusky, italsky, španělsky a chorvatsky). V roce 2021 MGB vydala katalogy *Brno předměstí Vídně* (také anglická jazyková mutace) a Lucie Koldová: *LIGHTNESS* (také anglická jazyková mutace) a spoluvydala katalog *Fenomén/Phänomen CHARLEMONT* (také německá jazyková mutace).

Současně MGB vydává v anglické jazykové mutaci dvakrát ročně pololetní magazín, letáky k výstavám a Bulletin, které jsou recenzovaným neimpaktovaným periodikem

Muzeum Jana Amose Komenského v Uherském Brodě (MJAK)

V rámci akcí, které MJAK každoročně pořádá v letních měsících, je dán prostor pro prezentaci kultur různých zemí za účelem setkání, vzájemného poznání a rozvoje vztahů. Cizinci se tak mohou podílet na místních kulturních aktivitách, které mají především národopisný charakter.

Pro cizince je také v MJAK připraven edukační program založený na Komenského učebnici *Orbis pictus*. Tento program je v základu v jazyce českém, po dohodě s vyučujícím však lze k češtině doplnit jazyk další.

MJAK má webové stránky také v angličtině a pravidelně je aktualizuje. Obsahují všechny základní informace a kontakty pro případ bližší domluvy na individuálním programu pro skupiny cizinců (MJAK nabízí prohlídku v angličtině, němčině, ruštině a španělštině).

Muzeum romské kultury (MRK)

MRK participuje např. na brněnském festivalu *Babylonfest*, na kterém se prezentují menšiny žijící v ČR, včetně Romů. Muzeum rovněž zaměstnává pracovníky slovenské státní příslušnosti.

Webové stránky MRK jsou vedeny také v anglickém jazyce. MRK připravuje většinu výstav v několika jazykových mutacích, vždy vedle češtiny primárně v angličtině, někdy i v němčině, s resumé často v romštině. Stálá expozice v Brně *Příběh Romů* má anglickou mutaci a obsahuje texty v romštině. Audio průvodce je vedle angličtiny také v německém jazyce. Nová expozice v Památníku holokaustu Romů a Sintů na Moravě v Hodoníně u Kunštátu, *Hodonín u Kunštátu. Průsečík tragických osudů 1940-1950. Střední Evropa.*, je také

dostupná v anglickém jazyce. Výukové filmy MRK mají anglické a německé titulky. Aktuální výstava v Brně *Otisk cest. Fotografie Claude a Marie-José Carret.* je v českém (a romském) a francouzském jazyce. Doprovodný program k této výstavě byl připraven ve spolupráci s jazykovou školou a kulturním centrem Aliance Française Brno, a to včetně účasti na festivalu Bonjour Brno.

Zaměstnanci MRK jsou vedeni ke zvýšené míře tolerance a otevřenosti vůči minoritám, cizincům atd. Ostatně cizinci, zejména z anglosaských zemí, jsou jednou cílových skupin MRK. Ve vztahu k menšinám v ČR je MRK školící institucí ve věci specifik kultury Romů a Sintů, které se mohou odrážet v každodennosti i v otázkách vzájemného soužití, což je důležité pro předcházení vzájemným konfliktům mezi majoritou a romskou minoritou. MRK je institucionálním členem Rady vlády ČR pro záležitosti romské menšiny.

Uměleckoprůmyslové muzeum v Praze (UPM)

Webové stránky UPM mají anglickou mutaci. Popisky a texty na výstavách a v expozicích jsou také v angličtině. Publikace vydávané UPM v českém jazyce mají pravidelně anglické resumé, případně mají text česko-anglický, nebo anglickou či německou jazykovou mutaci. V roce 2021 UPM vydalo dvoudílnou dvojazyčnou česko-anglickou publikaci *Česká účast na XXII. Trienále v Miláně*.

Muzeum skla a bižuterie v Jablonci nad Nisou (MSBJ)

Webové stránky a většina publikovaných textů (vydané publikace, plakáty, popisky v expozicích a na výstavách) MSBJ mají anglickou mutaci. Cizincům je rovněž k dispozici při návštěvě muzea dálkový audioprůvodce v pěti jazykových mutacích (čeština, angličtina, němčina, polština, ruština).

Národní muzeum v přírodě (NMvP)

NMvP má své webové stránky rovněž v anglické, pravidelně aktualizované jazykové mutaci. Pro rok 2022 nově připravuje německou jazykovou mutaci. V roce 2021 vydalo propagační materiál o NMvP v anglickém jazyce.

Památník národního písemnictví (PNP)

Na webových stránkách, výstavních projektech a v programech jsou pro cizince dostupné informace v anglickém jazyce.

MINISTERSTVO ZDRAVOTNICTVÍ

POJIŠTĚNÍ CIZINCŮ

Cizinci mohou být pojištěni v rámci veřejného zdravotního pojištění¹⁰⁴ (za splnění zákonných podmínek) nebo musí mít uzavřeno soukromé (komerční) zdravotní pojištění¹⁰⁵, které je jednou z podmínek pro legalizaci pobytu na území ČR. Podmínky pro vstup do veřejného zdravotního pojištění a přístup k zdravotním službám nejsou diskriminační a reflektují mezinárodní závazky. Přístup k zdravotním službám cizinců zaručují nejen vnitrostátní právní předpisy, ale právní předpisy Evropské unie.

Nad rámec osob, které jsou součástí systému veřejného či soukromého zdravotního pojištění, je zdravotní péče v ČR hrazena též osobám, na něž se vztahuje mezinárodní smlouva o sociálním zabezpečení. Jejich péče je hrazena výpomocnou českou zdravotní pojišťovnou, která náklady poté přefakturuje instituci zdravotního pojištění smluvního státu. Takovou smlouvu má Česká republika uzavřenou s Albánií, Černou Horou, Severní Makedonií, Srbskem, Tureckem, Tuniskem, Izraelem (pouze pro neodkladné porody) a ke schválení Poslanecké sněmovně PČR bude předložena nová smlouva s Bosnou a Hercegovinou pro oblast sociálního zabezpečení. V neposlední řadě hradí Česká republika přímo, na základě reciprocity, zdravotní péči občanům Bosny a Hercegoviny, dále pak např. tzv. vládním stipendistům, studujícím v České republice.

Kategorie cizinců, kteří spadají **do veřejného zdravotního pojištění**, jsou (kromě cizinců s trvalým pobytem, cizinců-zaměstnanců, popř. osob pojištěných v ČR na základě tzv. koordinačních nařízení EU nebo mezinárodních smluv) zejména tyto:

- osoby s povolením k dlouhodobému pobytu za účelem vědeckého výzkumu;
- žadatelé o udělení mezinárodní ochrany (azyl nebo tzv. doplňkové ochrana);
- osoby, kterým byl udělen azyl na území České republiky;
- osoby, kterým byla udělena tzv. doplňková ochrana;
- osoby, kterým bylo uděleno povolení k pobytu za účelem dočasné ochrany podle zákona o dočasné ochraně (č. 221/2003 Sb.);
- osoby uvedené v § 48 zákona o pobytu cizinců – toto je poměrně úzká skupina, kdy jde o osoby, které jsou důležité jako svědci v trestním řízení, nezletilé děti umístěné v zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc apod.;
- děti narozené na území ČR matce s povoleným dlouhodobým pobytem v ČR, a to do konce kalendářního měsíce, v němž tato osoba dovršila 60 dnů věku;

¹⁰⁴ Cizinci, kteří jsou pojištěnci veřejného zdravotního pojištění dle zákona č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění, ve znění pozdějších předpisů, mají stejné postavení, jako čeští pojištěnci. Přísluší jim tedy nárok na plný rozsah zdravotních služeb, které jsou z tohoto systému hrazeny, mají právo na výběr zdravotní pojišťovny, je jim vystaven průkaz pojištěnce atd. Vykazování zdravotních výkonů zdravotním pojišťovnám se rovněž neliší oproti jiným pojištěncům. Jinými slovy, cizinci, kteří jsou účastníky systému veřejného zdravotního pojištění, mají stejná práva a povinnosti v oblasti zdravotního pojištění jako čeští pojištěnci.

¹⁰⁵ Komerční zdravotní pojištění cizinců jsou povinny uzavřít osoby, které pobývají legálně na území České republiky, a které nespádají pod systém veřejného zdravotního pojištění.

- děti narozené matce s povoleným trvalým pobytem, a to do konce kalendářního měsíce, v němž tato soba dovršila 60 dnů věku a dále po dobu řízení o žádosti k trvalému pobytu na území podané touto osobou.

Novela zákona č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění zavedla pojištění novorozenců po dobu prvních dvou měsíců jejich života (jejichž matky mají povolení k dlouhodobému pobytu či trvalému pobytu), tím došlo ke zlepšení přístupu k porodní a poporodní péči a snížení finanční zátěže pro matky-cizinky. Rovněž je stanovena výše pojistného na tyto první dva měsíce, během nichž musí zákonný zástupce požádat o udělení povolení k dlouhodobému nebo trvalému pobytu.

ZAMĚŠTNÁVÁNÍ CIZINCŮ VE ZDRAVOTNICTVÍ

Cizinci mezi zdravotnickými pracovníky jsou zastoupeni 4,6 %, z toho většina připadá na občany Slovenska (69,9 %). Cizinci ze třetích zemí tvoří čtvrtinu všech cizinců ve zdravotnictví (25,9 %).

Co se týče jednotlivých zdravotnických profesí, tak z dostupných dat je patrné, že největší podíl tvoří cizinci mezi sestrami, je jich 9,8 % z celkového počtu sester. Dále jsou cizinci nejvíce mezi lékaři, tvoří 9,4 % z celkového počtu lékařů, z toho nejvíce připadá na občany Slovenska (74,9 %). Dále cizinci mezi zubními lékaři tvoří 8,5 %, dále jsou cizinci zastoupeni nejvíce mezi radiologickými fyziky (7,6 %), psychology ve zdravotnictví (6,8 %) a mezi farmaceuty (6,7 %). Další členění viz následující tabulka.

Počty zdravotnických pracovníků v ČR v roce 2021¹⁰⁶

	Počet celkem	Stání příslušnost evidovaná v NRZP				
		Občané ČR	Cizinci celkem	Občané Slovenska	Občané EU	Cizinci ze třetích zemí
Zdravotničtí pracovníci CELKEM**	257 042	233 340	11 851	8 287	493	3 071
<i>tj. %</i>	<i>100,0</i>	<i>90,8</i>	<i>4,6</i>	<i>3,2</i>	<i>0,2</i>	<i>1,2</i>
Lékaři	50 673	41 173	4 750	3 558	139	1 053
Sestry*	108 304	102 176	3 064	2 110	90	864
Zubní lékaři	6 763	5 617	573	269	45	259
Farmaceuti	8 699	7 527	586	540	7	39
Ostatní	88 036	82 010	3 013	1 900	219	894

Zdroj: Národní registr zdravotnických pracovníků (NRZP), ÚZIS ČR, stav ke dni 28. 1. 2022

* Sestry: § 5 Všeobecná sestra, § 5a Dětská sestra, § 6 Porodní asistentka, § 21b Praktická sestra

** Jedna osoba může mít více povolání.

¹⁰⁶ Do dat jsou zahrnuti pouze zdravotničtí pracovníci nahlášení do NRZP jako aktuálně zaměstnaní.